

T.C.
SELÇUKÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI
SOSYOLOJİ BİLİM DALI

PKK TERÖR ÖRGÜTÜNDEN AYRILANLAR ÜZERİNE
SOSYOLOJİK BİR ARAŞTIRMA

Nimet TEĞİN

DOKTORA TEZİ

Danışman
Prof. Dr. Mahmut ATAY

Konya-2019

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Bilimsel Etik Sayfası

Öğrencinin

Adı Soyadı	Nimet TEĞİN
Numarası	154105001004
Ana Bilim / Bilim Dalı	Sosyoloji /Sosyoloji
Programı	Tezli Yüksek Lisans ☐ Doktora ☒
Tezin Adı	PKK Terör Örgütünden Ayrılanlar Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Öğrencinin imzası
(İmza)

Nimet TEĞİN

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Doktora Tezi Kabul Formu

Öğrencinin	Adı Soyadı	Nimet TEGİN		
	Numarası	154105001004		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Sosyoloji / Sosyoloji		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☐	Doktora ☒	
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Mahmut ATAY		
Tezin Adı		PKK terör örgütünden ayrılımlar üzerine sosyolojik bir araştırma		

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan “PKK terör örgütünden ayrılımlar üzerine sosyolojik bir araştırma” başlıklı bu çalışma 08/07/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda ~~oybirliği/oyçokluğu~~ ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından ~~yüksek lisans tezi~~ olarak kabul edilmiştir.

doktora *ttt.*

Ünvanı, Adı Soyadı

Unvanı	Adı Soyadı	Danışman/Üye	İmza
1 Prof. Dr.	Mahmut ATAY	Danışman	<i>Mahmut Atay</i>
2 Prof. Dr.	Abdullah KOÇAK	Üye	<i>Abdullah Koçak</i>
3 Doç. Dr.	Reşat AÇIKGÖZ	Üye	<i>Reşat Açıkgöz</i>
4 Doç. Dr.	Ferhat TEKİN	Üye	<i>Ferhat Tekin</i>
5 Doç. Dr.	Ahmet KOYUNCU	Üye	<i>Ahmet Koyuncu</i>

ÖZET

Doktora Tezi

PKK Terör Örgütünden Ayrılanlar Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma

Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı

Nimet TEĞİN Konya-2019; Page:

Bu tez çalışması, herhangi bir dönemde, PKK terör örgütünün dağ kadrosuna katılmış ve sonraki dönemlerde, kendi istekleri ile örgütten ayrılmış şahısları konu edinen bir araştırmadır. Çalışma kapsamında, PKK örgütünün dağ kadrosundan ayrılan ve etkin pişmanlık yasasından yararlanarak, serbest bırakılan 85 kişi ile yüz yüze görüşülerek, bu kişilere 65 sorudan oluşan anket formu uygulanmıştır. Bu anketlerden elde edilen veriler derlenerek yorumlanmıştır. Anket formunun yansırı, geniş ve ayrıntılı anlatımı gerekli kılan konuları içeren, 30 sorudan oluşan enformel görüşmeler de yapılmıştır.

Araştırmanın amacı, örgütün dağ kadrosuna katılan bireylerin niçin örgüte katıldıkları ve neden örgütten ayrıldıklarını bilimsel olarak ortaya koymaktır. Özetle bu araştırma, hangi profile sahip bireylerin örgütün dağ kadrosuna katıldıklarını saptamanın yanı sıra, özellikle eski örgüt elemanlarının dağ kadrosundan ayrılma nedenlerini saptamaktır. Örgütü terk edenlerin, ayrılma nedenlerinin saptanması, diğer örgüt elemanlarının da ayrılmaları için bir temel oluşturabilir. Bu çerçevede gerek örgüte katılma gerekse örgütten ayrılma nedenlerinin saptanmasının, örgüte katılma isteğine veya eğilimine sahip olan bireyler için, caydırıcı bir stratejinin geliştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Örgütün dağ kadrosundan ayrılıp, etkin pişmanlık yasasından yararlanarak serbest bırakılan kişilerle yapılan görüşmelerde, elde edilen demografik verilere bakıldığında; örgütten ayrılanların, %75'ini erkekler, %25'ini kadınlar oluşturmaktadır. Örgüte katılanların; %92'sinin 14-18 yaş aralığında olduğu, %77'sinin başka bir yerden göç etmek zorunda kaldığı, %39'unun okuma yazma bilmediği, %48'nin ilköğretim mezunu olduğu, %74'ünün ücret getirici bir işte çalışmadığı, %97'sinin bekâr olduğu, %89'unun aynı hanede 9 ve üstünde kişi ile beraber yaşadığı tespit edilmiştir. Örgüte katılmaya etki eden faktörlere bakıldığında; örgüte katılanların %93'ünün, tanıdıkları arasından, biri veya birkaçının daha önce örgüte katıldığı tespit edilmiştir. %61'inin, PKK, KCK' nın yaptığı kitlesel eylemlere katıldığı, %66'sının örgütün propagandasını yapan televizyonları çoğunlukla izlediği, %72'sinin, ekonomik sorunlar, yoksulluk, işsizlik, kandırılma, ilgi eksikliği, yaşamdaki başarısızlıklar, PKK yanlısı medyanın propagandası vb. sebeplerden dolayı, örgüte katıldıkları, tespit edilmiştir. Örgütten ayrılmaya etki eden faktörlere bakıldığında, %92'sinin, örgütün iç yüzünü öğrenmesi, pişmanlık yasasındaki düzenlemeler, öldürülme korkusu, devletin demokratik çabaları, aileye olan düşkünlük vb. sebeplerin etkin olduğu tespit edilmiştir. Örgütten ayrılanların; %91'inin, örgütten ayrılmak isteyen bazı kişileri tanıdığı, %95'inin ayrıldıktan sonra, örgüte bakış açısının değiştiği, %72'sinin bölge de yaşanan sorunun, sebebi olarak PKK'yı ve dış güçleri gösterdiği, %82'sinin genel af çıkarılması, devlet güvencesi, iş imkânları ve müzakere sürecinin tekrar başlaması ile örgütün çözülebileceğini savunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Terör, PKK, Eleman Kazanma, Örgüt Üyelerinin Çözülmesi

SUMMARY

Ph. Dr. Thesis

A Sociological Research on Those Who Left PKK Terror Organisation

Nimet TEĞİN

Selcuk University, Institute of Social Sciences Department of Sociology

Konya-2019; Page: IX+54

This dissertation is an exploratory research issuing those who participated in PKK terrorist organisation, and then voluntarily left the organisation in the recent days. In the present study, 85 people who had left the organisation and benefited from the effective remorse law were interviewed and 71 of them were conducted a questionnaire. The data obtained from the questionnaires were interpreted. In addition to questionnaires, some informal interviews with 30 questions which necessitated detailed account were conducted.

The aim of the study is to put scientifically forward that why those participated in the PKK terrorist organisation took such a decision, and then left. In brief, the study aims at determining what type of people are inclined to participate in the organisation, and the authentic reasons on leaving it. The determining of the reasons on leaving the organisation may contribute in creating a base for leaving for the rest in the terrorist organisation. In that sense, it is thought that the results determined the reasons of participating and leaving will help to find a deterrent strategy for those who have a tendency to participate in the terrorist organisation.

According to demographic data obtained from the interviews with those who left the terrorist organisation and benefited from effective remorse law, 75 % of them are male while 25 % are female; 92 % of them are between 14-18 ages; 77 % of them had an obligatory immigration; 39 % of them are analphabetic; 48 % of them are primary school graduates; 74 of them had not any job with a salary; 97 % of them are single; and 89 % of them shared an accommodation with nine or more people.

It was found that 93% of those who participated in the terrorist organisation had one or more than one relatives who had been in the organisation before. It was also found that 61% had been in the mass activities of the PKK; 66% had watched pro-PKK TV channels; and 72% had experienced economic problems like poverty had been unemployed for a while and had some grave failures in their lives. On the other hand, it was found that the reasons caused those who took part in the terrorist organisation are, with a percent of 92, to learn the real aim of the organisation, amendments in the remorse law, the fear of being killed, the democratic initiatives of the state, the keen on the family etc. 91% of those who left the terrorist organisation claimed that they knew other people who want to leave the terrorist organisation and that 95% of them changed their tune against the terrorist organisation. Finally, 72% of those who participated in the terrorist organisation before stated that the problems experienced in the region are linked to PKK and external powers, and 82% of them claimed that the solution to the problem can only come with a general amnesty law, state assurance, employment opportunities, and re-starting of the negotiation talks.

Keywords: Terror, PKK, Winning Elements, Resolution of Members of the Organization

KAYNAKÇA

ÖZET	I
SUMMARY	II
KAYNAKÇA	III
TABLO LİSTESİ.....	IX
ÖNSÖZ.....	XII
KISALTMALAR.....	XIII
GİRİŞ.....	1
1. BİRİNCİ BÖLÜM.....	11
1-KAVRAMSAL AÇIDAN SUÇ, TERÖR VE TERÖRİZİM	11
1.1. Kavramsal Açıdan Suç Kavramı	11
1.1.1. Suç.....	11
1.1.2. Organize Suç	12
1.2. Suç Kuramları	12
1.2.1. Anomi Kuramı	12
1.2.2. Aykırılıkların Birleşimi Kuramı	13
1.2.3. Kültür Çatışması Kuramı	14
1.2.4. Aykırı Fırsatlar Kuramı	15
1.2.5. Gerilim Kuramı	15
1.3. Terör ve Terörizm Kavramları	16
1.3.1. Terör ve Terörizmin Tanımı, Tarihi Kökeni	16
1.3.1.1. Terörün Tanımı.....	16
1.3.1.2. Terör ve Terörizmin Tarihsel Gelişimi	20
1.3.2. Terör Örgütlerinin Temel Nitelikleri	24
1.3.3. Terör Örgütlerinin Genel Amaçları.....	24
1.3.4. Terörizmin Nedenleri	26
1.3.4.1. Siyasal Nedenler:	27
1.3.4.2. Sosyokültürel Nedenler:	28
1.3.4.3. Ekonomik Nedenler:	29
1.3.4.4. Sosyo-Psikolojik Nedenler:	30
1.3.4.5. Dinsel Nedenler	30

1.3.5.	Terörizmin Unsurları.....	31
1.3.5.1.	İdeolojik Unsurları.....	32
1.3.5.2.	Şiddet Unsurları.....	33
1.3.5.3.	Örgüt Unsurları.....	35
1.3.5.4.	Hedef Unsurları	36
1.3.6.	Terörizmin Aşamaları	36
1.3.6.1.	Hazırlık Aşaması	36
1.3.6.2.	Örgütlenme aşaması.....	37
1.3.6.3.	Eylem yapma aşaması.....	37
1.3.6.4.	İç Savaş Çıkarma Aşaması	38
1.3.7.	Hukuksal Açıdan Terör ve Terörizm.....	38
1.3.7.1.	Ulusal Hukukta Terör ve Terörizm.....	38
1.3.7.2.	Uluslararası Hukukta Terör ve Terörizm.....	39
1.3.8.	Terör ve Terörizmin Türleri	41
1.3.8.1.	Sınırları Açısından Terörizm Türleri	41
1.3.8.2.	Amaçları Açısından Terörizm Türleri	42
1.3.8.2.1.	Devlete veya Sisteme Karşı Terör.....	42
1.3.8.2.2.	Bölücü- Ayrılıkçı Terör.....	42
1.3.8.2.3.	Yıkıcı - Bozucu Terör	43
1.3.8.3.	İçeriği Açısından Terörizm Türleri.....	44
1.3.8.3.1.	Aşağıdan Terörizm.....	45
1.3.8.3.2.	Yukarıdan Terörizm.....	46
1.3.8.3.3.	Bölücü Terörizm	46
1.3.8.3.4.	İntihar Saldırıları İle Yapılan Terörizm	47
2.	İKİNCİ BÖLÜM.....	54
2.	KÜRTLERİN TARİHSEL GELİŞİMİ.....	54
2.1.	Kürt Tarihi ve Kürt Hareketinin Tarihsel Gelişimi	54
2.2.	Kürt Tarihi	57
2.3.	Kürtçe Dili	64
2.4.	Tarihsel Gelişim.....	65
3.	ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	74
3.	PKK (KURDISTAN İŞÇİ PARTİSİ) TERÖR ÖRGÜTÜ	74
3.1.	PKK Terör Örgütünün Kuruluşuna Zemin Hazırlayan Kürt Örgüt, Cemiyet Ve Dernekleri	74
3.1.1.	Türkiye Kürdistan Demokrat partisi(TKDP).....	79

3.1.2.	Devrimci Doğu Kültürü Ocakları (DDKO).....	80
3.1.3.	Devrimci Demokratik Kültür Dernekleri(DDKD)	81
3.1.4.	Diyarbakır Anti Sömürgeci Demokratik Kültür Deneği (ASKD. DER)	82
3.1.5.	Devrimci Halk Kültür Derneği(DHKD).....	82
3.1.6.	Kürdistan Kurtuluş Partisi- Rizgari (KKP)	82
3.1.7.	Kawa örgütü	83
3.1.8.	Kürdistan Kurtuluşçular Örgütü(KUK).....	84
3.1.9.	Kürdistan Mücadele Örgütü(TEKOŞİN) (MÜCADELE).....	84
3.1.10.	Kürdistan Sosyalist Hareketi(TSK)	85
3.1.11.	Türkiye Kürdistan Sosyalist Partisi(TKSP).....	85
3.1.12.	Kürdistan Öncü İşçi Birliği(KÖİB-PPKK).....	86
3.1.13.	Kurtuluş Bayrağı Örgütü(ALARIZGARI)	86
3.1.14.	Bahoz Örgütü	87
3.1.15.	Kürdistan Kurtuluş Hareketi(TEVGER)	87
3.1.16.	Bölge Ülkelerdeki Kürt Örgütler	88
3.1.17.	PKK Örgütünün Kuruluşuna Zemin Hazırlayan Diğer Sebepler.....	91
3.2.	PKK Terör Örgütünün Parti Ve Teşkilatının Kuruluşu.....	95
3.2.1.	PKK Terörünün Ortaya Çıkışı, Kuruluşu ve Tarihçesi	95
3.2.2.	ERNK (Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi)	98
3.2.3.	ARGK (Kürdistan Halk Kurtuluş Ordusu).....	99
3.2.4.	Abdullah Öcalan'ın Kısa Özgeçmişi	100
3.2.5.	PKK'nın Kuruluşu Amaç ve Hedefleri	101
3.2.6.	Doğu Güneydoğuya Dönüş	102
3.3.	PKK Örgütünün İlk Kongresi	104
3.3.1.	Abdullah Öcalan'ın Yurt Dışına Kaçması.....	105
3.3.2.	İkinci Kongrenin Sonuçları ve Bölgedeki İlk Faaliyetler	105
3.3.3.	Örgütün İlk Silahlı Eylemleri, Eruh, Şemdinli Baskınları ve Siyasallaşma Süreci	107
3.3.4.	Bölge Halkının İlk Baskınlara ve Bölgedeki PKK Varlığına Tepkisi	107
3.3.5.	Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi (ERNK)'nin Kuruluşu	109
3.3.6.	1990 ve 1991 Yıllarında PKK Stratejisi	109
3.3.7.	Silahlı Eylemlerin Bölgenin Her Tarafına Yayılması ve Bölge Halkını Kışkırtılma Faaliyetleri.....	111
3.3.8.	Abdullah Öcalan'ın Yakalanarak Türkiye'ye Getirilmesi.....	114
3.3.9.	KCK (Kürdistan Topluluklar Birliği) (Koma Civaken Kurdistan).....	114
4.	BÖLÜM	116
4.	2007-2018 TARİHLERİ ARASINDA PKK TERÖR ÖRGÜTÜ	116

4.1.	2007 -2009 Tarihleri Arasında PKK İle Yapılan Müzakereler	116
4.2.	Oslo Görüşmeleri	118
4.2.1.	Oslo Görüşmelerinin Sonlandırılması	120
4.3.	İmralı Görüşmelerinin Başlanması.....	120
4.3.1.	İmralı Görüşmelerinin Sonlandırılması	121
4.4.	Çözüm Sürecinin Sonlandırılması.....	122
4.5.	Özyönetim İlanları	125
4.6.	Çözüm Süreci/Müzakereler Sonrası PKK Örgütünün Yeni Mücadele Stratejisi	131
4.7.	Özyönetim İlanlarının Bilançosu	135
BEŞİNCİ BÖLÜM.....		137
5. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ.....		137
5.1.	Araştırmanın Metodolojisi	137
5.2.	Araştırmanın Hipotezleri.....	139
5.3.	Araştırmanın Konusu	140
5.4.	Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	141
5.5.	Araştırmada Kullanılan Yöntem ve Teknikler	142
5.5.1.	Araştırmanın Nicel Boyutu	143
5.5.2.	Araştırmanın Nitel Boyutu	144
5.6.	Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	146
5.7.	Verilerin toplanması	147
5.8.	Araştırmanın Sınırlılıkları	148
5.9.	Verilerin Analizi.....	149
6. BÖLÜM.....		150
6.1. ARAŞTIRMA BULGULARI VE BULGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ		150
6.1.	PKK Terör Örgütünden Ayrılanların Sosyo-Demografik ve Ekonomik Özellikleri	152
6.1.1	Cinsiyet Durumları	152
6.1.2.	Yaş Dağılımları	153
6.1.3.	Medeni Durumları	156
6.1.4.	İkamet Ettiği Yerleşim Birimleri.....	157
6.1.5.	Eğitim Düzeyleri	159
6.1.6.	Örgüte Katılmadan Önce Ekonomik ve Mesleki Özellikleri.....	164
6.2.	Araştırma Grubunun Göç İle İlgili Bulguları	169
6.2.1.	Göçün Sebepleri İle İlgili Bulgular	174
6.3.	Araştırma Grubunun Aile Yapılarına İlişkin Bulgular	179
6.3.1.	Ebeveynlere İlişkin Bulgular	179

6.3.2.	Hane Halkına ve Kardeş Sayılarına İlişkin Bulgular.....	182
6.3.3.	Aile Ortamına İlişkin Bulgular.....	185
6.4.	Örgütün Dağ Kadrosuna Katılım Yaşları ve Katılmada Ailenin Etkisi	186
6.4.1.	Örgütün Dağ Kadrosuna Katılım Yaşları	187
6.4.2.	Örgütün Dağ Kadrosuna Katılımda Aile Faktörü.....	189
6.5.	Ailenin Siyasi Partilerle Olan İlişkinin, Dağ Kadrosuna Katılma Üzerindeki Etkisi	192
6.6.	Dağ Kadrosuna Katılımda Özenti, Takdir Edilme Arzusu, Kendilerinden Ayrı Olarak Aile Üyelerinin Örgüte Katılma ve Mağduriyetlerin etkisi	198
6.6.1.	Özenti ve Takdir Edilme Arzusunun Örgüte Katılma Üzerindeki Etkisi	198
6.6.2.	Kendilerinden Ayrı Olarak Aile Üyelerinin Örgüte katılma Durumlarının Dağılımı .	200
6.6.3.	Mağduriyetlerin Örgüte Katılıma Üzerindeki Etkisi	202
6.6.3.1	Örgüt Faaliyetleri İle İlişkilendirilmeden Doğan Mağduriyet Durumları	206
6.6.3.2	Ailenin Örgüte Katılmayı Engelleme Çabaları	215
6.7.	Örgüt Faaliyetlerinde Bulunma, Gözaltına Alınma, Hüküm Alma ve PKK Propagandası Yapan Televizyonları İzlemenin Örgüte Katılması Üzerindeki Etkisi	219
6.7.1.	PKK Faaliyetlerine Katılmanın Örgüte Katılıma Üzerindeki Etkisi	220
6.7.2.	PKK Propagandası Yapan Televizyonları İzlemenin Örgüte Katılmaya İlişkin Bulgular	234
6.8.	Araştırma Grubunun Örgüte Hangi Sebeplerden, Kimin veya Kimlerin Etkisiyle Katıldıklarına İlişkin Bulgular.....	241
6.8.1.	Araştırma Grubunun Örgüte Kimin Etkisi İle Katıldıklarına İlişkin Bulgular	241
6.8.2.	Araştırma Grubunun Hangi Sebeplerden Dolayı Örgüte Katıldıklarına İlişkin Bulgular	243
6.9.	Araştırma Grubunun Dağ Kadrosundan, Yıllara Göre Örgütten Ayrılma ve Örgütten Ayrılmanın Nedenleri, Pişmanlık Yasasının Ayrılmalar Üzerindeki Etkilerine İlişkin Bulgular ..	252
6.9.1.	Araştırma Grubunun Yıllara Göre Örgütten Ayrılma ve Örgüt İçinde Kalma Sürelerine İlişkin Bulgular	252
6.9.2.	Araştırma Grubunun Örgütten Ayrılma Nedenlerine İlişkin Bulgular	253
6.9.3.	Araştırma Grubunun Pişmanlık Yasası ve İdeolojik Eğitim Süreçlerine İlişkin Bulgular	258
6.10.	Araştırma Grubunun Dağ Kadrosundan Ayrılmada Aile Bireylerinin Çabaları, Dağ Kadrosundan Ayrılmak İsteyenlerin Durumları, Nasıl ve Kaç Kişiyle Ayrıldıklarına İlişkin Bulgular	266
6.11.	Araştırma Grubunun Dağ Kadrosundan Ayrıldıktan Sonra Örgüte Karşı Tutumları, Bölgedeki Sorunu Tanımlamaya İlişkin Bulgular	273
6.12.	Araştırma Grubunun, Bölgedeki Sorununun Temel Nedenleri, Son Zamanlarda Sorunun Temel Aktörleri Ve HDP, BDP'nin Hatalı Bir Politika İzleyip İzlemedikleri Konusundaki Tutumları.....	278
6.13.	Araştırma Grubunun Örgütün Dağ kadrosunun Nasıl Çözüleceği ve Örgütten Ayrılanların Topluma Adaptasyona İlişkin Bulgular.....	283

7. BÖLÜM.....	287
7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	287
KAYNAKÇA	304
İNTERNET KAYNAKLARI:.....	317
EK-1 ANKET FORMU	318
EK:2 ENFORMEL GÖRÜŞME SORULARI	334
ÖZGEÇMİŞ.....	336

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Cinsiyet Dağılımları	152
Tablo 2: Şimdiki Yaş Gruplarına Göre Dağılımı.....	154
Tablo 3: Medeni Durumlarına Göre Dağılımı	156
Tablo 4: Şimdiki Medeni Durumlarına Göre Dağılımı	157
Tablo 5: Örgüte Katılmadan Önce İkamet Edilen Yerleşim Yeri Dağılımları	158
Tablo 6: İkamet Ettiği Yer Durumlarının Dağılımı	159
Tablo 7: Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı	160
Tablo 8: Okul Durumlarının Dağılımı	162
Tablo 9: Örgüte Katılmadan Önce Ücret Getirici/ Para Kazandırıcı İşlerde Çalışma Durumlarının Dağılımı	164
Tablo 10: İşsiz olma Durumlarının Dağılımları	166
Tablo 11: Mesleki Durumlarının Dağılımı	168
Tablo 12: Göç Dağılımları.....	171
Tablo 13: Göç Sebeplerinin Dağılımı	175
Tablo 14: Ebeveynlerin Hayatta Olma Durumlarının Dağılımı	179
Tablo 15: Baba Mesleklerinin Dağılımları	180
Tablo 16: Babalarının Eş Durumlarının Dağılımı	182
Tablo 17: Hane Halkı Sayısının Dağılımı.....	183
Tablo 18: Kardeş Sayılarının Dağılımı	184
Tablo 19: Örgüte Katılma Yaşlarının Dağılımı	187
Tablo 20: Örgüte Katılımda Aile Rolünün Dağılımı	190
Tablo 21: Ailede Haksızlığa Uğrama Durumlarının Dağılımı	191
Tablo 22: Ailede HADEP, DEP, BDP, HDP Gibi Siyasi Partilerde Aktif Siyaset Yapma Durumlarının Dağılımı	194
Tablo 23: Babalarının Partilere Oy Verme Dağılımları.....	196
Tablo 24: Kardeşlerinin Partilere Oy Verme Dağılımları	197
Tablo 25: Örgüte Katılırken Anne Ve Baba Tutumlarının Dağılımları.....	198
Tablo 26: Aile İçerisinde Örgüte Katılma Durumlarının Dağılımı	200
Tablo 27: Aile İçerisinde Örgüte Katılan Aile Fertlerinin Dağılımları	201
Tablo 28: Aile Üyelerinin, Örgüt Faaliyetlerinden Dolayı Cezaevinde Olma Durumlarının Dağılımı	207
Tablo 29: Siyasi Nedenlerle Aile Bireylerinin Öldürülme Durumlarının Dağılımı	209

Tablo 30: Siyasi Nedenlerle Akrabalarının Öldürülme Durumlarının Dağılımı	211
Tablo 31: Dağ Kadrosuna Katılmadan Önce, Tanıdıklarının Örgüte Katılma Durumlarının Dağılımı	212
Tablo 32: Akrabaların/Yakınların PKK/KCK'dan Tutuklu/Hükümlü Olma Durumlarının Dağılımı	214
Tablo 33: Örgüte Katılmadan Önce Ailelerinin PKK'ya Bakışının Dağılımı.....	215
Tablo 34: Örgüte Katıldıklarında Ailenin Haberdar Olma Durumlarının Dağılımı	216
Tablo 35: Örgüte Katıldıklarında, Ailelerinin Haberleri Varsa Bunu Engelleme Durumlarının Dağılımı	217
Tablo 36: Ailelerin Çocuklarını Engellemek Veya Örgütten Kurtarma Durumlarının Dağılımı	218
Tablo 37: Örgütün Dağ Kadrosuna Katılma Yıllarının Dağılımı	220
Tablo 38: Örgüte Kaç Kişi İle Katıldıklarının Dağılımı.....	223
Tablo 39: Örgüte Birden Fazla Kişi İle Katılmışsa, Bu Kişilerin Durumlarının Dağılımı	226
Tablo 40: Örgütün Dağ Kadrosuna Katılmadan Önce Siyasi Partilerin ve PKK/KCK'nın Düzenledikleri Yürüyüşlere, Organizasyonlara, Kitlesele Eylemlere Katılma Durumlarının Dağılımı	228
Tablo 41: Dağ Kadrosuna Katılmadan Önce PKK Faaliyetlerinde Çalışma Durumlarının Dağılımı	229
Tablo 42: Örgüt Faaliyetlerinden Dolayı Gözaltına Alınma Durumlarının Dağılımı ..	230
Tablo 43: Örgüt Faaliyetlerinden Dolayı Tutuklanma Durumlarının Dağılımı	232
Tablo 44: Dağ Kadrosuna Katılmadan Önce, Örgüt Faaliyetlerinden Dolayı Hüküm Alma Durumlarının Dağılımı.....	233
Tablo 45: PKK Örgütünün Kontrolünde Olan Veya PKK Propagandası Yapan Kürtçe TV'leri İzleme Durumlarının Dağılımı.....	235
Tablo 46: Örgüte Katılmadan Önce İkamet Ettiği Yer İle İlgili Durumlarının Dağılımı	239
Tablo 47: Örgütün İdeolojisini Bilme Durumlarının Dağılımı.....	240
Tablo 48: Dağ Kadrosuna Kimin Etkisiyle Katıldıklarının Dağılımı.....	241
Tablo 49: Yıllara Göre Örgütten Ayrılma Dağılımları	252
Tablo 50: Örgütün Dağ kadrosunda Kalma Sürelerinin Dağılımı	253
Tablo 51: Pişmanlık Yasası Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı	258

Tablo 52: İdeolojik Eğitim Sürecinden Geçme Durumlarının Dağılımları	260
Tablo 53: Örgüt İçi Görev Dağılımları	261
Tablo 54: Tanıdıklarının, Örgütten Kaçma Veya Ayrılma Durumlarının Dağılımı.....	264
Tablo 55: Dağ Kadrosundan Ayrılmak İsteyenlerin Durumlarının Dağılımları.....	266
Tablo 56: Güvenlik Güçlerinin Operasyonlarının, Örgütten Ayrılma Üzerindeki Dağılımları	268
Tablo 57: Örgütten Ayrılmada, Aile Bireylerinin Çabalarının Dağılımı.....	269
Tablo 58: Kaç Kişi Teslim Olduklarının Dağılımı	270
Tablo 59: Örgütünden Ayrılanların, Örgüte Bakış Açılarının Dağılımı.....	274
Tablo 60: Örgüte Bakış Açıları Değişenlerin, Değişim Sebeplerine İlişkin Dağılımı .	275
Tablo 61: Bölgedeki Sorunu Tanımlama Dağılımları	276
Tablo 62: Bölgede Yaşanan Sorunun Nedenleri Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı ..	279
Tablo 63: Son Dönemlerde Sorunun Çözülmemesinde, Hangi Siyasi Partilerin veya Örgütlerin Sorumlu Oldukları Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı.....	280
Tablo 64: Sorunun çözülmemesinde BDP, HDP'nin Uyguladığı Politika Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı	282
Tablo 65: Örgüt Üyelerinin Topluma Kazandırma Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı	283

ÖNSÖZ

Genel olarak Türkiye'nin, özel olarak Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinin, yaklaşık kırk yıldır maruz kaldığı çatışma ortamı, toplumda maddi, manevi yaralar açmış ve kaotik bir atmosfer oluşturmuştur. Bölgede yaşanan çatışmalar, askeri ve sivil şehit haberleri, yaşanan şiddet, kan, vicdan azabı, konunun ülkemiz için emniyeti, üniversitelerin sosyal bilimlerin, yerel yönetimlerin ve sivil toplum kuruluşlarının duyarsızlığı, PKK örgütünün nasıl eleman devşirdiği ile ilgili daha önce hiç çalışma yapılmaması beni, bu konuda araştırma yapmaya yöneltti.

Terörizm ve terör örgütleri üzerinde yapılan çalışmaların ezici çoğunluğu makro düzeyde yapılmaktadır. Bu alanda mikro düzeyde yapılan çalışmalar oldukça sınırlıdır. Terör örgütünün dağ kadrosunda iken yakalanan veya kendi istekleri ile teslim olan kişilerin tespiti ve bilgilerine ulaşmanın zorluğu, mikro düzeyde araştırma yapmayı güçleştiren faktörlerdir. Bunların yanında bölgenin toplumsal yapısı, örgütün yaklaşık kırk yıldır bölgede varlığını hissettirmesi, örgüte katılanların dağ kadrosundan ayrıldıktan sonra kimliklerini gizlemeleri, toplum tarafından dışlanmaları, konunun araştırılmasını güçleştiren diğer unsurlardır. Yukarda sıralanan nedenler, bu alanda akademik ve bilimsel çalışma yapılmasını zorlaştırmaktadır.

Mikro alanda çalışmayı güçlendiren bir başka unsur da güvenilir niteliksel verilere ulaşmanın zorluğudur. Bu bağlamda, örgüt sempatizanlarının yoğun olarak yaşadığı kırsal alan ve kent merkezlerinde, dağ kadrosundan ayrılanlar ötekileştirilerek onlar üzerinde toplumsal baskı oluşturulmaktadır. Dışlanma ve ayıplanma şeklinde kendini gösteren bu toplumsal baskı, adı geçen kişilere ulaşmayı, yapılacak formel ve enformel görüşmelerde güvenilir, sağlam niceliksel verileri elde etmeyi oldukça zorlaştırmıştır. Tez konusunun seçilmesinden, araştırmanın son aşamasına kadar desteğini ve yardımını esirgemeyen, akademik anlamda bana yol gösteren danışman hocam sayın Prof. Dr. Mahmut ATAY'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca çalışmanın yeniden düzenlenmesinde katkı sunan, Prof. Dr. Abdullah KOÇAK, Doç. Dr. Ferhat TEKİN, Doç. Dr. Ahmet KOYUNCU, Doç. Dr. Reşat AÇIKGÖZ hocalarıma ve anket sorularının hazırlanmasında vermiş olduğu katkılardan dolayı Prof. Dr. Zahir KIZMAZ hocama da teşekkürü bir borç bilirim. Tüm olumsuz koşullara rağmen tezin oluşmasına katkıları olan görüşmecilere teşekkür ederim. Çalışmanın başarılı ve yararlı olmasını diliyorum.

Konya-2019

Nimet TEĞİN

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
ADYÖD	Ankara Demokratik Yüksek Öğrenim Derneği
AFID	Anadolu Federal İslam Devleti
AHKO	Anadolu Halk Kurtuluş Ordusu
AIHM	Avrupa insan Hakları Mahkemesi
ARGK	Kurdistan Halk Kurtuluş Ordusu
ASALA	Ermenistan'ın Özgürlüğü İçin Gizli Ermeni Ordusu
ASK-DER	Anti-Sömürgeci Kültür Dernekleri
AYOD	Ankara Yüksek Öğrenim Derneği
BDP	Barış ve Demokrasi Partisi
BM	Birleşmiş Milletler
Bkz.	Bakınız
Çev.	Çeviren
DDKD	Devrimci Demokratik Kültür Dernekleri
DDKO	Devrimci Doğu Kültür Ocakları
DEHAP	Demokratik Halk Partisi
DEP	Demokrasi Partisi
DTH	Demokratik Toplum Hareketi
DTK	Demokratik Toplum Kongresi
DTP	Demokratik Toplum Partisi
Ed.	Editör
EGM	Emniyet Genel Müdürlüğü
ERNK	Kurdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi
ETA	Bask Vatani ve Özgürlüğü
FKO	Filistin Kurtuluş Örgütü
GKK	Geçici Koy Korucusu
HADEP	Halkın Demokrasi Partisi
HPG	Halk Savunma Güçleri
HRK	Kurdistan Kurtuluş Birliği
IRA	İrlanda Cumhuriyet Ordusu

KADEK	Kurdistan Özgürlük ve Demokrasi Kongresi
KCK	Koma Civaken Kurdistan - Kurdistan Topluluklar Birliği
KONGRA-GEL	Kurdistan Halk Kongresi
KUK	Kurdistan Ulusal Kurtuluş Örgütü
MGK	Milli Güvenlik Kurulu
NATO	Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü
PKK	Kurdistan İşçi Partisi
PYD	Demokratik Birlik Partisi
Örn.	Örneğin
SSCB	Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
TAK	Kurdistan Özgürlük Şahinleri
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
TESEV	Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etütler Vakfı
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
USA	Amerika Birleşik Devletleri
IBB	Türkiye Barolar Birliği
TSK	Türk Silahlı Kuvvetleri
Vb.	Ve Benzeri
Vd.	Ve Diğerleri
Vs.	Ve Saire
YÖK	Yüksek Öğrenim Kurumu
YSK	Yüksek Seçim Kurulu
WHO	Dünya Sağlık Örgütü

GİRİŞ

PKK örgütünün kurulmasına, siyasallaşmasına ve eleman devşirmesine, sosyolojik bir perspektiften bakıldığında, 1950’li yıllarda başlayarak devam eden göç ve göçün meydana getirdiği toplumsal dönüşümün önemli yerinin olduğunu söylemek mümkündür. Soğuk savaş yıllarından sonra, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de, kitle hareketlerinin yaşandığı görülmektedir. Bu yıllara denk gelen kırdan kente göç olgusu ile beraber, yoğun olarak yaşanan siyasallaşma süreci ve anomi, kentlerin temel karakteristik özellikleridir. Sosyalist ideolojinin etkisi ve milliyetçi duygular, 1960’lı yıllarda etkili olmuş ve bazı politik ajitasyonlarla, Kürt siyasallaşmasının ilk adımları atılmıştır. Kentleşmenin etkisiyle bu yıllarda, Türkiye’de, bir toplumsal dönüşüm yaşanmıştır. Bu toplumsal dönüşüm ve modernleşme, paradoksal bir şekilde kentli ve daha iyi eğitilmiş, bazı Kürtler arasında yeni bir bilincin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bununla birlikte Türk solunda meydana gelen ayrışmalar, Kürt hareketinin siyasallaşmasına, ideolojik farklılıklarına rağmen bazı Kürtlerin, Kürt kimliği etrafında toplanmasına ve PKK’nın da içinde olduğu, onlarca yasadışı terör örgütün kurulmasına kaynaklık etmiştir.

Kuruluş tarihi konusunda çeşitli spekülasyonlar ileri sürülün, PKK örgütü; 1978 yılında kurulmuş, Siirt’in Erüh ve Hakkâri’nin Şemdinli ilçelerine yönelik ilk silahlı eylemlerini gerçekleştirdiği 15 Ağustos 1984 yılına kadar, sempatizan ve örgüt üyesi kazanma yoluna gitmiş, bu tarihten sonra akıl almaz terör faaliyetlerinde bulunarak hedefine ulaşmaya çalışmıştır. Örgütün kurulmasına kaynaklık eden gelişimler örgütün kuruluşu, ideolojisi, hedefleri, stratejileri, propaganda faaliyetleri ve gelişim aşamalarının da yer aldığı, çalışmamızın odak noktasını adı geçen örgütün eleman devşirmeyi nasıl ve hangi yöntemlerle gerçekleştirdiği oluşturmaktadır.

Terörizm ve terör kavramları üzerinde uzlaşılabilir bir tanımlama yapmak zordur. Bu tanımlanmanın yapılmasının zorluğu, terör olgusunun karmaşık yapısından olabildiği gibi, terör ve terörizm kavramlarına yüklenen anlam ve bu kavramların farklı şekilde değerlendirilmesinden kaynaklanmaktadır.

Terör ve terörizm, aynı topraklarda yaşayan insanları; dinsel, dilsel, etnik ve sosyolojik olarak birbirinden ayırmaya çalışır. Bir toplumda gerçekte var olan veya suni olarak yaratılan etnik yapı, terörizm tarafından zaman zaman koz olarak kullanılabilir. Bu da söz konusu etnik kimlik veya kimliklere karşı toplumun diğer kesimlerince antipati oluşmasına yol açabilir. Bu olumsuz bakış açısı bilinçsiz bir şekilde, o kimliğe mensup herkesi potansiyel suçlu olarak görmesine ve beraberinde kaotik bir ortamın oluşmasına sebep olur.

Terör, bir toplumsal tehlike olmanın yanında büyük bir ekonomik tehlike de oluşturmaktadır. Devletin mevcut düzenin ortadan kaldırılmasını amaçlayan terör ve terörist faaliyetler ile mücadele, devlet için büyük ekonomik maliyetlere sebep olmaktadır. Ülkeyi ileri götürecek, ülkeyi geliştirecek kaynakların, terörü ortadan kaldırılmasına yönelik olarak kullanılması, ekonomik krizlerin ve ekonomik buhranları oluşturmaktadır. Bu da terörün temel hedefleri arasında yer almaktadır. Ülkeleri ekonomik olarak zor durumda bırakmak, mevcut iktidara olan güveni zedelemek ve bu şekilde devlet otoritesini zayıflatmak terörizm için büyük bir önem arz etmektedir.

Bölücü örgütlerin öne sürdükleri argümanların, kitleler tarafından karşılık bulması, örgütlerin elaman kazanmasını güçlendirmektedir. Ayrıca hitap ettikleri toplum tarafından destek görme eğilimi üzerinde de pozitif bir etki bırakabilmektedir. Ülkelerin baş belası terör örgütlerinin ortaya çıkmasında, o ülkenin, siyasal, toplumsal, ekonomik ve kültürel yapısıyla yakından ilgisi olduğu söylenebilir. Birden fazla etnisiteyi barındıran devletlerin, bu etnik gruplar arasında, ekonomik, siyasal ve sosyal olarak adaleti sağlayıp, bu etnik grupları, anayasal güvence altına alması gerekmektedir.

Terör örgütlerine, insan neden katılır veya yardım eder? Başka bir insanı veya insanları öldüreceğini bilerek örgüte katılan kişi, neden terör örgütlerinin yanında yer alır? Bu soruların, birden fazla cevabı bulunmaktadır. Kişilerin terör örgütlerine katılmasında veya terörist faaliyetlerinde bulunmasında birden fazla parametrenin olduğu bilinmektedir. Terör örgütlerinin kendi perspektifinde olan kişilere değer vermesi, onları olduğu gibi kabul etmesi, onların örgütün bir paçası olduklarını

hissettirmesi, kişinin örgüte katılmasını sağlamaktadır. Bireyin, tek başına gerçekleştiremediği arzularını, hedeflerini, örgütsel-organize bir yapı üzerinden yapması gerektiği düşüncesine kapılması, kişinin örgütle bütünleşmesine yol açmaktadır.

İnsanların terör örgütlerine katılımını, bilimsel olarak açıklayan bir teori bulunmamakla beraber terör örgütlerine katılımı dolaylı olarak açıklayan birçok görüş ve teori bulunmaktadır. Sigmund Freud (1856-1939), Emile Durkheim(1858-1917) ve Robert K. Merton (1910-2003) örgütlere katılım konusunda dolaylı olarak görüş bildiren düşünürlerin başında gelmektedir. Sigmund Freud'un Psikodinamik teorisine göre, yetişkin dönemde bireyin başkasına bağımlı olup olmaması, erken çocukluk döneminde çocuğun temel ihtiyaçlarının karşılanıp karşılanmaması ile doğrudan ilintilidir. Bağımsız birey, toplumsal eylemlerinde herhangi bir sorun yaşamazken, bağımlı birey bu eksikliğini, geniş bir örgüt veya grup ile ortadan kaldırmaya çalışır (Freud, 1955:69). Ancak bireylerin terör örgütlerine katılımı, sadece Psikodinamik tanımlamalar la yapılamayacak kadar, çok karmaşık bir yapıya sahip olduğu söylenebilir.

Emile Durkheim, örgütlere katılımı Anomi kavramı ile ilişkilendirmektedir. Durkheim'a göre Anomi, toplumsal normların ortadan kaldırılması sonucu ortaya çıkan kuralsızlık durumudur (Durkheim, 2002:127). Kuralsızlıkların hâkim olduğu toplumda, birey kendini bu toplumun bir parçası olarak görmez ve aidiyet duygusunu yitirir, devletin parçası olduğunu gösteren yurttaşlık algısı ortadan kalkar. Bu aşamadan sonra, devletin yasal düzeni sağlama çabası da artık sonuç vermez ve toplumda şiddet sarmalı, her geçen gün daha da artarak, kargaşa ve suç unsurlarının hâkim olduğu bir ortam ortaya çıkar.

Robert K. Merton bunu "uyumsuzluk" durumu ile açıklamaktadır. Mertona göre birey yaşadığı toplum içindeki değerlerle, kendi değerleri arasındaki uyumsuzluk durumunda, ortaya çıkan gerilimden kurtulmak için, kendisine çözüm yolları aramaya başlar. Bu çözüm yollarından biri de isyandır. Birey bu şekilde mevcut düzene başkaldırarak, kuralları değiştirmeye çalışmaktadır. Amerikalı düşünüre göre; bireyin toplumla veya düzen ile olan adaptasyon sorununun ortadan

kaldırılması için gerçekleştirdiği isyan durumunda hem toplumsal hedeflere hem de bu toplumsal hedeflere ulaşma yollarına meydan okur. Bunun sonucunda birey; kendi amaçlarına, toplum tarafından onaylanmayan doğru bulunmayan, ancak kendisinin doğru bulduğu kuralları ile ulaşmaya çalışır (Merton, 1964: 218)

Terörizmin ve terör örgütlerinin en fazla beslendiği alanlardan biri de farklı bir kültür oluşturma gayretleridir. Kültür çatışması ve Alt Kültür kuramcılarına göre suç; alt kültür üyelerinin, baskın kültür üyelerine oranla, sahip olamadıkları imkân ve olanaklardan dolayı işlenir. Terör örgütleri hakim kültür ögesini bahane ederek, alt kültüre sahip bireylerin adaletsizliğe maruz kaldıklarını öne sürüp bu kültüre sahip bireylerin, organize olmalarını ve suç işlemelerini teşvik ettiği görülmektedir.

Emperyalist devletler Cumhuriyet dönemi Kürt isyanları ile etnik temelli ayrıştırma planlarını devreye sokarak, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, bölme girişiminde bulundular. Ancak bu dönemde çıkarılan isyanlar, çok kısa sürede bastırılmış, ayaklanmaları başlatanlar idam edilmiştir.

Tarihsel süreç içerisinde Kürtlere mal edilen isyan ve ayaklanmalara genel olarak bakıldığında, bu hareketlerin sığ bir alanla sınırlı kaldığı, bölge halkı tarafından desteklenmediği görülmektedir. Bu isyanların ve hareketlerin bölgede genel bir karşılığı olmadığı gibi, düzenli orduya, teçhizata ve iyi yetiştirilmiş lider kadrosuna da sahip olmadıkları saptanmıştır. Buna karşın PKK örgütü, yerel işbirlikçilerden destek almanın yanında dışarıdan da desteklenerek ortaya çıkmış ve bu tür eksiklikleri ortadan kaldırma iddiasını taşımaktadır.

Türkiye’de 1950’li yıllardan 1970’li yıllara kadar, kırdan kente yoğun göçün etkisiyle tarihsel bir süreç yaşanarak, toplumsal dönüşüm gerçekleşmiştir. 1970’li yıllardan sonra, Türkiye solunda önemli ayrışmalar meydana gelerek, kutuplaşmalar oluşmuştur. Bu ideolojik kutuplaşma, çeşitli etnik ve mezhepsel ayrılıklara sürüklenerek, adeta iç savaşa dönüşmüştür. Söz konusu dönemde yaşanan bu olaylarla beraber, yasama ve yürütme organları çalışamaz hale gelmiş, bu durum; sağ-sol çatışması olarak, 12 Eylül 1980 darbesine kadar devam etmiş, binlerce insanın hayatına mal olmuştur. 15 Ağustos 1984 tarihinden sonra, şiddet eylemleri

ile ülkeyi kan gölüne çeviren PKK dönemi başlamıştır.

1960'lı yıllardan itibaren emperyalist güçlerin uluslararası ilişkilerde, önemli politika değişikliğine gittikleri görülmektedir. 1970'li yıllara kadar, Türkiye'ye karşı Ermeni kartını kullanan emperyalist devletler, bu tarihten sonra büyük çabalarla, Türk solunda ayrıştırmayı gerçekleştirmek için, büyük efor sarf ettikleri bilinmektedir. Söz konusu dönemde etnik temelli ayrıştırmaların yanı sıra, az gelişmişlik-gelişmişlik vb. kavramlar zemininde, Kürt sorununun altyapısını oluşturmaya çalışmışlardır. Bu çabalar sonucunda, etnik temelli iddiası ile ayrılıkçı terör örgütü PKK, bölgede yaptığı akıl almaz terörist faaliyetleri ile Türkiye ve Dünya gündemine girerek, Kürt sorununu, uluslararası platforma taşıma gayretlerine başlamıştır.

İnsanların terör örgütlerine katılmasında, dört farklı motivasyon aracı olduğunu savunan Crenshaw, bu motivasyon araçlarını; aidiyet duygusunun zayıf olması veya hiç olmaması, terörizmin sosyal statü elde etmek için kullanılması, terörizmin ekonomik bir kazanca çevirmek istenmesi, terörizmin eylem için fırsat olarak görülmesi, şeklinde sıralamıştır (Crenshaw, 1985:471). Terör örgütlerinin eleman kazanmasında, toplum içindeki adaletsizliklerin, etnik farklılıkların ve aidiyet duygusunun olmamasına bağlayan Borum'a göre, ekonomik kaynakların adaletsiz bir şekilde dağıtılması toplum içinde, kaos ortamının oluşmasına sebep olur. Ona göre toplumda yaşanan adaletsizlikler, bireyde intikam duygusunun oluşmasına ve buna bağlı olarak gelişen şiddet eğilimlerinin arkasındaki itici güçtür (Borum, 2004:353).

Shaw'a göre terör örgütleri, bireye değer atfederek aidiyet duygusunun oluşmasına, bireyin, örgüte katılmayı sorunları giderecek bir çıkış yolu olarak görmesine yol açar. Örgütün bireye sunduğu bunun gibi alternatif imkanlar ve fırsatlar, kişiyi terör örgütlerine katılmasına motive eder (Shaw, 1986:359-368). İhsan Bal ise; bir devletteki siyasi otoritenin hatalı uygulamaları terör örgütlerinin işine yaramakta ve bu durum, bireylerin örgüte katılmasına sebep olabilmektedir. Bal'a göre terör örgütüne katılımın en büyük sebeplerinden biri de, küresel ölçekte yapılan maddi ve manevi desteklerdir (Bal, 2010:17).

Terör örgütleri, eleman devşirmek için gençler arasında, örgütün bir kurtarıcı veya sığınılacak son liman olma algısı yaratma eğilimindedir. Örgüt, bu kişilerin güvenlik kaygılarını ortadan kaldıracak ve can güvenliklerini sağlayacağı, söylemleri ile eleman kazanmaya çalışır. Örgüte katılmanın sebeplerinden biri de, istenilen amaç ve hedefin ancak örgüt ile mümkün olduğu düşüncesidir. 1979 yılında Field'in, Kuzey İrlanda'da ergenlik çağındaki olan gençler üzerinde yaptığı bir çalışmada, yaşadıkları yerleşim yerlerinde, sürekli şiddet ve terör eylemlerine maruz kalan bu gençlerin ahlaki değer yargılarının gelişiminin normal olmadığı ve bundan dolayı, çaresizlik duygusuna kapıldıklarını tespit etmiştir. Field; bu bireylerin, yaşadıkları yerlerde, sürekli terör olayları ve şiddet eylemlerine maruz kaldıklarından dolayı, kendilerini daha iyi koruyacağını düşündükleri örgüte katıldığını savunmuştur (Field, 1979: 63).

Terör örgütlerine katılmanın en büyük sebeplerinden biri de, bireyin haksızlığa uğradığını, istismar edildiğini veya aşağılandığını, düşünmesinden kaynaklanmaktadır. Bireyin her hangi bir sebepten dolayı, istismar edildiğini veya rencide edildiğini düşünmesi, onun terör örgütlerine sempati duymasına, belki de örgüte katılmasına sebep olabilir. Terör suçu iddiası ile gözaltına alınan veya cezaevine konulan kişinin aşağılanması veya ona yapılan kötü muameleler, bireyin örgütle ilgisi olmamasına rağmen, örgüte daha fazla sempati duymasına, örgüte bağlanmasına, belki de ilk fırsatta örgütün dağıtılmasına sebep olabilir (Cemal, 2003:127).

Terör veya terörizmin iki temel karakteristik özelliği vardır. İlkinde; siyasal hedefleri ve siyasal bir niteliği vardır. İkincisinde ise bu siyasal hedeflere ulaşmak için her şeyin mübah olduğu bir yöntemi vardır. Türkiye'de terör ve terörist sorunu ele alınırken, genellikle makro ölçekte ele alınmaktadır. Ancak tüm terör örgütlerinde olduğu gibi, bölücü terör örgütünde de, eleman devşirme süreci, makro ölçekten ziyade, mikro düzeyde bireysel yaşam hikâyeleri ile şekillenmektedir. Bundan dolayı, ergenlerin ve gençlerin bölücü teröre katılımı doğru araştırılmalı ve bireylerin terör örgütüne katılmadan önceki psiko-sosyal durumları dikkatli bir şekilde incelenmelidir.

Kişinin kendisi mi terör örgütlerine katılmakta, yoksa terör örgütlerinin profesyonel eleman devşirme yöntemleri mi, onları örgüte kazandırmaktadır? Yapılan araştırmalar bu soruların cevaplarını net olarak ortaya koymaktan yoksundur. Ancak literatürde terör örgütlerinin eleman devşirdiği, değişik teklifler ve vaatlerle bireyin duygu ve arzularını istismar ettiğine dair verilerin daha fazla yer aldığı görülmektedir.

Terör örgütlerinin stratejik olarak, eleman devşirmede en fazla kullandığı yöntem, sosyal metotlar olarak da bilinen; arkadaşlık, akrabalık, hemşerilik, din kardeşliği, etnik köken vb. yollardır. Örgütler bu yollarla, kendilerine yakın bazı dernek ve vakıflar vasıtasıyla, yaptıkları sosyal ve kültürel etkinliklerle, kendi markajında olan kişilere ulaşmaya çalışmaktadırlar. Bireylerin birbiriyle olan bağı veya sosyal ilişkisi onların birbirinden etkilenmelerine, belki de terör örgütlerine katılmalarına sebep olmaktadır. Nitekim Marc Sageman'ın 2004 yılında yaptığı alan araştırmasında, terör örgütüne katılanların büyük çoğunluğunun örgüte, yakın veya eski arkadaşları vasıtasıyla katıldığı sonucuna varmıştır (Sageman, 2004:17). Aynı şekilde Donatella Della Porta'nın, İtalyan terör örgütleri üzerinde yapmış olduğu alan araştırmalarında da, buna benzer bir sonuç ortaya çıkmış ve terör örgütüne katılanlar arasından, çok az kişinin kendi tercihi ile örgüte katıldığını tespit etmiştir (Della Porta, 1992:25).

Bölücü terör örgütü, elman devşirmeyi çeşitli yöntemler kullanarak belirlemektedir. Örgüt, özellikle ülkemizde geleneksel toplum özelliklerinin yoğun bir şekilde yaşandığı bölgelerde veya semtlerde, hemşerilik ilişkileri ile insanlarla irtibata geçerek örgütsel temas sağlamakta ve bu temastan sonra hedef kitleyi, konsere gitme, burs sağlama, kalacak yer temin etme gibi değişik sosyal faaliyetler adı altında, ilişkilerin yoğunluğunu arttırarak kazanmaya çalışmaktadır.

Otuz altı yıllık tarihinde, bölgede sürdürdüğü terörist faaliyetleri ile birlikte, bağımsız bir devlet vaat ettiği Kürtlere, en büyük zararı PKK örgütü vermiştir. Bölge halkı bu hareketin ilk yıllarında terör örgütünün gerçek yüzünü görmediği için, olumlu yaklaşmış olsa da, sonraki süreçlerde bölgede yaşanan yıkım ile birlikte örgüte olan sempati büyük oranda azalmıştır. Bölücü terör örgütü PKK, otuz altı

yıldır ağırlıklı olarak Doğu ve Güney Doğu Anadolu bölgelerinde olmak üzere, ülkenin birçok yerinde, terör eylemlerini gerçekleştirerek ağır bilançoların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Örgüt, 1984 yılından 2018 yılına kadar, binlerce terör eylemi gerçekleştirmiş bu eylemlerde çocuk, kadın, yaşlı, güvenlik görevlisi ayrımı yapmadan on binlerce vatandaşı katletmiştir. Ülkenin maruz kaldığı bu terör eylemleri, 200 milyar dolara yakın ekonomik faturaya mal olmuştur.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti son kırk yılını, sağ sol çatışmaları ile birlikte bölücü terör örgütü PKK'nın suni olarak yaratmış olduğu dramla geçirmek zorunda kalmıştır. Yaşanan çatışma ortamı, toplumda geçmişte ortaya çıkan ve günümüzde artarak devam eden korku, tedirginlik ve kutuplaşmanın daha da artmasına sebep olmuş, ülkenin bu duruma gelmesini isteyen terör örgütünün ve ortaklarının istediği ve beklentileri yerine gelmiştir.

Sorunun çözülmesi bölgede yaşanan olumsuz ekonomik koşulların ortadan kaldırılarak, sosyal ve kültürel şartların iyileştirilmesi ile mümkün olacaktır. Ancak bunlar yapılırken, bölgelerarası farklılıklar göz önünde bulundurulmalı, herhangi bir ayrımcılık yapılmamasına azami gayret gösterilmelidir. Bölücü terör örgütü ile yapılan mücadele sonucunda ortaya çıkan pratikler, askeri tedbirlerin yeterli olmadığı anlaşılmış olup, bu mücadelenin bölgesel ekonomik kalkınma ile beraber, akılcı sosyal politikalarla desteklenmesi gerektiğini göstermektedir.

Bu çalışma, bireylerin PKK/KCK terör örgütüne katılmasını etkileyen ve örgütten ayrılmasına sebep olan faktörleri incelemeyi amaçlar. Çalışmada geniş bir literatür taraması yapıldıktan sonra, terör ve terörizme dair yazılan temel kaynaklardan ve Kürt tarihi konusunda başyapıt olarak kabul edilen eserlerden yararlanılmıştır.

Araştırma betimleyici bilimsel bir çalışmadır. Elde edilen bulgular, alan araştırması ile yapılan anket ve mülakatların sonuçlarına dayanmaktadır. Çalışma yedi ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde çalışma ile ilgili metodolojik bilgilere yer verilmiştir. Burada araştırmanın konusu, amacı, önemi, yöntem ve teknikleri, evren ve örnekleme konusunda bilgileri içermektedir.

İkinci bölümde ise kavramsal ve kuramsal çerçeve, terör, terörizm kavramlarının teorik temelleri ve terör örgütlerinin ortaya çıkmasına sebep olan paramterelere yönelik farklı disiplinler tarafından ortaya atılan yaklaşımlar sunulmaktadır. Bu bölümde, suç ve suç kuramları, Anomi, Ayrılıkların Birleşimi Kuramı, Kültür ve Alt Kültür Kuramları, Aykırı Fırsatlar ve Gerilim Kuramlarını, terör ve terörizmin tanımı, tarihi kökeni, tarihsel gelişimi, terör örgütlerinin özellikleri, temel amaçları, terörizmin nedenleri, terörizmin unsurları, terörizmin aşamaları, hukuksal açıdan terör, terör ve terörizm türleriyle ilgili literatür taramasına yer verilmiştir.

Üçüncü bölümde, PKK terör örgütünün kompleks yapısını anlaşılır kılabilmek için istismar ettiği Kürtçülük kavramı ve ideolojisi üzerinde durulmuştur. Ayrıca Antik Kürt tarihi, Kürt dili, Kürtlerin modern ve postmodern tarihsel gelişimine ve ilgili literatür taramasına yer verilmiştir.

Dördüncü bölümde, PKK terör örgütünün kuruluşuna zemin hazırlayan Kürt örgüt, cemiyet ve dernekler, Kürt Milliyetçiliğinin nasıl geliştirildiği, ilk Kürt isyanlarından başlayarak 1960'lı yıllarda ortaya çıkmaya başlayan Kürtçü hareketler ve PKK örgütü öncesi yaşanan tarihsel gelişmeler kronolojik olarak açıklanmıştır. Devamında örgütün ortaya çıkışı, kuruluşu, tarihçesi, örgütsel yapısı, Abdullah Öcalan'ın kısa özgeçmişi, örgütün kuruluş hedefleri, tarihsel süreç içerisinde gerçekleştirdiği ve çalışma ile bağlantılı olan kongrelere ve konferanslara yer verilmiştir.

Beşinci bölümde, 2007-2018 yılları arasında, PKK terör örgütünün gelişim süreçleri anlatılmıştır. Aynı bölümde; 2007-2009 tarihleri arasında örgüt ile yapılan müzakerelere, akabinde çözüm sürecinin bir parçası olan Oslo ve İmralı görüşmelerine, çözüm sürecinin sonlandırılmasına, özyönetim ilanları ve son olarak da örgütün yeni mücadele stratejilerine yer verilmiştir.

Altıncı bölümde, araştırmanın yöntemi ve veri kaynakları belirlendikten sonra, araştırma sonucundan elde edilen nitel ve nicel veriler analiz edilmiştir. Terör örgütünün dağ kadrosuna farklı dönemlerde katılan ve sonraki dönemlerde örgütten

kendi istekleri ile ayrılanlara uygulanan anket formunun verileri tablolastırılarak yorumlanmış, şahıslarla yapılan enformel görüşme notlarından alınan saha mülakatları ile elde edilen veriler, değiştirilmeden olduğu gibi aktarılmıştır. Çalışmada ilk olarak örgüte katılan bireylerin sosyo-ekonomik, demografik ve kültürel profili tespit edilmeye çalışılmıştır. Özellikle örgüte katılan bireylerin yaş, cinsiyet, medeni durumları, eğitim ve gelir seviyeleri, aile yapıları, yaşadıkları göç ve mağduriyetler, PKK'ya eğilimlerinin nasıl oluştuğu, örgütün bireyler üzerinde nasıl etkili olduğu gibi konular, çözümlemeye ve irdelenmeye çalışılmıştır. Aynı bölümde, kişilerin örgüte katılmasını etkileyen parametrelere, akabinde söz konusu kişilerin örgütten ayrılmasının sebeplerine, örgütten nasıl kaçtığına, devletin kendilerine sunulan imkanlara ve son olarak örgütün dağ kadrosunu çözülebilecek eylem ve politikalara dair görüşleri aktarılmıştır.

Tezin yedinci ve son bölümünde ise çalışmanın sonuçları ve saptanan bazı yaklaşımlara dair değerlendirmeler, öneriler ve öngörüler yer almaktadır.

1. BİRİNCİ BÖLÜM

1-KAVRAMSAL AÇIDAN SUÇ, TERÖR VE TERÖRİZİM

1.1. Kavramsal Açıdan Suç Kavramı

1.1.1. Suç

Toplumun uyumlu bütünlüğünü düzen sağlarken, düzensizlik ve kötü bütünlüşme de toplum içerisinde, suç ve sapmaya sebep olmaktadır. Toplumu bir arada tutan, değerler ve bu değerlerin, komplike olarak uyumu ile mümkündür. Toplum üyeleri arasında, kurallar ve ortak değerler silsilesi hâkim ise, o toplum, kendi içinde sistemleşmiş, sosyal olarak organize olmuş ve bütünlüşmüştür. Ancak tersi durumda ise, toplumsal kontrol mekanizması bozulmuş, toplumsal sistemin yerine, anomi hâkim olmuştur (İçli, 1993:501).

Toplumlari bir arada tutan, toplum üyelerinin beraber ve birlikte yaşamalarına olanak sağlayan en önemli unsur, topluma ait kurallardır. Bu kurallar örf, adet, gelenek, görenekler olabildiğı gibi yazılı hukuk kurallari da olabilir. Bu kurallar, toplum içerisinde bireylerin, birbirine karşı görev ve sorumluluklarını belirler. Toplum tarafından belirlenen kurallara, uymayan davranışlar, sapkın davranışlar olarak belirlenir. Bundan dolayı suç, sapkın davranış olarak nitelendirilebilir.

Tarihsel süreç içerisinde, ilk insandan günümüze kadar, toplumsal düzen farklı şekillerde sağlanmıştır. İlk insanlar, toplumsal normlarını belirlerken, doğadaki her şeye bir ruh atfedilmiş ve bu ruh, tabu olarak kabul edilmiştir. Bu tabular, toplumsal düzeni bozacak kişileri cezalandırılacağı düşünülmüş ve insanlar, davranışlarını buna göre şekillendirmişlerdir (Balcıoğlu, 2001: 50). Daha sonraki süreçte suç, dinsel olarak tanımlanmaya başlanmış, toplumsal düzeni bozacak kişilerin, aynı zamanda günah işlemelerine sebep olacağı, insanın günah işlemesi ile Allaha karşı gelme düşüncesinin oluşacağından, insanlar davranışlarına şekil vermişlerdir. İlerleyen dönemlerde, suç kavramı laikleşerek, suçun zarar veren kişi ile toplumsal yapı arasındaki ilişkilerde aranıp, bu şekilde suç kavramı rasyonel bir hale gelmiştir. Bu şekilde suç kavramı, yazılı hukuk kurallari ile toplum içinde yapılan davranışların, hangilerine verileceğı belirlenmiştir.

1.1.2. Organize Suç

Organize suç, birden fazla kişinin ortak amaç ve hiyerarşik düzene bağlı olarak gerçekleştirdikleri, kural dışı eylemler bütünü olarak tanımlanabilir. Başka bir tanımlama da ise; yerel veya uluslararası düzeyde, haksız bir şekilde fayda veya kazanç elde etmek için biraya gelmiş, örgütlenmiş kişilerin oluşturdukları suç, organize suç denir (Dönmezer, 1996:217).

Organize suçu meydana getiren birden fazla parametre bulunmaktadır. Bu parametreler ekonomik olabildiği gibi, siyasal, psikolojik, sosyolojik te olabilir. Organize suçlar sadece ulusal değil aynı zamanda uluslararası bir nitelikte taşıyabilir. Özellikle günümüzde terör örgütleri ve terörizm, dünya vatandaşlarının çoğunluğunun maruz kaldığı küresel, organize suç örgütleridir.

1.2. Suç Kuramları

Sosyoloji eksenli suç teorileri; suçu ve suçun kaynağını, toplum ve toplum içindeki patolojik sorunlarda arar. Psikoloji eksenli suç teorileri, biyolojik teoriler gibi, suçun kaynağını bireyde ararlar. Psikolojik teoriler suçu, 'normal' bir durum olmaktan çok, bireyde var olan birtakım patolojik durumların sonucunda ortaya çıkan 'anormallikler' olarak görür. Bu anormallikler suçlu bireyi, diğer insanlardan farklı kılar. Bu fark, bazen suçluların daha düşük bir zeka düzeyine sahip olmasına, bazen daha az empati kabiliyetine sahip olmasına, bazen yaşadığı iç çatışmalar ve kargaşa dolayısıyla bir adım sonra ne yapacağını tahmin edilememesine, bazen de daha düşük bir ahlaki gelişmişlik seviyesine sahip olması şeklinde, kendini göstermektedir (Dolu, 2010:177).

1.2.1. Anomi Kuramı

Bu kurama göre; birey, amaçlarına ve hedeflerine normal ve meşru yollardan ulaşmaya çalışır. Meşru yollardan amaçlarına ulaşmayan veya mevcut düzen ve toplum tarafından engellenen kişi, bu amaçlarına ulaşmak için, gayri meşru yollara başvurur. E. Durkheim ve Robert K. Merton bu kavramı en çok kullanan teorisyenlerden ikisidir.

İlk suçluluk teorisi, suçun yapısal ve fonksiyonel sınırlanması adıyla,

Durkheim tarafından geliştirilmiştir. Bu teori; suçluluğun, tüm toplumlarda ve her türlü görünüşte olabileceği varsayımını öne sürerek, suçluluğun normal olduğunu kabul eder. Durkheim aynı zamanda suçluluğu, toplumun bir parçası olarak görmesine rağmen, bu suçluluğun, belli bir sınırı aşması halinde, oluşan yeni durumu hastalık olarak nitelendirir (İçli, 1993:16).

Merton, bireyin yaşadığı toplum içerisindeki değerlerle, kendi değerleri arasındaki uyumsuzluk durumunda, ortaya çıkan gerilimden kurtulmak için, kendisine çözüm yolları aramaya başlar. Bunlar sırası ile (Merton, 1964:218);

- Toplum ile olan uyumluluk
- Bireyin içinde bulunduğu durumdan kurtulmak için yeni çözüm yolları üretmesi
- Şekilcilik, Toplum kurallarını benimsemiş gibi görünme, ama bu kuralları benimsememe
- Geri çekilme; toplumun kurallarına uymayıp, kendini toplumdan soyutlama
- İsyan veya Başkaldırı, mevcut düzene başkaldırarak kuralları değiştirmeye çalışmak

Merton; bireyin toplumla veya düzen ile olan adaptasyon sorunun ortadan kaldırılması için gerçekleştirdiği isyan durumunda, hem toplumsal hedeflere hem de bu toplumsal hedeflere ulaşma yollarına meydan okur. Bunun sonucunda birey, kendi amaçlarına, toplum tarafından onaylanmayan, kendi kuralları ile ulaşmaya çalışır.

Terör örgütlerinin dayanağını oluşturan Anomi kuramı ile organize olmuş terör örgütleri, toplumsal düzenin ve bütünleşmenin yerine, toplumda çözülme ve parçalanmayı gerçekleştirerek, mevcut iktidarı ortadan kaldırıp, oluşturacakları kaos ile amaçlarına ulaşmaya çalışmaktadırlar.

1.2.2. Aykırılıkların Birleşimi Kuramı

Sosyal süreç teorilerinin aksine, Edwin H. Sutherland 1930'lu yıllarda,

“Aykırılıkların Birleşmesi Teorisi” ile suçun, öğrenilmiş bir davranış olduğunu savunarak, bütünsel sosyolojik bir teori ile karşımıza çıkmıştır. Ona göre meşru davranışlar ile suç teşkil eden bütün davranışlar, sonradan öğrenilir. Kişinin içinde bulunduğu grup veya topluluk ve bu topluluklara olan bağlılığın yoğunluğu, öğrenilecek davranışları belirler. Grup içerisinde öğrenilen davranışlar, suç işlemede kolaylık sağlıyorsa, birey öğrendiği yeni metotları, kendisine meşrulaştırıp, bu metotları suç teşkil eden davranışlarda kullanır (Sutherland ve Cressey, 1978:80-82).

Sosyal süreç teorisi bağlamında, Aykırılıkların Birleşimi Kuramı, terör örgütlerinin eleman kazanımları bakımından işlevsel olduğu görülmektedir. Terör örgütlerinin kısıncasında olan gençler, örgüte olan bağlılıklarından ve ulaşmayı düşündüğü hedeflerden dolayı, tüm eylemlerinin meşru olduğunu düşünerek gerçekleştirirler. Aykırı fırsatlar kuramı; önceden belirlediği ve elde etmek istediği avantajlara yasal yollardan ulaşmadığında veya bu konuda engellendiğinde, bireyin yasal olmayan fırsatlardan yararlanma yoluna gitmesi, onun suç işlemesine sebep olduğunu savunur (Williams ve Mc Shane, 1988:75).

1.2.3. Kültür Çatışması Kuramı

Kültür çatışması ve Alt Kültür kuramcılarına göre suç; alt kültür üyelerinin baskın kültür üyelerine oranla, sahip olamadıkları imkân ve olanaklardan dolayı işlenir (Elliott, Huizinga, Ageton, 1985:). Genel imkânlardan yoksun olan alt kültür üyeleri, baskın kültüre karşı olumsuz düşüncelere sahip olarak, suça sürüklenir. Alt kültür üyelerinin, baskın kültür üyelerinin sahip oldukları ekonomik düzeye erişememesi ve başarı için, toplumun kabul gördüğü aşamalardan geçmenin imkânsız olduğunu düşünmesi, alt kültüre üye olanların, suç işlemelerine sebep olmaktadır.

Organize suçların üyeleri, kendi eylemlerinin, toplum tarafından meşru olarak görülebilmesi için, siyasi partiler, dinsel ve kültürel anlamda hizmet veren kurumsal yapıları kullanmaktadır. Meşru veya meşru olmayan iktisadi, siyasi ve dinsel bağlar, organize suç örgütleri için hayati öneme sahip olmakla birlikte, bu tür kurumlar, örgütü ayakta tutarak, onlar için gerekli eleman teminini de sağlar. Aksine geleneksel değerlerin yoğun ve güçlü olduğu toplumlar içinde yetişen gençlerin suç eğilimleri ise daha azdır.

Genel olarak terör örgütleri alt kültür ve hakim kültürden yola çıkarak eylemlerini gerçekleştirirler. PKK terör örgütü, etnik temelli eylemlerle yapmak istediği tam da budur. Örgüt, Kürtlerin farklı kültürel yapılarının, gelenek ve göreneklerin olduğunu savunarak, farklı bir millet oluşturma, gayretinde olduğu görülmektedir. Örgüt farklı kültürel yapıların yanında, hâkim Türk kültüründen ayrı olarak, Kürt alt kültürüne vurgu yaparak, Kürtlerin, bazı haklardan yoksun olduklarını iddia edip, üye toplayarak, organize suç ve terörist eylemlerini meşrulaştırma yollarına gitmektedir.

1.2.4. Aykırı Fırsatlar Kuramı

Bu kurama göre, toplumu oluşturan fertlerin, elde etmek istedikleri avantajlar için meşru ve gayrimeşru yollar bulunmaktadır. Birey; meşru yollarla elde edemediği, ancak kendisine temel bir hak olarak gördüğü avantajları elde etmek için, gayri meşru yollara müracaat eder. Bu şekilde suç kavramı oluşur (Williams ve Mc Shane, 1988:75). Meşru yollarla amaçlarına ulaşamayan kişiler, bu amaçlarının kendileri için hak olduğunu iddia edip, bir araya gelerek yeni suçlu alt kültürü meydan getirirler. Bir araya gelen bu kişiler, birbirlerinden destek alarak, korku, kuşku, utanç ve suçluluk duygusundan arınarak, birbirlerini motive ederek eylemlerine yoğunlaşırlar.

Çatışma teorisi bağlamında, Aykırı Fırsatlar Kuramı da, terör örgütleri ve terörizm tarafından en fazla kullanılan kuramlarından biridir. Terör örgütlerinin en büyük varsayımlarından biri, eylem yaptıkları ülkelerde, eşit fırsatların, eşit gelir dağılımının olmamasıdır (Williams ve Mc Shane, 1988:75). Bölücü terör örgütü de aynı yöntemi kullanarak, batı ile doğu arasındaki ticari ve ekonomik farklılıklar bahane edilerek, propagandalarını gerçekleştirdikleri görülmektedir.

1.2.5. Gerilim Kuramı

Robert K. Merton, toplumda meydana gelen toplumsal sorunları ve suçluluğu, Durkheim'in Anomi kavramını geliştirerek, "gerilim" teorisi ile açıklamaya çalışır. Gerilim teorisine göre; suç ve suç unsurları; toplumun amaçları ve bu amaçlara ulaşabilmek için belirlenen araçlar arasındaki farklılıktan, meydana gelmektedir (Merton, 1964:225). Merton bu kavramı, yeni bir yapısal düzene geçerken bireyin,

toplumsal normlara ve beklentilere karşı çatışma durumu olarak açıklar. Yeni düzende birey, toplumsal normlar karşısında yaşadığı uyumsuzluklardan dolayı çıkış yolları aramaya başlar. Bu isteklerini meşru yollarla elde edemeyeceğini gören birey veya gruplar, gayrimeşru yollara başvurur.

Gerilim kuramı, organize olmuş suç veya terör örgütlerini, organize suç olgusu ile açıklar. Başka bir tanımlama ile toplumun birey üzerinde direktliği bazı yaptırımlara, birey de, organize suçlarla karşılık verir. Birey bu amaçlarına ve hedeflerine ulaşmaya çalışırken, yıkıcı bir şekilde davranarak, kendisinin belirlediği yolları kullanır (İçli, 2001:72-77).

1.3. Terör ve Terörizm Kavramları

1.3.1. Terör ve Terörizmin Tanımı, Tarihi Kökeni

Bu bölümde ilk olarak, terör ve terörizmin etimolojik anlamı üzerinde durup, bu kavramların ortaya çıkış süreci ve tarihçesi ortaya konulmaya çalışılacaktır. Uluslararası kamuoyunun; Terör ve terörizm kavramlarının ortak bir tanımı noktasında, uzlaşa ve görüş birliği sağlamadıkları görülür. Bu konuda yapılan tanımlamalar, birbirine benzer olsa da, güncel hayatta birbirinden çok büyük farklılıklar göstermektedir. Terörü ve Terörizmi diğer şiddet türlerinden ayırt etmek gerekir. Terör ve terörist kavramları, bakılan tarafa göre anlam kazanmaktadır. Daha açık bir ifade ile terör eylemini gerçekleştirenler, bir tarafa göre halk kahramanı, özgürlük savaşçısı veya mücahit diye nitelendirilirken, diğer tarafa göre vatan haini, uluslararası karanlık ellerin kirli aktörleri, olarak tanımlanabilir. Grant Wardlaw; terörizmin denetim altına alınması ve ortadan kaldırılması için, terör ve terörizmle ilgili, kavram karmaşasının ortadan kaldırılması gerektiğini ifade eder (Wardlaw, 1982:19). Bu kavramların bilimsel olarak tanımlanması, terör ve terörizm ilgili kavram kargaşasını ortadan kaldıracaktır.

1.3.1.1. Terörün Tanımı

Literatürde terör kavramı çok fazla kullanılmasına rağmen, bu kavramın genel geçer, hukuksal bir tanıma sahip olduğu söylenemez. Terör ve Terörizm için, ikinci dünya savaşından günümüze kadar, yüzlerce tanımı yapılmış ve

kavramsallaştırılmıştır. Kavramsal olarak Terör kelimesi; Latince olup "terrere" kelimesinden türemiş olup "korkmak, korkutmak, korkudan sarsılmak, dehşete kapılmak" gibi anlamlara gelmektedir (Wilkinson: 1974:9). Türk Dil kurumuna göre Terör kavramı; halkta tedirginlik yaratan eylemler bütünü, olarak tanımlanmaktadır. Terör kavramı Türkçeye, Fransızcadan olduğu gibi geçip bu şekilde korunmuştur.

Terörizm kavramı ise siyasal hedefleri elde etmek için, halka karşı zorbalık ve şiddet uygulayarak, halkta yıldırma, bıkırtma anlamında tanımlanmaktadır. Siyasi amaçları olmayan, yıldırma ve zorba eylemleri, terörizm olarak tanımlanmaz. Terörizm kavramı, ilk olarak 1789 Fransız ihtilalinden sonra, 1793-1794 yılları arasında iktidarda kalan ve bir yıllık iktidarlarında, 1789 devrimden daha fazla kanın akmasına sebep olan Jakoben partisi tarafından, icraatlarını tanımlamak için olumlu anlamında kullanılmıştır. Jakoben partisinin iktidarda olduğu bu döneme, terör dönemi denir. Bu dönemde bilinen olumsuz anlamında değil, olumlu ve icraat anlamında kullanılmıştır (Örgün, 2001:13).

Terör ve terörizm kavramları bazen eş anlamda, bazen de farklı anlamlarda kullanılmaktadır. Bu kavram çiftlerini eş anlamlı olarak kullanan, tanımlardan bazılarına değinirsek, Meydan Larousse Ansiklopedisinin de, Terör; bir gücü bir siyasal görüşü zorla sindirmek için, düzenli olarak şiddet kullanma, zorla kabul etme eylemi olarak tanımlanırken, Terörizm ise bireylerin canlarına ve mallarına, şiddet kullanarak siyasal eylemleri kabul etme sürecinin tamamı olarak tanımlamaktır. Bu tanımlamada, terör bir kişi veya grup tarafından gerçekleştirirken, terörizm ise bir hükümet tarafından dikta edilen şiddet yönetimi olarak tanımlanmaktadır. Britannica da ise terör ve terörizm kavramı; bir amaca ulaşmak için her kesime karşı kullanılan şiddet olarak tanımlanmaktadır.

Emre Kongar'a göre Terör; herhangi bir kişiye gruba veya kuruma karşı gerçekleştirilen, şiddet içerikli saldırdır. Ona göre Terörizm ile savaşlar arasında; yapılaş amaçlarına göre bir benzerlik vardır. Bu durum, terör olaylarının yaşandığı bölgelerde, milliyetçilik ve ırkçılık duygularının kabarmasına sebep olduğu gibi, yaşanan olayların; bölgedeki insanları kurtarmak, bölgeye huzur ve barışı getirmek iddiasını da taşıyabilir (Kongar, 2001:73).

Kısaca terör, silahlı eylemlerle, sindirme korkutma ve davasını topluma zorla kabul ettirme, terörizm ise, bu eylemlerle oluşan, stratejik bir olgu olarak tanımlanabilir. Terörizmi terörden ayıran en büyük farklılık ise, terörizmin siyasal amaçları olan, nizami ve örgütlü bir yapı olması ve bunun bir yöntem olarak kullanılmasıdır.

Terör ve Terörizm kavramlarının yaklaşık olarak 200 farklı tanımı vardır. Bunlar arasında en çok kullanılan kelime gruplarının; şiddet, korku kültürü yaratmak, sindirme, güvensizlik, siyasi güvensizlik, çaresizlik, intihar saldırıları, bireysel grupsal eylem gerçekleştirme, dikkat çekme, sansasyonel eylem gerçekleştirme, anarşi ve eylemlerinde acımasız metotların kullanılması olarak sıralanabilir.

Schmidt ve Jongman terör konusunda yaptıkları çalışmada, belirledikleri yüzden fazla tanım arasından, en çok kullanılan kelime gruplarının; % 84 ile şiddet, güç ve zorbalık, %65 ile siyasal içerikler,%51 korku kültürü oluşturmak, % 47 sindirmek, %37 kurban- hedef, %40 psikolojik unsurlar, olduğu tespit edilmiştir (Schmidt, Jonghman 2005: 4).

Yonah Alexander; Post Modern terörizmin özelliklerini, şu şekilde sıralamaktadır.

- a- Terörizm; yeni bir baskı aracı ve şiddet türüdür
- b- Devletlerin, ekonomik, politik, sosyolojik, siyasal ve stratejik eğilimleri üzerinde baskı uygulama aracıdır.
- c- Toplum için en büyük tehdit unsuru, fertlerin güvenlik sorunudur.
- d- Post modern terörizm, devlet terörüdür
- e- Post modern terörizm tehlikesi, devletler tarafından ciddiye alınamamıştır.

Genel olarak değerlendirildiğinde; Terör ve terörizmin temel hedefinde, şiddet eğilimi vardır. Şiddet eğiliminin amacı; devlet ve devlet denetimindeki halk yığınlarında; kaygı ve korku yaratarak, anayasal düzene olan güvenin sarsılmasını sağlamaktır. Bu şekilde, devlete olan güven duygusunun zedelenmesi ve devlet yerine kendi otoritesini, kabul etme eğilimi amaçlanmaktadır. Terör' ün en önemli

amaçlarından biride, toplumda psikolojik tahribat oluşturmaktır. Terör eylemleri, eylemin büyüklüğü veya türü ile meydana gelen tahribattan ziyade, toplumda oluşan kaygı ve rahatsızlığının büyüklüğüdür. Yapılan eylemin türü, yapılış tarzı, kime karşı yapıldığı önemlidir. Yapılan eylem medya tarafında sunulmuş ve kınanmışsa, eylem hedefine ulaşmış demektir (İlhan: 1998:35).

Terörist gruplar; hedeflerine ulaşabilmek için her yolu mübah görerek, propaganda yaparak, halk üzerinde etkili olmaya çalışırlar. Toplumun gündeminde olmak ve fikirlerinin canlı kalmasını sağlamak için, yapılan her türlü davranış, propaganda ile yapılır. İstenilen kurum veya kişileri hedef alamadıklarında, toplumda infial yaratmak için, hedefler rastgele seçilip sansasyonel eylem yoluna giderler. Burada temel amaç, toplumdaki güven duygusunun zedelenmesidir (Ergil, 1991:185). Terör olayları, demokratik rejimlerle yönetilen ülkelerde, daha fazla gözlenmektedir. Bunun en büyük sebebi, terörün demokrasinin nimetlerinden yararlanıp eylemlerini gerçekleştirmesidir. Terörün burada ki temel amacı; demokratik rejimi ortadan kaldırıp, topluma ve bireylere hiçbir özgürlük alanı bırakmayan, kendi ideolojisine göre hareket etmesini sağlayacak, otoriter bir rejim oluşturmaktır. Demokrasi ile yönetilmeyen ülkelerde, terör olaylarının görülmemesinin sebebi ise, kendi rejimlerinin totaliter olmasından kaynaklanmaktadır. Böyle bir rejimde, terörün ortaya çıkması imkânsızdır. Çünkü bu tür rejimlerin yaptığı davranışlar, terör eylemlerinden farklı değildir. Terör örgütleri iktidara geldiğinde, demokratik rejim yerine, totaliter rejimle devleti yönetmelerinin sebebi, kendilerinin hayat imkanı bulduğu demokratik rejimlerde, başkasına bu imkanı sunmamaktır (Altuğ: 1995:15).

Terörü oluşturan dava, uğrunda savaşılan değerler ve ideolojiler bütünüdür. İdeoloji, terörü kullandığı gibi, terörde ideolojiyi, amaca giden her yolu mübah sayarak, eylemlerini gerçekleştirir. Terör yaratan örgütlerin ortadan kaldırılması, bu örgütlere üye olanların örgüt ideolojilerine, bakış açılarının değişmesi ile mümkündür (Dilmaç: 1997:69).

Terör ve terörizm kavramlarına ortak bir tanım yapmak güç olmakla beraber, tüm tanımların ortak özellikleri aşağıda olduğu gibi sıralanabilir.

- Siyasal amaçları vardır.
- Mevcut iktidarı ve otoriteyi inkâr eder
- Kendi içerisinde düzenli ve örgütlüdür.
- Kendi emelleri için her türlü propaganda aracını kullanır.
- Örgütlendiği ülkenin içinden ve dışından, lojistik destek olarak eylemlerini gerçekleştirir.
- Örgütlendiği ülkenin içinden ve dışından maddi destek olarak eylemlerini gerçekleştirir.
- Emellerine ulaşmak için her türlü eylemi gerçekleştirebilir.
- Eylemlerini gerçekleştirirken, her türlü dinsel ve ahlaki değerlerden uzaklaşarak yaparlar.
- Amaçlarına ulaşmak için her yolun mübah olduğunu savunurlar. Bunun için silah kaçakçılığı, uyuşturucu, soygun, fuhuş gibi yöntemleri kullanmaktan geri kalmazlar.
- Bireyi toplum içinde yalnızlaştırma, yabancılaştırma politikalarını yoğun bir şekilde kullanırlar.
- Terör ve terörist gruplar, genel olarak başkalarının normal yollardan yapamadığı emellerinin piyonluğunu yaparlar.

1.3.1.2. Terör ve Terörizmin Tarihsel Gelişimi

Terör ve terörizmin ne olduğu konusunda literatürde tam anlamıyla bir netlik mevcut değildir. Her fikirsel akım, her toplum kendine göre bir tanım yapabilir. Aynı şekilde terörizmin tarihi konusunda da genel geçer bir anlayış yoktur. Tarihte birçok ülke veya toplum, terör veya terörist gruplarla mücadele içinde olmuşlardır. Terör eylemleri tarih boyunca olmuştur. Ancak terör veya terörist kavramı bazılarına göre halk özgürlük hareketi, bazılarına göre adaleti sağlamak, bazılarına göre ise şiddetten başka bir şey olmadığı için, bakılan tarafa göre anlam kazanmaktadır. Bundan dolayı, tarihte cereyan eden olaylardan hangisinin terör eylemi olduğunu kestirmek zordur. Ancak tarihte bilinen ilk terör örgütü; dini amaçlı olarak kurulan, Zealots ve Sıcarri örgütü olarak kabul edilmektedir. Bu terör örgütleri milattan sonra 66-73'lü yıllarda kurulduğu düşünülmektedir. Roma İmparatorluğunun, İbranilerin ülkesini işgal

etmesi ve onlara karşı şiddet uygulamasından sonra kurulan örgütlerdir. Bugün mescidi aksanın bulunduğu yerde, Musevilerin en büyük ve en önemli mabedi yapılıyordu. Bu mabede, roma imparatoru Sezar'ın resmi çizilince, yerli halkın büyük tepkisine sebep oldu. Museviler bu olayı, kendi dinsel değerleriyle alay etmek olarak algıladılar ve bundan dolayı iki örgüt kurdular, bunların ilki, İbranicede fanatik anlamına gelen Zealots örgütü, ikincisi ise hançer anlamına gelen Sıcarri örgütleridir. Bu örgütlerin amacı; Romalıları, İbranilerin ülkesinden çıkarmayı sağlamaktır. Romalı askerlerin hançerlenerek öldürülmesi, onlar için birincil amaç olarak görülmüştür. Burada görülen bireysel eylemler o kadar çoğaldı ki, Romalılar, Musevilere karşı toplu kıyımlara başladılar. Toplumsal kıyımlar sonucunda, bu örgütün kalan mensupları, çok dik ve yüksek olan Massada dağına çıkıp orada bulunan kaleye sığındılar. Bu dağı, uzun süre kuşatan Romalı askerlerin kaleyi alacaklarını düşünen örgüt mensupları, esir düşmemek için, herkesin adını bir nesneye yazarak bir kazana atılar ve teker teker bu nesneleri çektiler. Kimin ismini çektilerse onu hançerleyip hayatına son verdiler. En sonunda kalan kişide kendini hançerleyip hayatına son verdi. Bu kaleden sadece bir kadın ve küçük oğlunun kurtulduğu rivayet edilir (www.milliyet.com.tr [web], 2018).

Tarihte bilinen ilk terör örgütlerden biride, Hasan El Sabah'ın liderliğindeki haşhaşiler adı verilen örgüttür. Haşhaşi ismi; uyuşturan ve afyon içeren bir madde karışımından gelmektedir. Haşhaşilerin eylemlerinin benzerleri günümüzde de görülmektedir. Hasan El Sabah'ın Alamut kalesi, Deylem krallarından biri tarafından inşa edilmiştir. Rivayetlere göre Deylem kralı, kartalını salıvermiş ve kartalın konduğu yere Alamut kalesi inşa edilmiştir. Hasan Sabbah, daha sonra bu kaleyi satın alarak buraya yerleşmiştir. Burada örgütünü kuran Sabbah, Fedayin olarak adlandırılan kişilere, haşhaş vererek siyasette ve dönemin devlet başkanlarına suikastlar düzenleyerek, kendi adından söz ettirmiştir. En önemli eylemlerinden biri de, Büyük Selçuk Veziriazamı Nizamülmülke, 1092 yılında yapılan suikast eylemidir (Altuğ, 1995: 10).

Terörizm; David Raporrot tarafından dört dalgaya ayırır.

- Anarşist Dalga
- Anti- Kolonyal Dalga
- Yeni sol dalga
- Dini dalga

Terör ve Terörizm, Fransız devriminden önce, genelde tarikat ve mezhep yapılandırmaları olarak, bireysel olarak yapılan eylemlerden oluşmaktadır. 1789 Fransız ihtilalinden sonra, bu kavramlar farklı bir sürece evrilmişlerdir. Devrimden sonra iktidara gelen ve bir yıllık 1793-1794 arasında iktidarlarında, devrimden daha fazla kanın dökülmesine sebep olan Jakoben partisi dönemine terör dönemi denir. Devrime karşı gelenlerin susturulması ve bertaraf edilmesi için kurulan Devrim Mahkemelerinde binlerce insan cezalandırılmıştır. İşte bu dönemden sonra terörizm kavramı evrim geçirerek devlet terörü adını almıştır (Örgün, 2001:15).

Terör örgütleri 19.yüzyılın ikinci yarısında, Amerika birleşik devletlerinde, insanlık tarihinin kara lekesi olarak nitelendirilen, ilk önce sosyal bir kulüp olarak kurulan, daha sonra vahşi bir terör örgütüne dönüşen KuKlux Klan hareketidir. 1865 yılında birkaç eski konfederasyon subayı tarafından, ırkçı söylemler ışığında kurulmuştur. 1867 yılında kongreye seçilen üyelerin birçoğuna şiddet uygulayıp, 7 üyeyi de öldürmüşlerdir. Onların hedef tahtalarında siyahilerin okulları, kiliseleri ve bunlara ait olan semboller vardır. Bu örgüt, daha sonra etrafına binlerce üye toplayıp, yüzlerce siyahi Amerikalıyı öldürmüşlerdir (<https://seyler.eksisozluk.com/bir-donem-ozellikle-siyahilerin-kabusu-olmus-korkunc-orgut-ku-klux-klan>).

20. yüzyıl soğuk savaş dönemi terörizmi olarak adlandırır. Bu dönemde terör ve terörizmin farklı bir şekilde evirildiği görülmektedir. Bu dönemin en belirgin özelliği, devletler tarafından terörizmin kullanılmasıdır. Devletlerin birbirine karşı savaşmayı göze alamamalarından dolayı, bazı gruplar desteklenerek, devletlere karşı kullanılmışlardır. İkinci dünya savaşından sonra yaşanan soğuk savaş döneminde, büyük yıkımların olacağı düşüncesi ile savaşlardan vazgeçilmiştir. Ancak bu dönemde ülkeler, kendi çıkarlarını korumak için, terör ve terörizmi bir araç olarak kullanmaktan çekinmemişlerdir.

21. yüzyılda, terör ve terörizm unsurları, tarihin hiçbir döneminde olmadığı kadar güçlü, profesyonel, örgütlü ve eğitimli kadrolara sahip oldular. Bu dönemde terör, günümüzde farklı özelliklere bürünerek, küreselleşmenin ve güçlü iletişim araçları ile dünyanın tamamını etkisi altına almayı başarmıştır. Bu dönemde eylemler, planlı programlı ve son teknolojik silahlar kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Özellikle, El kaide tarafından 11 Eylül 2001, tarihinde Amerika Birleşik Devletlerinde, Dünya Ticaret Merkezine ve Pentagona gerçekleştirilen eylemler, terör örgütleri için yeni bir milat olmuştur ve küresel terör olgusu ortaya çıkmıştır. Bu dönemden sonra tüm devletler, teröre karşı ortak tavır ve birlik olmaya davet edilmiş ve bu tarihten sonra; terörün yanında ya da karşısında olma vurgusu yapılmıştır.

Arap baharından sonra, yaptığı eylemler ve gerçekleştirdiği insanlık dışı muameleler ile tüm dünyayı etkisi altına alan yeni bir terör tayfası ortaya çıkmıştır. Amerika'nın Irak'tan çekilmesi ile Irak'ta nüfuz toplayan, Irak Şam İslam Devleti(İŞİD), daha sonra Suriye'de ki iç karışıklık ve savaştan yararlanarak, başta petrol, su ve verimli topraklar olmak üzere, birçok bölgeyi ele geçirerek, terör devleti kurmaya yeltenmiştir. Sahip olduğu bölgelerde hâkimiyeti sağladıktan sonra, buradaki petrol gelirlerini satarak, bu gelirlerinin militanlarına, ücret şeklinde dağıtılması sonucunda, çevredeki ülkeler başta olmak üzere, birçok ülkeden militan devşirmesine sebep olmuştur.

Genel olarak terörizm, tarih öncesinden günümüze kadar büyük değişiklikler göstermiş, gelişmiş, kendini yenilemiş ve farklı boyutlara evrilmiştir. İçinde yaşadığımız dönemde terör ve terörizm, teknolojinin gelişmesiyle küresel bir boyut kazanmıştır. Teknolojinin tüm nimetlerinden yararlanan terörizm; ekonomik, lojistik ve militan yetiştirme, yeni eylem tipleri konusunda kendini geliştirmiştir.

Terörün bitirilmesi için, küresel boyutta ülkeler arasında güvenlik ve diğer alanlarda ortak işbirliği yapılmalıdır. Terör gruplarına üye olup diğer ülkelerde serbest dolaşımı olan kişilerin, yakalanıp teslim edilmesi ve terör örgütlerin maddi olanaklarının ortadan kaldırılması için, tüm ülkelerdeki terör örgütleri hesaplarının dondurulması gerekir. Terör örgütleri küresel olarak yalnızlaştırılmalı ve onlar

aleyhinde kamuoyu oluşturulmalıdır.

1.3.2. Terör Örgütlerinin Temel Nitelikleri

Terör örgütleri genel olarak yaptıkları eylemlerle, toplumda infial yaratmayı hedeflemektedir. Yaptıkları eylem gündem olmuş, toplumda korku ve şiddet uyandırmışsa karşılığını bulmuş demektir.

Terör örgütlerinin temel niteliklerini sıralayacak olursak;

- İnsanlar üzerinde; şiddet, korku, yıldırma, baskı gibi yöntemleri kullanarak, mevcut düzenin otoritesini zayıflatma veya ortadan kaldırmayı amaçlamak,
- Terör örgütleri yaptıkları eylemlerle, toplumda kurku kültürünün oluşmasını sağlamak ve bireyin özgürlüğünü kısıtlama yoluna gitmek,
- Toplum içinde farklı etnik yapıları, ortak değerlerden uzaklaştırarak, bunlar arasında, nifak tohumlarının ekilmesini sağlamaya çalışmak,
- Terör örgütlerinin yaptıkları eylemlerin en önemli niteliklerinden bir de toplumda oluşturdukları psikolojik baskılardır.

1.3.3. Terör Örgütlerinin Genel Amaçları

Terörizm; ülkelerin birbiri ile savaşarak elde ettikleri sonuçların peşinde değildir. Terörizm, ülkelerin sınırları içerisinde belli bir bölgeye hâkim olamadıkları gibi, onların askeri güçlerini de tamamen ortadan kaldıramazlar. Onların peşinde oldukları, kitle iletişim çağında, savundukları ideolojiye dikkat çekmek ve bunu elde etmektir. Bunu yapmak için, dramdan başka olmayan, korku kültürü yöntemini kullanırlar. Sosyal problemler, ekonomik krizler ve siyasal, politik anlaşmazlıklar, terör örgütleri için büyük bir fırsattır. Örgütler bu ortamlarda, ideolojilerinin haklılık paylarının daha fazla olduğunu, dillendirmeye çalışırlar (Ergil, 1991:174).

Terör örgütlerinin özel amaçları olmasına rağmen, tüm terör örgütlerinin genel amaçları, hedefleri ve dayandığı bir ideolojisi vardır. Bu ideoloji; dini, etnik, sosyal veya siyasal kaynaklı olabilir. Örgütler bu farklılıkları kullanarak, mevcut düzeni inkâr ederek, yeni bir düzen için, siyasal iktidarı ortadan kaldıracak, toplumda endişe, korku, psikolojik baskı yaratacak şiddet eylemlerine başvururlar.

Terör örgütlerinin amaçları konusunda birçok fikir ileri sürülmüştür. Bu fikirlerin bazıları kısa süreli, bazıları da uzun soluklu amaçlar, bazıları ise dini, etnik, sosyal, politik ve siyasal amaçlar olarak sıralanabilir.

Doğu Ergil, terör örgütlerinin ve terörizmin amaçlarını korku ve dehşet bağlamında şu şekilde sıralamıştır.

1. Terör örgütleri, genel olarak faaliyet gösterdikleri devletlere oranla daha güçsüzdürler. Bundan dolayı; yapacakları eylemlerin daha acımasız, vurdumduymaz ve sarsıcı olması gerekir, düşüncesi hâkimdir. Yaptıkları eylemlerin türü, kurbanlardan ziyade, dışarıdakilere yansması daha önemlidir.
2. Terör örgütlerin şiddet eğilimli olarak sahneledikleri dramatik oyunun amaçlarından biri reklamsa, diğer amacı da, örgütün görüldüğünden daha güçlü ve işlevselliğinin daha fazla olduğunu, topluma göstermektir. Burada asıl verilen mesaj; örgütün mevcut siyasal rejimle olan mücadelesinde, zafere daha yakın olan tarafın, örgüt olduğu algısını uyandırmak ve taraftarlarında güven duygusunu pekiştirmektir.
3. Terör örgütleri, yaptığı eylemleri, kitle iletişim araçlarıyla, sadece ulusal olarak değil aynı zamanda uluslararası kamuoyunun da dikkatini çekerek, kendi ideolojisini anlatma fırsatı bulmaktadır. Bu şekilde yapılan en önemli eylem türleri, rehin alma ve canlı intiharlarıdır.
4. Terör örgütleri, yaptıkları eylemler ile toplumda kargaşa yaratarak, toplumsal dayanışmayı azaltmak ve toplumun dayanma gücünü kırmaya çalışmaktadır. Bunu yapmak için iki temel argümanı kullanmaktadır.
 - a) Ülkedeki bölgesel farklılıkları, toplumdaki ekonomik, siyasal eşitsizlikler ve haksızlıklar olarak kanalize etmek,
 - b) Daha sonrada; bunları bahane ederek eylem gerçekleştirip, bu eylemleri, ezilmişler, mağdur edilmişler ve ötekileştirilmişler adına yaptıklarını ileri sürmek (Ergil, 1991:175).

Terör örgütleri, yaptıkları eylemlerin, toplumun büyük çoğunluğu tarafından desteklendiği safsatasını ileri sürerek, eylemi topluma mal etmeye, devlet otoritesinin yerel halk üzerinde daha fazla baskı yapmasına ve bu davranışların örgüte militan devşirmesine sebep olabilir.

Doğu Ergil, terör örgütlerinin ve terörizmin başka amaçlarını da şu şekilde sıralamıştır.

1. Terör örgütlerinin başka bir amacı da intikamdır. Örgüt arkadaşlarını, eylemlerde kaybeden terör grupları, intikam alma konusunda acımasızlardır. İntikam almanın sebeplerinden biride, kendi içlerindeki dayanışma ve bütünlük ruhunun kaynaşmasını sağlamaktır.
2. Yaptıkları eylemler vasıtası ile propaganda yaparak, örgüte eleman kazandırmak.
3. Toplumda yabancılaştırma ve ötekileştirme politikalarını uygulayarak toplumdan uzak, sahipsizlik duygusu uyandırarak bireyi yalnızlaştırmak ve bu şekilde eleman devşirmek.
4. Terör örgütlerinin en büyük amacı; mevcut iktidarı ve yerel halkı boyun eğdirmek, istediklerini yaptırmaktır. Bu tür terörizm unsurları; demokrasi ile yönetilmeyen, oligarşik yönetimler tarafından yönetilen devletler tarafından yapılmaktadır (Ergil, 1991:177).

Özetle; terör örgütlerinin, terörizmin amacı; bazı davranış kalıplarının, ideolojilerin, siyasal tercihlerin zorla ve cebren kabul edilmesini sağlamaktır. Burada önemli olan, sadece örgüt yandaşlarını boyunduruk ve denetim altına almak değildir, aynı zamanda, kendilerini onaylamayanlarında iradelerine sahip olmak ve onları yıldırma, yönlendirmek ve onlara hükmetmektir.

1.3.4. Terörizmin Nedenleri

Terör örgütlerinin ve terörizmin ortaya çıkma nedenleri ile ilgili çalışma yapanların, birçok yöntem ve sınıflandırma kullandıkları bilinmektedir. Terörizmin ortaya çıkma nedenleri çeşitlidir. Bu örgütlerin ortaya çıkmasını, toplumda karşılık bulmasını sağlayan; çevresel şartlar olduğu gibi, siyasi, ekonomik, politik ve dini unsurlarda olabilir.

Terörizmi sadece bir güvenlik zafiyeti açısından değerlendirmemek gerekir. Terörizm, siyasal iktisadi ve toplumsal sorunlara dayanan, problematikten de beslenir. Bir ülkede ekonomik kaynakların eşit bir şekilde dağıtılmaması, toplumda farklı etnik yapılara olan baskıcı tutumlar, dini inançlara olan saygının ortadan kaldırılması ve ibadetlerin engellenmesi, ayrımcılık, adaletsizlik ve masumiyet karinesinin dikkate alınmaması, terörü ve terörizmi destekleyen çevresel nedenlerdir (Ranstorp: 1996:41).

Özetle terör örgütlerini ve terörizmi meydana getiren unsurlar çok çeşitlidir. Burada, terörizmin nedenleri olarak; siyasal, sosyokültürel, ekonomik, psikolojik ve dinsel olarak sıralanabilir.

1.3.4.1. Siyasal Nedenler:

Terörizmi ve terör örgütlerinin ortaya çıkmasını, ilerlemesini, kolay bir şekilde üye devşirmesini sağlayan en önemli unsur, arkasına saklandığı ve ondan beslendiği siyasal motivasyon veya ideolojilerdir. Siyasal motivasyon, terörizmin hareket noktasını oluşturur. Terör örgütleri, sahip oldukları ideolojilerinden beslendikleri gibi, onu daha fazla yaygınlaştırmak için uğraşırlar. İdeolojiler; örgüt üyelerinin birbirlerine ve davalarına karşı bağlılıklarını arttırır. İdeoloji ile beslenen terör örgütleri, inkâr ettikleri ideolojiyi ortadan kaldırmak ve kendi ideolojilerini, iktidara getirmek için terör eylemi gerçekleştirirler. Bir toplumda; demokratik tutumlardan uzaklaşma, otoriter, baskıcı bir yönetim tarzı, evrensel hukuk kurallarının rafa kaldırılması, terör örgütlerinin ve terörizmin ortaya çıkmasına sebep olur.

Terör örgütlerinin siyasi eğitim olarak adlandırdıkları kavram, örgütün beslendiği temel ideolojiyi, üyeleri arasında hâkim kılmak ve bu siyasi görüşe göre onları şekillendirmektir (Gençtürk: 2012:3). Siyasi eğitim olarak adlandırılan bu süreçte amaç, üyelerinin, hâkim ideolojiye ve örgüte bağlılıklarını sağlamlaştırmaktır.

Bazı devletler; iç veya dış siyasetlerini, şekillendirmek için de terörizmden faydalanabilmektedirler. Terör örgütlerinin varlıklarını sürdürebilmeleri dışarıdan

veya içeriden aldıkları desteğe bağlıdır. Ancak, bir terör örgütü yapılanması, devletler tarafından kurulmamışsa, devletlerin bunlar üzerindeki etkileri sınırlı kalmaktadır. Devletler; çoğu zaman, bazı etnik yapıya sahip olan toplumların bağımsızlığını veya özerkliğini kazanmak için, sözde bu örgütlere askeri, ideolojik, lojistik destek sağladıklarını iddia ederler.

Bir devlette siyasi iktidarsızlığın olması, hukuk devleti olma özelliğinin yitirilmesi, toplumsal bağların zayıf olması, ortak kültürel faaliyetlerin azalması, mevcut iktidarın, devlet otoritesini sağlayamaması, dış politikada devletler tarafından yalnızlaştırılması, terör örgütlerinin çıkış noktasını oluşturur (Yılmaz: 2011:5). Öbür taraftan mevcut iktidarların daha önce vaat ettiklerini gerçekleştirmemeleri, farklı etnik gruplar için, bazı temel haklar konusunda yasal düzenlemelerin hayata geçirilmemesi, terör örgütleri için fırsat yaratmaktadır. Bu örgütler aynı ülkede, yüzlerce yıldır beraber yaşayan halkların farklılıkları üzerinden, onları kutuplaştırmaya ve toplumsal barışı ortadan kaldırılmaya çalışırlar.

Kısaca devletlerde; siyasal eşitsizliklerin olması, adil devlet düzeninin ve evrensel hukuk kurallarının hâkim olmaması, eşit vatandaşlık haklarının verilmemesi, terör örgütlerinin ve terörizmin çıkış noktasını oluşturur.

1.3.4.2. Sosyokültürel Nedenler:

Terör örgütlerin oluşmasına, en büyük katkıyı sağlayan unsurların başında sosyo-kültürel faktörler gelmektedir. Terör örgütlerinin propaganda araçlarından biri de, etnik anlamdaki farklılıklardır. Terörizm, eylem yaptığı toplumun sosyolojisini, kültürünü, inançlarını, değerlerini, gelenek ve görenekleri üzerinden kendini sosyalleştirir. Terör örgütleri; bir toplum içindeki değişik etnik yapıya sahip halkların, farklı sosyo kültürel yapılarından yararlanarak, onların tek millet olamayacağı argümanından hareketle, onları ayrıştırmaya çalışır. Bu bağlamda sosyal alanlardaki hızlı değişime ayak uyduramayan veya bu değişime karşı çıkan sosyal tabakalardaki gruplar arasında, ayrışma veya çatışma ortaya çıkabilir.

Terör örgütleri, devletlerin; sosyo kültürel anlamda değişime uğraması ve modernleşmesi sonucu, ortaya çıkan yeni kültürel yapıyı bahane ederek, geleneksel

yapının korunması için yeni bir sosyal sınıf oluşturmak ve mevcut sosyal sınıf arasında farklılıklar yaratarak, toplumsal kargaşayı oluşturur. Sosyokültürel faktörler; halkların yaşadığı coğrafyayı, iktisadi eylemleri, psikolojik davranışları oluşturur. Örgüt; farklı kültürel yapılar için coğrafi konumdan yararlanarak, konuşulan dil veya lehçe, geçmişe dayalı alışkanlıklar, bölgedeki yöresel masallar, öyküler bahane ederek, sınıfsal farklılıklar ortaya çıkarmaya çalışır.

1.3.4.3. Ekonomik Nedenler:

Ekonomik nedenler; terörün ve terörizmin ortaya çıkmasını iki farklı şekilde etkiler. İlki, devletlerin uzun süre, ekonomik buhranlar ve krizlerle boğuşması, ikincisi ise, ekonomik olanakların iyileşmesi ile beraber ortaya çıkan, ekonomik refah ve fırsat adaletsizliğidir. İlk durumda, halkların uzun süren ekonomik yoksulluk sonucu, hayatını ikame edememe durumu, ikincisinde ise, gelir dağılımlarının eşit bir şekilde olmaması sonucu ortaya çıkan fırsat eşitsizliğidir. Devletin fakir veya zengin olması durumunda da, memnuniyetsizlik hali mevcuttur. Ekonomik istikrarsızlığın olduğu dönemlerde, terör eylemlerinin daha fazla görülmesi ve örgütlerin daha fazla eleman devşirmesinin en büyük sebebi de budur.

Sanayileşme ile beraber hızlı kentleşme, beraberinde kırdan kente göçü arttırmıştır. Kentlerin gecekondulu bölgesinde yaşayan ve ekonomik olarak bazı temel haklardan mahrum kalan gençler, potansiyel olarak terör örgütlerinin perspektifinde kalmıştır. Göç ettikleri bölgelerin temel değerleri ile yaşadıkları şehirlerin değerleri arasındaki farklılıklar, gençleri çatışmaya ve farklı bir arayışa sürüklemiştir. Bu arayış, onları pusuda bekleyen terör simsarlarının tuzağına düşmesine sebep olabilir.

Ülkelerde; bölgeler arası farklı vergilendirme ve halka verilen hizmetlerin kalitesi arasındaki uçurumlar, terör ve terörizm için kullanılan ekonomik argümanlardır. Sınırlı kaynakların, sınırsız şekilde tüketilmesi ve eşit dağıtılmaması sonucu, toplumda ayrışmalar meydana gelebilir. Refah seviyesinden, eşit şekilde pay almadığını düşünenler, farklı kamplaşmalar meydana getirerek, şiddet eylemlerine başvurabilir.

Ekonominin; terörizmin ve terör örgütlerinin ortaya çıkmasında, bir neden olmaması için, iktidar erklerinin, sosyal devlet anlayışından yola çıkarak, tüm toplumu kapsayacak ekonomik tedbirleri alması gerekmektedir. İktidardaki siyasi irade, fakirliğin veya zenginliğin bir ırka, dine, zümreye veya bir topluluğun kaderi olmadığını, politikalarıyla desteklemeleri gerekmektedir.

1.3.4.4. Sosyo-Psikolojik Nedenler:

Terörizmin kaynaklarından biri de kuşkusuz psikolojik nedenlerdir. Gelişmiş toplumlarda bireysel psikolojik sebepler, teröre kaynaklık ederken, daha az gelişmiş kapalı toplumlarda ise grup psikolojisi, teröre kaynaklık eder. Terör örgütleri ve terörizm, bireysel veya toplumsal hassasiyetleri irdeleyerek, toplumları ayrıştıracak psikolojik nedenler bulur. Toplum içinde farklı bir etnik yapıya sahip olmaktan dolayı, kayda alınmama, değerli bulunmama, yok sayılma, ötekileştirme, kişide aşağılık kompleksinin ortaya çıkmasına sebep olabilir ve kişi; meydana gelen bu aşağılık kompleksinin ortadan kaldırılması için yeni arayışlara yönelebilir. Bu arayışlar sonucunda kişi kendisini; etnik yapısından, inançlarından, değerlerinden ve maddi durumundan dolayı ötekileştirmeyen, ona yeni bir kimlik vadeden örgütlerin üyesi olabilir.

İçinde yaşanılan toplumda, etnik ve dinsel beklentileri karşılanmamış, hayal kırıklığına uğramış kişilerde, umutsuzluk ve hiçlik duygusu oluşur. Bu duygular biriyi, şiddet eğilimlerine ve bunun doğal sonucu olarak terör örgütlerinin saflarına, katılmasına sebep olabilir (Çevik: 2010:82).

1.3.4.5. Dinsel Nedenler

Terör örgütleri her zaman ekonomik, ideolojik ve siyasal kaynaklı değildir. Özellikle son zamanlarda din referanslı, olduklarını iddia eden terör örgütlerinin de sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Dini inançlar, bazen milletlere göre bazen de yaşanılan bölgelere göre farklılık gösterebilir. Din duygularının istismar edilerek terörize edilmesi, geçmişten günümüze süregelen bir durumdur. Terör örgütleri başarılı olmak için toplumsal sorunları, toplumsal hassasiyetleri her zaman kullanırlar. Toplum içindeki bazı gruplar; din olgusunu, manevi bir tatmin aracı olarak kullanırken, bazıları da, bunun üzerinden yeni bir kimlik oluşturma ve üyesi

oldukları dini, hakim kılmak için çatışmaktan geri kalmazlar. Din kaynaklı terörist gruplar; mevcut iktidarın, halkın üyesi olduğu dini ve değerlerini bilinçli olarak ortadan kaldırmaya çalıştığı yönünde kışkırtırlar. Son yıllarda din kaynaklı terör unsurların ortaya çıkmasının sebebi de budur.

Özel olarak, dini mitlerle hareket eden terörist gruplarda vardır. Bu gruplar siyasal veya ideolojik kaynaklardan ziyade, dini hedefleri olan, din kaynaklı terör örgütleridir. Din kaynaklı ve seküler terör örgütleri arasındaki en büyük farklılık, inandıkları değerler sistemidir. Örneğin İŞİD ve El Kaidenin terör eylemlerini meşrulaştırmak için sık sık İslamiyet'i ve cihat kavramını referans aldıkları görülür. Bu tür eylemler, özellikle batı dünyasının ve diğer dinlere mensup insanların, İslam dinine karşı antipati oluşturmalarına, İslam dinine üye olanların tamamının potansiyel olarak terörist olarak suçlanmasına sebep olmaktadır. Ancak Telhamiya göre, Ortadoğu da yaşanan terör olaylarının sebebi olarak, İslamiyet'in gösterilmemesi gerektiğini, terör eylemlerinin meşru olarak gösterilmesi için, İslamiyet'in bir araç olarak kullanıldığını savunur (Telhami: 2002:583- 584).

1.3.5. Terörizmin Unsurları

Belli bir amaç için örgütlenen grupların, terör niteliği oluşturabilmeleri için, terörizm unsurlarını taşımaları gerekmektedir. Bu, aynı zamanda örgütlenen yapının, terör suçu olduğunun hukuki tanımlanması içinde gereklidir. Mevcut siyasal iktidara veya devlete karşı işlenen bir eylemin terör eylemi olabilmesi için, bazı unsurlarının olması gerekmektedir. Bu unsurlar İbrahim Dilmaç'a göre; ideoloji, örgüt ve eylem olarak sınıflandırırken (Dilmaç, 1997: 65), İbrahim Kaya ise; motif, kast, mağdur ve yöntem olarak sınıflandırır (Kaya, 2005:24). İbrahim Kaya'ya göre, terörden direkt zarar görenler, eylemlerinden birinci derece etkilenenler, terör mağduru. Mağdurlar; iletinin, eylemle kodlanıp, basın yayın aracılığıyla kanalize edilip, alıcıya yani siyasal iktidara ulaşmasını sağlayan araçlardır. Eylemin gerçekleştiriliş amacı, yani motifi siyasidir. Örgütün bu eylemi bilerek ve isteyerek gerçekleştirmesi onların kasıtlı eyleminin olduğunu gösterir. Kullanılan yöntem ise tamamen şiddet ile yapılmaktadır. 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun birinci maddesi ise terörizmin 4 unsuru olduğunu bu unsurları, siyasi düşünceler ışığında oluşan

ideolojik unsur, gayri resmi bir şekilde örgütlenme unsuru, şiddet eğilimli silahlı eylem unsuru ve bazı kişileri, kurumları hedef alma unsuru olarak sıralamaktadır.

1.3.5.1. İdeolojik Unsurları

Örgütler; amaçlarına ve hedeflerine ulaşmak için ideoloji unsurunu, takip edilecek yol olarak kullanır. Tüm dünyadaki terör örgütleri belli bir ideolojiyi kullanarak amaçlarına ulaşmaya çalışırlar. İdeolojiler, terör örgütlerinin yöntemi niteliğindedir. Örgütler de yaptıkları terör eylemlerinin tamamını, hâkim kılmak istedikleri ideoloji için yaparlar. Ülkelerin halkları tarafından kabul edilmesini istedikleri çıkarları da, ideolojik hedefe ulaşmak içindir (Kuyaksil, 2000: 598).

İdeoloji; terör örgütlerinin ana kaynağını oluşturmaktadır. Bir terör örgütünden veya terörizmden söz edebilmek için bir siyasal hedefe bağlı olarak, belli bir düşünce biçimine ve bu düşünceye inanan insan topluluğunun olması gerekir (Seçkin, 2001: 53). Gerçekleştirilen şiddet eylemi, bir siyasi düşünceden dolayı gerçekleştirilmemişse, bu eylemin terör eylemi olduğunu göstermez. Bu eylem sadece örgütlü olarak yapılan suç unsuru olarak tanımlanabilir.

Terör örgütlerinin ideolojik akımlarının temelinde; genel olarak komünizm ideolojisini kaynak alan; Marksizm, Leninizm, Maoizm ideolojisi vardır. Komünizm ideolojisi ile terörizm birlikte anılmıştır.

Milliyetçiliği esas alan terörizmin en belirgin hali ise Faşizm de vücut bulmaktadır. Birinci dünya savaşından sonra ulus devlet fikri ile tek dil, tek din ve tek ırk düşüncesi hâkim olmuştur. Postmodernite ile beraber, ulus devlet fikrinden vazgeçilmiş ve farklı etnisite kavramları önem kazanmıştır. Etnik milliyetçiliğin özünde; kendi ırkının, diğer ırklardan daha üstün olduğu fikri vardır.

20. yüzyılda bilim ve teknolojinin baş döndürücü hızı, dünyamızın küresel köy olmasına sebep olmuştur. Globalleşen dünyanın ülkeleri, artık eskisi gibi birbirinden uzak değildir. Sanayileşme ve kentleşme ile beraber oluşan fabrikalaşma, ekonomik temelli yeni ideolojilerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Yenidünyanın yeni aktörleri günümüzde; kapitalizmi, liberalizmi ve demokrasiyi, tüm dünyaya hâkim kılmaya çalışmışlardır. Batı dünyası, kendi değerleri ve toplumsal yapısı ile

bütünlük arz eden kavramları, sistematik olarak üçüncü dünya ülkelerine yaymaya çalışmışlardır.

Batı dünyası; üçüncü dünya ülkelerinin sosyalist doğuya yakınlaşmaması için, yasal olmayan yollarla, sol kaynaklı terör örgütlerinin karşısına, din kaynaklı terör örgütlerini çıkarmıştır (Cinoğlu ve Özeren, 2009: 21). Çok uluslu sermaye şirketlerinin, doğudaki yeraltı kaynaklarına ulaşma ve buradan çıkarılan ham maddenin, batıya götürülerek işlenmesi, batı dünyasının eliyle kurulan din temelli sağ örgütlerin, silahlarını batıya çevirmesine ve terör eylemlerini batı dünyasında gerçekleştirmelerine sebep olmuştur (Yılmaz, 1993:136-138).

Bazı terör örgütleri, din kaynaklı ideolojiye sahiptir. Bu terör örgütleri, yaptıkları eylemleri meşrulaştırmak için, dini bir araç olarak kullanırlar. Yapılan terör eylemlerinin başarılı olması, eylemleri yapanların davaya bağlılıklarıyla, alacakları ödüle ve buna bağlı olarak oluşan motivasyonun gücüyle, doğru orantılıdır. Terör örgütleri bunu bildikleri için; bazı dinsel motifleri ve dini değerleri araçsallaştırarak, eylemlerinde kullanırlar. Batı dünyasının din kaynaklı terörizmi, İslam dinine mal etmesi yanlıştır. Hristiyan dünyasında da din kaynaklı terör örgütleri, Avrupa'da, Balkanlar'da, Hristiyanlık adına şiddet eylemlerini gerçekleştirirler. Japonya'da da din kaynaklı terör eylemlerine rastlandığı gibi, günümüzde, özellikle Uzakdoğu'da Myanmar'da din adına yüzbinlerce Müslüman, zorunlu göçe tabi tutulmakta veya öldürülmektedir.

1.3.5.2. Şiddet Unsurları

Terör örgütlerinin ve terörizmin kuşkusuz en büyük unsuru şiddettir. Terör örgütleri şiddeti; temel ideolojileri ışığında, amaçlarına ulaşmak için bir araç olarak kullanmaktadır. Silahlı propaganda olarak adlandırılan eylemlerini, siyasal düzeni ortadan kaldırmak için kullanırlar. Terör örgütleri; gerçekleştirdikleri şiddet eylemleri ile toplum üzerinde, bir korku imparatorluğu ve kargaşa oluşturmak, mevcut düzene olan bağlılığı azaltmak, iktidarı zayıflatmak veya ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır.

Şiddet unsuru ile meydana gelen kitlesel eylemlerin amacı, direkt olarak bu eylemlerde zarar gören kişilerden ziyade, geride kalan toplum fertleri üzerinde, psikolojik baskı uygulamak ve bunlara mesaj göndermektir (Tavas, 2000:21). Terör örgütleri, bu mesajları ile siyasal iktidara olan halk desteğini kesmek veya iktidara olan inancı köreltmektir. Terör örgütleri şiddet eylemlerini; sadece içinde yaşadıkları devletin sınırları içinde yaşayan halklara değil, ama aynı zamanda, kitle iletişim araçlarını kullanarak, tüm dünya halkalarına servis edilmekte ve bu eylemler bir propaganda aracı olarak kullanılmaktadır. Kullanılan terör yöntemlerinin acımasızlığı, başta olayların yaşandığı ülke de olmak üzere, tüm dünya halklarında bıkkınlık, yılgınlık ve çaresizlik duygularının yoğun bir şekilde yaşanmasına sebep olmaktadır. Şiddet unsuru, terörün hem yöntemi hem de olmazsa olmazıdır. Dolayısıyla şiddet içeriği olmayan, şiddete başvurmayan hiçbir eylem, terör eylemi sayılmaz.

Terör örgütleri şiddeti; daha çok kendini tanıtmak ve gündem oluşturmak için araç olarak kullanmaktadır. Bu amaçla gerçekleştirilen eylemler, hedef kitleden ziyade geride kalanları kapsamaktadır.

Wilkinson'a göre; bir şiddet eyleminin terörist eylemi olabilmesinin 3 temel özelliği vardır.

- Terör örgütlerinin yaptıkları eylemlerin en belirgin özelliği rastgele yapılmış olmasıdır. Kurbanların etnik yapıları ve inançlarının bir anlamı yoktur.
- Terör eyleminin toplum üzerinde yarattığı psikolojik kaosun etkileri önceden kestirilemez.
- Terör ve terörizm tüm savaş kurallarını, literatüründe barındırmaz ve bunları yok sayar. Tüm insani değerlerden arınır. Eylemlerin de kadın, çocuk ayrımı yapmaz ve bunları araç olarak kullanılmaktan çekinmez (Wilkinson, 2002:148-150).

1.3.5.3. Örgüt Unsurları

Terör unsurlarının yaptığı kanlı eylemler, fikir aşamasından, kimlerle gerçekleştirileceği ve nerede gerçekleştirileceği daha önce planlanmıştır. Yapılan tüm eylemler, bir organizasyonun parçasıdır. Bu organizasyonun tam anlamıyla sorunsuz bir şekilde hedefe ulaşması, kendi içinde bir organizmanın parçaları gibi hareket eden, davasına ve ideolojisine kenetlenmiş, kendi içinde katı kuralları, hiyerarşisi olan, bir örgüt yapısı ile mümkündür. Terörle mücadele kanununda; terör suçlarının ancak bir örgüt ile yapılabileceği, örgütlerin belli ideolojik hedef için şiddet, yıldırma, biktırma, kaos ortamları oluşturarak, eylemlerini örgütsel hiyerarşi ile gerçekleştirdiği ifade edilmektedir.

Örgüt; daha önce belli bir amaç için kurulmuş, kendi içindeki sosyal ilişkileri hiyerarşi ile belirlenmiş yapılar olarak tanımlanmaktadır (Hafızoğlu, 200:29). Bu yapılar kendi içinde sosyal bir topluluğun parçası olarak da nitelendirilebilir. Terör yapılandırmalarının kendi hedeflerine ulaşması ve istenilen ideolojinin hâkim kılınması, örgüte ve davaya olan bağlılıkla mümkündür. Örgütün amaçları, örgüt üyeleri için her şeyin önündedir. Dolayısıyla üye olan herkes, örgüte bağlılıkları için yemin ederek üye olurlar. Günümüzde terör örgütleri, örgüt lideri, liderin sağ kolları, ülke sorumluları, bölge sorumluları, il sorumluları, birim veya grup sorumluları ve bunların emrinde olan diğer üyelerden oluşmaktadır. Terör örgütünün yapılandırılması ve hiyerarşisi büyük bir gizlilikle yapılmaktadır. Örgütte meydana gelen kayıpların yerini, basın yayın veya silahlı propaganda ile devşirilen, yeni sempatanlarla doldurulur. Bu şekilde örgüt deşifre edilememiş ve örgüte taze kan bulunmuş olur.

Terör unsurları; belli bir ideoloji etrafında kümelenmiş, amaçları doğrultusunda hedefe kilitlenmiş ve bu hedeflerin gerçekleştirilmesi için, her şeyin mübah olduğu düşüncesi hâkim olan, sosyal bir yapıdan başka bir şey değildir. Örgütlerin kuruluş aşamasından, eylemlerini gerçekleştirmesine kadar, hiyerarşik olarak birçok kişi, görev alır. Terör örgütlerinin eylemlerini başarılı bir şekilde gerçekleştirebilmeleri için, örgüt organizasyonunun karmaşık bir hiyerarşisi olmalıdır ve bunların büyük bir gizlilikle gerçekleştirmeleri gerekmektedir.

Günümüzde terör örgütleri, artık “yalnız kurt” olarak adlandırdıkları üyeleriyle, hiçbir iletişim kurmadan, bunların eylemlerini gerçekleştirmeleri istenmektedir. Özellikle son zamanlarda Avrupa’da gerçekleşen bireysel terör eylemleri buna örnek olarak gösterilebilir.

1.3.5.4. Hedef Unsurları

Terör örgütleri daha önce belirledikleri hedef veya hedefleri; amaçlarına ulaşmak için araçsallaştırırlar. İstenilen siyasal veya iktisadi amaç, hâkim kılınmak istenen ideoloji; kişiler, siyasi iktidarı temsil eden kurum veya kurumlar hedef tahtasına konulur ve bu şekilde eylem stratejisi belirlenir. Terörizmin hedefinde doğrudan kurum veya kurumlar olsa da, asıl hedef insandır. Örgütler, insan faktörü üzerinden toplum üzerinde bir korku imparatorluğu kurarak, istenilen siyasal hedefler ve ideolojileri, zorla kabul etmeye çalışmaktadır.

1.3.6. Terörizmin Aşamaları

Terör örgütleri eylemlerini gerçekleştirmeden önce, siyasal hedefleri ve ideolojileri rehberliğinde, örgütlenme süreçlerini tamamlarlar. Örgütlenme süreçleri uzun soluklu olduğu için, her bir safhasında, yeni bir strateji belirlemek zorundadır. Örgütlenmenin her safhasında, yeni üye kazandırma, yeni eylem stratejileri oluşturma, basın yayın ve kitle iletişim araçları kullanarak örgüte sempatican kazandırma ve örgütün yol haritası belirlenir.

Sait Yılmaz’a göre; terör örgütleri kurumsallaşma süreçlerini 4 aşamada; birinci aşama hazırlık aşaması, ikinci aşama örgütlenme aşaması, üçüncü aşama eylem aşaması, dördüncü aşama iç savaş aşaması olarak tamamlar (Yılmaz, 2011:93).

1.3.6.1. Hazırlık Aşaması

Terörizmin ilk aşamasını oluşturmaktadır. Bu aşamada terör örgütünün niçin ve hangi amaçla kurulduğunu, siyasal hedeflerinin ne olduğu, örgütün hangi ideolojik düşünceye sahip olacağı belirlenir. Hazırlık aşaması, ilk aşama olduğu için kısa vadeli hedefler belirlenir. Bu aşamada Örgütün lideri ve beyin takımı belirlenir. Daha sonra hangi yöntemlerin kullanılacağı, örgüte eleman teminin nasıl yapılacağı,

propaganda türünün ne olacağı belirlenir. Bu aşama; eylemden ziyade düşünsel bir aşamadır. Dolayısıyla silahlı eylemler ve şiddet barındıran eylemlerden ziyade, toplantı, gösteri, yürüyüş, grev ve sendikal hareketlere yönelim vardır. Bu eylemlerin amaçlarından biride, örgüte sempatican bulmak veya örgütün, toplum tarafından karşılık bulmasını sağlamaktır. Terör örgütleri anayasal düzeni ortadan kaldırmayı amaçladıkları için, örgütün hazırlık aşamasında, toplumdaki farklı etnik yapıya sahip insanların, karşılaştıkları zorlukları ön plana koyarak işe başlarlar. Asil vatandaş ve öteki vatandaş arasındaki farklılıklara vurgu yapıp, değerler üzerinden, aralarına nifak tohumları atılmaya çalışılır.

1.3.6.2. Örgütlenme aşaması

Birinci aşamasını, yani hazırlık aşamasını tamamlayan terör örgütleri, ikinci aşama olan örgütlenme aşamasına geçerler. Bu aşama, birinci aşamadan ziyade eyleme geçme aşaması olarak bilinir. Örgütün hedefleri doğrultusunda belli bir ideolojiye sahip militanlar ve örgüt sempaticanları bir araya gelerek, toplantı ve gayri resmi gösteri ve eylemler gerçekleştirerek, örgütün en önemli safhasını meydan getirirler. Örgüt üyelerinin silahlı eğitim aldığı, ideolojik eğitimden geçtiği aşama bu aşamadır.

1.3.6.3. Eylem yapma aşaması

Üçüncü aşama olan eylem aşaması, en önemli aşamalardan biridir. Terör örgütlerinin toplumda ruhsal çöküntü, bıkkınlık, yıldırma oluşturmaları bu aşama ile mümkündür. Terörizmin tüm kazanımlarını, bu aşama sağlamaktadır. Yapılan eylemin türü, nerede ve nasıl yapıldığının bir önemi yoktur. Önemli olan, eylemin toplum üzerinde yarattığı tahribat ve bunun ulusal ve uluslararası kamuoyundaki yansımalarıdır. Bu aşama, tüm terör örgütlerinin sıklıkla başvurduğu yöntemdir. Eylem aşamasında; silahlı, bombalı eylemler, önemli şahsiyetlere yapılan faili meçhul cinayetler ve toplum nezdinde karşılığı olan kurumlara yapılan bombalı eylemler örnek olarak gösterilebilir. Terör örgütleri eylemlerini yaparken, siyasi olarak iktidarın güçlü olduğu yerleşim yerlerini seçmesinin altında yatan en önemli faktör, siyasal iktidarı yıpratmaktır.

Terör örgütleri; yapacakları eylemleri, ülkelerin ticaret hacminin ve ekonomik

faaliyetlerinin yoğun yaşandığı şehirler, başkentler, uluslararası kamuoyunun yakından tanıdığı kültürel ve tarihsel şehirler, yabancıların turizm için akın ettiği yerleşim yerleri arasından seçerek gerçekleştirirler. Bu şekilde, ülkenin güvenli olmayan bir yer olduğu ve siyasi iktidarın düzeni sağlayamadığı algısı oluşturmaya çalışılmaktadır.

1.3.6.4. İç Savaş Çıkarma Aşaması

Terör örgütlerinin dördüncü ve son evresi iç savaş ve kargaşa çıkarma aşamasıdır. Bu aşamada örgüt asıl hedefine ulaşmayı amaçlamaktadır. Bu aşamada daha önce gerçekleştirilen eylemlerle bazı bölgeler veya yerleşim alanları mevcut düzenin hâkimiyetinden çıkarılmaya çalışılmaktadır. Kurtarılmış bu bölgelerde, terör unsurlarının hâkimiyet alanında, kendi yönetim tarzı ile yönetilir. Bu alanların, daha önce belirlenmiş ideolojik ve siyasi eğitimden geçirilmesi, ilk yapılanlar arasında gösterilmektedir. Yapılan eylemler nihayetinde kurtarılmış bölgeleri oluşturmuşsa, dış devletler tarafından bu örgütlere; ekonomik, lojistik, silah ve mühimmat desteği sağlanmaktadır.

Mevcut iktidar; terör örgütlerine zamanında ve yerinde müdahale etmezse, tüm ülkede, iç savaş başlatılır ve ülke, içeriden bölünmeye ve parçalanmaya başlar (Dilmaç, 1997: 65). Bu aşamadan sonra alan hâkimiyeti sağlamış terör unsurları, yerel halkların desteğini de alarak, mevcut düzenin ordusuna karşı, büyük çaplı bir savaşı başlatabilir.

1.3.7. Hukuksal Açıdan Terör ve Terörizm

1.3.7.1. Ulusal Hukukta Terör ve Terörizm

Türkiye Cumhuriyeti Devleti, Terörle Mücadele Kanununu, 1991 tarihinde 20843 sayılı resmi gazete de, 3713 numaralı sayıyla yayımlanarak çıkarmıştır. 3713 sayılı terörle mücadele kanunun birinci maddesinde terör; şiddet ve zorla, vatandaşlar, üzerinde baskı, yıldırma, korkutma veya sindirme yöntemlerinden biri veya birden çoğu ile anayasal cumhuriyetin niteliklerini, siyasi, sosyal, laik ve ekonomik düzeni değiştirmek, devletin bekasını ortadan kaldırmak, devletin otoritesini zayıflatmak, devleti ele geçirmek, devletin iç ve dış barışına zarar vermek,

kamu düzenini bozmak, halk sağlığıyla oynamak amacıyla, bir örgüte mensup kişi veya kişilerin yapacağı her türlü suç sayılan eylemlerdir.

Aynı kanunun ikinci maddesinde de; birinci maddede belirlenen hedeflere ulaşmak, suçları işlemek için, terör örgütüyle bireysel veya grupsal eylem gerçekleştirenler de, terör suçlusu olarak kabul edilmektedir. Eylemi gerçekleştiren kişi, terör örgütünün üyesi olmasa bile, örgüt adına suç işleyenler, terör suçlusu olarak kabul edilir, hükmü yer almaktadır.

Terörle Mücadele Kanununda, terör tanımı açık bir şekilde ifade edilmiştir. Bu kanuna göre, iki veya daha fazla kişinin bir araya gelerek örgüt kurmasıyla, terör örgütü fiilen kurulmuş sayılır. Ancak terör örgütleri ile herhangi bir suç işlemek için organize olmuş kişilerin, bir araya gelerek kurmuş oldukları suç örgütlerini, birbiriyle karıştırmamak gerekir. Terör suçlarında, devletin düzenini ortadan kaldırmaya yönelik bir faaliyet varken, diğer suçlarda ise sadece bir suç işlemek için bir araya gelmiş organizasyonlar olarak değerlendirmek gerekir.

Terörle mücadele kanunun ikinci maddesinde, terör örgütü üyesi olup ta suç işlemeyenler kadar, örgüt üyesi olmayıp, örgüt adına suç işleyenlerinde, terör suçundan yargılanması açık bir şekilde ifade edilmiştir (Çitlioğlu, 2005: 188). Burada, sadece örgüt adına suç işleyenler değil örgüt üyesi olup suç işlemeyenler de aynı kanundan yargılanmasını gerektirir.

1.3.7.2. Uluslararası Hukukta Terör ve Terörizm

Terör ve terörizm olgusu insanlık tarihi ile paralellik göstermektedir. Tarihsel süreç içerisinde; insan hâkimiyetinin ve pragmanın olduğu her yerde ve her dönemde, terör ve türevleri olmuştur. Ancak terör ve terörizm kavramına uluslararası boyutta, ilgi duyulması, Amerika Birleşik Devletlerinin New York kentinde Dünya Ticaret Merkezine, 2001 yılında gerçekleştirilen 11 Eylül terör saldırıları ve bunun sonrasında gerçekleşen olaylar bütünü olmuştur. 11 Eylül saldırılarından sonra ABD'nin önce Afganistan'a ve hemen sonrasında Irak'a yaptığı operasyonlar, dünya ülkelerini; terörizmin uluslararası hukuk kuralları konusunda, düşündürmeye sevk etmiştir. Bunun üzerine; Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi tarafından bu olay

kınanmış ve aynı ay içerisinde, 1368 sayılı kararla, terör eylemlerinden direkt etkilenen devletlerin; teröre destek veren barındıran, lojistik destek sağlayan ülkelere karşı, meşru müdafaa ve müdahale hakkını tanımıştır.

Birleşmiş Milletlerin terör ve terörizmle mücadele kapsamında, oluşturulan kanunun bir benzeri de 2002 yılının temmuz ayında, Avrupa Birliği Bakanlar Konseyi tarafından kaleme alınmıştır. Avrupa birliği tarafından, terör ve terörle mücadele kapsamında “İnsan Hakları ve Terörle Mücadele Hakkındaki İlkeler” adlı metin, uluslararası hukukta, terörle mücadele kapsamında, kaleme alınan ilk örnek özelliğini oluşturmaktadır. Bu tarih, terörizm için bir milat niteliği taşımaktadır. Bundan sonra terörizm ve faaliyetleri için, ülkelerin ortak strateji belirledikleri, beraber çalıştıkları gözlenmektedir. Terör ve terörizm konusunda belirlenen ortak tanımlar ve kavramlar, ülkelerin terör konusunda keyfi davranmalarını engellemiş, benim terörüm iyi, seninki kötü, gibi kavramların ortadan kalkmasını sağlamıştır.

Terörizm kavramı ilk olarak 1789 Fransız devrimi ile ortaya çıkmış ve daha sonra tüm dünya ülkeleri için küresel ve uluslararası bir tehdit halini almıştır. Terör ve terörizm suçlarının uluslararası hukukta yer alması ilk olarak; Romanya tarafından 1926 yılında, ‘Terörizmin Bastırılmasının Evrenselleştirmesi İçin Uluslararası Sözleşme’ adıyla yasalaşması için, Milliyetler Cemiyetine sunulmuştur. Ancak bu dönemde bu teklif kabul görmemiştir (Çitlioğlu, 2011: 189).

1934 tarihinde Yugoslavya Kralı Alexander ve Fransa Dışişleri bakanı Barthou, Marsilya’da, Hırvat milliyetçileri tarafından gerçekleştirilen bir suikastta uğramış ve hayatlarını kaybetmişlerdir. Bunun üzerine Milliyetler Cemiyeti, terör faaliyetlerinin ortadan kaldırılması veya bastırılması için, uluslararası bir iş birliğinin gerekliliğine ihtiyaç olmadığını karara bağlamıştı (Çitlioğlu, 2005: 191).

Ancak daha sonra Belçika tarafından hazırlanan bir taslak, 1937 tarihinde “Terörizmin Önlenmesi ve Bastırılmasına ilişkin Cenevre Sözleşmesi” olarak kabul edilmiştir. Ancak bu sözleşmede terör kavramı ve terörizm kavramı tam olarak kavramsallaştırılamamıştır. Dar kalıplar içine sıkıştırılmış terörizm kavramı; bir tanımdan ziyade tavsiye niteliği taşımıştır. Bu tanımda belirlenen suç kavramı bir

devletten diğetine değişiklik gösterebilir. Bu sözleşme de geçen diğeri bir problemde, terör eylemleri sadece devlete karşı yapıldığında terör niteliğini taşımakta, devletin kişilere veya halklara karşı yaptığı terör eylemlerini kapsamamaktadır. Ancak taslak halinde belirlenen bu sözleşme, yeterli ülkenin onaylamaması, suç unsuru olacak eylemlerin tam anlamıyla tanımlanamaması, devletlerin hukuk sisteminin başka devletlerde işlenen suçları cezalandırma konusunda kapalı olması, anayasal sorunlar, ikinci dünya savaşının başlamasından dolayı, hiçbir zaman yürürlüğü girememiştir (Öktem, 2007:15).

1.3.8. Terör ve Terörizmin Türleri

Günümüzde terörizm ve terör örgütlerinin eylemleri, çok çeşitli olmakla beraber, küresel ölçekli ve belli başlı ideolojilerin ışığında gerçekleştirilmektedir. Terminolojide; terör ve terörizmin tanımlanmasında yaşanan güçlüğü bir benzeri de, terör ve terörizm sınıflandırılması içinde geçerlidir. Terörizmin ve terörün tanımlanmasında ve çeşitlendirilmesinde meydana gelen anlam karmaşasının en büyük sebebi, sosyal bilimcilerin yani sosyologların, psikologların, tarihçilerin ve siyaset bilimcilerin olaya nasıl yaklaştığı ile ilgilidir. Örneğin bir sosyolog ve siyaset bilimci olaya farklı açılardan yaklaştığı için, aynı konuda farklı tanımlamalar ve sınıflandırmalar yapabilir.

Terörizmin türleri için araştırmacılar tarafından, genel geçer ve kabul gören bir sınıflandırma yapılamamıştır. Devletler ve bunların aktörleri tarafından gerçekleştirilen terörizm faaliyetleri, terör örgütlerinin gerçekleştirdikleri eylemler, örgütlerin kapasiteleri ve kullandıkları yöntemler bakımından çok farklı şekilde sınıflandırılabilir.

Terörizmin ve terörün doğru bir şekilde sınıflandırabilmek için farklı disiplinler açısından değerlendirmek gerekmektedir.

1.3.8.1. Sınırları Açısından Terörizm Türleri

Terörün sınıflandırılmasında yapılacak ilk ayrım, terörizmin ulusal ve uluslararası bir niteliğe sahip olup olmamasıdır. Diğeri bir deyişle terörün, özel ve genel olup olmamasıdır. Burada önemli olan terörist hareketlerin ve eylemlerin

yapıldığı coğrafi alanının büyüklüğü ve yerel olup olmamasıyla ilgilidir. Sınırları açısından terörizm; terör eylemlerin sadece bir ülkenin topraklarında mı yoksa birden çok ülkenin, coğrafi bölgenin, hatta birden fazla kıtada gerçekleştirilip gerçekleştirmediğini sorgular. Sınırları açısından terörizm Ulusal ve Uluslararası terörizm, Devletler tarafından desteklenen uluslararası terörizm, Devletler tarafından desteklenmeyen uluslararası terörizm olmak üzere dörde ayrılır.

1.3.8.2. Amaçları Açısından Terörizm Türleri

Amaçları açısından terörizm; Devletlerin meydana getirdiği terör (devlet terörizmi) ve devlete, sisteme karşı terör veya terörizm olmak üzere ikiye ayrılır. Araştırma konumuzun dışında olduğu için, devletlerin meydana getirdiği terörizm türlerine değinilmemiştir. Bu bölümde; PKK terör örgütünün de uyguladığı, devlete ve sisteme karşı terör türleri açıklanacaktır.

1.3.8.2.1. Devlete veya Sisteme Karşı Terör

Mevcut düzeni ortadan kaldırma ve anayasal düzeni değiştirmeye yönelik olarak ortaya çıkan; dış devletlerden mühimmat, eğitim ve lojistik alarak, devletin sınırları içerisinde eleman devşirip eylem yapan terör örgütüdür. Bu terör örgütlerinin temel amacı, mevcut anayasal düzeni ortadan kaldırmaya yönelik olduğu için; eylemlerini, ülkenin siyasi, iktisadi ve toplumsal yapısına yönelik olarak gerçekleştirirler. Bu terör şekli Bölücü – Ayrılıkçı, Yıkıcı- Bozucu Terör, olarak sınıflandırılabilir.

1.3.8.2.2. Bölücü- Ayrılıkçı Terör

Bölücü ayrılıkçı terörün amacı; etnik yapısı farklı olduğunu iddia ederek, belli bir bölgeyi, ülkenin sınırlarından ayırarak bağımsız hale getirmektir. Etnik terörün neden ortaya çıktığını anlamak için etnik azınlık kavramının bilinmesi gerekmektedir. Hâkim toplumsal yapıdan; ırksal, dilsel, dinsel ve kültürel olarak ayrılan toplumsal yapılar, etnik azınlık olarak tanımlanır (Topçuoğlu, 1995: 107). Millet temeli üzerinde kurulan milli devletlerin aynı dil, din ve kültürel yapısı vardır. Ancak milli devletlerin, tek etnik yapıya sahip milletlerden oluştuğu anlamına gelmez. Dolayısıyla milli devlet, birden fazla etnik yapıya sahip halklardan meydana

gelebilmektedir.

Etnik temelli Bölücü- Ayrılıkçı terör örgütleri; özellikli 1990'lı yıllardan itibaren, dünyanın değişik bölgelerinde eylemlerini yoğunlaştırmışlardır. Etnik temelli terör örgütleri diğerlerinden ayrılarak, hâkim olduklarını düşündükleri bölgelerde, yaşayan halkların kimlikleri üzerinden propaganda yaparak örgüt üyesi devşirirler. Türkiye devleti de bu durumdan nasibini almış ve etnik terörden en fazla etkilenen ülkelerden biri olmuştur. Özellikle ASALA ve PKK terör örgütlerinin yaptığı eylemler, birçok vatandaşı mağdur etmiş, ülkemizin siyasi, ekonomik ve askeri bedeller ödemesine sebep olmuştur. Terör örgütleri zayıf oldukları dönemlerde eylemlerinin yoğunluklarını arttırarak, algı operasyonları gerçekleştirirler.

Kimlikler üzerinden propaganda yapan terör örgütleri; tarihsel süreç içerisinde, dünyanın farklı bölgelerinde, her zaman varlıklarından söz ettirmişlerdir. Türkiye'de PKK terörü, Kuzey İrlanda'da IRA, İspanya'da Bask özerk bölgesinin bağımsızlığı için çalışan ETA, Sri Lanka'da Tamil halkının yaşadığı bölgenin bağımsızlığı için çalışan TAMİL, Filistin'de Ayrılıkçı Siyonist Yahudi Terör Örgütü IRGUN ve Ermeni terör örgütü ASALA gibi örgütler, etnik temelli terör örgütlerine örnek gösterilebilir (Cohen, 1994: 328).

1.3.8.2.3. Yıkıcı - Bozucu Terör

Terör örgütlerinin bu türü, etnik yapıdan ziyade; mevcut siyasi yönetim tarzının yerine, farklı ideolojiye sahip siyasi sistemi hâkim kılmak için kurulur. Bu tür terör hareketleri genelde; Marksist ideolojiyi hâkim kılmak isteyenlerle özdeşleştirilmiştir. Ancak günümüzde özellikle, Marksist ideolojinin yanında, dinsel ve mezhepsel ideolojilerin de hâkim kılınmak istendiğini görmekteyiz.

Dinsel temelli ideolojilerde, Sünni hâkimiyetinin sağlanması için Afganistan'da Taliban, El Kaide örneği ve Arap baharından sonra, devletler tarafından her türlü desteği alarak kurulan İŞİD terör örgütleri buna örnektir. Suriye iç savaşından sonra İran'ın bölgede hâkim devlet rolünü üstlenme isteği, Şiiğin teolojik ve ideolojik bir araç olarak kullanılmasına sebep olmuştur. İŞİD, Ortadoğu'da Şii nüfusunun fazla olduğu coğrafi alanlarda varlığını göstererek,

Şiiliği; Ortadoğu’da hâkim ideoloji olarak ortaya koymaya çalışılmıştır. İran devletinin bunu gerçekleştirmek için; Haydar el İbadi yönetimindeki, Irak devletine yapılan yardımlar, Suriye’de Beşar Esad olan ilişkileri ve Yemende Husiler’ le gerçekleştirilen ilişkiler ve yapılan yardımlar buna örnek olarak gösterilebilir.

1.3.8.3. İçeriği Açısından Terörizm Türleri

Terörizm türlerini; kuruluş amaçlarına ve etkilediği, eylem yaptığı alanlarına göre sınıflandırdıktan sonra, özellik bakımından benzer, ancak içererek olarak birbirinden ayrılan terörizm türlerine değinmekte fayda vardır. Terminolojide yapılan sınıflandırmadan ayrı olarak, aşağıda tanımlamasını yapacağımız terör kavramlarının, dünyada, örneklerine rastlandığı için böyle bir sınıflandırma yapılmıştır. Bu bölümde tanımlanması ve açıklanması yapılacak terör sınıflandırılması şu şekildedir.

- Siyasi ve İdeolojik Terörizm
- Aşağıdan Terörizm
- Yukarıdan Terörizm
- Bölücü Terörizm
- Dinsel ve Mezhepsel Terörizm
- Narko Terörizm
- Medyatik Terörizm
- Örgütü Olmayan Terörizm
- Küresel Terörizm
- Siber Terörizm
- İntihar Saldırıları ile Terörizm

Bu bölümde; içeriği açısından terörizm türleri arasından, araştırma konumuz olan bölücü terörizm ve bölücü terörizm ile ilgisi olduğu düşünülen, aşağıdan terörizm, yukarıdan terörizm ve intihar saldırıları ile terörizm türlerine değinilmiş, diğerlerine değinilmemiştir.

1.3.8.3.1. Aşağıdan Terörizm

Aşağıdan terörizm; mevcut iktidarı ve siyasal sistemi ortadan kaldırmaya çalışanlar, egemen güçlerin dışından gelen kişiler veya kurumsal yapılar tarafından gerçekleştiriliyorsa, buna aşağıdan terörizm denilmektedir. Bunların temel amacı; mevcut ideoloji ve bu ideolojiyi temsil eden siyasal iktidardır. Mevcut yönetim, bu eylemlerle yıpratılmaya çalışılmakta ve toplum nezdindeki güvenleri sarsılmaya çalışılmaktadır (Ergil, 1980:185). Burada devlet, terörist faaliyetlerinin doğrudan hedefindedir. Bu terör çeşidine “tabandan terör” olarak ta adlandırılabilir (Akçora, 1983:4).

Aşağıdan terörizmin ilk örnekleri, 19. Yüzyılda İrlanda’da ve Rusya’da “Narodnaya Volya” ismiyle halkın iradesi olarak kendilerini tanıtan grupların ortaya çıkması ile başladığı kabul edilmektedir.

Aşağıdan terörizmin amacı; yapılan eylemler ve propaganda araçlarıyla toplumsal tabandan destek almak ve bunların büyük çoğunluğunun sempatisini kazanmaktır. Bu şekilde mevcut düzene karşı yapılacak eylemleri, tabandan destek alarak gerçekleştirmek mümkün olacaktır. Burada amaç, toplumda bu tür olaylara karşı ilgisiz olan halkları da uyandırmak ve mevcut düzene karşı direnmeyi sağlamaktır. Gerçekleştirilecek eylemler, ilk etapta devleti temsil eden üniformalı veya üniformasız çalışanlarına yöneliktir. İkinci etapta ise eylemlerin dozajı artırarak, tüm toplumu etkileyecek ses getirecek eylemler yapılır.

Aşağıdan terörizmi, kavramsal olarak terör uzmanları tarafından farklı şekilde sınıflandırdığı görülmektedir. Bazı uzmanlar; bölücü, yıkıcı, bazıları ise Milliyetçi, Anarşist, Sağ Terörizm, Sol Terörizm ve Nihilist Terörizm olarak farklı şekilde gruplandırarak açıklamışlardır (Karacan, 1984:204). Doğu Ergil, Aşağıdan terörizmi; mevcut düzeni değiştirmeyi çalışan devrimci terör, hâkim siyasal iktidarın devamını sağlayan muhafazakâr, tutucu terör ve son olarak devletin belli bir bölgesini veya parçasını koparmayı amaçlayan bölücü terör olmak üzere üçlü sınıflandırma yaparak açıklar (Ergil, 1980:4).

1.3.8.3.2. Yukarıdan Terörizm

Mevcut iktidar veya siyasal güçler tarafından uygulanan terör çeşididir. Siyasal seçkinlerin, kendi iktidarlarını korumak veya sürdürmek için, ülke sınırları içinde ve dışındaki muhaliflerini bertaraf etmek için uygulanan baskı, şiddet, yıldırma, korkutma eylemlerinin tamamı olarak tanımlanmaktadır. Yukarıdan terörizm; demokratik ülkelerde görülen bir terörizm faaliyeti değildir (Denker, 1997:6).

1.3.8.3.3. Bölücü Terörizm

Bölücü terörizmin özünde; etnisite ve milliyetçilik vardır. Bu terörist gruplar, farklı bir etnik yapıya veya kültürel yapıya sahip halkların bağımsızlığını veya özerkliğini elde etmek için yola çıktığını iddia eder. Bölücü terörizm; bir bölgenin bağımsızlığı için çalıştığından, tüm eylemlerini ve enerjisini bu toprak parçası üzerinde yoğunlaştırır. Örgüt, yaptığı tüm terörist faaliyetlerini, bağımsızlık istedikleri ülkenin topraklarında yapmaya özellikle dikkat eder. Hedeflerinde, mevcut yönetimin siyasi ve askeri şahsiyetleri başta olmak üzere, toprak iddiasında bulundukları devletin tüm halkaları vardır.

Bölücü terör örgütleri yaptıkları eylemlerin, yabancılara yönelik olmaması konusunda özellikle hassasiyet gösterir. Bu şekilde hem yurt içindeki hem de yurt dışındaki yabancılara sempatisini kazanmaya çalışır. Bölücü terörizm; uluslararası arenada lojistik, eğitim ve silahlı teçhizat bakımından, en fazla destek alan terörizm çeşididir.

Etnik temelli terörizmin ortaya çıkmasında, mevcut yönetimin, alt etnik yapıya sahip vatandaşlarına karşı, uyguladıkları adaletsizlikler yatar. Etnik temelli terörist gruplarının başarılı olmaları, bu etnik yapıya sahip vatandaşların büyük çoğunluğunun, örgütü desteklemeleri ve kitlesel eylemlerine katılmaları ile mümkündür. Bölücü unsurların, bağımsızlık ilan edeceği alanda uygulayacağı yönetim şekli ve hâkim ideolojisi, aynı etnisiteye sahip vatandaşların, terör örgütüne olan sempatisini arttıracak veya azaltmasına sebep olacaktır.

1.3.8.3.4. İntihar Saldırıları İle Yapılan Terörizm

İntihar saldırılarının kökenleri çok eskiye dayanmakla beraber, soğuk savaş sonrası dönemde, terör örgütleri ve terörizm tarafından sıklıkla kullanıldığı ve günümüzde, bu eylemlerin tavan yaptığı görünmektedir. Bölücü terör örgütünün, güç kayıp ettiği dönemlerde sıklıkla başvurduğu yöntemlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Başlangıçta, devletler içerisinde, siyasal, askeri kurumlara ve bu kurumlarda çalışan elamanlara yönelik yapılan intihar saldırıları, günümüzde yoğunluğunu arttırarak, uluslararası bir boyut kazanmış ve sivilleri hedef almıştır. İntihar saldırılarının eylemleri Ortadoğu'da; Hizbullah tarafından yoğun bir şekilde kullanıldıktan sonra, diğer terör örgütleri tarafından da kullanılmaya başlanmıştır. Terör örgütlerinin bu yola başvurarak eylem yapmalarının altında yatan en önemli unsur; karşı tarafa verilen zayıtın daha fazla olması, eylemin ulusal ve uluslararası kamuoyunda, daha fazla ses getirmesinden kaynaklanmaktadır.

Terör örgütleri tarafından kullanılan intihar eylemleri, bireysel intihar eylemlerinden farklı olarak, kendisi dışındaki insanların, canını alması olarak değerlendirilebilir. 11 Eylül 2001 tarihinde, New York'ta, Dünya ticaret merkezine yapılan intihar saldırılarından sonra, intihar eylemleri yeni bir boyut kazanmış, bilişim teknolojileri ile küresel bir hal almıştır. ABD'ye yapılan saldırının sonuçları, çok vahim bir hal almış ve dünya halklarının belleğinde yer edinmiştir. Yapılan eylemin türü, yarattığı yıkım ve sonuçları, uluslararası toplumda karşılık bulmuştur. Terör örgütlerinin ve terörizmin en büyük amacı daha fazla ses getirmek olduğundan terör örgütleri, bu tarihten sonra bu yöneme daha fazla başvurmuşlardır.

Durkheim (1992), İntihar (Le Suicide) adlı eserinde intiharı, toplumsal bir olgu olarak ele alır. Ona göre intihar; bir insanın bilinçli bir şekilde, yapacağı davranışın sonunda ölüm olduğunu bilerek, doğrudan veya dolaylı olarak ölüme gitmektir (Oktik, 2005:9). Bu tanımlamada Durkheim, kaza sonucu oluşan ölümleri intiharın dışında tutmuştur. Durkheim'in, intihar türleri üzerinde yaptığı sınıflama şu şekildedir: insan bir yere ait olmadığını düşündüğünde, yalnız ve çaresiz olduğunda, kendi hayatına son verebilir. Ya da tam tersine birey, topluma tamamen bağımlı ve kendini gerçekleştiremediğinde de, intihara yeltenebilir, bunlara da elcil intihar

demmiştir. Toplumda meydana gelen değişimler ve dönüşümler sonucu ortaya çıkan kuralsızlıklarında, intihara sebep olduğunu savunan Durkheim, bu intiharları da, anomik intihar olarak tanımlar. Durkheim, bencil intiharların ise, toplumsal bağların esnek ve değişken olduğu, bireyin kendini yalnız ve toplumdan soyutlanmış hissettiği zamanlarda ortaya çıktığını savunur (Durkheim, 1986:62). Durkheim; Masaryk gibi düşünerek, aktif eylemlerin dışında bireyin dolaylı olarak yaptığı eylemlerinde intihar sayılabileceğini vurgulamıştır. Örneğin dinin yasaklarından dolayı intihar etmemiş bir bireyin, ölüm cezası gerektiren bir suçu işlemesi de intihar sayılabilir

Durkheim'in kesin olarak belirlediği bu tanımlamaya, öğrencisi Halbwachs'tan eleştiriler gelmiş ve belirtilen niyet ve irade konularında eklemeler yapılmıştır: Kendi hayatına son vermek niyetiyle, kişinin kendisi tarafından gerçekleştirilen ölümü intihar olarak tanımlamıştır. Halbwachs, böylece fedakârlık olmayan ve kasıtlı ölüm koşulunu ekleyerek, ahlak yönünden veya kasıtsız ölümleri tanım dışı bırakır. Halbwachs, ayrıca intiharın çok yönlülüğüne vurgu yaparak, intihar sebeplerinin insanın dışında ve içinde olabileceğine işaret etmiştir (<http://www.intihar.de/frame.htm>).

Durkheim'in intihar tanımı, Delmas'ta çok geniş yer bulur. O, intiharda bir seçmeyi, bir iradeyi şart koşar ve Durkheim'in görüşünü eleştirerek, onun tanımlamasıyla, tehlikeli işler yapan kişilerinde, intihar eylemi yaptığı sonucunun ortaya çıktığını savunur. Delmas; Durkheim'in tanımlaması ile ip cambazlarının, kendileri üzerinde deney yapan doktorların, vatan savunması yapan askerlerin ve aynı zamanda pilotlarında, intihar eyleminde bulunduğu anlamına geleceğini, bunun doğru bir tanımlama olmadığını düşünür. Delmas intiharı; kişinin aklının başında olduğu, ölüm ve yaşamak arasında iradeli bir seçim olduğunu, akıllı olan bir insanın var olmak ve yok olmak arasında kaldığında, her şeyi göze alarak yok olmayı tercih edip, hayatını sonlandırması olarak tanımlar (Özen, 1997:13). Bu tanımla, kişinin kendi davranışlarının sebep olduğu, fakat tam olarak kendi iradesinin dışında olan sebeplerle, bilincin yitirilmesi – kaza – ahlak baskısı – fedakârlık gibi durumları, intihar olarak değerlendirilmemektedir. Delmas, bu durumlar için sözde intihar kavramını kullanmaktadır. Burada asıl amaç, ya ahlak bakımından üstün bir

değer elde etmek, ya da daha az acı çekmek veya bir esarete maruz kalınacak fiziksel ve psikolojik işkenceleri bertaraf etmektir. Sonuç olarak intihar, insanın yaşamak isteyeceği yerde, aynı şiddetle ölmek istemesidir.

Elcil (Alturistik) intihara örnek veren Durkheim, geçmiş toplumlarda da, bu şekilde gerçekleşen intiharların olduğunu dile getirmiştir. Bu intihar çeşidine göre, kişi, bağlı olduğu grup, cemaat veya dinsel örgüte bağlılığı ve bunu içselleştirmesi, kendini feda edip etmemesini etkilemektedir (Durkheim, 1986:61). Modern dönemlerde elcil intiharların, askeri yapılandırmaların yoğun olduğu gruplarda, cemaatlerde veya ordularda meydana geldiği bilinmektedir. Kişinin intihar etmesi, grubuyla olan bütünleşmesi ile ilgilidir. Cemaatin veya grubun çıkralarını, kendi çıkarından üstün gören, toplumsal dayanışmanın ve toplumsal değerlerin yüksek olduğu cemaatlerde kişi, intihar eylemini gerçekleştirebilir.

Pepe'ye göre; intihar saldırılarında bulunan kişilerin profilleri; belli bir eğitimi olmayan, işsiz, toplum tarafından dışlanmış, 10 ile 20'li yaşlarda, bekâr erkekleler olarak göstermektedir (Pape, 2005:17). İntihar saldırılarının temelinde çeşitli sebepler olmakla beraber, genelde; saldırıların, psikolojik, dinsel, siyasal ve sosyolojik temelli olduğu üzerinde uzlaşa vardır. İntihar saldırılarında, diğer terör faaliyetlerinin aksine, saldırganın da kesin ölümü gerçekleşebileceği için, bu eylemi gerçekleştiren kişinin, psikolojik ve karakter yapısı, büyük bir öneme sahiptir. Böyle bir eylemin başarısı, eylemi yapacak kişinin ölümüne bağlı olduğu için, kişinin cinsiyeti, yaşı, medeni hali, yaşadığı toplumun temel parametreleri, içinde büyüdüğü aile ve çocukluk dönemi büyük bir önem arz etmektedir.

İntihar saldırılarının tamamen bir dine mensup kişiler tarafından gerçekleştiği anlayışı tamamen mesnetsizdir. İntihar eylemleri; semavi dinler, diğer din mensupları tarafından kullanılmakla beraber, bazı etnik temelli ve aşırı milliyetçi gruplar tarafından da kullanılmaktadır. Dinsel kökenli intihar eylemlerinin temelinde, dinsel öğretiler ve dinsel mitler yatmaktadır. Kişinin dinsel öğretilerle olan bütünlüğü ve gelecekte vaat edilen yaşam tarzı, kişiyi eyleme götüren en büyük motivasyon aracı olarak görülmektedir.

İntihar saldırılarının temelinde, adaletsizlik, öfke ve intikam olduğunu savunan Cronin'e göre; intiharın eylemlerinin temel sebebi, toplum içinde ki adaletsiz dağıtım ve siyasal, sosyal problemlerdir (Cronin, 2003:75). İntihar saldırılarını, sosyolojik problemler temelinde açıklayan düşünürler, bu durumu, patolojik toplum sorunu olarak temellendirmektedir.

İntihar saldırıların temelinde siyasal amaçlar olduğunu savunanalar ise bu soruna, örgütsel açıdan yaklaşmaktadır. Bu tür saldırıların temel amacı, siyasal kazanımlar elde etmektir. Bu eylemleri gerçekleştirenler, genelde belli bir ideolojinin etrafında toplanarak örgütsel yapılar oluşturur. Pepe'ye göre politik terörizm tarafından gerçekleştirilen intihar eylemlerinin üç boyutu vardır.

1. Bu tür eylemlerin temel amacı nedir? Yani politik grupların, bunları yapmasının altında yatan temel sorun nedir?
2. Politik terörizm; intihar saldırıları ile neyi hedeflemektedir? Bu eylemlerle topluma verilen mesajın anlamı nedir? Ona göre bazı toplumlarda, intihar eylemlerine destek olmaksızın bu tür eylemlerin gerçekleşmesi mümkün değildir.
3. Bu tür eylemlerin bireysel amacı nedir? Yani intihar eden kişiyi kendi hayatından eden; psikolojik, sosyolojik ve teolojik sebeplerin ne olduğunu anlamaya çalışır (Pape, 2005: 27).

Pape; intihar terörizminde; 5 farklı stratejik mantığın olduğunu savunmaktadır, bunlar sırasıyla;

1. Ona göre intihar terörizmi, organize yapılan stratejik bir eylemdir. Pape; bu intihar türünü, terör örgütleri tarafından daha önce planlanmış, programlanmış, bu alanda daha önce siyasal ve ideolojik eğitimden geçmiş, profesyonel kişiler tarafında gerçekleşen, eylemler olarak tanımlamaktadır.
2. Pepe'ye göre intihar saldırıları; modern demokrasilerle yönetilen devletlerde yapılan saldırılardır. Ona göre bu tür eylemler, otoriter ve otoriter yönetimlerin hâkim olduğu devletlerde yapılmaz.
3. Küresel dünyada; İntihar terörizminin, diğer intihara oranla daha yıkıcı

olması, daha fazla dikkat çekmesi ve daha fazla ses getirmesinden dolayı, siyasal, ideolojik, politik veya etnik, dinsel, mezhepsel amaçlı, terör örgütleri tarafından daha fazla kullanılmasına sebep olmaktadır.

4. Yapılan intihar saldırıları, terör örgütlerine ve terörizme, ilk etapta bazı kazanımlar getirse de, yapılacak daha büyük çaptaki intihar saldırıları, terör örgütlerinin aleyhinde olabilir ve onlar için daha kötü sonuçlar doğurabilir.

5. Pepe'ye göre intihar saldırılarını, tamamen ortadan kaldırmak mümkün olmamakla birlikte, bu tür saldırılara maruz kalan devletlerin veya bölgelerin, terör örgütlerine yapılan, ulusal ve uluslararası desteği ortadan kaldırmaları gerekmektedir. Pape, terör örgütlerine verilecek tavizlerin bir anlamı olamayacağı gibi, bunlara karşı yapılacak askeri operasyonların de tek başına yeterli olmadığını savunur.

Pepe'ye göre; intihar terörizmini ortadan kaldırmak için, ülkelerin yapması gerekenlerin başında, ülkelerin sınır güvenliğine daha fazla dikkat etmeleri ve ülkelerin güvenlik ihtiyaçları için, daha fazla kaynak ayırmaları gerekmektedir (Pape, 2005: 85).

Pepe, intihar terörizminde; örgüt üyelerinin motivasyon araçlarını ise şu şekilde sıralamaktadır.

1- Ona göre örgüt üyelerinin en önemli motivasyon aracı dinsel öğretilerdir. gerek semavi dinlerde ve gerekse diğer dinlerdeki dinsel öğretiler, örgüt üyeleri için en önemli motivasyon araçlarıdır. Bu tür saldırıların genelde İslam diniyle özdeşleştirilmesi, İslami fundamentalizmle bağdaştırılmasına sebep olmaktadır. Hâlbuki en fazla intihar saldırısı gerçekleştiren terör örgütü; Tami Eealam Özgürlük Kaplanları adlı örgüttür. Bu terör örgütleri Sri Lanka'da yaşayan, Marxist- Leninist İdeolojiye Sahip Hint Tamil kökenli şahısların oluşturduğu bir terör örgütüdür. 2001 tarihine kadar gerçekleşen 186 intihar eyleminin 75 tanesi bu örgüt tarafından gerçekleşmiştir. İntihar saldırılarının ilk örnekleri; 17. Yüzyılın sonlarında, Malabar sahilinde ve Güney Filipinlerde kullanıldığı bilinmektedir. Daha sonra; 20. Yüzyılın

başlarında Rus anarşistler ve milliyetçileri tarafından, düşmanlarını korkutmak ve ortadan kaldırmak için intihar saldırıları gerçekleşmiştir. II. Dünya savaşında; Japon kamikaze pilotları devletleri için, uçakları ile düşman kuvvetlerine saldırmış, mühimmatları bittiği zamanda, düşman mevzilerine uçakları ile dalış yaparak intihar etmişlerdir.

2. Pepe'ye intihar saldırılarının ikinci motivasyon aracı, etnik veya ideolojiktir. Terör örgütleri; inandıkları ve hâkim kılmak istedikleri ideolojik yapı için de intihar eylemleri gerçekleştirebilirler. Örneğin; Türkiye'de 2015-2017 yılları arasında, terör örgütü PKK'ya verilen ağır kayıplar, terör örgütünün; özellikle kurumsal kimliği olan kişi veya kişilere intihar saldırılarında bulunulmasına sebep olmuştur.

3. Honawor'a göre; intihar eylemini gerçekleştirecek terör üyesine; sonsuz nimetlerin olduğu ve sonsuza kadar mutlu olacağı bir dünya vaat edilmektedir. Ayrıca, canını veren bu kişinin, dinsel öğretilere göre şehit sayıldığı iddia edilmekte ve bu şekilde intihar eylemi gerçekleştirilenin motivasyonu sağlanmaktadır.

4. Diğer bir motivasyon aracı, intihar eylemini gerçekleştirecek kişinin ailesine verilecek destekleri kapsamaktadır. Bu tür eylemlerde genelde; aile maddi ve manevi olarak ta desteklenmektedir. Dinsel veya etnik motifli intihar eylemlerini gerçekleştireceklerin ailelerine de "şehit ailesi" denilerek saygınlık kazandırılmaktadır.

5. İntihar eylemcisinin diğer motivasyon aracı; eylemi gerçekleştirmeden önce yapılan merasimdir. Bu tür merasimler genelde dinsel motifli intihar eylemlerinde daha fazla kullanılmakla beraber, ideolojik ve etnik motifli intihar eylemlerinde de kullanılmaktadır (Pape, 2006: 91).

Dini motifli intihar teröristleri, gerçekleştirdikleri eylemlerle; alacağı ödülü, bu dünyada değil, ölümden sonraki dünyada alacaklarına inanmaktadır. İdeolojik motifli terör örgütleri ise, etnik temelli olduğundan, kendi halklarının bağımsızlığını, canından değerli bulduğu için böyle bir eylemi gerçekleştirmektedir.

Günümüzde; Arap baharından sonra, Ortadoğu’da etnik ve mezhepsel çatışmalar, terör örgütlerinin, intihar eylemlerini yoğunlaştırmasına sebep olmuştur. Özellikle İŞİD terör örgütünün, Irak ve Suriye topraklarında, kurduğunu iddia ettiği sözde devletten sonra, batı bloku oluşmuştur. İŞİD yaptığı insanlık dışı eylemleri ile tüm dünya kamuoyunun tepkisine sebep olmuş ve ona karşı bir koalisyon kurulmuştur. Bu koalisyonun sahada, İŞİD ile çatışmasından sonra, terör örgütünün uyuyan hücrelerini uyandırmasına ve intihar saldırılarını gerçekleştirmesine neden olmuştur. Terör örgütleri, içinde yaşadığımız dünyada terör faaliyetlerini gerçekleştirmek için artık silaha veya bombaya ihtiyaç duymamaktadır. Kesici bir aletle bir topluluğa veya kalabalığın içine dalarak terör eylemini gerçekleştirebildiği gibi, Fransa ve İngiltere örneklerinde olduğu gibi kamyonlarla masum kalabalıkların içine dalarak da insanların ölmesine sebep olabilir.

Atran; intihar saldırılarının önlenmesi için, üç aşamalı bir yöntem önermiştir.

- Birinci aşamada; terör örgütlerinin ileri sürdüğü, ideolojik ve dinsel öğretilerin; potansiyel örgüt elemanlarında ve partizanlarında kabul görme oranını düşürmek, ekonomik politik ve sosyal problemleri azaltmak.
- İkinci aşamada devletlerin, istihbarat ve diğer güvenlik elemanlarıyla beraber koordineli çalışmasını sağlamak, önceden tedbir almak ve askeri konularda yeterli gelişmeyi sağlamak.
- Üçüncü aşamada; devlet için hayati öneme sahip kurumların üst düzeyde güvenliğinin sağlanması, toplum için gerekli teknolojik alt yapıya sahip kurumsal yapıların devreye girmesi ve vatandaş için hizmet etmesi olarak sıralamaktadır (Atran: 2003:1535).

İntihar eylemlerini tamamen ortadan kaldırmak mümkün olmamakla beraber, intihar eylemcisinden ziyade, arkasındaki gücü ve kişiyi, bu kadar acımasız yapacak unsurların ne olduğuna bakılması gerekmektedir. Terör faaliyetlerin durdurulması için; devletler, uzlaşarak beraber hareket etmeli, kendi çıkarları için terör örgütlerini ve faaliyetlerini desteklememesi gerekir.

2. İKİNCİ BÖLÜM

2. KÜRTLERİN TARİHSEL GELİŞİMİ

2.1. Kürt Tarihi ve Kürt Hareketinin Tarihsel Gelişimi

Kürt meselesinin tarihsel arka planı, Osmanlının modernleşme sürecinde aldığı, merkezi yönetim sistemi değişiklik kararına dayandırılabilir. Alınan yönetim sistemindeki değişiklik kararları, imparatorluk sınırlarındaki birçok unsur gibi, Kürtlerinde memnun olmamalarına sebep olmuştur. 1876 yılında ilan edilen reformlar, ilk olarak Müslüman olmayan tebaayı ve sonrasında diğer unsurlarında rahatsız etmiş, imparatorluk bu rahatsızlıkları, 1876 Anayasası ile gidermeye çalışılmıştır. İlk olarak balkanlarda meydana gelen ayaklanmalar sonrasında doğuya sıçramış, doğuda Ermeniler, Kürt ve Arap entelektüeller arasında bu ayaklanmalar başlamıştır.

Osmanlı imparatorluğundan miras alınan en büyük sorunlardan biri olan Kürt meselesi, yaklaşık olarak yüz yıllık cumhuriyet tarihi boyunca meselenin ismi konusunda bile bir uzlaşma mümkün olamamıştır. Bazılarına göre Şark, Doğu sorunu, Doğu, Güney Doğu sorunu, bazıları PKK sorunu, Kürt sorunu ve bazıları da Ekonomik geri kalmışlık sorunu, insan hakları sorunu olarak tanımlanmış ve bu tanımlamalara göre çözüm önerileri bulmaya çalışılmıştır.

Dolayısı ile sorunun kendisi kadar, bu soruna verilecek isim de bir o kadar sorunludur. Nitekim Hüseyin Yayman Türkiye'nin Kürt sorunu Hafızası (2016), adlı eserinde “Pratik teoriyi aşılıyor” sözünde olduğu gibi adına ne koyarsak koyalım bir sorunun olduğundan şüphe duymadığını vurguluyor. Ona göre gelinen noktada bu konu, ülkemiz için varoluşsal bir sorununa dönüşmüştür (Yayman, 2016:14).

Doğuda yaşanan bazı yerel ayaklanmaların bastırılması ve doğu sınırının güvenliğini sağlamak için Sultan Abdülhamit bir dizi tedbir almıştır. Bu tedbir arasında; bazı Kürt aşiret reislerine özel imtiyazlar ve haklar sağlanmış, bazılarının çocukları İstanbul'a getirilerek en iyi okullarda okumaları sağlanmış ve bunlar Osmanlı ordusuna, bürokrasisine kazandırılmıştır. Bu davranışları ile Sultan Abdülhamit, aşiretlerin güvenini kazanmış ve doğu sınırı güvenliği sağlanmıştır. Yayman'a göre Abdülhamit in Batı emperyalizmi karşısında izlediği Pan-İslamist

siyaseti, Kürtler arasında büyük destek görmüş ve Kürtlerin ulusal bilincinin ortaya çıkması bu dönemde engellenmiştir. İkinci tedbir olarak, II. Abdülhamit bu dönemde doğu sınırlarını ve Ermeni isyanlarını kontrol altında tutabilmek için Hamidiye alaylarını kurmuş, aşiret mektepleri adıyla Kürtçe eğitim verilen okullar açarak, sorunu kendi denetimleri altında tutmaya çalışmıştır. Bu siyaseti ile II. Abdülhamit, Kürtlerin güvenini sağlamış ve kendisine “Kürtlerin Babası” unvanını kazandırmıştır (Yayman, 2016:37).

Şeyh Said isyanının, Cumhuriyet dönemi Kürt siyasetinin miladı olduğu varsayılır (Kemal Kirişçi, Gareth M. Winrow, Martin Van Bruinessen, İsmail Beşikçi, Mehmet Bayrak, Mesut Yeğen, Doğu Perinçek). Bu konudaki çalışmalar iki ayrı tezin etrafında toplanmaktadır. Birinci teze göre, Şeyh Said isyanı ile Cumhuriyetin Doğu sorununa veya Kürt sorununa yaklaşımı değişmiş ve olaya güvenlikçi, askeri perspektifle yaklaşmasına sebep olmuştur. İkinci teze göre ise, hükümetin bu dönemde aldığı bazı tedbirler ve meseleye olan bakış açısının değişmesi sonucu, Şeyh Said isyanı ortaya çıkmıştır.

Cumhuriyet dönemi Kürt siyasetini, Yayman beş döneme ayırır. Yayman, Kurtuluş mücadelesinin verildiği ve Kürt varlığının kabul edildiği, 1918-1925 yıllarını kapsayan döneme birinci dönem adını verir. Ona göre ikinci dönem 1925-1950 yıllarını kapsayan “inkâr” ve “asimilasyon” (Fevzi Çakmak ve Abidin Özmen raporlarında “asimilasyon” terimi açıkça kullanılmıştır) dönemidir. Üçüncü dönem; Demokrat Partisiyle başlar, 1970’li yıllara kadar devam eden süreci kapsar ve buna “bekleyiş” dönemi adını verir. Dördüncü dönemi, 1970 ve 1984 yılları arasındaki dönemi kapsar ve buna da “farkındalık” dönemi adını verir. Beşinci dönemi ise PKK örgütünün kuruluşuyla başlatır ve bunu 90’lı yılların karakteristiği ile bütünleştirerek açıklamaya çalışır (Yayman, 2016:40).

1908 yılında II. Abdülhamit’in tahtan indirilerek İttihat ve Terakki Fırkasının iş başına gelmesi ile yeni bir dönem aralanmıştır. Yeni dönemle meydana gelen siyaset değişikliği, Kürt siyasetine de sirayet etmiştir. Başlangıçta parti politikalarında esen özgürlük havası ve Osmanlının İslam kardeşliği etrafında bütünleşme politikası, Makedonya’da yaşanan olaylarla siyaset değişikliğine gidilmiş

ve diğerk etnik gruplarda olduğu gibi Kùrtlerinde Tùrkleřtirilmesini temel alan bir siyasete başvurulmuştur (Dùndar, 2008:401-422).

İttihat ve Terakki'nin çıkarttığı Tehcir Kanunun 12. maddesinde “Kùrtler ufak ufak kabilelere ayrılarak silahları ellerinden alınıp, ùlkenin batısına gönderilecek ve gönderildikleri bôlgelerin nüfusunun yüzde beşinden fazla olamayacaktır. Kùrt mùlteçiler eski yerleşim yerlerine gönderilmeyecektir. Ankara ve Yozgat illerine, ilk olarak aşiret reisleri, mollalar, nüfuz sahibi kişiler gönderilecek ve diğerkleri ile olan ilişkileri kesilerek, hükümetin denetiminde olmaları sağlanacaktır” Ancak İttihat ve Terakkinin bu düzenlemeye ömrü yetmemiş ve proje yarım kalmıştır. Bu dönemde başlayan iskân siyaseti Cumhuriyet döneminde de devam etmiştir (Kutlay, 2009:289).

Yayman; Kùrt sorununun çözümlüne dair çalışmaları iki ana döneme ayırmaktadır. Yayman, birinci dönem çalışmaları, cumhuriyetin ilk dönemlerinde hazırlanan raporlara dayanarak kavramsallaştırır ve bu çalışmalarda, “güvenlikçi” yaklaşımın esas alındığı, sorunun çözümü için askeri ve asayiş tedbirlerinin arttırılması ile sonuçlandığını vurgular. İkinci dönemi ise; “demokratik çözüm” paradigması ile 90'lı yılların başında yapılan çalışmalara dayandırmakta, sorunun evrensel insan hakları ve özgürlükler bağlamında çözümünü benimsemektedir. Ona göre bu yıllarda güvenlik paradigması zayıflayarak, yerini demokratik perspektiflere bırakmıştır (Yayman, 2016:14).

A.D. Smith ise ulusları “belli bir coğrafi alanda bulunan tarihsel bir geçmişi ve yaşanmışlıkları olan, ortak bir kamu kültürünü ve kendine özgü ekonomik faaliyetleri olup, kendini oluşturan bütün fertler için, ortak hak ve sorumlulukları paylaşan adı konulmuş insan toplulukları” olarak tanımlar (Smith, 1991:14). Bir ulustan söz edilebilmek için ulusu meydana getiren özne ve nesnel kavramların birleştirilmesi gerekmektedir.

Yayman, Kùrt sorunun oluşmasında, ekonomik, sosyolojik, psikolojik ve siyasi birçok neden olmakla birlikte, sorunun Cumhuriyetin ilk dönemlerinde homojen bir ulus yaratma çabasından kaynaklandığını düşünür. Ona göre genç

cumhuriyetin “etno-seküler” bir ideolojik formasyona evrilmesi, bir taraftan birlik ve beraberlik duygularının zayıflamasına sebep olurken, diğer taraftan milliyetçiliğin artmasına sebep olmuştur. “Problemsiz bir ulus yaratma” çabası, karşılaştığı ilk sorundan itibaren güvenlikçi tedbirler alınmasına ve sorunun bu günkü noktaya evrilmesine neden olmuştur (Yayman, 2016:14).

2.2. Kürt Tarihi

Kürt tarihi ilgili savların ekseriyetine bakıldığında; Kürtler, Dicle ile Fırat nehirleri arasındaki medeniyetlerin mirasçıları olarak kabul edilir. Kürtlerin tarihsel gelişimi ile ilgili değişik görüşlerin ve spekülasyonların olduğu apaçıktır.

Britannica 'ya göre Yunanlı tarihçi Ksenofon, Milattan Önce 5. yüzyılda yaşayan ve “Karduçiler” olarak adlandırılanların Kürt olabileceğini iddia eder. Aynı ansiklopediye göre, Kürtlerin tarihte önemli rol oynadıkları dönemler olmuştur, ancak bir halk olmaktan ziyade kabileler bireyler ve hareketli gruplar olarak (Britannica, 2004:851).

Cemşid Bender Kürt tarihini, Milattan önce 10 000’li yıllara kadar götürür. Ona göre Kürtler, Toroslardan hazar denizinin güneyine, buradan günümüz Irak topraklarının kuzeyi, İran topraklarının batısını içine alan, geniş bir alanda hüküm sürdüklerini iddia eder. Bender, arkeolojik kazılara dayanarak; yazının keşfedilmesi, ilk yerleşim yerlerinin kurulması, tarım toplumuna geçilmesi, kısaca medeniyetin ve uygarlığın, Kürt tarihiyle başladığını iddia eder. Bu iddiasını kanıtlamak için, Yukarı Mezopotamya’da M.Ö. antikçağda yaşayan halklarla, Kürtler arasında bir bağ kurarak yapmaya çalışır. Ona göre tarih öncesinde bu topraklarda, yaşamış halklar arasında, ortak bir kültür birlikteliği mevcuttur (Bender, 2000: 33-34). Bender; bu söylemleri ile Kürtleri; sınırları yukarıda belirlenmiş, toprak parçasında belli kültürel birikimi olan, aynı homojen özellikleri taşıyan, Batı Anadolu da ki halklardan farklı özellikleri olan, bir kitleden söz etmeye çalışır.

Bender gibi, Kürtleri ayrı bir millet olarak gösteren başka bir yazarda Tori’dir. Tori, “Kürtlerin İlkçağ Tarihi” adlı kitabında; Dilbilimsel ve Filolojik araştırmalara dayanarak Kürtleri, Anadolu’nun güneyi ile doğusunda milattan önce

Üç bin yılında devlet kuran, belli sınırları olan, farklı kültürel özellikleri olan, ayrı sosyolojileri olan, Hurilerin torunları olduğunu iddia eder. Bu iddiasını kanıtlamak için Kürtleri, bu dönemde yaşayan diğer halklardan; Hititlilerden, Elamlı'lardan, Sümerlerden, Babil'liler den ve Asurlulardan ayırır (Tori, 1997: 11).

Yukarıda sözü edilen yazarlar Kürtlerin, Yukarı Mezopotamya'da ezelden beri var oldukları ve bu bölgeye başka yerden gelmediklerini savunurlar. Örneğin Bender, Kürtlerin ataları olduğunu iddia ettiği Hurilerin, binlerce yıldır devam eden bir uygarlık olduğunu, Mezopotamya ovasına, başka yerden göç etmediğini savunur. Bender'in diğer bir iddiası da, Kürtçe ile Hurri'ce dilleri arasında ki gramer benzerlikleridir.

Kürt tarihi konusunda önemli çalışmaları olan David McDowall ise; ortak bir geçmişe sahip olmak, etnik anlamda bir bütünlüğü arz etmez. Ona göre Kürtler; kesin olmamakla birlikte M.Ö. İki binli yıllarda İran'dan batıya doğru hareket eden, Hint Avrupa Konar-Göçerleridir (McDowall, 2004: 30). Ekrem Memiş' te, Huri kavminin de, Asya'dan geldiklerini ve dillerinin de Ural-Altay dil grubundan geldiğini savunur.

Mezopotamya'da yaşayan medeniyetler üzerinde uzmanlığı olan Benno Landsberger'de, Mezopotamya halklarının oluşturduğu medeniyeti ve uygarlığı burada daha önce yaşayan, Kürt atalarına mal etmesinin doğru olmadığını savunur. Landsberger'e göre tarihte Türklere en yakın olan, aynı uygarlığı ve kültürel mirası paylaşan kavimlerin Kutlar/Gutiler olduğunu savunur. Mehrdad R. Izady' de "Kürtler-Bir El Kitabı" adlı eserinde Kürtleri; Kendine has kültürü ve diliyle, büyük bir ulusu temsil ettiğini savunur. Bu ulusun, Ortadoğu'da son bin yıldır, birçok yıkımla ve asimilasyon politikasıyla karşılaşmasına rağmen, ayakta kalmayı başarabilen ender uluslardan biri olduğunu savunur (Mehrdad, 2004: 3348).

Ali Tayyar Önder, Anadolu da Türklerin varlığını, MÖ 1000'li yıllara dayandırır. Ona göre Kürtler; orta Asya'dan, Türklerle beraber gelmişlerdir. "Şartamhari metni" olarak bilinen kitabe de, Milattan Önce 3 binli yıllarda yaşadığı bilinen, Akad kralı Naram-Sin, ülkesine karşı savaşan 17 Anadolu krallığı arasında,

Türki kralı İlşu-Nailden söz eder. Diğer bir tarihi belge, Yenisey'deki Elegeş yazıtlarıdır. Orhun Kitabelerinden de eski olan bu kitabe de, Göktürkçe olarak yazılan “Kürt elinin hanı Alp Urungu altunlu okluğumu bağladım belde, ülkem. Otuz dokuz yaşında” şeklinde yazılmıştır (Şener, 2004: 79).

Ali Tayyar Öndere göre; Kürtlerin, bir Türk boyu olması veya asırlardır Farşlılarla, ya da Araplarla bir kültür bütünlüğü içerisinde olması, onların kendi etnik kimliğini oluşturmada engel olmadığı gibi, Kürtleri; Türk, Fars milletinin bir parçası, Kürtçe dilinin de, Türkçe veya Farsça dilinin lehçesi olması mümkün değildir (Önder, 2005: 180).

Kürt araştırmaları konusunda başat olanların, Batılı oryantalisteler olduğu kuşkusuzdur. Onlar araştırmalarını siyasi yönelimleri için kullanmışlardır. 1860 yılında Rusya St. Petersburg Üniversitesi'nde, Bir Kürdoloji bölümü kurulmuş ve B. Nikitin ve V. Minorsky burada görevlendirilip, daha sonrada araştırma yapmak için, Erzurum ve Urmiye konsolosluklarında gönderilmişlerdir. Kürt tarihinin; MÖ 3000 yıllarında Mezopotamya da başladığını iddia eden Rus, B. Nikitin ve V. Minorsky, Kürdolojinin en önemli temsilcileri arasında olmuşlardır. Bunlar daha sonra yayımladıkları eserlerde Medler'in, Kürtlerin atası olduklarını, ancak bunun kesin kanıttan uzak olduğunu da ifade etmişlerdir (Yurdakul, 2000: 60).

İslam Ansiklopedisinin “Kürtler” maddesinin yazarı Minorsky'e göre, Kürt adıyla örtülen bir tabaka altında birçok eski kavmin ortaya çıkması muhtemeldir (Minorsky, 1992:12).

Kürt tarihi ile ilgili; Türkçe, Arapça, Farsça, karışımı olarak Kürtçe yazılma niteliğini taşıyan ilk eser, Bitlis Emiri Şeref Han tarafından 1597'de kaleme alınan Şeref-nâme adlı eserdir. Bu eserde Şeref Han, Kürt aşiret ve beylerinin tarihini yazar. Bu eserin en önemli özelliğinden biri de, ilk Kürt Milliyetçiliği vasfını taşımasıdır. Yazar bu eserinde, tüm Kürtleri birleştirecek boyunduruğu altına alabilecek bir hükümdarın olmamasından yakınır (Mehrddad, 2004: 117). Ancak Şeref Han, kitabında, Kürt tarihi ile ilgili çelişkili bilgilere yer vermektedir. Şeref- han bir kıssasında; Kürtleri, Fars Krallarından; Dahhakın zulmünden kaçıp, تنها dağlara

ulaşılamaz yerleri yurt edinen, kimselerin torunları olarak belirtir. Şeref Han, Kıssasını anlatırken, bu kralın ne kadar zalim ve zorba olduğunu dillendirir. Daha sonra, kralın bir hastalığa yakalandığını, hastalığın iyileşmesi için de, insan beyninin ilaç olarak kullanıldığını söz eder. Her gün iki insan öldürülüp, bu insanların beyni, ilaç olarak kullanılır. Zaman içinde bu görevi alan cellat, imana gelerek, memleketi terk etmesi karşılığında, bir insanı salıverir. Bu şekilde serbest bırakılanlar, kimsenin ulaşamayacağı dağları vatan edinirler. Bunlar, zamanla çoğalıp birbirleri ile evlenirler. Ulaşılamaz dağlarda bulunan bu insanlar, yıllarca medeniyet ve uygarlıktan uzak yaşadıkları için, kendilerine özgü bir dil ve kültür oluşturup hayatlarına devam etmiştir. Şeref-han diğer bir kıssasında ise, Hz. Muhammed insanlığı, İslamiyet'e davet ettiğinde, Türk hükümdarı Oğuzhan, Medine'ye bir heyet göndermiştir. Bu heyetin için de de, Kürt halkını temsilen, kaba, iri yapılı ve çirkin görünüşlü, Buğduz adlı kişiyi göndermiştir. Peygamber bu kişiyi görünce, bunun hangi halklardan olduğunu sorar, Kürt olduğunu duyunca, Yüce Allah bu milleti bir bütün haline bir devlet haline getirmesin, şeklinde beddua ettiğini iddia eder. Şeref han bu şekilde Kürtleri, kıssasının birinde Fars milletlerinden olduğunu, diğerinde de Türk milletlerinden geldiğini söyleyerek iki çelişkili iddiada bulunur (Şerefname, 1971: 17-19).

Şeref-nâme adlı eserde geçen kıssanın aynısını; İranlı şair Firdevsi'nin 999 yılında, Gazneli Sultan Mahmuda atfettiği Şehname adlı eserde de görmek mümkündür. Burada da, 17 çocuğunun başı kesilerek beyinleri ilaç olarak kullanılan Demirci Gavenin, kral Dahhaka karşı ayaklanmasından söz eder. Ancak Demirci Gavenin, Kürt olduğu ve Kürt direnişi ile ilgili herhangi bir bilgiden söz edilmez (Aksoy, 1991: 132). Demirci Gavenin bir Kürt direnişi olduğunu kurgulayanların, 1918 yılında, Kürt Teali Cemiyeti tarafından çıkarılan Jin gazetesidir. Kültürel özellikleri ile dili ile ve mitleri ile modern anlamda, ayrı bir ulus yaratma çabasında olan bu cemiyet, Jin gazetesinde Demirci Gavenin, Dahhaka karşı ayaklanmasını ve başkaldırısına yer vermiştir.

Aydın Taneri ise, Şerefname'nin yanı sıra İbnü'l-Ezrak (1117– 1176)'ın Arapça olarak kaleme aldığı Tarih-i Meyyâfarikin adlı eserine yer vererek, Selçuklu

sultanı Melikşah tarafından 1086 tarihinde, Kürt Mervanoğulları devletine son verdiğinde, burada yaşayan Kürtlerin, Selçuklulara karşı koymadıkları ve onlarla uyumlu bir şekilde yaşadıklarını iddia eder. Hem Şerefname hem de Tarih-i Meyyâfarikin adlı eserler, Kürtlerin, Selçuklular döneminden itibaren, herhangi bir etnik veya kültür ayrılığı olmaksızın, Türklerle bir arada yaşadıklarının, kanıtı niteliğindedir (Taneri, 1976: 75-113).

Bu tezlerden farklı düşünen, Ali Tayyar Önder, Türkiye'nin Etnik Yapısı adlı eserinde, İki nehir arasında kalan ve tarih boyunca değişik medeniyetlere ev sahipliği yapan, Mezopotamya ovasında yaşayan halkların hiç değişmemiş olmasını, Kürtlerin saf soyunu koruduğunu mümkün görmez(Önder, 2005: 138). Kürtlerin tarihsel gelişimi hakkında ve Kürtlere ayrı bir tarih yazma gayretinde olanların, çelişkilerden ibaret olduğunu savunan Cemal Şener'e göre etnisite; belirli sınırlar içerisinde farklı şartlardan meydana geldiğini ve bunun değişik toplumsal harmanla mümkün olduğunu savunur (Şener, 2004: 79).

Bazı araştırmalara göre, Kürt terimi Göçebe hayat tarzı veya kar yığını anlamına gelmektedir. Bazı eserlerde ise, Kürtlerin "Ari" kökeninden geldikleri, M.Ö. 2000 yılında, Kuzey Avrupa'dan çıkarak, Karadeniz'in Kuzeyi ve Hazar denizini takip ederek, Mezopotamya'ya yerleştikleri ve bu sürecin, Peygamber İsa'nın doğumunun 1000 öncesine denk geldiği ileri sürülmektedir. Kanıtlanmamakla birlikte bazı kaynaklara göre Kürtler, M.Ö.600 yıllarında, Asur devletini yıkarak Met imparatorluğunu kurmuşlar. Ancak bu devletin ömrü uzun soluklu olmamış ve sonrasın da bu devlet, Persler tarafından yıkılmıştır (Çay, 1986:5).

Kürt adı altında toplanmak isteyen kavram, tarihte kaybolmuş eski kavimlere dayandırılmak istenmektedir. Kardak-Kardo ve Med-İskid nazariyesi, bunlara örnek gösterilebilir. Kawa Efsanesi ise XI. yüzyılda, ünlü İran şairi Firdews tarafından yazılan "şeyhname" adlı destanında, bir İran Milli kahramanının anlatımıdır.

Kürt adı ile adlandırılan nüfusun % 34'ü Türkiye'de, % 26'sı İran'da, % 24'ü Irak'ta ve % 11'i Suriye'dedir. Küçük bir azınlığın da Ermenistan ve Rusya'dır.

Bugün Irak, İran, Suriye ve Türkiye topraklarında yaşayan ve kendilerine Kürt adı verilen bu toplulukların, en azından Türklerin Anadolu'ya gelmelerinden itibaren 1000 yılı aşkın, ortak tarih ve kültüre sahip oldukları bilinmektedir (Törel, 2002:4).

Ortadoğu'da ki Arap araştırmacıları ise Kürtlerden Ekrâd olarak bahsetmektedirler. Onlara göre bu topluluklar Guranlar, Kurmanclar, Kalhurlar Lurlar, olmak üzere 4'e ayırırlar. Bunların dışında bir Kürt aşireti olarak kategorize edilen Zazalar hakkında ise farklı spekülasyonlar mevcuttur (Seliç, 2000: 5-11).

Genel kabule göre “Kürt” ve “Kürdistan” terimleri Selçuklular döneminde ortaya çıkmıştır. Minorsky'e göre Selçuklulardan önce Kürdistan terimi bilinmiyordu. Ona göre Kürdistan eyaletini 12. yüzyılda Selçuklular kurdu ve İran sınırlarında kalan Bahar şehrini eyaletin başkenti olarak, emirini ise Emir Çoban isimli Oğuz beyi olarak atadı (Minorsky, 1992:16).

20. Yüzyılın başına kadar Kürt toplumu çiftçilik ve hayvancılıkla uğraşan aşiret mensuplarından oluşmaktaydı. Bu tüm Kürtlerin göçer konar olduğu anlamına gelmiyor. Bunların birçoğu tarım ve hayvancılığı aynı anda yapıyor ve genelde yerleşik bir yapıya sahiptiler. Kürt aşiretleri güçlü bir aşiret reisine bağlı ortak geçmiş ideolojisi bulunan, erkeklik, cesaret, onur, otorite ilişkileri, evlilik kuralları olan, kan davası veya diğer anlaşmazlıklarda uygulanacak kuralları olan, yazılı olmayan yasalara sahip, bağımsız birer siyasi birim olarak tanımlanabilir. Küçük aşiretteki hemen hemen herkes akraba ve eşittir. Büyük aşiretlerde ise aşiretin farklı kollarından olmak kaydı ile otoriteyi ve aşiret içindeki düzeni sağlayan aristokrat bir sınıf vardır (Bruinessen: 1992:92).

Ahmed Akgündüz; Osmanlı tarihi alanında yaptığı çalışmalarda, Diyarbakır Vilayetine bağlı sancakların 35'i geçtiğini, bunların 16'sının Osmanlı sancakları olduğunu, kalanların ise “yurtluk”, “ocaklık” olarak belirtilen “Kurdistan Vilayeti livaları” olduğunu ve bunların kendi içinde özerk bir yapıya sahip olduğunu belirtir (Akgündüz, 2005:204).

Cumhuriyetin kurulmasından sonra, Osmanlı halklarını bir arada tutan dinsel, dil sel ve etik sel motifler, yerini milliyetçi akımlara bırakmıştır. Bu milliyetçi

akımlar, Türk Tarih Tezi ve Güneş Dil Teorisinin kurulması ile kendini göstermiştir. Türk Tarih Tezi 1930'lu yılların başında, tarihsel mitler yaratarak “Türk Tarihinin Ana Hatları” başlıklı bir kitap geliştirdi. Bu kitapta Türklerin, Orta Asya'dan geldiklerini ve Hititler, Sümerlerde dâhil Anadolu'daki tüm antik uygarlıkların ataları olduklarını ileri sürdüler. Güneş Dil Teorisi ise Orta Asya da Tek dilin konuşulduğuna ve bunun Türkçe olduğuna dayanıyordu. Bu teoriye göre diğer tüm diller Türkçeden meydana gelmiştir. Kirişçi ve Winrow'a göre Cumhuriyet döneminde yapılan bu çalışmaların amacı, Kürtlerin aslında Türk olduğuna dair savların gelişmesini sağlamaktır (Kirişçi, Winrow: 2007:121).

Menderes dönemi ile beraber bölgede çok sayıda yol inşa edildi, hidroelektrik barajlar ve pek çok okul yapıldı. Ülkenin batısından çok daha az gelişmiş olsa da, bölgede fark edilebilir iyileşmeler ve gelişmeler gerçekleşti. 1950'lerden 1970'li yıllara kadar eğitim fırsatları ile beraber doğu halkı, Türk iktisadi yapısıyla yavaş yavaş entegre olduğundan, batıya yoğun işçi göçü ve önceki gelişimlerle beraber geniş tabanlı ve politize olmuş bazı Kürtler, Kürt ulusal hareketin doğuşuna neden oldu (Bruinessen, 1992:298).

Kürt Milliyetçilerine göre, doğu bölgesinin az gelişmişliği ile bu bölgede yaşayanların büyük çoğunluğunun Kürtler olması arasında nedensel bir ilişki vardır. Onlara göre Türk hükümetleri, Türkiye'nin askeri ve bürokratik elitleri, Kürtlerin milliyetçi taleplerinin yeniden alevlenmemesi için, bölgenin iktisadi ve eğitimsel ilerlemesini bilinçli olarak engellenmiştir (Bruinessen: 1992:298).

1936 yılında Tunceli valisi olan Abdullah Alpdoğan, Kürtlerin aslında “Dağ Türkleri” olduğunu söyleyerek bunların ayrı bir ırk olmadıklarını savunmuştur (Mumcu: 1993:137-159). Kendisi de Kürt olan M.S. Fırat ise; Kürtçe ve Zaza'ca konuşan ve kendilerine Kürt denilenlerin, eski Türk ve Türkmen aşiretlerin torunları olan “Dağ Türkleri” olduklarını savunur (Fırat, 1961:7).

Bazı Türk Milliyetçileri Kürtlerin aslında “Türk boyu” olduklarını ısrarla iddia etseler de, literatürde ve ciddi akademik kaynaklarda bu görüşü destekleyen yaklaşım bulmak zordur. Ancak literatürde Kürtlerin kökenine dair ortak bir görüşte

yoktur. Bu konuda çeşitli tezler iddialar ve teoriler ileri sürülür.

Yukarıda anlatılanların tamamı birlikte değerlendirildiğinde, Kürdistan kavramının siyasi anlam taşıyıp taşımadığı, etnisite ile ilgili olup olmadığı, konusunda kesin bir uzlaşma sağlanamamıştır. Ancak Kürdistan denilen yerin, Anadolu'nun doğusu ile Güneydoğusunda, İran'ın batısı ile Irak'ın kuzeyi arasında kalan dağlık alanların tamamını oluşturan coğrafi alan olduğu konusunda, tüm tarafların uzlaştığı görülmektedir.

2.3. Kürtçe Dili

Türk tarihinde, Kürtçe ile ilgili ilk çalışmaları, Ziya Gökalp'ın, Kürt Aşiretleri Hakkında Sosyolojik Tetkikler adlı kitabında bulmak mümkündür. Gökalp; Kürtlerin dört topluluktan oluştuğunu ve bu toplulukların her birinin birbirlerini anlamayacak, farklı dillerle konuştuklarını ifade eder. Gökalp, bu dilleri birbirinden ayırmayıp, tek dilin türevleri olduğunu iddia eder. O bu dilleri Kurmanci, Zazaki, Sorani, Luri olarak sınıflandırır. Ancak Gökalp, Kürtleri ve Türkleri köken olarak hiçbir zaman birbirinden ayırmaz.

Kürtçe dilinin kökeni üzerinde değişik görüşler vardır. Örneğin, Rus ekolünün önde gelen isimlerinden, Minorsky Kürtçeyi, kökensel olarak Farsçayla ilişkilendirmektedir. Marra göre, Kürtlerin ve Kürtçenin kökeni ise Med imparatorluğuna dayandırmaktadırlar. Ancak bu ekol gibi düşünmeyen Rus filologların olduğu bilinmektedir. Örneğin, Ferdinand'a göre Kürtçe olarak ileri sürülen dilin; Farsça, Arapça, Türkçe ve bölgesel olarak konuşulan dillerden meydana geldiğini savunur. Merhrdad R. Izady ise Kürt dilinin, Avrupa Hint dil ailesi içinde Farsçanın bir kolu olduğunu savunur (Seliç, 2000:17).

Kürt alfabesi ile ilgili çalışmalar, ilk olarak 1922 yılında Tiflis de yapılmıştır. Bu çalışmanın amacı Kürt Alfabetesini oluşturmaktır. Daha sonra 1927 yılında SSCB tarafından Latin alfabesi ile Kürt alfabesi yapılmıştır. Ve bu alfabe 1928-1929 yıllarında ders olarak işlenmiştir. 1945'li yıllarda, Kiril alfabesi ile İran ve Suriye'de Latince harflerinden yeni bir Kürt Alfabe hazırlanmıştır.

1990 yılında SHP'nin Güneydoğu Sorunlarına Bakış ve Çözüm Önerileri

raporunda, Kürtçe dil yasağı ile ilgili olarak; Türkiye’de isyanların ve ayaklanmaların olduğu tek parti döneminde bile uygulanmayan Kürtçe dil yasağının, 1980’den sonra getirilmiş olması, bu dönemdeki askeri yönetimlerin ilkel ve kestirmece politikanın eseri oldu vurgulanır (SHP Raporu, 1990:9).

2.4. Tarihsel Gelişim

Kürdistan denilen yerin, coğrafi sosyal sebeplerden dolayı, Osmanlı imparatorluğu döneminde hâkimiyet, tam olarak tesis edilememiştir. Tarih boyunca oluşan hâkimiyet boşluğu, bu bölgede kendine özgü yönetim şekillerinin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bu bölgelerde merkezi otoritenin yerini aşiretçilik, ağalık ve bunların Sünni olan kesimlerinde de, şeyhlik denilen kurumsal yapılar ortaya çıkmıştır. Aşiretçilik; ilk dönemlerde bölgeler arasında koordinasyonun sağlanması ve bölgelerde düzenin tesis edilmesi için kullanılmış olup, bu dönemlerde ağalık diye bir müessese yoktur. Ancak daha sonra bu yapı, tamamen değişerek, toprağa dayalı feodal bir yapıya dönüşmüştür (Kirişçi, Winrow, 2007:29).

Osmanlıda milliyet, etnisiteden ziyade dinsel bir cemaat üyeliği temeline dayanıyordu. Osmanlı topraklarında yaşayan halkların büyük çoğunluğu, öncelikle kendini Müslüman sayıyordu. Bu halkların sadakatleri sırası ile Müslümanlık, Osmanlı padişahı ve Osmanlı devleti olarak sıralanabilir (Kirişçi, Winrow, 2007:105). Ziya Gökalp, Birinci Dünya Savaşından önceki dönemde, Osmanlı tebaasında Türkler vardı. Ancak bunların bilinçaltında “Biz Türk ulusuyuz” diye bir düşünceden söz edilemez (Gökalp: 1959:62).

18. yüzyılın ilk yıllarına kadar Osmanlı topraklarındaki tüm Kürtler kendini Osmanlının Müslüman tebaası olarak görüyordu. Bu Kürtlerin hemen hepsi ayrı bir ulus yaratma bir yana, etnik bir kimliğin bile farkında değildi. Bu dönemde ortaya çıkan ilk isyanlar aşiret kaynaklı, dinsel ve bölgesel olmaktan öteye geçememiştir. Cumhuriyetin kuruluşundan sonraki hükümetlerin “asimilasyon” politikaları, Kürtler arasında ayrı etnik bilincin ve politize olmuş Kürt grupların ortaya çıkmasına, neden oldu (Bruinessen: 1992:19).

Kürtler; 1500’li yıllardan başlayarak 20. yüzyıla kadar, Osmanlı devleti ile

İran Safevi devleti arasındaki çekişmelerin temel sebebi olmuştur. Birinci Dünya savaşından sonra, emperyalist aktörler, Ortadoğu'nun stratejik konumundan dolayı, daha zayıf bir Kürt devleti fikrini ortaya koydular. Başat ülkeler İngiltere, Rusya ve Fransa devletleri bu fikrin belirgin temsilcileridir. Kürtler ile Ruslar arasındaki ilk kontak Ormanlı- Rus, Rus – İran savaşlarında gerçekleşmiştir. İran ve Rus'lar arasında 1803 yılında başlayan ve 10 yıl süren savaşlarda, Rusların galip gelmesiyle, Gülistan anlaşması imzalanmıştır. Bu başarı, Kürtler ile Ruslar arasında yakınlaşmaya sebep olmuştur. 1828-1829 yıllarında yapılan Osmanlı-Rus savaşlarında Revanduz, Botan, Hakkâri beylerinin dışında kalan Kürt beyleri, Ruslara yardım etmişlerdir. Bu durum Rusların, Kürtlere ilgi duymasına sebep olmuştur. Bunun sonucunda, Erzurum ve Van illerinde de açılan Rus konsoloslukları vasıtasıyla Kürtlerle temas sağlanmıştır (Halfin, 1992: 30).

Kürtlerin yaşadıkları bölgelerin geniş coğrafyaya yayılmış olması, bu coğrafyanın büyük bir çoğunluğunun sarp, ulaşılabilir ve monolitik olmaması, Osmanlı imparatorluğun 1830 yılına kadar, buradaki Kürtleri yönetsel olarak serbest bırakmasına sebep olmuştur. Bu tarihten sonra Osmanlı da yönetsel reformlar oluşmuş ve bölgedeki Kürtlerin tamamı merkezi denetim altına alınmıştır. En büyük ve güçlü aşiretlerin birçoğu, geleneksel imtiyazlarından vaz geçmek istememiş ve oportünist sebeplerden isyan etmiştir. Aşiretler bu isyanlarla sahip oldukları toprakları ya genişletmiş ya da bağımsızlık ilan etmişler. Ancak sonunda ya idam edilmiştir ya da sahip oldukları topraklardan sürülmüştür (Bruinessen: 1992:94).

Bruinessen, Osmanlı İmparatorluğunun birinci Dünya Savaşı yenilgisinden sonra “kâfir itilaf devletleri”, yerel Hristiyan Rumlar ve Ermeniler karşısında, Türkleri ve Kürtleri bileştiren en temel ögenin İslam dini olduğunu savunur. Bruinessen'e göre Sünni Kürtlerin dindarlıkları genellikle bir şeyhe olan sadakatlerine bağlı olarak ölçülür. Ona göre İslam dininde ki modernist ve fundamentalist akımlar, Kürtler arasında hiçbir zaman ciddi bir gelişme sağlayamamıştır (Bruinessen: 1992:40).

Osmanlı içinde bulunan ve İngilizler tarafından desteklenen Yozgat ve Konya'daki Türk aşiretlerinin ayaklanmaları, Kürt aşiretleri içinde, referans olmuş ve

bölgede ayaklanmalar ortaya çıkmaya başlamıştır. Osmanlı döneminde, Kürt aşireteler tarafından yapılan ayaklanmalar;

1. Baban-zade Abdurrahman Paşa İsyanı (Musul-1806-1808)
2. Baban-zade Ahmet Paşa İsyanı (Süleymaniye-1812)
3. Zaza Aşiretleri İsyanı (1818-1820)
4. Revaduz Yezidilerin İsyanı (Hakkari-1830-1833)
5. Şerefhan İsyanı (Bitlis-1831)
6. Mir Muhammet İsyanı (1832-1833, Soran),
7. Kör Mehmet Paşa İsyanı (1830-1833, Erbil, Musul, Şirvan)
8. Bedirhan İsyanı (Botan-1835)
9. Garzan İsyanı (Diyarbakır-1839),
10. Yezdan İzzettin Şer İsyanı (1855, Bitlis),
11. Bedirhan Osman Paşa İsyanı (Mardin-Cizre-1877)
12. Şeyh Ubeydullah İsyanı (Hakkâri-1881)
13. Emin Ali Bedirhan İsyanı (Erzincan-1889)
14. Bedirhani Halil ve Ali Remo İsyanı (Mardin-1912)
15. Molla Selim ve Şeyh Şahabettin (Bitlis-1912)
16. Koçgiri İsyanı (Koçgiri-1920)

Birçok kaynak Kürt Milliyetçiliğini Şeyh Ubeydullah isyanı ile beraber başlatır. Örneğin Robert Olson'a göre Kürt Milliyetçiliği ilk olarak bu isyandan sonra başlar. Van ve Hakkâri çevrelerinde ortaya çıkan bu isyan, Kürt Milliyetçiliğinden ziyade, daha önce Osmanlı'nın yerel yönetimlere bıraktığı bazı hakların geri alınmasıyla ortaya çıkmıştır (Olson, 1989:5).

Kürtlerin tarihi konusunda otorite durumunda olanlardan biri olan Bruinessen'e göre Şeyh Ubeydullah'ın Kürtler arasında ulusal bir bilinç yaratma eğiliminin olmadığını ve bununla ilgili hiç bir delilin olmadığını vurgular

(Bruinessen, 1993:137). Benzer bir görüşte Kürt tarihi konusundaki araştırmalarıyla başat olan Kirişçi ve Winrow tarafından da belirtilmiştir. Onlara göre Ubeydullah isyanı, Osmanlının daha fazla merkezi denetim dayatma çabalarına tepki olarak bir başkaldırı niteliğidir (Kirişçi, Winrow, 2007:83).

McDowall ise Osmanlıda Kürt Milliyetçiliği bir yana, Kürtlük duygusundan bile söz edilmezdi. Ona göre Kürt Milliyetçiliği, moderniteyle tanışmış bir grup aydın tarafından ortaya çıkarılmıştır. Kürtlerin kapalı toplum yapısı, coğrafi konumları ve uzak olması, modern milliyetçilik rüzgârlarından etkilenmelerini engellemiştir. Kaldı ki ilk Kürt aydınlarında bile milliyetçilik, “Osmanlılık” çatısı altında kültürel bir milliyetçilik olarak ortaya çıkmıştır.

Ruslarla Kürtler arsanda ki ilişkiler, Birinci Dünya savaşında, Rusların Kürtleri kendi saflarına çekmek istemeleri ile yeni bir safhaya evrilmiştir. 1913 yılında, Siirt Şirvan sancağını temsilen Kör Hüseyin Bey ve Botan beyliğini temsilen Yusuf Kamil Bedirhan, Rusya’ya götürülerek onlar la anlaşma sağlandı. Bu Kürt beyleri tüm Kürtlere, Rusların yanında savaşmaları çağrısında bulundu. Ancak Kürtler, bu çağrıyı dikkate almamışlar ve Almanların çabaları ile Kürtler, Türklerin yanında savaşmışlardır. Birinci Dünya savaşı sırasında, Tunceli Dersim Kürtleri ve onların aşiret reisleri Alişer ve Elazığ Elezizli aşiret reisi Kürt Mustafa, Erzincan’da konuşlanan Rus Genaral Lahof ve Ermeni komutanı, Murat paşa ile anlaşarak Tunceli Ovacık yöresinde, Kürdistan egemenliği adı altında, bir siyasi varlık, taraflarca kabul edildi. Ermeni Murat paşanın gayretlerine rağmen, 1917 yılında Rusya’da yaşanan ve Çarlık rejiminin yıkılıp yerine, Sovyetlerin kurulmasıyla sonuçlanan Rus devrimi ile beraber, Rus ordularının Erzincan’dan çekilmesi ile Kürtlerle Ruslar arasında ki ittifak ta sonlamıştır (Halfin, 1992: 30).

Birinci Dünya savaşı yıllarında Cizre beyi Yusuf Kamil Bedirhan, Tiflis’te Ruslarla anlaşma yapmış ve Kürt isteklerini burada dile getirmiştir. Bedirhan, Rusların savaş yıllarında ele geçirdiği, Bitlis ve Erzurum illerinde Ruslar adına valilik yapmış, daha sonra Tiflis’e dönerek orada ölmüştür. Birinci Dünya savaşında, Kürt aşiretlerin bazıları Rusların, bazıları İngilizlerin, bazıları da Fransızların yanında yer almıştır. Ancak bu devletler ile Kürtlerin istekleri, hiçbir zaman

örtüşmedi (Demirhan, Süreyya 1991: 344). 1917 yılındaki Rus devrimi, Kürtler arasın da sosyal ve siyasal sonuçların ortaya çıkmasına, Özellikle Kürt aydınları arasında etnik bilincin ve Kürt kimliğinin gelişmesine sebep olmuştur. Bu dönemde, örgütlü bir toplum olmak için gerekli çalışmalar yapılmış, Kürtlerin siyasi haklarına vurgu yapılmış, bağımsızlık ya da özerklik bilinci yaygınlaşmıştır. Böyle bir bilincin ortaya çıkmasında en büyük etken, İtilaf devletleri tarafından Doğu Anadolu'da bağımsız bir Ermeni devletinin kurulma isteği olmuştur. Kürtleri heyecanlandıran en büyük sebeplerden biri de Wilson ilkelerinde ki 12. Maddedir. Bu madde 'de Osmanlı imparatorluğu içindeki diğer uluslara bağımsızlık sağlanacağı hükmü yer almaktadır. Bu gelişmelerden sonra Kürtler, büyük devletlerle görüşmelere başladılar. Savaş bittikten sonrada, 1918 yılının Aralık ayında, Kürdistan Teali cemiyetini kurdular (Lazarev, 1989: 62).

1923 yılından önce Kürt entelektüel ve cemiyetleri, yavaş yavaş etkinliklerini kaybetmişlerdir. Ancak Sevr anlaşmasında geçen Kürdistan'ın kurulması maddesi, bu Kürtleri, İngilizlerle beraber hareket etmeye sevk etmiştir. İngilizler ise özellikle, Kürtlerin hâkim olduğu Musul ve Kerkük petrollerinden dolayı onlarla temas halinde kalmışlardır. İngilizlerle iletişim halinde olan, Bedirhan'i ailesinden Halil, Celadet ve babası Emin Ali Bedirhan'dır. Bunlar aynı zamanda bu yıllarda Yunanlılarla da görüşmeler yapmışlardır (Demirhan, Süreyya 1991: 345).

Genç cumhuriyetin kurulmasından önce Osmanlı tebaasını bir arada tutan en önemli unsur kuşkusuz İslam dini olmuştur. Osmanlı milletinin bağımsızlığı ve toprak bütünlüğü, Osmanlı yurtseverliğinin en önemli parametresi olup, burada dillendirilen millet kavramı ise İslam ümmeti ile nitelendirilmiştir. Nitekim cumhuriyetin kuruluş aşamasında halkın topyekûn kalkışması için kullanılan simgeler ve mitler dinsel motifler taşıyordu. Örneğin Erzurum ve Sivas kongrelerinden önce Mustafa Kemal in katılımcılara yazdığı telgraflarda bu açıkça belli idi. Mustafa Kemal yazdığı bu davetlerde; Lazlar ve Çerkezler gibi diğer etnik gruplarla beraber Türklerle Kürtler arasında ortak din vurgusu yapılmıştır (Oran, 1990:123).

Türkiye Büyük Millet Meclis açıldıktan ve Mustafa kemal meclis

başkanlığına seçildikten sonra, sağlık konusunda bir mebusun söz alarak “Türkler” terimine yaptığı özel göndermeler, meclisteki birçok mebusu rahatsız etmiştir. Bunun üzerine Mustafa Kemal söz hakkı alarak, meclisin Türkerlerin, Kürtlerin, Arapların, Lazların ve Çerkezlerin temsilcilerinden değil, birbirine sıkı sıkı kenetlenen İslam cemaatinin mensuplarından oluştuğunu belirtmiştir (TBMM Zabıt Ceridesi, 1920:162-165).

Mustafa Kemal Atatürk önderliğindeki Milli hareketin başarıdan başarıya koşmasıyla, ittifak devletlerinin Lozan antlaşmasını imzalanmasını sağlamıştır. Lozan da Kürtlerle ilgili olarak sadece, Musul konusunda vurgu yapılmıştır. Bunun dışında Kürtlerden hiçbir şekilde söz edilmemiştir. Lozan’da Türk heyeti Türkler ve Kürtler tarafından temsil edildiğini İsmet İnönü, **“Türklerin olduğu kadar Kürtlerin de hükümetidir; çünkü Kürtlerin gerçek ve meşru temsilcileri Millet Meclisine girmiştir ve Türklerin temsilcileriyle aynı ölçüde ülkenin hükümetine ve yönetimine katılmaktadır”** bu şekilde dile getirilmiştir (Seha, Meray: 1973:348).

Bu antlaşma ile İngilizler ve diğer müttefik devletler tarafından kışkırtılan, Sykes-Picot, Sevr antlaşmaları ile bağımsız ve özerk bir Kürdistan hayali ortadan kaldırılmıştır. Lozan antlaşmasıyla Kürtlerin durumu hangi devletlerin sınırları içerisinde kalmışsa o devletlerin iç sorunu olarak bırakılmıştır. Bu şekilde, Kürt sorunu uluslararası bir mesele olmaktan çıkarılmış ülkelerin yerel bir sorunu olarak kalmıştır.

1923 Türk Devriminin gerçekleşmesi, cumhuriyetin kurulmasından sonra, Kürtler; Rusya, İngiltere, İran, Fransa gibi devletlerin kışkırtması sonucu, Kürtlerin yaşadıkları bölgelerde, yeni bir devlet kurma veya bağımsız olma fikri olmaksızın birbirinden bağımsız ve yaşadıkları bölgedeki insanların büyük çoğunluğunun desteğini almadan isyanlar çıkmıştır.

Bunlar sırasıyla;

1. Nasturi İsyanı (Hakkari-1924)
2. Jelyan İsyanı (Siirt-1925)

3. Şeyh Sait İsyanı (Bingöl-Muş-Diyarbakır-1925)
4. Seyit Taha ve Seyit Abdullah İsyanı (Şemdinli-1925)
5. Reşkotan ve Raman Aşireti İsyanı (Siirt-Diyarbakır-1925)
6. Eruhlu (Dih Aşireti) Yakup Ağa ve Oğulları İsyanı (Eruh-1926)
7. Guyan Aşiretinin İsyanı (Siirt-1926)
8. Hoca İsyanı (Nusaybin-1926)
9. Birinci Ağrı İsyanı (1926)
10. Koçuşığı İsyanı (1926)
11. Hakkari-Beytüşşebap İsyanı (1926)
12. Mutki İsyanı (Bitlis-1927)
13. 2. Ağrı İsyanı
14. BıçarHarekatı (Silvan-1927)
15. Zilanlı Resul Ağa İsyanı (Eruh-1929)
16. Zeylan İsyanı (Van-1930)
17. Tutaklı Ali Can İsyanı (Tutak-Bulanık-Hınıs-1930)
18. Oramar İsyanı (Van-1930),
19. Üçüncü Ağrı Harekatı (1930)
20. Budan Aşireti İsyanı (Bitlis-1934)
21. Abdurrahman İsyanı (Siirt-1935)
22. Abdulkuddüs İsyanı (Siirt-1935)
23. Sason İsyanı (Siirt-1935)
24. Dersim İsyanı (Tunceli-1937)
25. PKK İsyanı (1984) (Törel, 2002: 33).

Yayman, cumhuriyet döneminde meydana gelen isyanların hemen hepsinin, cumhuriyetin ilanından sonra meydana gelmesinin, Kürt meselesinin kaynağını

oluşturduğu varsayımında bulunmaktadır. Ona göre Kürt isyanlarının, ülkenin görece daha zayıf, savunmasız, itilaf devletleri tarafından silahlarını toplandığı ve ordunun lağvedildiği 1919-1922 tarihleri arasında değil de sonra gerçekleşmiş olması manidar ve aynı zamanda sorunun temel kaynağını teşkil etmektedir (Yayman, 2016:56). Yayman bu dönemde çıkan isyanların, bazılarının dini nedenlerle çıktığını, bazılarının çıkmasında ise ulusal dinamiklerin etkili olduğunu, ancak yaşananların büyük bir bölümünün, mahalli ve inzibati olaylar olduğunu vurgulamıştır. Ona göre bu hadiselerin tamamının bütünleştirici bir yaklaşımla, ulusalcı Kürt isyanları olarak değerlendirmek hem sebepleri açısından hem de sonuçları açısından yanlıştır (Yayman, 2016:57).

Milli mücadele yıllarında kayda değer Kürt isyanlarının gerçekleşmemesinin iki temel nedeni vardır. Birincisi ortak değerler ve üst İslam kimliği altında birleşmek, ikincisi ise bölgedeki Kürt aşiret ve şeyhlerinin tanınması ve onara saygı gösterilmesidir. Nitekim bu dönemde Mustafa Kemal'in yaptığı tüm konuşmalarda Kürt ve Türk vurgusunun birlikte yapılması ve ilk mecliste onlarca Kürt temsilcisinin olması bunun göstergesidir.

Bruinessen; Şeyh Said ayaklanmasını ayrı bir Kürt devleti kurmaktan ziyade, yeni kurulan “milli devletin” Ankara’daki hükümetini devirmeye yönelik olduğunu ve bu isyanın çıkmasında milliyetçi kaygılar kadar dini kaygılarında etkili olduğunu savunur (Bruinessen: 1992:10).

Uğur Mumcu, Şeyh Said isyanının milliyetçi duygulardan ziyade dinsel kaygılardan oluştuğunu savunmuştur (Mumcu: 1993:56-57). Şeyh Said’in torunu Abdülmelik Fırat ise sonradan yaptığı bir açıklamada, dedesinin bir din âlimi olduğunu ve bu isyanı Milliyetçi duygulardan ziyade dinsel kaygılardan dolayı gerçekleştirdiğini savunmuştur (Mumcu: 1993:174).

Cumhuriyet döneminde Türkiye topraklarında meydana gelen Kürt ayaklanmalarının başarısız olmasında, bu kalkışmaları yöneten modern anlamda bir lider kadrosunun olmaması, aşiret yapısı ve muhafazakâr toplum yapısının oluşturduğu dine olan bağlılık, kişisel çıkarların ulus çıkarlarının önüne geçmesi ve

vb. sebepler olarak sıralanabilir. Bölgede yaşayanların, siyasallaşmış ve kendi etnik yapısının farkında olamaması vb. sebepler de, ayaklanmaların bölgesel ve birbirinden bağımsız bir şekilde gerçekleşmesine sebep olmuştur (Kirişçi, Winrow, 2007:102).

Bu dönemde meydana gelen Kürt ayaklanmalarının kolay bastırılmasını Bruinessen ise şu şekilde değerlendirmektedir. Bu yıllarda Kürt parti ve örgütlerinin sınırlı sayıda olmasının yanı sıra, kentli asker ve aydın sayısının da çok az olması, ayaklanmaların kitle desteğinden yoksun olması, aşiretlerin birbirleri olan anlaşmazlıkları ve aralarındaki koordinasyon eksikliği, örgütlenmedeki eksiklik vb. sebepler erken dönem Kürt ayaklanmalarının göreceli olarak kolay bastırılmasını sağlamıştır (Bruinessen: 1992:304).

İsyanların; birbirinden bağımsız ve değişik zaman dilimlerinde meydana gelmiş olması, bölge halkının tamamı tarafından desteklenmemesi ve bazılarında bizzat Kürtlerin, Kürt ayaklanmalarını bastırmada aktif rol oynaması, hükümetin zammında müdahale etmesi, isyanların başarısız olmasının diğer nedenleri olarak gösterilebilir.

1924-1938 yıllarında meydana gelen 26 isyan dalgasının 25'i Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde gerçekleşmiş ve bu bölgede gerçekleşen isyanların tamamı Kürtler tarafından yapılmıştır (Şemşir, 1981:45). Bu isyanların ortaya çıkması genç cumhuriyeti maddi ve manevi olarak olumsuz etkilemiştir. Örneğin Şemşire göre, Şeyh Sait isyanını bastırmaya yönelik gerçekleşen askeri operasyonlar, insan kaybı ve ekonomik bakımından Kurtuluş savaşından daha pahalıya mal olmuştur (Şemşir, 1981:46).

Birinci dünya savaşından sonra, Kürtlerin birden fazla devletin sınırları arasında kalması, bu devletlerin başarısından ziyade, emperyalist devletlerin birbiriyle çatışan çıkarları, çarlık rejiminin yıkılarak Sovyetler Birliğinin doğuşu, stratejik konum, bölgede daha önce yaşayan Rum ve Ermenilerin artan şovenist milliyetçi söylem ve eylemleri etkili olmuştur (Kirişçi, Winrow, 2007:103).

3. ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. PKK (KURDISTAN İŞÇİ PARTİSİ) TERÖR ÖRGÜTÜ

3.1. PKK Terör Örgütünün Kuruluşuna Zemin Hazırlayan Kürt Örgüt, Cemiyet Ve Dernekleri

Türkiye’de terör örgütlerinin faaliyetleri, çok eskilere dayanmaktadır. Özellikle 1789 Fransız ihtilali ile çok uluslu devletler de, bağımsızlık duygusu hâkim olmaya başlanmıştır. Bu durumdan en fazla; Osmanlı, İngiltere, İspanya, Avusturya, Prusya gibi imparatorluklar etkilenmiştir. Bu devletler, ihtilalden sonra, farklı etnik yapıdaki vatandaşlarına, temel hak ve hürriyetler konusunda, bazı iyileştirmeler de bulunmuş olsalar da, bunlar pek fayda etmemiştir. İhtilalinden sonra Osmanlı topraklarında, yüzlerce yıldır beraber ve huzur içinde yaşayan değişik etnik temelli halklar, emperyalist devletlerin kışkırtmaları sonucu, imparatorluktan ayrılma, bağımsız devlet olma gibi girişimleri olmuştur.

Türkiye’de 20. Yüzyılın ilk yıllarına kadar 16 ve 1910-1946 yılları arasında, 25 olmak üzere, toplamda 41 Kürt isyanı gerçekleşmiştir. Birinci dünya savaşından sonra; 1918 yılından 1923 tarihine kadar, 6 farklı Kürt cemiyeti de kurulmuştur. Mondros ateşkes antlaşmasından sonra, milliyetçilik akımları ile beraber batılı devletlerin kışkırtmaları sonucu, bağımsız Kürt devletinin kurulmasına öncülük etmesi için kurulmuş cemiyetler sırası ile Kürt Teali Cemiyeti, Kürt Teali Nisvan cemiyeti, Kürt kulübü, Kürdistan cemiyeti, Kürdistan İstiklal Cemiyetidir (Birand, 1992: 53).

Osmanlı imparatorluğunda Doğu ve Güneydoğu halkları kendini “Kürt” olmaktan ziyade “Müslüman” olarak görüyor ve bu üst kimlik altında aşiret kimliği ile kendini tanımlıyordu. Dünyada gerçekleşen Milliyetçik akımlarından sonra Kürt Milliyetçiliği, Osmanlının son yıllarında, bazı Kürt entelektüeller tarafından ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. 1897 yılında Bedirhan ailesinin desteği ile ilk Kürtçe gazete ve sonrasında Osmanlı ordusunun üst rütbelerine gelen bazı Kürt paşaların desteği ile Kürdistan Teali Cemiyeti kuruldu. Bu ve benzeri cemiyetlerin amaçları ilk etapta, Osmanlı da yüzlerce yıldır birlikte ve barışçıl bir şekilde yaşamayı sağlayan kültürel bir milliyetçiliği öngörüyordu. Ancak sonrasında bu cemiyetler siyasallaşarak Kürt

Milliyetçiliğine yöneldiler (Bruinessen: 1992:305).

Benzer bir açıklama da Kemal Kirişçi ve Gareth M. Winrow tarafından, kaleme aldıkları Kürt Sorunu (2007) adlı eserde yapılmıştır. Onlara göre Osmanlının son dönmlerinde ortaya çıkan Kürt cemiyetlerinin ve kurucularının temel amacı, “Osmanlıcılık” düşüncesi altında Doğu vilayetlerinin kalkınmasını sağlamaktır. Ancak iş başına gelen İttihat ve Terakki hükümetinin, yönetimdeki merkezileştirme ve “Türkleştirme” konusundaki reformist çabaları, Kürt örgütlerinin “Osmanlıcılık” fikrinden uzaklaşarak Kürt Milliyetçiliğine yönelmelerine sebep olmuştur (Kirişçi, Winrow, 2007: 86).

Ancak entelektüel Kürtler tarafından kurulan bu cemiyet ve örgütlerin uyandırmaya çalıştığı Kürt Milliyetçiliği, bölgede yaşayan Kürt aşiret, ağa ve dindar halk üzerinde etkili olmamakla birlikte, aksine bölge halkının bu cemiyetlere karşı antipati geliştirmesine ve mesafeli durmasına sebep oldu. Kürt araştırmaları ve bölge konusunda uzman olan Roelofsma’ya göre, bölgede yaşayan Kürtler bu yıllarda, Kürt Milliyetçiliğini savunanlara kuşkuyla ve düşmanca yaklaşım omları “dinsiz” “aykırı devrimci” olarak tanımladılar (Roelofsma, 1964:25).

Kürt milliyetçilerinin bu dönem yaptıkları milliyetçi propagandanın nasıl ters teptiğini Waide Jwaideh de “Kürt Milliyetçiliğinin Tarihi” adlı kitabında şu şekilde açıklar. Ona göre bu dönem Kürt toplumunda, Osmanlıya sadakat duygusu hastalık derecesindedir ve milliyetçilerin fikirleri “dın” dışı olarak kabul edilir. İlegal milliyetçi yayınlar edinen ve bu şekilde milliyetçi faaliyet gösterenlere, Osmanlı hanedanına ve İslam dinine hıyanet ettiği kabul edilir (Jwaideh, 1964:25).

Mustafa Kemal, Milli Mücadeleye başladığı yıllarda doğu bölgelerinde bulunan aşiret reislerine, Milli Mücadele konusunda bilgilendirici ve onların desteklerini almaya çalışan telgraflar göndermiştir. Cemil Paşazade Kasım beye gönderdiği bir telgrafta, ***“Kürtler ile Türkler birbirinden ayrılmayı kabul etmez öz kardeşler. Bugün Türkler ile Kürtlerin yapması gereken İslam bayrağı altında kendi bağımsızlıklarını savunup parçalanmayı önlemek olmalıdır”*** demiştir (Atatürk’ün Bütün Eserleri, 1999:388-389).

Milli mücadele yıllarında Kürtleri Osmanlıya karşı ayaklandırmakla görevlendirilen ve “Kürt Lawrence’ı” adayı, İngiliz Binbaşı Noel, Kürt şeyhlerinin gerçek bir Türk dostu olduğunu ve onlara karşı olan memnuniyetsizliğini şu şekilde belirtmiştir. Noel, bölge de yaşayan Kürt aşiretlerinin ve şeyhlerinin büyük bir kısmının Pan-İslamist bir çizgide olduğunu ve Millî Mücadeleyi başlatan Mustafa Kemal ile iş birliği yaptığını vurgulamıştır (Öke, 1992:25).

Benzer bir görüşü Bruinessen de belirtmiştir. Bruinessen birinci dünya savaşından sonra “kâfir devletler” ve “yerel dindaşları” karşısında, İslam dini Kürtleri ve Türkleri birleştirmiştir. Ona göre Kürtler, Milli mücadele savaşını “Müslümanların kâfirlere” karşı olan savaşı olarak görmüş ve bu savaşta gönüllü olarak çarpışmalarını sağlamıştır (Bruinessen, 1992:46).

Kurtuluş savaşı yıllarında birçok isyanın çıktığı bilinir. Ancak bu isyanların büyük bir kısmı Kürtlerin yaşadığı doğu bölgesinden ziyade, Türklerin yaşadığı batı bölgelerinde yaşanmıştır. Nitekim Kirişçi ve Winrow; 1919-1922 yılları arasında, 23 isyan arasından sadece 4’ünün Kürtlerin yaşadığı bölgelerde çıktığını ve bunlar arasından sadece üç isyanının aşiretler tarafından desteklendiği vurgulanmıştır (Kirişçi, Winrow, 2007, 84-85).

Baskın Oran Kürt Milliyetçiliğini, Türk etnik yapısına ve Türk diline olan vurguyla oluşan, Türk Milliyetçiliğinin yükselişine bir tepki olarak doğduğunu savunur (Oran, 1990:204-205). Şeyh Sait isyanının kökeni, 1923 tarihinde Azadi adı verilen Milliyetçi bir Kürt partisinin kurulmasına dayanır. Bu parti, Kürt Milliyetçileri ve Kürt aşiret reislerinin çocukları olup Abdülhamit döneminde Osmanlı ordusuna yerleştirilen Kürt subayları tarafından kuruldu. Partiye Muştaki Mutki aşiret reisi Hacı Musa başkanlık yapıyordu. Bu parti başta hilafetin kaldırılması ve eğitim dilinin değiştirilmesi olmak üzere birçok konuda hükümetin politikalarına karşı çıktı. İngilizlerinde desteklerini alacaklarını düşünerek isyan başladı (Kirişçi, Winrow, 2007: 123).

Bruinessen, Kirişçi, Winrow, Yayman 1923-1937 tarihleri arasında gerçekleşen 25 Kürt isyanında, Bağımsız Kürdistan devleti kurma fikrinin olmadığını

savunmuşlardır. 1938-1961 yılları arasında Kürt isyanları ise yok denecek kadar azdır. Yapılan bu isyanlarda da bağımsız bir devlet kurma fikri yoktur.

Şeyh Said isyandan sonra ilan edilen, sıkıyönetim anlamına gelen Örfî İdare, bölgeyi uzun süre kapatarak “yasaklı bölge” haline getirmiş ve ülke vatandaşı olmayanların bölgeye girişleri 1964 yılına kadar izne tabi tutulmuştur. Ayrıca isyandan sora 8 yıl boyunca Diyarbakır Lisesi kapatılmıştır.1938 yılına kadar bölgede sadece, Diyarbakır, Malatya, Antep ve Erzurum’da olmak üzere dört lise eğitim ve öğretime açıktır (Tan, 2009:251).

1961anayasasında temel haklar teminat altına alınmış, hakların kısıtlanma koşulları, anayasada açık bir şekilde ifade edilmiştir.1961 anayasasında, belirlenen kitle hareketleri ile ilgili hüküm ve hükmün, kitleler tarafından yanlış kullanılması, bu hükümdeki esneklik, Kürt milliyetçileri tarafından hızlı bir şekilde kullanılmış, Kürt hareketleri yeniden ortaya çıkmaya başlanmıştır.

Bruinessen göre liberal yapıya sahip 1961 anayasasının, halka daha çok sivil hak, üniversitelere özerklik, öğrencilere kendi dernek ve örgütlerini kurma hakkı vermesi, bazı Kürtlerin kendi etnik kimliklerinin farkına varmasına sebep olmuştur (Bruinessen, 1992:341).

Cumhuriyet dönemi ve öncesinde ortaya çıkan Kürt isyanlarında, ağırlıklı olarak, din motifli ideoloji hâkimken, bu dönemde, ortaya çıkan Kürtçülük akımlarında, soğuk savaş sonrası dönemin de etkisiyle, Marksist, Leninist ideoloji hâkim olmuştur (İsmet G., 1993:410).

Ekim 1965 tarihinde yapılan genel seçimlerde Yeni Türkiye Partisinin oylarının düşmesi ile birlikte Türkiye İşçi Partisi, Türk siyasetindeki yerini aldı. Bu seçimden yaklaşık iki yıl sonra Doğu mitingleri düzenlendi. TİP tarafından organize edilen bu mitinglerin amacı, bölgesel geri kalmışlığı göz önüne sermek ve bu sorunları Türkiye gündemine taşımaktır. İsmail Beşikçi Doğu mitinglerinin amacının, Kürt Milliyetçiliğini körüklemekten ziyade, yaşanan sorunlara sınıf perspektifinden bakmayı amaçladığını, ancak bu mitinglerin zamanla “Kürt Ulusal uyanışını” hızlandığını vurgular (Beşikçi, 1969:244).

Oral Çalışır ise, Türkiye İşçi Partisi genel başkanı M. Ali Ayber'in Doğu Mitinglerinin, Doğu sorununa dikkat çekmek, bu bölgelerin gelişmesini, sanayileşmesini sağlamak, oraya medeniyet götürmek için yapıldığını ve bölgede yaşanan problemlere “Kürt Sorunu” olarak baktıklarını ifade etmiştir (Çalışlar, 1993:91). TİP in 29-31 Ekim 1970 tarihleri arasında gerçekleşen 4. kongresinde, “Türkiye’de Kürt Halkı vardır” kararının ardından, parti Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılmış ve başkan dahi birçok parti yöneticisi 15 yıl cezaya mahkûm edilmiştir (Küçük, 2006:340).

1970’li yıllardan sonraki süreçte Türk solu ile Kürt solu arasında, Kürtlerin bağımsız bir devlet fikrinden dolayı ayrışmalar meydana geldi. Türk solu, Kürtlerin kültürlerinin ve ekonomik bağımsızlıklarının, Türk proletaryasının Marksist devrimi ile gerçekleşeceğini savunuyordu. Bundan dolayı bağımsız devlet fikrinin zamanın olmadığı düşüncesi hâkim idi. Bu dönemdeki Kürt solundan bir çok kişi ise tam aksini düşünerek, bunlarda Kürt proleter devrimi ile ayrı bir ulus yaratma eğilimi vardır (Gunter, 1990:63).

Kürt hareketinin taraftar bulmasına ve radikalleşmesine en büyük katkıyı 1971 darbesi yapmıştır. Bununla beraber doğu illerinden batı illerine, 1950’li yıllardan başlayarak 1960-1970’li yıllarda muazzam oranlara ulaşan iç göçünde etkisi azımsanamaz. Kapalı topluluklarında geleneksel yaşamlarını belli bir süre devam eden bu göçmenler, batı ile doğu arasındaki ekonomik gelişmişlik ve hayat tarzı arasındaki uçurumun farkına vardılar. Bazen karşılaştıkları ayrımcılık ve zorluklar, daha fazla farklı olduklarının bilincine varmalarına sebep oldu. Üniversitelerde okuyan yeni kuşak; emperyalizm, azgelişmişlik ve sınıf mücadelesi gibi tartışmaların içinde yer almış bu gençler politize olmuş ve 1970 li yıllarda Kürt hareketinin motor gücünü oluşturmuştur (Bruinessen, 1992:304).

Kürt örgütlerin çoğunluğu ilk olarak Ankara ve İstanbul gibi büyük şehirlerde kuruldu ve sonrasında doğu illerine yayıldı. Üniversitelerde ve şehirlerde okuyan yeni kuşak Kürtler, köylerine döndüklerinde yeni öğrendikleri siyasi fikirleri, köylülerin anlayacağı dilde basite indirgeyerek onlara anlatmaya ve köylüleri örgütleme çabasına girdiler (Bruinessen, 1992:304).

Bruinessen'e göre; 1970'li yıllarda Kürt bilincinin ortaya çıkması ve Kürt örgütlerin kurulması, 1974-1978 yıllarındaki Türk hükümetlerinin iyi niyetinden ziyade, görece liberal siyasi ortam ve hükümetin zayıflığından meydana gelmiştir. Ona göre bu süreçten sonra Kürt faaliyetlerinin cezalandırılması için, polis kuvvetleri ve adalet mekanizması da dahil tüm devlet aygıtları, politize olmuş ve partizan çekişmeler yaşanmıştır (Bruinessen, 1992:304).

1961 anayasasından sonra, bağımsız Kürt devleti fikri ile kurulan Kürt örgütleri şunlardır (İsmet G., 1993:411).

1. Türkiye Kürdistan Demokrat partisi(TKDP)
2. Devrimci Doğu Kültürü Ocakları (DDKO)
3. Devrimci demokratik Kültür dernekleri(DDKD)
4. Anti Sömürgeci Demokratik Kültür Deneği(ASKD. DER)
5. Devrimci halk kültür derneği(DHKD)
6. Kürdistan Kurtuluş partisi- Rizgari (KKP)
7. Kawa örgütü
8. Kürdistan Kurtuluşçular Örgütü(KUK)
9. Kürdistan Mücadele Örgütü(TEKOŞİN)
10. Kürdistan sosyalist hareketi(TSK)
11. Türkiye Kürdistan Sosyalist Partisi(TKSP)
12. Kürdistan Öncü İşçi Birliği(KÖİB-PPKK)
13. Kurtuluş bayrağı Örgütü(ALARIZGARİ)
14. Kürdistan Kurtuluş Hareketi(TEVGER)

3.1.1. Türkiye Kürdistan Demokrat partisi(TKDP)

24 Ocak 1965 tarihinde, Irak Kürdistan Demokrat Partisinin destekleri ile sağ düşünce yapılı, Kürt ayrımcılığı temelinde, Türkiye, İran, Suriye ve Irak'ta faaliyetleri olan, bir parti olarak doğan örgüt, daha sonra üye profiline değişmesi ile birlikte, 1970'li yıllarda, sol dünya görüşüne doğru kaymıştır. Kürtçülüğün ideolojik bir yapıya dönüşmeye başlaması; yaklaşık olarak, 19. yüzyılın başlarına denk gelmektedir. Kürtçü hareketlerin bir siyasi parti şeklinde örgütlenmesi, ilk olarak; Türkiye Kürdistan Demokrat partisi (TKDP) ile 1965 yılında Diyarbakır merkezli

olarak kurulmuştur. Bu partinin temel amacı, bağımsız bir Kürt devleti kurmak olup, partinin üye profilinin tamamını daha sonra, Marksist- Leninist ideolojiye sahip kişiler oluşturmuştur. 1980 darbesinden sonra, Türkiye genelindeki tüm örgütlenmeleri kapatılmış, faal olan hücre evleri, burada bulunan üyeleri, parti içinde aktif olanlar, yakalanarak tutuklanmışlardır. Bu örgütlerin sahip olduğu taşınmazlara da el konulmuştur (Aybar, 2014:550).

3.1.2. Devrimci Doğu Kültürü Ocakları (DDKO)

Türkiye Kürdistan Demokrat partisinin temel hedeflerini, 1969 yılında kurulan, Devrimci Doğu Kültürü Ocakları (DDKO) devam ettirmiştir. 1960 ile 1970 yılları arasında, Türkiye’de sol görüşlü insanlar arasında, temel ayrışmaların meydana geldiği, tarihsel bir dönüm noktasıdır. Bu dönemde; Kürt solunun Türk solundan ayrılması, etnik temelli yeni sol örgütlerin ortaya çıkmasına sebep olmuş ve bu durum bağımsız bir Kürt devleti isteği ile sonuçlanmıştır. Bu ayrışma, Kürt siyasallaşması açısından milat olmuştur. Daha sonra başta, Doğu ve Güneydoğudaki iller olmak üzere birçok ilde yapılanmış, 1971 yılında kapatılmıştır. Bu örgüt birçok yasa dışı Kürt örgütünün kurulmasına sebep olmuştur. Başta PKK örgütü olmak üzere, bu tarihten sonra kurulan ayrılıkçı ve yasa dışı örgütlerin tamamı, bu örgütü referans alarak kurumsallaşmışlardır. Bu parti, bağımsız bir Kürt devleti kurma amacıyla kurulmuş olup, bu devletin resmi dilinin de Kürtçe olması gerektiği dillendirilmiştir. Örgüt bu isteklerin dışında, bölge halklarının sosyal, kültürel ve ekonomik gibi temel hakların iyileştirilmesi gerektiğine, dergi, gazete ve kitapların Kürt dili ile yazılmasını talep etmişlerdir (Aren, 1993:127-131).

Bu örgütün amacı başlangıçta Kürt dilini ve Kürt kültürünü Türkiye halklarına tanıtmaktır. 1914-1945 yılları arasında Kürt gruplarının yararlandığı dini motifler, aşiretsel ve muhafazakâr temalar, yerini bu dönemde daha devrimci, radikal, ayrılıkçı ve seküler öğrenci örgütlerinin liderlerine bırakmıştır (Kirişçi, Winrow, 2007:130).

Sosyolojik bir perspektif ile bakıldığında, Kürt hareketlerinin siyasallaşma sürecine en büyük katkıyı, özellikle 1950’li, 1960’lı yıllarda, sanayileşme ile berber oluşan kırdan kente göç olgusu sağlamıştır. Kırsal kesimlerde tarım alanlarında

makinanın yaygınlaşması ile beraber, köyden kente göç olgusu gerçekleşmiştir. Özellikle soğuk savaş dönemine denk gelen bu yıllarda kentlerde, siyasallaşma hareketlerinin çok yoğun olduğu görülmektedir. Fabrikalaşmanın yoğun olduğu kentlere göç eden Kürtler, bu şehirlerde, küçük burjuva kesimi oluşturup, kendi aralarında dernekler vakıflar ve siyasi örgütler kurmaya başladılar. Bu bağlamda, göç olgusu, şehirlerde yeni toplumsal dönüşümü de beraberinde getirmiştir. Daha önce Kürt halkları konusunda mücadeleden başat olan, ağalar ve şeyhlerin yerini; kentlerde yaşayan, sol eğilimli olan, okumuş ve sosyalist ideoloji etrafında kümelenen, burjuva Kürtlere bırakmıştır.

Bu örgüte göre; bir sömürge halkı, sömürgeci milletin meseleleri ile değil kendi kurtuluş mücadelesi ile ilgilenmelidir. Bu kurtuluş Kürt proletaryasının öncülüğünde sosyalist bir devrim ile mümkün olacaktır (Bruinessen, 1992:304).

Devrimci Doğu Kültürü Ocakları (DDKO), Kürt siyasallaşması konusunda, yeni bir başlangıçtır. Çünkü bu hareket, kendinden sonra gelen tüm Kürt siyasal hareketlerini etkilemiştir. Bu hareketin etkili olması, özellikle Mustafa Barzani'nin, 1965 yılında; Sovyet Rusya'sından geldikten sonra, KDP'nin Türkiye'de, Irak'ta, İran'da ve Suriye'de yapılanmaya çalışması, Kürt siyasal hareketinin önemli göstergelerinden biridir.

3.1.3. Devrimci Demokratik Kültür Dernekleri(DDKD)

1960'lı yıllar; dünyadaki sömürge halklarının bağımsızlık mücadelelerini kazandığı yıllardır. Özellikle; Afrika ülkelerinin bağımsızlık mücadeleleri sonucunda, 20'nin üstünde Afrika ülkesi bağımsızlığına kavuşmuştur. Aynı dönemlerde; Hindistan'da, İngiliz sömürgesine karşı, Gandhi ve arkadaşlarının bağımsızlık mücadelesi yaşanmaktaydı. Bu yıllarda Mısır'ın Süveyş kanalı için, İngiliz ve Fransa'yı karşısına alarak, Sovyet Rusya ile beraber hareket etmesi, üçüncü dünya ülkelerinin, bağımsızlık mücadelelerine sarılmalarına sebep olmuştur. Sosyalist ideolojinin etkisi ve milliyetçi duygular, 1960'lı yıllarda etkili olmuş ve bu şekilde Kürt siyasallaşmasının ilk adımları atılmıştır.

1974 Ecevit affından sonra, hapishanelerden salıverilen Kürtler, siyasallaşma

ve bağımsız Kürdistan hayalleri ile örgütlenmenin zorunluluğu konusunda uzlaştılar. Bu parti; 1975 yılında Kürtçülük faaliyetleri için kurulmuştur. Bu aşamadan sonra, Kürdistan İşçi Partisi (PKK), Türkiye Kürdistan Sosyalist partisi (TKSP) ve diğer partiler kuruldu (Aren, 1993:127-133).

Bu partinin genel merkezi; Diyarbakır'da olmakla beraber, şubeleri, Doğu, Güneydoğunun birçok il ve ilçesinde kurulmuştur. Bu örgüt aynı zamanda Ankara, İstanbul ve İzmir gibi, Kürt vatandaşlarının yoğun bir şekilde yaşadığı şehirlerde de örgütlenerek, Kürtçülük bilincini geliştirmek ve yaygınlaştırmak için faaliyetlerine başlamıştır. Bu partinin temel amaçlarından biri de, özellikle üniversitelerde okuyan Kürt gençlerine ulaşmak, devlet karşıtı kitleler oluşturmak, Kürt etnisitesi bağlamında, vatandaşları isyana teşvik etmektir. 12 Eylül 1980 darbesi ile bu örgüt kapatılmıştır (İmset, 1993:416).

3.1.4. Diyarbakır Anti Sömürgeci Demokratik Kültür Deneği (ASKD. DER)

1974 genel affından sonra, cezaevinden çıkan bazı Kürtlerin, siyasallaşma ve bağımsız bir Kürdistan hayalleri ile kurdukları, Marksist- Leninist ideolojiye sahip örgüttür. 1980 yılında kapatılarak tüm kurucuları ve üyeleri ile beraber yakalanarak cezaevine atılmıştır (Güneş, 2013:115).

3.1.5. Devrimci Halk Kültür Derneği(DHKD)

1974 genel affından sonra, cezaevinden çıkan Kürtler, siyasallaşma ve bağımsız bir Kürdistan hayalleri ile kurdukları, Marksist- Leninist ideolojiye sahip örgüttür. 1980 yılında kapatılarak tüm kurucuları ve üyeleri ile beraber yakalanarak cezaevine atılmıştır (Güneş, 2013:115).

3.1.6. Kürdistan Kurtuluş Partisi- Rizgari (KKP)

1950'li yıllarda; Adnan Menderes önderliğindeki Demokrat Parti İktidarı; Amerika Birleşik Devletlerinden, askeri ve ekonomik yardım alabilmek için, Kürt sorununun varlığını kanıtlama çabasına girdiler. Bu dönemde, Amerika Birleşik Devletlerinin Kültür Derneğine bir bomba atılarak, Kürt sorununa vurgu yapılmak istendi. 1959 yılında Türk- Amerikan Güvenlik İşbirliği toplantısı yapıldı. Burada;

Türkiye’de yapılacak bir öğrenci eyleminde bile, Amerika’nın müdahalesi mümkün olabilecekti. TBMM’de büyük itirazlara rağmen bu kanun kabul edildi. Bu şekilde Amerika’dan askeri ve ekonomik yardımı almak daha kolay olacaktı (Oran, 1980:569).

1960 darbesinden sonra, Türk siyasetinde köklü değişiklikler meydana geldi. Bu dönemden sonra, tüm siyasi tutuklular tahliye edilmiş, ülkede huzur ortamı oluşmuştur. Bu dönemden sonra yapılan yasal düzenlemeler kapsamında, ülkedeki tüm etnik temelli yurttaşlar, kendilerini ifade etme imkânı bulmuşlardır. Ancak bu dönemde Kürtçülük faaliyetleri yapan, bazı gruplar kümelenerek, sosyalist ideoloji ekseninde parti kurma ve illegal faaliyetler içinde bulunmalarına sebep olmuştur.

1950’li yıllarda demokrat parti, Doğu, Güneydoğudaki toprak ağalarına; traktör, biçerdöver ve tarım kredileri vererek bölgede, toprağın kapitalistleşmesi sonucunu doğurmuştur. Bu aşamadan sonra, kırsal kesimden şehirlere, göç dalgalarının oluşmasına sebep olmuştur. Şehirlere gelen vatandaşlar bazı zorluklar çekmişlerdir. Bunun sonucunda 1966-1967 Doğu mitinglerinin oluşmasına ve milliyetçi duyguların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Doğu Mitinglerinin ilki; 13.08.1967 Silvan’da, ikincisi Diyarbakır’da 03.09.1969 yılında yapıldı. Daha sonra Siirt, Tunceli, Ağrı, Ankara, Suruç, Varto ve Lice mitingleri ile devam etti. Bu mitinglerin yapılması, Kürt siyasallaşmasını etkileyen önemli faktörlerden biridir (Oran, 1980:569).

1974 genel affından sonra, cezaevinden çıkan Kürtler, siyasallaşma ve bağımsız bir Kürdistan hayalleri ile örgütlenmenin zorunluluğu konusunda uzlaşıp, bu partiyi, 1978 yılında Kürtçülük faaliyetleri için kurmuşlardır. Türkiye cumhuriyetinin sömürgeci bir devlet olduğunu iddia ederek, halk kitlerinin de desteğini alarak, Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı bölgelerde, bağımsız bir Kürdistan hayali ile kurulmuştur. Bu örgüt adını; “Rızgari” dergisinden almıştır. Daha sonra adını Kürdistan Kurtuluş partisi olarak değiştirdiler (İmset G., 1993:441).

3.1.7. Kawa örgütü

Kawa örgütü; ismini, tarihsel süreç içerisinde, ilk Kürt isyanını başlatan isim

olduğuna inanılan, “Demirci Kawa”dan alarak kurulmuş bir örgüttür. Bu örgüt 1976 yılında, Devrimci Halk Kültür Derneği (DDKD) den ayrılarak kurulmuş, kırsal kesimde yaşayanlara yönelik ve işçiler önderliğinde kurulan bir örgüttür. 1976 yılında kurulan örgüt, 1977 yılından itibaren toprak ağalarına karşı silahlı ve silahsız eylemlerde bulunmuşlardır. İlk kuruluş felsefesinde; Sovyet Rusya ve Mao aleyhtarı bir ideoloji hakim olduğundan, Devrimci Demokratik Kültür Derneği örgütünden ayrılmışlardır. Diğer örgütler gibi, bu örgütünde temel amacı, Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı bölgelerde bağımsız bir Kürdistan devleti kurmaktır. Onlara göre Kürtlerin yaşadığı topraklar, yabancı ülkelerin sömürgesinde bulunmaktadır. Bu sömürgeci güçlerden kurtulmanın yegâne yolu, silahlı mücadeledir (Güneş, 2013:115).

Kawa örgütü daha sonra, Maocu- Denge Kawa, Mao aleyhtarı- Red Kawa olarak ikiye ayrılmışlardır. Bu örgüt PKK’dan, daha güçlü bir yapılanma içine girmiş olsa da, fazla etkili olamamıştır. Kawa örgütü, siyasi ve ideolojik faaliyetlerine devam etmekte olup, İsveç ve Avusturya’da varlık göstermektedirler (İmset., 1993:421).

3.1.8. Kürdistan Kurtuluşçular Örgütü(KUK)

1978 yılında, Türkiye Kürdistan Demokrat partisinden (TKDP) ayrılarak, Kürt nüfusunun yoğun olarak yaşadığına inanılan, Türkiye, Irak, Suriye ve İran topraklarında, siyasi olarak örgütlenip, bu ülkelerin, sınırlara yakın bölgelerde daha yoğun bir şekilde faaliyet göstermiştir. Bu örgütünde en büyük amacı, 4 parçalı bağımsız ve sosyalist bir Kürt devleti kurma hayalidir.

Kürdistan Kurtuluşçular Örgütü(KUK), daha sonra PKK örgütünün kurulması ile onların saflarına geçmiştir. 1980’li yıllarda, PKK tarafından gerçekleştirilen terör eylemlerinden, KUK sorumlu tutulmuşsa da, sonrasında bundan vazgeçilmiştir. KUK örgütü bu dönemde, PKK’nın gölgesinde kalarak, siyasallaşma sürecini bitirmeden dağılmıştır (Tan, 2009:353).

3.1.9. Kürdistan Mücadele Örgütü(TEKOŞİN) (MÜCADELE)

THKP/C (Türkiye Halkın Kurtuluşu Partisi- Kurtuluş Örgütü) den ayrılarak

oluşturulan terör örgütüdür. Bu örgüt, THKPC içinden ayrılan Kürtler tarafından, 1970 yılında kurulmuştur. Bu örgütte, diğer örgütler gibi bağımsız, sosyalist bir Kürt devleti kurma amacıyla kurulmuştur (İmset., 1993: 437). Bu dönemde kurulan Kürt örgütleri arasında hem etki alanı hem de sonraki süreçleri etkileme oranı, en az olan örgüttür. Türk solundan ayrılarak kurulan örgüt, sömürgecilik tezini de benimseyen tek Kürt örgüt niteliğini taşımaktadır. Bu terör örgütü, kendi adını taşıyan ve 4 sayısı yayımlanan, bir dergide, çıkarmıştır. Genel olarak Tunceli ve Gaziantep bölgelerinde faaliyet gösteren bu örgüt, geç kurulan bir örgüt olmasından dolayı diğerlerine oranla, sınırlı faaliyetleri olmuştur. 1980 darbesinden sonra dağıtılan örgütün üyeleri, Almanya ve Avusturya başta olmak üzere birçok Avrupa ülkesinde faaliyetlerine devam etmektedirler (Törel, 2002: 33).

3.1.10. Kürdistan Sosyalist Hareketi(TSK)

Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde, federal bir Kürt devleti hedefiyle kurulmuş bir örgüttür. Bu örgütte, diğer örgütler gibi, Marksist- Leninist bir ideoloji hâkimdir. PKK'dan feyz alarak 1983 yılında kurulmuş olup, ilk olarak doğu ve güneydoğu olmak üzere bazı eylemlerde bulunmuş olmalarına rağmen faaliyet alanları çok sınırlı kalmıştır (Güneş, 2013:117).

3.1.11. Türkiye Kürdistan Sosyalist Partisi(TKSP)

1974 yılında kurulmuştur. Bu parti kurulduğu yıllarda, Kürt siyasetinin önemli yapı taşlarından biri niteliğindedir. 70'li yıllarda kurulan ikinci partidir. 1974 yılında Kemal Burkay, Mehdi Zana, İhsan Aksoy ve Tarık Ziya Ekinci tarafından kurulmuştur. Yayımladıkları Özgürlük yolu dergisi ile sempatizan oluşturmaya çalışan bu parti, kısa sürede yüzlerce taraftar kazanmıştır. Marksist-Leninist ideolojiye sahip bu örgüt Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun tüm illerinde örgütlenmiştir. 1980 yılından sonra dağıtılan örgüt üyeleri, bu tarihten sonra, faaliyetlerine Avrupa da devam etmişlerdir. PKK'dan sonra bölgede en etkili örgütlerden biri olan bu oluşum, Avrupa da, Kürt siyasallaşması bakımından da oldukça etkilidir (Ekinci, 2010: 77).

Türkiye Kürdistan Sosyalist Partisinin üyeleri, yaklaşık olarak 35 yıl boyunca faaliyetlerine yurt dışında devam ettikten sonra, 2014 yılında, yasal yollarla siyaset

yapmak için, Türkiye'ye dönme kararı alarak, yurda dönmüşlerdir. Parti tüzüklerinde, silahlı eylem ve şiddet eğilimlerini tamamen ret eden parti, Kürt sorunun çözümünde, şiddet eylemlerinin tamamen ortadan kalkması gerektiğine inanmaktadır (Ekinci, 2010: 78).

Şimdiki adıyla HAK-PAR olan, Türkiye Kürdistan Sosyalist Partisinin, başkanlığını yapan Kemal Burkay, Kürt sorunun çözümünde, şiddeti ve silahı ret ederek, federatif bir yapının olması için yasal yollarla siyaset yapmaktadır (www.amerikaninsesi.com).

3.1.12. Kürdistan Öncü İşçi Birliği(KÖİB-PPKK)

Devrimci Demokrat Kültür Derneğinin üyeleri, 1974 yılında cezaevinden çıktıktan sonra, bu örgütü kurmuştur. Bölgenin tüm şehirlerinde örgütlenmiş ve örgüt faaliyetlerine başlamışlardır. PKK ile olan isim benzerliğinden dolayı örgüt isimlerini değiştirerek, Kürdistan Öncü İşçi Birliği adını almıştır. 12 Eylül 1980 darbesinden sonra, örgüt faaliyetleri tamamen durdurulmuş, üyeleri ve sempatizanlarının bazıları yakalanıp cezaevine atılmış, bazıları ise yurt dışına kaçmıştır. Avrupa'da faaliyetlerine devam eden bu örgüt özellikle Almanya'da yoğun bir şekilde örgütlenmiş olup, "Tevger" ittifakı içinde bulunmaktadır (Güneş, 2013:119).

3.1.13. Kurtuluş Bayrağı Örgütü(ALARIZGARİ)

1970'li yılların sonunda kurulan, Anti Sömürgeci Kültür derneklerinin parçası olarak kurulan örgüt, Doğu ve Güney Doğunun tüm illerinde örgütlenerek faaliyetlerine başlamışlardır. Bu örgütün temel amacı, diğer örgütlerde olduğu gibi, bağımsız bir Kürdistan Cumhuriyeti kurmak olup daha önce, Rızgari örgütüyle bir bütün olan örgüt, sonrasında birbirleriyle, kanlı bir şekilde çatıştıktan sonra ayrılmışlardır. Propaganda araçları ile kitleleri hareketlendirmek, partizan oluşturmak ve partiye üye kazandırmak için çalışmalarına başlayan bu örgüt, 12 Eylül 1980 darbesi ile dağıtılmıştır. Örgüt üyeleri, bu tarihten sonra, İran üzerinden kaçarak, Avrupa ülkelerine sığınmışlardır. Bu örgütün üyeleri, halen Avrupa'nın birçok ülkesinde faaliyetlerine devam etmektedir (İmset, 1993: 427).

3.1.14. Bahoz Örgütü

1970 yılında İsveç'te kurulmuştur. Kurucu üyeleri; Bedirhan Anter ve Anter Anter'dir. Bahoz örgütünün kelime anlamı, fırtına veya hortum anlamına gelmektedir. Faaliyetlerine Avrupa da devam eden örgüt, Türkiye'de de örgütlenmiştir. Avrupa'da, "Tevger" ittifakı içinde bulunmaktadır. Örgütün diğer bir ismi de Kürdistan Mücadele Derneğidir (Ekinci, 2010: 79).

3.1.15. Kürdistan Kurtuluş Hareketi(TEVGER)

1960'lı yıllardan sonra, Türkiye'de yaşanan olağanüstü durumlar, vatandaşın yaşanılır bir ülke için; daha demokratik, daha eşitlikçi ve daha yenilikçi ideolojiler peşinde koşmasına sebep olmuştur. Bazılarına göre bu ideolojiler, sol eğilimli olmaktan başka bir şey değildir. Sol eğilimli Kürtler kendilerini, sol ideolojilerde buldular ve Türk Solu ile beraber hareket ettiler. Sol eğilimli olarak kurulan bu örgüt, 1970 darbesinden sonra, tüm üyelerinin cezaevlerine atılmasından dolayı örgüt faaliyetleri askıya alınmıştır. 1974 tarihinde genel af ile birlikte, cezaevinden çıkan örgüt üyeleri Türk solundan ayrılarak, Kürt merkezli ve Kürt bağımsızlık mücadelesi verecek örgütler kurarak, faaliyetlerine devam ettiler.

12 Eylül 1980 darbesinden sonra Kürt örgütlerinin tamamı dağıtıldı. Bu örgüt üyelerinin bir kısmı tutuklanarak ceza evlerine atıldı, bazıları ise, İran ve Irak üzerinden Avrupa ülkelerine geçerek, burada örgüt faaliyetlerine devam ettiler. Genel olarak birbirinden ayrı hareket ederek eylemlerine ve faaliyetlerine devam eden bu örgütler, 28 Haziran 1988 tarihinde aynı amaç için birleşme kararı alıp tekli yapılanmaya gittiler (Aren, 1993:127-131).

Belçika'nın Brüksel şehrinde, "Tevger" ismiyle bir konsensüs oluşturma kararı veren bu örgütlerin temel amacı, Kürt sorununu ve Kürtleri, uluslararası platformlara taşımaktır. Bu yapılanmanın amacı Kürtlere bir kimlik kazandırma ve bu kimlik ile devlet başkanları düzeyinde, Kürt sorunun görüşmek ve dillendirmektir. Bu yapılanmanın tüzüğünde, Kürt sorunun çözümünde, silahlı eylem olmamasına rağmen, bazı planlarında, silahlı çatışmaya rastlanmaktadır (Aybar, 2014:550).

"Tevger" yapılanmasında bulunan ve ortak hareket etme kararı alan örgütler

şu şekilde sıralanabilir (Ekinci, 2010: 81).

1. Türkiye Kürdistan Demokrat partisi(TKDP)
2. Devrimci Doğu Kültürü Ocakları (DDKO)
3. Devrimci demokratik Kültür dernekleri(DDKD)
4. Anti Sömürgeci Demokratik Kültür Deneği(ASKD. DER)
5. Devrimci halk kültür derneği(DHKD)
6. Kürdistan Kurtuluş partisi- Rizgari (KKP)
7. Kürdistan Kurtuluşçular Örgütü(KUK)
8. Kürdistan Mücadele Örgütü(TEKOŞİN)
9. Kürdistan sosyalist hareketi(TSK)
10. Kürdistan Öncü İşçi Birliği(KÖİB-PPKK)
11. Kurtuluş bayrağı Örgütü(ALARIZGARI)
12. Bahoz Örgütü

3.1.16. Bölge Ülkelerdeki Kürt Örgütler

Bağımsız Kürdistan için, Türkiye, İran, Irak ve Suriye ülkelerinin sınırları içerisinde kalındığına inanılan 4 parçalı Bağımsız Kürdistan hayali için, her ülkenin toprak sınırları içinde kalan, burada yaşayan, radikal Kürtler, legal veya illegal bir şekilde yapılanma oluşturulmuştur. Türkiye topraklarında kalan parça için Kuzey Kürdistan(Bakur), İran Topraklarında kalan parça için Doğu Kürdistan(Rojhılat), Irak toprakları içinde kalan parça için (Başur) ve Suriye topraklarında kalan kısmı için de (Rojava) denilmektedir.

Bu ülkelerde faaliyet gösteren Kürt örgütler genel olarak 3 örgüt çatısında birleşmişlerdir.

- a) Irakta faaliyet gösteren ve Mesut Barzani liderliğinde olan Irak Kürdistan Demokrat Partisi (IKDP)
- b) İran topraklarında faaliyet gösteren ve Avusturya'nın başkenti Viyana'da 13 Temmuz 1989 yılında bir suikastta kurban giden, Dr. Abdurrahman Kasımlı liderliğindeki, İran Kürdistan Demokrat Partisi (İKDP)

- c) Irak topraklarında Faaliyet gösteren ve 3 Ekim 2017 yılında hayatını kayıp eden Celal Talabani liderliğindeki, Kürdistan Yurtseverler Birliği Partisi (KİP), Olarak sınıflandırılabilir (Aybar, 2014:551).

Kürdistan olarak adlandırılan bölge, Kürtçülük faaliyetlerinin istismar edilerek, büyük aktörlerin pragmatik oyun sahasına döndüğü alan olarak, karşımıza çıkmaktadır. Kürdistan'ın 4 parçasından ikisi, İran ve Irak sınırları arasında kalan bölgede kalan Kürtleri bu iki devlet, birbirlerine karşı olarak kullanmakta, Suriye ise barajlar ve Hatay sorunundan dolayı Kürtleri, Türkiye'ye karşı koz olarak kullanmaktadır. Kürtçülük faaliyetleri ve bağımsız Kürdistan'nın kurulması için dünyada, yaklaşık olarak 700'den fazla örgüt ve yan örgüt, 300'den fazla da dernek, bu faaliyetleri yürütmektedir.

1930'lu yıllarda Irak devleti, fiilen İngilizlerin yönetimi altına girdikten sonra, Mola Mustafa Barzani yaklaşık olarak 10 yıl boyunca burada sürgün hayatı yaşadı. 1943 yılında Irak topraklarını terk ederek, İran'a yerleşen Barzani, burada Rus güçlerinin desteğini alarak, Kadı Muhammed ile beraber, 22 Ocak 1946 yılında Mahabad Kürt Cumhuriyetini ilan ettiler. Ruslar, Azeri politikalarında, İran hükümeti ile anlaşarak, İran topraklarında bulunan Kürtlere olan desteklerini sonlandırdı. Yaklaşık olarak 11 ay hüküm süren Mahabad Cumhuriyeti, 31 Aralık 1947 tarihinde, Kadı Muhammed'in idam edilmesiyle, Kürt devleti yıkılmış oldu. Mustafa Barzani ve beraberindekiler, kadı Muhammed'in yaptığı hatadan ders alıp, Mahabad'ı terk ederek tekrar Irak devletine dönmeyi kararlaştırdılar. Irak sınırına gelindiğinde, Mustafa Barzani, Irak topraklarına gitmeyi ret ederek, Sovyetlere sığınma kararı aldı. Daha önce Amerikalılardan sığınma talep eden Barzani'nin bu isteği kabul görmeyince, 41 günün sonunda Sovyetlerin toprağı olan Azerbaycan'a ve oradan Stalin'e ulaşmaya çalışmıştır. 6 aylık dönemin sonunda, Stalin'le görüşme fırsatı bulan Barzani ve arkadaşları, yaklaşık olarak 12 yıl boyunca Sovyet topraklarında mülteci olarak yaşamışlardır (Tan, 2009:355).

1958 yılında Irak'ta yaşanan Abdülkerim Kasım darbesi ile Sovyetlerde bulunan Mustafa Barzani, 1958 yılının ekim ayında, Bağdada geri dönüş yaptı.

Burada, Irak Komünist Partisi ve Irak Kürtleri tarafından yoğun bir coşku ile karşılandı. Ancak bu ılımlı süreç, Mısır kaynaklı Nasır milliyetçiliğinin etkisiyle fazla sürmemiş, çatışma dönemi tekrar başlamıştır. 1961 yılında, buradaki Kürtler Irak devletine savaş açtılar. Yaklaşık olarak 10 yıl süren savaştan sonra, 1971 yılında Saddam Hüseyin ve Mustafa Barzani arasında bir Otonomi antlaşması imzalandı. Bu antlaşmadan sonra Kürtler, dağlardan şehirlere inerek, kendi meclislerini kurup kendi kendilerini yönetmeye başladılar. 1975 yılında İran ve Irak arsında imzalanan Şat-ul Arap – Cezayir Anlaşmasından sonra, Saddam Hüseyin tarafından Kürtlerle yapılan barış antlaşması, tek taraflı olarak yok sayılarak bozuldu. 1975 tarihinde Irak hükümeti ile yaşanan savaştan sonra, Barzani kuvvetleri ağır bir yenilgiye uğratıldı ve İran hükümetine sığındı. 1975 tarihindeki ağır yenilgi, burada yaşayan Kürtler arasında da bölünmelere sebep olmuş, Sosyalist ideolojiyi benimseyen, Celal Talabani önderliğindeki Kürdistan Yurtseverler Birliği kurulmasına sebep olmuştur. Bu tarihten, 2000’li yılların başına kadar, KDP ve KYP arasında zaman zaman çatışmaların oluşmasına sebep olmuştur

(<https://www.timeturk.com/tr/2013/11/12/barzan-asireti-ve-barzaniler-kimdir.html>).

1991 körfez savaşından sonra, mesut Barzani önderliğindeki Kürtler ile Irak hükümeti arasında yaşanan savaştan sonra, başta ABD olmak üzere, Avrupa ülkelerinin desteği ile buradaki Kürtler için güvenli bölgelerin oluşması ve özerk bir yapılanmaya gidilmesi kararlaştırılmıştır.

1992 tarihinde, Avrupalı gözlemcilerin katıldığı seçimde, Barzani ve Talabani birlikte seçimi kazanmışlardır. 1993 tarihinde PKK terör örgütüne, Irak topraklarında yaptıkları operasyonda, Türk ordusunun yanında yer alarak, terör örgütü ile savaşmışlardır. 1994 yılında Barzani ve Talabani arasındaki ittifak bozulmuş ve iki parti arasında tekrar savaş başlamıştır. Bu süreçte, Barzani Irak hükümeti ile Talabani ise, İran hükümeti ile anlaşmışlardır. Daha sonra 1996 yılında iki parti arasında tekrar antlaşmaya varılmıştır.

Sonraki süreçte Mesut Barzani Kuzey Irak Kürt Federal Bölgesinin başkanı seçilmiş, halen bu göreve yürütmekte, Celal Talabani ise Irak Devlet Başkanlığına 2006 yılında seçilmiş, 2014 tarihine kadar, Irak Cumhurbaşkanlığını görevini

yürüterek 3 Ekim 2017 tarihinde ölmüştür.

Arap baharından sonra İŞİD terör örgütünün bölgeye hakim olması, Irak, ve Suriye topraklarının büyük bir kısmını ele geçirerek, bu alanlarda devlet kurduğunu iddia etmesi, Avrupa'nın bir çok kentinde intihar eylemleri gerçekleştirmesi, İŞİD'e karşı bir koalisyonun oluşmasını sebep olmuş, bu koalisyonda başat görevli olarak ta Kuzey Irak'ta'ki, Özerk Kürt Yönetimi seçilmiştir. Bu süreçten sonra, Başta Almanya olmak üzere, birçok Avrupa ülkesi, Kuzey Irak Kürt yönetimine, öncelikli silah ve lojistik olmak üzere, maddi, manevi her türlü desteği sağlamıştır. Koalisyonun bu başarısını kendi başarısı olarak gören Kürt yönetimi, bağımsızlık referandumunu yapma kararı almıştır. Bu karara başta bölge ülkeleri olmak üzere, tüm dünya karşı çıkmasına rağmen, 2017 Eylül ayında Bağımsızlık referandumu yapılmış ve bu referandumda seçmenlerin, yaklaşık olarak % 80'i bağımsızlıktan yana oy kullanmışlardır. Ancak 16 Ekim 2017 tarihinde, Celal Talabani'nin oğlu, Pavel Talabani; kontrolündeki, Kerkük şehrini, İran Devrim Muhafızları Ordusuna ve Irak Merkezi hükümetine bağlı Haşdi Şabi kuvvetlerine, tek bir kurşun sıkmadan teslim etmiştir. Bu durum Mesut Barzani'nin geri adım atmasına ve referandumu iptal etmesine sebep olmuştur.

3.1.17. PKK Örgütünün Kuruluşuna Zemin Hazırlayan Diğer Sebepler

Sekülerleşmenin toplumsal ilişkilerde zihinsel bir dönüşüme yol açmadığı Cumhuriyetin ilk dönemlerinde, Kürt meselesinin sözcülüğünü geleneksel aktörler üstlenmişlerdir. Süreç 1960'lı yıllara kadar devam etmiş, bu yıllardan sonra meselenin hem içeriği hem de aktörleri değişmiştir. 27 Mayıs 1960 darbesinden hemen sonra bölgede seferberlik ilan edilmiş 1 Haziran 1960'ta bölgeden, 485 aşiret reisi gözaltına alınarak Sivas iline götürülmüş, daha sonrada bunlar arasından 55'i Türkiye'nin batı illerine sürgüne gönderilmiştir. 1960 darbesi bir milat olmuş ve bir taraftan Kürtlere karşı aşırı sert ve "aşağılayıcı" tutum ve diğer taraftan bölgede yaşanan değişim ve dönüşüm, Kürtlerin daha "ulusalci" ve "milliyetçi" bir tutum sergilemelerine sebep olmuş, bunun sonucunda PKK'nın da içinde olduğu onlarca yasadışı örgütün kurulmasına sebep olmuştur (Yayman, 2016:26,63).

1961 Anayasasının getirmiş olduğu bazı haklar ve özgürlükler özellikle politize olmuş Kürtlerin örgüt ve dernekler kurmasını sağladı. Bu örgütlerin ortak amacı, Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkı nihai amaç olmakla beraber, Kültürel haklarının kazanımını da hedeflemektedir. 1970’li yıllarda yayım hayatına başlayan dergilerde, siyasi makalelerin yanı sıra Kürt Dili, Kürt Edebiyatı ve Kürt Kültürüne de yer verildi. Kürtçe okuma yazma kursları düzenlendi. Kürtçe yazılan dergiler yayımlandı, sadece Kürtçe müzik ve şarkıların söylendiği kültür geceleri düzenlendi, Kürtçe politik tiyatro yapan gruplar bölgede köyleri dolaştı. Bu faaliyetlerin bazıları gizli yapılırken bazıları da açık bir şekilde gerçekleştirildi. Örneğin, Kürtçenin İlkokullarda okutulması için, TÖB-DER’in (İlerici Öğretmen Derneği) 1978 yılındaki kongresinde, beş yıllık eğitimin anadilde yapılması için karar metni yayımlanması sağlandı (Bruinessen, 1992:310).

Türkiye İşçi Partisinin 1970 yılının son çeyreğinde gerçekleştirdiği 4. kongresiyle, Türkiye’nin Kürt politikasını değiştirmenin miladı olmuştur. Bu kongrede “Türkiye’de Kürt halkı vardır” kararı alınmıştır. Bu karar, o dönemin koşullarında istenilen etkiyi yaratmasa da sonraki dönemlerde büyük ses getirmiştir.

1970’li yıllarda alınan bu karar “bahar” havası yaratmış ancak çok uzun sürmeyerek 12 Eylül darbesiyle son bulmuştur. 1980 darbesinin yetkililerinin Diyarbakır Cezaevinde yaptıkları ve 1983 yılındaki Kürtçe dil yasağı, daha önce kurulan ılıman Kürt dernek, örgütlerin kapatılması ve üyelerinin cezaevlerine atılması, PKK’nın toplumsal zeminini genişletmiş ve PKK’ya olan sempatiyi arttırmıştır (Yayman, 2016:29).

Bruinessen’e göre; Türkiye’de 1960’lı yıllarda başlayıp 1970’lerin sonlarına kadar devam eden özgürlükler ve müsamaha havası, 1979 yılında ilan edilen sıkıyönetim ile sona erdi. 12 Eylül 1980 tarihinde ordu yönetime el koydu ve askeri cunta dönemi başladı. Askeri cuntadan sonra Kürt dili üzerinde ki yasaklar her zamankinden daha fazla uygulanmaya başlandı. Darbe ilan edildikten sonra, Kürt milliyetçilerinin faaliyet gösterdikleri tüm bölgelere askeri operasyonlar düzenlendi ve köylere baskınlar yapıldı. Asker ve polis, bölge halkına karşı daha acımasız bir tutum sergiledi. Görev başındaki hükümet, Kürt örgüt ve derneklerle ilgisi

olduğundan şüphelenilen on binlerce insanı tutuklayarak, bunların büyük bir çoğunluğuna işkence ederek sorguya çekti. Bu dönemde kurulan Kürt örgüt yöneticileri ve üyelerin neredeyse tamamı, resmi olarak olmasa da fiili olarak gözaltına alınarak tutuklandı. Mahkeme ve hapishanelerde, şiddet yanlısı PKK üyeleri, diğer örgüt üyeleri ve Türk solunun üyelerinden daha fazla kötü muamele ile karşılaştılar. Bu yargılamaların sonucunda 600'den fazla kişiye idam cezası istendi, onlarcası cezaevlerinde öldü (Bruinessen, 1992:311).

12 Eylül darbesi; cezaevine konulan ve değişik işkencelerden geçirilen politize olmuş gençlerin, cezaevinden çıktıktan sonra, şiddet yanlısı PKK'ya daha fazla sempati duymasına veya örgütün saflarına katılmasına sebep oldu. Darbeden dolayı yurt dışına kaçarak kurtulan örgüt yöneticileri ve üyelerine, cezaevinden yeni çıkan ve politize olmuş kişilerin eklenmesi, PKK örgütünün daha fazla güçlenmesine ve örgütün gerilla savaşını başlatmasına sebep oldu.

Yayman'a göre Kürt meselesi, 12 Eylül 1980 öncesi ve sonrası olmak üzere iki döneme ayrılabilir. Darbeden önce mahalli bir mesele gibi görülen olaylar bütünü, darbeden sonra ayrı bir aşamaya evrilmiştir. Yayman; "Türkiye'de kronik hale gelmiş bir Kürt sorunu ve bu sorunun çözülememesine sebep olan PKK örgütü varsa, kuşkusuz bunun en büyük sebebi, 12 Eylül yönetiminin "hukuksuz ve hesapsız" şiddet siyaseti ve yanlış uygulamalarıdır. Ona göre 1978 yılından 1987 yılına kadar devam eden dokuz yıllık sıkıyönetim ve 1987 yılından başlayıp 2002 yılına kadar devam eden on beş yıllık olağanüstü hal uygulamaları, PKK'yı besleyerek büyütmüş ve Türkiye'nin en büyük sorunu haline getirmiştir (Yayman, 2016:49).

Kirişçi ve Winrow; PKK örgütünün kurulmasını şu şekilde yorumlamışlardır. Rakip yasadışı Kürt örgütler PKK'yı, Kürt halkı adına savaşa girerek, halkı dışlamakla ve Kürt halkının çıkarlarına aykırı hareket etmekle suçladı. Aynı örgütler yapılan silahlı mücadelenin, Türk ordusu için tahrik unsuru olacağını ve bölge halkına yoğun baskının oluşmasına sebep olacağını düşünmüşlerdir. Bu durum, halkı PKK'dan soğutmakla kalmayıp, halkın Kürt ulusal hareketinden de uzaklaşmasına sebep olacaktır. Ancak PKK'nın gerçekleştirdiği şiddet eğilimleri, kendine göre daha ılımlı ve "açık" olan örgütlerin dağılmasına sebep olmuştur

(Kirişçi, Winrow, 2007:153).

12 Eylül darbesinden sonra PKK örgütüne açılan büyük davalar, örgüte tek ciddi direniş gücü olma unvanını kazandırmıştır. Bu yıllarda Kürt illerinde bulunan cezaevlerinde bulunan koşullar ülkenin diğer bölgelerinde bulunanlara oranla daha kötüydü. 500 sanıklı PKK davası, yaklaşık olarak 5 yıl sürmüş ve 23 ölüm cezası ile sonuçlanmıştır. Darbeden sonra tutuklanan 32 kişi işkence, açlık grevleri, ya da “intihar” gibi nedenlerle ölmüş, cezaevinden çıkanların birçoğunda ise, görmüş oldukları işkenceden dolayı, kalıcı fiziksel ve ruhsal sorunların ortaya çıkmasına neden olmuştur (Bruinessen, 1992:324).

Sosyal Demokrat Halkçı parti tarafından Şubat 1986 yılında yayımlanan bir araştırma raporuna göre, Doğu Anadolu, tüm yurttaşların zan altında yaşadığı, baskı, şiddet ve askerlerce aşağılanmanın genel kural olduğu büyük bir toplama kampına benzetilmektedir. Aynı raporda her dönem muhalefet olan Tunceli ili ise “Türkiye’nin en büyük cezaevi” olarak nitelendirilmiştir (Cumhuriyet, 1986:12 Şubat).

PKK yukarıda anlatılanları ve bölgede polis, asker, geçici köy korucularının baskısını, daha önce örgüt tarafından dillendirilen “sömürge” kuramına daha iyi bir örnek ve haklı gerekçe bulamazdı. Örgütün “bu haksızlıkların” acısını çıkarma söylemleri, “haksızlığa uğrayanların” veya “uğradıklarını düşünenlerin” kulaklarına hoş gelecekti. Bölgenin gerçek anlamda sosyo-ekonomik düzeyinin düşük olması da PKK’nın düşüncelerine duyarlı olan marjinal gençlerin sayısının artmasına sebep oldu (Bruinessen, 1992:325).

3.2. PKK Terör Örgütünün Parti Ve Teşkilatının Kuruluşu

3.2.1. PKK Terörünün Ortaya Çıkışı, Kuruluşu ve Tarihçesi

Kürt hareketleri arasında en radikal olanı, ismini Öcalan'ın kısaltılmış isminden alan ve Apocular olarak bilinen PKK örgütüdür. Bu grup, Dev Genç'in bir kolundan doğmuş ve sonraki süreçlerde, Kürdistan da devrimci ajitasyonu başlatarak, 1979 yılında Kürdistan İşçi Partisi ismini alarak partileşmiştir. Örgüt; feodalizm ve sömürgeciliğe karşı silahlı mücadele açtığını, parti ideolojisinin Marksist ve Leninist ideoloji ile Kürt Milliyetçiliğinin bir sentezi olduğunu, nihai hedefinin ise bağımsız birleşik bir Kürdistan devleti kurmayı amaçlamak olduğunu ilan etmiştir (Bruinessen, 1992:308).

Komünist ideolojiyi referans alan PKK Örgütü, İran'ın batısı, Irak ve Suriye topraklarının kuzeyini ve Türkiye Devletinin, Doğu ve Güneydoğusunu kapsayacak topraklarda; Sosyalist Bağımsız Birleşik, bir Kürt devletini kurmayı amaçlamaktadır (Tağma, 2008:154).

Cumhuriyet tarihi boyunca yaşanan Kürt isyanların 26. halkasını PKK örgütü oluşturur. Bu isyan, tarih boyunca yaşanan Kürt isyan ve olayların en büyüğü, en uzun süreli olanı ve aynı zamanda en fazla ölümlü eylemin yaşandığı isyandır.

PKK'nın kurulma aşamasından önce, örgütün kurulmasına öncelik eden dönemin; siyasi, toplumsal ve ekonomik parametrelerine bakmak gerekir. Cumhuriyetin ilan edilmesinden sonra, batılı güçlerin kışkırtmaları sonucu Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da, onlarca isyan çıkmıştır. Türkiye'nin, 1946 yılında çok partili hayata geçmesi ile beraber, Kürt isyanlarda azalma meydana gelmiştir. Demokrat Partinin 10 yıllık iktidarında, temel insan haklarında iyileşmeler meydana gelmiş, vatandaşın alım gücü artmıştır. Ancak; makineleşmenin tarımda kullanılması ile beraber, kırsaldan kentlere yoğun göç başlamıştır. Bu göçün sonucunda, kentlerin varoşlarına yerleşen Kürtler, üniversitelerde okumaya ve küçük sermaye birikimlerine sahip olmaya başlamıştır (Bruinessen, 1992:311).

1958 yılında, Irakta meydana gelen devrim ile beraber, Mustafa Barzani'nin Irak'a, tekrar dönüş yapması, Türkiye'deki Kürtlerin harekete geçmesine sebep olmuştur. Barzani'nin, Irak topraklarına gelmesiyle beraber, Kürtçülük faaliyetleri başlamış; Kürtler; Türkiye'de, Suriye'de ve İran'da siyasal olarak örgütlenmeye başlamıştır. Bu örgütlenmelerden sonra, 4 devletin toprakları içinde kalan Kürtlerin, bir araya gelerek ulusal bir kongrenin olması için harekete geçilmiştir. Bu faaliyetler, Türkiye'de basın yayın yolu ile duyurulmaya çalışılmış, bu durum, Kürtçülük eylemlerini gerçekleştiren Kürtler tarafından, siyasi malzeme haline getirilmiş ve bu durum onları cesaretlendirmiştir (Özcan, 1999: 17).

Türkiye'de, 1960 yılında gerçekleşen darbe ile beraber, daha önce Kürtçülük faaliyetlerini yoğun şekilde gerçekleştiren sol eğilimli Kürtlerin, büyük çoğunluğu cezaevlerine atılmış, bazıları da yurtdışına kaçtığı için, bu faaliyetlerine son vermiştir. 1961 anayasasının kabul edilmesi ile getirilen temel hak ve özgürlükler, Kürtlerin tekrar örgütlenmesini sağlamıştır.

1960'lı yıllarda, Türkiye'de bunlar yaşanırken, Dünyada; gençler arasında giderek alevlenen bir hareketlenmenin ve devrim çılgınlıklarının atıldığı görülmektedir. 1960'lı yılların sonlarına doğru; ABD den Hindistan'a, Japonya'dan Avrupa'ya, Doğu Avrupa'dan Çin'e kadar, hemen hemen dünyanın her yerinde; sosyal, siyasal ve iktisadi anlamda kan değişiminin olması gerektiğine dair, devrim sloganları ile yeni bir dönemin başlangıcının temelleri atılmıştır. Bu dönemde; dünyada yaşanan devrim çılgınlıkları, tarihsel süreç içerisinde, hiçbir zaman diliminde gerçekleşmemiştir. Şüphesiz, 68 kuşağını ortaya çıkartan en önemli parametre, 1950'li yıllardan sonra Kapitalist düzende meydana gelen bir dizi değişiklik yatmaktadır. Bu tarihten sonra sömürgecilik ortadan kalkarak, başta Amerika olmak üzere küresel sermaye, dünya pazarına açılmış ve bu duruma, uluslararası bir boyut kazandırmıştır. Küresel sermayenin uluslararası olması, ekonomik olarak, darboğazda olan devletlerin durumlarının, daha da kötü olmasına sebep olmuştur. Bu durum, toplumsal sınıflar arasında, farklı bir yapılanmaya ve buna bağlı olarak siyasal, kültürel farklılaşmaların oluşmasına sebep olmuştur. 68 kuşağında; başat rolün, üniversite gençliğinde olması, tüm dünyaya yayılmasında, baskı aracı olmuş ve devrim

çığlıklarına dönüşmüştür.

PKK'nın (Kürdistan İşçi Partisi) özünü, örgütün Kongre üyeleri oluşturmaktadır. Bu üyeler; parti programını esas alan, onunla bütünleşen, onun iradesini, kendi iradesinden üstün tutan, giderek parti hedefleriyle bütünleşen, çıkarsız ve fedakârlıkla çalışan, kendisini devasına adayan kişilerdir. Bu şekilde partiye üye olmak isteyen kişi, iki parti üyesinin önerisi ve parti örgütünün kararı ile aday üye statüsünü kazanır. Bu adaylık süresi yaklaşık olarak üç ay devam eder. Bu süre içerisinde parti için çalışan, hedefler koyan, belirlenen ideolojiye göre hareket eden, parti iradesini kendi iradesinden üstün tutan kişiler, parti örgütünün kararı ve üst örgütün onayı ile üye olur. Aksi durumda kişi, örgütten çıkarılır (Ballı, 1993: 211).

Parti kongresi iki yılda bir yapılır. Merkez Komitesi burada seçilir. Bu kongrenin yapılması, genel başkanın isteği ile veya parti meclisi üyeleri ile daha erkene alınarak yapılabilir. PKK'nın ilk kongresi 1978 yılında, Güneydoğuda toplanmış ve Merkez komitesi, burada oluşturulmuştur (Kirişçi, Winrow, 2007:97).

PKK terör örgütü; bu siyasal hedeflere ulaşmak için, yukarıda zikrettiğimiz topraklarda yaşayan Kürt toplumlarının, örgütlemelerini sağladıktan sonra, bunların silahlandırılarak, terörize edilmeleri ve yaşadıkları ülkelere karşı savaş açmalarını amaçlamıştır. Bu şekilde, Kürtler yaşadıkları ülkelerde, bölgesel özerkliği ilan edip, şartların olgunlaşmasından sonra da, bölgesel özerkliği ilan eden federal yapılar birleştirilerek, Sosyalist Bağımsız Birleşik Kürt Devleti kurulacaktır.

Örgütün temel amacı, bu ülkelerde etnik temelli, milliyetçilik duygularının perçinleşmesini sağlamak ve halkı topyekûn bir savaşa hazırlamaktır. Ancak böyle bir savaşa katılımın olmasını gerçekleştirmek için, yüzlerce yıldır, yaşanan toprakların değerlerinden sıyrılmak gerekir. Yaşadıkları bölgelerin, birçok dine ev sahipliği yaptığı Kürt toplumunun, dindar bir yapıya sahip olduğunu bilen terör örgütü, bu değerlerden başlayarak, Kürt halkının dinsel öğretilerden uzaklaşmasını sağlayacak tedbirler almaya yönelmiş ve örgütün ideolojisini buna göre şekillendirmiştir. Bu ideoloji; Marxist-Leninist ideoloji temelinde, Maoculuğu ve

etnik milliyetçilik unsurlarını taşımaktadır. Kürt toplumunun, büyük çoğunluğu, örgütün kurulduğu dönemde, kırsal kesimlerde yaşadığı için, örgüt faaliyetlerini, taktiksel olarak, gerilla yöntemini ve köylü ayaklanması üzerine kurgulamıştır.

Örgüt stratejisi bu şekilde, Kürtçülük temelinde, Marksist-Leninist ideoloji çatısında ve Mao taktiğinde, yani kırsalda terör ve köylü ayaklanması üzerine kurgulanarak gerçekleşmiştir.

Örgütün hedeflerine ulaşması için, toplumsal hareketin ve kitleleri hareket geçirecek söylemlerin olması gerekmektedir. Bundan dolayı örgüt ilk olarak, Türkiye'nin sömürü bir güç olduğunu nitelendirmiş ve bu söylemin toplumda karşılık bulması için gayret sarf etmiştir. Bu şekilde örgüt; Kürt toplumunun yoğun olarak yaşadığı, Doğu ve Güney Doğu Anadolu bölgesindeki yeraltı ve yer üstü kaynakların; toprak ürünlerinin, akarsularının, petrolünün, Türk devleti tarafından sömürüldüğü tezini ortaya koyarak, propaganda yapmaya başlamıştır. Ancak daha sonra, bu sömürü tezinden vazgeçmiştir.

Bölgede terörist faaliyetlerine başlayan örgüt, yapılan eylemlerin ve köy boşaltmaların temel kaynağı olarak devlet kurumları göstererek, hedef saptırmış, halk isyana teşvik edilmiştir. Örgütün öncelikli hedef olarak; fiziki yapısının uygun olması, büyük çoğunluğunu dağların ve sarp geçitlerin oluşturduğu, Şırnak, Hakkâri ve Siirt illerinin büyük bir kısmını kapsayan, Botan bölgesinin olması ve ilk eylemlerin buralarda gerçekleştirilmesi manidardır (Tağma, 2008:155).

3.2.2. ERNK (Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi)

ERNK (Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi), PKK'nın askeri yapılanmasının en önemli organizasyonudur. Türkiye'deki cephe faaliyetlerini şekillendiren ve organizasyonunu sağlayan birimdir. Bu birim PKK'nın da üstünde olup, illegal bir kuruluş olarak faaliyetlerini sürdürmüştür. ERNK, PKK tarafından etkilenen ve partizan olarak örgütlenen halk kitlesinin diğer adıdır. ERNK'nın amaçları şu şekilde sıralanabilir (Törel, 2002:45).

1. ERNK'nın en önemli amacı, PKK'nın bağımsızlık mücadelesini siyasallaştırmak ve halk kitlelerinde, karşılık bulmasına yardımcı olmaktır.
2. PKK'nın ideolojisinin tabanda yayılması için, gerekli faaliyetlerde bulunmak.
3. Örgütün belirlediği hedeflere ulaşabilmek için, kitleleri eğitmek.
4. Yaşanılan ülkelerde, yapılan adaletsiz ve eşitsiz düzene karşı savaşmak ve sömürgeciliği ortadan kaldırmak.
5. Şehir merkezlerinde veya meskûn mahallerde, gerektiğinde silahlı çatışmaya girmek.
6. Örgütün askeri kanadı için gerekli olan, lojistik ve diğer ihtiyaçlarını karşılamak.
7. Örgüte katılımları arttırmak ve sempatizan oluşturmak.

3.2.3. ARGK (Kürdistan Halk Kurtuluş Ordusu)

PKK'nın 25 Ekim 1986 yılında, Lübnan'da yapılan 3. Kongresinde, HRK lağvedilerek yerine ARGK kurulmuştur. Bu yapılanma kısaca, PKK terör örgütünün askeri yapılanması ve çekiç gücüdür. ARGK; Başkomutan, Yüksek Askeri Konsey ve Genelkurmaylık olarak sınıflandırılmıştır.

ARGK'de, Başkomutan Abdullah Öcalan olarak belirlenmiştir. Tüm askeri yapılanmalar, başkomutanın emrinde hareket etmek zorundadır.

Yüksek Askeri Konsey; ana karargâh sorumluları, eyalet komutanları, sahra komutanları, bölge komutanları, birlik komutanlarından oluşmaktadır. Ana karargâh; örgütün tüm askeri yapılanmalarını, silahlı eylemlerini, istihbari, lojistik ve hareketlerini planlayarak örgütün askeri yapılanmasının sevk ve idaresinden sorumludur.

Alt komutanlıklar; saha, eyalet ve bölge komutanlıklarından oluşur. Ana karargâh komutanlığına bağlı olarak çalışarak, askeri birliklerin her türlü ihtiyaçlarını, lojistik ve istihbarat bilgilerini toplar, birliklerin sevk ve idaresini gerçekleştirir. Bu karargâhlar kadın birliklerden de sorumludur. Alt karargâha bağlı

olan diğ er bir birimde, saha komutanlıklarıdır. Saha komutanlığına bağı l bölge komutanları ve bunlara bağı l olarak; Milis ve ARGK birliklerinden oluş ur (Ballı, 1993: 213).

ARGK birlikleri; manga (7 kişiden), takım (3 mangadan), bölük (3 takımdan) ve tabur (3 bölükten) olarak sınıflara ayrılıp, bu birlikler, alt- üst ilişkisi bağ lamında düzenli ordunun özelliklerini taşımaya çalışmış tır. PKK'nın 6. Kongresinden sonra, bu birliklerin sayısı düzenli olarak arttırılmış tır.

PKK'nın Eyalet yapılanması; Türkiye sınırları içinde ve sınır dışında olmak üzere, iki genel eyalete ve bu eyaletlerin altında özel eyaletlere bölünmüş tür. Türkiye içinde;2010 yılı itibari ile PKK örgütünün eyalet yapılanması aşağıda gösterilmiştir (Özdağ, 1999:85).

- Serhat (Kars, Ağrı)
- Erzurum (Erzurum ve Çevresi)
- Dersim (Tunceli ve Çevresi)
- Güney Batı (Şanlıurfa, Gaziantep, Kahramanmaraş, Adıyaman)
- Çukurova (Akdeniz Bölgesinin Bir Kısımı)
- Ruha (Şanlıurfa ve Çevresi),
- Amed(Diyarbakır)
- Orta Eyalet (Bingöl, Muş, Elazığ)
- Garzan (Bitlis, Batman, Kurtalan, Sason)
- Mardin (Mardin ve Çevresi)
- Botan (Hakkâri, Van, Şırnak, Siirt)
- Zağros (Irak Topraklarının Kuzeyi)
- Koçgiri(Sivas, Erzincan Yöresi)eyaletleridir.

3.2.4. Abdullah Öcalan'ın Kısa Özgeçmiş i

Abdullah Öcalan'ın; fikirsel alt yapısını öğrenmek için, kısa özgeçmiş ini bilmek gerekmektedir. Abdullah Öcalan; Şanlıurfa ilinin, Halfeti ilçesinin Ömerli köyünde, 1949 yılında doğmuştur. Bu dönemde, Halfeti merkezde, Türk asıllı

vatandaşlar, köylerinde ise; Türk, Kürt ve Ermeni asıllı vatandaşlar yaşamaktadır. Öcalan; annesi Türk, babası ise Kürt asıllı, 7 kardeşli ailenin en büyük çocuğudur. Babaerkil ve muhafazakâr aile yapısına sahip olan Öcalan, çocukluk yıllarında, köyün geleneklerine ve yaşam tarzına karşı çıkan, köyün çocuklarını etrafına toplayarak, dağlık araziye çıkarak buralarda, avcılık oyunları oynayan, aykırı bir çocukluk portresi çizmiştir. Öcalan, İlkokulu, köylerine komşu olan, Saylakkaya köyünde, Ortaokulu ise Nizip'te okumuştur. 1966 yılında, tapu kadastro lisesini yatılı olarak kazanıp, Ankara'ya yerleşen Öcalan, 1969 yılında, bu liseyi dereceyle bitirerek Diyarbakır'a, tapu kadastro memuru olarak atanır. Lise yıllarında, sosyalist ideoloji konusunda okumalar yapan Öcalan, muhafazakâr kimliğini kaybederek, sosyalist ideolojiyi benimser ve hayatını, bu ideolojiye göre şekillendirir (Özcan, 1999: 27).

1971 yılında, İstanbul üniversitesi Hukuk fakültesini kazanarak, İstanbul'a yerleşen Öcalan, yaklaşık olarak bir yıl burada yaşadktan sonra, Ankara Üniversitesi, Siyasal Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi bölümüne yatay geçiş yaparak, Ankara'ya yerleşir. 1972 yılında, Mahir Çayan ve arkadaşlarının öldürülmesini protesto için, aynı fakültede protesto eylemi gerçekleştiren Öcalan, tutuklanarak Mamak cezaevine atılır ve yaklaşık olarak 6 ay cezaevinde kalır. 1 Mayıs 1973 yılında, Çubuk barajı yakınlarında 6 arkadaşı ile birlikte Apocular örgütünü kurar. 24 Mayıs 1978 yılında Kesire Yıldırım ile evlenir (Çay, 1993:57).

3.2.5. PKK'nın Kuruluşu Amaç ve Hedefleri

PKK terör örgütünün kurulması, resmi olarak 1978 yılı olarak görülse de, aslında ilk kuruluş tarihi, 1973 yılında Çubuk barajında, Öcalan ve 6 arkadaşının örgüt kurma fikriyle başlar. Bu toplantıda kurulacak örgütün, illegal ve gerilla yönteminin benimsenmesi önemlidir. Ancak PKK terör örgütünün kurulmasında, özellikle 1970 ile 1980'li yıllar arasında, Türkiye'de faaliyet gösteren sol örgütlerin katkısı büyüktür.

Öcalan ve arkadaşlarının, Çubukta kurduklarını iddia ettikleri örgüt, kısa sürede kendisini fesheder. Ancak Öcalan, 1974 yılında, Ankara Demokratik Yükseköğrenim Deneği (ADYÖD), ve Doğu Devrimci Kültür Derneğini (DDKD)

kurar. Bu derneğe üye olanlar arasında; Kemal Pir, Kesire Öcalan, Cemil Bayık gibi şahıslarda bulunmaktadır. Örgütsel faaliyetlerin çok yoğun bir şekilde yapılmasından dolayı bu dernekler, 1975 yılında kapatılır (Ersever: 1993:40).

3.2.6. Doğu Güneydoğuya Dönüş

1975 yılında, derneklerinin polis tarafından kapatılması ve dağıtılması, Öcalan ve arkadaşlarının faaliyetlerini daha gizli bir şekilde yapmasına sebep olmuştur. Ankara Dikmende 1975 yılının Ekim ayında, derneğe üye olanlardan, Abdullah Öcalan, Murat Karayılan, Kesire Yıldırım, Cemil Bayık bir araya gelerek bir toplantı yaparlar. Bu toplantıda sadece yapılacaklar konuşulur. 1976 yılının Ocak ayında ise, yukarda sayılanların dışında, Şahin Dönmez, Haki ve Baki Karaer, tekrar bir araya gelerek örgütün ilk toplantılarını yaparlar (Demirel, 2005:118).

Bu toplantıların, PKK terör örgütü açısından önemi büyüktür. Bu toplantılar ilk olarak, örgütün, diğer Türk ve Kürt sol örgütlerden ayrılmasını sağlamış ve bağımsız bir örgütün olması gerektiğine vurgu yapılmıştır. Toplantıların ikinci kazanımı, örgütün bölgede tanıtılmasını sağlamak için gerekli faaliyetlerin ve propaganda araçlarının kullanılması istenilmiş, Abdullah Öcalan dışındaki diğer üyelerin, “Ülkeye Dönüş” adı altında bölge illerine dönüş fikri kararlaştırılmıştır (Pirim ve Örtülü, 2000: 28).

Bu toplantıların başka bir önemi de, örgüte verilen isim konusundadır. Toplantılarda; katılanların ortak kararı ile grubun liderliğini yapan, kendi aralarında “Apo” olarak isimlendirilen, Abdullah Öcalan’ın ismini referans alarak, grubun adını “Apocular” olarak belirlemişlerdir. Yeni kurulan örgütün aynı zamanda bir örgüt Manifestosunun da olması gerekiyordu. Bunun içinde Hayri Durmuş’un yardımlarıyla Abdullah Öcalan tarafından bu toplantılardan sonra bir manifesto da hazırlanmıştır (Demirel, 2005:119).

1976 yılının ilk çeyreğinde, bölgeye dönüş fikrinden sonra, örgütün ileri gelenleri, örgüt propagandası yapmak için bölgeye intikal ederek, birçok şehirde faaliyetlerine başlar. Bu tarihten yaklaşık olarak bir yıl sonra, Öcalan’da bölgeye giderek, Diyarbakır, Bingöl, Kars Ağrı, Gaziantep illerinde toplantılar düzenler.

Bölgede, propaganda sürecinde, bu amaçla kurulan pek çok örgütle, çatışan örgüt üyeleri; Mayıs 1977’de, Öcalan’la; ilk günden itibaren beraber olan, örgüt fikri ve örgüt faaliyetlerinde bulunan Haki Kareer, Sterken Sor (Kırmızı yıldız) adlı örgüt tarafından, Gaziantep’te öldürülür. 1977 yılının sonlarına doğru Öcalan tek başına, “Kürdistan Devriminin Yolu” adlı broşürü ve Partinin programını yazar. 1978 yılından itibaren, ülkede karışıklık ve kaos ortamı, daha da alevlenmektedir (Ersever: 1993:43).

1978 yılında Abdullah Öcalan ve arkadaşları “Kürdistan Devrimini Yolu” adlı belgeyi kabul ettiler. Bu belgede, Türkiye’nin, Kürtlerin oturduğu bölgeleri sömürdüğü belirtildi. Aynı belgede Kürt ağalarının ve burjuvazisinin, Kürt çiftçisini ve proletaryasını sömürmek için, Türk egemen sınıfı ile işbirliği yaptığını belirtilmiştir. Kurtuluşun ise Bağımsız Marksist Leninist bir Kurdistan devrimi ile mümkün olduğu savunulmuştur. 1970’li yılların sonuna gelindiğinde Türk solundan ayrılan bir grup Kürt Milliyetçisi kendini Türk olmaktan ziyade Kürt olarak algılamaya başlamıştır (Bruinessen: 1992:321).

3.3. PKK Örgütünün İlk Kongresi

Örgüt; ilk kongresini, 1978 yılında yapmış ve 11. kongresini de 2005 yılında düzenlemiştir. 1978 yılından 2005 yılına kadar örgüt, toplamda 11 kongre ve 9 konferans gerçekleştirmiştir. Araştırmamızın daha sağlıklı yürütülmesi ve örgüte katılımların nasıl ve neden gerçekleştiğini, daha iyi şekilde açıklamak için, örgütün yaptığı 1. kongreye değinilecek, diğer kongrelere, konferanslara ise, nicel araştırmalar sonucunda elde edilen tablolar yorumlanırken, ilişkilendirilmelerin yapılması gerektiği durumlarda, açıklanmaya çalışılacaktır.

Öcalan önderliğindeki örgüt mensupları, partiye isim vermek ve partiyi kurmak için, 28 Kasım 1978 Tarihinde, Diyarbakır ili, Lice İlçesi, Fis (Ziyaret) köyünde, Seyfettin Zoğurlu adlı kişinin evinde, partinin ilk kongresini gerçekleştirmiştir. Toplantıya; Abdullah Öcalan, Cemil Bayık, Mazlum Doğan, Şahin Dönmez, Mehmet Karasungur, M. Cahit Şener, Ali Gündüz, Sakine Cansız, Haydar Kaytan, Duran Kalkan, isimli şahıslar katılmışlardır. Bu kongrede, örgüt partileşme kararı alarak, parti ismini de, PKK (Partiya Karkerê Kurdistan) olarak belirlemişlerdir. Partinin genel sekreterliğine Abdullah Öcalan, Parti meclis üyeliğine, Cemil Bayık, Mazlum Doğan, Hayri Durmuş ve Mehmet Karasungur getirilir. Yapılan bu toplantının gizli kalması ve partinin kurulumu tamamlanana kadar, kimsenin haberinin olmaması gerektiği vurgulanır. Partinin kamuoyuna duyurulması, bu tarihten 8 ay sonrasına, 29 Temmuz 1979 tarihine denk gelmekte, bu tarihe kadar, toplantıya katılanların yakın arkadaşlarının dışında, örgütün kurulduğundan kimsenin haberi olmamıştır (Özcan, 1999: 42).

Partinin ilk kongresinde aşağıdaki kararlar alınmıştır.

- Partinin hazırlık döneminin başlatması ve bu sürecin hızlı bir şekilde yürütülmesi,
- Örgütün eleman ihtiyaçlarının, hızlı bir şekilde giderilmesi,
- Örgüte, kazandırılan elemanlara yönelik eğitim ve propaganda sürecinin başlatılması,
- Örgütün ideolojisinin, halk tarafından yanlış anlaşılmasının önlenmesi için gerekli tedbirlerin alınması,

- Örgütün faaliyetlerini hızlı bir şekilde gerçekleştirebilmesi için, ülke içinde ve ülke dışında ilişkilerin geliştirilmesi,
- Örgütün varlığını devam etmesi için her türlü bağlantının kurulması kararlaştırılmıştır.

Örgüt; hazırlık aşamalarının tamamlanması, eleman devşirmesi ve parti programının hazırlanmasından sonra, partinin kuruluş ilanının kamuoyuna duyurulmasında, tüm terör örgütlerinin kullandığı yöntem kullanarak, ülkede ses getirecek büyük bir eylemle gerçekleştirilir. Adalet Partisi, Şanlıurfa Milletvekili ve aynı zamanda Bucak Aşiret reisi, Mehmet Celal Bucak, hedef seçilir. 29 Temmuz 1979 tarihinde, Hilvan'ın Kırbaşı köyünde, kayınbabasının evine baskın yapılarak, gerçekleştirilen saldırı da, M. Celal Bucak ağır yaralı olarak kurtulur. Ancak örgüt hedefine ulaşmış ve ses getiren bir eylem yapmış, adını tüm ülkeye duyurmuştur (Ersever: 1993:44).

3.3.1. Abdullah Öcalan'ın Yurt Dışına Kaçması

Öcalan ve arkadaşlarının örgütü, kurulmasından kısa bir süre sonra, yaptıkları eylemlerle, bölgede ve ülkenin genelinde sesini duyurmayı başarmıştır. Yaptıkları eylemlerle sempatizan toplayan örgüt elemanları, bölgede faaliyet gösteren benzer örgütlerle, diyaloga geçerek veya onlarla çatışarak, onları, kendi saflarına katmayı başarmışlardır.

1979 yılının Mayıs ayında beklenmedik bir gelişme neticesinde, örgütün üst düzey sorumlularından, Şahin Dönmez, Elâzığ'da, birçok örgüt elemanı ile birlikte yakalanmıştır. Şahin Dönmez'in yakalanması ile örgütün büyük bir kısmı deşifre edilir. Bu sırada Diyarbakır'da bulunan Abdullah Öcalan, Şahin Dönmez'in kendisini ihbar edeceğini düşünerek, bulunduğu evi terk edip, yakalanmaktan son anda kurtulur. Bu süreçten sonra sürgün hayatı yaşayan Öcalan; Mardin, Urfa, Diyarbakır illeri arasında mekik dokuyarak, sürekli yer değiştirdikten sonra, 1979 Temmuzun'da Suriye'ye geçer (Özcan, 1999: 45).

3.3.2. İkinci Kongrenin Sonuçları ve Bölgedeki İlk Faaliyetler

İkinci Kongreden alınan kararlar doğrultusunda, örgüt üyeleri ikiye, üçer

gruplar halinde, bölgeye sızmış ve propaganda faaliyetlerine başlamışlardır. Örgütün hedef portföyünde, eski Kürtçü militanlar, sempatizanlar, kendi akraba çevreleri, darbe sonrasında cezaevine girip çıkanlar, ailesi ile sorunları olanlar, maddi imkânları kısıtlı ve kimsesiz olanlar oluşturmuştur. 1980 darbesinden sonra, siyasi faaliyetler içinde olanların büyük bir kısmı cezaevlerine atılmıştır. Cezaevinde bulunan örgüt üyeleri, cezaevlerini; siyasi ve ideolojik kamplar haline dönüştürmüş, buradaki insanları ideolojik ve siyasi eğitiminde geçirerek onları, PKK ve Kürt siyasal hareketi etrafında örgütlemişlerdir.

Örgüt; 1983- 1984 yılları arasında, silahlı mücadeleden ziyade, diğer propaganda araçlarını kullanarak hem bölgeyi tanımaya çalışmış hem örgütü çevreye tanıtmıştır. Bu dönemde, bölgenin coğrafi şartları, toplumsal yapısı, sosyo ekonomik faktörlerin tamamı araştırılmıştır. Aşiretlerin bölgede ki nüfuz yapısı araştırılmış, kendilerini destekleyecek potansiyele sahip olan bölgeler ve köyler tek tek belirlenmiştir. Bölgenin dağlık ve sarp arazi yapısının öğrenilmesi için, yöresel işbirlikçiler kullanılmıştır. Bu konuda örgüt sempatizanlarının yanı sıra, daha önce değişik sebeplerden veya kan davalarından dolayı, dağları mesken tutanlarla kontak sağlanmış, bölgede, en iyi nerede saklanabileceği ve nasıl kamuflej olacağı öğrenmeye çalışılmıştır.

1983 yılına gelindiğinde, silahlı örgüt sayısının yaklaşık olarak 400 olduğu tahmin edilmektedir. Önce 50 kişilik grup bölgeye geçmiş, daha sonrada 15 kişilik gruplar halinde bölgeye geçilmiş, belirlenen alanlara giderek, dağlarda ve mağaralarda yaşamaya başlamışlardır. Yapılan faaliyetler neticesinde, bölge halkı, silahlı mücadeleye yanaşmamış ve bu durum ret edilmiştir. Ancak Öcalan, ısrarla silahlı mücadelenin başlatılmasını istemiş, emrine uymayanları ölümle tehdit etmiştir. Öcalan'ın, bu çağrısına, sadece Eruh bölgesindeki gruptan, olumlu cevap alınmıştır. Eruh bölge sorumlusu, bölgenin sarp ve dağlık yapısı, burada konuşlu bulunan askeri varlıkların sınırlı olmasından dolayı, bu bölgeyi operaysan yapma açısından elverişli bulmuştur (Ersever: 1993:101).

3.3.3. Örgütün İlk Silahlı Eylemleri, Eruh, Şemdinli Baskınları ve Siyasallaşma Süreci

1984 yılına gelindiğinde, örgüt daha da güçlenmiştir. Bu yıllarda silahlı eğitim alan militan sayısının yaklaşık olarak 500 civarı olduğu düşünülmektedir. Kuzey Irak'ta ki kamplara yerleşen örgüt liderleri, Öcalan'ın emri ile Hezen Rizgariye Kurdistan (HRK) "Kurdistan Kurtuluş Birliği" adında bir silahlı propaganda birliği oluşturulmuştur. Bu birlikler, bölgede çok büyük ses getirecek eylemler gerçekleştirecek ve bu şekilde silahlı propaganda sürecinden gerilla yöntemine geçerek, örgütün amaçları doğrultusunda hareket edilecektir. Bu kapsamda ilk eylemler; coğrafi şartlardan dolayı, Eruh, Şemdinli ve Çatak ilçelerinde yapılması kararlaştırılmış, 15 Ağustos 1984 tarihinde Eruh ve Şemdinli baskınları yapılmış, emir gelmediği için Çatak baskını yapılmamıştır. Çatak baskını da bu tarihten bir yıl sonra gerçekleştirilmiştir (Ersever: 1993:102).

Eruh ve Şemdinli baskınları, saat 21:30 civarında yapılmış, Eruh baskının da 1 asker şehit olurken, birkaç asker ve vatandaş ta yaralanmıştır. Eruh baskını gerçekleştiren, terör örgütü üyeleri, askeri birliği taramış ve çatışmaya girmiştir. Bu çatışmada, onbaşı rütbesi ile Süleyman Aydın isimli asker şehit olmuş ve birkaç silah arkadaşı da yaralanmıştır. Çatışmadan sonra, örgüt üyeleri Cami hoparlöründen, PKK örgütünün propagandasını yaparak, askeri birliğin silah ve cephaneliğini, belediyeye ait kamyonu yüklenerek, Çirav yaylasına doğru kaçmışlardır.

PKK terör örgütü, bu ilk eylemleri ile sesini tüm dünyaya ve Türkiye'ye duyurmuş, silahlı propagandadan, gerilla yöntemine geçerek, Öcalan'ın belirlediği hedeflere doğru ilk adımları atmıştır.

3.3.4. Bölge Halkının İlk Baskınlara ve Bölgedeki PKK Varlığına Tepkisi

1984 Eruh ve Şemdinli baskınları, örgüt için büyük bir motivasyon aracı olmuştur. Yapılan ilk eylemlerin başarılı ve kolay olması, örgütü bile şaşırtmıştır. Daha önce sesini çıkartmayan bölge halkının büyük bir çoğunluğu, bu baskınlardan sonra tepkisini ortaya koyarak, örgüte karşı tavır almıştır. Bu süreçten sonra örgüt kan kaybetmeye başlamış, özellikle bazı bölgelerde, askerle çatışan örgüt üyeleri,

bölge halkının da desteğini alamayınca, büyük kayıplar vermeye başlamıştır. Bu durumdan endişelenen Öcalan; 1985 yılının ilk aylarında, tüm örgüt üyelerinin Kuzey Irak'ta toplanması kararını alarak, militanlarını geri çağırıştır (Özcan, 1999: 90).

Bu süreçten sonra, bölge halkından umduğu desteği alamayan Öcalan, yeni politikalar geliştirmek zorunda kalmıştır. Örgüt, bölge halkının desteğini almak için, Milis örgütlenmesinden yararlanma kararı almıştır. Milis örgütlenmesi ile bölge halkı, örgüte dolaylı olarak yardım edecek, bu şekilde örgütün suç ortağı olarak, zorunlu bir şekilde ona yardım edecektir. Alınan bu karar, sonrasında hemen uygulanmaya başlanmış ve olumlu dönütler alınmıştır (Şehirli, 2000:273).

Bu yıllar devletin, bölge halkını silahlı olarak, Geçici Köy Korucusu olma politikasına denk gelmektedir. Bölgenin sarp ve dağlık olması, kırsal kesimlere ulaşmanın zorluğundan dolayı 1985 yılının bahar aylarında tartışmalı geçici köy koruculuğu sistemine geçildi. İlk olarak Siirt Eruh ilçesinde gönüllü olarak 4 kişi ile başlayan koruculuk sistemi, sonraki süreçte tüm bölgede yayılmaya başlandı. Koruculuk sisteminin temel amacı, devletin ulaşamadığı kırsal kesimde yaşayanların örgüt karşısında kendilerini savunmasının yanı sıra, alan savunmasının yapılarak, zorlu ekonomik koşullarda yaşayan köylüye maddi açıdan destek sağlamaktır. Köy Koruculuğu sistemi, 1924 tarih ve 442 sayılı Köy Kanunun 68, 69, 72 ve 74. maddelerine göre kurulmuş ve zamanla yaygınlaşmıştır (Tan, 2009:20).

Kirişçi, Winrow ve İmset; Hamidiye alaylarında olduğu gibi dönemin hükümeti, Geçici Köy Koruculuğu Sistemini, kırsal kesimde güvenliği sağlamak veya sadece parasal anlamda köylüye destek vermek için değil aynı zamanda, köylünün devlete olan sadakatini belirlemek içinde kullanmıştır. Bu dönemde geçici köy korucusu olmayanlara kuşkuyla bakılmış ve bunlar örgüt sempatisi olmakla suçlanmıştır (Kirişçi, Winrow, 2007:151). Zamanla geçici köy koruculuğu sisteminde bazı problemler meydana gelmiştir. Birçok kişiye göre 90'lı yıllarda köy korucuların yapmış oldukları suiistimallerden dolayı, bölge halkının örgüte daha fazla sempati duymasına veya örgüte katılmasına sebep olmuştur.

3.3.5. Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi (ERNK)'nin Kuruluşu

Örgütün, bölgede ağır kayıplar vermesi, örgüt yöneticilerinin, bölgede ve uluslararası arenada, yeni tedbirler almasına sebep olmuştur. Bu amaçla örgüt, 1985 yılının Mart ayında, Yunanistan'ın başkenti Atina da, Öcalan tarafından, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi(ERNK) adlı bir yapılanmaya gidildiğini, ilan etmiştir. Bu yapılanmanın amacı, Kürt siyasal hareketini, Türkiye'deki halklara ve dünya halklarına duyurmaktır. Bu yapılanmanın amacı; ulusal, uluslararası örgütler, sivil toplum kuruluşları, insan hakları örgütleri ve diğer kuruluşların desteğini almaktır. 1985 yılında örgütün büyük umutlarla kurduğu bu yapılanmadan çok fazla yararlanılamamıştır. Örgüt özellikle, 1985 yılında varlık, yokluk savaşı vererek, 100 kişilik kayıpla, o tarihe kadar en büyük kayıplarını vermiştir. ERNK, 1986 yılında tekrar canlanmış, yapılan eylemlerle asker, sivil yaklaşık olarak, 300 kişinin canını yitirmesine sebep olmuştur.

1986 yılı, örgüt için gelişimlerle dolu bir yıl olmuştur. Örgüt, bu yıl da, yaptıkları gerilla eylemleri ile asker sivil demeden katliamlarına devam etmiştir. Özellikle örgüt, 1986 Uludere ve Çukurca da karakollara yaptıkları baskınlarda, 30'a yakın askeri şehit etmiştir. Bu tarihte, ERNK'a komutanı olarak bilinen ve örgüt için büyük bir öneme sahip, "Agit" kod adlı Mahzun Korkmaz, Siirt ilinde girdiği bir çatışmada öldürülmüş, bununla beraber 1986 yılı içinde, yaklaşık olarak 200 kişilik örgüt üyesi etkisiz hale getirilmiştir (Özdağ, 1999:83).

3.3.6. 1990 ve 1991 Yıllarında PKK Stratejisi

Örgüt, II. Konferansında ve IV. Kongresinde dile getirdiği ve uygulamak istediği, kurtarılmış bölge stratejisi tutmayınca, yeni stratejiler geliştirmek zorunda kalmıştır. Körfez krizinden yararlanan Öcalan, Kuzey Irakta, kardeşi Osman Öcalan önderliğinde, 1991 tarihinde, PAK (Kürdistan Özgürlük Partisi) partisini kurmuş, bu parti sadece Irak topraklarında faaliyetlerini gerçekleştirmiştir.

Örgüt, yurtdışında, bu faaliyetleri gerçekleştirirken, yurt içindeki baskın ve şiddet eğilimlerine de devam etmiştir. Örgütün Kurtarılmış Bölge, Alan Savunması Tezi ve Ordu Gibi Hareket Etme stratejileri devam etmiş, nitekim bu tarihlerde, Botan bölgesinde, aynı anda yüzlerce militan beraber hareket ederek, karakol

saldırılarını gerçekleştirmiştir.

4 Ağustos 1991 tarihinde, Osman Öcalan liderliğindeki yüzlerce örgüt üyesi, Kuzey Irak sınırında bulunan, Samanlı karakoluna saldırarak, 10 askeri şehit etmiş, onlarcasını yaralamış ve 9 askeri de kaçırmıştır (Şehirli, 2000:273).

Örgüt; bu tür, ordu birlikleri gibi hareket etme eylemlerine, 1991-1992 yıllarında da devam etmiştir. Her ne kadar alan savunmasında başarılı olmamış ve yüzlerce militanını yitirmiş olsa da, bu stratejiden vazgeçilmemiştir. Ancak burada bilinmesi gereken, ordu düzeninde hareket ettirilen üyelerin, daha çocuk yaşta olmaları, birçoğunun sözde askerlik kanunu ile örgüte kazandırıldığı, büyük çoğunluğunun zorla kaçırıldığı ve bunların örgütten kaçması halinde ailelerinin, tamamının öldürüleceğiyle, tehdit etmiş olmalarıdır. Bu şekilde alıkonulan gençler, her bölgenin kendi sınırları içinde bulunan kamplarda, birkaç günlük askeri ve ideolojik eğitimden geçtikten sonra, karakol baskınlarına ve çatışmalara götürülmüştür.

Daha önceki kongrelerde ve konferanslarda, üzerinde önemle durulan başka bir konu da, bölge halkının kitlesel eylemlere katılımını sağlamaya çalışmaktır. Bölgede yaşayan milis kuvvetlerinin katkıları ile halk, bazen kitlesel eylemlere katılmaya zorlanmıştır.

1991 yılında, PKK'nın önemli stratejilerinden biride, özellikle geçici köy korucularına yönelik alınan tedbirlerdir. Daha önce düşman ilan edilen, kendilerinin, çocuklarının ve ailelerinin yok edilmesi, mallarının talan edilmesi konusundaki fikirler, halk devrimi açısından sakıncalı görülmüş ve bu uygulamadan vazgeçilmiştir. IV. Kongrede alınan kararla, bizzat Öcalan'ın kendisi tarafından geçici köy korucularına yönelik, af kanunun çıkarıldığı ilan edilmiş ve buna “Öcalan Affi” denilmiştir. Sözde kanunla birlikte; “1 Ocak-31 Aralık 1991 tarihleri arasında, örgüte müracaat edip, silahını bırakan köy korucuları af edilecektir” şeklinde bir karar alınmıştır. Bu karardan sonra, özellikle, şehir merkezinden uzak olan, köyleri ve mezraları dağlık ve sarp alanlarda olanlar ile PKK örgütünün çok yoğun bir şekilde faal olan bölgelerde yaşayan, birçok köy halkı, toplu olarak, silahını güvenlik

kuvvetlerine teslim edip, geçici köy koruculuğunu bırakmışlardır. Bunların dışında, köylerinde karakol olan veya askeri üslere yakın olan köylerde ise, geçici köy koruculuğu devam etmiş ve bu vatandaşlar, hiçbir zaman silahlarını teslim etmemişlerdir.

1991 yılında, askerlik kanunu ile bölge gençleri zorla silahaltına alınarak, örgüte katılım maksimize edilmiş, bu yıllarda kitlesel eylemlerle hem kırsalda hem de şehirlerde başarı sağlanmıştır. Örgüt 1991 genel seçimleriyle, kendi ideolojilerine sahip şahısların, meclise girmelerini sağlamış ve bölgede onlarca karakol ve ilçe baskınları yaparak, büyük başarı elde edilmiştir.

1991 yılındaki kazanımlar, örgütte özgüven patlamasına sebep olmuş ve bu özgüven patlaması 1992 yılında, örgüt tarafından yeni hedeflerin ortaya atılmasını sağlamıştır. Öcalan, 1992 yılında üç büyük stratejik hedef ileri sürmüştür. Bunlar sırası ile (Özcan, 1999: 95).;

- Botan (Hakkâri, Şırnak, Siirt) ve Kuzey Irakta bulunan Behdinan bölgesinde savaş hükümetlerinin kurulması, bunların ordu düzenine geçip bu şekilde kitlesel eylemlerine başlaması,
- 1991 yılında kazanılan başarılarından sonra, bu başarının; meclis seçimleri yapılarak, “Kürdistan Ulusal Meclisinin Oluşturulması” ile taçlandırılması,
- Botan ve Mardin bölgelerinde elde edilen kazanımların devam ettirilmesi, diğer bölgelerde faaliyetlerin rahat bir şekilde sürdürülebilmesi için, batı bölgelerinde de örgütlenmenin yapılması, buralarda şiddetin tırmandırılması,

3.3.7. Silahlı Eylemlerin Bölgenin Her Tarafına Yayılması ve Bölge Halkını Kışkırtılma Faaliyetleri

Öcalan’ın 1992 yılından beklentisini yüksek tutması, yeni gelişmeleri de beraberinde getirmiştir. Bu tarihlerde Öcalan, “Ayaklanma Taktiği Üzerine Tezler ve Görevlerimiz” adlı bir bildiri hazırlayarak, kamplarda ve sahada bulunan tüm militanlara gönderilmiştir. Bu bildiri, topyekûn bir ayaklanma oluşturarak, devrimin

bir an önce gerçekleştirmesini sağlamak için, azami gayretin gösterilmesi ile ilgilidir (Ballı, 1993: 211).

1992 yılının Nevruzunda, genel bir ayaklanmanın olması için çağrıda bulunan Öcalan, örgüt üyelerini ve şehir merkezlerde bulunan milisleri harekete geçirmiştir. Örgüt; 20 Mart 1992 gününün gecesinde, şehir merkezlerine binlerce silah ve mühimmat yığılarak, bu silahlar, örgüt üyeleri ve milisler tarafından, sempatanlarına dağıtılmıştır. Aynı geceden itibaren, onlarca karakola ve devlet kurumlarına saldırılar gerçekleştirilip, çatışmalar yaşanmıştır. 21 Mart günü, Nevruz şenlikleri bahane edilerek on binlerce vatandaş sokağa dökülmüş, kitlesel eylemler başlamıştır. Örgütün kışkırtmaları ile bu olaylarda, onlarca sivil vatandaş ölmüştür (Şehirli, 2000:273).

Örgütün terör eylemlerine başlaması, bölgedeki Kürt bölgelerinin şiddetin içine çekilmesine sebep oldu. Abdülmelik Fırat'a göre doksanlı yıllarda hükümetin ülkenin doğusundaki baskıcı politikaları, şiddete karşı şiddet sarmalı Kürt ulusal bilincin güçlenmesinde, PKK'nın silahlı silahsız propagandasından daha etkili olduğunu savunmuştur (Kirişçi, Winrow, 2007:121).

Bu tarihlerde gerçekleşen en önemli olaylardan biri de, Öcalan'ın özellikle üzerinde durduğu ve ısrar ettiği, "Botan Savaş Hükümetinin", Botan ve Behdinan'da "Alan Hâkimiyetinin" sağlanmasıydı. Bunu gerçekleştirmek için, örgüt; 18 Ağustos 1992 tarihinde, Şırnak il merkezine, aynı günün gecesinden itibaren, yüzlerce örgüt üyesini, şehir merkezine yerleştirmiş, mevcut milis kuvvetlerinin yardımları ile çatışmalar başlamıştır. Yaklaşık olarak 2 gün süren aralıksız çatışmalarda, devlete ait kamu kurumlarının birçoğu yakılmış, bu kurumlara zarar verilmiştir. Güvenlik kuvvetlerinin kararlı tutumu karşısında, teröristler geri çekilmek zorunda kalmış, arklarında ise talan edilmiş, yağmalanmış, yıkılmış ve yakılmış bir şehir bırakarak, kaçmışlardır. Bu olaylardan sonra, Şırnak merkezde oturan halkın büyük bir çoğunluğu, sonraki birkaç gün içerisinde, kenti terk etmiş ve aylarca, Şırnak merkezi hayalet şehir olarak kalmıştır.

1991 ve 1992 yılları, PKK terör örgütünün, en güçlü olduğu dönemler olduğu

söylenebilir. Yapılan tüm eylemler ve bu eylemlerin planlamaları, koordinasyonları, Türkiye sınırından 15 km içerideki, Kuzey Irak'ta bulunan PKK kampları, tarafından yapılıyordu. Türkiye'nin, Kuzey Irak Bölgesel Yönetimi ile uzlaşması sonucunda, Ekim 1992 tarihinde sınır dışı hareket başlamış, bu harekete; Barzani yönetimindeki 20 tabur Peşmerge'de katılmıştır. Örgüt için, Botan-Behdinan Savaş Hattı, çok önemli bir yer tuttuğundan dolayı, bu operasyonla, örgüt cephe açmış ve bunun sonucunda, örgütün ağır kayıplar vermesine sebep olmuştur. Operasyonla örgüt mensuplarından yaklaşık olarak 2000 kişi öldürülmüş, iki mislisi yaralanmış veya sağ yakalanmıştır. Bu hareket, örgüt mensuplarının kaygılandırmış ve örgüt içerisinde çözümler meydana getirmiştir (Ersever, 1993:79).

1993 yılında, Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından doktrin değişikliğine gidilmiştir. Dönemin Genel Kurmay Başkanı, Orgeneral Doğan Güreş tarafından, Türkiye'nin içinde bulunduğu durumu, “Düşük Yoğunluk Savaş” olarak değerlendirilip, buna göre hazırlık yapılması kararlaştırılmıştır. Bu dönemden sonra, Türk Silahlı Kuvvetleri, askeri ve istihbari bir dizi önlem almıştır. Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından da, Özel Hareket Polisleri, birimleri oluşturularak, örgüte noktasal hareketlerin yapılması sağlanmıştır. Ordu içinde bu hazırlıklar yapılırken, diğer taraftan, bölge halkı ile iyi ilişkiler geliştirilmiş, halkın güveni kazanılmış, kırsal kesimde bulunan tüm stratejik tepelere ve köylere karakollar ve askeri üs bölgeleri kurulmuş, istihbarat ağı güçlendirilmiştir.

1993 yılında Türk ordusunun, kendini yenilemesi, bir dizi önlemler alması ve örgüte ağır kayıplar vermesi neticesinde, Celal Talabani'nin önerisi, örgütün Avrupa devletleri üzerinde iyi bir imaj görüntüsü için, örgüt tarafından tek taraflı ateşkes ilan edilmiştir. Yapılan ateşkes, kısa sürmüş; örgütün, 24 Mayıs 1993 tarihinde; Elazığ-Bingöl karayolunda, durdurulan otobüste, 33'ü güvenlik mensubu olmak üzere, 38 kişinin katledilmesi ile ateşkes sonlanmıştır (Şehirli, 2000:273).

Öcalan; daha önce yaptığı konuşmalarda, bölgede yaşanan çatışmaların, Türkiye'nin batısına, kaydırılması gerektiğini dile getirmiş ve bunun için bir dizi çalışma yapmıştır. Sonraki süreçlerde, Türk Solu ile görüşmeler yapılmış, özellikle, Toroslar ve Karadeniz ormanlarında bazı gerilla kuvvetlerinin konuşlanması

gerektiği konusunda hemfikir olmuşlardır. Bu görüşümler de Türk Solunun daha aktif olması istenmiş, hatta onları temsil edecek siyasi partinin kurulması gerektiği belirtilmiştir.

3.3.8. Abdullah Öcalan'ın Yakalanarak Türkiye'ye Getirilmesi

Örgütün, 6. Kongresi devam ederken, 15 Şubat 1999 tarihinde Abdullah Öcalan, Kenya'nın başkenti Nairobi'de yakalanarak Türkiye'ye getirilmiştir. Öcalan'ın yakalanması, kongrenin sonuç bildirgesinin çok sert olmasına sebep olmuş, örgütün kitlesel eylem çağrısı ile tüm Türkiye'de eylemler başlamış, onlarca masum vatandaş bu eylemlerde hayatını kayıp etmiştir. 13 Şubat-15 Mart tarihleri arasında, sadece İstanbul'da yüzlerce eylem gerçekleştirilmiştir. Öcalan'ın yakalanması, HADEP il ve ilçe teşkilatlarında protesto edilmiş, açlık grevlerine başlanmıştır. Cezaevleri, yangın yerine dönüşmüş, binlerce mahkûm açlık ve protesto eylemlerine başlamıştır.

Abdullah Öcalan; 13 Mayıs 1999 tarihinde, avukatları aracılığı ile yaptığı açıklamada, 1 Eylül 1999 tarihi itibari ile silahlı mücadeleye son verdiğini, barışın sağlanması için; örgüt üyelerinin silahlarını bırakarak sınır dışına çekilmelerini istemiştir.

3.3.9. KCK (Kürdistan Topluluklar Birliği) (Koma Civaken Kurdistan).

Örgütün 11. Kongresinde kabul edilen “Kürdistan Demokratik Konfedarilizm” anlayışı, PKK'nın legalleşme ve siyasallaşmasının son hali olarak görülmektedir. Bu sözleşme ile örgüt; şiddet kullanma yönteminden vaz geçerek, Kürtlerin yaşadığı, 4 ülke (Türkiye, İran, Irak ve Suriye)'yi kapsayan bir sistemden söz edilmektedir. Bu sistem özünde, konfederel ve özerk bir yapıya sahiptir. Bu sistemin de aynı zamanda; yeşil zemin üzerinde, sarı güneş içerisinde kırmızı yıldız olan bir bayrakla temsil etmektedir. Bu yapılanma sözde toprakların olduğu, 4 farklı ülke içerisinde de organize edilmiştir (Ballı, 1993:211).

Örgüt, 25 Mayıs 2007 tarihinde bu sözleşmeyi değiştirerek, KCK adıyla yeni bir sözleşmeyi ortaya çıkarmıştır. Bu sözleşme;

- KCK; Toplumcu Konfederel bir sistemdir. Devlet olmayan, demokratik yönetim tarzı olan, siyasal ve toplumsal bir organizasyondur. Bu organizasyonun her aşaması seçimle oluşur ve seçimle yenilenir.
- Kürdistan toplumunda olan, sömürgecilik, açlık, işsizlik, yoksulluk ve asimilasyon politikalarının ortadan kaldırılması esastır. Yeni oluşum, konfederel yapıda, demokratik toplum inşası vardır.
- 4 parça Kürdistan topraklarında doğan yaşayan ve KCK sisteminde olan herkes yurttaştır. Bu yurttaşlar; özgür iradeli, yurtsever, demokrat ve katılımcı bireylerden oluşmaktadırlar

4. BÖLÜM

4. 2007-2018 TARİHLERİ ARASINDA PKK TERÖR ÖRGÜTÜ

4.1. 2007 -2009 Tarihleri Arasında PKK İle Yapılan Müzakereler

2007 yılından sonra, Ortadoğu da oluşan ılımlı hava, bu bölgede yaşayan devletlerarası ilişkileri ve diyalogu güçlendirmiştir. Nitekim bu diyalogun en önemli iki aktörü, Türkiye ve Kuzey Irak'ta bulunan Bölgesel Kürt yönetimiydi. Türkiye yönetimi; 2007 yılından sonra, Ortadoğu'da güçlü ve istikrarlı komşuluk ilişkilerinin geliştirilmesi ve bunun pratiğe dökülmesini istiyor, bunun için çaba harcıyordu. Özellikle; Türkiye, Mezopotamya medeniyetlerinin, ortak ekonomi ve ticari ilişkilerini geliştirip, barışın hâkim kılınmasını sağlamak, bölgede yüzlerce yıldır devam eden savaş ve iç karışıklıkların ortadan kaldıracak girişimler için çaba harcamıştır. Mezopotamya ortak ekonomi bloğunda yer alan; Türkiye, Suriye, Irak ve İran gibi devletler ortak çalışarak, bu sorunları ortadan kaldıracaklarını düşünmüştür.

Türkiye, bu girişimlerde bulunurken, Ortadoğu'yu şekillendiren aktörlerin de kendine göre taslak planları vardı. 5 Kasım 2007 tarihinde, Türkiye ile Amerika Birleşik Devletleri arasında yapılan görüşmelerden sonra ortaya çıkan mutabakat, bir milat olarak görülmekteydi. Bu mutabakata göre;

- Türkiye Devleti ile Kuzey Irak Barzani hükümeti arasında, diyalogun geliştirilmesi ve her alanda yapılacak antlaşmalarla, bunun pekiştirilmesinin sağlanması,
- Yapılacak antlaşmalarla hem ekonomik hem kültürel hem de sosyal bütünlüğün sağlanması için çaba harcanması,
- Türkiye Kuzey Irak arasında, sadece ekonomik ve sosyal değil aynı zamanda askeri alanlarda da iş birliğinin sağlanması,
- Yapılacak askeri iş birliği ile sınır güvenliğinin sağlanması, bunun dışında olan yapılanmalarla ortak bir şekilde hareket edilmesi,
- Türkiye ve Barzani yönetimi PKK'ya karşı ortak hareket ederek, PKK'nın hareket alanını kısıtlayarak, köşeye sıkıştırmak ve ortadan kaldırmak için çaba sarf etmeleri gerekmektedir.

- Bu müzakere ile Kerkük; Kürt yönetimine bırakılmış, ancak burası, Bölgesel Yönetimin başkenti olmayacaktır.
- Kuzey Irak topraklarında yaşayan Türkmenlere, özel azınlık statüsü verilecektir (Şehirli, 2000:311).

Örgütün silahlı eylemlerini yoğunlaştırması ve yapılan karakol baskınlarından sonra, 2007 Mayıs ayında, Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından 20 bin askerin katılımı ile operasyon gerçekleştirilir ve örgüte ağır darbe vurulur. 2003 tarihinden itibaren Kuzey Irağa operasyon gerçekleştirmeyen, Türk Silahlı Kuvvetleri, 21 Şubat 2008 tarihinde sınırı geçerek operasyon gerçekleştirir. Bu operasyonlarda ağır darbe alan örgüt; aynı yılın Ekim ayında, Aktütün Karakoluna aldirarak 15 askerin şehit olmasına sebep olur.

19 Kasım 2008 tarihinde; Türkiye, Amerika Birleşik Devletleri ve Irak devletlerinin katılımı ile bir komisyon kurulur. Daha sonra bu komisyona, Kuzey Irak Kürt Yönetimin'den de bir temsilcinin katılması sağlanır. Bu komisyon ile sınırlarda meydana gelen olaylarının minimize edilmesi kararlaştırılır. Bu komisyon kurulduktan sonra, Türk Silahlı Kuvvetlerinin alanda yaptığı faaliyetlerde azalma görülür. Dışişleri ve Milli İstihbarat Teşkilatının yaptığı çalışmalar ve görüşmelerde ise yoğunluğun arttığı görülmektedir. Bu süreçte meydana gelen en dikkat çekici gelişme ise; Barzani'nin PKK'ya olan desteğini tamamen kestiğini duyurmasıydı. Bu açıklamadan sonra, KDP, PKK ile olan tüm ilişkilerini kesmiştir.

1 Mart 2009 tarihinden itibaren, Türkiye'de yaşayan, Kürt asıllı vatandaşlar için bazı yasal düzenlemelerin hazırlıkları yapılır. Bu tarihlerde yurt dışında da bazı düşünce kuruluşları vasıtasıyla, Oslo görüşmeleri başlatılır. 15 Mart 2009 tarihinde Irak Devlet Başkanı sıfatıyla, Türkiye'ye gelen Celal Talabani, PKK'yı iki ülkenin baş belası olarak değerlendirmiş, ülke olarak, PKK'ya karşı ortak duruş mesajı vermiştir. 23 Temmuz 2009 tarihinde, Dönemin Başbakanı; Recep Tayyip Erdoğan tarafından, bazı yasal düzenlemelerin yapılacağını bildirilir. 1 Ağustos 2009 tarihinde, Öcalan, avukatları aracılığı ile yaptığı açıklamada; 15 Ağustos 2009 tarihinde, Türkiye'de yaşanan çatışmaların ortadan kaldırılması için, bir yol haritasının çizileceği vurgusunu yapar. 8 Ağustos 2009 tarihinde, mecliste grubu

bulunan, Ahmet Türk başkanlığındaki DTP heyeti, hükümet temsilcileri tarafından kabul edilir. Bundan sonra; görüşme trafiği daha da hızlandırılmıştır. Bu görüşmeler ilk meyvelerini; 19 Ekim 2009 tarihinde; 8 örgüt üyesinin, Silopi'deki Habur gümrük kapısından girerek teslim olmasıyla verdi.

Gerçekleştirilen uluslararası gelişmelerin yanında, ülke içinde de bazı gelişmeler olmuş, 1 Ocak 2009 tarihinde; Kürt asıllı vatandaşlar için, TRT 6 televizyon ve radyo kanalları açılmıştır.

Öcalan'ın bu görüşmelerde etkin olduğu söylenebilir. Ancak onun da bu görüşmelerde 2 ayrı isteğinin olduğu görülür. Bunlar sırası ile (Özdağ, 2010; 257);

- Öcalan'ın bu görüşmelerden en büyük beklentisi; kendisinin serbest bırakılması veya ev hapsinde tutulması, cezaevinde siyasi olarak bulunan, hükümlü ve tutuklulukların salıverilmesinin sağlanması,
- 1984 yılından beri gerçekleştirmek istediği, Bağımsız Demokratik Özgür Kürdistan Devleti hayalinden vazgeçerek, dünya konjektörüne de uyarak, üniter devlet yapısından federal bir yapıya geçilmesi, bu federal yapı içerisinde özerk bir Kürt bölgesinin oluşmasını sağlamaktır. Bu da olmuyorsa; Türk Anayasasında, Etnik olarak Kürt kimliğinin yasal güvence altına alınması ve bu konuda gerekli çalışmaların başlatılması,

2007 yılına gelindiğinde, örgüt KCK yapılanması ile sözü edilen, devlet topraklarında farklı isimlerle, konfederel yapılanmanın hazırlıklarına başlamış ve bunları uygulamaya koymuştur. Bu konuda devlet ise, silahlı mücadelenin ortadan kaldırılması, dağdan, silahlı militanların inmesini sağlamak için, bazı durumlara göz yummuştur.

4.2. Oslo Görüşmeleri

2007 yılından itibaren, Türkiye Cumhuriyeti Devleti; 30 yılı aşkın terörle mücadele konseptinde ilk defa değişikliğe gitmiştir. Ancak bu değişikliğin amacı, yapılacak terör eylemlerine göz yummak veya vatan topraklarının parçalanmasına, bölünmesine izin vermek değildir. Terörle mücadele konseptinde ki değişiklik,

örgütün silah bırakmasını sağlayacak, dağdaki örgüt üyelerinin toplumla adaptasyonunu sağlayacak, barış müzakerelerinin başlaması olarak değerlendirilebilir. Bir taraftan, hükümet yetkilileri ve devletin güvenlik birimleri bu diyalogları başlatırken, diğer taraftan örgüt, yeni bir yapılanmaya girmiş ve bu yapılanma, toplumun kılcal damarlarına kadar inerek örgütlenmiştir.

Örgütle gerçekleştirilen ilk müzakere temaları, Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere ve Norveç gibi devletlerin hakemliği gözetiminde, “Democratic Process Institu” gibi bazı düşünce kuruluşları ile Oslo da sağlanmıştır. 2010- 2011 yıllarında bu müzakerelerde yoğun bir trafik yaşanmıştır (Özcan, 2012:67). Bu müzakerelerde; Örgütün en büyük isteği, Öcalan’ın ve cezaevlerindeki siyasi tutukluların salıverilmesi, özerk konfederel bir bölgede hakimiyet sağlanması, dağdan inen örgüt üyelerine garanti verilmesi ve toplumla uygun koşullarda adaptasyonun sağlanması, konfederel yapılanmada, Birleşmiş Milletlere gözlemci statüsünün verilmesi, olarak değerlendirilebilir.

Bir taraftan Oslo görüşmeleri devam ederken; diğer taraftan örgütün, hayata geçirmeyi düşündüğü, Konfederel yapılandırmanın alt yapı çalışmaları, hızlı bir şekilde devam etmiştir. Bu süreçte Türk Silahlı Kuvvetlerinin operasyon yapmaması örgütün kırsal kesimde rahat bir şekilde dolaşımını sağlamış, örgüt, kırsalın büyük bir çoğunluğunda, serbest bir şekilde silahlı olmayan propaganda eylemlerine devam etmişlerdir. Kırsal kesimde elde edilen bu rahatlığın bir benzeri, şehir merkezlerin de yaşanmıştır. Şehir merkezlerinde siyasi ve ideolojik propagandalarına devam eden örgüt üyeleri, özellikle gençler üzerinde yoğunlaşmıştır. Bunun sonucunda, 2009-2011 yılları arasında örgüte katılım, çok yüksek bir düzeyde gerçekleşerek, silahlı militan sayısı, yaklaşık olarak % 50 oranında artmıştır.

KCK yapılandırmasının en yoğun olduğu dönemlerde, ülkede, 2011 genel seçimleri yapılmıştır. Bu süreçte şehirlerde ve kırsalda çok iyi örgütlenen KCK yapılanması, bu seçimlerde BDP için tabiri caizse resmen; köy köy, mahalle mahalle dalaşarak oy toplamıştır. Genel seçimler yapılmadan önce; Abdullah Öcalan tarafından avukatları aracılığı ile gönderilen mesajda, Konfederel yapılanmanın en önemli basamağını oluşturacak siyasi yapılandırma için; siyaset akademilerinin

kurulmasını ister. Bundan sonraki süreçte, başta bölgedeki iller ve ilçeler olmak üzere, Türkiye'nin tüm metropollerinde, siyaset akademileri kurulur ve faaliyetlerine başlar. Bu akademilerde; örgütün kamplarda silahlı üyelerine verilen ideolojik eğitimin bir benzeri verilerek, örgüt özellikle gençler üzerinde etkili olmuştur. Şehir merkezlerinde bunlar yaşanırken, kırsal kesimde, örgüt üyeleri; köy köy dolaşarak, tek bir oyun bile, boşa gitmemesi yönünde tehditlerine devam etmiştir. 2011 yılında yapılan genel seçimlerde, örgütün bu yapılandırması meyveleri vermiş, bölgede ve metropollerde bağımsız olarak seçime giren, tüm BDP milletvekilleri seçilmiştir. Yapılan bu organizasyonla, bölgede yüksek bir oy oranı yakalanmış örgüt amacına ulaşmıştır.

4.2.1. Oslo Görüşmelerinin Sonlandırılması

2009 yılında başlayan ve 2011 yılına kadar devam eden müzakerelerde, hükümetin çözüm konusundaki gayretleri, örgüt tarafından suiistimal edilmiş, örgüt bu çatışmazlık sürecini fırsata çevirerek hem kırsalda hem de şehirlerde yapılanarak güç kazanmıştır. Örgüt; bu dönemde, KCK yapılanması ile yeni stratejileri olarak görülen; Konfederel yapı için hem siyasi hem askeri olarak yoğun bir şekilde yapılanmıştır. Bu konuda devlet yetkililerinin ısrarlarına rağmen, örgüt tamamen silahlarını bırakarak yurt dışına çekilmemiş, tam tersini yaparak, kadrolarına binlerce militan kazandırarak güç kazanmıştır. Bununla yetinmeyen örgüt; Mayıs 2011'de Kastamonu'da Başbakanlık konvoyuna saldırı düzenlemiş, 14 Temmuz 2011 tarihinde, Diyarbakır Silvan da, karakola yapılan saldırıda 14 askerin şehit olmasına sebep olmuştur. Görülen bu durum üzerine Oslo'da gerçekleştirilen bu müzakereler sonuçlandırılmış ve Oslo görüşmelerinden sonra, İmralı görüşmeleri başlamıştır.

4.3. İmralı Görüşmelerinin Başlanması

Oslo görüşmelerinin darboğaza girmesi ve sonlamasının en büyük sebebi, siyasi muhatabın bulunamamasıdır. Bu görüşmeler sırasında, KCK'nın, kırsalda ve şehirlerde askeri ve siyasi olarak yapılanması, şiddet eğilimlerine devam etmesi, sonucunda, bu görüşmelere son verilmiştir. Ancak terörün bitirilmesi ve silahların yer altına gömülmesi konusunda ısrarcı olan hükümet ve devlet yetkilileri, İmralı da bulunan Abdullah Öcalan ile görüşmeler yapmıştır. Daha önce Oslo da gizli olarak

yapılan müzakereler, İmralı da, açık bir şekilde yapılmaya başlanmıştır.

4.3.1. İmralı Görüşmelerinin Sonlandırılması

Değişik hükümetlerin çabaları ile devlet yetkilileri tarafından, 1995 yılından başlayarak 2007 yılına kadar, Türkiye'deki terör olaylarının sonlandırılması için, doğrudan veya dolaylı olarak örgüt ile müzakereler yapılmıştır. Ancak bu müzakerelere, 2007 yılından itibaren hükümetin kararlı duruşu ile yoğunluk verilmiş ve ülkede meydana gelen şiddet olaylarına, terör olgusuna son verecek çalışmalara başlanmıştır.

Hükümet; Türkiye topraklarında, yaklaşık olarak 30 yıldır yaşanan çatışmaları ortadan kaldırmak, yaşanan ölümleri engellemek ve ülke sınırları içerisinde, kardeşliğin tesisi için, terörü bitirmek ve “Kürt Sorunu” olarak adlandırılan, problematiği ortadan kaldırmak için, 2007 yılında, Oslo Görüşmelerini başlatmıştır. 2009 yılından itibaren de resmen başlattığı bu müzakereler sonucunda, üzerinde uzlaşılan politikaların uygulanabilmesi için, muhatap bulanamaması veya muhatabın sadece terör örgütü olması, süreci sekteye uğratmıştır. Örgütün; eylemsizlik kararını uygulamamasından, ülkenin bazı bölgelerinde gün ortasında yol kapatarak, kimlik araması yaparak, alan hâkimiyetini sağladığını topluma göstererek, devletin kamu düzeni sağlama noktasındaki yetersizliğine vurgu yapmasından dolayı, müzakerelere son verilmiştir. Müzakerelerin sonlandırılmasında aşağıda maddeler halinde yazılanlarında, etkili olduğu düşünülebilir (Tasav, 2013:5).

- Yapılan müzakerelerde, siyasal aktörlerin bulunmaması veya siyasilerin rollerinin, minimize edilmesi,
- Örgütün daha önce, defalarca çatışmazlık kararı almasına rağmen, bu kararlardan vazgeçtiği ve bu kararları kendilerine zaman kazandırmak için aldığı gerçeği,
- Örgütün, sınırdışına çıkma garantisini; nasıl ve kim tarafından verileceği muallakken, bu kararı veren yapılandırmaya ne kadar güvenileceği belli değildir.

- Çatışmazlık sürecinde veya örgütün silahlarını bırakarak sınırdaşına çıkma sürecinde, kendi taleplerinin ne şekilde everileceği belli olmadığı gibi, bunu fırsata dönüştürmekten de geri kalmayabilirler.
- Çatışmazlık sürecinde, örgütün, pazarlığı kızıştırmak ve daha fazla kazanım elde etmek için, askeri ve siyasi faaliyetlerini yoğunlaştırarak bu durumu fırsata dönüştürmeleri mümkün olabilir.
- Balkanlarda, İspanya Bask, İrlanda ve Kuzey Irak bölgesinde; yaşananlar, devlet olma amacını taşıyan silahlı örgütlere verilecek temel haklar ve inisiyatifler, onları yatıştırmaktan ziyade, daha da cesaretlendirerek, daha fazla kazanım elde etmek için çalışmalarına ve bunun için eylemlerinin yoğunluğunu veya şiddetini arttırmalarına sebep olmuştur.

4.4. Çözüm Sürecinin Sonlandırılması

Çözüm sürecinin sonlanmasının en büyük sebebi, toplumsal ve sosyolojik olarak, halkların hazır olmaması olarak gösterilebilir. Müzakerelerin başlaması, beraberinde çözüm sürecini ve Kürt açılımını getirmiştir. Müzakerelerin başlaması, çatışma ruhunu değiştirmemiş, örgüt eylemlerine zaman zaman devam etmiştir. Müzakere sürecinin en önemli kazanımı ise; Kürt sorununun PKK sorunu, olmadığını göstermesi, bununla beraber, resmi devlet aktörlerinin, bu sorunun sadece şiddet ve askeri yolla değil, başka yollarla da çözülebileceğini kavramış olmalarıdır. Çözüm süreci ile beraber oluşan çatışmazlık ortamı ve bu çatışmazlık ile ölümlerin ortadan kalkması, can ve mal güvenliğinin sağlanması, bu sürecin toplum tabanında da destek görmesini sağladı. Ancak bu dönemde, şiddet eylemlerinde azalma olmuş orsada, bölgeden gelen bazı haberler ve şiddet konusundaki kırılmalar toplumda, kamu düzeninin sarsılmış olduğu algısının uyanmasına sebep oldu. Bununla beraber, iki taraf arasında da güven konusunda kırılmalıkların dozunun artmasına sebep oldu.

Çözüm sürecinin en büyük aktörü, kuşkusuz devletin kendisidir. Devlet bürokrasisinin soruna el atması, Kürt sorununu ortadan kaldırma girişimi, azımsanacak bir durum değildir. Ancak sorunun ortadan kalkmamasının en büyük sebeplerinden biri de, karşılıklı olarak yaşanan güven problemleridir. Çözüm sürecini

sonlandıran sebeplerden biri de, Abdullah Öcalan'ın, çağrısı ile Kuzey Irak Bölgesinden gelerek Silopi Habur Gümrük Kapısından, Türkiye'ye giriş yapan örgüt elemanların kahramanmış gibi karşılanmasıdır. Bu militanların; Habur Gümrük Kapısında, bir savcı tarafından sorgulanıp, tamamının hemen serbest bırakması, ardından Habur'dan Diyarbakır'a, gerçekleştirilen toplu yürüyüş ve gösterişler, Türk toplumunda büyük infiale sebep oldu ve süreci sekteye uğrattı.

Çözüm süreci ile Kürt Sorunun, PKK sorunu olmadığı, Türk toplumuna anlatıldı. Çözüm Sürecinin, Kürt açılımına göre daha kapsayıcı olması, tarafların doğrudan müzakereler ile başlamasını sağladı. Bu süreçle, amaç, örgütün silahlı mücadeleyi tamamen sona erdirmesi ve sınırların dışına çekilmesi idi. AK Parti Hükümeti; Muhafazakâr Türk Milliyetçilerinin oluşturduğu parti tabanında, meydana gelen rahatsızlıkları göze alarak, çözüm sürecini başlatmıştır. Bu süreçte; Akil Adamlar Heyeti devreye konulmuş olsa da, bu heyetlerin sürece, çok fazla katkısı olmamıştır.

Çözüm süreci ve Kürt açılımının önündeki en büyük engel; her iki tarafında kendi sosyolojilerine, bu durumu iyi anlatamamaları ve onları ikna edememeleridir. Çözüm sürecinin sekteye uğramasının diğer bir sebebi de; özellikle 2015 yılında, Selahattin Demirtaş liderliğindeki HDP'nin, Kürt sosyolojisinde, siyasi olarak göstermiş olduğu başarıdır. Bu başarı; örgütün, silahlı kanadında, lider kadroda bulunan, Murat Karayılan, Cemil Bayık ve Duran Kalkan gibi, isimler de tedirginlik yaratmış, bu huzursuzluk, Kürt toplumunda kafa karışıklığının olmasına sebep olmuştur.

Suriye'de dünyanın süper gücü, ABD ile PKK'nın, Suriye kolu YPG arasındaki yakınlaşma ve ittifak, terör örgütünün vuruş kapasitesini arttırmış, seferberlik alanının genişlemesini sağlamıştır. Sınır dışında bunlar yaşanırken, yurtiçinde de Çözüm Süreci ile beraber, operasyonlar durmuş, örgüt daha rahat hareket ederek, manevra kabiliyeti artmıştır. Kırsalda yaşanan rahatlığın bir benzeri de şehir merkezlerinde yaşanmış, bazı alanlar örgütün siyasi ve ideolojik kamplarına dönüşmüş gerek Suriye'den ve gerekse yurt içinden temin edilen silah, mühimmat ve yaşamsal malzemeler, arama noktaları olmadığından, kamyonlara doldurularak,

örgüt kamplarına kadar götürülmüştür. Örgüt bu dönemde; kırsalda ve şehirlerde, yaptığı propagandanın meyvelerini almış ve bunun sonucunda, binlerce militanı, dağ kadrosuna kazandırmıştır. Bu dönemde yapılan Kale kollar ve örgütün ikmal ve güzergâhlarının üzerine inşa edilen barajlarda, örgüt içinde rahatsızlık uyandırmış ve eleştirilere neden olmuştur.

Hükümet açısından; Çözüm Sürecinin sekteye uğramasının sebebi, süreç boyunca yaşanan gelişmeler ve oluşan değişimlerdir. 2013 yılında Taksimde meydana gelen Gezi eylemleri, süreci etkilemiştir. 17-25 Aralık 2014 tarihinde hükümetin yıpranmasını sağlamak için yürütülen yolsuzluk operasyonları, diğer bir gelişme iken, Çözüm Süreci devam ederken, hükümetin haberi olmaksızın gerçekleştirilen KCK operasyonları ile binlerce kişinin cezaevlerine atılması da, başka bir gelişmedir. Çözüm sürecini etkileyen diğer bir gelişme, 2015 yılı genel seçimlerinde AK Partinin tek başına iktidar olamaması, Başbakan Ahmet Davutoğlu üzerinden Hükümetin Suriye politikasının eleştirilmesi de süreci etkilemiştir.

Halkların Demokrasi Partisinin, 2015 yılında gerçekleştirilen seçimlerde, büyük başarı sağlaması, bu seçimde, HDP'nin sadece, Doğu Güneydoğu da değil, Türkiye'nin genelinde, özellikle metropol şehirlerde oy oranlarını büyük ölçüde arttırarak, Türkiyeleşme yolunda ilerlemesi, örgütü etkilemiştir. Örgütün hedef büyütmesini sağlayan diğer bir gelişimde; Kuzey Suriye'de PYD'nin, batı dünyasının yardımları ve destekleri elde ettiği kazanımlar, bunun sonucunda oluşan Özerk Kantonlardır. Yukarıda anlatılanlar ve oluşan olumlu atmosfer, örgütün şahin kanadında bulunanları; Cemil Bayık, Fehman Hüseyin, Duran kalkan, Mustafa Karasu, Ali Haydar Kaytan ve Sabri Ok gibi örgütün ileri gelenlerini cesaretlendirmiş ve daha fazla istek ve kazanımlarda bulunmalarına sebep olmuş, süreç sekteye uğramıştır.

Çözüm sürecini fırsata çeviren terör örgütü, bu dönemde şehir yapılanmalarına giderek; YDG-H (Yurtsever Devrimci Gençlik Hareketi) ve YDG-J (Yurtsever Devrimci Kadın Hareketi) örgütlerini kumuş, bunlara ideolojik ve silahlı eğitim verilmiştir. Örgüt yukarıdaki durumları gözünde bulundurarak; 12 Ağustos 2015 te, Türkiye sınırları içerisinde olan 12 bölgede “özyönetim” ilan ederek, Kuzey

Suriye’de uygulanan “Özerk Kanton” sistemini Türkiye’de ki bu bölgelerde, uygulamaya başladığını ilan ederek, söz konusu bölgeleri kan gölüne çevirmeye başlamıştır.

Çözüm sürecinin sekteye uğrama sebeplerini Talha Köse, şu şekilde özetlemektedir (Köse, 2017:33).

- Türk toplumunun, özellikle muhafazakar Türklerin, Çözüm sürecini tam olarak anlamaması veya bu sürece hazır olmaması,
- Örgütün, bu süreçte, devletin iyi niyetini suiistimal ederek, Suriye’de elde ettikleri bazı kazanımları, Türkiye Güneydoğusunda bazı il ve ilçelerde uygulamak istemesi ve özyönetim ilanları ile yüzbinlerce vatandaşı mağdur etmesi, gençler üzerinden şehir başkaldırıları oluşturarak devlete ve vatandaşa büyük oranlarda zarar vermesi,
- Suriye topraklarında, yabancı ülkelerin örgütün uzantısı olan YPG’ye, sözde IŞİD’le mücadele adı altında, binlerce tır silah ve mühimmat vermesi, YPG’nin bu bölgelerde bulunan petrol yataklarını ele geçirerek özgüven patlaması yaşaması ve bunu Türk topraklarında da denemeye kalkışması,
- Suriye’de yaşanan olaylar ve elde edilen kazanımlar ile Türkiye’de KCK yapılanmasının, şehirlerde ve kırsalda kendini yenilemesi ve evrilmesi sonucu, siyasi beklentilerin ve hedeflerin yükseltilmesi, Konfederel yapıdan vazgeçerek bağımsızlık fikrinin ortaya atılması,
- Örgüt liderlerinin, oluşacak barış ortamına, mantıksal olarak hazır olmamaları ve bu dönüşümlerini gerçekleştirmemeleri,
- Çözüm süreci sırasında, Hükümet kanadında ve örgüt içinde, olan güç dengelerinin değişmesi
- İki tarafı gözetleyecek veya denetleyecek bir organın olmamasından dolayı, iki tarafta da oluşan güvensizlik duygusu, çözüm sürecinin sonlanmasına sebep olmuştur.

4.5. Özyönetim İlanları

Abdullah Öcalan tarafından gönderilen; 21 Mart 2013 Newrozun da; binlerce

insanın önünde okunan mektup metninde; örgütün silahlı direnişine son verdiğini, bundan sonra, mücadeleye demokratik siyaset süreciyle devam edileceğini, silahların değil, bundan sonra siyasetin öne çıktığını vurgulayıp, örgüt üyelerinin sınır dışına çekilmesi aşamasına geldiği vurgulanıyordu. Yapılan bu açıklama, toplumun büyük çoğunluğu tarafından memnuniyetle karşılandı. Yeni dönemde Kürt sorunu; demokratik ve barışçıl yollarla çözülmesi, kan ve şiddet eylemlerinin durması, Türk toplumunda istenilen ve arzu edilen durumdu. Ancak Çözüm Süreci; 2015 Temmuz ayından itibaren sekteye uğradı ve çatışmalar yeniden başladı.

Sürecin kimin sonlandırıldığı ile ilgili, farklı görüşler ve yaklaşımların olduğu görülmektedir. Ancak, örgütün; Kuzey Suriye’de ve sınırlarımız içerisinde elde ettiği kazanımlardan dolayı, oluşan özgüven patlaması ve daha fazlasını arzulaması, süreci bitiren gelişmeler olarak karşımıza çıkmaktadır. Sürecin sonlanmasında etkili olduğu düşünülen gelişmeler aşağıda verilmiştir.

- Sürecin sonlanmasının en büyük sebebi, süreç muhataplarının birbirlerine karşılıklı olarak güvenememesi ve örgütün sorumluluklarını yerine getirmemesi olarak gösterilebilir. Yaklaşık olarak 2 yıl devam eden süreçte; örgütün silahlarından arınması gerekirken, daha yoğun bir şekilde silahlanması, şehirlerde faaliyetlerine devam etmesi, kadrolarının tamamını yenilemesi, ayrıca alınan istihbari bilgiler ve bölge halkından alınan haberlere göre, örgütün, dağları ve mağaraları mühimmat deposu haline getirmesi, süreci sekteye uğratmıştır.
- Kuzey Suriye’de meydana gelen gelişimler, çözüm sürecini bitiren diğer faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. DAESH’e karşı mücadelede, tek seküler grup olarak görülen, örgütün Suriye uzantısı, YPG’yi, ABD ve Rusya başta olmak üzere batılı güçlerin partner olarak seçmesi, YPG’nin Suriye de üç kantonda bağımsızlık ilan etmesi, süreci etkilemiştir. Sürecin sekteye uğramasının sebeplerinden biride, Kuzey Irak Kürt yönetiminin, bağımsızlık çılgınlıkları, olmuştur. Özellikle bu dönemde, Irak merkezi hükümetin güç kaybetmesi sonucu, Kürt yönetiminde bağımsızlık duyusunun ortaya çıktığı görülmektedir. Özgür Bağımsız Kürdistan

hayallerinden dolayı, Irakta ve Suriye'deki bu gelişmeler, örgütün silah bırakmaktan ziyade, daha fazla silahlanmasına sebep olmuş, çözüm sürecin sonlandırılmasını sağlamıştır.

- Kuzey Suriye'de YPG'nin durumunda meydana gelen değişiklikler, Hükümet ve örgütün bunlara yaklaşım tarzında, farklılıklar meydana getirmiştir. YPG'ye, batılı güçler tarafından sağlanan, silah ve mühimmatların, ileride Türkiye'ye karşı kullanma ihtimali, süreci baltalamıştır. Kobani'nin DAESH tarafından işgal edilmesi, sırasında, bölgede meydana gelen kitlesel eylemler ve başkaldırıları, Kuzey Suriye'de YPG'nin durumunda meydana gelen gelişimler ve değişimler karşısında, bölge halkı duyarsız kalmamıştır. Kuzey Irak'taki gelişmeler, örgütte, bölge halkının topyekûn bir halk devrimine hazır olduğu veya onlar tarafından destekleneceği kanısının ortaya çıkmasına sebep olmuştur.
- Çözüm sürecini baltalayan diğer bir etkende kuşkusuz, örgüt ile yapılan müzakerelerden, bazılarının rahatsız olması da gösterilebilir. Oluşan çözüm sürecinin rahatsızlık yaratmasının diğer bir sebebi de, iç sorunlarını haleden Türkiye'nin, Suriye ve komşu ülkelerde, daha aktif bir rol oynaması ve bölgede bir aktör haline gelecek olma endişesidir.

Çözüm sürecinin sonlanmasının ve tekrar şiddet eylemlerinin altında yatan etkenleri; Cuma Çiçek ve Vahap Coşkun ise, şu şekilde açıklamışlardır (Çiçek ve Coşkun, 2016: 15-18).

- Çiçek ve Coşkun; çözüm sürecinin sonlanmasının en büyük sebebi, zamanın kullanımı ile ilgili ortaya çıkan sorunlar olarak görülür. Onlara göre sürecin bitmesinde, iki tarafında belli bir takvim koymamış olmasından kaynaklanmaktadır.
- Süreç takviminin olmaması, hangi tarafın, ne zaman, nasıl davranılacağı ve hangi koşulları yerine getirileceği belli olmadığından, süreç sekteye uğramıştır.

- Süreç devam ederken, PYD, DAESH, ABD ve Rusya gibi aktörlerinde Kuzey Suriye’de aktif olarak bulunması, bu aktörlerin sürece zorunlu olarak dâhil olmalarına sebep olmuş ve süreci etkilemiştir.
- Süreci sekteye uğratan diğer sebep olarak, bilinmezlikleri öne süren Çiçek ve Coşkun, bu sürecin içerik ve kapsamının ne olduğunun bilinmemesi, yol haritasının nasıl olacağının çizilmemiş olması ve sürecin tam olarak neyi ifade ettiğinin kamuoyu ile paylaşılmaması, temel problematik olarak belirlemektedir.
- Üzerinde uzlaşılan metni bile, iki tarafın muğlak ve ikili, üçlü bilinmeyen denklemler ihtiva etmesi, sorun olarak belirlenmiştir.
- Ayrıca örgütün silahları; ne zaman, nasıl, hangi koşullarda ve hangi yasal düzenlerden sonra bırakılacağı belirtilmediği için eleştirilere maruz kalmıştır.
- İki tarafın vermiş olduğu taahhütleri yerine getirmedeğinden kaynaklanan sorunları, çözüm sürecinin sonlanmasında diğer bir sebep olarak ele alan Çiçek ve Coşkun; iki tarafında verilmiş sözlerin yerine getirilmemesi, süreci baltalamıştır.
- Onlara göre, verilen sözlerin ilki, Örgütün silahlarını bırakarak sınırdışına çekilmiş olmasıydı.
- İkincisi, örgütün silahlı ve şiddet içeren eylemlerden uzak durarak, kamu güvenliğini tehdit edecek eylem ve davranışlardan uzak durulacak, vatandaş üzerinde baskı uygulanmayacaktı,
- Üçüncüsü; daha önce Dolmabahçe’de karşılıklı olarak, kabul edilen mutabakata uyulacaktı.

Devlet unsurları, Çözüm süreci ile müzakereleri başlatarak; Türkiye’de yaklaşık olarak 40 yıldır yaşanan, çatışmaların ortadan kaldırılması, kan ve gözyaşının dindirilmesini hedeflemiştir. Ancak daha ilk müzakerelerde, örgütün silahlarını bırakması ve yurt dışına çıkılması ile ilgili taahhütlerini yerine getirmemiş, tam tersine, bölgede yaşanan olumlu havanın etkisiyle daha fazla silahlanmıştır. Müzakerelerin ikinci koşulu ise, örgüt tarafından kamu düzenini sarsacak eylem ve söylemlerden uzak kalması koşuluyla. Ancak örgütün bu koşulu da yerine

getirmediği gözlemlenmiş, eylemlerine devam etmiş, gençlerin dağa çıkmasını teşvik etmiş, yol kesmiş, yol arama noktaları oluşturmuş, şehirlerde, YDG-H.(Yurtsever Devrimci Gençlik Hareketi) oluşumlarını teşvik etmiştir. Bu gençlik hareketlerini silahlandırmış, haraç kesmiş, halka baskı uygulamış, kamu güvenliğini sarsarak, bu şekilde süreci bitirmek için her türlü yolu denemiştir.

Kızmaz ve Teğin (2017: 13-15); “Özyönetim İlanları Yerinden Edilmeler ve Kürtler” adlı eserlerinde, çözüm sürecinin sonlanmasında, HDP’nin seçim başarısının da etkili olduklarını düşünerek şu şekilde açıklamışlardır.

HDP’nin seçim başarısında hiç kuşkusuz, Kürt sorununu demokratik siyasetle çözme yönündeki çabaları ve söylemlerinin ciddi bir etkisi vardır. Partinin özellikle çözüm sürecinde aktif rol oynaması gerektiği, Kürt seçmenlerinin HDP’nin mutlaka TBMM’de temsil edilmesi yönünde güçlü bir kanaat oluşturmuştur. Bir anlamda Kürtler, HDP’nin barajın altında kalmasının çözüm sürecinin sonlandıracağı ve şiddetin, çatışmaların yeniden başlayacağı endişesi, HDP’ye yüksek oranda oy vermenin temel motivasyonunu veya nedenini oluşturmuştur. Görüldüğü gibi, Kürt seçmenleri açısından, HDP’nin mecliste var olma gerekçesi önemli ölçüde, Kürt sorunun barışçıl çözümünü olanaklı kılacağı varsayımı üzerinden temellendirilmiştir. Bu nedenle Kürt seçmenleri arasında, HDP’nin seçimden güçlü çıkmasının, demokratik çözüme olan güveni/inancı artıracığı ve bunun da PKK’ya silah bıraktırılabileceği düşüncesi hâkimdi. Bu, ciddi bir ümit ve iyimserlik kaynağını oluşturmuştur.

HDP’nin eş başkanlarından Selahattin Demirtaş, 26 Şubat 2015’te CNN TÜRK’ teki bir programda, “...PKK’ya silah bıraktıracak olan AKP değil, biziz. Eğer biz barajı aşarsak, demokratik siyaset güç kazanırsa, PKK de buna göre adımlar atacaktır...”(<http://www.aljazeera.com.tr/gorus/demirtas-yukselis-ve-dusus>), şeklinde açıklamada bulunmuştu. Ancak barajı geçen HDP’nin tutumu/misyonu PKK’ya silah bıraktırmaktan çok, PKK’nın şiddeti kentlere taşıyan hendek ve barikat stratejisine destek vermek şeklinde gerçekleşmiş ve çözüm sürecin sonlanmasında kilometre taşı olmuştur.

HDP, PKK şiddetine karşı tutum almak ve demokratik siyaseti savunmak yerine hendek/barikat eylemlerini savunarak, Kürtlerin umut ve beklentilerine ağır bir darbe indirmiştir. Bir anlamda Kürtler, “artık çatışmalar yeniden başlamasın”, “kan dökülmesin”, “kimseler ölmesin”, “barış daha da kalıcı hale gelsin” ve “Kürt sorunun çözümünde silah devreden çıksın” diye HDP’nin barajının altında kalmaması için ciddi bir destek verdi. Ancak Kürtler açısından 7 Haziran seçimlerindeki başarı, ciddi bir umut yaratırken, Kandil cephesinde aynı umutla karşılandığını söylemek mümkün değildir. Öyle ki Kandil; sivil ve demokratik siyasetin bu başarısını, PKK örgütü vasıtasıyla Türkiye ile hesaplaşmak isteyen güçler tarafından kendilerinin tasfiye süreci olarak değerlendirdiler.

Sonuç olarak 11 Temmuz’da KCK bir bildiri ile ateşkesi bitirdiğini deklare etti. Akabinde örgüt yöneticilerinden üste üste sürecin sonlandırılacağına ve devrimci halk mücadelesinin başlatılacağına dair açıklamalar yapılmaya başlandı. 20 Temmuz’da Suruç’ta 32 insanın hayatını kaybetmesiyle sonuçlanan DEAŞ saldırısının akabinde, Besé Hozat saldırıdan AK Partiyi sorumlu tuttu. 22 Temmuz’da Ceylanpınar’da, PKK/HPG Suruç katliamına misilleme olarak iki polislin evlerinde şehit edilmesi ve bu eylemi üstlenmeleriyle süreç sonlanmış ve askeri operasyonlar yeniden başlamış oldu (Kızmaz ve Teğin, 2017: 13-15).

HDP’nin 2015 Haziran seçimlerinde, bölgede ve metropollerde elde ettiği siyasal başarıdan dolayı, partinin, PKK üzerinde daha fazla etki yaratabileceği veya PKK’yı sorgulayabileceği tezlerinin ortaya çıkması, örgüt tarafından dikkate alınmıştır. Süreçte oluşan yol kazasının diğer sebebi olarak, 2 yıllık çatışmazlık süreci boyunca, örgütün daha fazla güçlendiği ve devrimci halk savaşını kazanabileceği algısının ortaya çıkmasıdır. Ayrıca HDP’nin 2015 seçimlerinde aldığı %13’lük oy oranlarının, çözüm sürecine verilen destekten ziyade, direkt olarak PKK’ya verilen bir destek olarak algılanmasıdır.

Örgüt; 2015 Haziran seçimlerinde; AK Partinin tek başına iktidar olamamasının tek sebebinin, örgütün; ülke içindeki politikaları sayesinde olduğu ve bu süreçten sonra, AK Partinin tamamen ortadan kalkacağı algısı, örgütün sorumluluklarını yerine getirmemesi, kamusal düzeni ortadan kaldırarak eylemleri

başlatmasına ve buna bağlı olarak, süreci bitirmesine sebep olmuştur.

Örgütün; 2015 Haziran seçimlerinde; HDP'ye Verilen %13'lik oy oranlarını iyi okuyamamış olması da, hendek ve barikat eylemlerinin başlatılmasına ve sürecin bitmesine sebep olmuştur. Bu seçimlerde HDP'ye, bölge içinden ve metropollerde yaşayan Kürtler ve bileşenleri tarafından verilen oyların amaçları, bu partiyi meclis içinde tutarak sürecin devam etmesini sağlamaktı. Halk, sürecin devam etmesinden yana tercihini kullanarak, yaşanan savaşın bir an önce bitmesi ve bölgenin barış coğrafyası haline gelmesini istiyordu. Örgüt ise bu durumu çok iyi okuyamadı, verilen oyların direk olarak PKK'ya ve bölge içinde icra ettikleri politikalara verildiğini savunarak, devrimci halk savaşını başlatıp, halkın bu savaşa katılacağını düşünmüştür.

Hendek olaylarının ilk başladığı dönemlerde; Halkların Demokrasi Partisi ve Demirtaş, hendek stratejisinin doğru bir şey olmadığını savunmuş olsa da, sonraki süreçte, bu stratejinin doğru olduğunu iddia eden eylem ve söylemlerde bulunmuştur. Örneğin, partinin resmi organları; hendek ve barikat dönemlerinde, devlet tarafından yapılan operasyonların, kendilerine karşı yapılan bir darbe olarak vurgulamış, devletin yanında olanların; tarih karşısında hesap vereceğini dillendirerek, halkı galeyana getirip, sokağa çıkmaya ve açılan hendek ve barikatlara sahip çıkmaya davet etmiştir.

4.6. Çözüm Süreci/Müzakereler Sonrası PKK Örgütünün Yeni Mücadele Stratejisi

Örgüt, 2015 Haziran seçimlerini, yurtdışında (Kuzey Irak'ta ve Kuzey Suriye'de), ve yurt içinde ki gelişimleri, yanlış okuyarak, en iyi yaptığı şeyi yaparak, şiddet eylemlerine geri dönmüştür. PKK terör örgütü, tarihi boyunca, yıldırma, biktırma, korku imparatorluğunu, halk üzerinde uygulayarak şiddet ve zor kullanma yolunu seçerek, belirlemiş olduğu 12 bölge de devrimci halk savaşlarını, hendek ve barikat eylemlerini başlattı.

Terör örgütü; 2015 yılında başlattığı, devrimci halk savaşları ile bölgede belirlediği bazı alanları, daha önce de defalarca denemesine rağmen başaramadığı,

alan savunması taktiğini kullanarak, kurtarılmış bölge stratejisiyle ele geçireceğini düşündü. Bu stratejinin gerçekleştirilebilmesi için de, sahadan, meskûn mahallere gönderdiği militanlarla, kendi sempatizanlarını, gençleri ve çocukları silahlandırarak, devlete karşı başkaldırıyı gerçekleştirebileceğini umuyordu. Örgütün bunun yapmasının iki temel amacı vardı.

- Özyönetim İlanları ile tüm bölge halkının, çoluk çocuk, genç ve kadın demeden, alan savunmasına geçerek, topyekûn bir savaşı amaçlamaktaydı. Devletin gerçekleştireceği operasyonlarla, oluşacak mağduriyetler, yıkımlar ve ölümler, devlete ve mevcut düzene karşı bir öfke patlaması oluşturacak ve herkes savaşın bir parçası haline gelecekti. Bu beklenti, örgütü hendek savaşlarına götürdü.
- Örgüt; çözüm süreci boyunca, Kürt Ulusal Hareketi, kapsamında oluşan ılımlı havayı iyi değerlendirerek, şehir merkezlerini silah ve cephanelik deposuna dönüştürmüş, kendi sempatizanlarını, ideolojik ve silahlı eğitimden geçirmiş, her türlü hazırlığı yapmıştır. Örgüt bu şekilde, halk üzerinde hâkimiyet kurarak, kendine muhalif olanları susturabilmiş ve onlar üzerinde, hâkimiyet sağlamıştır. Bu şekilde örgütün, bölgede; kendine muhalif olanları cezalandırabileceği algısı uyandırarak, muhaliflerini susturulmuştur.

Murat Yeşiltaş ve Necdet Özçelik tarafından yayımlanan “PKK Terörünün Yeni Dinamikleri: Radikalleşme ve Şehir Çatışması” adlı eserlerinde; PKK terör örgütünün, 2015 yılında Türkiye’de gerçekleştirdiği, Özyönetim İlanlarında, başat rolün, Kuzey Suriye’de, PYD ve YPG’nin elde ettiği kazanımlarının bir tezahürü olarak görmektedirler. Onlara göre örgüt; özyönetim ilanları ile bazı hedefleri amaçladığını savunarak, örgütün bu amaçlarını şu şekilde sıralamaktadır (Yeşiltaş ve Özçelik, 2016: 8).

- Örgüt, kent savaşları ile 40 yıldır uyguladığı, gerilla savaşı stratejisini değiştirerek, cephe açarak, alan hâkimiyetini, meskûn mahallere taşımıştır. Bunu yapmakla, örgüt; hâkimiyet

alanını arttırmak, devletin yetersizliği vurgulayarak, halk üzerindeki psikolojik baskıyı arttırmayı amaçlamaktadır.

- Yurtsever Devrimci Gençlik Hareketi ile örgütün, kırsal kesimlerde yaşayan vatandaşlar üzerindeki etkisinin, bir benzerini yaratarak bunu meskûn yerleşim yerlerinde uygulamak, örgütü; pekiştirmek, gücünü göstermek ve yaptırımı kolaylaştırmak.
- Kırsal kesimde yaşanan çatışmaları meskûn mahallere taşıyarak, savaşı, tüm halka maledip, burada yaşayan vatandaşların radikalleşmesini sağlamak.
- Yurtsever Devrimci Gençlik Hareketi, unsurları ile kimlik kontrolleri yaparak, hendek kazarak, mahkeme kurarak, haraç ve vergi toplayarak, örgütün hâkimiyet alanını genişletmek ve örgütü devletleştirmeyi amaçlamaktadır.

PKK örgütü; yaptığı hendek ve barikat eylemlerini, devrimci halk savaşlarına dönüştürerek, yeni bir strateji oluşturmuştur. Yeşiltaş ve Özçelik tarafından yayımlanan yukarıda adı geçen eserde, bu savaş stratejisini şu şekilde açıklamaktadırlar (Yeşiltaş ve Özçelik, 2016: 9).

- Örgüt, bölgede, kontrol ve denetim mekanizmasını oluşturarak, tüm yetkileri kendine toplamaya çalışmıştır.
- Kurulu devlet düzeni gibi hareket etmesi, KCK, bölgede, yaptığı çalışmalar ve eylemlerle devlet gibi davranmıştır.
- Bağımsızlık için çalışması, özyönetim ilanlarıyla yapılan tüm eylemlerin tek gayesi, bağımsızlık ilan edilmesidir.
- Örgüt, özyönetim ilanları ile taktiksel davranarak, dikkatlerin farklı alanlara yoğunlaşmasını sağlamıştır.

Bölgede denetim ve kontrol mekanizmasının oluşturulması: çözüm süreci boyunca; siyasi ve ideolojik faaliyetlerine devam eden örgüt unsurları, bu kapsamda, eğitim dernekleri, kurslar, siyasal eylemlerini, bölgenin tüm şehirlerinde ve mahallerinde gerçekleştirerek, aktif bir şekilde rol almışlardır. Örgüt bu şekilde

davranarak, devlet rolünü üstlenmek istemiş ve bunu bölge halkına hissettirmiştir.

KCK yapılanması, hayatın her aşamasını kuşatma altına alarak, faaliyetlerine devam etmiştir. Bu yapılanma; oluşan ılımlı havanın etkisiyle rahat bir şekilde davrandığı için, eğitimden, gençlik sorunlarına, sağlıktan, adli olaylara kadar, hayatın her alanına sirayet ederek, bölge sosyolojisi üzerinde güç gösterisi yapmaya çalışmış ve bunu başarmıştır.

Örgüt, 1978 yılında kurulduğu ilk günden itibaren, gerçekleştirmek istediğini, yani “Bağımsız Demokrat Kürdistan” devletini kurmak için, Özyönetim İlan ettiği ve bunun için egemenlik girişiminde bulunduğu söylenebilir. Çözüm süreci boyunca, örgütün mağaraları ve şehirleri, patlayıcı ve silah deposuna dönüştürmesi, bu amaca ulaşmak için, gerçekleştirdiği söylenebilir. Örgüt, ilan ettiği Özyönetim İlanları ile taktiksel davranmıştır. Bu davranışın birden fazla parametresi bulunmaktadır. Bunların ilki; uluslararası dış güçlerin, Türkiye’nin, bölgede etkin olması konusundaki kuşkuları ve bunu engellemek için, örgüte özyönetim ilanları gerçekleştirerek, Türk devletinin ilgisini, kendi sınırları içine çekmeye çalışmak, olarak yorumlanabilir. İkincisi; özellikle PKK, uzantısı YPG - PYD’nin, Suriye’de ki kazanımlarını korumak ve Türkiye’nin bunu engelleme konusundaki çabalarını askıya almak için, gerçekleştirilmiş olabilir. Örgüt bu şekilde davranarak, dikkatlerin farklı alanlara yoğunlaşmasına sebep olmuştur.

Yukarıda anlatılan sebeplerden dolayı, örgüt, 2015 genel seçimlerinde, Kürt seçmenin, HDP’ye verdiği oyları yanlış okumuş, HDP’ye verilen desteğin, direk olarak PKK ya, ideolojisine ve onun uyguladığı stratejiye verdiğini düşünmüştür. Örgütün; öz yönetim ilanlarına sebep olarak ikinci faktör, sınırdaşında meydana gelen değişimleri yanlış okumasından kaynaklanmaktadır. Özellikle PYD ve YPG kazanımlarının kendilerini de etkileyeceği düşüncesi, Kuzey Irakta, Bölgesel Kürt Yönetiminin, bağımsızlık çılgınlıkları, örgütü etkilemiş ve öz yönetim ilanlarını gerçekleştirmesini sağlamıştır.

Örgüt, yapacağı özyönetim ilanlarında, halkın kitlesel olarak başkaldırıyı gerçekleştirip, serhıldanlar yapacağı tezi tutmamış, bölge halkı terörden yana

olmamıştır.

4.7. Özyönetim İlanlarının Bilançosu

Örgütün, daha önce defalarca ısrar edip başaramadığı, alan savunması yöntemini, çözüm sürecinin başarısız olmasından sonra tekrar devreye koyması, hem bölge halkı için, hem de ülkemiz için büyük yıkımların olmasına, maddi ve manevi zararların oluşmasına sebep olmuştur. Özyönetim ilanlarının gerçekleştirildiği meskûn mahallere, askeri operasyonlar yapılmış, örgüt, büyük mağduriyetlere sebep olmuştur. Örgütün bu stratejisi ile yaklaşık olarak 500 bin kişi, zorunlu olarak göç etmek zorunda kalmış, göç etmeyenler kendi evlerinde, göç edenlerde, gittikleri yerlerde travmalarla karşılaşmıştır. Şüphesiz bu olayların en büyük mağdurları, kadınlar ve çocuklar olmuştur.

Çatışmaların meskûn mahallerde meydana gelmiş olması, açılan hendek ve barikatların fazla olması, örgütün çatışmalarda vatandaşı cephe önüne sürmesi ve hedef haline getirmesi, operasyonların uzamasına sebep olmuştur. Özyönetim ilanlarından sonra; yapılan operasyonlar sonucunda çıkan çatışmalar; Surda 103, Şırnak'ta 88, Nusaybin'de 80, Cizre'de 60 gün sürmüştür.

Özyönetim ilanlarından sonra; yaşanan çatışmalar sonucunda ortaya çıkan gelişmeleri şu şekilde özetleyebiliriz.

- Müzakere sürecinin başlamasından sonra, süssan silahlar, tekrar konuşmuş, hiçbir dönmede yaşanmayan çatışmalar bu dönemde tekrar ortaya çıkmıştır.
- Çatışmaların meskûn mahallerde yaşanması, sonuçlarının daha yıkıcı olmasına sebep olmuştur.
- Çatışmaların çıktığı alanlar, medeniyete beşiklik etmesinden dolayı, birçok tarihi ve kültürel yapının yerle bir olmasına veya zarar görmesine sebep olmuştur.
- Çatışmalardan kaçan vatandaşın, başka bölgelere veya alanlara göç etmesi, birçok yeni mağduriyetin oluşmasına sebep olmuştur.

- Bölgede aylarca süren çatışma ortamı, bölge esnafını iflasın eşiğine getirmiş, birçok şirketin batmasına, birçoğunun ticari faaliyetlerini, başka alanlara taşımasına sebep olmuştur.
- Özyönetim ilanları ile Kürt sosyolojisinin, HDP ve türevlerine karşı antipatinin gelişmesine, onlara karşı güvenin sarsılmasına sebep olmuş, Bu tarz sorunların, barışçıl yollara ve diyalogla çözüme, kavuşturma umudu zedelenmiştir.
- Bu operasyonlardan sonra, Devlet sözü edilen bölgelerde, güvenlik ağırlıklı politikalara daha fazla önem vermiştir (Kızmaz ve Teğin, 2017: 22).

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

5.1. Araştırmanın Metodolojisi

Çalışmanın metodoloji bölümünde, araştırmanın konusu, amacı, önemi, araştırmada kullanılan yöntem ve teknikler, araştırmanın uygulama kısmında kullanılmış olan anket, mülakat soruları, hipotezler, evren ve örneklem, veri toplama teknikleri, araştırmanın sınırlılıkları yer almaktadır. Bu bölümde, sosyal bilimlerin uygulamalı çalışmalarında genel kabul görmüş metodolojik ilkeler ve veri analiz tekniklerine bağlı kalınmaya çalışılmıştır.

Bu araştırmada nitel ve nicel veri toplama araçları birlikte kullanılarak karma yöntem kullanılmıştır. Aynı araştırmada hem nitel hem nicel yöntem yaygın olarak kullanılmaktadır. Çalışmanın bu şekilde yapılmasının amacı, konunun daha anlaşılır olmasını sağlamak ve patolojik sorunun özüne inmektir. Nitekim Dey'e göre nicel yöntemlerle elde edilen sayısal verilerin anlamlarını derinlemesine algılayabilmek ve çözümlemek için nitel veriler kullanma yoluna gidilir (Dey, 1993:178). Bu şekilde araştırmacı veri çeşitlemesi yoluna giderek, konunun daha iyi analiz edilmesini kolaylaştırabilir (Krayder ve Ark., 2005:275). Çalışma, nicel veriler elde edildikten sonra nitel verilerle desteklenmiştir.

Araştırma hem teorik hem de uygulamalı bir özelliğe sahiptir. Teorik kısımda geniş bir literatür taraması yapıldıktan sonra, terörizm ve terör örgütlerinin tarihsel süreç içindeki etimolojik anlamı üzerinde durulup, bu kavramların ortaya çıkış süreci, tarihçesi ve sosyal bilimlerle ilişkisi ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışmada bir taraftan terörizm ve terör örgütleri sosyolojik bir perspektiften ele alınarak, bu örgütlerin Kürt hareketlerinin siyasallaşma sürecine katkısı araştırılırken; diğer taraftan da aynı örgütlerin bölge insanı tarafından nasıl algılandığı, etkilendiği ve sosyo kültürel şekillenmeyi nasıl gerçekleştirdiği incelenmiştir. Bunların yanı sıra araştırma grubu söylem analizine tabi tutulmuştur.

Bu araştırmaya başlarken ilk olarak literatür taranmış, ardından araştırma sahası belirlenmiş ve sahada çalışmalara başlanmıştır. Çalışma kapsamında,

araştırma yapılmasının hedeflendiği sahada araştırma grubu, kolluk kuvvetlerinden örgütten ayrılanlara ilişkin alınan isim listelerinden, sivil toplum kuruluşlarından ve mahalle sakinlerinin verdikleri isimler arasından seçilmiştir. Bu aşamadan sonra sahada belirlenen şahıslarla iletişime geçilerek, çoktan seçmeli anket sorularından elde edilen nicel verilerin yanı sıra, izleme, dinleme, kaydetme ve not alma suretiyle nitel veriler toplanmaya çalışılmıştır. Son olarak taslak hipotezler üretilmiş ve analiz tamamlanmıştır.

Bu çalışmada; özellikle saha araştırması ile, bireylerin PKK örgütüne neden katılıp, örgütten niçin ayrıldıklarını bilimsel olarak ortaya koyup, buna ilişkin betimlemeler yapılmıştır. Bu bağlamda çalışmanın kuramsal çerçevesi oluşturulurken görece örgüte katılma nedenleri ile suç işleme arasındaki ilişkiden dolayı, suç kuramları arasından; Anomi, Ayrılıkların Birleşimi Kuramı, Kültür Çatışması Kuramı, Aykırı Fırsatlar Kuramı ve Gerilim Kuramlarından yararlanılmıştır.

Makro veya mikro ölçekte terör örgütleri üzerine yapılan birçok araştırmada kullanılan ve bizim de araştırmamızda faydalandığımız, suçun ve dolayısı ile terörizmin temel sebebi olarak, alt kültür üyelerinin baskın kültür üyelerine oranla sahip olmadığı imkan ve olanaklardan dolayı işlendiğini (Elliott, Huizinga, Ageton, 1985:121) savunan Kültür çatışması ve Alt Kültür kuramıdır. Bu çerçevede alan çalışmasında birçok görüşmeci, “batıdaki” kişilerin sahip olduğu imkân ve olanaklara sahip olamadığı için örgütün dağ kadrosuna katıldıklarını belirtmişlerdir. Yararlanılan diğer bir kuram da; bireyin meşru yollarla elde edemediği, ancak kendisinde temel bir hak olarak gördüğü avantajları elde etmek için, gayri meşru yollara müracaat ettiğini (Williams ve Mc Shane, 1988:75) savunan Aykırı Fırsatlar Kuramıdır. Bu kurama göre birey, kendisi için hak olarak gördüğü imkân ve olanaklara ulaşmak için her şeyin mübah olduğunu düşünerek hareket eder ve terör üyeleri bu şekilde ölme, öldürme eylemlerini meşrulaştırır. Araştırma kapsamında yararlanılan diğer bir kuramda Gerilim Kuramıdır. Merton; anomi kavramını geliştirilerek bu kavramı gerilim teorisi ile açıklanmıştır. Bu kurama göre toplumsal normlar, bireyin hedefledikleri karşısında bir engel olması durumunda, suç ve suç unsuru davranışlar meydana gelir (Merton, 1964:225). Bu şekilde bireyin bazı

hedefleri karşısında toplumsal veya yasal normların olması, bireyi suça yönlendirebilir. Aykırılıkların Birleşimi Kuramı, çalışma kapsamında yararlanılan diğer bir kuramdır. Sutherland tarafından geliştirilen bu kuram, suçun öğrenilmiş bir davranış olduğunu savunarak, suç teşkil eden tüm davranışlar sonradan kazanılır. Ona göre kişinin bağlı olduğu grup ve grup üyelerinin davranışları suç işlemede kolaylık sağlıyorsa bireyin suç işleme eğilimi artarak devam eder (Sutherland ve Cressey, 1978:80-82).

Araştırmanın saha ve uygulama alanı özel olarak Siirt ili ve ilçeleri olmakla birlikte, kartopu tekniğinden hareketle araştırma grubu arasından bazılarının Şırnak, Batman ve Van illerinde ikamet etmelerinden dolayı, saha çalışmaları zaman zaman adı geçen illerde yapılmıştır.

5.2. Araştırmanın Hipotezleri

Bu çalışmanın tez konusunu herhangi bir zaman diliminde PKK örgütünün dağ kadrosuna katılıp, sonraki dönemlerde örgütten ayrılarak teslim olup, etkin pişmanlık yasasından yararlanarak serbest bırakılan bireyler oluşturmaktadır. Bu bağlamda söz konusu örgütün dağ kadrosuna katılanların yaş, cinsiyet, eğitim, meslek gibi sosyo-demografik yapısının yanı sıra, ekonomik seviyeleri, aile yapıları, sosyal pozisyonları, siyasal tutumları gibi sosyo ekonomik yapıları ve örgütün dağ kadrosuna neden, hangi sebeplerden katıldıkları, kaç kişi ile katıldıkları, örgütten neden ayrıldıklarını sosyolojik kavramlarla incelenmeye çalışılmıştır.

Araştırmaya ilişkin hipotezler aşağıdaki gibi oluşturulmuştur.

- Demografik değişkenler örgütün dağ kadrosuna katılma eğilimi üzerinde etkilidir.
- Cinsiyetle örgütün dağ kadrosuna katılma arasında bir ilişki vardır.
- Yaş arttıkça örgütün dağ kadrosuna katılma eğilimi azalmaktadır.
- Düşük eğitim düzeyi ile örgütün dağ kadrosuna katılma arasında doğru orantı vardır.
- Düşük sosyo ekonomik düzey ile örgütün dağ kadrosuna katılma arasında doğru orantı vardır.

- Yaşam memnuniyeti, aile içi huzur ile örgütün dağ kadrosuna katılma arasında ters orantı vardır.
- PKK örgütüne katılım, 2000 yılından önce daha yoğun bir şekilde gerçekleşmiştir.
- Örgüt içinde kalma süresi ile örgütten ayrılma arasında ters orantı vardır.
- Bireylerin PKK örgütünün dağ kadrosuna katılmalarında; en fazla eğitimsizlik, ekonomik sorunlar, yoksulluk, işsizlik, kandırılma/aldatılma, ilgi eksikliği, statü arayışı gibi, geri kalmışlığın temel parametreleri etkilidir.
- Örgüte katılmada zorunlu göçler, mağduriyetler veya mağdur olduğunu düşünme, özenti, takdir edilme arzusu etkilidir.
- Aile içinde örgütsel söylemler, örgütsel faaliyetlerde bulunma, örgütsel eylemlerden dolayı gözaltına alınma, hüküm yeme, örgüte yakın Tv. izleme, radyo dinleme ile örgüte katılma arasında doğru orantı vardır.
- Pişmanlık yasaları örgütten kopmayı artırır.
- Örgütten ayrılmalarda, örgütün gerçek yüzünün görme, dağ koşullarının güçlüğü, ölmek, öldürmek, örgüt içi infazların varlığı ve yaşanan insanlık dışı muameleler etkilidir.

5.3. Araştırmanın Konusu

Bu çalışmanın konusunu, herhangi bir dönemde PKK terör örgütünün dağ kadrosuna katılan ve sonraki dönemlerde, örgütten kendi istekleri ile ayrılanlar oluşturmaktadır. Bu çalışmada ilk olarak örgüte katılan bireylerin sosyo-ekonomik, demografik ve kültürel profili tespit edilmeye çalışılmıştır. Özellikle örgüte katılan bireylerin yaş, cinsiyet, medeni durumları, öğrenim ve gelir durumları, aile yapıları, yaşadıkları mağduriyetler, PKK eğilimlerinin nasıl oluştuğu, örgütün bireyler üzerinde nasıl etkili oldukları gibi konular, açıklığa kavuşturulmaya çalışılmaktadır. İkinci olarak, örgüte katılan bireylerin ne kadar süre ile dağ kadrosunda kaldıkları, örgütten niçin ayrıldıkları, örgütten nasıl kaçtıkları, örgütten ayrılmada, ailelerin özel bir çabalarının olup olmadığı ve örgütten ayrılmalarda, örgütün yapısına ilişkin

hangi faktörlerin etkili olduğu saptanmıştır.

Çalışmada ayrıca örgüte katılanların, örgütte kaldıkları süre içerisinde, örgüte ilişkin nasıl bir algılarının oluştuğu, örgütten ayrılmada bu algının ne düzeyde etkili olduğunu belirlemek de önemlidir. Bilindiği gibi, örgüte kendi isteğiyle katılan bazı bireylerin, örgütü fetişleştirdikleri ve militanlara bir özeni duydukları söylenebilir. Ancak örgütte katıldıktan sonra nasıl bir örgüt ve militan yapısı ile karşılaştıklarını öğrenmek son derece önem arz etmektedir. Dahası bu çalışmada, arzulanan ile karşılaşılan örgüt ve militan yapısının, onlarda bir hayal kırıklığı oluşturup oluşturmadığını, bu hayal kırıklığının örgütten ayrılmada etkili olup olmadığı da saptanmaya çalışılmaktadır.

5.4. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmanın temel amacı, örgütün dağ kadrosuna katılan bireylerin niçin örgüte katıldıkları ve neden örgütten ayrıldıklarını bilimsel olarak ortaya koymaktır. Özetle bu araştırma, hangi profile sahip bireylerin örgütün dağ kadrosuna katıldıklarını saptamanın yanı sıra, özellikle eski örgüt elemanlarının, dağ kadrosundan ayrılma nedenlerini ortaya çıkarmaktır. Örgütü terk edenlerin, ayrılma nedenlerinin saptanması, diğer örgüt elemanlarının da ayrılmaları için bir temel oluşturabilir.

Dünyada ve Türkiye’de terör örgütlerinden ayrılanlar üzerine bilimsel çalışmalar yok denecek kadar az olmakla beraber, Türkiye’de PKK örgütünden ayrılanlar üzerine hemen hemen hiç bilimsel çalışma (Özeren ve arkadaşlarının yaptığı çalışma hariç) yapılmamıştır. Sözü edilen çalışma ise belgeler (dokümantasyon) üzerinden yapılmıştır. Bu bakımdan, araştırma ile söz konusu alandaki eksikliği gidermek için bir nebze de olsa katkı sunmaya çalışılmıştır.

Araştırma kapsamında görüşülecek bireylerin, konuya ilişkin anlatacakları bilgilerden hareketle; örgüte olan katılımın önüne geçmek ve örgütün dağ kadrosunda olan bireylerin ayrılmalarına temel oluşturabilecek bir yaklaşımın oluşması mümkün olabilecektir. Araştırma kapsamında görüşülen bireylerin, özellikle örgütün ideolojik ve dinsel yapısına, dağ koşullarının güçlüğüne, örgüt içi

infazların varlığına ve yaşanan insanlık dışı muamelelere ilişkin aktardıkları bilgilerin, örgüte duyulan sempatinin ve dolayısıyla örgüte katılımın azalmasında etkili olabileceği düşünülmektedir.

5.5. Araştırmada Kullanılan Yöntem ve Teknikler

Bu araştırma betimsel bir çalışmadır. Bu araştırmanın yöntemini, nitel ve nicel veri toplama araçlarının birlikte kullanıldığı karma yöntem oluşturmaktadır. Greene ve arkadaşları, karma yöntemini; sosyal bilimlerde belli bir amacı olan, iki ya da daha fazla analizi veya veri toplama araçlarını aynı araştırmada kullanmak olarak tanımlar (Greene ve Ark., 2005:278). Karma yöntem araştırmaları çok yönlü derinlemesine analiz gerektiren araştırmaların önünü açtığı söylenebilir. Literatürde nitel ve nicel yöntemleri aynı araştırmada kullanan çok sayıda bilimsel çalışmaya rastlamak mümkündür. Nitekim Verma ve Mallick'e göre de, dünyada aynı araştırmada nitel ve nicel yöntem yaygın olarak kullanılmaktadır (Verma, Mallick, 2005:65). Genellikle daha fazla katılımcıya ulaşmak için nicel yöntem kullanılırken, araştırma konusunun daha fazla derinlemesine inceleme gerektiren durumlarda ise gözlem ve görüşme yöntemi kullanılmaktadır (Greene ve Ark., 2005:279).

Araştırmada ilk olarak geniş literatür taraması yapılmış daha sonra kuramsal çerçeve oluşturulmuş ve alandan elde edilen veriler yorumlanmıştır. Araştırmanın verilerini, PKK terör örgütünün dağ kadrosuna, herhangi bir dönemde katılan ve sonraki dönemlerde örgütten kendi istekleri ile ayrılanlara, uygulanan anket formu ve enformel görüşmeler oluşturmaktadır.

Terör örgütünden ayrılanlara uygulanan anket formu ve enformel görüşmeler, araştırmanın en önemli veri kaynağını oluşturmaktadır. Araştırmada, her hangi bir dönemde terör örgütünün dağ kadrosuna katılan ve sonraki dönemlerde örgütten, kendi istekleri ile ayrılan 85 kişi ile görüşülüp, kendilerine 65 soruluk (Ek 1) çoktan seçmeli anket uygulayıp, anket formunun yanı sıra geniş veya ayrıntılı anlatımı gerekli kılan konularda, 30 soruluk (Ek 2) enformel görüşmeler yapılmıştır.

Çalışmada kullanılan “örgüt elemanı” kavramı, örgütün dağ kadrosuna katılmış, güvenlik güçleri ile silahlı mücadeleye girmiş, girmemiş veya örgütün şehir

yapılanması içinde yer alarak, sonraki süreçlerde örgütün eleman temini için kullandığı yapılar içerisinde görev almış kişileri tanımlar.

Araştırmada sayısal olarak elde edilen verilerin anlamlarını derinlemesine çözümlemek için, nitel veriler arasından görüşme yöntemi kullanılmıştır. Bu şekilde araştırmanın daha iyi anlaşılır olabilmesi için veri çeşitlemesi yoluna gidilmiştir. Araştırmada veri toplama tekniği olarak nicel ve nitel boyutları içeren karma yöntem kullanılarak, ilk etapta anket yapılmış, anketlerle elde edilemeyeceği düşünülen veriler için enformel görüşmeler yapılmıştır.

5.5.1. Araştırmanın Nicel Boyutu

Araştırmanın nicel boyutunu, tarama modelleri arasından en fazla tercih edilen tekniklerden biri olan survey tekniği oluşturmaktadır. Nicel araştırmalar, sayısal olarak ölçülebilen verilerin istatistiksel çözümlemeleri aracılığı ile sosyal olguları inceleyen ve bu olgular arasındaki neden sonuç ilişkilerini ortaya koyarak sosyal düzenin kanunlarını keşfetmeyi amaçlayan araştırmalardır (Ergün, 2005:76). Nicel yöntem; daha önce belirlenmiş hipotezleri sınamak amacıyla, örneklemelerden sayısal veriler toplayan ve bu verileri istatistiksel olarak analiz edip, elde edilen bulgular arasında genelleme amacı taşıyan araştırmalardır.

Veri toplama aracı Siirt ili merkez ve ilçelerinde yoğun olmakla birlikte, Şırnak, Batman, Van illeri evreninde uygulanmıştır. Görüşme yapılacak kişilerin seçiminde, ağırlıklı olarak olasılık temelli olmayan örneklem seçim tekniklerinden, uygun örnekleme ve kartopu örnekleme tekniği kullanılmıştır.

Kartopu örneklemesinde, ilk olarak evrene ait birimlerden birisi ile temas kurulur. Temas kurulan birimin yardımı ile kinci birime, ikinci birimin yardımı ile üçüncü ve diğer birimlere ulaşılarak bu şekilde sanki bir kartopunun büyümesi gibi örneklem büyüklüğü genişler. Kartopu örneklemleri çoğunlukla, araştırılan evrenle ilgili tüm öğeleri sıralayan bir örnekleme çerçevesi, mümkün olmadığında kullanılır (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004:45, Balcı, 2005:104, Karasar, 2002:117).

Sosyal bilim araştırmalarında sıklıkla kullanılan araştırma desenlerinden biri de Survey tekniğidir. Çalışmanın survey niteliğini kazanması için araştırma evreni

arasından bir örnekleme sahip olması, standart bir veri toplama aracına (soru kâğıdı, gözlem çizelgesi, vb.) sahip olması ve verilerin sistemli olarak toplanması gerekir. Aynı değişkenler hakkında çok sayıda kaynaktan bilgi toplanmasını içeren surveylerde gözlem ve görüşme gibi çeşitli veri toplama teknikleri kullanılmakla beraber, en sık başvurulanan veri toplam tekniği ankettir (De Vaus, 1990:3).

Anket ise önceden hazırlanmış soru formlarıdır. Bu formlardaki soruların cevaplayıcılara postayla, telefonla veya yüz yüze sorulmasını kapsayan veri toplama tekniğidir. Bu çalışmada her hangi bir dönemde terör örgütünün dağ kadrosuna katılan ve sonraki dönemlerde örgütten, kendi istekleri ile ayrılan 85 kişi ile görüşülüp, kendilerine 65 soruluk (Ek 1) çoktan seçmeli anket uygulanmıştır.

5.5.2. Araştırmanın Nitel Boyutu

Araştırmanın nitel boyutunu ise nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği oluşturmaktadır. Nitel araştırmalar; detaylı bilgi edinmeye ve araştırma grubunun deneyimlerinin dinamiklerini derinlemesine ortaya çıkarmaya çalışır (Erickson, 1986:145, Seidman, 2006:75, Weiss, 1995:79). Nitel araştırmalar yapısal olarak nicel araştırmalardan farklılık gösterir. Nitel yöntemin uygulandığı araştırmalar toplumsal olgular hakkında tahminde bulunma amacı taşımazlar, bu nedenle de veriler temsili olmayan ve nicel araştırmalardakilere oranla daha küçük olan örneklem gruplarından toplanır. Toplanan veriler nicel yöntemde olduğu gibi sayısallaştırılmaz, detaylı lığını, derinliğini ve çeşitliliğini gösterecek şekilde sunulur (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 3948; Neuman, 2010:123).

Görüşme nitel araştırmalarda en sık kullanılan veri toplama araçlarından biridir. Görüşme belki de araştırmacıların kullanabileceği, belki en eski bilgi toplama ve veri elde etme yoludur (Ribbins, 2002:125). Nicel araştırmalarının anket formlarında belli sorular ve kısa cevap kategorileri vardır. Ancak nitel görüşmelerde anketten farklı olarak araştırmacı, sadece belli sorulara cevap aramaz, katılımcının konuyla ilgili paylaşmak istediği düşünceleri ve olaya bakış açısını da anlamlandırma mekanizmalarını derinlemesine keşfetmeye çalışır.

Derinlemesine (Enformel, Biçimsel Olmayan) Görüşme Formu: Nitel

araştırmalarda çeşitli görüşme teknikleri kullanılmaktadır. Derinlemesine görüşme nitel yöntemlerin en temel tekniklerinden biridir (Weiss, 1995:80). Derinlemesine görüşmede; belli bir soru listesine bağlı kalmaksızın, görüşmecinin yanıtlarının etkisi ile yeni ve derinleştirici sorularla, araştırma farklı yönlerle de zenginleştirilebilir. Derinlemesine görüşme; yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşmeler olarak sınıflandırılabilir. Yapılandırılmış görüşmeler, yazılı bir anketin sözel formudur, yarı-yapılandırılmış görüşmeler ise hem belirgin hem de açık uçlu sorular içererek diğer iki türün bir karışımı olarak ortaya çıkar (Merriam, 2009:89).

Bu çalışmada araştırmaya konu olan kişilere, anket formunun yanı sıra nitel araştırmanın derinlemesine görüşme tekniklerinden, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile önceden hazırlanan belirgin ve açık uçlu sorularla görüşme yapılmıştır. Ancak araştırmanın derinleştirilmesi ve zenginleştirilmesi için, görüşmelerde tamamen yarı yapılandırılmış görüşme formuna bağlı kalınmamış, gereken durumlarda önceden belirlenen sorulardan farklı olarak başka sorularda sorulmuştur. Araştırma grubuna uygulanan yarı yapılandırılmış soru formu, araştırma verilerinin elde edilmesinde önemli bir veri kaynağı teşkil etmektedir.

Araştırma kapsamında 85 kişi ile görüşülüp, kendilerine 65 soruluk (Ek 1) çoktan seçmeli anket formunun yanı sıra geniş veya ayrıntılı anlatımı gerekli kılan konularda, 30 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış soru formu (Ek 2) uygulanarak, enformel görüşmeler yapılmıştır.

Yüz yüze yapılan enformel görüşmelerde, mülakat yapılacak kişilerin rızaları alındıktan sonra, görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu kişilerle yapılan mülakatlarda, kişinin rahat hareket etmesi ve doğru konuşması için, çalışmanın sosyal bir araştırma olduğu, kendileri hakkında herhangi bir soruşturmaya tabi olacak bilgi toplanmadığı belirtilmiştir. Araştırmanın, bölgede yaşanan sorunların ortadan kaldırmaya yönelik katkı mahiyetinde olduğu ve onların bu konudaki görüş ve tecrübelerinden yararlanmak istendiği belirtilmiştir. İsterlerse ankete katılmayacakları, görüşme yapmadan ayrılacakları veya görüşmenin herhangi bir aşamasında ayrılacakları taahhüdünde bulunulmuştur. Mülakat yapılan bazı bireyler, ses kaydı alınmasına rıza göstererek ses kayıtları alınmış ve bu çerçevede görüşmeyi

kabul eden hiçbir birey, görüşmeler sırasında ayrılmamıştır. Görüşülen bireyin, örgüt içinde kalma durumlarına göre, bir mülakat en az 3, en fazla 7 saat arasında devam etmiştir.

5.6. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Bu araştırmanın evrenini; PKK örgütünün dağ kadrosundan ayrılan ve etkin pişmanlık yasasından yararlanarak serbest bırakılan bireyler oluşturmaktadır. Örgütün dağ kadrosundan ayrılan kişilere ulaşmanın zorluğundan dolayı, evren kapsamında her hangi bir tarih sınırlaması yapılmamıştır. Araştırma kapsamında görüşme yapılan bireyler arasından, 1991 yılında örgütün dağ kadrosundan ayrılanların olabildiği gibi, 2015 yılında da örgütten ayrılan bazı bireylere ulaşılmış, bu bireylere çoktan seçmeli sorulardan oluşan anket formu uygulanıp aynı şekilde bu şahıslarla formel görüşmeler yapılmıştır.

Bu çalışma kapsamında örneklem grubu, araştırmanın yapılmasının hedeflendiği bölgelerde, kolluk kuvvetlerinden örgütten ayrılanlara ilişkin alınan isim listelerinden, sivil toplum kuruluşlarından, mahalle sakinlerinin verdikleri isimlerden ve kartopu örneklem tekniği ile ulaşılan isimler arasından seçilmiştir.

Araştırma, Siirt ili ve ilçelerinde yoğun olmakla beraber, kartopu örneklem tekniğinden dolayı, görüşülen kişilerin verdiği isimler üzerinden Şırnak, Batman ve Van gibi çevre illerde yapılmıştır. Araştırmada 64'ü erkek, 21'i kadın olmak üzere 85 kişiyle görüşülmüştür.

Görüşme yapılacak kişilerin seçiminde, ağırlıklı olarak olasılık temelli olmayan örneklem seçim tekniklerinden, uygun örnekleme ve kartopu örnekleme tekniği kullanılmıştır. Kartopu örneklemleri, bir bilinen öğeler merkezinden başlar ve sonra bu

Bu araştırma, kendi alanında yapılan ilk örnektir. Daha önce hiçbir araştırmada, kendi istekleri ile ayrılan örgüt üyeleri üzerinde, bu denli kapsamlı alan çalışması yapılmamıştır. Araştırma da sadece anket çalışması değil, aynı zamanda derinlemesine görüşmeler de yapılarak, konuya hâkim olunmak istenmiştir. Enformel görüşmeler de, izin alınan bazı görüşmecilerin ses kayıtları da alınarak, tarihe

tanıklık yapılması istenmiştir.

Son olarak, çalışmanın yapıldığı alan araştırmasına başlandığında, örgüte katılımlar ve örgütten kopmalar devam etmekteydi. Bundan dolayı, araştırma grubunun, olup bitenler konusunda ki görüşleri, anket formunda yer alan soruları ve enformel görüşme sorularına, verdikleri yanıtların o dönemin genel karakteristiğini daha çok yansıtıcı nitelikte olduğunu söylemek mümkündür.

5.7. Verilerin toplanması

Bu çalışma ile ilgili veriler, anket formu uygulayarak ve yüz yüze görüşmeler yapılarak elde edilmiştir. PKK örgütünün dağ kadrosuna katılmış ve sonraki süreçlerde örgütten ayrılıp, etkin pişmanlık yasasından yararlanarak serbest bırakılmış 85 kişiye 65 sorudan bir anket ve 30 sorudan oluşan görüşme formu uygulanmıştır. Anket ve enformel görüşme formları hazırlanırken ilgili literatürden kimi gözlem ve görüşmelerden yararlanmıştır. Anket ve Enformel sorularının hazırlanıp son halini alması, yaklaşık olarak 6 aylık bir süre almıştır.

Nicel boyut açısından verilerin toplanmasında, veri toplamak üzere tarama tekniği kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak anketlerin kullanıldığı tarama yöntemi, araştırmacının mevcut durumu betimleyebilmesini sağlar. Tarama yönteminde; belli bir evrende bulunan örneklemelere, daha önce hazırlanmış sorular sorarak veriler elde edilir (Fogelman ve Comber, 2007:127).

Bu çalışmanın nicel boyut açısından veri toplama aracını, yazar tarafından hazırlanan 65 sorudan oluşan anket oluşturmaktadır. Hazırlanan anket on üç ayrı bölümden oluşmaktadır. Anketin ilk bölümü, araştırma grubunun yaş, cinsiyet gibi sosyo-demografik özelliklerini içermekte, sonraki bölümlerde; araştırma grubunun göç, aile yapıları, örgüte katılmalarında aile faktörü, siyasi partilerle olan ilişkileri, örgüte katılmalarında özenti-takdir edilme arzusu, daha önce gözaltı ve hüküm alma durumları, bölgede yaşanan sorunu tanımlama türü, örgütten ayrılma sebeplerini sorgulamaktadır.

Nitel boyut açısından verilerin toplanmasında ise derinlemesine görüşme yoluna gidilmiştir. Çalışmada araştırmaya konu olan kişilere, anket formunun yanı

sıra nitel araştırmanın derinlemesine görüşme tekniklerinden, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile önceden hazırlanan belirgin ve açık uçlu 30 sorudan oluşan görüşme formları uygulanmıştır.

Nitel araştırma tekniklerine göre veriler, yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile elde edilmiştir. Veriler toplanırken araştırmanın geçerlik ve güvenilirliği sağlamak adına katılımcıların etkilenmemesi ve yönlendirilmemelerine özen gösterilmiştir. Görüşmelerde not alabilmek için gerekli hazırlıklar yapılmış, not almanın yanı sıra görüşmecilerden izin alınarak görüşmeler kayıt altına alınmıştır. Görüşme kayıtları, kayıt yapma yeteneği oldukça yüksek olan, küçük ve taşınabilir ses kayıt cihazlarıyla yapılmıştır. Ayrıca, her görüşmede araştırmacı, görüşmelerin sözel olmayan yönlerine ilişkin olarak notlar almış ve bu notlar, özellikle analiz ve yorumlama aşamalarında göz önünde bulundurulmuştur. Her bir görüşmenin başında katılımcıların, demografik özellikleri not edilmiştir. Daha sonra görüşmelere başlanmıştır. Yapılan görüşmeler en az 3 saat en fazla 7 saat sürmüştür.

5.8. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma yaparken karşılaşılan en önemli sınırlılık araştırma grubunun anket ve mülakata katılmasını sağlarken yaşanmıştır. Örgütün bölgede halen güçlü ve aktif olması, görüşmeciler tarafından anket doldurma ve görüşme talebinin kabul edilmesinde ciddi güçlüklerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

Görüşmecilerden bazıları, araştırmamızın anket formunu doldurma talebini olumlu karşılarken, kimileri de çekindikleri gerekçesiyle doldurmaktan kaçınmışlardır. Bu durumda da, tanıdıklar üzerinden görüşmecilere ulaşma ve onları ikna etme yoluna gidilmiştir. Çatışmaların sürdüğü ve halk üzerinde örgütün yer yer tahakküm kurduğu bölgede, özellikle örgütten ayrılanlar, anket doldurma talebini genelde kuşku ile karşılamış ve anket doldurma önerisini reddetmişlerdir. Özellikle kendileri örgütten ayrıldıkları için, PKK'yı ifşa etme, kendileri açısından ciddi riskler taşıdığını düşünen bazı bireyler, görüşme talebimizi ancak başka bireylerin referansları, yönlendirmeleri ve ciddi ikna çabaları ile mümkün olabilmektedir.

PKK terör örgütü korkusunun yanı sıra, anket çalışmasının devletin güvenlik

güçleri tarafından yapılmış olabileceği yönündeki kuşku da aynı şekilde, görüşme talebimize karşı olumsuz bir tutumun takınılmasına neden olmuştur. Bu nedenle, örgüte katılıp, kendi istekleri ile ayrılanlar; PKK örgütüne insanların neden veya hangi sebeplerden katıldıklarını, niçin örgütten ayrıldıklarını, örgütün eleman kazanması için hangi yöntemleri kullandığı, Kürt sorunu ve devlet operasyonları konusunda ne düşündüklerini belirlemek için gerçekleştirilen bu çalışmada, genelde kartopu örneklem tekniği ile görüşmecilere ulaşılmaya çalışılmıştır. Örgütten ayrılanların, bölgenin bazı kesimleri tarafından dışlanması, örgütün bölgede halen dinamik olması, görüşmeciler tarafından anket doldurma ve görüşme talebinin kabul edilmesinde ciddi güçlüklerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

Araştırma grubu arasından bazı şahısların farklı illerde ikamet ediyor olması karşılaşılan diğer bir zorluktu. Anket soruların çok fazla olması en önemlisi de görüşme sorularının 30 adet olması ve bu soruların, araştırma grubu tarafından teker teker cevaplandırılmasının saatler alması, not alınan yüzlerce sayfalık görüşme notlarının bilgisayara interaktif olarak yazılıp kaydedilmesi vb. durumlar, karşılaşılan diğer zorluklardı.

5.9. Verilerin Analizi

Araştırma sonuçlarından elde edilen veriler, işlenip, yüzde hesaplamalarıyla tablo ve düz metin biçiminde gösterilmiştir. Bu veriler tarafsız bir bakış açısıyla sosyolojik yorum ve analizlerle değerlendirilmiştir. Araştırmanın uygulama kısmında ilk olarak ankette sorulan soruların betimleyici analizleri, frekanslar ve frekansların yüzdelikleri gösterilmiştir.

Tanım ve yorum istenen sorular, istatistiki değerlendirmeye tabi tutulmadığı için araştırmanın ilgili alanında değerlendirilmiştir. Geniş veya ayrıntılı anlatımı gerekli kılan konularda, enformel görüşmeler sonucunda elde edilen veriler, çalışmanın ilgili alanlarına, yorumlamadan olduğu gibi aktarılmıştır.

6. BÖLÜM

6.1. ARAŞTIRMA BULGULARI VE BULGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu bölümde, araştırma kapsamında anket formu uygulanan ve enformel görüşme yapılan örneklem grubuna ilişkin bulgular ve bulguların değerlendirilmesi yer alacaktır. Bu bölüm on üç ayrı kısımdan oluşmaktadır: Birinci kısımda, örneklem grubunun; cinsiyet, yaş, öğrenim, medeni durumu ve mesleki durumları gibi sosyo-demografik ve ekonomik durumlarının konumlanmasını belirlemeye ilişkin bulgular yer almaktadır. İkinci kısımda, örgüte katılımda, yerinden edilmişlere ilişkin sonuçlar, özellikle de göç ve göçe ilişkin bulgular ele alınmıştır.

Üçüncü kısımda, örgütün dağ kadrosuna katılan bireylerin, aile yapılarına ilişkin verilere yer verilmiştir. Bu bölümde aile yapıları, kardeş sayıları, hane halkı sayısı ve bunların birbirleri ile olan ilişkileri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Dördüncü kısımda, Örgütün dağ kadrosuna katılmada aile faktörü, bireyin örgüte katılmasında hangi aile ferti'nin veya fertlerinin etkili olduğu ve örgüte kaç yaşındayken katıldığına dair parametreler sorgulanmıştır.

Beşinci kısımda, örgüte katılmadan önce, katılımcıların PKK örgütü ve bazı partiler karşısındaki pozisyonları, aile içerisindeki bireylerden örgüt ile bağlantılı bir sorunun yaşanıp yaşanmadığı ve geçmiş seçimlerde hangi partiye oy verdikleri gibi siyasi tercihlere ilişkin başlıklara yer verilmiştir. Bu kısımda katılımcıların dağ kadrosuna katılmadan önce siyasi partilerin düzenlemiş oldukları kitlesel gösterilere ve eylemlere katılıp katılmadığı, hangi partilerin örgütlerinde görev aldıkları, ebeveynlerinin ve kardeşlerinin hangi partileri desteklediklerini, ailelerinin bu şekilde davranmasının, onların örgüte katılmaları üzerinde ki etkisini araştırdık. Altıncı kısımda, örgütün dağ kadrosuna katılanlarda özenti, takdir edilme arzusu ve mağduriyet algısının ne derece etkili olduğu ve bu unsurların bireyin dağa çıkışını nasıl şekillendirdiğini sorguladık.

Yedinci kısımda, dağ kadrosuna katılmadan önce, PKK faaliyetlerine katılmanın örgüte katılmaya etkisi, örgüt faaliyetlerinden dolayı hüküm alma veya gözaltına alınma durumları, dağ kadrosuna katılmadan önce, PKK faaliyetlerinde

aktif olarak çalışma durumlarının örgüte katılması üzerinde ki etkisi, araştırılmaya çalışılmıştır.

Sekizinci kısımda ise, araştırmanın öncelikli konusunu oluşturan, örgüte katılmanın temel motivasyon unsurlarının ne olduğu, kişilerin hangi sebep veya sebeplerden dolayı örgüte katıldığı, nasıl ve kaç kişiyle örgüte katıldıklarını, araştırmayı amaçlamaktadır. Dokuzuncu kısımda, araştırma grubunun dağ kadrosundan, yıllara göre örgütten ayrılma ve örgütten ayrılmanın nedenleri, pişmanlık yasasının ayrılmalar üzerindeki etkilerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Onuncu kısımda; örgütün dağ kadrosundan ayrılmak isteyenlerin olup olmadıkları, kendilerinin dağ kadrosundan ayrılmalarında aile bireylerinin çabalarının olup olmadığı, örgütün dağ kadrosundan nasıl ve kaç kişiyle ayrıldıklarına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Onbirinci kısım, dağ kadrosundan ayrılan araştırma grubunun, Kürt ve PKK sorunu konusundaki görüşlerine ayrılmıştır. Bu bölümde; örgütten ayrıldıktan sonra PKK'ya bakış açılarının değişip değişmediği, bölgedeki sorunu nasıl tanımladıklarına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Onikinci kısımda, dağ kadrosundan ayrılan katılımcıların, bölgede yaşanan sorunun kaynağı konusundaki görüşlerine yer verilmiştir. Bu sorunların ortadan kaldırılmasına neyin veya kimin engellediği, Kürtleri temsil ettiğini iddia eden parti veya partilerin hatalı politika izleyip izlemediği, konusunda ki düşüncelerine yer verilmiştir.

Son olarak onüçüncü kısımda araştırma grubunun, örgütün dağ kadrosunun nasıl çözüleceği ve örgütten ayrılanların topluma adaptasyonunun nasıl gerçekleşeceğine dair bulgulara yer verilmiştir.

6.1. PKK Terör Örgütünden Ayrılanların Sosyo-Demografik ve Ekonomik Özellikleri

Terör örgütleri eleman devşirme süreçlerini, bireylerin demografik özelliklerine ve toplumsal koşullarına göre şekillendirmektedir. Bu koşullar sosyo ekonomik koşullara bağlı fırsat eşitsizlikleri, nüfus, eğitim düzeyi, yaş, cinsiyet, etnik yapı şeklinde sıralanabilir. Bu koşullar, bireyin toplumdan soyutlanmasına ve aynı zamanda marjinal gruplara katılma konusunda motive olmalarına sebep olabilmektedir (Hudson, 1999:133). Yaşanılan mahrumiyetler ve terör örgütlerinin bilinçli olarak yarattıkları mağduriyetlerde bireyin örgüte katılmasına sebep olabilir. Bu faktörler terör örgütleri tarafından kullanılabildiği gibi, kişinin örgüte katılmasını da tek başına tetikleyebilir.

Bu bölümde örneklem grubunun; cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, medeni durumu, mesleki durumları gibi sosyo-demografik ve ekonomik durumlarının, konumlanmasını belirlemeye ilişkin bulgular yer almaktadır.

6.1.1 Cinsiyet Durumları

Araştırma kapsamında; PKK'nın dağ kadrosundan ayrılanların cinsiyet durumları aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 1: Cinsiyet Dağılımları

Cinsiyet Durumu	Sayı	Yüzdelik
Erkek	64	75
Kadın	21	25
Toplam	85	100

Araştırma kapsamında, çalışmaya katılanlar arasından erkeklerin oranı % 75 ile daha yüksektir. Katılımcılar arasından erkek sayısının yüksek olmasında, örgütün ilk dönemlerinde dağ kadrosuna, sadece erkeklerin katılmasına izin verilmesinden kaynaklanmaktadır. İçinde yaşanılan toplumun ataerkil yapısı, kadınları toplumdan soyutlamış ve onların farklı arayışlar içine girmesine sebep olmuştur. Kadın, örgüte katılıp sonraki süreçte teslim olmuş olsa bile, toplumsal normlar onun içinde

geçerlidir ve dolayısıyla dış dünyadan soyutlanmıştır. Kaldı ki, muhafazakar bir toplumda, terör örgütüne katılıp sonraki aşamalarda teslim olması, kadının daha fazla yargılanmasına sebep olmuştur. Ancak araştırma problematiğine ilişkin, kadınların bakış açılarının öğrenilmesi açısından az da olsa kadınlarla görüşülmüştür. Bu araştırmaya katılan kadın oranı % 25 olarak belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan kadın oranının % 25 olduğu görülmektedir. Bu yüzdelik muhafazakâr bölge insanı için yüksek bir sayıdır. Ancak dağ kadrosunda kadın oranının yüksek olması; örgütün ideolojik ve silahlı olmayan propaganda araçlarını, görsel, işitsel medyayı çok iyi kullandığını göstermesinin yanı sıra toplumsal cinsiyet ve toplumsal roller konusundaki görüşlerinden kaynaklanmaktadır.

Örgüte katılımda kadın oranının yüksek olmasının diğer bir sebebi de, toplum içinde, kadın ve kadın kimliğine verilen önemin az olmasından kaynaklanmaktadır. Alfred Adler (1870-1937) Bireysel Psikoloji Kuramında, bu konuyu Erkeksi Protesto kavramı ile açıklar; Adler, ataerkil toplumlarda ve doğu toplumlarında erkeğe ve erkek kimliğine verilen önemin, kadın ve kadın kimliğine oranla daha fazla olduğu, kadın kimliğinin ve yaptığı işlerin önemsiz olduğu değerlendirilmesinde bulunmaktadır (Adler, 2002:77). Ataerkil toplumda gözlerini açan kız çocuğu, erkek kimliğine verilen önemi fark ederek, erkek gibi davranmaya ve erkeğin yaptığı işleri yapmaya özenir. Kişiliği tam olarak oturmamış kız çocuğu, etrafındaki ve medyadaki propaganda araçlarından etkilenecek, ataerkil toplumda revaçta olan ve gücün göstergesi olan, savaşıma sanatını icra etmek için örgüte katılabilmektedirler.

6.1.2. Yaş Dağılımları

Terör örgütlerine katılma üzerinde yapılan çalışmaların birçoğunda, sosyo ekonomik, kültürel, siyasal ve psikolojik etkenlerin yanında yaş faktörünün, ergen ve genç nüfusun, baskın faktör olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Land ve Cohen 1990 yılında yapmış oldukları çalışmada, insanoğlunun şiddete meyilli olduğunu ve genç yaşlarda şiddete daha fazla başvurduğunu tespit etmişlerdir (Land, Cohen, 1990: 305). Literatürdeki diğer bir çalışma, S.F.Messner ve K.Tardiff tarafından 1986 yılında toplumdaki genç nüfus oranları ile suç oranları arasındaki ilişkiyi analiz eden

çalışmalarında, genç nüfusun yoğunluğu ile suç arasında doğru bir ilişkinin olduğu sonucuna varmışlardır. Aynı çalışmada genç nüfus yoğunluğunun fazla olduğu toplumlarda, şiddete ve suça maruz kalma oranının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Messner, Tardiff, 1986:307).

Literatürde, terör örgütlerine katılma ile yaş arasında doğru bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Genç yaştaki bireylerin terör örgütlerine katılma oranları daha yüksektir. Reinales; İspanya’da Bask özerk bölgesinin bağımsızlığı için savaştan ETA örgütünün üyeleri ile yaptığı enformel çalışmada, örgüt üyelerinin büyük çoğunluğunun erinlik döneminin sonlarına doğru veya yirmili yaşlarda örgüte katıldıklarını tespit etmiştir (Reinales, 2004:477). Bu bağlamda örgüte katılmayı yaş faktörü açısından analiz etmek doğru sonuçların ortaya çıkmasını sağlayabilir.

Tablo 2: Şimdiki Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Yaş Grupları	Sayı	Yüzdelik
15-18	1	1
19-22	14	17
23-26	3	3
27-30	3	3
31-34	30	35
35-38	24	29
39-42	10	12
Toplam	85	100

Örgütün dağıtım kadrosuna belli bir zaman diliminde katılıp, örgütten kendi istekleri ile ayrılan katılımcıların şimdiki yaş dağılımlarına bakıldığında; 31-34 yaş grubunun % 35’lik oranla, ilk sırayı, % 29 ile 35-38 yaş grubunun ikinci sırayı aldığı tespit edilmiştir. Örgüte katılıp teslim olanların yaş dağılımlarının yüksek olmasının sebebi, bu şahısların uzun süre önce güvenlik birimlerine teslim olmaları ve toplumla adaptasyonlarının sağlanmış olmalarından kaynaklanmaktadır. Tablo 2’de; daha önce örgüte katılıp teslim olanlar arasında 3. sırayı % 17 ile 19 ve 22 yaş grubundaki şahısların aldığı görünmektedir.

Tablo 2’ye göre örgüte katılanların ezici bir çoğunluğunun çok genç yaşlarda örgüte katıldıkları görülmektedir. Nitekim Bruinessen, PKK üyelerinin ve sempatizanlarının büyük çoğunluğunun oldukça genç, eğitim açısından zayıf ve yoksul bir geçmişe sahip olduklarını tespit etmiştir. Ona göre örgüt üyeleri arasında paranoyanın sınır tanımadığı görülmektedir. Örgüt üyelerinin herkesi düşman ve hain olarak görmelerinin sebebi ise şiddet eğilimlerinin yanı sıra, onların toplumsal kökenleri ve gençliklerinden kaynaklanmaktadır. Örgüt öldürülen 250 “şehidin” hepsinin 22 yaşından küçük olduğunu, hemen hepsinin de yoksul ailelerden geldiğini öne sürmüştür. Bruinessen’e göre genç ve sosyo ekonomik düzeyi düşük şahıslar, en katı ideolojik telkinlere ve örgütün romantik öç doktrinine en açık kesimleridir (Bruinessen: 1992:311, 323).

Bu tabloda iki yaş grubunun ağırlıklı olduğu görülür. Bu yaş gruplarından ilki, örgütün altın yıllarını yaşadığı 90’lı yılların başında örgüte katılmış, sonraki yıllarda kendi istekleri ile teslim olmuş 30 ile 40 yaş aralığında ki görüşmeciler oluşturmaktadır. İkinci yaş grubunu ise, 2010 yılından sonra örgütün yoğun propagandasına maruz kalmış gençler oluşturmaktadır. Örgüt çözüm süreci ve müzakere sürecinde, şehirlerde çok rahat bir şekilde hareket etmiş, kültürel ve eğitim faaliyetleri ile gençlerin beyinlerini yıkayarak, dağ kadrosuna kazandırmıştır.

Araştırma grubuna kaç yaşında örgüte katıldıklarını enformel bir şekilde sorduk. Büyük çoğunluğunun, küçük yaşlarda 14’lü yaşlarda örgüte katıldıkları tespit edilmiştir. Genel olarak, örgüte katılma yaşının ergenlik dönemi yaşları olduğu gözlenmektedir ki bu dönem, kişinin karakter yapısının oluştuğu, kişilik kavramlarının oturduğu, hassas bir dönemdir. Erik Ericsson, Psikososyal Kişilik Gelişim Kuramında; insanoğlu için en kritik dönemin ergenlik dönemi olduğunu savunmaktadır. Ergen kişi, dünyanın kendi etrafında döndüğünü, dünyayı ve evreni şekillendirebileceğini düşünerek hareket eder.

Örgüte katılanların yaş dağılımları değerlendirildiğinde erken gençlik döneminde katılımın yoğun olduğu görünmektedir. Bu şekli ile örgütün insan kaynaklarının ezici bir çoğunluğunu, gençler oluşturmaktadır. Özellikle kırsal kesimde yaşayan çok çocuklu ailelerin ergenleri örgütün iştahını kabartmış, örgüt

ailelere, “Türk ordusunun askerlik hizmetine gönderdiğiniz bir çocuğunuz varsa, bir tanesini de bizim emrimize vereceksiniz” gibi telkinlerde bulunmuştur. Bu şekli ile çocukların zorla, örgüte kazandırıldığı araştırmamızın örnekleriyle sabit olduğundan, PKK terör örgütünün yurtdışındaki terör örgütlüleri arasından, Sri Lanka da ki Tamil Kaplanları örgütünü, ergenlerin ve yirmili yaşlardaki gençlerin örgüte kazanması ile de İspanya’da Bask özerk bölgesinin bağımsızlığı için savaşan ETA örgütünü taklit ettiği varsayılabilir.

6.1.3. Medeni Durumları

Bu çalışmada örgütün dağ kadrosuna katılmayı engelleyen önemli faktörlerden birinin de medeni durum olduğu saptanmıştır. Aile bağları güçlü olup, evli olan bireylerin, aile bağları daha zayıf ve bekâr olanlara oranlara örgüte daha az katıldıkları tespit edilmiştir.

Tablo 3: Medeni Durumlarına Göre Dağılımı

Medeni Durumu	Sayı	Yüzdelik
Bekâr	83	97
Evli	2	3
Toplam	85	100

Tablo 3’te araştırma grubunun örgüte katılmadan önceki medeni durumlarını gösteren bulgulara yer verilmiştir. Örneklem grubunun ezici bir çoğunluğunun; % 97’sinin örgüte katılmadan önce bekâr olduğu, evli olup örgüte katılanların oranı ise % 3 olduğu tespit edilmiştir.

Örgüt, dağ kadrosuna kazandırdığı militanların, bazı özelliklerinin olmasına ilkesel olarak dikkat etmiştir. Kuşkusuz bu ilkelerden biri de kişinin bekâr olma zorunluluğudur. Bekâr olan kişinin herhangi bir sorumluluğu yoktur. Evli olması halinde ise, eşini, çocuğunu düşünmesi, kişinin örgütle bütünleşmesine engel olduğu gibi, eylemlerde de pasif olmasına sebep olabilir. Bunun farkında olan örgüt, özellikle zorla silahlı altına alma dönemlerinde, dağ kadrosuna kazandırılacak kişilerin medeni durumları sorgulamıştır. Bekâr olanlar örgüte kazandırılmış, evli ve çocuklu

olanlar ise serbest bırakılarak evlerine dönmeleri sağlanmıştır.

Tablo 4: Şimdiki Medeni Durumlarına Göre Dağılımı

Şu Anki Medeni Durumları	Sayı	Yüzdelik
Evli	58	68
Bekâr	23	27
Boşanmış	4	5
Toplam	85	100

Tablo 4’te örgütten ayrılanların, şu anki medeni durumlarına dair bulgulara yer verilmektedir. Bu sorgulamayı yapmamızın amacı, kişinin örgütten ayrıldıktan sonra, toplumla olan adaptasyon sorunlarını ortadan kaldırıp, kaldırmadığını tespit etmektir. Dağ kadrosundan ayrılanların göstermiş olduğu davranış şekilleri, bundan sonraki süreçte, örgütten ayrılacak olanlar için örnek teşkil edebilir veya onların örgütten ayrılmalarına katkı sağlayabilir.

Araştırma kapsamında örgütten ayrılanların büyük bir çoğunluğunu, % 68’i, evli olduklarını belirtmişlerdir. Halen bekâr olduklarını belirtenlerin oranı % 27, boşanmış olduklarını belirtenlerin oranı ise; %5 olarak tespit edilmiştir. Bu tablo ile örgütten ayrılanların, toplumla bütünleşme konusunda, herhangi bir sorun yaşamadıkları anlaşılmıştır.

6.1.4. İkamet Ettiği Yerleşim Birimleri

İkamet edelin yerleşim yerleri ve buna bağlı olarak nüfus yoğunluğu bazı araştırmacılar tarafından terör örgütlerini besleyen sosyo ekonomik sebepler arasından sayılmıştır (Köseli, 2006:123). Terör örgütleri ve bu örgütlerin yaptıkları eylemler üzerinde çalışmalar yapan J.D.Fearon ve D.D.Laitin, diğer faktörlerin yanında, nüfus yoğunluğu ve terör arasında da bir ilişki olduğunun sonucuna ulaşmışlardır (Fearon, Laitin, 2003:77). Bazı araştırmacılar ise nüfus yoğunluğu yüksek olan, farklı etnik ve dinsel mezheplere ev sahipliği yapan toplumlarda, terör olaylarının daha fazla yaşanmakta olduğunu tespit etmişlerdir (Messner, Tardiff, 1986:305).

Araştırma kapsamında örgütten ayrılanların, örgüte katılmadan önce ikamet ettikleri yerleşim birimleri; il, ilçe, belde merkezi, ilçeye bağlı köyler ve mezra olarak sınıflamaya tabi tutulmuştur. Bu sınıflamada il merkezi kent, ilçe merkezleri ve köyleri ise kırsal olarak değerlendirilmektedir.

Tablo 5: Örgüte Katılmadan Önce İkamet Edilen Yerleşim Yeri Dağılımları

İkamet Yeri	Sayı	Yüzdelik
İl Merkezi	43	51
İlçe Merkezi	13	15
Belde Merkezi	10	12
Köyde	17	20
Mezrada	2	2
Toplam	85	100

Çalışmada araştırma grubuna, örgütün dağıtım kadrosuna katılmadan önce hangi yerleşim yerinde ikamet ettiklerini sorduk. Tablo 5'te de görüldüğü gibi, örgüte katılım en fazla, % 51 ile il merkezlerinde ikamet edenler arasından oldukları tespit edilmiştir. İkinci sırada; örgüte katılımı en fazla yoğunluğun köylerde, % 20 ile gerçekleştiği görülmüştür.

Bu tabloda örgüte en fazla katılımın, şehir merkezlerinden gerçekleştiği görülmektedir. Ancak bu sonuçların bizi yanıltmaması gerekmektedir. Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da yaklaşık olarak 40 yıldır süren çatışmalardan dolayı, şehir merkezlerindeki nüfus yoğunluğu kırsal kesimden daha fazladır. Bunun altında yatan temel neden, 1990'lı yıllarda, örgütün kırsal kesimlerde, yaptığı terörist faaliyetlerdir. Örgüt bu dönemde köy köy dolaşarak, şiddet eylemlerini gerçekleştirmiş, temel insani ihtiyaçlarının karşılanmasını ve her aileden en az bir kişinin örgüte katılmasını talep etmiştir. Bunun sonucunda yöre halkı, köylerini terakki ederek, ilk etapta bağlı oldukları il veya ilçe merkezlerine, sonrasında da ülkenin batısındaki metropollere zorunlu olarak göç etmek zorunda kalmıştır.

Örgüte katılımın şehir merkezlerinde daha yoğun olması, örgüt faaliyetlerinin ve propaganda araçlarının buralarda, çok iyi kullanıldığını göstermektedir.

Tablo 6: İkamet Ettiği Yer Durumlarının Dağılımı

İkamet Ettiği Yerin Durumu	Sayı	Yüzdelik
Ailece, uzun süreden beri aynı Yerleşim yerinde ikamet etmekteydik	20	23
Başka yerden buraya göç etmiştik	65	77
Toplam	85	100

Tablo 6’da örgüte, belli bir zaman diliminde katılanların, o dönemde oturdukları yerlerle ilgili bulgulara yer verilmiştir. Bu tabloya bakıldığında, örgüte katılanların büyük çoğunluğunun % 77’sinin başka bir yerden göç ettikleri anlaşılmıştır. Yerleşik olarak bulunup örgüte katılanların oranı ise % 23 olarak tespit edilmiştir.

Kırsal kesimlerde mağduriyet yaşayan yöre halkı, taşıyabileceği eşyaları ve hayvanlarını alarak köylerini terk ederek, zorunlu olarak göç etmek zorunda kalmıştır. Ancak bu insanlar, göç ettiği yerleşim yerlerinde de rahat bırakılmamış, örgüt tarafından bilinçli olarak bazı mağduriyetlere maruz bırakılmış, bu şekilde vatandaşın, devlete karşı kin ve öfke duymalarına sebep olmuştur. Örgüt ikinci aşamada, ideolojik propaganda yöntemlerini kullanarak gençleri, değişik dernek ve toplantılar vasıtası ile kazanmaya çalışmıştır.

Tablo 6’da, başka bir yerden göç ile gelen kişilerin, örgüte katılma oranları, bu sebeplerden dolayı yüksek çıkmıştır.

6.1.5. Eğitim Düzeyleri

Eğitim düzeyleri yüksek toplumlarda, demokratikleşme ve ifade özgürlüğünün de buna eşlik etmesi durumunda, terörün kendi söylemleri için; uygun sosyal, siyasal ve ekonomik zemin bulmaları mümkün değildir. Bununla birlikte, bir toplumdaki eğitim seviyesinin düşük veya cehaletin yüksek oranlarda olması, terör faaliyetlerini gerçekleştirecek grupların çıkma olasılığını da artırır (Jefferson ve Pryor, 1999:389).

PKK örgütü kendinden önce kurulan tüm Kürt örgütlerinden hem ideolojik

donanım hem de sosyalizasyon bakımından en zayıf olanı olarak kabul edilir. Ancak örgütün merkezine şiddeti koyması, çeşitli sebeplerden dolayı kendini öteki olarak hisseden, toplumdan dışlanmış, sosyo ekonomik ve eğitim düzeyi düşük, kırsalda yaşayan gençleri hedef tahtasına koyması, çok kısa zamanda büyük bir taraftar kitlesine ulaşmasını sağlamıştır.

Kirişçi ve Winrow 90'lı yıllarda Türkiye'deki bazı bölgeler arası öğrenim düzeylerini şu şekilde karşılaştırmışlardır. Onlara göre örgütün eylemlerine başladığı ve eleman devşirmeye başladığı 1990'lı yıllarda, ülkenin batısı ile doğusu arasındaki okuryazarlık oranı arasında büyük bir farklılık vardır. Bu farklılık Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi ülkenin okuryazar olmayan nüfus oranı yaklaşık olarak %40 civarında en düşük iken, Ege ve Marmara bölgesinin okuryazar olmayan nüfus oranı ise %16 civarında tespit edilmiştir (Kirişçi, Winrow, 2007:142).

Eğitim seviyesinin düşük olması, örgütler tarafından istenilen bir durumdur. Kuşkusuz bölgede düşük öğrenim düzeyi de PKK örgütünü işine yaramış ve eleman temininde bu durumu kullanmıştır.

Tablo 7: Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı

Eğitim Düzeyi	Sayı	Yüzdelik
Okur-yazar değil	33	39
Diplomasız-okuryazar	4	5
İlköğretim 2. Kademe mezunu	41	48
Lise veya dengi meslek okulu mezunu	5	6
Üniversite/yüksekokul mezunu	2	2
Toplam	85	100

Örgüte katılanların eğitim düzeyleri incelendiğinde; örgüte katılıp teslim olanların büyük bir çoğunluğunun; ilköğretim 2. kademe mezunu olduğu veya okur - yazar olmadıkları tespit edilmiştir. Tablo 7 incelendiğinde; örgüte katılanlar arasında ilköğretim ikinci kademe mezunu olanların oranı % 48 tespit edilmiştir. Okuryazar olmayanların oranı % 39, lise mezunlarının oranı % 6, üniversite ve yüksek okul

mezunlarının oranı ise, % 2 olarak tespit edilmiştir.

Örneklem grubunun eğitim düzeyi düşük olmasına rağmen, enformel görüşmelerde kendilerini çok iyi ifade ettikleri ve düzgün cümleler kurdukları görülmektedir. Bu şekilde olmasının birden fazla nedeni vardır. Birinci nedeni; örneklem grubunun büyük çoğunluğu, dağ kadrosuna katıldıktan sonra örgüt tarafından; eğitim, öğretim aşamalarından geçirilerek okuma yazma veya ikinci bir dil öğrenmeleri sağlanmıştır. Nitekim görüşmecilerin birçoğu böyle bir eğitimden geçtiklerini, okuma yazma bilmeyenlerin okuma yazma kursuna tabi tutulduğunu, istemeleri halinde bu kurslarda Türkçe, İngilizce veya Kürtçe öğrenebileceklerini belirtmişlerdir. Araştırma grubunun kendilerini iyi ifade etmenin diğer bir nedeni, birçoğunun uzun süredir dağ kadrosundan ayrılmış ve normal hayatlarına dönmüş olmalarıdır. Üçüncü neden; örneklem grubundan bazıları da ilgili kanun maddesinden yararlanarak devlet memuru olmuş ve memuriyetten dolayı kendilerini her alanda geliştirmek zorunda kalmış olmalarıdır.

Bu tabloda görüldüğü gibi örgüte katılanların büyük bir kesiminin düşük eğitim düzeyine sahip olduğu görülmektedir. Nitekim Bruinessen; PKK üyelerinin ve sempatizanlarının büyük çoğunluğunun oldukça genç, eğitim açısından zayıf ve yoksul bir geçmişe sahip olduklarını, örgüt kompozisyonunun en proleter ve karşıtlarına göre lümpen proleter Kürt örgütü olduğunu tespit etmiştir (Bruinessen: 1992:311).

Tüm dünyada olduğu gibi, terörün en fazla beslendiği alanlardan biride, kuşkusuz cehalettir. Terör örgütünün neden öğretmenleri ve okulları hedef aldığı, bu tablodan açık bir şekilde anlaşılmaktadır. Yapılan araştırmalarda, yoksulluk ve terör arasında bir ilişki bulunurken, aynı ilişkinin, eğitim seviyesinin düşük olması ile de ilgili olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 8: Okul Durumlarının Dağılımı

Okul Durumları	Sayı	Yüzdelik
Öğrenimim devam etmekteydi	27	32
Okuldan atılmışım	8	9
Okuldan kendi isteğimle ayrılmışım	12	14
Maddi imkânsızlıklardan dolayı Okula gidemedim	23	27
Bulunduğumuz yerleşim yerinde okul yoktu	15	18
Toplam	85	100

Tablo 8’de araştırma grubunun, örgüte katılmadan önceki okul durumlarının dağılımlarına yer verilmiştir. Bu tablo ile örgütün en fazla ilgilendiği yaş grubunun; ergenlik dönemi gençler olduğu gerçeği ortaya çıkmıştır. Eğitimsiz olanların yanında işsiz olanların da, örgütün perspektifinde olduğu bilinmektedir. Cehalet, bireyi, her türlü suça iten bir hastalık gibidir. Amerikalı psikologlar, okuldaki başarısızlık oranları ile suç arasında bariz bir ilişkinin olduğunu, okulu bırakan bu çocukların gelecek beklentisi olmadığından dolayı suça yöneldiklerini tespit etmiştir. R.N. Cassel’in 2003 yılında yaptığı araştırmada, Amerika da ki hapisanelerde hüküm giyen her iki kişiden birinin okulu terk etmiş olduğunu, bu kişilerin aynı zamanda kötü yaşam koşulları ve işsiz olma riski ile de karşı karşıya kaldıklarını tespit etmiştir (Cassel, 2003:97).

Bu tabloya göre, dağ kadrosuna katıldığı dönemde katılımcıların büyük çoğunluğunun, % 32’sinin öğrenimine devam ettikleri, % 27’sinin, maddi imkânsızlıklardan dolayı okula gidemediği, % 18’inin, bulunduğu yerleşim yerinde okul bulunmadığı için okuyamadığı, % 9’unun da, okuldan atılmış olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Okulu yarıda bırakan görüşmecilerden bazıları okulu neden bıraktığını şu cümlelerle yorumlamışlardır.

“Bulunduğumuz yerleşim yerinde lise olmadığı için Siirt merkeze gitmem gerekiyordu. Ancak maddi imkânsızlıklardan ve her gün yolda yaşanan

çatışma ve aramalardan dolayı okula devam edemedim. Köye geri dönmek zorunda kaldım. Köyde beni çoban yaptılar (E.K. Erkek, 30 yaşında)."

"Örgüt üyeleri köyümüze geldiklerinde yaptıkları ilk iş köyün okulunu yakmak oldu. Ben o zaman 10 yaşındaydım. Köy meydanında yaptıkları açıklamada ailelerin çocuklarını okullara göndermemeleri gerektiği söylendi. Okul yakıldığı için 3. sınıftan sonra okula gidemedim (T.K. Erkek, 33 yaşında)."

"Benim normalde sol örgütlerle hiçbir ilgim yokken, üniversitede ki aşırı sağ kökenli öğrenciler ve hocalar beni PKK sempatisini yaptılar. Bundan dolayı eğitimi yarıda kesmek zorunda kaldım. Birkaç defa katıldığımız gösterilerden sonra polis, beni gözaltına aldı. Hak etmediğim ağır hakaretlere maruz bırakıldım. Bu, dananın kuyruğunun koptuğunu andı. Sonra kararımı verdim. Benim dağa çıkmam gerekiyordu. Bu bunalımlar bana yetmişti. Bu süreçte ailemin hiçbir şeyden haberi yoktu. Benim normal bir şekilde üniversitede okuduğumu düşünüyorlardı. Ben de onlara bu konuda hiçbir bilgi vermiyordum. Ve onları haberdar etmiyordum. Ben zaten dağa çıkmadan önce PDR üçüncü sınıfta okuyordum. Birçok kişinin isteyip te kazanamadığı bölümdü. Ancak bölümü bana zehir ettiler. Benden önce ziraat fakültesinde okuyan başka bir hemşerim, doğulu olduğu için aşırı sağ görüşlü, öğrenciler tarafından çok kötü bir şekilde dövülmüş, bu çocuk daha sonra depresyona girmiş, ruhsal çöküntü yaşamış en sonunda şizofren olmuştu. Bu kişide üniversiteyi bırakmak zorunda kalmış daha sonra ailesinden öğrendiğim kadarı ile bu çocuk akli dengesini tamamen yitirmişti. En sonunda askere gitmiş Edirne'de askerde iken nöbet sırasında kendi silahı ile intihar etmiş ve ölmüştü. Bu durum beni çok derinden etkiledi (F.U. Erkek, 31 yaşında)."

PKK örgütü ilk silahlı eyleminden sonra hedef tahtasının başına öğretmenleri ve okulları koymuştur. İnsan Hakları Vakfının hazırladığı rapora göre, 1984 ile 1994 yılları arasında örgüt tarafından bölgede öldürülen öğretmen sayısı 128 olarak tespit edilmiştir. İçişleri Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada, 1992 ile 1994 yılları

arasında güvenlik sorunlarından dolayı kapatılan okul sayısı ise 5210 olarak tespit edilmiştir (Olağanüstü Hal Bölgesinde Eğitim Raporu, 1995:113).

Bölge halkının eğitim olanaklarından yoksun bırakılması örgütün en önemli stratejilerinden birini oluşturmaktadır. Nitekim İsmet İmset'e göre örgüt, "devletin asimilasyon politikaları" için Milli Eğitim sistemini kullandığına inandığı için, öğretmenler ve okulları hedef tahtasına koymuştur (İmset, 1992:82).

6.1.6. Örgüte Katılmadan Önce Ekonomik ve Mesleki Özellikleri

Kötü ekonomik koşullar ve terör arasında ki bağlantı, literatürde yaygın olarak incelenmiştir. 1975–1995 yılları arasında 60'tan fazla ülkede marjinal grupları inceleyen MacCulloch yaptığı araştırmada, ekonomik koşulları ve buna bağlı olarak gelir düzeyi yüksek olan ülkelerde, bu tür terörize edilmiş faaliyetlerin daha az olduğunu tespit etmiştir (McCulloch, 2004:125). E. Berman ise 2002 yılındaki araştırmasında; sosyo ekonomik ve eğitim konusundaki fırsat eşitsizlikleri, yoksulluk, işsizlik ve buna bağlı olarak gelir düzeyinin düşük olması, terörü ortaya çıkartan en önemli faktörler olduğunu savunmuştur. Ona göre terör örgütlerinin en fazla ilgisini çeken bireyler, toplumun sosyo ekonomik düzeyi en kötü olan kesimlerini oluşturmaktadır (Survival, Berman, 2002:135).

Araştırmada bireylerin örgüte katılmasında rol oynayan en önemli değişkenlerden birinin de, işsizlik ve ekonomik problemlerin olduğu gerçeği ortaya çıkmıştır. Bireylerin yaşamış olduğu maddi sıkıntılar, temel insani ihtiyaçlarının karşılanamaması, kişinin işsiz olması, onu hayata bağlayacak bir uğraş alanının olmaması vb. durumlar, örgüte katılmasının bir çıkış yolu olarak görmesine ve bu sürecinin hızlanmasına sebep olabilmektedir.

Tablo 9: Örgüte Katılmadan Önce Ücret Getirici/ Para Kazandırıcı İşlerde Çalışma Durumlarının Dağılımı

Çalışma Durumu	Sayı	Yüzdelik
Evet	23	26
Hayır	62	74
Toplam	85	100

Kişinin ücret getirici ve para kazandırıcı bir işinin olmaması, yaşam tarzının olumsuz yönde etkilenmesine ve kişiyi terör örgütlerinin yönlendirmesine açık hale getirir. İşsiz olan bireyin hayatını ikame edebilmesi için suça yöneldiği bilinmektedir. İşsiz ve buna bağlı olarak maddi durumları kötü olan şahısların terör örgütlerinin perspektifinde olduğu, örgütün dağ kadrosuna kazandırılan bireylerin bazılarının ise maddi destek vaadiyle kandırıldığı bilinmektedir (Goldstein, 2004:17).

Tablo 9’da araştırma grubunun örgüte katılmadan önce, ücret getirici/para kazandırıcı işlerde çalışma durumlarının verileri yer almaktadır. Bu tabloya göre örgüte katılanların ezici bir çoğunluğu % 74’ü, örgüte katılma aşamasında ücret getirici bir işte çalışmadığını belirtmişlerdir. Görüşmecilerin % 26’sı ise, bu süreçte, ücret getirici bir işte çalıştığını vurgulamışlardır.

“Ben o zaman 20 yaşında evli ve 1 çocuğum vardı. Burada geçinemediğimiz için, Van’dan İstanbul’a mevsimlik işçi olarak çalışmaya gittim. Burada bir şantiyede çalışıyordum bu şantiyede 3-4 ay gibi bir süreliğine çalıştım. Ama ücretlerimiz verilmiyordu, verilse de düzenli bir şekilde verilmiyordu. Bazen ekmek alacak paramız kalmıyordu. Bundan dolayı eşime ve aileme para gönderemiyordum. Bu durum aile içinde huzursuzlukların ortaya çıkmasına sebep oldu. Çalıştığım iş yerine gelen birinin, "gideceğin yerde çok para kazanacaksın" yalanına uyararak beni bölgeye göndererek örgüte teslim ettiler (O.Y. Erkek,33yaşında).”

Bölgede yaşanan olayların, bölgenin ekonomik anlamda geri kalmışlığı ilişkilendirilebilir. Ekonomik durumu iyi olan bireylerin veya grupların toplumla münasebetleri ve doğal olarak entegrasyonu daha kolaydır. Nitekim Bruinessen Türkiye’nin doğu bölgeleri ile batı bölgeleri arasındaki ekonomik farklılığı şu şekilde açıklamıştır. Ona göre Türkiye’nin Batı illerinden Doğu illerine seyahat etmek tamamen farklı bir ülkeye gitmek gibidir. Doğu illeri, daha ilkel, daha yoksul ve daha katı toplumsal çelişiklere sahip bir yapıda, köylüler yarı feodal bağımlılık içinde ve aşiret sadakati halen çok yüksek (Bruinessen: 1992:297).

Bölgelerarası dengesizliğe vurgu yapan diğer bir yazar Robins’tir. Ona göre

1980’li yıllarından itibaren, Türkiye’nin batı bölgeleri ile doğu bölgeleri arasında sosyo ekonomik dengesizlik kendini açıkça hissetmiştir. Bununla beraber yeni Türkiye’nin refahında, ülkenin Güney Doğusundaki vatandaşlara çok az bırakıldığı söylenilebilir (Robins, 1993:663). Sosyo ekonomik sebeplerden dolayı depresyona giren gençliğin örgütü desteklemesi, belki de dağ kadrosuna katılması daha olasıdır. Yaşanan olaylar, şiddetin artmasına, yatırımların yapılmamasına ve dolayısı ile ekonomik faaliyetleri olumsuz etkileyerek, göçün yaşanmasına ve sermayenin bölgeden kaçmasına sebep olmaktadır.

Yayman, ülkemizde anarşinin odak noktasını oluşturan PKK’ya salt bir terör örgütü olarak bakılacağına, örgütün ortaya çıkmasına sebep olan sosyal ve politik alt yapısına bakılmasının, daha doğru olacağını vurgular (Yayman, 2016:54). Aynı şekilde Cahit Tanyol’a göre de, Kürt sorununun sebeplerinin ve sonuçlarının birbirine karıştırıldığını dile getirerek, PKK’nın ve Abdullah Öcalan’ın bu sorunların sebebi değil sonucu olduğuna dikkat çekmektedir (Tanyol, 1993:75-76).

Tablo 10: İşsiz olma Durumlarının Dağılımları

Çalışmamanın Nedenleri	Sayı	Yüzdelik
Öğrenciydi	23	37
İş bulamayanlar	9	15
Sadece ev işlerinde ailesine yardım edenler	30	48
Toplam	62	100

Tablo 10’da örgütten ayrılanların katılmadan önce çalışmıyorsa, çalışmama nedenlerine dair bulgulara yer verilmiştir. Araştırma grubunun örgüte katılmadan önce, ezici bir çoğunluğunun, % 48’nin sadece ev işlerinde ailesine yardım ettiği, yani her hangi bir mesleğinin olmadığı, % 37’sinin öğrenci olduğu, % 15’inin de, iş bulamadığından dolayı çalışmadığı tespit edilmiştir.

Yapılan mülakatlarda terör örgütüne katılımı en önemli faktörlerden biri de, kişinin işsiz ve ailesinin maddi durumunun kötü olmasıdır. Bazı gençlerin maddi imkânsızlıklar ve ekonomik sorunlardan dolayı terör örgütüne katıldıkları, örgüte

katılmayı bir çıkış yolu olarak gördükleri bilinmektedir. Bireyin kendisini hayata bağlayacak, temel ihtiyaçlarını karşılayacak düzenli bir işinin olmaması, örgüte katılmasında aktif bir çevresel faktör olarak görülmektedir. Örneğin; teslim olmuş bir örgüt üyesi, maddi imkânsızlıklar ile dağa çıkma arasındaki ilişkiyi, şu ifadelerle özetlemiştir.

1990'lı yılların başında lise de okuyordum. Lise çağındaki gençler; PKK'nin milisleri tarafından, çok yoğun bir şekilde örgüt propagandasına maruz kalıyordu. Ve o, çağdaki gençlerin aklı çeliniyordu. Özellikle bu yıllarda dağdaki imkânların ne kadar cazip olduğu anlatılıyordu. Çırav dağlarında ve Gabar dağlarında, geniş çarşıların ve büyük mağazaların olduğu söylenilirdi. Buralarda istediğiniz her şeyi bedava alma, imkânı bulacağımızı söylüyorlardı. Yaşadığımız ilçe ve hayat şartlarından dolayı bu anlatılanlar çok cazip geliyordu. Hatta bunu destekleyen bir anımı anlatayım size, biz dağdayken bir gün üç bayan arkadaşın gelip örgüte katıldığını gördük. Ancak burada en fazla dikkatimizi çeken şey, bunların ayaklarında, ayakkabıların olmaması ve terlikle gelmiş olmalarıydı. Bunu gördükten sonra "neden böyle geldiniz" şeklindeki sorumuza, "buradaki mağazalardan ayakkabı alacağız" şeklinde cevaplamışlardır. Ve bundan dolayı ayakkabı getirmediğini ve normal terlikle dağa çıktıklarını söylediler. Bu şekilde örgüte katılan birçok kişinin olduğunu söyleyebiliriz. PKK'yi ayakta tutan gücün, milis güçlerinin bu yalanları ve halkın yoksulluğu olduğunu düşünüyorum (E.A. Erkek,35 yaşında)."

Maddi imkânların iyi olmaması aynı zamanda içinde bulunulan aile ortamında, şiddetli geçimsizlik ile beraber, duygusal ve fiziksel şiddeti de beraber getirmektedir. Böyle bir istismara uğrayan genç için, en iyi çıkış yolu, her türlü ihtiyaçların karşılandığı, kendi kişiliğine değer verildiği ve onurlandırıldığını düşündüğü terör örgütünden geçtiğini varsayarak, örgütün dağ kadrosuna katılabilmektedir.

Örgütten ayrılan E.K, örgüte katılmadan önceki mesleki durumu hakkında şunları konuşmuştur.

“Köyde Her gün çobanlık yapıyordum. Bu durumdan bıkip usanmışım. Bu arada, PKK’nın milis güçleri ara ara köylere gelip köydeki milislerle propaganda yapıp, bizim bu durumumuzu bahane edip oyuna gelmemizi sağlamaya çalışıyorlardı (E.K. Erkek, 33 yaşında).”

Tablolar ve enformel görüşmeler birlikte değerlendirildiğinde, örgüte katılanların büyük bir çoğunluğunun dağ kadrosuna katılmadan önce herhangi bir işte çalışmadığı veya zor ekonomik koşullar altında hayatını ikame ettiği görülmektedir. Nitekim Martin Van Bruinessen, Kürdistan Üzerine Yazılar (1992) adlı eserinde PKK üyelerinin ve sempatizanlarının büyük çoğunluğunun oldukça genç, yoksul ve tümüyle alt toplumsal sınıflardan meydana geldiğini savunmuştur (Bruinessen, 1992:311).

Tablo 11: Mesleki Durumlarının Dağılımı

Mesleki Dağılımları	Sayı	Yüzdelik
Mevsimlik İşçi	11	48
Çiftçilik	6	26
Taksicilik	2	9
Esnaf	4	17
Toplam	23	100

Tablo 11’de araştırma grubunun örgüte katılmadan önce, hangi işlerde çalıştıklarını gösteren bulgular yer almaktadır. Bu tabloya göre, dağ kadrosuna katılmadan önce, ezili bir çoğunluk % 48’i mevsimlik işçi olarak, % 26’sı çiftçilik, % 17’si esnaf ve % 9’u da taksicilik yaptıkları tespit edilmiştir. Bu oranlar, örgüte katılanların büyük bir çoğunluğunun örgüte katılmadan önce düzenli ve gelir getirici işlerde çalışmadıklarını göstermiştir.

“Maddi imkânsızlıklardan dolayı yaklaşık olarak altı ay İstanbul’da çalıştım. Orada tanıştığım grup tarafından kandırılarak örgütün saflarına katıldım. Dağa çıktığımdan üç ay sonra ailemin, haberi olmuş. Ancak bana ulaşamadıklarından dolayı, dağdan indirmek için her hangi bir çaba

harcamamışlardır (M.Ş. Erkek, 33 yaşında).”

Maddi imkânsızlıklar terörü ortaya çıkartan ve terörün artmasına sebep olan en önemli sosyo ekonomik parametredir. Terörü ortaya çıkartan diğer faktörler ise, eğitimsizlik ve geri kalmışlık olarak sıralanabilir. Nitekim bu görüşleri destekleyen verileri Piazza’nın; 1986-2002 yıllara arasında 96 ayrı devlette gerçekleşen terör olayları üzerinde yaptığı alan araştırmasında bulmak mümkündür. Piazza, yapılan bu alan çalışmasında düşük sosyo ekonomik düzey, işsizlik ve yoksulluğun teröre neden olduğu sonucuna varmıştır (Piazza, 2006:355).

6.2. Araştırma Grubunun Göç İle İlgili Bulguları

Kent merkezli araştırmaların tümünde göç olgusu, ciddi bir değişkendir. 20. yüzyılda sanayileşme ve kentleşme ile beraber, kentlerde yeni iş sahalarının açılması, kırsal kesimden, kentlere göç dalgasını oluşturmuştur. (Keser, 2011:15). Ancak göç olgusu başlı başına bir sorun olarak kentlilerin hayatlarını, olumsuz etkilemiş kentlilerinde, kendilerine göre bazı tedbirler almasına sebep olmuştur. Bu önlemler; kentsel izolasyon, konut ayrımcılığı, azınlık hale getirme, marjinalleştirip, ötekileştirme politikalarıdır. Bu politikalar göç edenlerin psikolojilerinde büyük sorunların ve patolojik problemlerin oluşmasına sebep olmuştur (Kaya, 2009: 15).

Ancak araştırmamıza konu olan göç olgusu, daha iyi hayat şartlarının sağlaması veya kentli olmak için gerçekleştirilen göçten ziyade, bölge halkının terör eylemlerinden ve terör baskısından kurtulmak için gerçekleştirdiği bilinmektedir.

Örgüt; kuruluşunun ilk yıllarında gerçekleştirdiği eylemlerle, yakaladığı başarıyı sonraki yıllarda gösterememiştir. Özellikle 1985 ve 1986 yıllarında istenilen başarıyı elde edemeyen örgüt, 1986 yılında yaptığı eylemlerle halka, büyük zarar vermiştir. Sonraki yıllarda bölge halkının büyük bir kısmı terör örgütünün baskıları ve güvenlik güçlerinin operasyonlarından dolayı göç etmek zorunda kalmıştır. Halkın bu tepkisine, örgüt kayıtsız kalmamış, köy baskınları, adam kaçırma ve zorla silah atına alınma, geçici köy korucularının ve aile üyelerinin öldürülmesi ile karşılık vermiştir.

1950’li yıllardan itibaren insanlar, Türkiye’nin az gelişmiş bölgelerinden

ülkenin batısında bulunan şehirlerin ve fabrikaların yoğun olduğu sanayi bölgelerine göç etmiştir. Ayşe Ayata; 1994 yılında Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da 5 ili kapsayan göç araştırmasında, sosyo ekonomik etkenlerin yansıra güvenlik sorunlarının da göç üzerindeki en büyük değişken olarak tespit etmiştir. Ayata bu çalışmasın da, 1992 yılından itibaren örgütün saldırılarını yoğunlaşması neticesinde güvensizlik ve istikrarsızlık nedeni ile bölge içinde iç göçte ve bölge dışında dış göçte büyük artışların olduğunu tespit etmiştir (Ayata, 1994: 215).

Mazlumder’in raporunda ise gerçekleşen göçlerin zorunlu göçler olduğu şu şekilde yorumlanmıştır. Kırsal kesimde yaşayan köylünün örgütün zorlamasıyla veya askeri operasyonlardan dolayı zorla yerinden edilmesi gönülle göçten ziyade zorunlu göçle tanımlanabilir. Katliamlar, işkence ve şiddet çatışma ve kaotik ortam zorunlu göçün oluşmasına sebep olmaktadır. Resmi rakamlara göre zorunlu göçe maruz kalanların sayısı yaklaşık olarak 2 milyon olarak saptanmıştır (Mazlumder, 1995:3-4, İlkaracan,1999:309).

Ekim 1986 tarihleri arasında, Lübnan sınırında bulunan Beka vadisinde yer alan Helwe kampında, terör örgütünün 3.Kongresi gerçekleştirilmiştir. Örgütün 3. Kongresinde alınan kararlardan bazıları şu şekilde sıralanabilir (Şehirli, 2000:27).

- Örgüt eylemlerinin rahat bir şekilde gerçekleştirebilmesi için, yeni mali politikalar geliştirilmiş, bununla ilgili bir birim kurularak, bölgeden ve yurtdışından vergi toplaması için vergi kanunun çıkarılması,
- Yurt içinde, kitle eylemlerinin başlatılması için gerekli girişimlerde bulunularak, legal gösteriler ve toplantıların yapılması, halk tabanına inmeyi sağlamak.
- Örgütün başarıya ulaşmasını engelleyen geçici köy korucularının ve ailelerinin öldürülmesi, mallarının yağmalanması,
- Örgütün vermiş olduğu kayıpları kapatmak ve örgüte taze kan bulmak için askerlik kanunun çıkarılmasını sağlamak. Bu şekilde bölgedeki aileler, Türk ordusuna, asker olarak bir oğlunu gönderiyorsa diğer oğlunu da örgüte gerilla olarak göndermek zorunda bırakılacaktır.

Örgüt tarafından alınan radikal kararlar bölge halkını bezdirmiş ve göç etmek zorunda kalmıştır.

Tablo 6’da; örgütün dağ kadrosuna belli bir zaman diliminde katılanların, katıldığı dönemlerde, oturdukları yerlerle ilgili oranlar mevcuttur. Bu tabloyla, örgüte katılanların büyük çoğunluğunu oluşturan 65 kişinin % 77’lik bir oranla, başka bir yerden göç ettikleri anlaşılmaktadır.

Yayman; Türkiye Cumhuriyeti Devletinin 1990’lı yıllarda terörle mücadelede önemli bir paradigma değişikliğine gittiğini savunur. Bu dönemde terörle olan mücadelede tüm imkânlar seferber edilerek olabilecek en sert tedbirler alınmıştır. Bu çerçevede güvenlik gerekçesi ile köy boşaltmalarından tutunda, göz ardı edilen hukuksuz uygulamalara kadar farklı yöntemler denenmiştir (Yayman, 2016:52). Örgütün baskısı ile beraber sözü edilen baskılara dayanamayan bölge halkı göç etmek zorunda kalmıştır.

Örgütün çatışma yoğunluğunu arttırdığı bu dönemde, Genel Kurmay Başkanı Doğan Güreş’in “köpek balığı” metaforu ile balığın yaşamasına imkân veren suyun kurutulması yaklaşımı benimsenerek, “düşük yoğunluklu savaş” stratejisi hayata geçirilmiş, ordu kuvvetleri savunmaktan ziyade saldırı pozisyonuna geçmiştir. Terörle mücadelede yaşanan bu strateji değişikliği, sonraki yıllarda toplumsal sorunların çıkmasına, bölgede birçok hukuk dışı uygulamaların yaşanmasına, bölge halkının bir yandan güvenlik güçlerinin diğer yandan örgütün kısılcacında kalmasına ve baskılara dayanamayarak göç etmesine sebep olmuştur (Düzgören, 1994:111).

Tablo 12: Göç Dağılımları

Hangi Yıllarda Göç Ettiniz?	Sayı	Yüzdelik
1990 ve Daha Önce	18	28
1991-1995	34	52
1996-2000	13	20
Toplam	65	100

Tablo 12’de araştırma grubunun örgüte katılmadan önce, göç etmişlerse, hangi

yıllarda göç ettiklerine dair veriler bulunmaktadır. Bu tabloda, örneklem grubunun ezici bir çoğunluğunu oluşturan % 52'si, 1991-1995 yılları arasında göç ettikleri görülmektedir. İkinci sırada ise göç edenlerin % 28 ile 1990 ve 1990'lı yıllardan önce, gerçekleştiği tespit edilmiştir. Bu tabloda örgüte katılıp göç etmeyenlerin oranı ise; % 23 olarak tespit edilmiştir. 1991 ile 1995 yılları arasında göç olgusunun fazla olması ile örgütün bu yıllarda altın yıllarını yaşaması arasında, doğru bir orantı vardır. Bu durum şu şekilde özetlenebilir.

Örgüt üçüncü kongreden sonra hedef tahtasına, devletle olan ilişkilerini ve iş birliği, ajanlık olarak suçladıkları, muhtarları oturtmuştur. Bu yıllarda örgütün çıkarlarına göre hareket etmeyen muhtarların evlerine baskınlar yapılmış, çocuk kadın veya ihtiyar demeden herkes öldürülmüş, evleri yakılmış, malları talan edilmiş, hayvanları kaçırılmıştır. Bu dönemin en büyük mağdurları nitekim geçici köy korucuları olmuştur. Kongreden alınan karardan sonra, onlarcasına suikast düzenlenmiş, çocukları kaçırılmış, yaylalardaki hayvanları talan edilmiştir.

Örgütün; IV. Kongresinde alınan kararla, bizzat Öcalan'ın kendisi tarafından geçici köy korucularına yönelik af kanunun çıkarıldığı dile getirilmiş ve buna "Öcalan Affi" denilmiştir. Sözde kanunla birlikte "1 Ocak-31 Aralık 1991 tarihleri arasında, örgüte müracaat edip, silahını bırakan geçici köy korucular af edilecektir" şeklinde bir karar alınmıştır. Bu karar alındıktan sonra, özellikle, şehir merkezlerinden çok uzak olan köylerde yaşayan köy korucuları, akın akın şehir merkezlerine veya karakollara giderek silahlarını bırakmak zorunda kalmıştır.

Güvenlik kuvvetlerinin ulaşamadığı, karakolların olmadığı, kırsal kesimlerde yaşayan bölge halkı, silahlarını teslim ettikten sonra, örgütün daha fazla baskısına maruz kalmış ve ülkenin metropollerine zorunlu olarak göç etmek zorunda kalmıştır.

Görüşmecilerden biri, 1991 yılının sonbaharında köyden göç etmek zorunda kalan ailesinin hikâyesini şu şekilde yorumlamıştır.

"1991 yılında ben daha çocuktum, hayal meyal hatırlıyorum. Babamın anlattığına göre yaşanan olaylardan sonra Köy korucusu sistemi getirilmiş ve bölgenin büyük çoğunluğu korucu olmuştu. Devlet köylüye zorla silah

alacaksın diyor, örgüt ise almayacaksın diyormuş. Koruculuk olayından sonra PKK köylere baskın yapmış. Bizim köyümüzün de yarısı korucu olmuş yarısı kabul etmemiş. Bundan dolayı örgüt her akşam karşıkı dağlardan taciz ateşi yapıyormuş. Birkaç defa çatışma çıkmış birkaç kişi ölmüş. Örgütün korucu affından sonra bizim ailede dâhil köylülerin tamamı silahlarını bırakarak, 1991 yılının eylül ayında, şehir merkezlerine göç etmek zorunda kalmış. Göçten sonra ekonomik olarak çok büyük zorluklar çektik (L.K. Erkek, 32 yaşında).”

Zorunlu göç, kısa vadede kötü ekonomik koşulların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Kötü olan bölge ekonomisi, zorunlu, kısa ve ansızın meydana gelen zorunlu göçten dolayı daha da zayıflamıştır. Şehirler işsiz insanlarla dolmuştur. Göçle beraber kötü olan hayat şartları daha da kötüleşmiştir.

Örgütün baskıları yüzünden babası tarafında başka bir yerleşim yerine gönderilen görüşmecilerden biri, neden ve niçin göç etmek zorunda kaldığını aşağıda olduğu gibi özetlemiştir.

“Yaşadığımız köy ilçe merkezine yaklaşık olarak 40 km uzaktı ve burası çok dağlık bir alandı. 90’lı yıllarda PKK en güçlü olduğu dönemlerde biz köyde yaşıyorduk. Köyümüz Çıray yaylasının dibinde olduğu için örgüt üyeleri her akşam köye iniyor zorla ekmek alıyordu. Verilmemesi durumunda ise köylüleri tehdit ediyordu. Örgüt üyeleri sadece erzakla yetinmiyor aynı zamanda köylülerden kendilerine birer oğullarını da vermeleri istiyordu. Baskılara dayanamayan babam beni ve 2 kardeşimi ilçe merkezine akrabamın yanına gönderdiler. Biz sonra burada kendimize bir ev tuttuk ve burada yaşamaya başladık (T.A. Erkek, 34 yaşında).”

1996-1998 tarihleri arasında Algan Hacaloğlu ve 9 arkadaşının hazırlamış olduğu Türkiye Büyük Millet Meclisi (10/25) esas numaralı Meclis Araştırma komisyon raporuna göre, resmi olarak herhangi bir köy boşaltma talimatı olmamasına rağmen, 3428 yerleşim yerinin boşaltıldığı, 57,318 aileden 378,335 kişinin başka yere göç ettiği tespit edilmiştir. Bu raporda üzerinde önemle durulan

konuların başında, güvensizlik ortamından dolayı gerçekleşen göçlerin yani örgüt zorlaması ve ekonomik sebepler dışında, güvenlik güçleri tarafından da yasal prosedüre uyulmadan zorunlu olarak köylerin boşaltıldığı ve 2510 sayılı iskân kanununa göre bu insanlara iskân, temel ihtiyaçlar ve diğer hizmetlerin sağlanmadığı tespit edilmiştir (TBMM Göç Raporu, 1998:13).

Bu raporda sadece kitlesel göçlerin rakamlarının verildiği ve bireysel göçlerin buna dâhil edilmediği, bireysel göçlerle ilgili olarak ayrıca bir çalışmanın yapılması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca zorunlu göç ile ilgili verilen rakamlara bölge insanı ve STK temsilcileri tarafından itiraz ettiği vurgulanmıştır. Aynı komisyon tarafından bölge illerinin valilikleri ile yapılan yazışmalarda, göçlerle ilgili kayıt tutulmadığı ve kayıt tutanlarında 1994 yılından sonra resmi kayıtların yapıldığı belirtilmiştir.

6.2.1. Göçün Sebepleri İle İlgili Bulgular

PKK örgütünün eylemlerini yoğunlaştırdığı 1990'lı yılların başından itibaren, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinin kırsal kesimlerinde yaşayan vatandaşların büyük çoğunluğu yerleşim yerlerini, terör örgütünün baskılarından ve diğer sebeplerden dolayı terk etmek zorunda kalmıştır. Bu insanların birçoğu ilk etapta bağlı oldukları şehir merkezlerine, sonrasında ise yaşam koşullarına tamamen yabancı oldukları, güvenlik kaygısının yaşanmadığı, alım gücünün yüksek olduğu metropollere göç etmişlerdir. Bu göçler kısa süre içerisinde toplu olarak ve hızlı bir şekilde gerçekleşmiştir. Bu insanlar sadece evlerini değil, toplumsal değerlerini ve geçim kaynaklarını da terk etmek zorunda kalmışlardır.

Bu bölümde, örgütün dağ kadrosuna katılmadan önce, göç etmek zorunda kalanların neden veya hangi sebeplerden dolayı göç ettiklerini sorduk.

Tablo 13: Göç Sebeplerinin Dağılımı

Göç Sebepleri	Sayı	Yüzdelik
Köylerimiz güvenlik güçleri tarafından Boşaltıldığı için	10	15
Terör örgütünün baskıları yüzünden	52	80
Can güvenliğimiz için kendi isteğimizle	3	5
Toplam	65	100

Tablo 13'te araştırma grubunun örgüte katılmadan önce göç etme durumlarının sebeplerine dair bulgular yer almaktadır. Bu tabloda, araştırma grubunun ezici bir çoğunluğu (% 80'i), terör örgütünün baskıları yüzünden göç ettikleri tespit edilmiştir. Aynı tabloda % 15'lik bir oran da, köylerinin, güvenlik güçleri tarafından veya kendi güvenliklerinin korunması için, devlet tarafından boşaltıldığını savunmuşlardır. "Can güvenliğimiz için kendi isteğimizle köylerimizi boşalttık" diyenlerin oranı ise % 5'te kalmıştır.

M. Barut'un 2002 yılında zorunlu göç ile ilgili yaptığı alan araştırmasında katılımcıların göç etme nedenleri arasından, OHAL uygulamalarından dolayı göç edenlerin % 87, canını kurtarmak için kendi isteği ile göç edenlerin % 66 ve % 61'inin de köy boşaltmalarından dolayı göç ettikleri sonucuna varmıştır (Barut, 2002: 51). Aydoğan, Bilgili ve Güngör'ün 1997 yılındaki araştırmalarında ise katılımcıların % 51'i can güvenliği ile kendi istekleriyle % 25'i devlet baskısıyla, % 23'ü de PKK'nın baskısından dolayı göç ettikleri tespit edilmiştir (Aydoğan ve Arkadaşları, 1997: 327). A. Göktürk'ün 1997 yılında yaptığı çalışmada da benzer sonuçlar ortaya çıkmış, araştırmaya katılanların %74' ü çatışma ortamından ve köy yakılmalarından dolayı göç ettikleri anlaşılmıştır (Göktürk, 1997: 356).

Algan Hacaloğlu ve arkadaşlarının o yıllarda bölge valiliği yapmış şahıslarla yaptıkları görüşmelerde, hiçbirinin kanunun kendilerine verilen yasal köy boşaltma yetkisini kullanmadığı, resmi olarak köy boşaltma emri olmadan boşaltılan binlerce köyün sadece terör örgütünün yarattığı güvensiz ortamdan kaynaklanamayacağını dile getirmişlerdir (TBMM Göç Rap, 1998:63).

Aynı yıllarda hazırlanan CHP'nin Demokratikleşme Raporunda ise; Doğu ve Güney Doğu Anadolu bölgesinde 1980-2000 yılları arasında 3428 köy ve mezra, güvenlik nedeni ile boşaltılmış, bu yerleşim yerlerinde yaşayan 400 bin vatandaş, doğal yaşam alanlarından uzaklaştırılarak, zorunlu göçe maruz bırakılmıştır. Zorunlu göçlere maruz kalan aile sayısı ise yaklaşık olarak 70 bin olarak tespit edilmiştir (CHP, 2001:20). Bu dönemde gerçekleşen zorunlu göçler ile ilgili rakamlar birbirinden farklılık göstermektedir. Örneğin Hacettepe Üniversitesinin 2006 yılında yaptığı araştırmada, zorunlu göç ile yerlerinden edilmiş bölge halkının 950 bin ile 1,5 milyon arasında olduğu tespit edilmiştir (Hacettepe, 2006:15). İnsan Hakları İzleme Örgütünün 2002 yılında gerçekleştirdiği araştırmasında ise bu rakamın iki milyonun üstünde olduğu tespit edilmiştir (HRW, 2002:20).

Terör örgütünün baskıları yüzünden göç etme oranlarının yüksek olması şu şekilde değerlendirilebilir. Örgüt, 1990'lı yılların başında bölgede, özellikle kırsal kesimlerde, bölge halkına çok fazla baskı uygulamıştır. Örgütün söylem ve eylemlerine göre hareket edenlere dokunulmamış, onlara karşı çıkanlar ise örgüt tarafından kıyımdan geçirilmiştir. Bu dönemde devlet yetkililerinin de, kırsal kesimde bulunan köylerin, tamamına ulaşması imkansız olduğundan, örgüt bu alanlarda rahat bir şekilde hareket etmiştir. Devletin direk olarak ulaşamayacağı alanlarda, yürürlüğe konulan geçici köy koruculuğu sistemi ise, şehir merkezlerinden uzak olan yerleşim yerlerinde, çok fazla başarılı olamamıştır. Bunun temel sebebi ise örgütün, bu dönemlerde altın yıllarını yaşıyor olması ve örgüte katılımın maksimum düzeyde olmasıdır.

Örgütün baskısı yüzünden göç etmek zorunda kalan bir görüşmeci yaşadığı süreci şu şekilde yorumlamıştır.

“Bizim yaşadığımız köy şehir merkezine yaklaşık 20 km uzaktı. Ancak kırsal dağlık ve ormanlık bir köy olduğu için örgüt üyeleri sürekli köyün etrafında yaşıyordu. O zamanlar koruculuk daha yeni gelmiş ancak köyümüzün ortak kararı ve örgütün baskıları yüzünden kabul edilmemiş ve silahlar alınmamıştı. Bundan dolayı örgüt üyeleri köy içinde serbest dolaşarak ihtiyaçlarını karşılıyordu. Bu dönemlerde zorla silahaltına alınma

vardı. Bundan dolayı birkaç akşam köy meydanında bunu açıkça dillendirdiler. Ben o zaman 12 ve abimde 15 yaşında idik. Babam örgütün bizi kaçırmasını önlemek için ilk olarak şehir merkezine akrabamızın yanında gönderdi. Biz yaklaşık olarak 3 ay kaldık ve çocuk olmamıza rağmen o zamanlar traktörlere inşaat kumu yüklüyor yevmiyemizi o şekilde kazanıyorduk. Köydekiler ailemi örgüte şikâyet etmişler ve babamın çocuklarını dağa göndermek istemediği içi şehre gönderdiğini söylemişler. Örgütte babama bu davranışından dolayı ödeyemeyeceği miktarda para cezası vermiş, babam da alabileceği hayvanlarını ve eşyalarını da alarak ilçeye geldi. Hayvanlarımızı sattık. Daha sonra oradan da Mersine göç ettik (Z.M. Erkek, 31 yaşında).”

Kirişçi ve Winrow zorunlu göçlerle ilgili olarak şu değerlendirmelerde bulunmuşlardır. PKK 90’lı yıllarda örgüt stratejisinin bir parçası olarak, şehir merkezinden uzak olan köyleri, dağ kadrosuna gıda ve barınak sağlamak için zorlamaktaydı. Örgüt elemanlarını besleyen bu köyler de, güvenlik güçleri tarafından bazı yaptırımlara maruz bırakılıyor ya da taciz ediliyordu. İki ateş arasında kalan köylü, sonunda kent merkezlerine göç etmek zorunda kalmıştır (Kirişçi, Winrow, 2007:153).

Görüşmecilerden biri yaşanan olaylardan sonra maruz kaldıkları zorunlu göçün öncesini ve sonrasını şu şekilde ifade etmiştir.

“Biz daha önce ailece Van’ın Başkale ilçesinde yaşıyorduk. Köyden epey gelirimiz vardı. Hayatımızı ikame edebilecek bir gelire sahiptik. Zamanla artan olaylardan dolayı bağımıza bahçemize gidemez olduk. Hayat bize zehir olmuştu ve köyde birkaç defa çatışma çıktı. Çatışma sonucunda birkaç tane asker ve gerilla öldürülmüştü. Bu çatışmaların sorumlusu olarak bizim ailemizi ileri sürdüler. Aslında bizim olayla hiçbir ilgimiz yoktu. Ancak köy içerisindeki milis güçleri aynı zamanda askerlerinde mitliğini yapıyorlardı. Bizi PKK saflarına çekmek için böyle bir oyunu yapmışlardı. Bu olaylardan sonra birkaç defa babamı cezaevine attılar, sonra tekrar bıraktılar. Daha sonra ilçe merkezine (BAŞKALE) zorunlu

göç etmek zorunda kaldık. Burada da polis ve asker bizi rahat bırakmadı. Bir sene Başkale’de kaldıktan sonra tekrar Van Merkez’e göç etmek zorunda kaldık. Köydeyken tarım ve hayvancılıkla uğraşan babamın bir sürü hayvanı vardı. Bu hayvanların tümünü sattık ve bu para ile Van’da bir ev aldık. Van merkeze taşındıktan sonra burada çok fazla mağduriyet yaşadık (H.Y. Erkek, 33 yaşında).”

Bir görüşmecide yaşanan çatışmalardan etkilenmemek ve olayların bir parçası olmaktan kaçınmak için kendi istekleri ile köylerinden nasıl göç ettiklerini şu şekilde açıklamıştır.

“Ben o zaman evliydim, köyümüz ve çevresinde her zaman çatışmalar çıkıyordu. Bizim köyde karakol olmadığı için örgüt üyeleri her akşam elini kolunu sallayarak köye geliyor propaganda yapıyordu. Köylülerden zorla ekmek ve yiyecek maddesi alıyordu ve köylüleri vermemeleri durumunda ölümle tehdit ediyorlardı. Bir sonraki günde asker geliyordu ve neden terör örgütüne ekmek veriyorsunuz diyor ve örgütün zorla ekmek aldığı köylüleri gözaltına alıyordu. Bunun ardı arkası kesilmiyordu ve çatışmalar çıkıyordu. Bu çatışmalardan zarar görmemek için kendi isteğimiz ile Van’a göç ettik (O.Y. Erkek, 33 yaşında).”

Bruinessen örgütün kendi çıkarlarına göre hareket etmeyen herkesi tasfiye etme kararını şu şekilde değerlendirmiştir. PKK örgütü, 12 Eylül 1980 darbesinden önce de en köktenci ve rakip Kürt örgütlerine karşı şiddet eğilimlerinden taviz vermemekle tanındı. Örgüt, 1984 yılındaki ilk askeri eylemlerinden başlayarak “Sömürgeciliğe karşı bağımsızlık mücadelesi” adına sadece Türk askeri ve bürokratik seçkinlerine karşı değil, fakat aynı zamanda “işbirlikçiler”, “korucular”, “tasfiyeciler”, “sosyal şovenist” gibi sınıfları ve kendi devrimine karşı olanların tamamını hedef tahtasına koymuştur (Bruinessen: 1992:314). Bu nedenlerden dolayı bölge halkının büyük çoğunluğu yerleşim yerlerini terk ederek, zorunlu olarak göç etmek zorunda kalmıştır.

6.3. Araştırma Grubunun Aile Yapılarına İlişkin Bulgular

Terör örgütleri eleman temininde bulunurken, adayın aile yapısı, arkadaş çevresi, ekonomik durumu ve zaafı hakkında araştırma yaptıktan sonra adayla irtibat geçmektedir. Bu bölümde örgütün dağ kadrosuna katılan bireylerin, aile yapılarına ilişkin bulgular yer almaktadır. Aynı bölümde aile yapıları, kardeş sayıları, hane halkı sayısı ve bunların birbirleri ile olan ilişki durumları ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

6.3.1. Ebeveynlere İlişkin Bulgular

Ergenlik dönemindeki bireyin normal dışı davranış göstermesinde, aile reisinin, aile üyelerinin baskın olması veya ona karşı ilgisiz olmasından kaynaklanmaktadır. Bu durum geleneksel aile yapısının hâkim olduğu ataerkil toplumlarda yaşayan bireylerde daha çok görülmektedir. Durkheim, grup bağların gevşek olduğu toplumlarda bireyin kuraldışı davranışlar sergilediği gibi, grup bağların çok sık olduğu dönemlerde de bireyin normal dışı davranışlar gösterebileceğini vurgulamaktadır (Durkheim, 2002:187).

Tablo 14: Ebeveynlerin Hayatta Olma Durumlarının Dağılımı

Örgüte Katıldığınızda, Anne ve Babanızın Durumları Nasıldı?	Sayı	Yüzdelik
Hem babam hem de annem sağdı	43	51
Babam sağ, annem ölmüş	18	21
Annem sağ, babam ölmüş	24	28
Toplam	85	100

Tablo 14'te araştırma grubunun örgüte katıldıklarında, anne ve babalarının hayatta olup olmama durumları verilmiştir. Bu tabloya göre, anne ve babası sağ olanların oranı % 51, babası sağ, annesi ölenlerin oranı % 21, annesi sağ ve babası ölenlerin oranı ise % 28 olarak tespit edilmiştir. Ebeveynlerinden birinin vefat etmesi, çocuğun tehlikelere açık olmasına ve kandırılmasına sebep olabilir.

Tablo 15: Baba Mesleklerinin Dağılımları

Babanızın Mesleği Nedir?	Sayı	Yüzdelik
Çiftçi	12	14
Memur	8	9
İşçi	3	4
Taksici	2	3
Emekli	5	6
Esnaf	7	8
Çoban	18	21
Vefat etmiş	7	8
Serbest Meslek	13	15
İşsiz	10	12
Toplam	85	100

Tablo 15’te araştırma grubunun, babalarının mesleki durumlarını gösteren bulgulara yer verilmektedir. Baba mesleğini sormamızın birden fazla parametresi bulunmaktadır. Daha önce yapılan araştırmalarda, terör örgütlerine kendi istekleri ile katılanların büyük bir çoğunluğu, maddi imkânsızlıklardan dolayı katıldıklarını belirtmiştir. Bundan dolayı baba mesleği bu durumu birinci derece de etkilemektedir. Baba mesleğini, sormamızın ikinci parametresi, babanın, çocukla beraber yaşayıp yaşamadığıdır. Babanın aile içinde olması, çocukları üzerinde otoriter davranması, çocuğu dizginleştirir ve hareketlerine çeki düzen verir. Aksi halde;; serbest bırakılan veya aşırı hoş görülen çocuğun değişik ortamlara girmesi, aykırı fikirler edinmesi veya marjinal gruplara katılmasına sebep olabilir.

Tablo 15’te; araştırma grubunun % 21’inin babalarının çobanlık mesleği ile uğraştığı, % 15’inin serbest olarak çalıştıkları, % 14’ünün babalarının çiftçilikle uğraştığı, % 9’unun babalarının memur oldukları, % 8’inin babalarının vefat etmiş oldukları, % 8’inin de babalarının esnaf olduğu tespit edilmiştir.

Görüşmecilerden biri babasının mesleğini ve yaşadıkları sorunları şu şekilde yorumlamıştır.

“Ben ilköğretimi ve orta öğretimi Şırnak merkezde okudum. Babam şofördü bazen ayda bir görebiliyordum, dolayısıyla bizle ilgilenemiyordu. Babamın bizimle ilgilenmemesi, daha doğrusu ilgilenememesi bizim farklı ortamlara ve akran gruplarına daha fazla katılmamıza sebep oluyordu. Babamın bu durumu aile içerisinde huzursuzluklara ve sorunları da beraberinde getirmişti biz zaten Şırnak merkezde ekonomik problemlerden dolayı gitmiştik. Babamda bir kamyon şoförü olarak şirkette çalışıyordu, doğu illerine kömür taşıyorlardı, özellikle sonbaharda kömür sezonunun açılması ile beraber bazen 3 ayda bir babamı göremiyordum. Şırnak merkezde 2005 ile 2010 yılları arasında ikamet ettik. Bu tarihler örgüt propagandasının en yoğun olduğu dönemlerdi. Babam sürekli il dışında olduğu için benimle ilgilenemiyordu. Burada çok yoğun bir şekilde örgüt propagandasına maruz kaldım ve örgüte katıldım (İ.M. Erkek,21yaşında).”

Bireyin babasının veya annesinin vefatı durumu da, örgüte katılmada ayrı bir parametredir. Çocuğun bu konuda yalnız kalması örgütün istediği bir durumdur. Çalışma kapsamında, araştırma grubu arasından bazılarının babalarının vefat ettiğini, süreç içerisinde kendilerini denetleyen ve yönlendiren birilerinin olmadığını vurgulayıp, bu nedenlerden dolayı örgüte katıldıklarını öne sürmüşlerdir.

Tablo 15’in sonuçları, yukarıdaki tezlerimizi, savunur niteliktedir. Görüştüğümüz kişilerin hiçbiri, ailesinin maddi durumunun iyi olduğunu belirtmemiştir veya araştırma grubu arasından; babası toprak ağası veya bey olanda tespit edilememiştir. Ailenin düzenli bir gelirin olmaması ve bu şekilde uzun süre devam etmesi, bireylerin psikolojik olarak etkilenmesine sebep olur, böylece kişi bir çıkış yolu aramaya başlar. Görüştüğümüz kişilerden bazıları, örgütün yalanlarına uyarak yaşanan maddi sıkıntılardan kurtulmak için böyle bir yola başvurdıklarını savunmuşlardır.

Tablo 16: Babalarının Eş Durumlarının Dağılımı

Babanız Kaç Eşli?	Sayı	Yüzdelik
Babam bir eşli	46	54
Babam iki eşli	39	46
Toplam	85	100

İki eşli aile ortamında, hane halkı arasında ister istemez adaletsizlikler yaşanmaktadır. Özellikle ataerkil aile yapısında, erkek ve erkek kimliği ön plana çıkarken, kadın kimliğine verilen önem ikinci planda kalmaktadır. Böyle bir ortamda erkek çocuğu önemsenirken kız çocuğu örselenir. Örselenen kız veya erkek çocuğu, kendini farklı yollarla kanıtlamaya çalışır.

Tablo 16’da örgütten ayrılanların, babalarının evlilik durumları ile ilgili veriler bulunmaktadır. Bu verilere göre; babası iki eşli olanların oranları % 46, tek eşli olanların ise % 54 olarak tespit edilmiştir. Bu tabloya göre, iki eşli ebeveynlerin oranları yüksek çıkmıştır. Bölgede devam eden ataerkil aile yapısı, kadına ve kadın kimliğine verilen değerin az olmasına sebep olmaktadır. Bu durum, kendini çok eşlilikle açık bir şekilde göstermektedir (Yörükoğlu, 1992:15).

6.3.2. Hane Halkına ve Kardeş Sayılarına İlişkin Bulgular

Dünyadaki tüm terör örgütlerinde olduğu gibi, PKK terörünün de elaman temini, tamamen gençlerden karşılanmaktadır. Gençliğin en temel özellikleri ise, otoriteden uzak, bağımsız, başına buyruk hareket etmesi ve kimliğine değer verilmesidir. Bu dönemde geçler; ailelerinden, sevgi ve onay gereksinimi, başta olmak üzere kimliğine, fikirlerine, duygularına saygı duyulmasını ister. Gençler üzerinde, katı kuralların ve baskın bir otoritenin olması, bireyi yeni arayışlara sürüklemekte bu şekilde kişi, terör örgütlerinin inisiyatifine bırakılmaktadır.

Tablo 17: Hane Halkı Sayısının Dağılımı

Örgüte Katılmadan Önce, Hanenizde Kaç Kişi Yaşamaktaydı?	Sayı	Yüzdelik
4-6	4	5
7 -8	12	13
9-10	7	9
11 -12	62	73
Toplam	85	100

Tablo 17’de araştırma grubunun, örgüte katılmadan önce hane halkı sayılarını gösteren bulgulara yer verilmiştir. Örgüte katılıp, sonra kendi istekleri ile teslim olanların ezili bir çoğunluğu, % 78’inin hanelerinde, 10 ve daha fazla kişinin olduğu tespit edilmiştir. Hanesinde en az olanların oranı % 1 ile 5 kişi yaşadıklarını belirtmişlerdir. Tablo 17’de görüldüğü gibi, örgüte katılanların büyük bir çoğunluğu, kalabalık aile ortamında büyümüşlerdir. Bunlar arasından bazıları iki eşli ev ortamında büyümüşlerdir. Ailenin kalabalık ve imkânların kısıtlı olması, bireyin başka yollara başvurmasına sebep olmakta ve kişi bulunduğu ortamdan kaçma yollarını düşünmektedir.

Bireyin kişilik gelişimi çocukluk yıllarından itibaren başlar. Birçok araştırmacıya göre, hayatın en önemli evresini ve kişilik gelişiminin odak noktasını, çocukluk yıllarında yaşanan olumlu veya olumsuz durumlar ve bu durumların birey üzerindeki yansımaları belirler. Örneğin Sigmund Freud; kişilik gelişiminin en önemli evresi olarak, ilk çocukluk dönemini işaret eder. Bu döneme, oral yani ağızcıl dönem adını verir. Ona göre çocuğun bu dönemde, ihtiyaçlarının doyurulup, doyurulmaması, karakter yapısını belirler. Freud’un, ikincil dönemi; anal yani dışkı dönemdir. Bu dönemde de, ihtiyaçların karşılanması veya karşılanmaması, karakter yapısının iyi gelişimi veya kötü gelişimi üzerinde etkili olduğunu savunur (Freud, 1921:26).

Örgüte katılımlarda, ailevi sorunlar arasında en büyük pay zorla evlendirmeler veya istenilmeyen evlilikler oluşturmaktadır. Zorla evlendirme, kadınlar için bilinse

de aslında, erkeklerinde istemediği evliliklerden dolayı evden kaçtığı, ya da örgüte katıldığı bilinmektedir. Bölgede daha küçük yaşlarda yapılan berdel veya beşik kertmesi olgusu da, gençlerin, isyan etmelerine sebep olmaktadır. Berdel, bölgede halen devam eden bir olgudur. Bölgede başlık parası uygulamasının devam etmesi, ailelerin berdeli çıkartmalarına sebep olmuş, yapılan takasla başlık parası sorunu ortadan kaldırılmıştır.

Bireylerin örgüte katılma kararında, aile faktörü önemli olmakla beraber, diğer etkenlerle beraber daha anlamlı hale gelmekte ve bardağı taşıran son damla olmaktadır.

Tablo 18: Kardeş Sayılarının Dağılımı

Kaç Kardeşiniz Var?	Sayı	Yüzdelik
2	3	4
3	1	2
5	7	7
6	9	10
7	7	8
8	4	5
9	27	32
10	27	32
Toplam	85	100

Tablo 18’de araştırma grubunun, kardeş sayılarını gösteren bulgulara yer verilmiştir. Bu tabloda ezici bir çoğunluğun, kardeş sayısı % 64 ile 9 kişi ve üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Araştırma grubunun yaşadığı hanede tek çocuk olmadığı gibi, en az kardeşleri olanlar arasından, 2 kardeşi olduğunu belirtenlerin oranının % 4 olduğu ve 3 kardeşi olanların ise % 2 olduğu tespit edilmiştir.

Görüşmecilerden biri, aile yapısını şu şekilde anlatmıştır.

Bölgedeki olaylardan dolayı göç etmiştik. Paramız olmadığı için gittiğimiz şehirde tek göz bir evde yaşamaya başladık. Babam iki eşli olduğu için

kardeş sayılarımız fazlaydı. İçinde yaşadığım aile çok kalabalık olduğu ve maddi imkânlarımız da iyi olmadığı için, doğru dürüst yemek yiyemiyor, elbise alamıyor ve yatacak yer bulamıyorduk. Bu süreçten sonra ekonomik problemler yaşamaya başladık. Bu arada ben de okuluma devam ettim. Ancak her geçen gün okuldan soğumaya ve arkadaş guruplarına daha fazla ilgi göstermeye başladım. Yaşadığımız mahallede PKK sempatanları çok fazlaydı (Ş.E. Erkek,32 yaşında).

Bölgenin tek geçim kaynağının; tarım ve hayvancılık olması, tarım ve hayvancılığın yapılabilmesi için de daha fazla insan gücüne ihtiyaç duyulması, bölgede “gücü” temsil eden en önemli olgunun nüfus yoğunluğu olması vb. sebepler, ailelerin daha fazla çocuk sahibi olmasına sebep olmuştur. Ancak, çok çocuklu ailelerin bazı dezavantajları da vardır. Çok çocuklu ailelerde temel ihtiyaçların karşılanmaması çocukların sevgi ve ilgiden yoksun bırakması, ağır işlerde çalıştırılması, bakımsızlık, çocuklara yapılan duygusal, fiziksel ve psikolojik baskı çocuğu olumsuz etkilemektedir. Bu olumsuzluklar özellikle ergenlik dönemindeki gençlerin bulunduğu ortamı, sistemi ve düzeni sorgulamasına, bireyin bulunduğu ortamı terk etmesine veya bu duruma bir çıkış yolu aramasına sebep olmaktadır.

6.3.3. Aile Ortamına İlişkin Bulgular

Terör örgütüne katılanların bir kısmının ailevi sorunlardan dolayı, örgüte katıldığı gerçeği bilinmektedir. Yaptığımız mülakatlarda, bazı kişilerin sadece, huzursuz olan ev ortamından kaçmak için örgüte katıldığını, bazıları maruz kaldığı şiddetten kurtulmak için, bazı görüşmecilerin ise çok eşli aile ortamında, kendisine kardeşlerine ve annesine yapılan haksızlıklara tepki olarak, dağ kadrosuna katıldıkları konusunda görüş bildirmişlerdir.

Mülakat yaptığımız bazı görüşmeciler, örgüte katılmadan önce, nasıl bir aile ortamında yetiştiklerini, aileleri ile olan sorunları ve bu sorunların, örgütün dağ kadrosuna katılması üzerinde ki etkilerini, şu şekilde yorumlamışlardır.

“Aile içinde ki sorunlardan dolayı, evimizde sürekli kavga yaşıyorduk. Genelde babam ve abilerim tarafından şiddete maruz kalıyordum. Bir gün,

babam la kavga ettim, bu kavgadan sonra amcamın evine sığındım ve burada bir hafta kaldım. Bu bir hafta içerisinde, PKK'ya olan ilgim kat be kat arttı. Daha sonra burada bulunduğum süre içerisinde örgütle ilgili fikrim değişti, amcaoğlum ve bir arkadaşıyla beraber, PKK'ya katılma kararı aldık (A.T. Kadın,22yaşında).”

“Ben aslında iyi hayat şartları olan bir aile ortamında büyüdüm. 1990'lı yılların başında İçinde yaşadığımız şehirde çok büyük olaylar ve çatışmalar oluyordu. Ancak biz bunların dışındaydık. Bağlı bulunduğumuz ilin bazı ilçelerinde, PKK eylemleri çok yoğun yaşanıyordu. Buralarda her gün çatışmalar oluyor, ölen askerler ve gerillalar oluyordu. Ancak bizim ilçemiz bu konuda çok rahattı. Çünkü burası ovalık bir alandı ve PKK militanları burada barınamıyorlardı. Dolayısıyla biz bu olayların tamamen dışındaydık. Babam esnaftı. Durumuz çok iyiydi. Abilerimden biri astsubay biri öğretmendi. Ben de Ankara da bir üniversitede Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik bölümünü kazanmış orada okumaya gitmiştim. Biz lisedeyken çok fazla PKK propagandası yapılmıyordu. Sadece medya organları vardı ancak bunlar da çok yaygın değildi. Yine o tarihlerde çanak antenler yasaktı ve biz istediğimiz kanalları izleyemiyorduk. Ancak bu durum bizi çok fazla etkilemiyordu (Y.M. Erkek,31yaşında).”

Nitel yöntemlerle elde edilen görüşmelerin tamamı beraber değerlendirildiğinde, araştırma grubu arasından birçok kişinin huzurlu bir aile ortamında yetişmediği gibi büyük çoğunluğunun da ekonomik sorunlar yaşadığı tespit edilmiştir.

6.4. Örgütün Dağ Kadrosuna Katılım Yaşları ve Katılmada Ailenin Etkisi

Gençlerin ergenlik dönemlerinde özenti ve takdir edilme duygusu, terör örgütlerinin üye kazanmalarında ve ihtiyaç duyduğu insan kaynaklarının temin edilmesinde, başvurduğu bir yöntemdir. Özellikle ataerkil toplum yapısına sahip ailelerde, geniş aile yapısından dolayı model alınacak bireylerin bulunamadığı bilinmektedir. Yaşadığı toplumda kendi kimliğine değer verilmeyen, anne baba sevgisinden ve ilgisinden yoksun kalan kişileri tespit eden örgüt, bu ve buna benzer

duyguları istismar ederek kişiye ulaşmaya ve kendi saflarına katmaya çalışmaktadır. Örgüt bu süreçte, görsel medya araçlarını çok iyi kullanarak bu tür duyguları istismar etmektedir. Ayrıca, kişinin yaşadığı bölgede yoğun olarak örgüt sempatisinin olması, örgüte katılmanın bir saygınlık veya bir statü aracı olarak da algılanmasına sebep olmaktadır. Bu bölümde; örgütün dağ kadrosuna katılım yaşları, örgütün dağ kadrosuna katılımda aile faktörü gibi konular irdelenmeye çalışılacaktır.

6.4.1. Örgütün Dağ Kadrosuna Katılım Yaşları

PKK terör örgütüne katılma yaşının 10'a kadar düştüğü, örgütün özellikle 1990'lı yıllarda, örgütün 3. kongresinde alınan kararla, gençleri zorla dağa çıkardığı bilinmektedir. Örgüt bunu yaparken, kalabalık aileleri ve bunların ergenlik döneminde ki çocuklarını tercih etmiştir. Terör örgütü, kendisi için gerekli olan insan kaynaklarını, ergenlik döneminde ki gençleri veya bu döneme yeni giren çocukları seçerek, onların duygusal durumlarından ve ruh hâllerinden yararlanmayı amaçlamıştır. Zorla elaman kazandırma ile PKK terör örgütünün, Sri Lanka'da ki Tamil örgütünü örnek aldığı görülmektedir.

Tablo 19: Örgüte Katılma Yaşlarının Dağılımı

Örgütün Dağ Kadrosuna Katıldığınızda, Kaç Yaşındaydınız?	Sayı	Yüzdelik
14	11	13
15	39	46
16	20	24
17	3	4
18	4	5
19	2	2
20	2	2
21	2	2
22	2	2
Toplam	85	100

Tablo 19’da araştırma grubunun, dağ kadrosuna katıldıkları tarihlerde kaç yaşında olduklarını gösteren bulgulara yer verilmiştir. Bu tabloya göre; örgütün dağ kadrosuna zorla kazandırılanların veya kendi istekleri ile örgüte katılanların yaş ortalamasının çok küçük olduğu görülmektedir. Bu tabloya göre, dağ kadrosuna katılan görüşmecilerin ezici bir çoğunluğu, % 46’sının 15 yaşında, örgüte katıldıkları tespit edilmiştir. 16 yaşında örgüte katılanların oranı % 24, 13 yaşında örgüte katılanların oranı ise % 13 olarak tespit edilmiştir.

Örgüt ordu birlikleri gibi hareket etme eylemlerine, 1991-1992 yıllarında başlamıştır. Her ne kadar alan savunmasında başarılı olmamış ve yüzlerce militanını yitirmiş olsa da, bu stratejiden vazgeçilmemiştir. Ancak burada bilinmesi gereken, ordu düzeninde hareket eden üyelerin daha çocuk yaşta olmaları, birçoğunun sözde askerlik kanunu ile örgüte kazandırıldığı, büyük çoğunluğunun zorla kaçırıldığı ve bunların örgütten kaçması halinde, ailelerinin öldürüleceğiyle tehdit edilmiş olmalarıdır. Bu şekilde alıkonulan gençler, her bölgenin kendi sınırları içerisinde bulunan kamplarda, birkaç günlük askeri ve ideolojik eğitimden geçtikten sonra karakol baskınlarına ve çatışmalara götürülmüşlerdir.

Bazı görüşmeciler, örgüte küçük yaşta katılanların durumlarını şu şekilde açıklamışlardır.

“Yaşı 15’in üzerinde olanların tümünü çatışma bölgelerine gönderdiler. Bizim yaşıımız 12 olduğu için bizi Cemil Bayık’ın yanında tuttular. Kampta 6 ay kaldık (A.K. Erkek, 37 yaşında).

Genç ve çocukların dağ kadrosuna eleman kazandırmak için örgütün, basın ve yayından çok iyi yararlandığını söyleyebilirim. Çok iyi propaganda yapılıyor. Özellikle BDP partisiyle çok iyi propaganda yapılıyor. Ve genellikle ergenlik çağındaki çocukların duygularıyla oynayıp akıllarını çelıyor, bu şekilde yaşları 13-18 arasında dolan gençleri dağa gönderiyorlar. Bunu yaparken, çocukların dağdaki, “cazip fırsatlardan” yararlanmaları konusunda bilgilendiriyorlar (A.T. Kadın, 22 yaşında).”

Örgütün 1986 yılında gerçekleştirdiği 3. Kongresinde alınan en önemli

kararlardan biri, örgütün vermiş olduğu kayıpları kapatmak ve örgüte taze kan bulmak için askerlik kanunun çıkarılmasını sağlamak olmuştur. Bu şekilde bölgedeki aileler, “Türk ordusuna, asker olarak bir oğlunu gönderiyorsa diğer oğlunu da örgüte gerilla olarak göndermek zorunda” bırakılacaktır. Bu karardan sonra örgüt, bölgede bulunan yüzlerce genci, zorla alıkoyarak dağa kaçırmıştır (Demirel, 2005:118).

“Şırnak ili ve ilçeleri de bölgenin bu anlamdaki en yoğun olayların olduğu ve propagandanın yapıldığı yerlerdi. Buralarda hemen hemen her gün eylem yapılıyordu ve zorunlu olarak dükkânlar kapatılıyordu. Sokaklardan hiçbir zaman siren sesleri ve kurşun sesleri eksik olmazdı. Biz bu dönemlerde çocuk yaşıyorduk ben 10 yaşıyordum ve bu tür eylemlerde genellikle çocukların ön plana atıldığını söyleyebilirim (H.K. Erkek, 19 yaşında).”

Araştırmada elde edilen önemli bulgulardan biri de, örgütün özellikle kitlesel eylemlerde küçük yaşlardaki çocukları ön plana sürerek, güvenlik kuvvetlerinin zor durumda kalmasına sebep olduğu tespit edilmiştir. Nitekim yukarıdaki görüşmecinin anlattıkları bunu doğrulamaktadır.

6.4.2. Örgütün Dağ Kadrosuna Katılımda Aile Faktörü

Ebeveyn tutumları, ebeveynlerin görüş ve fikirleri çocuklar tarafından model alınmaktadır. Bölge halkının büyük çoğunluğu, geleneksel aile yapısının özelliklerini halen taşımaktadır. Ailelerin kalabalık olması ve iç içe yaşamaları, cemaat tipi toplum yapısına sahip olmaları, aile ilişkilerin yoğun olmasına ve bu gençlerin birbirlerinden etkilenmesine sebep olmaktadır. Ancak çocuğun davranışlarını anne ve baba tutumları belirlemektedir. Anne ve babaların örgüt sempatisi olması ve örgüt lehinde konuşmaları, örgüte ait televizyon, radyo ve görsel medya araçlarını kullanması, çocuğun örgüt hakkında olumlu düşünmesi ve ilerleyen safhalarda örgüt sempatisi olmasına belki de örgüte katılmasına sebep olmaktadır.

Tablo 20: Örgüte Katılımda Aile Rolünün Dağılımı

Örgüte Katılmanızda, Ailenizin Etkisi Var mıydı?	Sayı	Yüzdelik
Var	29	34
Yok	56	66
Toplam	85	100

Tablo 20’de araştırma grubunun örgüte katılmalarında, ailelerinin etkisine dair bulgulara yer verilmiştir. Bu tabloya göre örgütten ayrılanların büyük bir çoğunluğunun, % 66’sının, örgüte katılmada, alilerinin direkt olarak etkisinin olmadığını belirtmişlerdir. % 34’ünün ise örgüte katılımlarında, aile etkisinin olduğu tespit edilmiştir.

Konuştuğumuz görüşmecilerin bazıları, örgüte katılmalarında, ailelerinin etkisini, şu şekilde açıklamışlardır.

“PKK’ya olan sempatinin diğer bir unsuru da, ailemin olduğunu düşünüyorum. Bu süreçte dayım, bazı amca çocuklarım ve akrabalarım dağdaydı. Bunların dağda olması, PKK ya karşı sempatinin oluşmasına etki etmiştir. Özellikle annemin gerilla dayıma, olan hayranlığı ve onu övmesi beni cezbediyordu. Tabi yaşımda küçük olduğundan dolayı bazı şeyleri tam olarak düşünemiyordum, eğer bende dağa çıkarsam başkalarının da bana hayran kalacağını düşünüyordum ve bu beni tatmin ediyordu (H.K. Erkek, 19 yaşında).”

“Ailemden hiç kimse, daha önce örgüte katılmamıştır. Ailem hiçbir zaman bölünmeden şiddetten yana olmadı. Barıştan yana oldu. Biz kimsenin ölmesini istemiyoruz. Ne PKK militanlarının ne de askerlerinin öldürülmesini istemiyoruz (E.A. Erkek, 37 yaşında).”

Görüşmeciler arasından bazılarının, örgüte katılımda, ailelerinin rolü olduğunu düşünenler, şu şekilde açıklamalarda bulunmuşlardır.

Bizim yaşadığımız ilçe merkezide sol görüşlü bir ilçeydi. Aslında özünde

muhafazakâr, ama sol takılan bir ilçeydi. Daha önceki yıllarda özellikle 70'li ve 80'li yıllarda, Kürt'cü sol akımların ve örgütlerin ilçe merkezi ve köyleri üzerinde etkisi çok fazlaydı. Daha önce ilçemiz ve köylerinde KOK'çulardan tutun da, Barzani'nin uzantılarının, buralarda çok hüküm sürdüğünü söyleyebilirim. Bunlardan dolayı değişik zamanlarda bu sol örgütlerinin toplantılarının ve eylemlerinin olduğu aşikârdı. Bu durum hem ailemin hem de akrabalarımın, Kürtçü sol örgütlere sempatisi duymasına sebep olmuştur. Benim de bundan dolayı PKK'ya sempatiim oluştu. Ayrıca PKK'nin ilk eylemlerini bizim ilçede yapması, bu ilçenin, PKK açısından önemli bir merkez olduğu izlenimi uyandırmıştı. (E.A. Erkek, 35 yaşında).

1990'lı yıllara dayanan Aile yurtseverliğinden kaynaklı olarak örgütü tanıyordum, ideolojisi hakkında bilgi sahibi idim. Örgütle ilk temasım 1993 yılında abim ve dayımın katılmasıyla başladı, zaman zaman yanımıza gelip örgüt propagandası yapıyorlardı ve örgüte sempatiim o zaman başladı (M.B. Erkek, 39 yaşında)."

Tablo 21: Ailede Haksızlığa Uğrama Durumlarının Dağılımı

Örgüte Katılmadan Önce, Haksızlığa Uğradığınızı Düşünüyor musunuz?	Sayı	Yüzdelik
Hayır düşünmüyorum	20	24
Ailem tarafından fiziksel şiddete maruz bırakıldım	23	28
Ailem tarafından duygusal şiddete maruz bırakıldım	16	18
Ailem tarafından ihmal edildim	16	18
Ailem tarafından istismara uğradım	10	12
Toplam	85	100

Tablo 21'de araştırma grubunun aile içinde haksızlığa uğrayıp uğramadıklarını gösteren bulgulara yer verilmiştir. Aile içinde haksızlığa uğradığını düşünenlerin ezici bir çoğunluğu, % 28'i ailesi tarafından fiziksel şiddete maruz kaldığını belirtmişlerdir. Araştırma grubunun % 18'inin ailesi tarafından duygusal

şiddete maruz kaldığı, % 18'inin ailesi tarafından ihmal edildiği, % 12'sinin de ailesi tarafından istismar edildiği tespit edilmiştir. Aile içinde haksızlığa uğramadığını düşünenlerin oranı ise % 24 olarak tespit edilmiştir.

6.5. Ailenin Siyasi Partilerle Olan İlişkinin, Dağ Kadrosuna Katılma Üzerindeki Etkisi

Türkiye’de, cumhuriyetten günümüze yaşanan toplumsal ve siyasal dönüşümler, Kürt meselesine olan bakış açısını da değiştirmiş ve başkalaştırmıştır. Türk siyasal sisteminde meydana gelen normalleşme eğilimleri, bölgede yaşananların sadece bir güvenlik meselesi olarak değil de siyasal bir sorun olarak ele alınmasını sağlamıştır. Ülkede 1990’lı yıllardan itibaren normalleşmenin emareleri olarak sol ve sağ eğilimli siyasi partiler meseleye eğilmiş, raporlar düzenlemiş ve bu konuda ki görüşlerini açıklamışlardır. Bu yıllarda yapılan reformlar toplumsal yapıda değişiklikler oluşturmuş ve yeni bir siyasal, paradigmayı ortaya çıkarmıştır.

1990’lı yıllarda Kürt meselesinin tekrar gündeme gelmesi PKK ile birlikte 1989 yılında soğuk savaş döneminin bitmesi, kimlik siyasetinin değer kazanması ve demokrasi rüzgârlarının çok hızlı bir şekilde yayılmasıyla ilişkilendirilebilir (Özhan, Ete, 2008:5).

Örgüte yakınlığı ile bilinen; siyasi parti, dernek ve örgütlenmelerin, örgütün eleman temini faaliyetlerinde etkili bir şekilde kullanıldığı, yaptığımız mülakatlarla ortaya çıkmıştır. Görüşme yaptığımız, bazı örgüt elemanlarının, örgütün dağ kadrosuna katılma hikâyelerinde, bu tür siyasi parti, dernek ve vakıfların aktif rol oynadığını dile getirmiştir. Araştırma grubundan bazılarının da daha önce bu tür ortamlarda, tanıştıkları kişilerin etkisinde kaldıkları ve onların yönlendirmeleri ile örgüte katıldıklarını vurgulamışlardır.

Örgüt, 26-31 Aralık 1990 tarihinde Kuzey Irakta, Haftanın kampında düzenlediği IV. Kongresinde, siyasi partiler nezdinde girişimlerde bulunarak, düşünce olarak kendilerine yakın sol partilerle diyalogun geliştirilmesi, gerekirse beraber hareket edilmesi kararını almıştır. II. Konferansta aldığı kararları, örgüt IV. Kongreyle beraber, alanda uygulamaya başlamıştır. Örgüt bu kongreyle, sadece

askeri eylemlerle başarıya ulaşamayacağını anlamış, siyasal faaliyetlerin ve kitlesel halk eylemlerinin başlaması vurgulanmıştır. Daha önce alınmış ilkesel kararlar, hem askeri hem de siyasal ve kitlesel halk eylemlerin başlama noktası olarak, Botan bölgesi seçildiğinden, ilk kitlesel halk eylemleri de burada başlatılmıştır. Botan bölgesinde, örgütün organizasyonu ile Eruh ilçesine bağlı Payamlı köyü ve Mışar ovasında bulunan bazı köylerde kitlesel halk eylemleri başlatılmıştır. Bir yandan bölgenin değişik noktalarında kitlesel halk eylemleri yapılırken diğer taraftan, örgüt bazı derneklere, cemiyetlere ve siyasal partilerle kontak sağlanarak siyasal faaliyetlerde bulunmuştur (Demirel, 2005:121).

Bu dönemde PKK, bir taraftan bölgedeki silahlı eylemlerine devam ederken, diğer taraftan siyasallaşmak için de bazı girişimlerde bulunmuştur. Örgüt Siyasallaşmak için sol partilerle ilişki kurulmuş, bunu sonucunda, Erdal İnönü liderliğindeki SHP ile anlaşmaya varılmıştır. 1987 yılı Genel Seçimlerinde, bir grup (22 kişi), SHP listelerinden seçime girerek meclise girmişlerdir. 1989 yerel seçimlerinde de örgütün bölgedeki, bazı il adaylarına müdahale etmesi ve kendi listelerinin seçime girmesini sağlaması ile örgüt siyasallaşmıştır.

1990'lı yılların sonunda Abdullah Öcalan'ının yakalanmasından sonra, örgüt perspektif değişikliğine giderek, askeri faaliyetlerinin yanında, siyasal düzlemde de arayışlara gitmiştir. Özellikle 1999 yılından sonra örgüt yaptığı tüm kongre ve konferanslarda demokratik, etnik söylemlerde bulunarak, kendisine yeni düzlemde bir meşruiyet alanı bulmaya çalışmıştır. Örgüt bir taraftan silahlı eylemlerine devam ederken diğer taraftan, bazı iddialara göre kendi güdümünde kurulan partilerle siyasal zeminde faaliyetlerine devam etmiştir. Çeşitli gerekçelerle kapatılmış veya kendi kendilerini fesh ederek kapatılan siyasal partiler, çeşitli adlarla, bölgedeki Kürtleri temsil ettiklerini iddia ederek, Kürt siyasal hareketinin odağını oluşturmaya çalışmışlardır.

(HEP) Halkın Emek Partisi, örgüt güdümünde olduğu iddia edilen ilk siyasal parti niteliğini taşımaktadır. Parti 7 Haziran 1990 tarihinde SHP'den ayrılan milletvekilleri tarafından kurulmuştur (Demirel, 2005:404). Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılan bu parti sonrasında, (DEP) Demokrasi partisi, (ÖZEP) Özgürlük

ve Eşitlik Partisi, (ÖZDEP) Özgürlük ve Demokrasi Partisi, (HADEP) Halkların Demokrasi Partisi, (DEHAP) Demokratik Halk Partisi, (DTP) Demokratik toplum Partisi, (BDP) Barış ve Demokrasi Partisi ve son olarak (HDP) Halkların Demokrasi Partisi adını almıştır.

Tablo 22: Ailede HADEP, DEP, BDP, HDP Gibi Siyasi Partilerde Aktif Siyaset Yapma Durumlarının Dağılımı

Örgüte Katılmadan Önce, Ailenizde HADEP, DEP, BDP, HDP Gibi Siyasi Partilerde Aktif Siyaset Yapan Kimse Var mıydı?	Sayı	Yüzdelik
Hayır, ailemizde aktif siyasetle ilgilenen kimse yoktu	45	52
Babam aktif siyasetle ilgileniyordu	27	32
Annem aktif siyasetle ilgileniyordu	10	12
Kardeşlerim aktif siyasetle ilgileniyordu	3	4
Toplam	85	100

Tablo 22’de araştırma grubunun örgüte katılmadan önce ailelerinde, HADEP, DEP, BDP gibi siyasi partilerde aktif siyaset yapan birilerinin olup olmadıklarına dair bulgulara yer verilmiştir. "Ailesinde aktif siyasetle ilgilenen birinin olmadığını" belirtenlerin % 52 olduğu tespit edilmiştir. "Babasının aktif siyasetle ilgilendiğini" belirtenlerin % 32, "annesinin aktif siyasetle ilgilendiğini" belirtenlerin % 12 ve son olarak "kardeşlerinden birinin veya birden fazla kişinin aktif siyasetle ilgilendiğini" belirtenlerin ise % 4 olduğu tespit edilmiştir. Bu tablo ile ailesinde, örgüte yakın olan siyasi partilerde aktif olarak siyaset yapanların, örgüte katılma oranları arasında bir ilişki saptanmıştır.

Türkiye’de yaşanan modernleşme sürecine bağlı olarak kendini farklı hisseden vatandaşların entegrasyonu da hız kazanmıştır. Kirişçi ve Winrow’a göre, Türkiye’nin çok partili hayata geçişi ve rekabetçi bir siyasetin gelmesi ile birlikte Kürt meselesi yeni bir boyut kazanmıştır (Kirişçi, Winrow, 2007:112).

Bölge 1995 genel seçimlerine kadar ülke geneline uygun bir siyasal temsil göstermiştir. Halkın Emek Partisinin kurulması ile beraber bölge halkı, merkez

partilerden koparak bu partiye sempati duymaya başlamış, bu tarihten sonra HEP, bölgenin başat partisi olmuştur. 2000’li yıllara kadar, merkez partilerin oy oranları Türkiye ortalamasının oldukça altında kalmıştır. 2001 yılında kurulan ve merkez sağ partisi olarak yerini alan Adalet ve Kalkınma Partisi, kurulduktan sonra bölgede girdiği tüm seçimlerde, diğer partilere karşı görece üstünlük sağlamıştır. AK Partinin kurulması ile beraber oluşan yeni süreçte, Kürt siyaseti üzerindeki DTP, HEP, BDP vb. partilerin tekeli kısmen de olsa kırılmış ve 2002 seçimleri, AK Partiyi iktidar olmanın ötesine geçirerek bölgede sağladığı üstünlükle beraber, Kürt meselesinin doğrudan muhatabı haline getirmiştir (Yayman, 2016:207).

Araştırma grubundan bazıları örgüte katılmadan önce ailesinde, HADEP, DEP, BDP, HDP gibi siyasi partilerde, aktif siyaset yapan birilerinin olup olmadıklarını şu şekilde açıklamışlardır.

“Ailem, hiçbir zaman örgüt uzantılı partilere oy vermemiştir. PKK’nın uyguladığı şiddetten dolayı, kimse onlarla beraber olmak istemez. Ailem örgüt taraftarı olmadığı, onları desteklemediği için, örgüt tarafından kaçırdım, bulduğum ilk fırsatta ta kaçtım. Ancak “barışı yapmanın alnından operim” (E.K. Erkek, 33 yaşında).”

Bölgenin ekonomik olarak geri kalmışlığından dolayı, partilerin sosyo ekonomik söylemi bölgedeki Kürtler tarafından daima dikkate alınmıştır. Sosyo ekonomik vaatlere bölge halkı daha sıcak bakmıştır. Bölgede oy dağılımlarına etki eden diğer faktörde, partilerin parti programlarındaki vaatleri ve Kürtlere karşı şovenist tutumun olup olmamasıdır.

90’lı yıllardan itibaren PKK örgütü, paradoksal bir şekilde sivil siyasete yönelerek siyaseti doğrudan etkilemiş ve zaman zaman siyasi ve hükümet krizlerinin ortaya çıkmasına sebep olmuştur (Yayman, 2016:27).

Tablo 23: Babalarının Partilere Oy Verme Dağılımları

Örgüte Katılmadan Önce, Babanız Hangi Partiye Oy Veriyordu?	Sayı	Yüzdelik
HADEP, DEP, BDP, HDP	49	57
AK Parti	17	20
CHP Partisi	10	12
Hiç Bir Partiye Oy vermezdi	9	11
Toplam	85	100

Tablo 23’de araştırma grubunun, örgüte katılmadan önce, babalarının hangi partiye oy verdiklerine dair bulgulara yer verilmiştir. Ezici bir çoğunluğunu oluşturan % 57’si, babalarının, BDP ve benzeri partilere oy verdiğini ifade etmişlerdir. Araştırma grubu arasından babalarının seçimlerde % 20’sinin CHP’ye, % 12’sinin AK Parti’ye ve % 9’unun da hiçbir partiye oy vermedikleri tespit edilmiştir.

Görüşmeciler arasından bazıları; babasının veya ailesinin partilere oy verme durumlarını şu şekilde açıklamışlardır.

“Ailemin halen BDP ye karşı ilgisi var, halen babam işsiz ve ekonomik problemlerimiz var içinde yaşadığımız ülkede ve zamanda eşitlik ve adalet kavramlarının doğru bir şekilde çalışmadığına inanıyorum (Y.H. Erkek, 40 yaşında)”.

PKK ve HDP’nin sorunlara bakış açısı ve çözüm arayışlarının ayrıışmadığı, diğer bir ifade ile HDP/BDP ve diğer siyasi oluşumlarda aktif siyaset yapanların beyanlarının ağırlıklı olarak PKK örgütünün açıklamaları ile örtüşmesi ve aynı şekilde söz konusu partilerin açıklamalarının, örgütün şiddet eylemlerini olumlayacak nitelikte oluşu örgüt ile yasal siyasi yapılarının bu iç içe geçişliğini belirgin bir şekilde ortaya koymaktadır. Bu durum aile içerisinde diğer bireylerinde bu yapıya olumlu bakmasına neden olmaktadır (Kızmaz ve Teğin, 2017: 54).

“Çevrem ve akrabalarımın büyük çoğunluğu BDP partisine oy veriyorlar. Çünkü biz halk olarak sürekli ezildik. Üçyüzbin nüfuslu olan Siirt ilinde,

on bin nüfusa sahip “Araplar”, ikiyüzseksenbine hükmediyorlar. Devletin tüm yetkili kadroları bunların elinde, milletvekilleri bunlardan, belediye başkanları bunlardan, tüm daire müdürleri bunlardan (A.K. Erkek, 37 yaşında).”

2002 yılından itibaren iktidara gelen ve Türkiye’nin kaderine yön veren AK Parti tüm söylem ve politikalarında, Türklerle birlikte tek bir milletin unsuru olarak Kürtleri tanıdığı gerçeği ortaya çıkar. Başkan Erdoğan tüm eylem ve konuşmalarında, Türkiye’de yaşayan herkesi Müslüman kimliği altında kucakladığını belirtir. MHP ve CHP’nin aksine, AK Partinin ve Erdoğan’ın bu kucaklayıcı dili ve siyaseti, Türkiye’nin tüm bölgelerinde yaşayan Kürtler arasında olduğu gibi, bölgede de HDP ve benzeri partilerin tek rakibi yaparak, AK Partiye hatırı sayılır bir oy getirdiği gerçeği yadsınamaz.

Tablo 24: Kardeşlerinin Partilere Oy Verme Dağılımları

Örgüte Katılmadan Önce, Kardeşleriniz Hangi Partiye Oy Veriyorlardı?	Sayı	Yüzdelik
HADEP, DEP, BDP, HDP	53	62
AK Parti	7	8
CHP Partisi	14	17
Hiç Bir Partiye Oy vermezdi	11	13
Toplam	85	100

Tablo 24’de araştırma grubunun, örgüte katılmadan önce, kardeşlerinin veya ağabeylerinin hangi partiye oy verdiklerine dair bulgulara yer verilmiştir. Ezici bir çoğunluğunun % 62’sinin kardeşlerinin veya ağabeylerinin, BDP, HDP ve benzeri partilere oy verdiğini ifade etmişlerdir. Araştırma grubunun kardeşlerinin veya ağabeylerinin seçimlerde, % 17’si, CHP’ye, % 8’i, AK Parti’ye ve % 13’ü de kardeşlerinin seçimlerde hiçbir partiye oy vermedikleri tespit edilmiştir.

Ailede söz konusu partilerde siyaset yapan bireylerin varlığı, aile içindeki diğer bireylerin PKK örgütüne bakışını olumlu olarak etkileme olasılığını artırarak ona sempati duymasına neden olabilir.

6.6. Dağ Kadrosuna Katılımda Özenti, Takdir Edilme Arzusu, Kendilerinden Ayrı Olarak Aile Üyelerinin Örgüte Katılma ve Mağduriyetlerin etkisi

Örgüte katılmanın en önemli parametrelerinden biri de kuşkusuz özenti, takdir edilme arzusu ve mağdur edildiğini düşünmedir. Bu bölümde özenti ve takdir edilme arzusunun yanında mağduriyetlerin de örgüte katılıma üzerindeki etkisi araştırılmaya çalışılacaktır.

6.6.1. Özenti ve Takdir Edilme Arzusunun Örgüte Katılma Üzerindeki Etkisi

Çocukluk ve ergenlik dönemlerinde yaşanan özenti ve takdir edilme arzusu, terör örgütlerinin eleman devşirmesinde başvurduğu en önemli yöntemlerden biridir. Terör örgütleri gençlerin bu duygularını istismar ederek onlara ulaşmaya çalışmaktadır. Geniş ailede rol model olarak birilerinin olmaması, kendisine bir birey olarak değer verilmeyen, aile sevgisinden yoksun çocuk ve ergenlerde bu duygu, örgüt tarafından bir istismar malzemesi olarak kullanılmakta ve bireyin örgütün saflarına katılmasında önemli rol almaktadır. Terör örgütünün yazılı ve görsel medya araçları ve sosyal medya ile yaptığı propagandalar, ergende özenti ve takdir edilme arzusunun ortaya çıkmasına sebep olmakta ve ergenin örgüte katılma sürecini hızlandırmaktadır.

Tablo 25: Örgüte Katılırken Anne Ve Baba Tutumlarının Dağılımları

Örgüte Katıldığınızda, Anne Ve Babanızın Tutumu Nasıl oldu?	Sayı	Yüzdelik
Destekleyici yönde oldu	11	13
Örgüte katılmamdan yana değillerdi	68	80
Bilmem mümkün değil	6	7
Toplam	85	100

Tablo 25'te araştırma grubunun örgüte katılması esnasında, anne ve baba tutumlarını gösteren bulgulara yer verilmiştir. Örneklem grubunun ezici bir

çoğunluğunun (% 80'nin) anne ve babalarının, kendisinin örgüte katılmasından yana olmadığı tespit edilmiştir. Araştırma grubunun % 13'ü, anne ve babasının bu davranışını desteklediğini, % 7'si de bu davranışı karşısında anne ve baba tutumlarının ne yönde olduğunu bilmediği tespit edilmiştir.

Bazı görüşmeciler; örgüte katılma aşamasında anne ve baba tutumlarını şu şekilde yorumlamışlardır.

“Hiç kimsenin annesi ve babası çocuklarının ölüme gitmesini istemez. Özellikle annemin bu konuda yani dağa çıkmamam konusunda beni defalarca tembihlediğini biliyorum. Özellikle dağdan inmemin sebebi annemdi. Ama onu görmek bana nasip olmadı. Bundan dolayı kendimi halen paralıyorum. Ben dağa çıktıktan sonra annem bu durumdan çok etkilenmiş birkaç sene sonrada kalp krizinden vefat etmişti. Babamlarda beni dağdan indirmeleri konusunda bazı girişimlerde bulunmuş ancak geçmişte ailelerin çocuklarına ulaşmaları şimdiki kadar kolay olmadığı için, bana ulaşamamışlar. Dağdan inmeme için bazı yollara başvurmuşlar ancak başarılı olamamışlar (E.A. Erkek, 35 yaşında).”

“Benim dağa çıkmam konusunda ailemin her hangi bir haberi yoktu babam seferdeydi annemde işleriyle uğraşıyordu (H.K. Erkek, 19 yaşında).”

“Ailemizin bizim kaçırılacağımızdan dolayı endişeleri vardı. Bu konuda bilgi sahibiydiler. Çünkü daha önceden PKK milislerinin bu yönde çalışma yaptıklarından haberdardılar (A.F. Erkek, 36 yaşında).”

“Ailemin benim dağa çıkmamda herhangi bir haberi yoktu. Engellemeye de çalışmadılar. Çünkü benim dağa çıkacağımı bilmiyorlardı (N.D. Erkek, 35 yaşında).”

“Eyer siz karar vermişseniz hiç kimse sizi engelleyemez. Sizin gideceğinizi bir şekilde örgütün yandaşları ve milisleri tarafından örgüte bildirilir. Bu aşamadan sonra kimse hiçbir şey yapamaz (E.K. Erkek, 33 yaşında).”

Görüşmeler sonunda elde edilen nitel veriler birlikte değerlendirildiğinde,

örgüte katılan bireylerin ailelerinin büyük bir kısmının çocuklarının örgüte katılacağı sürecinden haberdar olamadıkları tespit edilmiştir. Bazı ailelerin ise çocuklarının örgüte katılma konusunda endişe duydukları, görüşmeler sonucunda ortaya çıkmıştır.

6.6.2. Kendilerinden Ayrı Olarak Aile Üyelerinin Örgüte Katılma Durumlarının Dağılımı

Aile bireylerinden veya akrabalarından birilerinin örgüte katılması, tutuklanması veya çatışmalarda ölmesi gibi gelişmeler diğer aile bireylerinin de giderek örgütle yakınlaşmasına yol açabilmektedir. Diğer bir ifade ile aile bireylerinden birinin örgüt saflarına katılması, öldürülmesi, ailenin diğer bireylerinin giderek devlete karşı bir tutum takınmalarına, örgüte ve onların siyasi uzantılarına, STK'larına yakınlaşmasına neden olabilmektedir (Kızmaz ve Teğin, 2017: 66).

Tablo 26: Aile İçerisinde Örgüte Katılma Durumlarının Dağılımı

Ailenizde Sizden Ayrı Olarak Örgüte Katılan Oldu mu?	Sayı	Yüzdelik
Evet	37	44
Hayır	48	56
Toplam	85	100

Tablo 26'da araştırma grubunun ailelerinde, onlardan ayrı olarak örgüte katılma durumlarını gösteren bulgulara yer verilmiştir. Örneklem grubu arasından, kendisinin dışında, ailesinde örgüte katılımın olmadığını belirtenlerin oranı % 56, ailesinde kendisinin dışında örgüte katılımın olduğunu belirtenlerin oranı ise % 44 olarak tespit edilmiştir.

Bazı görüşmeciler ailelerinde, kendisinin dışında örgüte katılma durumlarını, şu şekilde açıklamışlardır.

“Daha önce ailemden hiç kimse PKK’ya katılmamıştı. Lise yıllarında da beraber olduğumuz ve milislerin yoğun propagandasına maruz kaldığımız amcaoğlum ile beraber dağa çıkmıştık. 3-4 ay beraber kaldıktan sonra bizi birbirimizden ayırdılar. Onu farklı, beni farklı bir guruba verdiler. Daha

sonra onun bir çatışmada öldüğünü öğrendim. Aynı zamanda amcaoğlum ile beraber lisede beraberdik. Birbirimizi çok seviyorduk. Bunların yaşanması benim açımdan çok acı oldu. Ancak gerçeklerden de kaçamıyorsunuz (E.A. Erkek, 35 yaşında).”

“Benden önce abim PKK’ya katılmıştı ancak şu anda yaşamıyor. Daha önce Şırnak’ta katıldığı bir çatışmada vefat etmişti (R.M. Erkek, 31 yaşında).”

“Benim ailemde benden ne önce ne de sonra hiç kimse örgüte katılmamıştı (A.T. Kadın, 22 yaşında).”

Tablo 27: Aile İçerisinde Örgüte Katılan Aile Fertlerinin Dağılımları

Ailenizde Sizden Ayrı Olarak Örgüte, Kimler Katıldı?	Sayı	Yüzdelik
Babam örgüte katılmıştı	1	3
Annem örgüte katılmıştı	1	3
Kız Kardeşim örgüte katılmıştı	5	14
Erkek Kardeşim örgüte katılmıştı	30	80
Toplam	37	100

Tablo 27’de araştırma grubunun ailelerinde, onlardan ayrı olarak, örgüte katılan aile fertlerinin, kimler olduğunu gösteren bulgulara yer verilmiştir. Örgüte katılanlar arasında, kendisinin dışında, aile fertleri arasından, babasının ve annesinin örgüte katıldığını belirtenlerin birer kişi olduğu tespit edilmiştir. Bunların dışında, araştırmaya katılanların ezici bir çoğunluğunun (% 75’nin) kendisi dışında, kız ve erkek kardeşlerinin dağ kadrosuna katıldıkları tespit edilmiştir.

Görüşmecilerden bazıları; ailelerinde, kendisinin dışında örgüte katılma durumlarını, şu şekilde açıklamışlardır.

“Altı ay önce kız kardeşim PKK ya katıldı. Şu anda sağ olduğunu biliyoruz. Arkasında bir koca ve bir çocuk bıraktı (H.İ. Erkek, 41 yaşında).”

“Benden öncede bazı arkadaşlarım gitmişlerdi, ama bunlardan hiç biri dönmedi, ancak dağdaki dayım gelip teslim oldu (H.K. Erkek, 19 yaşında).”

Bazı örgüt üyeleri de daha önce, örgüte katılıp öldürülen aile fertlerinin veya geçmiş hayatında yer alan kötü tecrübelerden dolayı, intikam alma duygusuyla dağ kadrosuna katılma kararı aldıkları tespit edilmiştir.

Nitekim abisi ve dayısı öldürülen bir görüşmeci bu durumu şu şekilde özetlemiştir.

“Ailemden abim ve dayım 1993 ve 1994 yılında katıldılar ve hayatlarını kaybettiler (M.B. Erkek, 39 yaşında).”

“Daha önce abim örgütün dağ kadrosuna katılmıştı. Benim le onun arsında 3 yaş farkı var. O, örgütün en yoğun propagandasının yapıldığı 1991 yılında kendi isteği ile katılmıştı. Halen örgütün dağ kadrosunda ve sağ olduğunu biliyoruz (H.B. Erkek, 34 yaşında).”

Hayır, ailemden daha önce hiç kimse örgüte katılmadı. Ailem hiçbir zaman bölünmeden şiddetten yana olmadı. Barıştan yana oldu. Biz kimsenin ölmesini istemiyoruz. Ne PKK militanlarının ne de askerlerinin öldürülmesini istemiyoruz (E.K. Erkek, 33 yaşında).”

Aile içinde örgüte katılım oranlarının daha düşük olmasına sebep olarak, kırsalda bulunan örgüt üyelerinin, akrabalarına ve aile fertlerine, örgüte katılmamaları konusunda telkinde bulunmaları gösterilebilir.

6.6.3. Mağduriyetlerin Örgüte Katılma Üzerindeki Etkisi

Adaletsizlikler, eşitsizlikler ve gelirlerin eşit bir şekilde dağıtılmaması, bazı kişilerde, mağduriyet ve mahrumiyet algısının ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Bu şekilde mağduriyete ve adaletsizliklere maruz kaldığını düşüneneler, bu mağduriyetleri oluşturan kişi, grup ve yapılardan, intikam alma duygusunun gelişmesine sebep olmaktadır (Donnelly, 2004:365).

Bölgede yaşanan terör olaylarından sonra, Türk hükümetlerinin uygulamaya

koyduğu Olağanüstü Hal Yasasını ve bu yasayla oluşan mağduriyetleri Bruinessen şu şekilde yorumlamıştır. Bruinessen PKK örgütünün 1984 yılındaki ilk terör faaliyetlerine karşı devletin tepkisi büyük oranda kendini askeri olarak gösterdi. Doğu ve Güney Doğu Anadolu bölgesinde yaşanan olaylardan dolayı, hükümet 1987 yılında Olağanüstü Hal ile beraber bazı güvenlik politikaları geliştirmek zorunda kaldı. Olağanüstü hal yasası Elazığ, Diyarbakır, Bingöl, Hakkari, Mardin, Siirt, Tunceli, Van olmak üzere 10 ilde uygulanmaya başlandı, sonrasında mücavir il olarak Muş, Adıyaman ve Bitlis illeri de dâhil edildi. 1990 yılında Şırnak ve Batman ilçelerinin Siirt ilinden ayrılarak il statüsü kazandırılması ile beraber, olağanüstü halin uygulandığı il sayısı 13'e yükseldi. Olağanüstü hal yasası 4 ayda bir meclis tarafından uzatılıyordu (Bruinessen: 1992:125). Olağanüstü Hal Yasası bölgede çok fazla mağduriyetlerin yaşanmasına sebep olmuştur. Olağanüstü hal yasası 30 Kasım 2002 tarihinde AK Parti hükümeti tarafından kaldırıldı.

Bir görüşmeci yaklaşık olarak 30 yıldır devam eden olağanüstü hal uygulamalarını ve yaşadıkları mağduriyetleri şu şekilde yorumlamıştır.

“Benden önce büyük abim örgüte katılmıştı. Yaklaşık olarak iki yıl sonra bir çatışmada şehit olmuştu. Ailemin genelde solcu örgütlere yakın olduğunu söyleyebilirim. Bundan dolayı onlara bir sempatileri var. Bunun neden böyle olduğunu bilmiyorum. Belki de daha önceden yaşamış olduğu olaylar sorunlar problemler etkin olabilir. Abimin de benimde örgüte katılması bundan olabilir. Devlet politikaları tam anlamıyla halkını koruyamayan ve iyi bir şekilde yönetemeyen hükümet, bürokratların etkisi olabilir. Belki de işsizlik ekonomik sıkıntılar, bizim köydeki arazilerimize malımıza mülkümüze 30 yıldır ulaşamamamız, 30 bölgede devam eden olağanüstü hal uygulamaları, yaşadığımız mağduriyetler üstüne üstük babamın birkaç defa yakalanıp hapiste sürünmesi devlete karşı bir antipatimizin oluşmasına sebep olmuş olabilir (B.Y. Erkek, 39 yaşında).”

Ülkenin doğu ve güneydoğusuna 1987 yılından sonra getirilen olağanüstü hal yasası ve bu yasanın uygulamaları sivil valilere ve askere çok fazla yetki veriyordu. Kirişçi ve Winrow bu durumu şu şekilde özetlemişlerdir. Bu yasa olağanüstü hal

valilerini, basına kısıtlamalar ve kamu düzenini bozan kişilerin bölge dışına çıkarılması da dâhil pek çok yetki ile donatıyordu. Bu yasa ile birlikte, Avrupa İnsan Hakları Sözleşme hükümlerinin ülkenin bu bölgelerinde uygulanmasının askıya alınması anlamına geldiğini belirtmişlerdir (Kirişçi, Winrow, 2007:149). Aynı şekilde P. Robins'e göre bölgede olağanüstü hal yasası ve bununla meydana gelen uygulamalar, Türkiye'nin siyasal liberalleşme sürecinin önünde ki en büyük en engeli teşkil etmektedir (Robins: 1993:69).

Bazı görüşmecilerde Olağan Üstü Hal uygulamalarında karşılaştıkları mağduriyetleri şu şekilde yorumlamışlardır.

“Örgütle bağlantılı olarak ailemin birçok mağduriyet yaşadığına şahit oldum ve duydum. Hiçbir sebep olmaksızın güvenlik güçleri babamı öldüresiye dövdüler. 2001 yılında babam tarlamıza gidecekti, ilçe yol ayrımında, Mehmet isminde bir astsubay tarafından, hiçbir sebebi yokken, babam dövülmüş ve babamı hastanelik etmişti. Babamı oradan baygın bir şekilde hastaneye kaldırmışlar, daha sonra ilçeden ile sevk edilmiş. Yapılan araştırmalarda babamın beyin kanaması geçirdiği fark edilmiştir. Bu olaydan sonra kaymakam ve ilçenin önde gelenleri, ilgili astsubayın zarar görmemesi için, babamın rapor almasını engellemeye çalıştılar. Daha sonra babam da bunlardan dolayı şikayetçi olmama kararını, zorla da olsa aldı (A.T. Kadın, 22 yaşında).”

“Babam daha önce il merkezine yolcu taşımakla uğraşıyordu.1994 yılında yolda bulduğu bir yolcuyu aracına almış ve Siirt'e götürmüş daha sonra il girişinde arama eden polisler, yolda aldığı yolcunun örgüt üyesi olduğunun farkına varmışlar. Babamın bu konuyla herhangi bir ilgisi olmamasına rağmen yolda almış olduğu yolcu yüzünden, defalarca babamı içeri almışlar, dövmüşler, mevcut arabamızı satmışlar. Daha sonra babam, örgüte yardım ve yataklık yaptığı iddiasıyla birkaç defa cezaevine atıldı. Arabamızın satıldığı o günden bugüne ekonomik olarak kendimize gelemedik, sürekli babamın taciz edilmesi, ailece PKK'ya karşı bir sempatimizin oluşmasına sebep oldu. Aynı şekilde babamın herhangi bir

sağlık güvencesinin olmaması, sağlık alanında da sıkıntı çekmemize neden olmuştu bu problemler ve sorunlar hiçbir zaman peşimizi bırakmadı (R.Z. Erkek, 21 yaşında).”

Olağan Üstü Hal Yasası ile beraber bölgede birçok mağduriyetin yaşandığı bilinmektedir. Nitekim Yayman; bölgede yaşanan bu hak ihlallerini şu şekilde yorumlamıştır. Yayman; bölgede yaşanan olağanüstü uygulamalar Türkiye tarihi boyunca devam etmiş ve normal zamanların dışında, her darbeden sonra bölgede askeri seferberlik ilan edilmiştir. 1978 yılında ilan edilen sıkıyönetim 1987 yılına kadar devam etmiş, bu tarihten sonara Olağanüstü Hal Yasası Kanunu, kabul edilerek bu yasanın uygulamaları başlamıştır. Olağanüstü hal uygulamaları sorunu çözmekten ziyade, yetki karmaşasından dolayı bölgede kaotik bir durumun ortaya çıkmasına sebep olmuş ve 2002 yılında Olağanüstü Hal Yasası kaldırılmıştır. Bölge, 1978 yılından 2002 yılları arasında normal olmayan şartlarla yönetilmiş ve sayısız hak ihlallerinin oluşmasına kaynaklık etmiştir (Yayman, 2016:63).

90’lı yıllarda Köy korucularının ailesine yaptıklarını anlatan bir görüşmeci başından geçenleri çok şekilde yorumlamıştır.

“Olağan üstü hal uygulamalarının devam ettiği 90’lı yıllarda çok acı çektik. Bu yıllarda devlet korucu olacaksın diyordu, örgüt ise olmayacaksın diyordu. Köyün tamamı iki arada bir derede kalmıştı. Ne yapacağımızı bilmiyorduk. Babam korucu olmak istemiyordu onun için birkaç defa gözaltına alındı. Ama yine de korucu olmadı. Köyümüzün korucu olmayacağını anlayan, ilçeye bağlı korucu başı ve timi bir gece köyü basarak köyü talan ettiler. Teker teker evlere girerek para, altın, silah ne bulduysalar zorla aldılar. Karşı çıkanlara da köy meydanında işkence ettiler. Hatta biri babamın ensesinde sigarasını defalarca yakıp söndürdü ta ki sigarası bitene kadar. Bu görüntüyü hiçbir zaman unutmadım(Y.G. Erkek, 27 yaşında).”

Geçici Köy Koruculuğu sisteminin yarattığı suiistimalleri Kirişçi ve Winrow ise şu şekilde yorumlamışlardır. Kirişçi ve Winrow’a göre Hamidiye alaylarında

olduğu gibi dönemin hükümeti, Geçici Köy Koruculuğu Sistemini, kırsal kesimde güvenliği sağlamak veya sadece parasal anlamda köylüye destek vermek için değil aynı zamanda, köylünün devlete olan sadakatini belirlemek içinde kullanmıştır. Bu dönemde geçici köy korucusu olmayanlara kuşkuyla bakılmış ve bunlar örgüt sempatzanı olmakla suçlanmıştır (Kirişçi, Winrow, 2007:151). Zamanla geçici köy koruculuğu sisteminde bazı problemler meydana gelmiştir. Birçok kişiye göre 90'lı yıllarda köy korucuların yapmış oldukları suiistimaller ve bununla oluşan mağduriyetlerden dolayı, bölge halkının örgüte daha fazla sempati duymasına veya örgüt saflarına katılmasına sebep olmuştur.

Bölgenin büyük bir bölümünün dağlık olması, örgütün gerilla tekniğini kullanarak geceleri baskın düzenleyip gündüzleri geri çekilmesini sağlamıştır. Sınır yakın bölgelerde bu baskınlar daha kolay bir şekilde yapılmıştır.

1992 Yılında SHP tarafından hazırlanan “Newroz” raporunda; bölgede yaşananların demokratik hukuk devletinden uzak olduğu ve sorunun şiddet yolu ile çözülemeyeceği, devletin kültürel kimliği dikkate alan yeni politikalar geliştirmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Örgüt IV. kongresinde aldığı bazı kararları hemen uygulamaya başlamıştır. Bu kongre sonuçlarına genel olarak bakıldığında, örgütün ilk önce mağduriyetler yarattığı ve yaşanan mağduriyetler üzerinden bölge halkına ulaşmaya çalıştığı görülmektedir (Törel, 2002:77).

6.6.3.1 Örgüt Faaliyetleri İle İlişkilendirilmeden Doğan Mağduriyet Durumları

Adaletsizlik ve eşitsizlikler, kişinin doğrudan terör örgütüne katılmasına sebep olmayabilir. Ancak terör örgütleri bunu bildikleri için, kişilerde ilk önce mağduriyetler yaratıp, daha sonra bu mağduriyetler üzerinden öç alma ve intikam alma duygusunu oluşturabilmektedir.

Örgüt II. Konferansta aldığı kararları, IV. Kongreyle beraber alanda uygulamaya başlamıştır. Bu kararlar alındıktan sonra şehir merkezlerinde ve bazı köylerde kitlesel halk eylemleri başlatmışlardır. Bir yandan bölgenin değişik

noktalarında kitlesel halk eylemleri yapılırken diğer taratanda örgüt, bazı derneklere, cemiyetlere ve siyasi partilerle kontak kurarak siyasal faaliyetlerde bulunmuştur. Yasadışı olarak gerçekleştirilen bu faaliyetlerden sonra güvenlik kuvvetleri, görevini yaparak bazı eylemcileri gözaltına alınmış bazıları ise, adli mercilerce ceza evlerine atılmıştır. Örgüt bu ve buna benzer durumlarda algı operasyonları ile mağduriyet algısı uyandırmakta ve eleman devşirmektedir.

Yayman; 12 Eylül cuntasının bölgede yaşattığı mağduriyetlerin ve sonraki süreçlerin, PKK örgütünün işine nasıl geldiğini şu şekilde yorumlamıştır. 1980 darbesinin yetkililerinin Diyarbakır Cezaevinde yaptıkları ve 1983 yılındaki Kürtçe dil yasağı, daha önce kurulan ılıman Kürt dernek, örgütlerin kapatılması ve üyelerinin cezaevlerine atılması, PKK'nın toplumsal zeminini genişletmiş ve PKK'ya olan sempatiyi arttırmıştır (Yayman, 2016:29).

Tablo 28: Aile Üyelerinin, Örgüt Faaliyetlerinden Dolayı Cezaevinde Olma Durumlarının Dağılımı

Ailenizde, Örgüt Faaliyetlerinden Dolayı Cezaevine Girip Çıkan Veya Hâlihazırda Cezaevinde Olan Kimse Var mı?	Sayı	Yüzdelik
Hayır; ailemde örgüt faaliyetlerinden dolayı, cezaevine girip çıkan veya cezaevinde olan kimse yok	31	36
Evet, ebeveynlerimden biri cezaevine girmişti	37	44
Evet, kardeşlerimden biri cezaevine girmişti	17	20
Toplam	85	100

Tablo 28'de araştırma grubunun ailelerinde, örgüt faaliyetlerinden dolayı cezaevine girip çıkan veya hâlihazırda cezaevinde olma durumlarını gösteren bulgulara yer verilmiştir. Örgüte katılanlar arasında, "ailemde örgüt faaliyetlerinden dolayı, cezaevine girip çıkan veya cezaevinde olan kimsenin olmadığını" belirtenlerin oranı % 36, ebeveynlerinden birinin cezaevine girmiş olduğunu belirtenlerin oranı % 44, kardeşlerinden birinin cezaevinde olduğunu belirtenlerin oranı ise % 20 olarak tespit edilmiştir.

Terör örgütü, cezaevi ve benzeri kurumları istismar ederek, örgüte eleman teminin bir kısmını da bu tür kurumlar üzerinden sağlamaktadır. Çeşitli sebeplerden dolayı (gösteri, afiş asma, eylem yapma) cezaevine giren ergenlerin ve yirmili yaşlarındaki gençlerin, örgütün bu kurumlardaki yapılandırmaların etkisinde ve propagandasına maruz kaldığı, cezaevinden çıktıktan sonra bu gençlerin, örgüte katıldıkları, görüşmeler neticesinde ortaya çıkmıştır.

Bazı görüşmeciler; ailelerinde, örgüt faaliyetlerinden dolayı cezaevine girip çıkan veya hâlihazırda cezaevinde olma hikayelerini şu şekilde anlatmışlardır.

“Bu süreçten sonra defalarca babam ve abim gözaltına alındı. Abim 6-7 ay hapiste kaldı. Biz bunların hiçbirini hak etmemiştik. Ancak T.C hükümeti bizi bunlara reva görmüştü. Bir defasında abim hayvanları otlatırken güvenlik güçleri tarafından çok kötü dövülmüş ve herhangi bir problem olmamasına rağmen 7 ay hapiste kalmasına sebep olmuşlardı. Abim hapiste 7 ay yattıktan sonra, burada kanser teşhisi konuldu. Daha sonra da serbest bırakıldı. Biz bunlardan dolayı çok büyük mağduriyetler yaşadık. PKK ile yakından uzaktan bir ilgimiz olmamasına rağmen bizi zorla PKK’lı yaptılar (A.T. Erkek, 35 yaşında).”

Nitekim 1992 Yılında SHP tarafından hazırlanan “Newroz” raporunda; bölgede devlet adına hareket ettiğini düşünen bazı sorumsuz görevlilerin, halka baskı uyguladığı, işkence yaptığı, insanların haksız bir şekilde gözaltına alındığı vurgulanmıştır. Bu şekilde mağduriyetlere maruz kalan şahıslar dışlanmışlık, işsizlik ve yoksulluğun da etkisiyle devletten umudunu keserek PKK örgütünün saflarına katılmışlardır.

“Hem benim hem abimin gözaltına alınması ve sonrada aile üyelerimizin haislere düşmesi oralarda sürünmeleri, tabi ki bizleri PKK’ya yaklaştıracak (E.K. Erkek, 30 yaşında).”

1994 yılında TBMM de yapılan bir meclis araştırmasında bölgede yaşanan olayların bölge halkında milliyetçilik duygularını körüklediği ve çocuk yaştaki gençlerin örgüte katılmasına neden olduğu vurgulanmıştır (Cumhuriyet, 11 Ekim

1994).

“Ailem örgütle tanışmadan önce böyle bir ilişki durumları yoktu, fakat yöneticilerin yanlış politikaları yüzünden ailem radikal bir örgütçü oldu, çevrede, aileyi çekemeyenlerin, yalan yanlış iftiraları yüzünden ailemde abilerim babam ve amcalarım yıllarca cezaevinde yattılar (M.B. Erkek, 39 yaşında).”

Enformel görüşmelerden hareketle, örgüte katılan birçok kişinin bölgede, daha önceki hayat hikâyelerin de mağduriyetlere maruz kaldığı görülmektedir. Yukarda sözü edilen raporlardan da anlaşılabacağı üzere, devlet adına hareket ettiğini düşünen bazı sorumsuz kişilerin davranışları ve tutumları, örgüte olan sempati ve desteği arttırmıştır.

Tablo 29: Siyasi Nedenlerle Aile Bireylerinin Öldürülme Durumlarının Dağılımı

Siyasi Nedenlerle İle İlintili Olarak Aile Bireylerinizden Öldürülen Kimse Oldu mu?	Sayı	Yüzdelik
Ailemde; siyasi nedenlerden dolayı öldürülen kimse yok	77	91
Ailemde; siyasi nedenlerden dolayı babam öldürüldü	2	2
Ailemde; siyasi nedenlerden dolayı annem öldürüldü	1	1
Ailemde; siyasi nedenlerden dolayı kardeşim öldürüldü	5	6
Toplam	85	100

Tablo 29’da örgütten ayrılanların PKK örgütü veya siyasi nedenlerle ilintili olarak, aile bireylerinin öldürülme durumlarını gösteren bulgulara yer verilmiştir. Örgüte katılanlar arasında, ailesinde "örgüt ve siyasi nedenlerden dolayı öldürülen kimsenin olmadığını" belirtenlerin oranı % 91, ailesinde "örgüt ve siyasi nedenlerden dolayı kardeşinin öldüğünü" belirtenlerin oranı % 6, bu tür sebeplerden dolayı "babasının öldürüldüğünü" belirtenlerin oranı % 2, "annesinin öldürüldüğünü" belirtenlerin oranı ise % 1 olarak tespit edilmiştir.

Bazı görüşmeciler; örgüt faaliyetlerinden dolayı veya siyasi nedenlerle,

ailesinden biri veya birkaçının öldürölme durumlarını, şu şekilde açıklamışlardır.

“Bölgede kalıpta mağduriyet yaşamayan tek kişi bulamazsınız. İnsanlar direk olarak ya da dolaylı olarak bu savaştan etkilenmişlerdir. Devlet zarar vermemişse de kesinlikle PKK zarar vermiştir. Hiçbir taraftan zarar görmemiş olsa da insan olan herkes bölgede her gün meydana gelen çatışmalardan, asker ve gerilla cenazelerinden etkilenmişlerdir. Kardeşimi Çırav ile Gabar dağları arasındaki alanda çatışmada kaybettim (U.Y. Erkek, 32 yaşında).”

“Her gün televizyonlarda Siirt ten şehit haberleri vardı ancak biz bu olayların dışındaydık, ta ki üniversiteyi kazandıktan sonra ya kadar. Ankara’da üniversiteye kayıt yaptırdıktan sonra bir sene kredi ve yurtlar kurumu yurdunda kaldım. Bu süreçte hiçbir problem yaşamadım. Ancak kendi sınıfımda, benim doğulu olmam münasebetiyle bana karşı bazı arkadaşlarımlın cephe aldığını hissediyordum. Benim o ana kadar, PKK ya karşı hiçbir sempati olmamasına rağmen sürekli beni suçlu göstermeye, eleştirmeye çalışıyorlardı. Hatta benim PKK’lı olduğumu, Güneydoğuda kaç asker öldürdüğümü söylediler ve beni dışladılar. Bu durumun oluşmasında, hocalarımlın da etkisi olduğunu düşünüyorum. Bazı hocalarımlın siyasi görüşlerinden dolayı bana cephe aldıklarının farkındaydım. Beni sürekli dışlıyorlardı. Daha önce birkaç sol görüşlü öğrencinin benim yanıma gelip benimle konuşmak ve kendi saflarına katmak istemelerine rağmen bu isteklerini sürekli geri çevirdim (F.U. Erkek, 31 yaşında).”

Aile bireylerinden veya akrabalarından birilerinin örgüte katılması, tutuklanması veya çatışmalarda ölmesi gibi gelişmeler diğeri aile bireylerinin de giderek örgütle yakınlaşmasına yol açabilmektedir. Diğeri bir ifade ile aile bireylerinden birinin örgüt saflarında öldürölmesi, ailenin diğeri bireylerinin giderek devlete karşı bir tutum takınmalarına, örgüte ve uzantılarına, STK’larına yakınlaşmasına neden olabilmektedir.

“Benden önce abim PKK’ya katılmıştı ancak şu anda yaşamıyor. Daha önce Şırnak ilinde katıldığı bir çatışmada vefat etmişti. Hem benim, hem abimin örgüte katılması ve sonrada ailemin hapislere düşmesi oralarda sürünmeleri, bizi PKK’ya yaklaştıran en önemli sebeptir(E.K. Erkek, 33 yaşında).”

“Köyümüzde Kurulu düzenimiz vardı. Bağımız bahçemiz evimiz vardı. Bunlardan dolayı mağduriyet yaşadık. PKK’nın baskısı ve güvenlik güçlerinin yanlış tutumları bizim mağdur olmamıza neden oldu (S.U. Erkek, 37 yaşında).”

1990 yılında SHP’nin Güneydoğu Sorunlarına Bakış ve Çözüm Önerileri raporu, Deniz Baykal tarafından kaleme alınmıştır. Bu raporun yayımlanmasından bir gün sonra Milliyet gazetesine verdiği röportaj da Deniz Baykal, bölgede yaşanan mağduriyetleri şu şekilde yorumlamıştır. Baykal; devlet silahlı eyleme bulaşmış 10-15 kişiyi yakalamak için 100-150 kişiyi sorguya çekiyor, ancak bunu yaparken diğer taraftan 300 kişiyi devletten yabancılaştırıyor. Bu şekilde silahlı eyleme dönük sosyolojik bir oluşumu devletin kendisi yapmış oluyor. Ona göre kırıp dökerek yapılan tahribatlar, örgütün yaptığı tahribattan daha etkili olup, terörün daha fazla beslenmesine yol açar (Milliyet Gazetesi, 18.07.1990).

Tablo 30: Siyasi Nedenlerle Akrabalarının Öldürülme Durumlarının Dağılımı

Akrabalarınızdan öldürülen kimse var mı?	Sayı	Yüzdelik
Akrabalarım arasında; siyasi nedenlerden dolayı öldürülen kimse yok	52	61
Akrabalarım arasında; siyasi nedenlerden dolayı yakın akrabalarımın bir veya birkaç kişi öldürüldü	13	15
Akrabalarım arasında; siyasi nedenlerden dolayı bir ya da birden çok, uzak sayılabilecek akrabam öldürüldü	20	24
Toplam	85	100

Tablo 30’da araştırma grubunun siyasi nedenlerle ilintili olarak, akrabalarının öldürülme durumlarını gösteren bulgulara yer verilmiştir. Örgüte katılanlar arasında, akrabalarından, "Siyasi nedenlerden dolayı öldürülen kimsenin

olmadığını" belirtenlerin oranı % 61, akrabaları arasından, "örgüt ve siyasi nedenlerden dolayı bir ya da birden çok, uzak sayılabilecek akrabam öldürüldü" diyenlerin oranı ise % 24 olarak tespit edilmiştir. Yakın akrabaları arasından, "örgüt ve siyasi nedenlerden dolayı bir veya birkaç kişi öldürüldü" diyenlerin oranı ise % 15 olarak tespit edilmiştir.

Bu tablo ile araştırma grubunun % 39'unun, yakın ve uzak akrabalarından birinin siyasi nedenlerle öldüğü anlaşılmıştır. Bu oran, bölgenin geleneksel toplumsal bağları göz önüne alındığında yüksektir. Örgütün bölgede yaklaşık olarak kırk yıldır yürüttüğü faaliyetler bölge insanının hayatıyla bedel ödemesine sebep olmuştur. Bazı görüşmeciler, örgüt faaliyetlerinden dolayı veya siyasi nedenlerle, akrabaları arasından biri veya birkaçının öldürülme durumlarını, şu şekilde anlatmışlardır.

“Örgüt 90’lı yıllarda, köylere baskın yaprak, gençleri zorla dağa çıkarıyordu. Bu dönemde, birçok akrabam ve arkadaşım zorla götürüldüler ve bunlardan hiçbiri geri dönmedi (L.İ. Erkek, 33 yaşında).”

“Benden önce kuzenim PKK’ya katılmıştı ancak şu anda yaşamıyor. Daha önce Şırnak’ta bir çatışmada vefat etmişti (R.K. Erkek, 21 yaşında).”

Tablo 31: Dağ Kadrosuna Katılmadan Önce, Tanıdıklarının Örgüte Katılma Durumlarının Dağılımı

Örgütün Dağ Kadrosuna Katılmadan Önce, Tanıdıklarınız Arasında, Örgüte Katılan Var mı?	Sayı	Yüzdelik
Dağ kadrosuna katılmadan önce, tanıdıklarım arasında örgüte katılmış kimse yoktu	6	7
Dağ kadrosuna katılmadan önce, akrabalarımın birileri örgüte katılmıştı	34	40
Dağ kadrosuna katılmadan önce, arkadaşlarımdan birileri örgüte katılmıştı	5	6
Dağ kadrosuna katılmadan önce, hem akrabalarımın hem de arkadaşlarımdan birileri örgüte katılmıştı	40	47
Toplam	85	100

Tablo 31’de araştırma grubunun dağ kadrosuna katılmadan önce, tanıdıkları arasından örgüte katılma durumlarını gösteren bulgulara yer verilmiştir. Dağ kadrosuna katılmadan "önce hem akrabalarımın hem de arkadaşlarımdan birileri örgüte katılmıştı", diyenlerin oranı % 47, dağ kadrosuna katılmadan önce, "akrabalarımın birileri, örgüte katılmıştı" diyenlerin oranı ise % 40 olarak tespit edilmiştir. Dağ kadrosuna katılmadan önce, "tanıdıkları arasında örgüte katılmış kimse yoktu", diyenlerin oranı % 7 ve dağ kadrosuna katılmadan önce, "arkadaşlarımdan birileri, örgüte katılmıştı" diyenlerin oranı ise % 6 olarak tespit edilmiştir.

Bu sonuçlar ile araştırma grubunun büyük çoğunluğunu oluşturan % 93’ünün, örgütün dağ kadrosuna katılmadan önce, tanıdıkları, arkadaşları veya akrabaları arasından bir veya birden fazla kişinin örgüt saflarına katıldıkları anlaşılmıştır.

Bazı görüşmeciler; örgütün dağ kadrosuna katılmadan önce, tanıdıkları arasından, örgüte katılanları şu şekilde açıklamışlardır.

“Benden önce kuzenim PKK’ya katılmıştı ancak şu anda yaşamıyor. Daha önce Şırnak’ta katıldığı bir çatışmada hayatını yitirmişti(R.K. Erkek, 21 yaşında).”

“Altı ay önce kız kardeşim PKK ya katıldı. Şu anda sağ olduğunu biliyoruz. Arkasında bir koca ve bir çocuk bıraktı (H.İ. Erkek, 41 yaşında).”

Çocukluk ve ergenlik dönemlerinde yaşanan özentî ve takdir edilme arzusu, terör örgütlerinin eleman devşirmesinde başvurduğu en önemli yöntemlerden biridir. Terör örgütleri gençlerin bu duygularını istismar ederek onlara ulaşmaya çalışmaktadır. Terör örgütünün daha önce örgüte katılan tanıdıklar üzerinden yaptığı propagandalar, ergende özentî ve takdir edilme arzusunun ortaya çıkmasına sebep olmakta ve ergenin örgüte katılma sürecini hızlandırmaktadır. Öte yandan kişinin yaşadığı örgüt sempatisinin ve taraftarlarının yoğunlukta olduğu yerleşim yerinde, örgüte katılmak bazı bireyler için “saygınlık” ve “statü” kazandırdığı düşünülmekte bu durum bireyin örgüte katılmasına sebep olmaktadır.

Tablo 32: Akrabaların/Yakınların PKK/KCK'dan Tutuklu/Hükümlü Olma Durumlarının Dağılımı

Yakınlarınızdan Olup Da, PKK/KCK'dan Tutuklu/ Hükümlü Olan Var mı?	Sayı	Yüzdelik
Evet, akrabalarım arasında; PKK/KCK' tan tutuklu/hükümlü olanlar var	45	53
Evet, arkadaşlarım arasında; PKK/KCK' tan tutuklu/hükümlü olanlar var	40	47
Toplam	85	100

Tablo 32’de araştırma grubunun, akrabalarından/yakınlarından olup da, PKK/KCK’ dan tutuklu/hükümlü olma durumlarını gösteren bulgulara yer verilmiştir. Örgüte katılanlar arasında, "Akrabalarım arasında PKK/KCK’tan tutuklu/hükümlü olanlar var" diyenlerin oranı % 53, "Arkadaşlarım arasında, PKK/KCK’tan tutuklu/hükümlü olanlar var" diyenlerin oranı ise % 47 olarak tespit edilmiştir.

Görüşmecilerden bazıları yakınlarının örgüt kaynaklı tutuklu ve hükümlü olma durumlarını aşağıda olduğu gibi anlatmıştır.

“Daha önce paylaşmıştım bu durumu. Çevremizdeki insanların yalanlarından dolayı amcam ve babam yıllarca cezaevinde kaldı (M.B. Erkek, 39 yaşında).”

90’lı yıllardan itibaren bölgede değişik sebeplerden dolayı insan hakları ihlallerinin olduğu birçok kaynakta ve raporda zikredilmiştir. Nitekim 1999 Yılında CHP tarafından hazırlanan Demokratikleşme ve İnsan Hakları raporunda; bölgede yaşanan faali meçhul cinayetler, olağan hale gelen insan hakları ihlalleri, can güvensizliği yetersizliği, polis devleti görüntüleri, bölge halkının devlete olan güvenini sarsarak devletten yabancılaşmasına, halkla devlet arasında güven bunalımının oluşmasına sebep olduğu vurgulanmıştır.

“Babam belki 10 defa abimin örgüte katılmasından dolayı değişik

zamanlarda cezaevinde kaldı. Babam 90' lı yılların sonunda Devlet güvenlik mahkemeleri tarafından defalarca yargılandı ve yaklaşık olarak 4 yıl cezaevinde kaldı. Biz bunların hiçbirini hak etmemiştik (H.B. Erkek, 34 yaşında)."

Bu bölümün tamamı değerlendirildiğinde mağduriyete ve adaletsizliklere maruz kaldığını düşünenler, bu mağduriyetleri oluşturan kişi, grup ve yapılardan, intikam alma duygusu ile hareket ederek, tepkilerini örgütün dağ kadrosuna katılmakla göstermiş oldukları sonucuna varılabilir.

6.6.3.2 Ailenin Örgüte Katılmayı Engelleme Çabaları

Tablo 33: Örgüte Katılmadan Önce Ailelerinin PKK'ya Bakışının Dağılımı

Örgüte Katılmadan Önce Ailelerinin Genelde PKK'ya Bakışı Nasıldı?	Sayı	Yüzdelik
Sempati duymazlardı	10	12
Biraz sempati duyarlardı.	65	76
Hiç sempati duymazlardı.	10	12
Toplam	85	100

Tablo 33'de araştırma grubunun, örgüte katılmadan önce ailelerinin genel olarak PKK'ya nasıl baktıklarını gösteren bulgulara yer verilmektedir. Örgüte katılmadan önce araştırma grubu arasından, "Ailem PKK'ya biraz sempati duyardı" diyenlerin oranı % 76, "Ailem PKK'ya sempati duymazdı" diyenlerin oranı % 12, "Ailem örgüte hiç sempati duymazdı" diyenlerin oranı ise % 12 olarak tespit edilmiştir.

Bazı görüşmeciler; örgüte katılmadan önce ailelerinin genel olarak PKK'ya nasıl baktıklarını, şu şekilde açıklamışlardır.

"Biz aileci geçmişte de şu anda da PKK örgütüne, sıcak bakmıyoruz. Şu anda nötr'üz. Çünkü çok fazla bedel ödedik (F.U. Erkek, 31 yaşında)."

"PKK bir Kürt hareketi olarak lanse edildiği için, ailemin de Kürt asıllı

olmasından kaynaklı bir yurt severlik vardır. Bu yurtseverlik hala devam etmektedir (U.Y. Erkek, 32 yaşında).”

“Ailem genelde PKK’ya iyi bakmıyor. Ancak PKK’ya karşı bir sempatinin olduğunu söyleyebilirim. Bunda okumuşluk oranının eksik olduğunu ve bilgisizlikten kaynaklandığını düşünüyorum (A.A. Erkek, 35 yaşında).”

“Ailemin BDP’ye bakış açısının olumlu olduğunu söyleyebilirim. Çünkü içinde yaşadığımız bölgedeki ekonomik problemler, eşitsizlikler, adaletsizlikler ve güvenlik güçlerinin sert tutumları, insanı kötü etkiliyor (A.T. Kadın, 22 yaşında).”

“Hem benim, hem abimin örgüte katılması ve sonrada ailemin hapislere düşmesi oralarda sürünmeleri tabi ki bizi yaklaştıracak(R.M. Erkek, 31 yaşında).”

Bu sonuçlar ile aile içerisinde örgüt sempatisinin olması ve ailede örgütsel söylemlerin yoğun olarak kullanılması, ergenlerde daha fazla olmakla beraber, çocukta da örgüt sempatisinin ve örgüte özentinin oluşmasına ve ilerleyen safhalarda, örgütün dağ kadrosuna katılmasına neden olabilmektedir.

Tablo 34: Örgüte Katıldıklarında Ailenin Haberdar Olma Durumlarının Dağılımı

Örgüte Katıldığınızdan, Ailenizin Haberi Var mıydı?	Sayı	Yüzdelik
Evet	15	18
Hayır	70	82
Toplam	85	100

Tablo 34’te araştırma grubunun örgüte katıldıklarında, ailelerinin bu durumdan, haberlerinin olup olmadıklarını gösteren bulgulara yer verilmiştir. Araştırma grubu arasından ailesinin haberi olmadan örgüte katıldıklarını belirtenlerin oranı % 82, örgüte katılma sürecinde ailesinin haberinin olduğunu belirtenlerin oranı ise % 18 olarak tespit edilmiştir.

Bazı görüşmeciler; örgüte katıldıkları dönemde ailelerinin, haberdar olup olmadığını şu şekilde açıklamışlardır.

“Eyer siz karar vermişseniz hiç kimse sizi engelleyemez. Sizin gideceğinizi bir şekilde örgütün yandaşları ve milisleri tarafından örgüte bildirilir. Bu aşamadan sonra kimse hiçbir şey yapamaz (E.K. Erkek, 33 yaşında)”

“Benim dağa çıktığımdan, Ailemin üç ay sonra haberleri olmuş. Onlar benim İstanbul’da, inşaatta çalıştığımı biliyorlardı. Ancak ne ben onlara ulaşabiliyordum, nede onlar bana ulaşamadıklarından dolayı, her hangi bir çaba harcayamamışlardır (M.Ş. Erkek, 33 yaşında)”

Tablo 34 ve enformel görüşmeler birlikte değerlendirildiğinde, araştırma grubunun büyük bir çoğunluğu ailesinin haberi olmadan örgütün dağ kadrosuna katılmıştır. Bu sonuçlar ile aile içinde örgüte karşı sempati olmuş olsa bile, aileler çocuklarının örgüte katılmasını istemedikleri sonucuna varılabilir.

Tablo 35: Örgüte Katıldıklarında, Ailelerinin Haberleri Varsa Bunu Engelleme Durumlarının Dağılımı

Ailenizin Haberi Var İdiyse, Örgüte Katılmayı Engellemek İçin Bir Çaba Sergilediler Mi?	Sayı	Yüzdelik
Evet	9	60
Hayır	6	40
Toplam	15	100

Tablo 35’te araştırma grubunun örgüte katıldıklarında, ailelerinin haberleri varsa, çocuklarının dağa çıkmasını engellemek için, herhangi bir çaba sarf edip etmediklerini gösteren bulgular yer almaktadır. Örgüte katıldığı dönemde, dağ kadrosuna katılacağını bilip ailesi tarafından engellemeye çalışanların oranı % 60, ailesi tarafından engellemek için çaba sarf etmeyenlerin oranı ise % 40 olarak tespit edilmiştir.

Görüşmecilerden bazıları; örgüte katılma sürecinde, ailelerinin kendilerini

engellemek için nasıl çabaladığını, şu şekilde açıklamışlardır.

“Ailemin benim dağa çıkmam konusunda hiçbir haberleri yoktu ve tahmin de etmiyorlardı. Biz babamla kavga ettikten sonra bir haftalık ailemden ayrı kalmamadan dolayı bu süreçte babam, dağa çıkacağım konusunda duyum almış, beni engellemek için amcamın evine geldiğinde biz çoktan dağ yoluna çıkmıştık (A.T. Kadın, 22 yaşında)”

“Ailemin benim dağa çıkmamda herhangi bir haberi yoktu. Engellemeye de çalışmadılar. Çünkü benim dağa çıkacağımı bilmiyorlardı (A.K. Erkek, 37 yaşında)”

Tablo 36: Ailelerin Çocuklarını Engellemek Veya Örgütten Kurtarma Durumlarının Dağılımı

Ailelerinin Haberleri Var İdiyse, Örgüte Katılmayı Engellemek İçin Nasıl Bir Çaba Sergilediler?	Sayı	Yüzdelik
Babam veya ailemden biri ben dağdayken; bir ya da daha fazla kes benimle görüşüp, dönmem konusunda ikna etmeye çalıştılar	12	80
Akrabam veya arkadaşlarımdan biri ben dağdayken; bir ya da daha fazla kes benimle görüşüp beni, dönmem konusunda ikna etmeye çalıştılar	3	20
Toplam	15	100

Tablo 36’da araştırma grubunun örgüte katıldıklarında, ailelerinin haberleri varsa, engellemek veya örgütten kurtarmak için nasıl bir çaba sergilediklerini gösteren bulgulara yer verilmiştir. Örgüte katılanlar arasında "Babam veya ailemden biri ben dağdayken, bir ya da daha fazla kes benimle görüşüp, dönmem konusunda ikna etmeye çalıştılar" diyenlerin oranı % 80 olarak tespit edilmiştir. "Akrabam veya arkadaşlarımdan biri ben dağdayken bir ya da daha fazla kes benimle görüşüp, dönmem konusunda ikna etmeye çalıştılar" diyenlerin oranı ise % 20 olarak tespit edilmiştir.

Bazı görüşmecilerin, örgüte katıldıklarında, ailelerinin bunu engellemek veya

örgütün dağ kadrosundan çocuklarını kurtarmak için nasıl çabaladıklarını, şu şekilde açıklamışlardır.

“Hiçbir anne ve baba çocuğunun ölmesini istemez. Dağa çıktıktan sonra istesen de çocuklarına ulaşamazsın. Ailem benim nerede olduğumu ve kime ulaşacaklarını bilmediklerinden dolayı, benim kurtarılmam için herhangi bir çaba harcamadılar (A.T. Erkek, 35 yaşında).”

“Babamlarda beni dağdan indirmeleri konusunda bazı girişimlerde bulunmuş ancak geçmişte ailelerin çocuklarına ulaşmaları şimdiki kadar kolay olmadığı için bana ulaşamamışlar. Dağdan inmeme için bazı yollara başvurmuşlar ancak başarılı olamamışlar (E.A. Erkek, 35 yaşında).”

“Ailem ben dağdayken bana ulaşmaya çalıştılar, fakat örgütte bazı söylemlerimden dolayı, dağ kadrosundan ayrılacağım anlaşılnca, ailemle görüşmemi engellediler. Fakat ailemin benim örgütten kaçıp KDP güçlerine sığınmamı duyduktan sonra Kuzey Irak’a gelip beni getirmek için girişimleri oldu (M.B. Erkek, 39 yaşında).”

“Ailemin beni PKK’nın dağ kadrosundan indirmek için bu anlamda ne bir kuvveti ne de bir gücü vardır. Ancak ailemin askeriye ye başvurduğunu sonra öğrendim. Asker de babama kızını alman için bulup getirmesi için izin verdiğini söylemiş babam da kendilerine böyle bir gücünün olmadığını söylemiş (B.T. Kadın, 21 yaşında).”

Enformel görüşmelerden hareketle örgütün dağ kadrosuna katılan veya dağ kadrosuna katılma aşamasında olan bireylere ulaşmanın imkânsız olduğu ve aynı şekilde ailelerin örgüt içinde olan çocuklarına ulaşma ve onları kurtarma çabalarının genelde başarısızlıkla sonuçlandığı anlaşılmıştır.

6.7. Örgüt Faaliyetlerinde Bulunma, Gözaltına Alınma, Hüküm Alma ve PKK Propagandası Yapan Televizyonları İzlemenin Örgüte Katılması Üzerindeki Etkisi

Terör örgütüne katılmayı etkileyen en önemli faktörlerden biri de, bireyin

daha önce, örgütün düzenlediği kitlesel eylemlere katılması, örgüt faaliyetlerinde bulunmasıdır. Örgüte katılma üzerinde; istismar edilme, haksızlığa uğradığını düşünme gibi duygusal durumlarda etkilidir. Örgüt bilinçli olarak, kitlesel eylemlerde, gençleri öne sürerek, bunların gözüaltına alınması veya cezaevine konulmalarını sağlamaktadır. Cezaevinde veya gözüaltına alınan birey, mağdur edildiğini düşünerek, alınan siyasi propagandanın etkisiyle, cezaevinden çıktıktan sonra örgütün saflarına katılabilmektedir.

Bu bölümde, PKK faaliyetlerine katılmanın örgüte katılma üzerindeki etkisi ve PKK propagandası yapan televizyonları izlemenin örgüte katılmaya ilişkin bulguları irdelenmeye çalışılacaktır.

6.7.1. PKK Faaliyetlerine Katılmanın Örgüte Katılma Üzerindeki Etkisi

Örgüt, 25-30 Ekim 1986 yılında gerçekleştirdiği 3. Kongresinde alınan askerlik kanunu kararı ile bölgede yaşayanların çocukları zorla alıkonularak silahaltına alma kararı almıştır. Örgüt tarafından, bölge gençlerinin zorla silahaltına alınması her durumda, örgüt için bir kazanımdı. Sağ kalmaları durumunda örgüt için savaşıacaklar, ölmeleri durumunda da, aileleri ve aşiretleri, devlete düşman kesilecekti. Bunu bilen örgüt mensupları, kışlık odun toplamak için hayvanları ile dağa giden gençleri, 50'şer, 60'şar gruplar halinde zorla kaçırmış, silahaltına almış ve bunlara askeri ve ideolojik eğitim vermeye başlayarak örgüte kazandırmıştır. Bu durum, birçok ailenin çocuklarını, batı illerine göndererek göç etmelerine ve burada yaşamalarına sebep olmuştur.

Tablo 37: Örgütün Dağ Kadrosuna Katılma Yıllarının Dağılımı

Dağ Kadrosuna, Hangi Yılda Katıldınız?	Sayı	Yüzdelik
1991-1995	25	29
1996-2000	33	39
2001-2005	17	20
2005-2010	10	12
Toplam	85	100

Tablo 37’de araştırma grubunun, örgütün dağ kadrosuna, katılma yıllarını gösteren veriler yer almaktadır. Görüşmeciler üzerinde yaptığımız araştırmada, dağ kadrosunda katılma yoğunluğunun 90’lı yıllarda daha fazla olduğu gerçeği ortaya çıkmıştır. Bu tablo ile örgüte en fazla katılım; % 39 ile 1996-2000 yılları arasında gerçekleşmiştir. Örgüte katılım 1991-1995 yılları arasında % 29, 2001-2005 yılları arasında % 20 ve en az katılımın da % 12 ile 2005-2010 yılları arasında gerçekleştiği görülmektedir.

Bu veriler ile örgüte, en fazla katılımın olduğu dönemlerde, örgüt aynı zamanda en güçlü dönemini yaşamıştır. En az katılımın olduğu 2005-2010 yılları arasında da örgüt güç kaybetmiş ve ateşkes ilan etmiştir.

Konuştuğumuz görüşmecilerden bazıları 1990’lı yıllarda örgüte nasıl katıldıklarını ve o yıllarda örgütün durumunu şu şekilde açıklamışlardır.

“Köyde yalnız yaşıyordum. Babam vefat etmişti. Ekonomik problemlerim vardı. Bu seneler bizim için çok zor ve zahmetli senelerdi. 90’lı yılların başında, PKK’nın eylemlerini en fazla yaptığı ve katılımın en fazla olduğu dönemdi. Dolayısı ile PKK’ya olan ilgi had safhadaydı ve sempatizanları çok fazla idi. Bundan dolayı köyde bazı yürüyüşler oldu. Milislerin propagandası, yaşadığımız ekonomik problemler cahillik, okumuşluk oranının düşüklüğü, sürekli eziklik gibi sorunlardan dolayı PKK’ya karşı bizimde sempatimiz oluşmaya başladı ve örgüte katıldım (A.K. Erkek, 37 yaşında).”

Örgütün doksanlı yılların başında altın yıllarını yaşıyor olması, dönemin hükümetini bir dizi tedbir almak zorunda bırakmıştır. Bu tedbirler kapsamında şehir merkezlerinden uzak olan köyler güvelik sebebi ile boşaltılmış, örgütün boşalan köyleri kullanılmasını önlemek içinde zaman zaman yakılmıştır (Kirişçi, Winrow, 2007:151). Mazlum Der tarafından Kasım 1995 tarihinde yayımlanan Doğu ve Güneydoğu da İç Göç Neden ve Sonuçları adlı raporda ise; Bölgedeki kırsal kesimlerde, geçici köy korucusu olan köylerin dışında, boşaltılmamış veya yakılmamış köyün kalmadığı vurgulanmıştır. Mazlum Derin raporuna göre 1993-

1995 yılları arasında 3000 köy, hükümet tarafından korunamadığı veya PKK örgütüne yardım ettiği iddiasıyla boşaltılmış veya yakılmıştır (Mazlum Der Raporu, 1995:2).

“1990’lu yıllar PKK’nin en güçlü olduğu yıllardı. Bu yıllarda PKK resmen azmıştı. Her gün köylere ve ilçelere baskın yapılıyor insanlar ölüyordu. Yine bu yıllar PKK’nın milis gücünün en güçlü olduğu yıllardı. PKK lehine çok yoğun propagandalar yapılıyor. 1993 yılında örgüte katıldığımız için çok detaylı eğitimler görmedik. Çok fazla silah ve siyasi propaganda eğitimine tabi tutulmadık. Öğrendiğimiz her şey tamamen uygulamalarla oluşuyordu. 1993-1996 yılları, örgütün en güçlü olduğu yıllardı. Bundan dolayı biz eğitimimizi çatışma ve operasyonlarda alıyorduk. Her şeyi yaşayarak ve yaparak öğreniyorduk. Tecrübelerimiz bize her şeyi öğretti. O tarihlerde şimdiki gibi değildi. Örgütün yapısı siyasi eğilimleri, halka davranışı, insanlara davranışı çok farklıydı. Hatta savaş tarzının bile çok farklı olduğunu söyleyebilirim. Biz o dönemlerde 50-100 kişilik guruplar halinde dolaşıyorduk (E.A. Erkek, 35 yaşında).”

Nicel ve Nitel veriler sonucunda, çözüm sürecinin başladığı 2007-2011 arasında da örgüte katılımların olduğu görülmektedir. Örgüt bu yıllarda Devrimci Halk Savaşları ve Alan Savunması kavramlarını sık sık kullanarak özellikle şehir merkezli eylemsellik stratejisi geliştirmiştir.

AK Parti hükümetinin 2010’lu yılların başından itibaren başlatmış olduğu çözüm sürecini, örgüt suiistimal etmiştir. PKK kırsal ağırlıklı bir örgütken, KCK yapılanması ile kent yapılanmasını da tamamlamıştır. Örgüt, KCK yapılanması içinde yer alan Demokratik Toplum Kongresi, Siyaset Akademileri, Öz Savunma Birlikleri, Kent Meclisleri, Eğitim Destek Evleri vb. yapıları, örgüte eleman kazandırma çalışmaları için kullanmıştır (Özeren ve Ark., 2015: 61).

Tablo 38: Örgüte Kaç Kişi İle Katıldıklarının Dağılımı

Örgüte Kaç Kişi İle Beraber Katıldınız?	Sayı	Yüzdelik
Yalnız katıldım	3	4
1	45	54
2	17	20
3	3	4
4	3	4
5	2	2
6	2	2
7	2	2
8	2	2
9	2	2
10	2	2
11 ve üstü kişiyle katıldım	2	2
Toplam	85	100

Tablo 38’de, araştırma grubunun örgüte kaç kişi ile beraber katıldıklarını gösteren bulgulara yer verilmiştir. Örgüte katılanlar arasından, "Bir kişi ile dağ kadrosuna katıldım", diyenlerin oranı % 54, "İki kişi ile katıldım" diyenlerin oranı % 20, örgüte yalnız katılanlar, üç ve dört kişi ile katılanların oranı; % 4, olarak tespit edilmiştir. "Beş, altı, yedi, sekiz, dokuz, on ve onbir ve onbir üstü kişiyle katıldım" diyenlerin oranı ise % 2 olarak tespit edilmiştir.

Örgütün güçlü olduğu dönemlerde, örgüte birden fazla kişi ile katılanların oranı fazla iken, örgütün güç kaybettiği dönemlerde ise katılımların birer, ikişer olduğu, tespit edilmiştir. Örneğin 1990’lı yıllarda, örgütün zorla dağa çıkarma stratejisinin olduğu dönemlerde, onar, yirmişer olarak dağa çıkışların olduğu anlaşılmıştır. Çok sayıda kişi ile örgüte katılmanın diğer bir sebebi de, örgütün şehir yapılanmalarında yetişen ve örgüte katılmaya ikna edilen gençlerin, otobüslerle veya minibüslerle bölgeye intikal edildiği ve örgüte bu şekilde kazandırıldığıdır.

Bazı görüşmeciler; örgüte kaç kişi ile beraber katıldıklarını şu şekilde açıklamışlardır.

“1990 yılında Maddi imkânsızlıklar, eğitimsizlik, ailevi sorunlardan dolayı PKK’ya katılma kararı aldık. Benimle beraber ikisi kız bir erkek ve ben, dört kişi toplanıp milis güçlerle görüşme kararı aldık. Hepimiz akrabaydık. Kızlardan biri dayımın kızıydı. Diğerleri de amcazadelerim idi. Milislerin yanına vardktan sonra kimsenin askere gitmemesi gerektiğini, Türklerin askerliğini yapmaktansa, APO’nun askerliğini yapıp kendi haklarımızı almamız gerektiğini söylenirdi. Sonra aynı milisler tarafından başka bir köye, götürüldük. Bir sonraki akşam farklı bir köye oradan da kuzey Iraktaki Zap kampına götürüldük (E.K. Erkek, 35 yaşında).”

Türkiye’de Doğu bölgelerinden Batı bölgelerine yaşanan zorunlu göçün siyasi sonuçları ile ilgili çalışma neredeyse yok gibidir. Göçle beraber birçok kişi ülkedeki sosyo ekonomik eşitsizliklerin farkına varmaktadır. Bu durum özellikle gençlerin etnik bilinçlerinin farkına varmalarına ve örgütün propagandasına daha fazla maruz kalmalarına sebep olmaktadır.

“1991 yılında köylerde kalıyorduk. Bizim köyümüz çeşitli kabile ve aşiretlerden oluşmaktaydı. Aşiret sahibiydik. Meraların paylaşılmasında ve dağ otlakların paylaşmasında bir anlaşmazlık çıktı. Köydeki küçük aşiret, ezilmişliğinden dolayı, bölgedeki PKK üyeleri ile görüşerek onlara yardım ettiler. Daha sonra PKK bu aşiretteki birçok kişiyi, milis yaptı, bu milis güçleri, köyümüzdeki 13 kişinin aklını çelerek dağa göndermeyi başardı. PKK üyeleri direk köye gelerek bunları götürdüler. PKK’nın bir sonraki köye gelişinde, karşı aşiretteki milis güçlerden yardım alarak bizim aşiretten de 5 kişiyi zorla dağa kaldırdılar (E.K. . Erkek, 33 yaşında).”

“Dağa çıkarken 5 arkadaşla beraber çıkmıştık, sözde dağda ot toplamak için gidecektik. Hepimizin ailesi köylerden zorunlu göç etmişti. Hepimiz 16 yaşın altındaydı. Ama bizi götüren arkadaşımız bizden yaşça büyüktü. Ancak onlardan biri PKK ile görüşüyordu ve bizi o götürdü. Benim

normalde cep telefonum vardı diğer arkadaşlarımın da vardı, telefonlarımızı getirmememiz konusunda bizi tembihlemişlerdi. Daha sonra anladım ki ailemizin bize ulaşmalarını engellemek için, bunu yapmışlar. Gitmeden önce telefonlarımızı evde bırakıp, daha önce arkadaşlarımızla buluşmaya karar verdiğimiz yere doğru gittik, yani ilçe merkezinin dışında bir yerde toplandık ve yola koyulduk. Normalde ot toplamaya giden kişiler ya da insanlar sabahın erken saatlerinde giderlerdi, biz ise ikindiden sonra yola koyulmuştuk. Yolda ot toplamaktan dönenleri gördük, ancak bizim bu durumumuz onları şüphelendirmişti. Ancak bize tepki göstermeden yollarına koyuldular, en sonunda Çırav da daha önce arkadaşımızla sözleşen örgüt üyelerini gördük, bunlara katılıp yolumuza devam ettik (M.E. R. . Erkek, 21 yaşında)."

Zorunlu ve kitlesel göçler metropollerde gecekondu alanları oluşturmuş, bu gecekondu alanları örgütün kentlerdeki kampları ve eleman devşirme alanları haline dönüşmüştür. Birçok kişiye göre bölgede yeteri desteği alamayan örgütün, gözünü metropollere çevirdiği ve kendisi için gerekli olan insan kaynaklarının büyük çoğunluğunu buralardan karşıladığı iddia edilmektedir.

"1991 yılında köyümüzden bazı sebeplerden dolayı göç etmek zorunda kaldık. Göçten sonra çok büyük sıkıntılar yaşadık. Bu sıkıntılara dayanamayarak örgüte katılma kararı verdim. 1992 yılında ilk önce Siirt ten minibüsle Batman'a, Batman'dan İdil'e, İdil'den Cizre'ye gittim. Cizre'de iki gün kaldıktan sonra toplamda 27 kişi olduk. Sonra gece yola çıktık. Beş kişi bir taksiye binip Cudi Dağı'nın eteklerine gittik. 10 dakikalık mesafeden sonra, 27 kişinin bindiği beş taksi bir konvoy oluşturup hareket ettik. Yolda güvenlik güçleri bizim kimliklerimize baktılar ve bizi gönderdiler. Bizim aramızda Ankara'daki iniveresilerde okuyan iki öğrenci de vardı. Bunların giyim ve kuşamları da bizimkilere benzemiyordu. Ama dağa koşullarına hazır olmak için giyinmiştik. Ayaklarımızda mekap ayakkabıları vardı. Ancak güvenlik güçleri bunun farkına varmadı ya da görmezlikten geldi (H.İ. Erkek, 41 yaşında)."

1990’lı yıllardan başlayarak bölgede yaşanan şiddetli çatışmalar kaotik bir atmosfer oluşturmuştur. Bu dönemde devlet tarafından gerçekleşen köy boşaltmaları OHAL kapsamında, PKK’nın bölgede barınmasını engellemek ve alan hâkimiyeti stratejisinin ortadan kaldırmak, can ve mal güvenliğini sağlamak için alındığı görülmektedir (Üstel, 2004:1).

“ 1993 yılında 7-8 kişiyi benimle beraber bir otobüse bindirdiler. İlk önce Siirt’e sonra Gabar’a gideceğimizi söylediler. Benimle beraber gelenler Gabar’a niçin gittiklerini biliyorlardı. Ancak ben bu konuda çok bilgi sahibi değildim. Siirt iline geldikten sonra arabayla asfalt yoldan çıkıp tali yola girdik. Daha sonra araç yolundan çıkıp dağ yoluyla, gündüzleri mağaralarda gizlenip, geceleri yürüyorduk. Tam olarak 3 gün yürüdük. Üç gün yürüdükten sonra Gabar’a ulaştık (M.Ş. Erkek, 33 yaşında).”

Başlangıçta kamu mallarını ve güvenlik güçlerini hedef alarak başlayan PKK saldırıları, zamanla şiddetini arttırarak bölgedeki insanların can ve mal güvenliğini tehdit etmeye başlamış, örgütün sempatizan oluşturma gayretleri ve baskısı gün geçtikçe artmıştır. Bu saldırılar süreç içerisinde köylerin yakılıp yıkılmasına, insan kaçırmalar ve mallara el konulması şeklinde devam etmiştir (Tosun, Timonty, Öztürk 2003:151).

Tablo 39: Örgüte Birden Fazla Kişi İle Katılmışsa, Bu Kişilerin Durumlarının Dağılımı

Örgüte Birden Fazla Kişi İle Beraber Katılmışsanız Onların Akıbetleri Ne Oldu?	Sayı	Yüzdelik
Bildiğim kadarıyla halen örgütlüler	14	16
Öldürüldüler	15	18
Örgütten ayrıldılar	18	21
Onlar hakkında hiçbir şey bilmiyorum.	35	41
Yalnız Katılanların Sayısı	3	4
Toplam	85	100

Tablo 39’da araştırma grubunun örgüte birden fazla kişi ile beraber katılmaları durumunda, bu kişilerin akıbetlerini gösteren bulgulara yer verilmiştir. Örgüte beraber katıldıkları kişiler hakkında, "Hiçbir şey bilmiyorum" diyenlerin oranı % 41, örgütün dağ kadrosuna beraber katıldıkları bu kişilerin örgütten ayrıldıklarını belirtenlerin oranı % 21, bu kişilerin öldürüldüklerini belirtenlerin oranı % 18, bu kişilerin halen örgüt içinde olduklarını belirtenlerin oranı ise % 16 olarak tespit edilmiştir.

Bazı görüşmeciler; örgüte birden fazla kişi ile beraber katılmaları durumunda, bu kişilerin akıbetlerini şu şekilde yorumlamışlardır.

“Yanımda örgüte beraber katıldığımız arkadaşlarımızın öldüğünü gördüm. Haksız yere öldürülen insanları gördüm. Hiçbir suçu ve günahı olmayan çocukların öldürüldüğünü gördüm. Bunlar, bende psikolojik problemlerin oluşmasına sebep oldu. Peki, biz orada ne yiyorduk? Kuru ekmek, bulgur, makarna ve benzeri yemekler. İçinde kaldığımız bölgenin bitki örtüsünden dolayı ilkbaharda otlar yiyorduk. Domuz eti yiyorduk. At eti yedik. En önemlisi de çok aç kaldık (A.K.T.. Erkek, 34 yaşında).”

“Benim bu arada ailemden hiçbir haberim yoktu. Propaganda ile zihnimiz yıkandığından dolayı, biz sadece hedeflerimiz ve amaçlarımıza ulaşmak niyetindeydik. Bir gün bize bir istihbarat geldi ve çok büyük bir operasyon olacağı söylendi ve gerçekten de öyle oldu. Hazırlıksız yakalandık, içinde bulunduğumuz karargâhımız kuşatıldı. Arkadaşlarımızın birçoğu öldürüldü. Bazıları ise kaçtı, ben ise yaralandım (F.U. Erkek, 31 yaşında).”

“Örgütte iken kimsenin kimseden haberi yok. Eylem sırasında iken, herhangi bir kinden dolayı, kişinin kendi arkadaşını öldürdüğüne şahit oldum (H.İ. Erkek, 41 yaşında).”

Tablo 40: Örgütün Dağ Kadrosuna Katılmadan Önce Siyasi Partilerin ve PKK/KCK’ nın Düzenledikleri Yürüyüşlere, Organizasyonlara, Kitlesele Eylemlere Katılma Durumlarının Dağılımı

PKK/KCK’ nın Düzenledikleri Yürüyüşlere, Organizasyonlara, Kitlesele Eylemlere Katılır mıydınız?	Sayı	Yüzdelik
Evet	61	72
Hayır	24	28
Toplam	85	100

Tablo 40’ta araştırma grubunun örgüte katılmadan önce, siyasi partilerin ve PKK/KCK’nın kentlerde düzenledikleri yürüyüşlere, organizasyonlara, kitlesele eylemlere katılıp katılmama durumlarını gösteren bulgulara yer verilmiştir. Örgüte katılanlar arasından, "Siyasi partilerin ve PKK/KCK’nın kentlerde düzenledikleri yürüyüşlere, organizasyonlara, kitlesele eylemlere katıldım" diyenlerin oranı % 72, "Bu tür eylemlere ve organizasyonlara, kitlesele eylemlere katılmadım" diyenlerin oranı ise % 28 olarak tespit edilmiştir.

Bazı görüşmeciler, örgütün dağ kadrosuna katılmadan önce, siyasi partilerin ve PKK/ KCK’ nın kentlerde düzenledikleri yürüyüşlere, organizasyonlara, kitlesele eylemlere katılıp katılmadıklarını, şu şekilde yorumlamışlardır.

“90’lı yıllarda PKK’ya olan ilgi had safhadaydı ve sempaticanları çok fazla idi. Bundan dolayı bizim köyde bazı yürüyüşler oldu. Milislerin propagandası, yaşadığımız ekonomik problemler cahillik, okumuşluk oranının düşüklüğü, sürekli eziklik gibi sorunlardan dolayı PKK’ya bizimde sempaticimiz oluşmaya başladı. Bu arada içinde bulunduğumuz köy ve çevresindeki köyler her gün PKK lehinde yürüyüşler yapıyorlardı. Bu durum bizi duygusal olarak etkilemişti. Bir anda oluşan bir duygu ile bayram günü kendi aramızda toplanarak, kendimiz için sessiz bir devrim yapmayı düşündük (A.K. Erkek, 37 yaşında).”

Örgüt 3. kongresinde, yurt içinde kitle eylemlerinin başlatılması için gerekli girişimlerde bulunarak legal gösteriler ve toplantıların yapılması, sonrasında ise halk tabanına inme kararı almıştır. Aynı şekilde örgütün, bölgede yaptığı Birinci Konferansında; halkın kitlesel eylemlere alet edilmesi kararı alınmıştır. Nitekim 1990 yılının mart ayında çatışmada öldürülen örgüt elemanlarının cenazelerinin defnedilmesi sırasında, ilk önce Mardin Nusaybin sonrasında Şırnak ilinin Cizre ve Silopi ilçelerinde, halkın kitlesel eylemleri gerçekleştirilmiş bu şekilde halk isyana teşvik edilmiştir (Ballı, 1993:227).

“Bir hasta sürekli bir doktora gidiyorsa ve şifa bulamıyorsa o halde teşhisi doğru konulamamıştır.” Daha sonra öğrendiğim kadarıyla ben cezaevindeyken bir kardeşim mitinge katılmış. Polis bunları kovalamış ve deşifre etmişler. Daha sonra bunları aramak için babamın evine gelmişler. Bunu duyan kardeşim hiç teslim olmamış ve o da dağa çıkmıştır. “Devlet eğer bunları topluma kazandırmak istiyorsa onların sicilini temizlemeli ve rehabilitasyon programına tabi tutmalıdır.” Çünkü bunlar sürekli ekmeğini dışardan almışlar. Buna dikkat edilmelidir (G.İ. Erkek, 32 yaşında).”

Nitel ve nicel araştırma verilerinden elde edilen bulgulara göre, bireyin örgütün düzenlediği kitlesel eylemlere, yürüyüşlere ve gösterilere katılması ile örgütün dağ kadrosuna katılması arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu söylenebilir.

Tablo 41: Dağ Kadrosuna Katılmadan Önce PKK Faaliyetlerinde Çalışma Durumlarının Dağılımı

Dağ Kadrosuna Katılmadan Önce PKK Faaliyetlerinde Aktif Olarak Çalışır mıydınız?	Sayı	Yüzdelik
Evet	19	22
Hayır	66	78
Toplam	85	100

Tablo 41’de araştırma grubunun dağ kadrosuna katılmadan önce PKK faaliyetlerinde, aktif olarak çalışıp çalışmama durumlarını gösteren bulgulara yer

verilmiştir. Araştırma grubu arasından örgüte katılmadan önce, PKK faaliyetlerinde, aktif olarak çalışmadıklarını, belirtenlerin oranı % 78, dağ kadrosuna katılmadan önce, PKK faaliyetlerinde, aktif olarak çalıştıklarını belirtenlerin oranı ise % 22, olarak tespit edilmiştir.

Tablo 42: Örgüt Faaliyetlerinden Dolayı Gözaltına Alınma Durumlarının Dağılımı

Dağ Kadrosuna Katılmadan Önce, Örgüt Faaliyetlerinden Dolayı Gözaltına Alındınız mı?	Sayı	Yüzdelik
Evet	27	32
Hayır	58	68
Toplam	85	100

Tablo 42’de araştırma grubunun örgüte katılmadan önce, örgüt faaliyetlerinden dolayı gözaltına alınma durumlarını gösteren bulgulara yer verilmiştir. Araştırma grubu arasından, örgüte katılmadan önce, örgüt faaliyetlerinden dolayı gözaltına alınmadığını belirtenlerin oranı % 68, örgüt faaliyetlerinden dolayı gözaltına alındığını belirtenlerin oranı ise % 32 olarak tespit edilmiştir.

Terör suçu iddiası ile yapılan gözaltılar veya kişinin yaşayacağı cezaevi macerası buralarda yapılan kötü muameleler, bireyin daha fazla örgüte bağlanmasına sebep olmaktadır (Teymur, 2008; 357). Yukardaki sonuçlar ile araştırma grubunun büyük bir çoğunluğu, dağ kadrosuna katılmadan önce örgüt faaliyetlerinden dolayı gözaltına alınmadığı tespit edilmiştir. Gözaltına alınmaların düşük olmasında, araştırma grubunun büyük bir kısmının 90’lı yılların başında, kırsal kesimden veya köylerden örgüte katılımı gerçekleştiği, örgütün bu dönemlerde yürüyüş ve kitlesel eylemlere başlama kararını henüz vermediğinden kaynaklanmaktadır.

Bazı görüşmeciler; örgüt faaliyetlerinden dolayı gözaltına alınma durumlarını şu şekilde açıklamışlardır.

“Katıldığımız gösterilerden sonra, birkaç defa polis, beni gözaltına aldı. Hak etmediğim ağır hakaretlere maruz bırakıldım. Sonra kararımı verdim. Benim dağa çıkmam gerekiyordu. Bu bunalımlar bana yetmişti (M.E. Erkek, 22 yaşında).”

“Daha önce abim örgütün dağ kadrosuna katılmıştı. Bundan dolayı babamı defalarca gözaltına aldılar. Bu süreçten sonra beni de birkaç defa gözaltına aldılar. Birkaç gün gözaltında kaldıktan sonra beni serbest bıraktılar. İlçemiz kırsal kesimde olduğu için, bizi jandarmalar gözaltına alıyordu. 1990’lı yıllar şimdiden çok daha sıkıydı. Biri hakkında asılsız bir şikâyet bile yapılırsa hemen gözaltı yapıyorlardı (H.B. Erkek, 34 yaşında).”

Nitekim Mazlumder’in 1995 göç raporunda ve 1992 Yılında SHP tarafından hazırlanan “Newroz” raporunda bölgede devlet adına hareket ettiğini düşünen bazı sorumsuz görevlilerin, halka baskı uyguladığı, insanların haksız bir şekilde gözaltına alındığı vurgulanmıştır. Söz konusu raporlarda 90’lı yıllarda bölgede keyfi gözaltı, tutuklanma, yargısız infaz, işkence, kötü muamele, faili meçhul cinayetler ve insan kayıplarının yaygın olduğu, belirtilmiştir (Mazlumder, 1995:5, SHP,1992:7).

“Ben ve benim yaşımdaki çocuklar örgütün organizasyonunu yaptığı eylemlerde sürekli ön saflar da yer alırdı. O dönemde çocuk olduğumuzdan dolayı güvenlik güçleri bize çok katı davranmaz ve gözaltına almazdı. Özellikle ilköğretimde arkadaş ortamları çok önemlidir. PKK ya en fazla katılımın ve en fazla sempatinin olduğu il Şırnak olduğu algısı vardı. Bu durum duygusal olarak bizi motive ediyordu (H.K. Erkek, 19 yaşında).”

Bölgede yaşanan usulsüz gözaltılar ve bunlarla meydana gelen mağduriyetler, 1996-1998 yılları arasında TBMM Meclis Araştırma Komisyonu tarafından hazırlanan raporda da yer almıştır. Bu rapora göre “binlerce insan haksız bir şekilde gözaltına alınmış, işkenceden geçirilmiş, gözaltında ölüm ve kaybetmeler, dışkı yedirme vs. sıklıkla yaşanmış ve halen devam etmektedir” denilmektedir (TBMM Göç Raporu, 1998:128,152).

Tablo 43: Örgüt Faaliyetlerinden Dolayı Tutuklanma Durumlarının Dağılımı

Dağa Kadrosuna Katılmadan Önce, Örgüt Faaliyetlerinden Dolayı Hiç Tutuklandınız Mı?	Sayı	Yüzdelik
Evet	9	11
Hayır	76	89
Toplam	85	100

Tablo 43'te araştırma grubunun örgüte katılmadan önce, örgüt faaliyetlerinden dolayı tutuklanıp tutuklanmama durumlarını gösteren bulgulara yer verilmiştir. "Örgüt faaliyetlerinden dolayı daha önce tutuklanmadım" diyenlerin oranı % 89, "Daha önce tutuklandım" diyenlerin oranı ise % 11 olarak tespit edilmiştir.

Bazı görüşmeciler; örgüt faaliyetlerinden dolayı tutuklanma durumlarını şu şekilde açıklamışlardır.

“Daha önce örgüt tarafından düzenlenmiş ama biz bunun normal bir yürüyüş eylemi olarak gördüğümüz bir gösteride işler rayından çıktı. Burada istenmeyen bazı olaylar meydana geldi. Beni ve birkaç göstericiyi tutukladılar yaklaşık olarak 6 ay cezaevinde kaldım (G.İ. Erkek, 32 yaşında).”

“Ailem örgütle tanışmadan önce böyle bir ilişki durumları yoktu, fakat devletin yanlış politikaları yüzünden ailem radikal bir örgütçü oldu, çevrede aileyi çekemeyenlerin yalan yanlış iftiraları yüzünden ailemde ben dahil, abilerim babam ve amcalarım yıllarca cezaevinde yattık (M.B. Erkek, 39 yaşında).”

Bazı katılımcıların anlattıkları ile Algan Hacaloğlu ve arkadaşlarının 90'lı yılların sonunda hazırladıkları göç raporunda yazılanlar arasında bir paralellik olduğu gözlemlenmiştir. Hacaloğlu ve Arkadaşlarına göre; 90'lı yıllarda bazı devlet görevlilerinin ihmallerinin olduğu, güvelik güçlerinin hukuksuz uygulamalarının şiddete dönüştüğü gereksiz, kuralsız bir baskının uygulandığı ve Anayasanın açıkça ihlal edildiği, bu olayların çözümsüzlüğü daha da perçinlediği, yaşanan bu hukuksuz

uygulamaların iç barışı zedelediği ve mağduriyetlerin giderilmesi gerektiği vurgulanmıştır (TBMM Göç Rap., 1998:63).

Tablo 44: Dağ Kadrosuna Katılmadan Önce, Örgüt Faaliyetlerinden Dolayı Hüküm Alma Durumlarının Dağılımı

Dağa Kadrosuna Katılmadan Önce, Örgüt Faaliyetlerinden Dolayı Hiç Hüküm Aldınız mı?	Sayı	Yüzdelik
Hayır; hiç hüküm almamıştım	81	95
Evet, 1-3 yıl arasında hüküm yedim	4	5
Toplam	85	100

Tablo 44’te araştırma grubunun dağ kadrosuna katılmadan önce, örgüt faaliyetlerinden dolayı hüküm alıp almama durumlarını gösteren bulgulara yer verilmiştir. Dağ kadrosuna katılmadan önce, "Örgüt faaliyetlerinden dolayı hüküm almadım" diyenlerin oranı % 95, dağ kadrosuna katılmadan önce, "Örgüt faaliyetlerinden dolayı 1-3 yıl arasında hüküm yedim" diyenlerin oranı ise % 5 olarak tespit edilmiştir.

Bazı görüşmeciler; örgüt faaliyetlerinden dolayı tutuklanma durumlarını şu şekilde açıklamışlardır.

“Örgütsel faaliyet yüzünden 2 yıl hüküm almıştım. Etkin pişmanlık yasasından yararlanarak ceza indirimi aldım. 6 ay ceza evinde kaldıktan sonra Salı verildim (G.İ. Erkek, 32 yaşında).”

“Daha önce paylaşmıştım bu durumu. Çevremizdeki insanların yalanlarından dolayı amcam ve babam yıllarca cezaevinde kaldı. Bende yaklaşık olarak bir yıla yakın hüküm yedim. Buradayken anlatılması zor çok şeyler yaşadık (M.B. Erkek, 39 yaşında).”

Mazlumder’in 1995 göç raporunda, 1992 Yılında SHP tarafından hazırlanan “Newroz” raporunda ve 1996-1998 yılları arasında TBMM Meclis Araştırma Komisyonu tarafından hazırlanan raporda; cezaevine konulan binlerce hükümlü ve

tutuklunun insani olmayan şartlarda yaşamak zorunda bırakıldığı belirtilmiştir. Bu raporlara göre cezaevi problemleri, kangrene dönüşmüş, uygulamaya konulmayı düşünülen hücre sisteminin de problemin artmasına sebep olacağı vurgulanmıştır (TBMM Göç Rap., 1998:129).

“Devlet görevlileri bana kötü davranmadılar. Bana işkence yapmadılar. Ancak benim yapmadığım şeyleri ben yapmışım gibi bana yüklediler. Ve bana 3 sene ceza verdiler (M.Ş. Erkek, 33 yaşında).”

Bölgede yaklaşık olarak 20 yıl süren sıkıyönetim ve olağan üstü hal uygulamaları beraberinde birçok insanı mağdur etmiştir. İşlemediği suçlardan dolayı bazı insanların bu suçları işledikleri gösterilmiştir (TBMM Göç Rap., 1998:133).

6.7.2. PKK Propagandası Yapan Televizyonları İzlemenin Örgüte Katılmaya İlişkin Bulgular

Örgüte katılmayı etkileyen, en önemli parametrelerden biri de, örgütün televizyon, radyo, internet ve sosyal medya araçlarını propaganda aracı olarak kullanmasıdır. Örgüt, dağ kadrosunun ihtiyaç duyduğu eleman teminini sağlamak için görsel, işitsel ve sosyal medya araçları ile gençlerin duygularına hitap ederek, onların örgüte sempati duymasını, bu propaganda yayınları ile genç kitlesi üzerinde büyük etki bırakmaya çalıştığı bilinmektedir. Özellikle ergenlik dönemindeki, kişiliğini tamamlayamamış, ailesi tarafından dışlanmış gençler üzerinde, daha fazla tesir ettiği ve bu ergen grubunun örgüte katılma kararlarını etkilediği söylenilebilir.

Örgüt, 1982 yılında Almanya'nın Köln şehrinde, Bağımsızlık (Serxwebun) adında, örgütün resmi yayın organı sıfatı ile ilk dergisinin yayımlamıştır (İmset, 1993:89). 4-13 Mayıs 1990 tarihinde, gerçekleştirdiği İkinci Konferansında, ilk olarak; kendi faaliyetlerinin bölge halkına ve dünyaya duyurulması için, her bölgenin bir yayın organının oluşturulması ve bu yayın organının bir an önce faaliyetlerine başlamasını kararlaştırmıştır. 5-15 Mart 1994 tarihlerinde Suriye’de, örgüt tarafından, Öcalan’ın katılımıyla gerçekleştirilen III. Konferansta alınan kararla; (Ballı, 1993:215).

- Örgüt propagandasının daha iyi yapılması için, öncelikli olarak Batı Avrupa ülkeleri olmak üzere, bütün dünya ülkelerinde temsilciliklerin açılması ve Kürtlere yapılan haksızlıkların anlatılması,
- Türkiye devleti ile sorunları olan, öncelikli olarak komşu ülkeler ve Avrupa ülkeleri olmak üzere, diğer ülkelerle iyi ilişkilerin geliştirilmesi, örgütün ve siyasal hareketin yayınlarının bu ülkelerde basılması,
- Örgütün halk kitlelerine daha hızlı ve daha fazla, doğrudan ulaşabilmesi, propaganda araçlarının daha etkili kullanılabilmesi için, Avrupa ülkelerinden birinde, uydu kiralatarak, televizyon ve radyo yayınlarının yapılması yaygınlaştırılmalıdır. Bu uydular üzerinden yayın yapacak radyo ve televizyon kanalları bir an önce kurulmalıdır.

Örgütün bu kararlarından sonra, 15 Haziran 1995 yılında örgütün propagandasını yapan ilk televizyon kanalı olan MED TV., İngiltere üzerinden yayın hayatına başlamış sonraki yıllarda, değişik isimler altında başka televizyonlar ve radyolar onu takip etmiştir. Televizyon ve radyo kanallarını etkin bir propaganda aracı olarak kullanan örgüt, bu kanalları eleman devşirmede kullanmıştır.

Tablo 45: PKK Örgütünün Kontrolünde Olan Veya PKK Propagandası Yapan Kürtçe TV'leri İzleme Durumlarının Dağılımı

Dağa Kadrosuna Katılmadan Önce, PKK Propagandası Yapan Kürtçe TV'leri Hangi Düzeyde İzliyordunuz?	Sayı	Yüzdelik
Hiç izlemezdim	5	6
Bazen izlerdim.	9	11
Çoğunlukla izlerdim.	47	55
Kürtçe TV.'ler, o tarihte yayın Hayatlarına başlamamışlardı	24	28
Toplam	85	100

Tablo 45’te araştırma grubunun örgüte katılmadan önce, PKK örgütünün kontrolünde olan veya PKK propagandası yapan, Kürtçe TV’leri izleyip izlememe durumlarını gösteren bulgulara yer verilmiştir. Dağ kadrosuna katılmadan önce, PKK örgütünün kontrolünde olan veya PKK propagandası yapan, "Kürtçe TV’leri, çoğunlukla izlerdim", diyenlerin oranı % 55, dağ kadrosuna katılmadan önce, "Kürtçe TV’ler, o tarihte yayın hayatlarına başlamamışlardı" diyenlerin oranı % 28, olarak tespit edilmiştir. Dağ kadrosuna katılmadan önce, "PKK örgütünün kontrolünde olan veya PKK propagandası yapan, Kürtçe TV’leri, bazen izlerdim" diyenlerin oranı % 11 ve "Bu tür programları ve TV’leri hiç izlemezdim" diyenlerin oranı ise % 6 olarak tespit edilmiştir.

Görüşmecilerden bazıları; PKK örgütünün kontrolünde olan veya PKK propagandası yapan, Kürtçe TV’lerin, radyoların vb. görsel ve işitsel medya araçlarının gençler üzerindeki etkilerini şu şekilde açıklamışlardır.

“Gençlerin bazıları dağ macerası için, bazıları hayalleri için bazıları da ailelerine para verileceği yalanını uydurularak, dağa gönderilir. Para ile kandırılanlar kendilerinin tüm maddi sıkıntılarının ve sorunlarının çözüleceği dile getirirler. Dağ macerası için örgüte katılanların büyük bir çoğunluğu, örgütün kullandığı görsel ve işitsel medya araçlarından etkilenecek bu davranışı gerçekleştirmektedir. Bu durumdaki gençlerde, etkilenecek dağa çıkarlar (A.K. Erkek, 37 yaşında).”

“PKK’ya katılma ile basın yayın organlarının ve televizyonlar arasında doğru bir orantının olduğunu söyleyebilirim. Bu tür programlar, insanların kafasını bulandırıyor. “Örneğin ben bu durumu, oğlumda da görebiliyorum”. Üç dört yaşlarındaki çocukların “Apo” “Apo” diyebilmesi bunun bir göstergesidir (H.İ. Erkek, 41 yaşında).”

Örgütün yazılı, görsel ve sosyal medya ile yaptığı propagandalar, ergende özenti ve takdir edilme arzusunun ortaya çıkmasına sebep olmakta, bu durum ergenin örgüte katılma sürecini hızlandırmaktadır. Öte yandan kişinin yaşadığı örgüt

sempatisinin ve taraftarlarının yoğunlukta olduğu yerleşim yerinde, örgüte katılmak bazı bireyler için saygınlık ve statü kazandırmaktadır.

“Kesinlikle bu tür televizyon izleme, radyo dinleme ile partizan olma arasında, doğru bir ilişkinin olduğuna inanıyorum. PKK propagandası yapan Kürtçe Televizyonları izleme ile örgüte katılma arasında doğrusal bir ilişkinin olduğunu söyleyebiliriz. Özellikle Roj TV de yayınlanan örgüt görüntüleri gençleri, duygusal olarak daha fazla etkiliyor (A.T. Kadın 22 yaşında).”

“Bu medya araçlarının etkin olduğunu, yapılan TV programlarının tamamen gençlerin beyinlerini yıkamaya, dönük olduğunu düşünüyorum. Bu yayınların da, çok etkin olduğunu söyleyebilirim. Yukarıda saydığımız nedenleri, televizyon yardımıyla ya da kendilerine yakın basın araçlarıyla kitlelere ulaşılarak, propaganda yapıyorlar (M.E. Erkek, 36 yaşında)”

“Ekonomik sorunlar, itilmişlik ve dışlanma gibi sorunlar, psikolojik savaş gençlerin daha fazla dağa çıkmasına sebep olabiliyor. İçinde yaşadığımız bilgi çağında gençlerin bilinçlenme seviyesi daha yüksek olmuştur. Dolayısıyla basında çıkan haberler gençlerin fanatik ve partizan olmalarını sağlamıştır. TRT6 yasal değildir. Bir savcı çıkıp bunu kapatabilir. Bunun anayasada bir karşılığı yoktur. Ancak anayasal güvence ile bu sağlanabilir (E.K. Erkek, 33 yaşında).”

Bireylerin örgüte katılmasının en önemli sebeplerinden biri de, örgütsel yayınlar tarafından teşvik edilmesidir. Görsel, yazılı ve sosyal medya araçları, karakter yapısı tamamlanmamış, yaşadığı ortamda ailesi ve çevresiyle sorunları olan, anlaşılmadığını düşünen çocuklar, gençler üzerinde daha fazla etkilidir. Bu tür yayınların çok etkili oldukları ve bireylerin örgüte katılma kararlarını özendirdiği, yapılan enformel görüşmelerde ortaya çıkan bulgular arasındandır.

“Daha önce PKK’ya karşı herhangi bir sempatim yoktu. Sadece arkadaş ve dostlarımız bulunduğu ortamlarda ya da PKK’nın siyasi uzantılarının bazı ortamlarda, bizi etkilediğini söyleyebilirim. PKK’nın dağ kadrosuna

katılma konusunda pek te istekli olduğum söylenemez. Ancak içinde yaşadığımız şehir sol uzantılı şehirdi dolayısı ile solculuk, şehrin özünde vardı (E.A. Erkek, 35 yaşında).”

Sosyal Demokrat Halkçı Partinin 1990 yılında hazırladığı, “Güneydoğu Sorunlarına Bakış ve Çözüm Önerileri” adlı raporda, anadil yasağının kaldırılarak, herkesin anadilinde, serbestçe konuşabilme yazabilme ve kültürel etkinliklerini anadilleri ile yapabilme imkânının verilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Adı geçen raporda Kürtçe konuşma yazma ve televizyon, radyo yayınlarının önündeki yasaklarının da kaldırılması önerilmiştir (SHP Raporu, 1990: 9,11).

1998 yılında hazırlanan TBMM göç raporunda, Türkiye Anayasasının tartışılmaz nitelikli temel değerler kapsamında; bir kültür mozaïği oluşturan, tüm etnik, inanç, köken farklılıklarının önündeki, yasal, kurumsal ve toplumsal engeller kaldırılmalı ve bu kapsamda “Kürt Kimliğı” tanınmalıdır. Türkiye Cumhuriyeti eşit yurttaşlık üst kimliğı ile Kürt vatandaşların kendi anadillerinde, Kürtçe özel eğitim, özel radyo, televizyon ve yazılı basın kurabilmelerinin önü açılmalı, kendi folklor, gelenek, görenek ve kültürleri yasal güvenceye alınmalıdır (TBMM Göç Raporu, 1998:81). Yazılan bu cesur raporların ardından Adalet ve Kalkınma Partisi de özellikle devletin resmi kanalında Kürtçe Tv. ve radyo kanalının önünü açmıştır.

Sahadan elde edilen nitel ve nicel veriler birlikte değerlendirildiğinde, görsel ve işitsel medya araçlarının, örgütün dağ kadrosuna katılma üzerinde bariz bir etkisinin olduğu görülmektedir. İktidar erklerinin bu konuda attığı ve atacağı adımların, örgüte olan sempatiyi azaltacağı ve katılımların önüne geçeceği kuşkusuzdur.

Tablo 46: Örgüte Katılmadan Önce İkamet Ettiği Yer İle İlgili Durumlarının Dağılımı

Dağ Kadrosuna Katılmadan önce Nerede İkamet Ediyordunuz?	Sayı	Yüzdelik
Ailemle birlikte ikamet ettiğim yerleşim yerinde	80	94
Çalışmak için ailemden ayrı olarak bulunduğum başka şehirde	1	1
Öğrenci olarak ailemden ayrı olarak bulunduğum başka şehirde	4	5
Toplam	85	100

Tablo 46’da araştırma grubunun örgüte katılmadan önce, ikamet ettikleri yerleri gösteren bulgulara yer verilmiştir. Dağ kadrosuna katılmadan önce, "Ailemle birlikte ikamet ettiğim yerleşim yerinde yaşıyordum" diyenlerin oranı % 94, dağ kadrosuna katılmadan önce "Öğrenci olarak ailemden ayrı olarak bulunduğum başka şehirde yaşıyordum" diyenlerin oranı % 5 olarak ölçülmüştür. Dağ kadrosuna katılmadan önce, "Çalışmak için ailemden ayrı olarak bulunduğum başka şehirde yaşıyordum" diyenlerin oranı ise % 1 olarak tespit edilmiştir.

Görüşmecilerden biri; dağ kadrosuna katılmadan önce, ikamet ettiği yerleşim yeriyle ilgili olarak, şu açıklamalarda bulunmuşlardır.

“PKK’nın milis güçleri her gün propaganda yapıyorlardı. Bulunduğumuz köyde lise olmadığı için Siirt merkeze gitmem gerekiyordu. Ancak maddi imkânsızlıklardan dolayı okula devam edemedim. Köye geri dönmek zorunda kaldım. Köyde beni çoban yaptılar (E.K. Erkek, 30 yaşında).”

Tablo 47: Örgütün İdeolojisini Bilme Durumlarının Dağılımı

Dağ Kadrosuna Katılmadan Önce, Örgütün Nasıl Bir İdeolojiye Sahip Olduğunu Biliyor muydunuz?	Sayı	Yüzdelik
Hayır; hiçbir fikrim yoktu	63	74
Evet, örgütün Marksist bir ideolojiye sahip olduğunu biliyordum	22	26
Toplam	85	100

Tablo 47’de araştırma grubunun örgüte katılmadan önce, örgütün ideolojisi hakkındaki bilgi sahibi olup olmadıklarını gösteren bulgulara yer verilmiştir. Dağ kadrosuna katılmadan önce "Örgütün ideolojisi hakkında her hangi bir fikrim yoktu" diyenlerin oranı % 74, dağ kadrosuna katılmadan önce, "Örgütün Marksist bir ideolojiye sahip olduğunu biliyordum" diyenlerin oranı ise % 26 olarak tespit edilmiştir.

Bazı görüşmeciler; dağ kadrosuna katılmadan önce, örgütün ideolojisi hakkındaki bildiklerini şu şekilde açıklamışlardır.

“Örgütün genel olarak kominal bir yaşam tarzının olduğunu biliyordum. Her şey örgütün ve herkes, örgütün malıdır. Bu anlamıyla baktığınızda sosyalist bir yaşam tarzı vardı. Aynı şekilde, Lenin’den ve Mao’cu sistemi de biliyordum (E.K. Erkek, 33 yaşında).”

PKK örgütü kendinden önce kurulan tüm Kürt örgütleri arasından, örgüt elemanlarının hem ideolojik donanım hem de sosyalizasyon bakımından en zayıf olanı olarak kabul edilir. Yukardaki tablodan da anlaşıldığı üzere örgüte katılanların büyük bir çoğunluğu düşük eğitim düzeyi vb. sebeplerden dolayı örgütün ideolojisi hakkında herhangi bir fikir sahibi değillerdir.

“PKK’nın ideolojisi, Marksist ve Leninist bir görüşe sahiptir. Bu örgüt hangi ülkede olursa olsun, nerede olursa olsun çökmeye mahkûmdur. Marksist-Leninist bir sistem, kominal bir yaşam tarzına sahip olduğundan

dolayı, bu İslam'a uygun değil. Ben bunları, örgüte katılmadan önce biliyordum (İ.R. Erkek, 32 yaşında)."

Nitekim Bruinessen de, PKK örgütüne katılanların, ideolojik yetkinleşmeden ziyade eylem isteyen, yarı eğitilmiş köy ve kasaba gençlerinden oluştuğunu, PKK örgütünün daha önce kurulan Kürt örgütleri arasından en proleter ve sefil örgüt olduğunu tespit etmiştir. Bruinessen'e göre genç ve sosyo ekonomik düzeyi düşük şahıslar, en katı ideolojik telkinlere ve örgün romantik öç doktrinine en açık kesimleridir (Bruinessen: 1992:312).

6.8. Araştırma Grubunun Örgüte Hangi Sebeplerden, Kimin veya Kimlerin Etkisiyle Katıldıklarına İlişkin Bulgular

Bu bölümde araştırmanın öncelikli konusunu oluşturan, örgüte katılmanın temel motivasyon unsurlarının ne olduğu, kişilerin kimin etkisi ile, hangi sebep veya sebeplerden dolayı örgüte katıldığı, nasıl ve kaç kişiyle örgüte katıldıklarını, araştırmayı amaçlamaktadır.

6.8.1. Araştırma Grubunun Örgüte Kimin Etkisi İle Katıldıklarına İlişkin Bulgular

Bu bölümde örgüte katılanların kimin veya neyin etkisiyle, zorlaması ile katıldıkları, kişi örgüte hangi sebeplerden veya neden katılır, gibi soruların cevaplarını almaya çalıştık.

Tablo 48: Dağ Kadrosuna Kimin Etkisiyle Katıldıklarının Dağılımı

Terör Örgütüne Kimin Ya da Kimlerin Telkinleriyle Katıldınız?	Sayı	Yüzdelik
Kendi isteğimle	15	18
Arkadaşlarımın telkinleriyle	13	15
Örgütün zorlamasıyla	3	4
Örgütün telkinleriyle/propagandasıyla	44	52
Arkadaşlarımın telkinleriyle, Örgütün telkinleriyle/propagandasıyla	10	11
Toplam	85	100

Tablo 48’de araştırma grubunun dağ kadrosuna katılmadan önce, dağ kadrosuna kimin veya neyin etkisiyle, zorlaması ile katıldıklarını gösteren bulgulara yer verilmiştir. "Dağ kadrosuna, örgütün telkinleriyle/propagandasıyla katıldım" diyenlerin oranı % 52, "Dağ kadrosuna kendi isteğimle katıldım" diyenlerin oranı ise % 18 olarak tespit edilmiştir. "Dağ kadrosuna arkadaşlarımın telkinleriyle katıldım", diyenlerin oranı % 15 olarak ölçülmüştür. "Arkadaşlarının telkinleriyle, örgütün telkinleriyle/propagandasıyla katıldım" diyenlerin oranı % 11 ve "Örgütün zorlamasıyla katıldım" diyenlerin oranı ise % 4 olarak tespit edilmiştir.

Görüşmecilerden biri dağ kadrosuna katılmadan önce, dağ kadrosuna kimin veya neyin etkisiyle zorlaması ile katıldıkları şu şekilde ifade etmişlerdir.

“Bizim terör olaylarından dolayı, bu şehre göç ettiğimizi duyan mahalle sakini PKK sempatizanları, evimize artık yoğun bir şekilde gelip gitmeye başladılar. Ekonomik sıkıntılarımız olduğundan dolayı, bazı ihtiyaçlarımızı karşılamaya başladılar. Son zamanlarda, artık doğru dürüst ekmek paramız yoktu. Bundan dolayı bize yardımcı oluyorlardı. Bize ilk olarak çanak anten aldılar, bu aşamadan sonra PKK’ya daha fazla ilgi duymaya başlamıştık. Özellikle örgütün kanallarında (Roj, Mezopotamya) yapılan bazı propagandalar ve gerillanın davranış şekilleri hareketleri beni cezbetmişti. Bundan sonra mahallede ne zaman bir gösteri olsa oraya gidip örgüt lehinde propaganda yapıyordum. Yaşım küçüktü ancak tüm eylemlerde ön saflarda bulunuyordum. Genelde bu tür eylemlerde benim yaşımdaki çocukları her zaman öne sürerlerdi. Polisin bize karşı tutumları ve tavırlarından onlara karşı daha fazla kin ve nefret duymaya başladım. Birkaç defa yakalayıp nezarete attılar. Ancak yaşım küçük olduğu için benim hakkımda işlem yapılmadı. İşte bu tür problemler ve olaylar beni her geçen gün PKK’ya daha fazla yaklaştırdı. Ben de kendi kendime karar verdim. Dağa çıkmalıydım. Ezilmiş ve haksızlığı uğramış maddi sıkıntı çekenlerin, hepsinden önemlisi, insan gibi yaşamamanın ve sessizliğin sesi için dağa çıkmaya karar vermiştim. Bir gün hiç kimseye haber vermeden eski

köyümüze gittim oradan dağa çıktım (A.T. Erkek, 37 yaşında).”

Örgütlerin elaman temininin en önemli metotlarından biri de örgütün propagandasının yanı sıra arkadaşlık, hemşehrilik, sosyal ve kültürel faaliyetlerdir. Nitekim Marc Sageman'ın 2004 yılında yaptığı alan araştırmasında, terör örgütüne katılanların büyük çoğunluğunun örgüte, yakın veya eski arkadaşları vasıtasıyla katıldığı sonucuna varmıştır (Sageman, 2004:17). Aynı şekilde Donatella Della Porta'nın, İtalyan terör örgütleri üzerinde yapmış olduğu alan araştırmalarında da, buna benzer bir sonuç ortaya çıkmış ve terör örgütüne katılanlar arasından, çok az kişinin kendi tercihi ile örgüte katıldığını tespit etmiştir (Della Porta, 1992:25).

“İçinde bulunduğumuz sosyal ortamlarda örgütün övülmesi ve örgüte katılanların bir kahraman olarak lanse edilmesi, arkadaş ve akran gurubu, kuzenlerim ve dayı tarafımın PKK'ya karşı ilgilerinden dolayı, benimde PKK'ya karşı bir sempati oluştu (A.T. Erkek, 35 yaşında).”

Bütün örgütler kendileri için lazım olan insan kaynaklarını belirlerken, bu şahıslarda olması gereken bazı özelliklerin olmasına dikkat eder. Örgüt, bireylerin ruhsal, sosyo-ekonomik durumu, arkadaş çevresi vb. durumlarını araştırıldıktan sonra onlarla iletişime geçer. Bireylerin örgütlere katılmasının bireysel sebeplerinden biri de daha önce yaşanan duygusal ilişkilerdir. Böyle bir ilişki yaşayan kadın veya erkeklerden birinin örgüte katılması diğerrinin de katılmasına sebep olabilir.

6.8.2. Araştırma Grubunun Hangi Sebeplerden Dolayı Örgüte Katıldıklarına İlişkin Bulgular

Yapılan alan araştırmasında örneklem grubunun ezici bir çoğunluğu, örgüte katılmanın gerekçesi olarak, Kürtlerin ontolojik hakları veya sosyalist ideolojinin etkisinden ziyade; eğitimsizlik, ekonomik sorunlar-yoksulluk, işsizlik, kandırılma/aldatılma, ilgi eksikliği, statü arayışı gibi, geri kalmışlığın temel parametrelerinden kaynaklandıklarını belirtmişlerdir.

Görüşmecilerin büyük çoğunluğu, eğitimsizlik, ekonomik sorunlar-yoksulluk, işsizlik, kandırılma/aldatılma, ezilmişliğin acısını çıkarma, ilgi eksikliği, statü arayışı, PKK yanlısı medyanın propagandalarından dolayı, örgüte katıldıklarını şu

sözlerle dile getirmişlerdir.

“Gençler; BDP propagandaları, PKK milislerinin yalanlarından ve kandırmalarından dolayı dağa çıkar. İşsiz olan ve gelecekte herhangi bir beklentisi olmayan, bazı mağduriyetler yaşayan kişi intikam almak için PKK gibi gruplara katılır (V.O. Erkek, 34 yaşında).”

“Benim dağa çıkmamın temel sebebi; yoksulluk, hastalık, parasızlık, arkadaş ortamı, örgütün ve milislerin yaptığı propagandalar, kitle iletişim araçları, örgütün görsel ve işitsel medya araçlarında yaptığı ve gençlerin örgüte katılmasına teşvik ettiği programlar, şehirlerde yapılan gençlerin özendiği kitlesel halk eylemleri olarak gösterilebilir (H.K. Erkek, 19 yaşında).”

Aile bireylerinden birinin örgüt saflarında öldürülmesi, ailenin diğer bireylerinin giderek devlete karşı bir tutum takınmalarına, örgüte ve onların siyasi uzantılarına, STK'larına yakınlaşmasına neden olabilmektedir. Bu anlamda, PKK ve Kürt siyasi partiler konusunda uzak bir duruş sergileyen ailelerin, çocuklarının veya yakın akraba bireylerinin karşılaşabilecekleri olumsuz pozisyonlar, devlet veya güvenlik görevlileri ile yaşayacakları veya karşılayabilecekleri kötü bir deneyim veya muamele, PKK örgütüne yakınlaşmada etkileyici bir rol oynayabilmektedir. Hâlihazırda dindar Kürtler arasında, sol ve milliyetçi bir ideolojik yapıya sahip olan PKK örgütünün taban bulması, desteğini arttırmasının önemli bir nedeni, örgüt ile bağlantılı yaşanan bu olumsuzluklardır (gözaltı, tutuklanma ve öldürülme v.b.). Bu husus, örgütü besleyen dinamiklerin başında gelmektedir (Kızmaz ve Teğin, 2017: 66).

Düşük sosyo ekonomik düzey ile terör arasındaki ilişki literatürde yaygın olarak kullanılmıştır. Örgüte katılmayı etkileyen en önemli parametrelerin başında kuşkusuz düşük sosyo ekonomik ve mesleki özellikler gelmektedir. Stem; terör örgütlerine katılan kişilerin çoğunlukla toplumun en alt tabakasını oluşturan kişiler olduğunu belirtmiştir (Stem,2000:175).

Toplumda yaşanan eşitsizliklerin de kişilerin terör örgütlerine katılma

süreçlerini etkilediğini savunan A.T. Turk; terörizmi “eşitsizliklerle ortaya çıkan sistemli süreç” olarak tanımlar (Tuk, 1982:119). Lichbach’ın çalışmasında da benzer sonuçlar ortaya çıkmıştır. Bu çalışmada da ülke kaynaklarının eşit bir şekilde kullanılmaması yapılan devrimler ve isyanlar terör örgütlerini besler ve örgüt sempatisini, elemanı kazanmasına sebep olur (Lichabach, 1989:146).

Yaptığımız enformel görüşmelerde örgüte katılmış kişilerin neredeyse tamamı dağ kadrosuna katılmadan önce maddi sorunlar yaşadıkları tespit edilmiştir. Bölgenin ekonomik sorunlarının ele alınması ve bu sorunların ortadan kaldırılarak daha iyi ortamların yaratılması bölgede barış ikliminin hâkim olmasına ve Kürt meselesinin çözülmesine yardımcı olabilir.

Kürt sorunu konusunda araştırmaları ile tanınan Kirişçi ve Winrow’a göre PKK’nın ortaya çıkış sebeplerinden biri de bölgeler arası ekonomik dengesizliktir. Onlara göre; geleneksel olarak, Doğu, Güneydoğu Anadolu ve Karadeniz bölgeleri, ekonomik faaliyetler açısından ülkenin en geri kalmış üç bölgesidir. 1991 yılında yapılan araştırmada, bölgeler arası kişi başına düşen Gayri Safi Milli Hâsıla, Ege ve Marmara Bölgesinde 100 iken, Karadeniz, Güney Doğu ve Doğu Anadolu bölgelerinde ise bu oran 6,3 ile sınırlı kalmıştır (Kirişçi, Winrow: 1997:145). Bu tarihten sonra hükümetlerin bölgeyi kalkındırma çabaları olmuş, özellikle GAP projesi ile kamu yatırımları harcamaları bölgeye kanalize edilmiştir. Ancak sadece kamu yatırımlarının yapılması, özel sektörün buna eşlik etmemesi ile beraber, bölgenin sosyo-ekonomik faaliyetleri sönük kalmıştır.

Örgüt sempatisinin yoğun olduğu yerleşim yerlerinde, bazı kişiler toplum tarafından onaylanmak veya onura edilmek için de örgüte katıldıkları tespit edilmiştir. Nitekim bir görüşmeci, bu konudaki düşüncelerini şu şekilde yorumlamıştır.

“Gençlerin bazıları dağa macera için, bazıları hayalleri için bazıları da ailelerine para verileceği, yalanına uydurularak dağa gönderilir. Bunların çoğu köylerinden kaçtıkları için zaten okumamışlar. Para ile kandırılanlar, kendilerinin tüm maddi sıkıntılarının ve sorunlarının çözüleceğini

düşünerek dağa çıkar. Bu durumdaki gençlerde, etkilenerek dağa çıkarlar. Bazı insanlarda yaşadıkları toplumda veya yerleşim yerinde saygınlık için de örgüte katılır. (A.K. Erkek, 37 yaşında).”

90’lı yıllarda örgütün şiddetin dozunu kaçırması ve buna bağlı olarak güvenlik güçlerinin tutumları, kırsaldan şehir merkezlerine yoğun bir şekilde zorun göçün yaşanmasına sebep olmuştur. 98 TBMM Araştırma Komisyonu, Mazlumder Göç araştırmalarını yaparak meydana gelen mağduriyetlere vurgu yapılmıştır. Göç Nitekim 1999 Yılında CHP tarafından hazırlanan Doğu ve Güneydoğu raporunda; zorunlu olarak göç edenlerin eğitim durumlarına değinilmektedir. Bu raporda OHAL valiliği verilerine dayanarak, bölgenin eğitim yönünden büyük olumsuzluklar yaşandığı, 2.202 okulun, güvenlik, öğretmensizlik ve çeşitli eksikliklerden dolayı kapalı olduğu vurgulanmaktadır. Aynı raporda Diyarbakır ilinde yaşayan ilköğretim çağındaki okula giden çocukların %52, ortaöğretim çağındaki okula giden çocukların ise %34 olduğu tespit edilmiştir.

“Arkadaşlarımın telkinleriyle, hayat zorlukları ve içinde yaşadığımız ortamda, propagandanın etkinliğinden dolayı gençler kandırılarak dağa çıkar (K.S. Erkek, 31 yaşında).”

“Her şey olabilir. Bazı kişileri ailevi sorunları, bazılarının ekonomik problemleri, güvenlik güçlerinin bölge insanına kötü tutumu dağa çıkmayı arttırıyor. İşte bu sebeplerden dolayı dağa çıkan kişinin niçin dağa çıktığını ve neden öldürdüğünü çok iyi biliyor (H.Y. Erkek, 33 yaşında).”

Terör örgütlerine katılmada en etkili faktörlerden biri de kişinin aşağılanması ve buna bağlı olarak aşağılanma kompleksine girmesidir (Ferracuti, Bruno, 1981:19, Borum, 2004: 151). Borum; bireylerin terör örgütlerine katılmada en önemli 3 duygusal durum olarak, haksızlığa uğrama, istismar edilme ve aşağılanma olarak sıralar. Della Porta, Cemal ve Teymur’a göre de terör suçlaması ile gözaltına alınan ve buralarda değişik işkencelere, aşağılanma ve kötü muamelelere maruz bırakılan kişilerin bu örgütlere daha fazla bağlanmasına neden olmaktadır (Della Porta, 1992:155, Cemal, 2003:175, Teymur, 2008:26). Nitekim daha önce yukarıda adı

geçen tüm raporlarda kişilerin gözaltına alınması ve buralarda kötü muamele ile karşılaşması, bunların örgüt sempatisi duymasına belki de örgüte katılmasına sebep olabilir.

1996-1998 yılları arasında Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından hazırlanan göç raporunda devlet görevlilerinin ihmallerinin olduğu, güvelik güçlerinin hukuksuz uygulamalarının şiddete dönüştüğü gereksiz, kualsız bir baskının uygulandığı ve Anayasanın açıkça ihlal edildiği, bu olayların çözümsüzlüğü daha da perçinlediği, yaşanan bu hukuksuz uygulamaların iç barışı zedelediği ve hukuksuzlukların terörün ihtiyaç duyduğu elman teminine hizmet ettiği vurgulanmıştır (TBMM Göç Raporu, 1998:64).

Görüşmecilerin bazıları da, 90'lı yıllarda devletin uyguladığı yanlış politikaların veya devleti temsil eden bürokratların, askerin veya polisin yaptıkları yanlışlardan dolayı, gençlerin dağa çıktıklarını şu şekilde açıklamışlardır.

“90'lı yıllarda örgütün yüksek baskısına, devlette katılmıştır. Şehirden 20 kilometre uzakta olan bir köye, 6 kişilik bir aile için, üç ekmeğin gönderilmesi, güvenlik güçlerinin diğer üç ekmek içinde, yarın getirip götürülmesinin istenmesi, büyük bir sorundur. Savcuların yanlış iddianameleri hazırlaması ve karakolların yanlış yerlerde yapılması da ayrı bir sorundur. Hayvanların yaylalara gönderilmemesi, köylülerin kendi bağlarına, bahçelerine gidememesi, insanları bezdirmiştir. Ve onların dağa çıkmalarına sebep olmuştur. 90'lı yıllarda birtakım devlet politikaları da PKK'ya olan katılımları arttırmıştır. Demokratik haklar ve insanları birleştiren uygulamalar yapılmalıdır (E.K. Erkek, 33 yaşında).”

1996 Yılında CHP tarafından hazırlanan Tunceli raporunda; İl merkezine ve kırsal alanlara uygulanan gıda ambargosuna değinilmekte ve gıda ambargosunun bir insanlık ayıbı olduğu belirtilmektedir. Aynı raporda bölgede vatandaşların son 2 yıldır demokratik ve çağdaş toplumlara yakışmayan, hukuksal temeli olmayan gıda ambargosu uygulamalarıyla karşı karşıya kalması, Tunceli ve diğer bölge illerini açık bir cezaevine dönüştürmüş, gıda malzemelerinin vesika ile satıldığı 1940'lı yılların

kıtlık günlerine dönüştürmüştür (CHP, 1996:15).

“Ekonomik problemler eğitimsizlik hayat şartlarının zorluğu bazen de devletin yanlış politikaları bunda etkilidir. Özellikle bazen, askerin ve polisin katı tutumu bunda etkilidir. Geçmişte yani 90’lı yıllarda bu problemlerin yani yanlış politikaların daha fazla olduğunu söyleyebilirim. Bu yıllarda bazı devlet görevlerinin zulmü bizi örgüte daha da yaklaştırmıştır (A.T. Kadın, 22 yaşında).”

1994 yılında bazı milletvekillerin hazırladığı doğu raporunda, bölgede yapılan operasyonların ve köy boşaltmalarının Kürt Milliyetçiliğini arttırdığı ve gençlerin örgütün saflarına katılmaya sebep olduğu vurgulanmıştır (Cumhuriyet, 11 Ekim 1994). 17 Aralık 1994 tarihinde yayımlanan The Economist dergisi de, Türkiye devleti PKK örgütüne karşı yaptığı savaşı kazanabilir, fakat sıradan Kürtlerin desteğini alma savaşını kaybediyor şeklinde yorum yapmıştır.

“Devlet bazen yanlış politikaları gerçekleştirebiliyor. Bu yanlış politikalar genel olarak 90’lı yıllarda yapılıyordu, bu yıllarda yurtsever ailelerin devlet yetkililerince dışlanması sosyal haklardan mahrum edilmesi, yeşil kartların iptal edilmesi gibi. Nasıl olsa çarşıdaki pirinçten oldum en azından evdeki bulgurdan olmayalım düşüncesi var insanlarda. Bu insanlar devlet için ne yaparsak yapalım, bizimle bu saatten sonra dost olmaz düşüncesi ve devletin dostluğunu kazanalım derken, örgütten olamayalım anlayışı var (M.B. Erkek, 39 yaşında).”

Bir görüşmeci de, 2000 yılına vurgu yaparak, bu yıldan önce yapılan devlet politikalarının yanlışlığından söz ederken, 2000’li yıllardan sonra, devlet politikalarının, vatandaşı kucaklayan türden olduğunu aynı zamanda Batı Anadolu’nun bazı şehirlerinde, Kürt asıllı vatandaşların ötekileştirildiğini şu cümlelerle ifade etmiştir.

“2000 yılından önce devletin yaptığı her türlü aktivite lehte değil aleyhtedir. 2000’li yıllardan sonra hükümeti çabalarıyla bölgede maddi anlamda bir hareketlilik oluşmuş. İnsanlar bilinçlenmeye başlamışlardır. Şu anda

örgüte katılımların %70'i metropollerden gerçekleşiyor. Çünkü burada gençlerin kendi ailelerden uzak olmaları, bazı çevrelere yakın olmaları bu tür katılımları arttırıyor. Batı da çalışan gençler sürekli milliyetçi Türkler tarafından rencide ediliyor. Özellikle Karadeniz ve İç Anadolu Bölgelerinde Kürtler daha fazla rencide ediliyor. Örneğin Giresun'da fındık toplamak için mevsimlik işçilere saldırıldı. Gümüşhane'de kaymakamlık tarafından bir genelge yayınlandı. Kürtlere hiçbir şekilde hiçbir iş verilmeyecek. Çobanların bile Kürtlerden seçilmemesi konusunda halk uyarıldı. Bunlar ırkçılık değildir de nedir. İçinde yaşadığımız Güneydoğu'da bile BDP'ye yakın olan BDP mitingine katılan ailelere kömür yardımı yapılmıyor. Bu yasal bir parti değil mi? Anayasal hükümlere göre kurulmuş bir parti değil mi? Ya da trafik polisleri tarafından Doğu- Güneydoğu bölgesi il plakalarına sahip araçlara ceza yağdırıyor. İnsanlar bu zihniyeti kendi kafasından atmalıdır, sorun devletin yetkililerindedir. Dolayısıyla sıkıntı devletten ziyade kişilerden meydana gelmektedir (M.F. Erkek, 32 yaşında)."

Ülkede yaşanan şiddet, örgüt faaliyetlerinin basına yansması ve şehit cenazeleri, Türk toplumunu belli bir ölçüde kutuplaştırmıştır. Bu kutuplaşma sonucunda batı bölgelerinde yaşayan Kürtlere kötü muamele ve saldırıların oluşmasına neden olmuştur. H. Barkey'e göre "Askeri operasyonlar ile toplumsal kutuplaşmanın birleşmesi, Kürt Milliyetçiliğinin artmasına ve Kürt bilincini ortaya çıkartmıştır." Politikacıların popülist söylemleri de bu durumun daha da ağırlaşmasına sebep olmuştur (Barkey, 1994: 35).

Görüşmecilerden bazıları da, devletin kolluk kuvvetinin eğitim seviyesinin düşük veya yüksek olmasını, vatandaşlara bakış açısını değiştirdiğini, eğitim seviyesinin yüksek olması durumunda, güvenlik kuvvetlerinin davranışlarını da değiştirdiğini şu şekilde açıklamışlardır.

"Örgüte sempatinin oluşmasına en büyük sebebi, polislerin bana karşı olan tutumlarından kaynaklandığını söyleyebilirim. Polislik yapan kişilerin eğitim seviyelerinin düşük olması ve bazı çevrelerin adamları olması, bunların torpille işe alınması, bölge halkını yabancılaştırmasına sebep

olmaktadır. Bu durum halkın, örgüte sempati duymasına sebep olur. Şu anda ise polislerin eğitim seviyelerinin yükselmesi, bunların büyük bir çoğunluğunun üniversite mezunu olması, şehir içinde polislerin bölge halkına bakış açısını olumlu yönde değiştirmiştir (A.T. Erkek, 35 yaşında).”

Nitekim Mazlumder’in 1995 göç raporunda ve 1992 Yılında SHP tarafından hazırlanan “Newroz” raporunda ve 1996-1998 yılları arasında TBMM Meclis Araştırma Komisyonu tarafından hazırlanan raporda; bölgede devlet adına hareket ettiğini düşünen bazı sorumsuz görevlilerin, halka baskı uyguladığı, insanların haksız bir şekilde gözaltına alındığı vurgulanmıştır. Söz konusu raporlarda 90’lı yıllarda bölgede keyfi gözaltı, tutuklanma, yargısız infaz, işkence, kötü muamele, faili meçhul cinayetler ve insan kayıplarının yaygın olduğu, belirtilmiştir (Mazlumder, 1995:5, SHP,1992:7, TBMM Göç Raporu, 1998:129).

Bazı görüşmeciler; örgütün dağ kadrosuna neden veya hangi sebeplerden dolayı katıldıklarını şu şekilde açıklamışlardır.

“Yaşadığım şehirde solcu görüşün hakim olması, arkadaşlarımdan etkisi, milislerin uydurmaları, yaşadığımız ekonomik problemler, örgüte katılmama etkili oldu. Kandırıldık, aldatıldık ve bizi, sonu olmayan bir yola koydular. Biz dağda, daha iyi hayat şartlarının olduğunu düşündüğümüz için böyle bir yola başvurduk (E.A. Erkek, 35 yaşında).”

“Örgüte katıldığım yıllarda örgüt, bölgenin tamamına hakimdi. Bir sorun olduğunda veya kan davası olduğunda, hemen gelir ve o insanları barıştırır. Hiç kimsenin veya devletin barıştırmadığı aileleri, örgüt tarafından gönderilen iki kişi barıştırır. Bu tür olaylardan dolayı örgütün çok güçlü olduğunu düşünürdük (T.A. Erkek, 34 yaşında).”

Örgütün ihtiyaç duyduğu eleman temini için başvurduğu yöntemlerden biri de kendisine bir meşruiyet alanı ulaştırmak için, örgüt dışında bölgede başka bir gücün ve muhatapın olmadığı söylemidir. Bu söylemi kanıtlamak için de bölge de meydana gelen kan davaları ve benzeri konularda uzlaştırıcı olma misyonunu üstlenerek gerçekleştirmeye çalışmıştır.

Çalışmaya katılan görüşmecilerin büyük bir çoğunluğu, örgütün dağ kadrosuna katılmalarında, ekonomik sorunlar, yoksulluk, yalnızlık, eğitimsizlik, kandırılma, örgüt yandaşlarının propagandalarından etkilenmeye toplumdan dışlanmanın etkili olduğunu şu cümlelerle ifade etmişlerdir.

“Dağa çıkmamızda ki en önemli sebep ekonomik sebepler, parasal sorunlar, başkasının sahip olduğu imkânlara sahip olamamam, araba sahibi olma, ev sahibi olma, batıdaki imkânların, doğuda olmaması, geri kalmışlık, cahillik okuma oranındaki düşüklük, milis propagandaları, kandırılma ve aldatılma bizim örgüte katılmamızda, etkili olmuştur (H.İ. Erkek, 41 yaşında).”

“Beni canlı kalkan olarak, dağa gönderdiler, nasılsa bugün yarın gelirsin dediler, beni kandırdılar, aldattılar. Her ne kadarda, canlı kalkan olarak örgüte katılmışsam da ilk günden pişmanlıklar başladı. Geceleri yürüdükçe beni kandırdıklarının farkına varıyordum. Aslında bir canlı kalkan olarak değil bir savaşçı olarak beni götürdüklerinin farkına varmıştım, ama iş işten geçmişti. Dağda yaşamının ne kadar zor olduğunun doğayla mücadele konusunda ne tür çabalar vermem gerektiğine inandım (M.B. Erkek, 39 yaşında).”

“Örgüte katılmamda yetim olmam, geri kalmışlık, yalnız ve çaresiz olmam kimsenin beni yönlendirmemiş olması. Eğer babam sağ olsaydı ya da abim olsaydı. Bu olaylar daha farklı olurdu. Benim PKK’ya katılmam engellenebilirdi (A.K. Erkek, 37 yaşında).”

Yukarıda anlatılanlar bir bütün olarak değerlendirildiğinde örgütün, bölge halkını kontrol altında tutma ve örgütün ihtiyaç duyduğu eleman ihtiyacını karşılamak adına, kısa ve uzun vadede strateji geliştirmiş olduğu anlaşılmaktadır. Örgüt, bir taraftan sahada yaptığı eylemlerle baskı, yıldırma ve korku kültürünü yaygınlaştırarak toplumsal taban denetim altına alınmış, diğer taraftan etnik söylemden yola çıkarak yeni bir kimlik oluşturma gayreti göstermiştir. PKK ve bileşenlerinin yapmış olduğu bu çalışmalar, politize olmuş bazı gençlerin, örgütün

dağ kadrosuna katılmasına sebep olmuştur.

6.9. Araştırma Grubunun Dağ Kadrosundan, Yıllara Göre Örgütten Ayrılma ve Örgütten Ayrılmanın Nedenleri, Pişmanlık Yasasının Ayrılmalar Üzerindeki Etkilerine İlişkin Bulgular

6.9.1. Araştırma Grubunun Yıllara Göre Örgütten Ayrılma ve Örgüt İçinde Kalma Sürelerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde dağ kadrosundan ayrılan katılımcıların, dağ kadrosunda kaç yıl kaldıkları, örgüt içindeki görevleri, tanıdıkları arasından daha önce birilerinin örgütten ayrılarak teslim olup olmadıklarına dair bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 49: Yıllara Göre Örgütten Ayrılma Dağılımları

Hangi Yıllar Arasında Örgütten Ayrıldınız	Sayı	Yüzdelik
1990 ve öncesinde	9	11
1991-1995 yılları arasında	7	8
1996-2000 yılları arasında	37	43
2001-2005 yılları arasında	7	8
2005-2010 yılları arasında	11	13
2011-2013 yılları arasında	14	17
Toplam	85	100

Tablo 49’da araştırma grubunun hangi yıllar arasında, örgütten ayrıldıklarını gösteren bulgulara yer verilmiştir. Araştırma grubunun büyük bir çoğunluğunu oluşturan % 43’ünün 1996–2000 yılları arasında örgütten ayrıldıkları, % 17’sinin 2011–2013 yılları arasında örgütten ayrıldıkları, % 13’ünün 2005–2010 yılları arasında örgütten ayrıldıkları, % 8’er kişinin 1991–1995 ve 2001–2005 yılları arasında örgütten ayrıldıkları, % 11’inin de 1990 ve öncesinde örgütün dağ kadrosundan ayrıldıkları tespit edilmiştir.

Bu tablo ile örgütün başarısız olduğu veya duraksadığı dönemlerde, örgütten kopmaların daha fazla olduğu gerçeği ortaya çıkmaktadır. Örgütün en fazla kan kaybettiği 1996-2000 yılları arasında, örgütten kopmaların da yoğun bir şekilde

yaşandığı bu yıllarda, Abdullah Öcalan'ın yakalanıp Türkiye'ye getirilmesinin yanı sıra, Türk Silahlı Kuvvetlerinin modernizasyon ve strateji değişikliği de, etkili olmuştur.

Tablo 50: Örgütün Dağ kadrosunda Kalma Sürelerinin Dağılımı

Dağ kadrosunda kaç yıl kaldınız?	Sayı	Yüzdelik
1 ve 1 yıldan az süre kaldım	41	49
2	29	34
3	9	11
4	2	2
5	2	2
6	1	1
7	1	1
Toplam	85	100

Tablo 50'de araştırma grubunun örgütün dağ kadrosunda kaç yıl kaldıklarını gösteren bulgulara yer verilmiştir. Araştırma grubu arasından dağ kadrosunda, 1 ve 1 yıldan az süre kalanların oranı ezici bir çoğunlukla % 49 olarak tespit edilmiştir. Dağ kadrosunda 2 yıl kalanların oranı % 34, 3 yıl kalanların oranı % 11, 4 ve 5 yıl kalanların oranı % 2, 6 ve 7 yıl kalanların oranı ise % 1 olarak tespit edilmiştir.

Bu tablo ile örgütten ayrılanların ezici bir çoğunluğu, örgüte katılımın gerçekleştiği yıl içerisinde örgütten ayrılmışlardır. Örgütte kalma süreleri ile dağ kadrosundan ayrılma oranının ters orantılı olduğu görülmektedir. Terör örgütleri üzerinde yapılan çalışmalarda, örgüt içinde kalanların hayatta kalma süreleri, ortalama 3 yıl olarak tespit edilmiştir.

Araştırma sonucunda elde edilen bu bulgular, literatürde terör örgütlerinden ayrılmak isteyenlerin, ilk yılda veya takip eden birkaç yıl içinde ayrıldıkları bilgisiyle uyusmaktadır.

6.9.2. Araştırma Grubunun Örgütten Ayrılma Nedenlerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde örgütün dağ kadrosundan ayrılan örneklem grubunun, örgütten

ayrılma nedenlerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Bu bölümde örneklem grubuna sadece enformel sorular sorulmuş ve cevaplandırmaları istenmiştir.

Görüşmecilerin bazıları, örgütten ayrılma nedenlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

“Ölüm korkusu çatışma ortamı beni çok etkilemişti. Örgüt içindeyken bana devlet tarafından tüm ailemin öldürüldüğünü, aileden sadece abimin ve yengemin sağ kaldığını söylediler. Bunun dışındakilerin tamamının öldürüldüğünü söylediler. Bunu duyduktan sonra Türkiye tarafına geçmek istedim. Ama izin vermediler. Sonra ailemin sağ olduğu, haberi geldi. Bu haber gelmeden önce bir ay boyunca depresyona girdim, dışarıya çıkamadım. Aç kaldığımız tok olduğumuz günler oldu. Psikolojik olarak kendimizi çok kötü hissettiğimiz günler oldu. Beraber kaldığımız birkaç arkadaşım çatışmada vurulup öldü. Bundan dolayı bir ay boyunca psikolojim bozuldu. Depresyona girdim. İnsan yüzünü göremez oldum (A.T. Erkek, 35 yaşında).”

“Silah almam için bana dayatmada bulunduklarında o gece bir karar vermem gerektiğine inandım en kötü kararın kararsızlıktan daha iyi olduğuna inandım ve kaçmaya karar verdim. O gece kaçmayı başardım. 3 gün arazide kaldıktan sonra KDP güçlerine teslim oldum (M.B. Erkek, 39 yaşında).”

Araştırma grubu arasından bazıları örgütün dağ kadrosundan ayrılma sırasında; ailesinin örgütten ayrılma konusundaki çabaları ve ailesine olan düşkünlük vb. sebepler olduğu tespit edilmiştir. Görüşmecilerin bazıları, yukarıdaki sebeplerden dolayı örgütten ayrılma durumlarını şu şekilde anlatmışlardır.

“Ben aileme çok düşkündüm. Kardeşim hastaydı ve onları çok özliyordum, birde kamptaki eğitimler, insanların ölmesi, yaşanan şiddet olayları, bana çok ters geliyordu. Çatışmalara hastalığımın dolayı katılamıyor ve sürekli ağrılar çekiyordum. Bundan dolayı sürekli kamp sorumlularına, ayrılmak istediğimi söylüyordum. Birkaç defa bu durumu ilettikten sonra onlarda

benim bu durumumu merkezi karargâha göndermişler. Ayrılıp ayrılmama konusunda bana 1- 2 ay düşünme süresi verdiler. Ancak ben ayrılacağım konusunda kesin bir fikre sahiptim ve bundan vazgeçmeyecektim ilkin bizi Irak Kurdistan özerk bölgesine gönderdiler daha sonra oradan Habur sınır kapısındaki güvenlik kuvvetlerine teslim oldum ve Türkiye ye geçtim (H.K. Erkek, 19 yaşında).”

“Örgütten ayrılmamda, yanlış bir yolda olduğumu anlamam, beni etkiledi. İnsan öldürmenin ve insanlara zarar vermenin yanlış olduğunu, örgütün asıl amacının Kürtler olmadığını anlamam, aileme karşı olan özlemim arkadaşlarıma karşı olan özlemim ve vb. durumlar, örgütten ayrılmamda etkili olmuştur. Teslim olmam tamamen bireysel bir karardı. Karakola gidip kendi isteğimle teslim oldum. Siirt Eruh Bilgili Karakoluna teslim oldum (H.İ. Erkek, 41 yaşında).”

Araştırma grubu arasından 6 kişi de, örgütün dağ kadrosundan ayrılmada, öldürülme korkusu, dağ koşullarında mücadele etmenin zorlukları, insan öldürmenin yanlışlığının bilincine varması, ailesinin örgütten ayrılması konusundaki çabaları, pişmanlık yönündeki düzenlemelerin vb. sebeplerin etkili olduğunu belirtmişlerdir.

Görüşmecilerin bazıları, yukarıdaki sebeplerden dolayı örgütten ayrılma serüvenlerini şu şekilde anlatmışlardır.

“Ben Pervari bölgesinde iken aynı köyden olan aynı zamanda amcazadem olan, Abdurrezak ile beraberdik. Burada bir sene boyunca eylemlere katıldık. Daha sonra Abdurrezak ile kendi bölgemize gidip orada görev yapmak istedik. Kendi bölgemize yani Eruh bölgesine ya da Çırav bölgesine gitmek istememizin sebebi o bölgeyi daha iyi bildiğimizden hem de köyümüze akrabalarımıza ve ailemize olan hasretimizden kaynaklanıyordu. Bende Abdurrezak ta ailemize düşkündük. Pervari bölgesinde bulunduğum süre içinde ailem beni birkaç kez ziyaret etmiş ve gizlice dönmem konusunda beni ikna etmeye çalışmışlardı. Bundan dolayı ailemin yaşadığı bölgeye gitmek istiyordum. Ben Abdurrezak’ın benimle gelmemesi

konusunda uyardım, ancak o benimle geldi. Ve tabur komutanımızdan izin almadan Çıray dağlarına doğru yola çıktık. Bu karar tamamen bizim kararımızdı ve tabur komutanımızın izni olmadan yapmış olduğumuz bir davranıştı. İzin almamamızın da sebepleri vardı. Daha önce defalarca buraya gitmek isteme, telkininde bulunmamıza rağmen bizi göndermediler. Sonra Abdurezzak'la beraber Çıray dağlarına gittik. Çıray'da ki tabur komutanına teslim olduk. Yaptığımız görüşmelerde bu davranışımızın tamamen habersiz olduğunu dile getirdik. Birkaç gün kaldıktan sonra Pervari bölgesinden Çıray taburuna haber göndermişler ve bizim geri gönderilmemizi istemişler. Ancak biz geri gitmek istemiyorduk. Buna rağmen Çıray 'da içinde bulunduğumuz tabur komutanı tarafından, ellerimizi bağlayıp üç dört kişi ile beraber, tekrar Pervari bölgesine gönderdiler (E.K. Erkek, 35 yaşında).”

Araştırma grubu arasından 3 kişi, örgütün dağ kadrosundan ayrılma sırasında, pişmanlık yönündeki düzenlemelerin etkili olduklarını savunmuşlardır. Görüşmecilerin bazıları, pişmanlık yönündeki yasal düzenlemelerin örgütten ayrılma üzerine etkisini, şu şekilde anlatmışlardır.

“Benden önce güvenlik kuvvetlerine teslim olanlar vardı. Ben bölük komutanının yanında olduğum için telsiz görüşmelerine şahit oluyordum. Telsiz anonslarında devlete teslim olan, PKK militanlarının öldürmediğini, ilk olarak orada öğrendim. Hâlbuki örgüt bize teslim olan örgüt üyelerinin devlet tarafından öldürüldüğünü, değişik işkencelere tabi tuttuğunu ve hayatlarını zindana çevirdiğini söylemişlerdi. Dolayısıyla pişmanlık yasasının olmasından haberdar olmam, benim daha hızlı hareket etmemi sağladı ve gelip güvenlik güçlerine kendi isteğimle teslim oldum. Benim teslim olmamda biraz da ailemin, yani gariban annemin de etkisi vardı. Bundan dolayı teslim oldum. Eğer devlet örgütten ayrılıp teslim olanlara bazı temel haklar tanırsa ve toplumla olan adaptasyon sorununu ortadan kaldırırsa, örgütün çözüleceğine daha fazla örgüt üyesinin teslim olacağını düşünüyorum (A.K. Erkek, 37 yaşında).”

Araştırma grubu arasından 2 kişi örgütün dağ kadrosundan ayrılımlarında; sorunun şiddetle çözülemeyeceğine inanması, devletin soruna yönelik geliştirdiği demokratik adımların etkili olduğunu düşünmesi, aynı şekilde, 3 kişi dağ koşullarında mücadele etmenin zorluklarından dolayı, teslim olduklarını belirtmişlerdir.

Görüşmecilerin bazıları, yukarıdaki sebeplerden dolayı örgütten ayrılma nedenlerini, şu şekilde anlatmışlardır.

“Örgüt tarafından zorla kaçırılarak dağ kadrosuna kazandırılmışım. Sonrasında örgütten ayrılma durumunda beni, ailemle tehdit ettiler. 90’lı yıllar şimdiki gibi değildi. Ailem köyde yaşıyordu örgüt isteği zaman elini kolunu sallayıp köye gidip geliyordu. Geç teslim olmamın sebebi de bundan kaynaklanıyordu. Örgüt içinde yaşadığım olaylar, çatışmalar, insan ölümleri, arkadaşlarım yanımda can vermeleri, açlık, susuzluk, gece karanlığı, gibi etkenler dağda çok fazla kalmam ve çok fazla sıkılmam, ailemin köyden şehre göç etmesi, bu kararı almamda etkili olmuştur. Dağ koşullarında kalmanın zorlukları, yılanla, çıyanla yatıyorsun, yemek yok, bunlar beni artık bezdirdi ve gelip teslim oldum (E.A. Erkek, 33 yaşında).”

Araştırma grubu arasından 2 kişi örgütün dağ kadrosundan ayrılımlarında, sorunun şiddetle çözülemeyeceğine inanması, örgütten kaynaklanan sorunlar, (örgütün beklentilerinin dışında bir yapıya ve ideolojiye sahip olması, örgütün içyüzünü öğrenmesi, örgüt disiplini) gibi sebeplerden ayrıldığını belirtmişlerdir. Aynı şekilde, görüşmeciler arasından 2 kişi de, öldürülme korkusundan dolayı güvenlik güçlerine teslim olduklarını belirtmişlerdir.

Görüşmecilerin bazıları, örgütten ayrılma serüvenlerini, şu şekilde, anlatmışlardır.

“Örgütün en büyük yalanı olan Kürtlerin temel haklarını elde etmek için, dağ kadrosuna katılmışım. Ancak örgüt içindeyken, yapılan propagandaların hepsinin bir safsatadan ibaret olduğunun farkına vardım. Örgütün Kürt halkının haklarını korumak için dağa çıkma propagandası

tamamen yalandır. Örgütün katliam yapması, yapılan haksızlıklar, işkenceler insani olmayan muameleler ve benzeri durumlardan dolayı örgütten ayrıldım. Öldürme, kaçırma, hak etmediği halde cezalandırma ve haksız yere öldürmeden dolayı örgütten ayrılarak, güvenlik güçlerine gelerek teslim oldum (T.L. Erkek, 21 yaşında).”

6.9.3. Araştırma Grubunun Pişmanlık Yasası ve İdeolojik Eğitim Süreçlerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde örgütün dağ kadrosundan ayrılan örneklem grubunun, pişmanlık yasasının, onların örgütten ayrılmaları üzerindeki etkisini ve dağ kadrosunda iken ideolojik bir eğitim sürecinden geçip geçmeme durumlarına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 51: Pişmanlık Yasası Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı

Pişmanlık Yasası Dağdan İnmeyi Kolaylaştırdı mı?	Sayı	Yüzdelik
Evet	73	86
Hayır	12	14
Toplam	85	100

Tablo 51’de araştırma grubunun, pişmanlık yasasının dağdan inmeyi kolaylaştırdığı konusundaki düşüncelerini gösteren bulgulara yer verilmiştir. Örgütün dağ kadrosundan ayrılanların ezili bir çoğunluğu (% 86’sı), pişmanlık yasasının dağdan inmeyi kolaylaştırdığı yönünde görüş bildirdiği tespit edilmiştir. Örneklem grubunun % 14 ise pişmanlık yasasının dağdan inmeyi kolaylaştırmadığı yönünde görüş bildirmişlerdir.

Görüşmecilerden biri, pişmanlık yasasının dağdan inmeyi kolaylaştırdığı yönündeki düşüncelerini ve bu yasanın örgütten ayrılması üzerindeki etkilerini şu şekilde açıklamıştır.

“Örgüt bize, teslim olan üyelerin devlet tarafından öldürüldüğünü, değişik işkencelere tabi tuttuğunu, hatta yakalanan örgüt mensuplarının askerler

tarafından, sağ olarak helikopterlerden atıldıklarını, kulaklarının, burunlarının veya diğer organlarının kesildiğini söylüyorlardı. Biz, bu söylemlerden dolayı çok korkuyorduk ve pişmanlık yasasını da, bilmiyorduk. Böyle bir yasanın olduğundan sonra haberimiz oldu. Devletin pişman olanları, değişik programlara tabi tutarak, onların toplumla bütünleşmesini sağladığını, onlara kadro vererek, memur yaptıklarını öğrendik, bunlar bizim için çok heyecan verici bilgilerdi. Bunu öğrendikten sonra, ilk bulduğumuz fırsatta kaçarak, gelip güvenlik kuvvetlerine teslim olduk. Eminim ki birçok örgüt mensubu, pişmanlık yasasının olduğundan haberi yoktur. Aksi halde gelip teslim olacaklardır. Devletin bu konuda bazı girişimlerinin olması gerekmektedir (R.M. Erkek, 35 yaşında).”

Bazı görüşmeciler devletin, örgütün dağ kadrosundan ayrılanlara yönelik bazı yasal haklarını verilmesini talep ederek bu konudaki düşüncelerini şu şekilde açıklamışlardır.

“Dağdan inenlere devlet şimdilik hiçbir şey vermiyor Daha önceki yıllarda pişman olup teslim olanları devlet memur yaptı şimdi ise bunu yapmıyor. Şunu söylüyor. Ya gel benimle çalış operasyonlara katıl ya da bizi tamamen dışlıyorlar. Tabi bu teklifi verirken aynı zamanda gelin ayrı tim kurun ve operasyonlar gidin der. Operasyonlarda biz askerin yanında değildik; sadece dağdan inenlerin katıldığı ayrı bir timde görevlendiriyorlar. Ancak biz bunu hak etmiyoruz. Biz devlete her türlü bilgiyi verdik. Onlara yardımcı olduk. Ancak onlar bize hiçbir anlamda yardımcı olmadılar. Teslim olduktan sonra iki yıl hapiste kaldım. Daha sonra pişmanlık yasasından yararlanarak çıktım (C.A.N. Erkek, 34 yaşında).”

“Biz sonradan teslim olduğumuz için devlet bize çok fazla imkan vermedi. Teslim olduktan sonra üç sene boyunca operasyondan operasyona koştum. Buna rağmen devlet bana iyi bir iş vermedi. Ben şu anda mağdurum. Devletin bana yardım etmesi gerektiğini düşünüyorum. Bizim gibi pişmanlık yasasından yararlananlar yani 1999 yasasından yararlananlar kamu kurumlarından men cezası almışlar, 1995 yasasından

yararlananların tamamı ise tümü memur olmuş (K.T. Erkek, 34 yaşında).”

Tablo 52: İdeolojik Eğitim Sürecinden Geçme Durumlarının Dağılımları

İdeolojik Eğitim Sürecinden Geçtiniz mi?	Sayı	Yüzdelik
Hayır; ideolojik bir eğitimden geçmedik	5	6
Evet, Marksist bir ideolojik eğitimden geçtik	80	94
Toplam	50	100

Tablo 52’de araştırma grubunun dağ kadrosuna katıldıktan sonra, ideolojik bir eğitim sürecinden geçip geçmediklerini gösteren bulgulara yer verilmiştir. Örgütün dağ kadrosundan ayrılanların ezici bir çoğunluğu (% 90’ı), Marksist bir ideolojik eğitim sürecinden geçtiklerini belirtmişlerdir. "İdeolojik eğitim sürecinden geçmedik" diyenlerin oranı ise % 10 olarak tespit edilmiştir.

Görüşmecilerin bazıları, Marksist bir ideolojik eğitim sürecinden geçtiklerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

“Örgütün dağ kadrosu genelde askeri ve ideolojik olmak üzere, iki tür eğitime tabi tutulur. Askeri eğitimi, kurdukları, Mahsum Korkmaz eğitim akademisinde verirler. İdeolojik eğitimi ise; Hakki Karer eğitim akademisinde verilir. PKK’ya katılmadan önce örgüte sempati duyuyordum. İdeolojisini benimsiyordum, sahip çıkma anlamında elimden gelenin fazlasını yapma çabası içerisindeydim. Fakat beni kandırdılar, canlı kalkan olarak götürüp hemen dönecektim. Ancak beni orada zorla tuttular ve benim savaşçı olarak örgüt içinde kalmamı istediler. Bu durum, örgüte olan sempatinin yerine, derin bir öfkeye sebep oldu. Her zaman örgütten kaçma planlarım oldu. Fakat bunu başarmak için uygun zamanı arıyordum (M.B. Erkek, 39 yaşında).”

“Kampta bulunduğumuz süre boyunca ideolojik bir eğitime tabi tutulduk. Aldığımız ideoloji Marksist ve Leninist bir ideoloji idi. Ancak ben ne Marksist biliyordum ne de Lenin’i biliyordum (A.K. Erkek, 37 yaşında).”

Bruinessen; PKK örgütünün nasıl bir ideolojiye sahip olduğunu ve nihai hedefinin ne olduğunu şu şekilde yorumlamıştır. Örgüt; feodalizm ve sömürgeciliğe karşı silahlı mücadele açtığını, parti ideolojisinin Marksist ve Leninist ideoloji ile Kürt Milliyetçiliğinin bir sentezi olduğunu, nihai hedeflerinin ise bağımsız birleşik bir Kürdistan devleti kurmayı amaçlamak olduklarını ilan etmişlerdir (Bruinessen: 1992:308).

“Örgüt, Marksist ve sosyalist bir ideolojiye sahiptir. Daha çok Marksist bir ideolojiye sahiptir. Örgüte katıldığımız sürede bize Marksist ideolojinin dikte edildiğinin farkındaydık. Ancak Marksist ideolojinin geçerliliğini yitirmiş olduğunu, içinde bulunduğumuz dönemde, kullanılabilir olmaktan uzak olduğunu ve şu anki yaşam koşullarına pek uygun olmadığını, kaldı ki mensubu olduğumuz İslam la da yakından uzaktan ilgisinin olmadığını düşünüyorum, (E.A. Erkek, 35 yaşında).”

“Örgütün ideolojisinin Marksist, Leninist ve Sosyalist bir ideolojiye sahip olduğunu söyleyebilirim. Emperyalizme karşı savaşma, insan haklarının elde edilmesi, eşitlik özgürlük kavramlarının geliştirilmesi, adalet ve eşitliğin sağlanması, kominal yaşamın gerçekleştirilmesi, biz dağdayken bize verilen en önemli eğitimler olduğunu söyleyebiliriz(H.İ.Erkek,41 yaş).”

Enformel görüşmeler ve anket sonuçları birlikte değerlendirildiğinde örgüte katılanların ezili bir çoğunluğunun ideolojik bir eğitim sürecinden geçirildikleri anlaşılmaktadır. Nitekim Bruinessen’e göre örgütün eğitim kamplarında, örgüte yeni katılanların tamamının beyinleri yıkanmaktadır (Bruinessen, 1992:322).

Tablo 53: Örgüt İçi Görev Dağılımları

Örgüt İçinde Hangi Görevi Yapıyordunuz?	Sayı	Yüzdelik
Mutfak işleri veya hizmet işlerinde çalışıyordum	21	25
Savaşçıydım	42	49
Kurye veya lojistik işleri ile ilgileniyordum	12	14
Manga komutanıydım	10	12
Toplam	85	100

Tablo 53'te araştırma grubunun dağ kadrosuna katıldıktan sonra, örgüt içindeki görev dağılımlarını gösteren bulgulara yer verilmiştir. Araştırma grubu kapsamında, örgütün dağ kadrosundan ayrılanların büyük bir çoğunluğu (% 49'u), örgüt içindeyken "savaşçı" olduklarını belirtmişlerdir. "Mutfak işleri veya hizmet işlerinde çalışıyordum" diyenlerin oranı % 25, örgüt içerisinde "Kurye veya lojistik işleri ile ilgileniyordum" diyenlerin oranı % 14 ve örgüt içerisinde "Manga komutanıydım" diyenlerin oranı ise % 12 olarak tespit edilmiştir.

Görüşmeciler arasından, daha önce tim komutanlığı yapan bir şahıs, örgüt içindeki görevine nasıl getirildiğini ve hangi görevi icra ettiğini, şu şekilde anlatmıştır.

“Altı aylık eğitim sürecinden sonra, bizi Türkiye’ye gönderdiler. Dağda dört sene kaldım. İki sene boyunca Şırnak Cudi dağında görev yaptım. Daha sonra, Siirt Pervari bölgesine gönderildim. Pervari’de ki başarılı eylemlerimizden dolayı, tim komutanı olarak görevlendirildim. Tim komutanı olmak, gerillada rahat bir şey değilmiş. PKK gurupları arasında da her gurubun görevi ayrıdır. Lojistik gurubu farklı, saldırı gurubu farklı, eylem gurubu farklı, plan proje gurubu farklıdır. Bazı başarılı eylemlerimizden dolayı beni tim komutanı olarak atamışlardı (L.M. Erkek, 31 yaşında).”

Görüşmeciler arasından, örgütün dağ kadrosunda, "savaşçı" olarak görev yapan şahıslar, örgüt içindeki görevine nasıl getirildiklerini ve bu görevi nasıl icra ettiklerini, şu şekilde anlatmışlardır.

“Kampta altı aylık silah ve propaganda eğitiminden sonra beni savaşçı olarak Botan bölgesine gönderdiler. Burada iki sene görev yaptık. Biz ilkbahar aylarından itibaren kendi bölgemizde görev yapıyorduk, kışın ise Kuzey Irak’ta ki kamplara çekiliyorduk. 2008 yılında girdiğim bir çatışmada, bacağımdan yaralandım. Beni arkadaşlarım kurtararak, kampa getirip tedavi ettiler. Daha sonra ayağımdan dolayı kampta kalmaya

başladım. İki sene boyunca burada görev yaptım (A.T. Erkek, 35 yaşında)."

"Kampa ulaştıktan sonra, ilk bir yıl normal askeri eğitim aldık. Ancak bu eğitim, kişiye göre değişiyordu. Daha önce silah konusunda bilgisi olanların, 5-6 ay askeri eğitim aldıktan sonra buradaki eğitimi tamamlanmış oluyordu. Ben ise okuma yazma bilmediğim için ilk önce bana okuma yazma öğretilti. Bize istediğimiz dili öğretiyorlardı. Dil konusunda serbesttik. Bana hangi dili öğrenmek istediğim sorulduğunda ben Türkçeyi tercih etmiştim. Ancak şöyle bir zorunluluk vardı. İlk önce Türkçe okuma yazma öğretiyorlardı. Daha sonra Kürtçeyi öğretiyorlardı. Ben de aynı zorunluk la ilkin Türkçe dersini aldım daha sonra Kürtçe okuma yazmayı öğrendim. Ancak bunların dışında İngilizce Arapça, Farsça öğrenmek isteyenlere de bu dilde eğitim veriyorlardı. Ama ortak dil olarak Türkçe vardı. Ben okuma yazmayı hem Türkçe hem Kürtçe okuma yazmayı orada öğrendim (B.Ç. Erkek, 36 yaşında)."

Örgüt içindeki çekişimler PKK'nın en büyük çıkmazlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim Bruinessen'e göre örgütün gerçekleştirdiği vahşi şiddet eylemleri ve siyasi cinayetlerin büyük çoğunluğu, örgüt içindeki liderlik yarışı, örgüte kayıtsız şartsız bağlılık ve örgüt disiplininin her şeyin üstünde tutulmasından kaynaklanmaktadır (Bruinessen, 1992:322).

Görüşmeciler arasından biri; psikoloji alanında lisans düzeyinde eğitim gördüğü için, örgüt içerisinde, eğitimi ile ilgili olarak icra ettiği görevleri, şu şekilde anlatmıştır.

"Kararımı verdim dağa çıkacaktım. Şırnak iline biletimi kestim. Şırnak il merkezine yaklaşık olarak 30 km. kala yolda inip, ilk gördüğüm dağa tırmanmaya başladım. İki gün boyunca dağda gezindim. Sonra örgüt üyelerini gördüm. Onlara katıldım. Beni Kuzey-Irak'ta ki bir kampa götürdüler. Beni değişik eğitimlerden geçirdiler. Ben zaten üniversite okuduğumdan dolayı bana sadece silah ve gerilla eğitimi verdiler. Bu süreç hatırladığım kadarıyla 4-5 ay sürdü. Beni daha sonra Türkiye'ye

gönderdiler. Görev yaptığım yerlerde genelde karargâhta kalırdım. Çatışmalara falan girmezdim. Bundan dolayı girdiğim çatışma sayısı çok azdır. Ben daha çok örgüt üyelerine, psikoloji eğitimi almam münasebetiyle, örgüt üyelerinin moral ve motivasyonlarını arttırmak için çalışırdım. Öldürülen ve yaralan çok arkadaşım oldu. Ama bende herhangi problem olmadı. Daha sonra serhat bölge komutanlığına geçtim. Burada bana daha iyi görevler verdiler (F.U. Erkek, 31 yaşında).”

Tablo 54: Tanıdıklarının, Örgütten Kaçma Veya Ayrılma Durumlarının Dağılımı

Örgüte Katılıp Sonradan Ayrılan Tanıdıklarınız Var mı?	Sayı	Yüzdelik
Evet	76	89
Hayır	9	11
Toplam	85	100

Tablo 54’te araştırma grubunun örgüte katılmış tanıdıklarının, örgütten kaçma veya ayrılma durumlarını gösteren bulgulara yer verilmiştir. Araştırma grubu arasından "Örgüte katılıp, sonradan ayrılan tanıdıklarının olduğunu" belirtenlerin oranı % 89 olarak tespit edilmiştir. "Örgüte katılıp, sonradan ayrılan tanıdıklarının olmadığını" belirtenlerin oranı ise % 11 olarak tespit edilmiştir.

Görüşmecilerden bazıları, örgüte katılmış tanıdıklarının, örgütten kaçma veya ayrılma durumlarını ve örgütün, ayrılmak isteyenleri engellemek için aldığı önlemleri şu şekilde yorumlamışlardır.

“Örgütten ayrılanların cezası, bizim zamanımızda tamamen infazdı, ancak şu anda cezanın ne olduğunu bilmiyorum. Örgütten ayrılmak isteyenlerin önlemini almak için, kesinlikle dağda akraba olanları, aynı grupta ve aynı bölge de tutmuyorlar. Siz nereden katılmışsanız, sizi ayrı bir bölgeye gönderiyorlar, bu şekilde sizin ailenizle temasınızın olmasını engelliyorlar. Mümkün mertebe aynı ilçeden olan kişileri de, aynı grupta tutmuyorlar (E.K. Erkek, 35 yaşında).”

Nitekim Bruinessen, Kürdistan Üzerine Yazılar adlı eserinde; PKK'nın katı kurallarını şu şekilde yorumlamıştır. Ona göre örgüte getirilen eleştiri aynı zamanda “önderliğe” yapılan bir saldırı anlamına gelmektedir. Muhaliflerine göre örgütten ayrıldıkları veya örgütün siyasi ve ideolojik söylemleri ile ters düştükleri için onlarca kişi açık veya gizli bir şekilde infaz edilmiştir (Bruinessen, 1992:322).

“Örgütten ayrılmayı engellemek için, militanları yalnız bırakmıyorlar. Ne sebeple olursa olsun, ya da hangi görev veriliyorsa verilsin, bunu birden fazla kişiyle yapıyorlar. Ölümle korkutuyorlar. Devletin onları idam edeceğini ya da hayatları boyunca hapishanede yatacaklarını söylüyorlardı (R.H. Erkek, 42 yaşında).”

PKK örgütünün, örgütsel yapısı ve örgüt işleyişi kendi içinde eleştiriye kapalı olup mutlak itaate dayanmaktadır. Örgütün kendisinin veya “önderliğin” söylem ve eylemlerini eleştirebilecek bir sosyal kontrol mekanizması bulunmamaktadır. Örgütün ve onu temsilen “önderliğin” emirlerine karşı çıkanlar idama mahkûm edilir ve bundan dolayı örgüt içi infazlar yaşanır. (http://ob.nubati.net/wiki/ PKK_saflar%C4%B1nda_%C3%B6rg%C3%BCt_i%C3%A7i_infazlar_muammas%C4%B1, erişim tarihi, 25.06.2019)

“Eski görev yerine geldiğimde artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacaktı. Burada beni çok fazla dövdüler. Sonra bir mağaraya kapattılar yaklaşık olarak 20 gün boyunca bir parça ekmek ile hayatta kalmaya çalışıyordum. Sonra bana bir fırsat vermeleri konusunda, kendilerine yalvardım. Onlar da kendimi onlara kanıtlamam gerektiğini söylediler. Beni hapsettikleri mağaradan çıkarttılar. Daha sonra, önceden planlanmış olan bir eyleme gönderildik. Ancak benden habersiz, tabur komutanı tarafından yol arkadaşlarıma, benim öldürülmem gerektiğini, sağ dönmemem gerektiğini emir vermişler. Arkadaşlarımdan biri, bana bunu gizli bir şekilde söyledi. (E.K. Erkek, 35 yaşında).”

6.10. Araştırma Grubunun Dağ Kadrosundan Ayrılmada Aile Bireylerinin Çabaları, Dağ Kadrosundan Ayrılmak İsteyenlerin Durumları, Nasıl ve Kaç Kişiyle Ayrıldıklarına İlişkin Bulgular

Bu bölümde; örgütün dağ kadrosundan ayrılmak isteyenlerin, durumları konusunda ki görüşleri, dağ kadrosundan ayrılmalarında, aile bireylerinin çabalarının olup olmadığı, örgütten hangi yılda ayrıldıkları, örgütten ayrılma nedenleri, nasıl ve kaç kişiyle ayrıldıkları, kimin girişimleri ile ayrıldıkları tespit edilmeye çalışılmıştır. Aynı şekilde güvenlik güçlerinin yaptığı başarılı operasyonlarının örgütten ayrılmaları üzerindeki etkileri, güvenlik güçlerine teslim olduktan sonra, güvenlik güçlerinin onlara karşı tutumları, araştırılmaya çalışılmıştır.

Tablo 55: Dağ Kadrosundan Ayrılmak İsteyenlerin Durumlarının Dağılımları

Örgütten Ayrılmak İsteyenlerin Durumları Hakkında Ne Biliyorsunuz?	Sayı	Yüzdelik
Ayrılmak isteyen kimseye rastlamadım	8	9
Ayrılmak isteyen bazı insanların olduğunu biliyorum	44	52
Ayrılmak isteyen çok insanın olduğunu biliyorum	33	39
Toplam	85	100

Tablo 55'te araştırma grubuna, örgütün dağ kadrosundan ayrılmak isteyenlerin durumu sorduk. Örneklem grubu arasından, "Örgütten ayrılmak isteyen, bazı insanların olduğunu biliyorum" diyenlerin oranı % 52, "Örgütten ayrılmak isteyen çok insanın olduğunu biliyorum" diyenlerin oranı % 39 ve "Örgütten ayrılmak isteyen kimseye rastlamadım" diyenlerin oranı ise % 9 olarak tespit edilmiştir.

Görüşmecilerden bazıları, örgütünün dağ kadrosundan ayrılmak isteyenlerin durumunu, örgütten kaçma veya ayrılma durumlarını şu şekilde anlatmışlardır.

“Genelde örgütte kalma konusunda kararsız olanları, ikna etmeye çalışırlar, bunu başaramazlarsa platformlar kurulur ve kişinin onuruna yönelik rencide etme girişimleri olur. Ayrılmak isteyen kişiyi, yalnız

bırakmamaya çalışırlar, kaçmasını önlemek için, şahit olmadım, ama örgütten ayrılma girişimi başarısızlıkla sonuçlanırsa, infaza kadar gittiğini duydum (F.G. Erkek, 33 yaşında).”

Nitekim Bruinessen, Kürdistan Üzerine Yazılar adlı eserinde örgüt içindeki samimi ilişkilerin engellendiğini şöyle yorumlamıştır; Bruinessen, PKK örgütünün kendi yayımları dışında okumak yasak, arkadaşlarının casus olabileceği kuşkusunu yaratılarak dostluklar önlenmekte ve örgüt, parti, “önderlik” politikalarını eleştirmek, ihanet anlamına gelmektedir (Bruinessen, 1992:323). Örgüt, bu şekilde militanları arasında samimi ilişkilerin olmasını önleyerek, örgüte ihanet etme veya örgüt saflarından ayrılmanın önüne geçmenin yansıması, birincil ilişkilerin bu şekilde yasaklanması, örgütten ayrılma isteğinde ve eğiliminde olan kişilerin isteklerine ket vurulur.

“Yaşadığım zorluklar beni usandırmıştı. Sonra bir gece askerin bize kurduğu pusuda çatışma çıktı ve o çatışmada yaralandım. Daha sonra da kamp hayatım başladı. Kampta iken Leyla arkadaşla tanıştım. İkimizin de sağlık sorunları vardı. Ben artık usandığım için örgütten ayrılmak istediğimi söyledim. Onun da aynı düşüncede olduğunu gördüm. Bizim dönem de geri dönüşler biraz daha kolaydı. Doksanlı yıllarda teslim olanlar öldürülüyordu, ancak sonrasında bu konuda biraz esneklikler getirdiler. Özellikle hasta olanlar ve rahatsız olanlar için geri dönüşleri çok engellemiyorlar. Daha sonra beraber bunu kararlaştırarak komutanlarımıza birer mektup gönderdik. İkimizin de çok hasta olduğunu ve ayrılmak istediğimizi belirttik Ancak bu mektubun cevabı gelmedi. Daha sonra 3-4 tane daha gönderdik. Sonra bizimle görüşmek için bir komisyon geldi. Bize dönmemiz konusunda biraz daha düşünmemiz gerektiğini söylediler. Bu düşünme aşaması da 4-5 ay sürdü. Ancak biz kararlıydık. Daha sonra bizi Kuzey Irağa gönderdiler. Burada bizi peşmerge lere teslim ettiler. Bunların kiraladıkları bir evde, bir ay boyunca kaldık. Sonradan öğrendik ki bu evler PKK’ya ait evlerdi. Burada tekrar bize düşünme süresi verdiler. Ancak biz kararlıydık. Daha sonra arkadaşlarımızdan biri Kuzey

Irakta kalıp oradan biriyle evlendi. Ben ve leyla arkadaş gelip teslim olduk. Etkin pişmanlık yasasından yararlandım. Şu anda serbest olarak çalışmaktayım (T.L. Erkek, 21 yaşında).”

Araştırma grubundan biri, örgüt içinden ayrılmak isteyenlere, örgütün tarihsel süreç içerisinde bakış açısının değiştiğini ve örgütün bu davranışı gösterenlere daha ılımlı baktığını vurgulanmıştır.

Tablo 56: Güvenlik Güçlerinin Operasyonlarının, Örgütten Ayrılma Üzerindeki Dağılımları

Güvelik Güçlerinin Operasyonları Örgütten Ayrılmayı Artırıyor mu?	Sayı	Yüzdelik
Evet	64	75
Hayır	21	25
Toplam	85	100

Tablo 56’da araştırma grubunun, son zamanlarda güvelik güçleri tarafından örgüt üyelerine yapılan operasyonların, örgütten ayrılmayı artırıp artırmadığına dair fikirlerini gösteren bulgulara yer verilmiştir. "Güvelik güçlerinin son zamanlarındaki başarısı örgütten ayrılmayı artırıyor" diyenlerin oranı % 75 ve "Güvelik güçlerinin son zamanlarındaki başarısı, örgütten ayrılmayı artırmıyor" diyenlerin oranı ise % 25 olarak tespit edilmiştir.

“Kuzey Iraktaki Metina kampında 6 ay kaldıktan sonra, daha sonra kuzey Irak’a büyük bir operasyon oldu. Biz ve arkadaşlarımız bu operasyon sonucunda Türkiye’ye geçmek zorunda kaldık. Türkiye’ye geçtikten sonra bizi tekrar bölgelere ayırdılar. Biz operasyonlar olduğu zamanlarda sürekli yer değiştirmek zorunda kalıyorduk. Bu bizi canımızdan bezdirmişti. Bu kaçışın bir sonunun olmadığını anladım geldim teslim oldum (C.A.N. Erkek, 34 yaşında).”

“Operasyonlar örgütü telaşlandırır ve rahatsız eder. Yapılan her operasyon daha önce alınmış bir istihbari bilgi ile yapılır. Örgütte bunun farkındadır

ve bundan dolayı dağda olan savaşçılar sürekli yer değiştirmek zorunda kalırlar. Onların yer değiştirmesi hem yapacakları eylemleri sekteye uğratar hem hareket alanlarını daraltır hem de militanların psikolojilerinin bozulmasına sebep olur (K.T. Erkek, 34 yaşında).”

Bu sonuçlar ile güvenlik kuvvetlerinin terör örgütüne karşı yaptığı operasyonların, örgüt elamanlarını endişelendirdiği ve örgüt içinde çözümlerin meydana gelmesini sağladığını göstermektedir.

Tablo 57: Örgütten Ayrılmada, Aile Bireylerinin Çabalarının Dağılımı

Örgütten Ayrılmanızda Aile Bireylerinin Etkileri Olduğunu Düşünüyor musunuz?	Sayı	Yüzdelik
Hiçbir çabaları olmadı, çünkü Örgüt içinde ulaşabildikleri kimse yoktu	63	74
Örgütten ayrılmam için ailemin Çok çabası oldu	22	26
Toplam	85	100

Tablo 57’de araştırma grubunun örgütten ayrılmada, aile bireylerinin etkilerinin veya herhangi bir çabalarının olup olmadığını gösteren bulgulara yer verilmiştir. Örgütten ayrılmalarda, ailesinin hiçbir çabasının olmadığını, çünkü örgüt içinde ulaşabildikleri kimsenin olmadığını belirtenlerin oranı % 74 olarak tespit edilmiştir. Örgütten ayrılmalarda, ailesinin çok çaba harcadığını belirtenlerin oranı ise % 26 olarak tespit edilmiştir.

Görüşmecilerden bazıları, örgütten ayrılmada, aile bireylerinin etkilerinin veya herhangi bir çabalarının olup olmadığını şu şekilde anlatmışlardır.

“Ailemden birileri, birkaç defa benimle dağda görüştüler. Ancak örgüt hiçbir zaman sizi, ailenizle yalnız görüştürmez. Bunun nedeni de ailenizin sizin dağdan inmenizi ikna etme girişimine alınmış bir önlemdir (E.K. Erkek, 35 yaşında).”

“Ailemin beni dağdan indirme gibi bir lüksü hiçbir zaman olamazdı. Çünkü kendi içinde ve bölgede çok iyi şekilde kurumsallaşmış, bir örgütten söz ediyoruz. Benim dağa çıktığımı duyan babam araç seferini iptal edip, beni aramaya koyulmuş. Şırnak’ın Cizre ilçesine gelmiş ancak tüm girişimleri sonuçsuz kalmış, hatta babamın beni aramak için Eruh ilçesinden Cizre ilçesine gitmek için yol parası bulamadığını ve borç aldığını sonradan öğrendim. Babamın 80 km’lik yol parasını bulamamış olması, beni halen çok derin bir şekilde etkiliyor (H.K. Erkek, 19 yaşında).”

“Ben köye geldikten sonra annem, benim bir daha dağa, çıkmamı istemedi ve engelledi (A.K. Erkek, 37 yaşında).”

“Ailemin, benim örgütün dağ kadrosundan ayrılmamda büyük bir etkisinin olduğunu söyleyebilirim. Ailemin benimle birkaç defa görüşme imkânı oldu. Ancak herkes bu şansa sahip değildir. Hatta örgüt elemanlarının büyük bir çoğunluğu hiçbir şekilde ailesi ile görüştürülmez. Beni ziyaret eden ailem, konuşmaları ve tavırlarıyla beni etkilediler. Örgütte iken ailem beni Eruh’un Hut köyünde ziyaret ederek, gizlice örgütten ayrılmam konusunda telkinlerde bulunarak, beni ikna ettiler. Bundan dolayı ailemin özel bir çabası olduğunu söyleyebilirim (H.İ. Erkek, 41 yaşında).”

Tablo 58: Kaç Kişi Teslim Olduklarının Dağılımı

Kaç Kişi Teslim oldunuz?	Sayı	Yüzdelik
Yalnız teslim oldum	66	78
2	17	20
3	1	1
4	1	1
Toplam	85	100

Tablo 58’de araştırma grubunun kaç kişi ile birlikte güvenlik güçlerine teslim olduklarını gösteren bulgulara yer verilmiştir. Araştırma kapsamında örneklem grubunun ezici bir çoğunluğunun (% 78’inin) yalnız teslim oldukları tespit edilmiştir.

"Toplam 2 kişi teslim olduk" diyenlerin oranı % 20, "3 ve 4 kişi ile beraber teslim olduk" diyenlerin oranı ise % 1 olarak tespit edilmiştir.

Görüşmecilerden biri, örgütten neden ayrıldığını, nasıl kaçtığını, nelere maruz kaldığını şu şekilde anlatmıştır.

“Örgütten ayrılmak istediğimi dillendirdikten sonra, benim bir örgüt elemanı bayanla ilişkim olduğu yalanını uydurdular. Savaş sırasında, ya da başkasının buyruğu altında iken, cinselliğin yasak olduğu bir ortamda, böyle bir eylemin cezasının ne olduğunu çok iyi biliyordum. Bunun cezası ölümdür. Beni infaz etmek istediler, ama bunda başarılı olmadılar. Taciz olayının cezası ölümdür. Beni bununla yargıladıktan sonra bir mağaraya götürdüler. Orada elimi bağladılar, bana son isteğimin ne olduğunu sordular. Ben de elimi çözün dedim, elimi çözdükten sonra mağaranın içinde bulunan derin bir yarığın içine doğru atladım. Bu mağaranın içi derin yarıklar ve kayalıklarla dolu olduğu için, bulunduğum ortamdan ortalama olarak 20 metrelik bir yarığın içine attım kendimi. Beni taradılar ancak mağara karanlık olduğu için, çok fazla kayalık olduğundan dolayı bana kurşun isabet etmedi. Onlar bunu bilmiş olacaklar ki, atladığım derin yarığa üç dört tane el bombası da attılar. Ve mağaranın ağzını taşlarla kapatıp çıktılar. Ben ise kayalıkların arasında can çekişiyordum. El bombalarından dolayı havaya savrulan şarapnel parçalarından bir tanesi ayaklarımı yaralamıştı. Mağarada beni ölüme terk ettikten sonra bazen sürünerek bazen çömelerek bazen de topallayarak kendi imkânlarımla bulunduğum yerden ve mağaradan çıktım. Yürümekte zorluk çekişiyordum İki günlük bir yürüyüşten ve sürünmeden sonra Pervari deki bir karakola teslim oldum (E.K. Erkek, 35 yaşında).”

Görüşmecilerden arasından bazıları, birden fazla kişi ile örgütten neden ayrıldığını, nasıl kaçtığını, kaçarken nelere maruz kaldığını, şu şekilde yorumlamıştır.

“Çırav bölgesinde teslim olmaya karar veren dört kişiydik. Üç erkek bir de

bayan arkadaşımız vardı. Biz buradan ya Kuzey Irak'a, ya da Suriye'ye gidecektik. Çünkü daha önce örgüt, teslim olanların devlet tarafından öldürüldüğünü söylemişti. Bizde buna inanarak, Türkiye'den ziyade komşu ülkelere kaçmayı düşündük. Sonra bir arkadaşımınla beraber, Şırnak iline gidip teslim olma kararı aldık. Yolda giderken kendi köyümün dağlarını gördüm, oradan geri dönüp köyüme giderek annemle görüştüm. Annem benim teslim olmam konusunda ve devletin bana bir şey yapmayacağı konusunda ikna etti ve beni bir daha bırakmayacağını söyledi. Ben de Eruh Bağgöze karakoluna giderek teslim oldum. Bizimle beraber gelmekten vazgeçen diğer iki arkadaşımızın ise, örgüt üyeleri tarafından öldürüldüğünü duyduk. (A.K. Erkek, 37 yaşında)."

"Ben birkaç defa örgütten ayrılmak istediğimi ilettim, ancak beni ailem ile tehdit ettiler. Aileni öldüreceğiz tehdidinde bulunarak, beni caydırıp örgütte kalmam konusunda zorladılar. Bende mecburen orada kalmak zorunda kaldım. Örgüte katılmadan önce zaten evliydim ve bir tane de kızım vardı, sürekli gözümde tutuyordu. Üç sene boyunca dağda kaldım, bir gün Gabar'da bir arkadaşla tanıştım. Oda örgüt tarafından zorla getirilmişti. Örgüt içinde olup, kalbi örgütle olmayanlar, kendilerini hissettiriyorlardı. Ve bu durum her hallerinden belliydi. Yeni tanıştığımız arkadaşla birlikte teslim olmayı kararlaştırdık. Daha sonra bir gece vakti, Gabar'dan inip güvenlik kuvvetlerine teslim olduk (M.Ş. Erkek, 33 yaşında)."

Örnekleme grubundan bazıları, örgütün dağ kadrosundan ayrılma nedenleri olarak; dağ koşullarının güçlüğü, örgüt içi infazların varlığı, yaşanan insanlık dışı muameleler, örgüt içinde yaşamış oldukları travmalar, örgüte katılmadan önceki beklentileri ile örgüte katıldıktan sonra yaşadığı hayal kırıklıkları ve örgütün gerçek yüzüyle tanışma olarak göstermişlerdir.

"Teslim olma kararı verdikten sonra, bir gece zifiri karanlıkta operasyona çıktık. Ben ve bir arkadaşım kasten gurubun arkasında, yavaş yavaş yürüyerek bu şekilde gurubun bizden uzaklaşmasını sağladık. Geceleyin bilmediğimiz bir yerdeydik. Arkadaşlarımız bizden bayağı uzaklaşmışlardı.

Sabah olduktan sonra arkadaşla beraber gelip, güvenlik güçlerine teslim olduk (T.A. Erkek, 34 yaşında). ”

“Ben daha önce örgütten kaçmaya çalışmışım, ama bunu başaramadım. Gerçekleştirilen büyük bir operasyonda, güvenlik güçleri ile çatışmaya girdik. Gurubumuzdan 4 arkadaşımız hayatını kaybetti, diğerleri de kaçtı. Kaçan arkadaşlarım, beni çağrılmalarına rağmen ben ve bir arkadaşım bulunduğumuz ortamdan ayrılmadık ve askere teslim olduk (E.A. Erkek, 35 yaşında). ”

Görüşmecilerden biri de, örgütten ayrılmak istediğini örgütün yetkili mercilerine bildirdiğini, örgütün bunu doğal karşıladığını ve bu şekilde örgütten ayrıldığını şu şekilde anlatmıştır.

“Artık kan kokusu insanların ölümünü izlemek istemiyordum. Kendi kendime örgütten ayrılma kararı aldım. Örgütten ayrılmak isteyenlere kolay kolay izin vermiyorlar. Ancak benim durumum farklıydı. Ben dağda bir yıl kaldıktan sonra, yaşadığım travmalardan dolayı ruhsal problemler yaşadım, psikolojim bozuldu, olmayan şeyleri görüyordum. Birkaç defa örgütten ayrılmak istediğimi ilgili birimlere ilettikten sonra, bana ayrılmamın uygun olduğu söylendi. Bundan dolayı örgütten ayrılmamda herhangi bir engel çıkartmadılar. Daha sonra kamptan kuzey Irak’a geçtik. Orada örgütün kiraladığı büroları vardı. Hem caymam için hem de tedavi amaçlı beni orada tuttular. Ancak ben kararlıydım, sonra Habur sınırından geçerek güvenlik kuvvetlerine teslim oldum (A.T. Erkek, 22 yaşında). ”

6.11. Araştırma Grubunun Dağ Kadrosundan Ayrıldıktan Sonra Örgüte Karşı Tutumları, Bölgedeki Sorunu Tanımlamaya İlişkin Bulgular

Bu bölümde, dağ kadrosundan ayrılan araştırma grubunun, Kürt ve PKK sorunu konusundaki görüşlerine yer verilmiştir. Araştırma grubunun örgütten ayrıldıktan sonra, PKK’ya bakış açılarının değişip değişmediği, bölgedeki sorunu nasıl tanımladıkları ve bu sorunun temel nedenleri, anadilde eğitim, demokratik özerklik, bağımsız Kürt devleti gibi talepler konusundaki görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 59: Örgütünden Ayrılanların, Örgüte Bakış Açılarının Dağılımı

Örgütten Ayrıldıktan Sonra Örgüte Bakışınız Değişti mi?	Sayı	Yüzdelik
Evet	81	95
Hayır	4	5
Toplam	85	100

Tablo 59’da araştırma grubunun örgütten ayrıldıktan sonra, örgüte bakış açılarının değişip değişmediğini gösteren bulgulara yer verilmiştir. Araştırma grubu arasından örgütten ayrıldıktan sonra, örgüte bakış açısının değiştiğini belirtenlerin oranı, ezici bir çoğunlukla % 95 olarak tespit edilmiştir. Bu oranın yüksek olmasında, kişilerin örgüte katıldıktan sonra, yaşamış oldukları travmalar, hayal kırıklıkları ve örgütün gerçek yüzünü görmelerinden kaynaklanmaktadır. Örgütten ayrıldıktan sonra, örgüte bakış açısının değişmediğini belirtenlerin oranı ise % 5 olarak tespit edilmiştir.

Görüşmecilerden biri, örgütten ayrıldıktan sonra, örgüte ilişkin düşüncelerini ve toplumun örgütten ayrılanlara olan bakış açısını şu şekilde yorumlamıştır

“Dünyanın tümünü, örgütten ayrılan birine verseniz bile, tekrar örgüte katılmaz. Örgütün ne kadar katı kurallarının olduğunu, her militan bilir. Örgüt, hiçbir zaman hata kabul etmez ve hiçbir hatayı da karşılıksız bırakmaz. “bir mayıncı’nın ilk hatası, son hatası olur” tabiri, bunun için biçilmiş bir kaftandır. Örgütten ayrılanları; “ya iradesi zayıftır ya ajandır ya da başka güçler tarafından korunmaktadır”, gibi sözlerle hem örgüt tarafından hem de örgütü savunun toplum tarafından dışlanmaktadır. PKK’dan ayrılan örgüt elemanları; PKK’nın bölgedeki nüfuzundan dolayı, herhangi bir ticaret yapmaları imkânsız gibidir ve bu gibi kişilere kolay kolay iş verilmez (E.K.A Erkek, 33 yaşında).”

Tablo 60: Örgüte Bakış Açıları Değişenlerin, Değişim Sebeplerine İlişkin Dağılımı

Örgüte Bakış Açınız Değiştiyse Neden Değişti?	Sayı	Yüzdelik
Örgüt yapısının dışarıdan görüldüğü gibi Olmadığının farkına vardım	47	58
PKK'nın, dış güçlerin eğilimiyle hareket Eden bir örgüt olduğunu öğrendim	32	40
Örgütün söylemleri ile davranışları arasında bir tutarsızlık olduğunun farkına vardım	2	2
Toplam	81	100

Tablo 60'ta araştırma grubunun, örgütten ayrıldıktan sonra örgüte bakış açıları değiştiyse bu değişikliğin sebebini gösteren bulgulara yer verilmiştir. Örgütten ayrıldıktan sonra, "Örgüt yapısının dışarıdan görüldüğü gibi olmadığının farkına vardım" diyenlerin oranı % 58, "PKK'nın, dış güçlerin eğilimiyle hareket eden bir örgüt olduğunu öğrendim" diyenlerin oranı % 40 ve "Örgütün söylemleri ile davranışları arasında bir tutarsızlık olduğunun farkına vardım" diyenlerin oranı ise % 2 olarak tespit edilmiştir.

Görüşmecilerden bazıları örgüte bakış açılarının, örgüt saflarına katıldıktan sonra nasıl değiştiğini şu şekilde anlatmışlardır.

“Dağa çıkmadan önce dağa çıkanların içinde yaşadığımız toplum tarafından kahraman ilan edilmesi bizi etkiliyordu. Ancak bu tamamen bizi etkilemeye yönelik siyasi bir oyundu. Onların arasına katıldığımızda durumun çok farklı olduğunu gördük (H.K.T. Erkek, 34 yaşında).”

“Dağa çıkmadan önce PKK'ya çok sıcak bakıyordum. Ama daha sonra onlara karşı soğuduğumu söyleyebilirim. İnsanlar olaylara dışardan baktığında ve içine girdiğinde birbirinden çok farklı durumların olduğunu görüyorsunuz. Bazı şeyler dışarıdan insana çok cazip gelebilir ancak olayın içine girdiğinizde olay farklılaşıyor(E.A. Erkek, 34 yaşında).”

“PKK ya karşı daha önce apayrı bir sempati duyardım. Ancak daha sonra bu görüşüm değişti. Kandırıldığının farkına vardım (F.G. Erkek, 33 yaşında).”

“Örgüte katılmadan önce örgüte yakın Roj ve Mezopotamya vb. televizyonlarda örgüt üyelerinin dağdaki yaşam tarzı beni çok etkilemişti. Bu kanallarda yayımlanan programlar resmen beni dağa davet ediyordu. Ancak katıldıktan sonra hiç anlatıldığı gibi örgütün olmadığı anladım. Örgütün iç yüzü ile tanıştım (K.T. Erkek, 34 yaşında).”

Araştırma sonucunda elde edilen nitel ve nicel veriler neticesinde araştırma grubunun büyük çoğunluğu, dağ kadrosuna katılmadan önce, örgüt tarafından maruz kaldıkları propagandanın, dağ kadrosuna katıldıktan sonraki süreçte örgütün gerçekleri ile uyuşmadığını dile getirmişlerdir. Aynı şekilde araştırma grubunun birçoğu, örgütün dışarıdan yönetildiği yönünde de görüş bildirmişlerdir.

Tablo 61: Bölgedeki Sorunu Tanımlama Dağılımları

Bölgedeki Sorunu Nasıl Tanımlıyorsunuz?	Sayı	Yüzdelik
PKK sorunu	71	84
Kürt Sorunu	10	12
Her ikisi de	4	4
Toplam	85	100

Tablo 61’de, araştırma grubunun bölgedeki sorunu nasıl tanımladıklarına ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Ezici bir çoğunluk, bölgede yaklaşık olarak kırk yıldır süren çatışmaların temel sebebi olarak PKK terör örgütünü sorumlu tutmuştur. Bu şekilde görüş bildirenlerin oranı % 84 olarak tespit edilmiştir. Bölgedeki sorunun Kürt sorunu olduğunu savunanların oranı % 12 ve bölgedeki sorunun hem PKK, hem de Kürt sorunu olduğunu savunanların oranı ise % 4 olarak tespit edilmiştir.

Görüşmecilerden biri, sorunun kaynağının, Kürt sorunu olduğunu belirterek şu şekilde açıklamalarda bulunmuştur.

“Bana göre bu sorun bir Kürt sorundur. Çözümün gerçekleştirilebilmesi için Apo’nun serbest bırakılması lazım, genel bir af çıkarılmalı, Kürt dili serbest bırakılmalı, Türk siyasetinin kaba kuvvet ile değil, özgür irade ile gerçekleşmesi gerekmektedir. Erzurum kongresinde, Kürtlere hak verildi. Ancak şu anda bunun olmadığını görüyoruz. Son olarak herkesin sicili temizlenmeli (H.İ. Erkek, 41 yaşında).”

Adnan Kahvecinin 1992 yılında hazırlamış olduğu “Kürt Sorunu Nasıl Çözülmez” adlı raporda, Kürt sorununun ancak siyasi otorite ile çözülebileceğini düşünür, Kahveciye göre; “çözüm vardır, ama uygulaması siyasi otoritenin tam olarak konuya eğilmesi ile mümkündür.” Askeri çözümle hiçbir ülke bu tür sorunları çözmemiştir. Askeri çözümler her zaman iç karışıklık ve harpten başka bir şey getirmemiştir.

1999 Yılında CHP tarafından hazırlanan Demokratikleşme ve İnsan Hakları Raporunda da bu görüşü destekler mahiyette bir fikrin ön plana çıktığı görülmektedir. CHP Raporunda; bölgede yaşanan sorunun Türkiye’nin çok kültürlü toplum olmasından kaynaklanan bir “ülke içi demokrasi” meselesi olduğu vurgulanmaktadır.

Bir görüşmeci de bölgede yaşanan sorunun kaynağının PKK’nın kendisi olduğunu, ancak sorunun, bu süreçten sonra iki tarafın da karşılıklı olarak yapacağı müzakereler ve diyalogla mümkün olabileceğini, Türklerin ve Kürtlerin beraber yaşayabildiklerini şu şekilde ifade etmiştir.

“Bölgede yaşanan sorunun kaynağı PKK örgütünün kendisidir. Ancak her ne kadar da kan dökülmüşse bunun masa da çözüleceği inancındayım. Binlerce insan daha ölse öldürülse en son olarak yine masaya oturulur. Bu yüzden bu sorunun bu aşamada çözüme kavuşması lazımdır. Bu hem örgüt hem de devlet açısından kaçınılmaz bir fırsattır. Kürtler ve Türkler bir arada yaşamak istediklerini kanıtladılar bunu ateşlemenin, yaraları kaşımanın bu devlete bir şey kazandırmayacaktır. Bu yüzden daha fazla kan dökülmeden bu sorunu demokratik yollarla çözülmesi lazımdır. Çözüme kavuşmasını umut ediyorum (K.T. Erkek, 34 yaşında).”

PKK olgusu tümüyle Kürt sorunu dinamiklerinden beslenmediği şeklinde

anlaşılmalıdır. En bariz ifadesiyle PKK yeni dönemde, Kürt sorunundan bağımsızlaşan ve Kürt sorunundan daha fazla bir yapıyı içerdği anlamına gelmektedir. Bu tespiti, Kürt sorunundaki olumlu gelişmelere rağmen, PKK'nın şiddet dozunu arttırması ve Kürtlerin taleplerinden ayrışarak Kürtlere daha çok zarar vermeye başladığı hususu üzerinden kısmen anlamak mümkündür.

Bölgede yaşanan olaylar hem siyasi hem de sosyolojik açıdan mevcut sorunları daha da perçinleştirerek iç barışı olumsuz yönde etkilemektedir. Meselenin demokratik ve sivil bir irade olmadan çözülemeyeceği aşikârdır. Bu kapsamda Türkiye Cumhuriyeti eşit yurttaşlık üst kimliği ile tüm vatandaşların kültür, folklor, gelenek, görenekleri yasal güvenceye alınmalı, vatandaşlar birlikte ve evrensel değerler ışığında yaşayabilmeyi öğrenmelidir.

6.12. Araştırma Grubunun, Bölgedeki Sorununun Temel Nedenleri, Son Zamanlarda Sorunun Temel Aktörleri Ve HDP, BDP'nin Hatalı Bir Politika İzleyip İzlemedikleri Konusundaki Tutumları

Tezin on ikinci bölümde, dağ kadrosundan ayrılan katılımcıların, bölgede yaşanan sorunun kaynağı konusundaki görüşleri sorulmuş, bölgedeki sorunların temel nedenleri, sorunların ortadan kaldırılmasına, neyin veya kimin engel teşkil ettiği, Kürtleri temsil ettiğini iddia eden parti veya partilerin, hatalı politika izleyip izlemediği, konusundaki düşüncelerine yer verilmiştir.

Tablo 62: Bölgede Yaşanan Sorunun Nedenleri Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı

Sizce Bu Sorunun Temel Nedeni Nedir?	Sayı	Yüzdelik
İnsan hakları ve demokratikleşmeye ilişkin bir sorun, Kürt kimliği talebi	15	17
PKK'nın kendisi, Dış güçlerin müdahalesi Eğitimsizlik, Yoksulluk, işsizlik gibi bölgesel Geri kalmışlık, ekonomik sorunlar	66	78
Kürt kimliği talebi, İnsan hakları ve Demokratikleşmeye ilişkin bir sorun Dış güçlerin sorunu	4	5
Toplam	85	100

Tablo 62’de araştırma grubunun bölgede yaşanan bu sorunun temel nedenleri hakkındaki görüşlerini gösteren bulgulara yer verilmiştir. Görüşmecilerin büyük bir çoğunluğu (% 78’i) bölgede yaşanan bu sorunun temel nedeni olarak; PKK’yı, dış güçlerin müdahalesi, yoksulluk, işsizlik gibi bölgesel geri kalmışlık ve ekonomik sorunları göstermişlerdir. Bölgede yaşanan bu sorunun kaynağı olarak, "İnsan hakları, demokratikleşmeye ilişkin bir sorun ve Kürt kimliği talebi" diyenlerin oranı % 17 olarak tespit edilmiştir. "Kürt kimliği talebi, insan hakları ve demokratikleşmeye ilişkin bir sorun, dış güçlerin sorunu ve eğitimsizlik" diyenlerin oranı ise % 5 olarak tespit edilmiştir.

Görüşmecilerden biri, sorunun kaynağını bazı yasal güvencelerin eksikliğinden kaynaklandığını bu yasal güvencelerin sağlanması ile sorunun kendiliğinden çözüleceğini şu sözleri ifade etmiştir.

“Devlet tam anlamıyla doğu ile batı arasındaki eşitliği sağlar dil, kimlik, gibi kavramlarında anayasal güvenceye alırsa, bu olayların bitmemesi için herhangi bir engel yoktur (A.T. Erkek, 35 yaşında).”

Görüşmeciler arasından biride, bölgedeki sorunu, kırk yıllık çatışmaların temel sebebinin PKK örgütü ve sosyo-ekonomik nedenler olduğu hakkındaki

düşüncelerini, şu şekilde yorumlamıştır.

“İçinde yaşadığımız bölgede gerçek anlamda okumuş, bilinçli bir ailede yaşayan, maddi durumu iyi olan hiç kimsenin dağa çıktığını göremezsiniz. Aynı şekilde bölgeye hâkim olan ve insanlar üzerinde nüfuza sahip olan, herhangi bir şeyhin veya herhangi bir ağanın çocuğu da ne dağa çıkmış ne de öldürülmüştür. Bundan dolayı, ben bu olayların tamamen başta PKK sorunu, sonra da; ekonomik sebepler, kandırılma, aldatılma vb. sebeplerden kaynaklandığını, insanların bundan dolayı dağa çıktığını düşünüyorum (Z.M. Erkek, 31 yaşında).”

Tablo 63: Son Dönemlerde Sorunun Çözülmemesinde, Hangi Siyasi Partilerin veya Örgütlerin Sorumlu Oldukları Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı

Bu Sorunun Çözülmemesinin Temel Nedeni Nedir?	Sayı	Yüzdelik
AK Parti	10	12
PKK, HDP, BDP	59	70
AK Parti, BDP, HDP	7	8
PKK, BDP, HDP, MHP, AK Parti	9	10
Toplam	85	100

Tablo 63’te son dönemlerde bu sorunun çözülmemesinin temel nedenleri hakkında, araştırma grubunun görüşlerini gösteren bulgulara yer verilmiştir. Sorunun çözülmemesinin temel nedeni olarak; PKK, HDP, BDP’yi gösterenlerin oranı ezici bir çoğunlukla % 70 oldukları ölçülmüştür. Sorunun çözülmemesinin kaynağı olarak AK Partiyi gösterenlerin oranı % 12, sorunun çözülmemesinin nedeni olarak "PKK, BDP, HDP, MHP, AK Parti" yi gösterenlerin oranı % 10 ve sorunun çözülmemesinin nedeni olarak "AK Parti, BDP, HDP" yi gösterenlerin oranı ise % 8 olarak tespit edilmiştir.

Bu sonuçlara göre araştırmaya konu olan görüşmecilerin büyük bir çoğunluğu, bölgede devam eden sorunlar ve çatışmaların temel aktörü olarak, PKK ve HDP, BDP gibi örgüt ve siyasi partileri göstermişlerdir. Yukarıdaki anlatımlarda

sorunun çözülmemesinin temel nedeni olarak PKK, HDP, BDP' yi sorumlu gören açıklamaların içerisinde aynı şekilde, diğer partilerinde sorunun çözülmemesine yönelik eleştirilerde yer almaktadır.

Son tahlilde Türkiye’de değişik dönemlerde bazı siyasal partiler tarafından atılan demokratik adımlarla beraber, ülkede değişik etnisiteden olduğunu hisseden gruplar arasındaki kutuplaşma azalmıştır. Nitekim Mustafa Akyol, Kürt Sorununu Yeniden Düşünmek (2014) adlı eserinde; bazılarının bölgede yaşanan sorunun “Kürtler yeterince Türkleştirilmediği” ve bu yöndeki “asimilasyonist politikaları” hafiflettikleri için, Menderes’i, Özal’ı, AK Parti’yi hedef alma düşüncesine karşı çıkar. Ona göre Kürtler konusunda hafifletici unsurlar olmamış olsaydı, sorun derinleşecek, PKK gibi şiddeti merkezine alan daha fazla örgüt ortaya çıkacak ve bunlara yönelik kitle desteği de şimdi olduğundan fazla olacaktı (Akyol, 2014:4).

Görüşmecilerden biri bölgede yaşanan sorunun çözüme kavuşmamasını şu şekilde ifade etmiştir.

“12 Eylül ile çözemedin, bir milyon insanı hapse attın çözemedin, DGM ve sıkıyönetim mahkemeleri ile çözemedin. Olağanüstü hal ve bin bir türlü cefa ile bu işi çözemediniz. 36 katrilyon para bu işi çözemedi. Biz burada hastalığı yanlış teşhis ettik. Doktor kimdir bur da. Doktor devlet ve PKK’dır. İnsan hakları ve demokrasi ile çözülmesi gereken sorun silahla çözülmeye çalışılmıştır. Bölge farkı gözetmeksizin insanların anayasal güvence ile bütünleştirilmesi lazımdır ((M.Ş. Erkek, 33 yaşında).”

Tablo 64: Sorunun çözülmemesinde BDP, HDP'nin Uyguladığı Politika Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı

Sizce BDP, HDP Yanlış Bir Politika İzliyor mu?	Sayı	Yüzdelik
Hayır, HDP, BDP'nin hatalı bir politika izlediğini düşünmüyorum	9	11
Evet, HDP, BDP'te politika yapanların büyük çoğunluğu kendi şahsi menfaatleri için çalışıyor	19	22
Evet, HDP, BDP'te politika yapanların büyük çoğunluğu dış güçler için çalışıyor	5	6
Evet, HDP, BDP'te politika yapanların büyük çoğunluğu PKK için çalışıyor	52	61
Toplam	85	100

Tablo 64'te, araştırma grubunun BDP, HDP'nin yanlış bir politika izleyip izlemedikleri hakkındaki görüşlerini gösteren bulgulara yer verilmiştir. Örneklem grubu arasından; "HDP, BDP'te politika yapanların büyük çoğunluğu PKK için çalışıyor" diyenlerin oranı % 61, "HDP, BDP'te politika yapanların büyük çoğunluğu kendi şahsi menfaatleri için çalışıyor" diyenlerin oranı ise % 22 olarak tespit edilmiştir. "HDP, BDP'nin hatalı bir politika izlediğini düşünmüyorum" diyenlerin oranı % 11 ve son olarak "HDP, BDP'te politika yapanların büyük çoğunluğu, dış güçler için çalışıyor" diyenlerin oranı ise % 6 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 64'te araştırma grubunun ezici bir çoğunluğu, BDP veya HDP'nin PKK örgütü için çalıştığını ve bir kısım görüşmecinin de, bu partilerde siyaset yapanların kendi menfaatleri için çalıştığını ileri sürmüşlerdir. Görüşmeciler arasından biri, bölgedeki kırsal kesime götürülen hizmeti ve BDP belediyelerinin tutumlarını şu şekilde ifade etmiştir.

“Bazı kurumlar bölgedeki kırsal alanlara, kişilerin düşüncelerine göre hizmeti götürüyorlar. Eğer yörede seçimlerde bazı partilere yüksek oranda oylar çıkmışsa oraya hizmet götürülür, fazla oy çıkmamışsa orası dışlanır. Son zamanlarda biraz değişti bu durum ancak yeterli değildir. Bölgedeki BDP belediyelerinin de suçu bunda var. Çünkü belediyelere gönderilen

paralarının büyük bir kısmının farklı yerlere aktarıldığı gerçektir ((M.Ş. Erkek, 33 yaşında).”

6.13. Araştırma Grubunun Örgütün Dağ kadrosunun Nasıl Çözüleceği ve Örgütten Ayrılanların Topluma Adaptasyona İlişkin Bulgular

Son bölümde, örneklem grubunun, örgüt üyelerinin topluma nasıl kazandırılacakları ve dağdan inişlerin hızlandırılabilmesi için neler yapılabileceği hakkındaki görüşlerine değinilmiştir.

Tablo 65: Örgüt Üyelerinin Topluma Kazandırma Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı

Dağdaki Örgüt Üyeleri, Topluma Nasıl Kazandırılabilir?	Sayı	Yüzdelik
Ülke kaynaklarının eşit bir şekilde dağıtılması, Alım gücünün artırılması	10	12
Müzakere Süreçlerinin Tekrar Başlaması	9	11
Dağdan İnenlere; Genel Bir Af Çıkarılması, Devlet Güvencesine Alınması, İş İmkânlarının Sağlanması	61	71
Milliyetçiliğin Ortadan Kaldırılması	5	6
Toplam	85	100

Tablo 65'te örgüt üyelerinin dağdan indirilerek, topluma kazandırılacakları hakkında, araştırma grubunun görüşlerini gösteren bulgulara yer verilmiştir. Bu tablo ile örgütün dağ kadrosunun çözülmesini hızlandırmak için, "Genel bir af çıkararak, bu şahısların devlet güvencesine alınarak ve onlara iş imkânları sağlanarak" diyenlerin ezici bir çoğunlukla % 71 olduğu tespit edilmiştir. "Ülke kaynaklarının eşit bir şekilde dağıtılması, alım gücünün artırılması" ile diyenlerin oranı % 12 olarak, "Milliyetçiliğin ortadan kaldırılması" ile diyenlerin oranı % 6 olarak ve "Müzakere Süreçlerinin Tekrar Başlaması" ile diyenlerin oranı ise % 11 olarak tespit edilmiştir.

Görüşmecilerden bazıları, örgüt üyelerinin topluma nasıl kazandırılacakları ve dağdan inişlerin hızlandırılabilmesi için neler yapılabileceği hakkındaki görüşlerini, şu şekilde ifade etmişlerdir.

“Dağdan inişleri hızlandırmak için ekonomik şartların düzeltilmesi, etkin pişmanlık yasasının düzeltilmesi, sebep olmaksızın hapiste olanların salıverilmesi, insanlara daha iyi hayat şartlarının sağlanması, dağdan inişleri hızlandıracaktır (A.T. Kadın 22 yaşında).”

“Barış girişimlerinin oldukça anlamlı olduğunu düşünüyorum. Her iki tarafında, iyi niyetli olması gerekmektedir. Operasyonların durdurulması ve insanların savaş dili ile değil barış dili ile konuşması gerektiğini düşünüyorum.” kırk yıldır yaşanan savaşta hiçbir taraf galip gelmemiştir. İki tarafta mağluptur. Halk, artık bu olayların üstesinden gelemiyor. Ve bu olayların yükünü kaldıracak durumda değildir (L.K. Erkek, 37 yaşında).”

Örneklem grubu arasından bazılarına göre örgütün dağ kadrosunun çözülebilmesinin; cezaevindeki siyasi tutukluların salıverilmesi, bölgede ekonomik refahın artırılması ve buna bağlı olarak hayat şartlarının iyileştirilmesiyle mümkün olduğunu savunmuşlardır. Bazı görüşmecilerde barış girişimlerinin anlamlı olduğunu, çözüm sürecinin ve müzakerelerin devam etmesi gerektiğini savunmuşlardır.

“Dağdan inişleri hızlandırmak için, ilk önce, dağdan inenlere bir hak verilmesi gerekir. Bu memur statüsü olabilir veya sabit gelir getirici bir iş olabilir. Özel sektörde öncelik verilebilir, dağdan inenleri, ne toplum, ne devlet yetkilileri dışlamamalı, ötekileştirmemeli, kendi bağrına basmalıdır. Ben daha önce Trabzon da bir firmada çalışıyordum. Benim bu durumu öğrendikten sonra yani PKK'ya katıldığımı, sonrada ayrıldığımı öğrendikten sonra, beni hemen işten attılar. Ben ortada kaldım (F.İ. Erkek, 33 yaşında).”

“Devlet, militanları dağdan indirmek için çaba harcamalıdır. Ancak farklı bir tarzda, bu insanlara yaklaşmalıdır. Devletin, bunlar bana zarar vermiş

mantığı, bu şahıslara yeni bir iş imkânı ve istihdamı engelliyor. Aynı zamandan özel teşebbüslerin de, bu insanlara farklı gözle bakmalarına sebep oluyor. Her insan hata yapabilir, ama önemli olan hataları görüp bir daha yapmamaktır. Devlet dağdan inişleri hızlandırmak için bazı kanuni hükümleri süratle yerine getirmeli, bu insanlara bazı haklar tanınmalıdır. Tutuklamalar 30 gün değil 24 saat olmalıdır. Devletin bu ve buna benzer adımları süratle atması gerekmektedir (E.K. Erkek, 33 yaşında)."

Bazı görüşmecilerde, örgütün dağ kadrosunun çözülebilmesi için, pişmanlık yönünde yeni düzenlemelerin yapılmasını, örgütten ayrılanlara yasal bir güvencenin verilmesini ve toplumla olan adaptasyon sorununun çözülmesi gerektiği, bu şahısların hayatını ikame edebilmesi içinde bazı ekonomik hakların verilmesi gerektiği vurgulamışlardır.

"Örgüt üyeleri teslim olduktan sonra bunlara tanınacak özel hayat şartları, onların istihdam edilmeleri, onlara belli bir ücret verilmesi, onlara bazı imkânların tanınmasının etkili olacağını düşünüyorum. Bu tür hakların verilmesi dağdan inmeleri hızlandıracaktır. Etkin pişmanlık yasaları, örgüt üyeleri ve ailelerine verilecek imkânlar, dağdaki üyelerin çözülmelerini hızlandıracaktır. Aynı zamanda Kürt halkına verilecek bazı haklarında, etkin olabileceğini söyleyebilirim. Örneğin Kürtçe dilinin serbest bırakılması, eğitim konusunda bazı imkânların verilmesi, yada bölgesel özerklik, ölümleri ve bu olayları sonlandırabilir (F.U. Erkek, 31 yaşında)."

"İnsanlara imkânlar verilmeli, dağdan inenleri memur yapmalılar, bölge halkına, yaşanan bu kadar olaylardan ve ıstıraplardan dolayı pozitif ayrımcılığın yapılması ve bazı hakların verilmesi gerektiği kanaatimdeyim (K.T. Erkek, 34 yaşında)."

Görüşmecilerden bazıları da, PKK sorunun nasıl ortadan kaldırılabileceğini ve dağdan inişlerin hızlandırılabilmesi için neler yapılabileceği hakkındaki görüşlerini, şu şekilde belirtmişlerdir. PKK sorununun ortadan kalkması ve dağ kadrosunun çözülebilmesi için, (A.K. Erkek, 37 yaşında) adında ki şahıs, görüşlerini

şu şekilde sıralamıştır.

Dağdan inenler için hapis cezası kaldırılmalıdır. Dağdan inenlere iş imkânı sağlamalıdır. Ekonomik sıkıntılar giderilmelidir. Dağdan inenleri bazen aileleri bile dışlayabiliyor. Buna önlem alınmalıdır. Devlet dışlanmayı ortadan kaldırmalıdır. Dağdan inenlerin yurt dışına gönderilmek istendiğini görüyoruz. Hâlbuki örgüt üyeleri dış ülkelerde değil, kendi ülkelerinde kalmak istiyorlar. Dağdan inenlerin kendi ayakları üzerinde kalabilmeleri için imkânlar verilmelidir. Çok iyi bir pişmanlık yasası çıkarılmalıdır. Kendi isteğiyle teslim olanların hapse gönderilmeleri engellenmelidir.

PKK sorununu çözülebilmesi ve dağ kadrosunu çözmek için, (E.K. **Erkek**, 33 yaşında) adında ki şahıs ise, şu şekilde görüşlerini belirtmiştir.

Ekonomik dağılım adaletli yapılmalıdır. Gençlerin dağa çıkmasını engellemek için bölgeye yatırım yapılması gerekir. Kin ve nefret söylemlerinden devlet büyüklerinin sakınması gerekir. Pişmanlık yasalarının ve af kanunlarının genişletilmesi gerekir. Kişi sırf Kürt olduğu için kendisine ceza verilmemelidir, ötekileştirilmemelidir. Bazı anayasal hakların verilmesi gerekir. Herkes ana dili ile özgür bir şekilde konuşabilmeli ve kendisini ifade edebilmelidir. Son olarak huzur ve barış dolu demokratik bir devlet için tüm halkların bütünleştirilmesi ve bir paydada birleştirilmesi gerekmektedir.

Enformel görüşmeler neticesinde elde edilen verilere göre örgüte katılanların büyük bir çoğunluğunun ekonomik problemler, aldatma, kandırılama vb. sebeplerden dolayı örgütün saflarına katıldıkları tespit edilmiştir. Nitekim Bruinessen'e göre PKK daha çok "Kürt toplumunun en marjinal kesimlerini, kendilerini ülkenin ekonomik ve toplumsal kalkınmanın dışına itilmiş hisseden, Doğu ve Güney Doğunun "Kırsal kesimdeki değişimin umutsuz kurbanlarını" temsil ettiğini iddia eder. Örgüt bu insanlara basit ve uygun bir kuram vererek eylem, "kahramanlık" ve "şehit" olma fırsatları sunarak eleman devşirmeyi gerçekleştirir (Bruinessen, 1992:316).

7. BÖLÜM

7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Terör örgütlerinin varlıklarını sürdürebilmeleri, devşirilecek militan kadrolara bağlıdır. Örgütlerin, kadrolarına yeni eleman temin etmemeleri durumunda, tamamen ortadan kalkmaları muhtemeldir. Ayrılıkçı ve bölücü terörizm, hakim kültürün dışında alt kültürü, kendilerine çıkış noktası ve referans aldıkları için, bunların ezildiklerini, haksızlığa uğradıklarını, yok edilmeye çalışıldıklarını iddia edip, alt kültür üyelerinin desteğini almaya çalışmaktadır. Bu referansla yola çıkan bölücü örgütler, kitlelerin desteklerini alarak, topyekûn bir yığın hareketine ve sonrasında bu hareketleri konsolide ederek, bir ihtilale dönüştürmeye çalışırlar.

Terör örgütleri ve terörizm, hedeflerine ulaşmak için meşru olmayan yöntemlerle toplum içinde bastırma, yıldırma, biktırma düşüncesinin hakim olmasına gayret göstermektedir. Bu düşüncenin hakim olması için, daha önce hiç bir dönemde gerçekleşmeyen şiddet eylemleri ve intihar eylemleri ile, toplumda bir korku imparatorluğunun oluşmasını sağlayarak, mevcut düzenin meşruluğunu tartışmaya açıp bu şekilde haklı olduklarını göstermeye çalışmaktadır. Terör örgütleri, hakim yönetim tarafından çifte standartlara maruz bırakıldıklarını iddia ederek, kitlelerin vicdanlarını etkilemeye çalışır. Bu tür örgütlere karşı başarılı olmak için ileri sürülen iddiaların çürütülmesi ve aynı zamanda, merkezi yönetimlerin bazı tedbirler alarak, kitlelerin bu tür örgütlere karşı sempati duymalarını engellemeleri gerekmektedir. Ayrıca, devlet vaat edilen sözlerin yerine getirmesi için azami gayret göstererek, kendi vatandaşını ikna etmeye çalışmalıdır. Aksi halde, örgütün haklılık payının ortaya çıkması durumunda, kitlelerin devlete olan güveni zedelenir ve bu durumdan en fazla terör örgütleri nemalanır.

Siyasal iktidar, farklı etnik yapıya sahip toplumlarda, eşitliği ve adaleti sağlayarak, terör örgütlerinin arkasına sığındıkları söylemleri boşa çıkarabilir. İktidar erklerinin tüm vatandaşları kucaklaması, temel hak ve özgürlükler konusunda yapıcı tedbirler alması, halkın terör örgütlerine karşı soyutlanmasını ve bu tür örgütlerin yalnızlaşarak ortadan kalkması sağlanabilir. Yapılacak terörist faaliyetlerde devletin, vatandaşın yanında olması onu desteklemesi, yalnız bırakmaması vatandaşların

birbirine kenetlenmesini ve bu tür olaylara karşı daha dirençli olmasını sağlayabilir. Demokratik değerlerle yönetilmeyen, değişik sosyo kültürel farklılıklara sahip vatandaşları arasında ayırım gözeten ve bu farklılıklarından dolayı vatandaşı, birbirine kışkırtan sistemlerin başarılı olmaları mümkün değildir. Ülke sınırları içerisinde değişik sebeplerden dolayı kendini farklı hisseden sosyal grupların ötekileştirildiklerini ve öteki olmanın demokratik yollarla çözülmeyeceğini düşünmesi, onları illegal faaliyetlere yönlendirebilmektedir.

Devletlerin terör örgütleriyle mücadelesinde başarılı olabilmesi için, örgüt söylemlerinin halk arasında karşılık bulması izole edilmelidir. Özellikle, etnik temelli terör örgütlerinin halk tarafından karşılık görmemesi ve yabancılaştırılması, bu tür örgütlerin, sonu olacağı anlamına gelmektedir. Aksi halde kitleler tarafından desteklenen etnik temelli örgütlere yönelik yapılacak her türlü, siyasi, askeri ve ekonomik tedbirin herhangi bir karşılığı olmayacak terör, bu şekilde hedeflerine ulaşacaktır.

Geçmiş 18. yüzyıla kadar uzanan ve zamanla yoğunluğunu artıran Kürt meselesi, siyasi, ekonomik, etnik ve psikolojik yönleri ile Osmanlı İmparatorluğunun son dönemlerinde ve Türkiye Cumhuriyeti tarihi boyunca, en büyük meselelerden biri olmuş, zamanla Cumhuriyetin kendisiyle olan imtihanına dönüşmüştür. Tarihsel süreç içerisinde Kürtlerin isyan çıkardıkları ve bu isyanların cumhuriyet döneminde yoğunluk kazandığı bilinmektedir. Bu isyanlar, bölge halkının büyük çoğunluğu tarafından destek görmemiş ve devletin zamanında müdahalesi ile bastırılmıştır. PKK terör örgütü, yaklaşık kırk yıldır bölgede yaşanan çatışmaların temel aktörüdür. Bu çatışma ortamının sonucunda binlerce vatandaşın, kamu görevlisinin ve silahlı kuvvetler mensubunun yaşamını yitirmesine, sosyolojik, psikolojik ve ekonomik olarak özelde bölge halkının, genelde tüm Türkiye halkının zarar görmesine yol açmıştır. Devlet bu süreçte terörle mücadelede, yaklaşık olarak iki yüz milyar dolardan fazla para harcamış bu durum ülkenin ilerlemesini ve gelişmesini engellemiştir.

Mesele bölgesel, etnik veya ekonomik bir mesele olmaktan ziyade bunların tamamını içeren çok kompleks bir “paradigma sorunu” meselesidir. Bir kişinin terör

örgütüne katılmasını etkileyen, birden fazla faktör olduğu gibi kişi tek bir nedenden dolayı da örgüte katılmış olabilir. Bireylerin terör örgütlerine katılması konusundaki genel kanaat, birden fazla faktörün etkili olabileceği ve bu faktörlerin birbirleri ile olan etkileşiminden kaynaklandığı şeklindedir. Bundan dolayı bireyin örgüte katılmasına sebep olan faktörlerin, bütünsel bir şekilde ele alınması ve değerlendirilmesi gerekmektedir.

Sosyal bir problem olarak, bölücü terör örgütüne katılma olgusunun araştırıldığı bu çalışmada, herhangi bir dönemde dağ kadrosuna katılmış ve sonraki dönemlerde kendi istekleri ile ayrılmış şahısların verileri değerlendirilmiştir. Terör örgütünün dağ kadrosundan ayrılan şahısların, örgüte katılma nedenleri, demografik özellikleri, göç ile ilgili bulguları, aile yapıları, sosyo-ekonomik durumları ve kültürel yapıları incelenmiştir.

Çalışmada araştırma grubunun büyük çoğunluğunun, PKK terör örgütünün dağ kadrosuna katılma nedenleri arasında, eğitimsizlik, ekonomik sorunlar, yoksulluk, işsizlik, kandırılma/aldatılma, ilgi eksikliği, statü arayışı, PKK yanlısı medyanın propagandaları vb. bulgular saptanmıştır. Diğer bir ifade ile araştırma sonuçları, PKK'nın veya PKK için çalışan bileşenlerinin (parti, dernek, sivil toplum kuruluşlarının) perspektifine aldığı potansiyel üyeleri, kandırarak veya aldatarak örgüte kazandırdığı, sonucu ortaya çıkmıştır.

Araştırma problemiği ile PKK terör örgütüne katılanların cinsiyetlerine bakıldığında, örgüte katılanların % 75 gibi ezici bir çoğunluğunun erkek olduğu, kadın katılımcıların ise % 25'te kaldığı saptanmıştır. Bu sonuçlar, literatürdeki terör örgütlerine katılımda, erkek katılımcıların kadın katılımcılarına oranla 3 kat fazla olduğu bilgisini doğrulamaktadır. Kadın ve erkeklerin örgüte katılma oranları arasındaki uçurum bölgede feodal yapının kalıntılarının bir göstergesidir. Kız çocuklarının örgüte katılmasında çeşitli sosyo-ekonomik nedenler, sosyal dışlanmışlık, yaşam fırsatlarından eşit bir şekilde yararlanmama, zorla evlendirilmeler, mirastan mahrum bırakılma vb. sebepler etkili olmaktadır. Örgütün, kız çocuklarına sahip çıkarak onlara değer verdiği algısı da, küçük yaştaki ergen kız çocukların üzerinde etkili olmakta ve örgüte katılmalarına sebep olmaktadır. Bölgede

okullaşma oranının artırılması, tecrübeli öğretmenlerin bölgeye gönderilmesi, daha iyi eğitim olanaklarının ve fırsat eşitliğinin sağlanması, ataerkil ailenin erkek çocuğa verdiği önemin kız çocuğa da verilmesi örgüte katılmayı azaltacaktır.

Örgüte katılım yaşına bakıldığında, 14-16 (% 83) yaş aralığında büyük bir yığılma olduğu görülmektedir. Elde edilen bu sonuçlar, literatürde terör örgütlerine katılanlar üzerinde yapılan çalışmaların sonuçları ile paralellik göstermektedir. Ergenlik döneminde olan ve bu dönemi yeni atlatanların, terör örgütlerinin oyunlarına daha çabuk geldikleri ve örgüte katıldıkları görülmektedir. Bu sonuçlar ile tüm toplumsal hareketlerin ve toplumsal dönüşümlerin, gençler tarafından şekillendiği gerçeğini, bir daha göstermiştir. Araştırma grubunun büyük çoğunluğunun henüz çocuk yaşta olması, buna bağlı olarak örgüte katılımların özgür iradelerinin dışında gerçekleştiği ve örgüte katılma fikrinin, zihinsel (kognitif) süreçlerinin eleğinden geçirmekten yoksun olduklarının bir göstergesidir. Örgüte katılımların genç yaşlarda yoğunlaşmasında, ergenlik dönemine ilişkin problemler ve bireyin kırılgan bir yapıya sahip olması gibi faktörlerinde etkili olduğu söylenilebilir.

Araştırmada, terör örgütüne katılma ile içinde yaşanılan hane halkının sayısı arasında doğrudan bir ilişki olduğu saptanmıştır. Buna göre örgüte katılanların % 82 gibi büyük bir çoğunluğunun hane halkı sayısının dokuz kişi ve üzeri olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda ebeveynlerin, 10-13 çocukla aynı şekilde ilgilenmesi, ihtiyaçlarını gidermesi, eğitim masraflarını karşılaması oldukça zordur.

Bölgenin büyük bir çoğunluğunun sosyo-ekonomik düzeyi ve kişi başına düşen geliri, Türkiye ortalamasının altındadır. Bu durum da, gelecekte hiçbir beklentisi olmayan, karakter yapısı tam olarak oturmamış bir gençliğin yetişmesine sebep olmaktadır. Karakteri oturmamış, ilgi görmemiş çocuk, kendisine daha fazla değer verdiğini düşündüğü kişi veya örgütlerin kısılcına girmektedir. Yukarıdaki tespitler ve veriler, kalabalık aile yapısı ile örgüte katılma arasında doğrusal bir ilişkinin olduğunu göstermektedir.

Örgüte katılmayı doğrudan etkileyen bir başka faktör de, eğitim seviyesidir. Araştırmada, örgüt üyelerinin öğrenim düzeylerinin son derece düşük olduğu tespit

edilmiştir. Buna göre örgüte katılanların % 39'unun okuma yazma bilmediği, % 48'nin ilköğretim mezunu olduğu saptanmıştır. Örgüte katılanlar arasında en düşük oranı ise % 2 ile üniversite mezunları oluşturmaktadır. Bu oranlar düşük öğrenim düzeyine sahip olan bireylerin, örgüte katılma oranlarının yükseköğretim mezunu olanlardan daha fazla olduğunu göstermekte, örgüte katılma ile düşük eğitim düzeyi arasında doğru bir ilişkinin olduğu gerçeğini ortaya çıkarmaktadır. Araştırmamızın verilerine göre örgütün hedef kitlesinin tepesinde, öğrenim hayatlarını tamamlayamayanlar veya hiçbir şekilde öğrenim sürecine başlamayanlar olduğu saptanmıştır. Kişilerin yaş ve eğitim durumlarının birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. Çünkü terör örgütünün hedef kitlesinin büyük bir çoğunluğunu eğitimsiz, ilköğretim ve ortaöğretim çağındaki çocuklar oluşturmaktadır. Bu veriler, eğitim sürecini tamamlayamayanların örgütün hedef kitlesini olduğu gerçeğini ortaya çıkarmaktadır. Bölgede okullaşma oranının artırılması, eğitim kalitesinin iyileştirilmesi ve halkın bilinç düzeyinin istenilen seviyeye yükseltilmesi ile örgüte katılımlar minimize edilebilir.

Bölgede ataerkil toplum yapısının hâkim olması ve feodalitenin kısmen de olsa devam etmesi, erkeğe ve erkek kimliğine verilen önemin ön plana çıkmasına, kadının ise yabancılaşmasına sebep olmaktadır. Bu durum, özellikle kız çocukları üzerinde olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. İstemediği kişi ile evlendirme veya zorla başkası ile evlendirme, mirastan yoksun bırakılması vb. durumlar, kız çocuklarını zor durumda bırakarak, örgüte katılmayı bir kaçış yolu olarak görmelerine yol açmaktadır. Bunun farkında olan terör örgütü, kadının örgüt içerisinde, kendisini gerçekleştirebileceği algısı uyandırılarak, onlara değer verdiğini değişik şekillerde gösterip, onları kazanmaya çalışmaktadır. Küçük yaşta kız çocuklarının ve kadınların örgüte katılmasını engellemek için, bölgenin ataerkil toplum yapısından arındırılması, kız çocuklarının eğitime daha fazla önem verilmesi, kadının ailesinden ve kocasından bağımsız bir şekilde ayakları üzerinde durmasının sağlanması, geleneksel aile odaklı çalışmalara önem verilmesi, ataerkil toplum yapısının kadınlar üzerindeki baskısının azaltılması sağlanmalıdır.

Araştırma sonucunda, en dikkat çekici bulgulardan biri de, bölgede artmaya

devam eden etnik milliyetçilik duygusudur. Örgütün, bölgede gerçekleştirdiği siyasi ve askeri propaganda araçları ile göreceli olarak etnik Kürt Milliyetçiliği olgusunu güçlendirilmeye çalıştığı ve belli aralıklarla yaptığı eylemlerle bunu canlı tutmaya çalıştığı, araştırmayla tespit edilmiştir. Örgüt; propaganda araçları ile milliyetçilik duygusunu güçlendirmek için ülkenin batısı ile doğusu arasındaki bölgesel ekonomik, sosyal ve siyasal farklılıkları bahane ederek, halk arasında adaletsizlik, eşitsizlik ve mağduriyet algısı uyandırıp bu şekilde örgüte eleman devşirmeye çalışmaktadır. Örgüte eleman kazandırmanın engellenmesi için, gençlerin etnik temelli milliyetçilik duygularından arındıracak tedbirler alınmalıdır.

Araştırma grubunun dağ kadrosuna katılmadan önceki mesleki durumlarına bakıldığında ise; büyük bir kısmının örgüte katılmadan önce çalışmadığı veya çalışanların ise kendi hayatlarını ikame edecekleri kadar para kazanamadıkları gerçeği ortaya çıkmıştır. Bu çalışma ile araştırma grubunun dağ kadrosuna katılmadan önce; % 60'ının işsiz olduğu veya kırsal kesimde ailesine yardım ettiği, % 14'ünün ise çalıştığı tespit edilmiştir. Örgüte katılmadan önce, gelir getirici bir işte çalışanların tamamı ise mevsimlik işçi olarak çalıştığı gerçeğini ortaya çıkarmıştır. Örgüte katılmayı etkileyen önemli parametrelerden biri de, kişinin işsiz olması veya hayatını ikame edecek gelire sahip olmaması, geleceğe ümitle bakmamasıdır. Terör örgütüne katılmayı engellemek için, gençlere iş sahalarının açılması, temel ihtiyaçlarını giderecek maddi imkânların sağlanması ve ekonomik bağımsızlıkların elde edilmeleri desteklenmelidir.

Araştırmada nüfus oranının yüksek, kentleşmenin, sosyal hareketliliğin yoğun olduğu ve göç oranlarının yüksek olduğu şehirlerde, örgüte daha fazla katılımın olduğu gerçeği ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlar ile örgüte katılma ve göç olgusu arasında da doğrusal bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada katılımcıların % 77'sinin göçe maruz kaldıkları, göçe maruz kalanların % 80'inin ise terör örgütünün baskıları yüzünden göçe zorlandıkları tespit edilmiştir.

Bu sonuçlar ile göçün, örgüte katılımı büyük bir etkiye sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Göçle beraber hızlı ve çarpık bir şekilde büyüyen şehir, birçok sorunu da beraber getirmiştir. Göçe maruz kalan bireylerde ve özellikle ergenlerde; sosyolojik,

psikolojik ve duygusal anlamda sorunlar meydana geldiği bilinmektedir. Kırsalda tamamen birincil ilişkilere sahip birey, ikincil ilişkilerin hâkim olduğu kentte, ne tamamen köyden kopmuş, ne de kentle bütünleşmiştir. Kentteki ilişki ağlarının da zayıf olması, kent kültürünün özümsemesini engellemiş, bireyin ortamla çatışmasına yol açmıştır. Göçzede ergenler, örgütün propagandasına maruz kalmış, yaşanan mağduriyetler bahane edilerek, örgütün dağ kadrosuna katılmaları sağlanmıştır. Örgüte katılımların engellenmesi için, göçün tamamen ortadan kaldırılması veya zorunlu olan hallerde, göç eden bireylerin tüm ihtiyaçlarının karşılanması gerekmektedir.

Araştırmada elde edilen başka bir bulgu ise örgütün medya organları aracılığıyla yaptığı propaganda ile örgüte katılım arasındaki ilişkidir. Örgüte yakın ve örgüt propagandası yapan kitle iletişim araçları, örgüt lehine yapılan özendirici programlar ile kişilik gelişimini tamamlamamış, değişik sebeplerden dolayı mağduriyetler yaşamış, gençlerin aklını bulandırarak örgüte katılmaları sağlamaktadır. Araştırma grubunun örgüte katılmadan önce, PKK propagandası yapan Kürtçe Televizyonları izleme ve radyoları dinleme oranlarının % 55 ile bu medya araçlarını, çoğunlukla izledikleri veya dinledikleri tespit edilmiştir. "Bu tür Televizyonları hiç izlemedim veya radyolarını dinlemedim" diyenlerin oranı ise % 6 gibi son derece komik bir rakamda kalmıştır. Terör örgütüne katılımların engellenmesi için, örgütün propaganda araçlarının ve özellikle görsel, dinletisel ve sosyal medya araçlarının tamamen ortadan kaldırılması veya gençlerin bu medya araçlarına erişiminin önüne geçilmesi gerekmektedir.

Araştırmanın önemli bulgularından biri de, örgüte katılmada özentinin etkili olduğudur. Ergenlik dönemlerinde, özentisi ve takdir edilme duygusu, terör örgütlerinin ihtiyaç duyduğu insan kaynaklarının temin edilmesinde başvurduğu önemli yöntemlerden biri olduğu bilinmektedir. Yapılan araştırmada, örgütün dağ kadrosuna katılanların büyük bir çoğunluğu (%76'sı) arkadaşlarından, akrabalarından ve ailesinden birinin ya da birden fazla kişinin etkisinde kaldığı veya onlara özenerek örgütün dağ kadrosuna katıldığı tespit edilmiştir. Bölgedeki aile yapısının ataerkil ve geleneksel olduğu göz önüne alındığında, aile içinden birinin

örgüte katılması, diğer fertlerinin de örgütle bağlantılı olmasına, örgüt söylemlerinin ve faaliyetlerinin aile içerisinde karşılık bulmasına yol açmaktadır. Örgütün eleman devşirmesini engellemek için, ailelerin bu konuda bilinçlendirilmesi, ailenin örgütsel eylem ve söylemlerden uzak tutulması, aile üyelerinin örgüt faaliyetlerinden izole edilmesi gerekmektedir.

Örgüt, siyasallaşma sürecini başlatarak, siyasi partiler nezdinde girişimlerde bulunup, düşünce olarak kendilerine yakın ve sol partilerle diyalogun geliştirilmesi, gerekirse bu partilerle birlikte hareket edilmesi kararı almıştır. Örgüt, halk iradesi, demokratik değerler, hukukun üstünlüğü, ekolojik bilinç vb. kavramlarla, halk nezdinde karşılık bulmaya ve siyasallaşma girişiminde bulunarak, "Kürtleri temsil" etmeye yeltenip, legalleşme yoluna gitmeye çalışmıştır.

Örgüt, Abdullah Öcalan'ının yakalanmasından sonra, perspektif değişikliğine giderek, askeri faaliyetlerinin yanında, siyasal düzlemde de arayışlara gitmiştir. Örgüt 1999 yılından sonra yaptığı tüm kongre ve konferanslarda demokratik, etnik söylemlerde bulunarak, kendisine yeni düzlemde bir meşruiyet alanı bulmaya çalışmıştır. PKK, bir taraftan silahlı eylemlerine devam ederken diğer taraftan, kendi güdümünde kurulan partilerle siyasal zeminde faaliyetlerine devam etmiştir. Örgütün güdümünde kurulup çeşitli gerekçelerle kapatılmış veya kendi kendilerini fesh ederek kapatılan siyasi partiler, çeşitli adlarla, bölgedeki Kürtleri temsil ettiklerini iddia ederek, Kürt siyasal hareketinin odağını oluşturmaya çalışmışlardır.

Bu tarihten sonra örgüt, yasal yollarla kurduğu partiler üzerinden, siyasi propaganda araçları kullanarak toplum nezdinde karşılık bulmaya çalışmış ve "Kürt halkının" etnik temsilcisi rolünü üstlenmiştir. Terör örgütünün değişik dönemlerde farklı isimlerle, kendi çizgisinde ve güdümünde olan siyasi partilerle, bölgede siyasi olarak söz sahibi olmaya çalışması, terör örgütü olduğu gerçeğini hiçbir zaman ortadan kaldırmayacaktır. Terör örgütünün kendi güdümünde olan siyasi partiler vasıtası ile siyasal düzlemde legalleşmesinden ziyade, siyasi partilerin ve bu partileri destekleyenlerin, terör örgütünün emellerinin bir parçası olmasına sebep olmuştur.

Araştırma sonucunda en dikkat çekici bulgulardan biri de, örgüte katılanların

ezici bir çoğunluğunun % 72'sinin, dağ kadrosuna katılmadan önce, PKK uzantılı siyasi partilerin, PKK ve KCK'nın kentlerde düzenledikleri yürüyüşlere, organizasyonlara ve kitlesel eylemlere katıldıkları ortaya çıkmıştır. Örgüte katılmadan önce, bu tür eylemlere katılmayanların oranı ise % 18'de kalmıştır. Örgüte katılımların azaltılması için, örgüt tarafından düzenlenen etkinlik, yürüyüş ve organizasyonların yasaklanması veya gençlerin katılımının engellenmesi gerekmektedir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulardan biri de terör örgütüne katılma oranlarında meydana gelen azalmadır. Örgüte katılım en fazla, örgütün en güçlü olduğu yıllarda, 1991-2000 yılları arasında ve % 68 ile gerçekleştiği, en az katılımın ise 2005-2010 yılları arasında % 12 gibi düşük bir oranda kaldığı tespit edilmiştir. Bu tarihlere bakıldığında, katılımın fazla olduğu yıllarda, örgütün tek taraflı ateşkes antlaşmasına yaklaşmadığı, örgüte katılımın az olduğu yıllarda ise tek taraflı ateşkes antlaşması ilan ettiği veya bu durumu telafi etmenin yollarını bulmaya çalıştığı görülmektedir.

Araştırmanın ilginç sonuçlarından biri de, örgütün dağ kadrosuna katılanların büyük bir çoğunluğunun, mağdur olduklarını ve adaletsizliklere maruz kaldıklarını düşünmeleridir. Böyle düşünenler, mağduriyetin ve adaletsizliklerin sebebi olarak gördüğü kişi ve gruplardan intikam alma duygusu ile hareket ettikleri ortaya çıkmıştır. Gençlerin teröre bulaşmalarının bir başka sebebi de örgütün onları bilinçli olarak kriminalize olmalarının yolunu açmasıdır. Örgüt, yaptığı kitlesel gösteriler, toplantılar vb. eylemler ile bilinçli olarak, gençlerin yasa dışı davranışlarda bulunmasına, güvenlik kuvvetleri tarafından gözaltına alınmalarına veya cezaevine konulmalarına yol açmaktadır. Bu şekilde örgütün tuzağına düşen kişiler, cezaevine girdikten sonra, örgütün siyasi ve ideolojik eğitiminden geçirilirler. Bu şekilde gözaltına alınan veya cezaevine konulan genç, kendini potansiyel suçlu olarak görmektedir. Bunun yanında aynı gençte mağduriyet ve bazı haklardan mahrum olduğu algısı ortaya çıkmaktadır. Söz konusu bu gençler, yaşadığını düşündüğü mağduriyetin ve acının çözümüne ona öcünü almak adına, cezaevinden veya gözaltından çıktıktan sonra, örgütün dağ kadrosuna katılmaktadır. Bu çalışmada, kendisinin,

ailesinin veya akrabalarından birinin ya da birkaçının, haksızlığa uğradığını, mağduriyete maruz kaldığını düşünenlerin oranı % 91, haksızlığa uğramadığını düşünenlerin oranı ise % 9 olarak tespit edilmiştir.

Çalışma sonucunda, ailenin PKK'ya karşı sempati duyması ile çocuklarının örgüte katılması arsında da, doğru orantılı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Dağ kadrosuna militan devşirmenin önüne geçilebilmesi için, ailelerin bu konuda duyarlı davranması gerektiği sonucuna varılmıştır

Araştırmanın sonuçlarından biri de, örgüte katılanların, dağ kadrosuna katılmadan önce, ezici bir çoğunluğunun, örgütün ideolojisi hakkında herhangi bir fikir sahibi olmadığıdır. Dağ kadrosuna katılmadan önce, "örgüt ideolojisi hakkında herhangi bir fikrim yoktu" diyenlerin oranı % 74 olarak tespit edilirken, "örgütün Marksist bir ideolojiye sahip olduğunu biliyordum" diyenlerin oranı ise % 26 olarak tespit edilmiştir. Bu sonuçlar ile muhafazakâr bir toplum yapısına sahip olan bölge halkının, Marksist bir ideolojiden bağımsız bir şekilde, örgütün propagandasına uyarak dağ kadrosuna katıldığı gerçeği ortaya çıkmaktadır. Örgütün Marksist bir ideolojiye sahip olduğunun muhafazakar bölge halkına, anlayabileceği bir dilde anlatılması, örgüte katılımları büyük bir oranda engelleyecektir.

Araştırmanın çarpıcı sonuçlarından biri de, araştırma grubunun ezici bir çoğunluğunun (% 82) dağ kadrosuna, örgütün telkinleri ve propagandası ile katıldıklarıdır. Kendi istekleri ile örgütün dağ kadrosuna katılanların ise düşük bir oranda (% 18), kaldıkları tespit edilmiştir. Bu sonuçlar ile örgüte katılanların büyük bir çoğunluğu, örgütün dezenformasyonlarına kanarak veya arkadaşlarına özenerek, örgüte katıldıkları sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Çalışma sonuçlarından elde edilen en önemli bulgulardan biri de, dağ kadrosuna katılanların, örgüte neden katıldıkları veya insanların örgüte katılmalarında en önemli faktörlerin ne olduğu hakkındaki görüşleridir. Örgüte katılanların % 80'i gibi ezici bir çoğunluğu dağ kadrosuna katılmalarında, eğitimsizlik, ekonomik sorunlar-yoksulluk, işsizlik, kandırılma/aldatılma, ilgi eksikliği, statü arayışı, PKK yanlısı medyanın propagandaları vb. sebepler olduğunu

vurgulamışlardır. Dağ kadrosuna katılıp, sonra kendi istekleri ile teslim olanların % 20'si ise Kürtlerin etnik haklarını elde etmek için, sosyalist ve milliyetçi ideolojinin etkisi, ezilmişliğin acısını çıkarma/intikam alma, güvenlik güçlerinin sert tutumlarından dolayı, örgüte katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuçlar araştırmamızın özeti niteliğindedir. Örgüte katılanların büyük çoğunluğu, ekonomik problemler, eğitimsizlik, ilgisizlik, yoksulluk gibi sebeplerden dolayı örgüte katılmışlardır. Bu sorunların ve problemlerin ortadan kaldırılması ile örgüte katılımlar, büyük bir oranda minimize edilecektir.

Araştırmanın en şaşırtıcı bulgularından biri de, terör örgütünün dağ kadrosundan ayrılanların, ayrılma nedenleri ile ilgilidir. Araştırma grubunun % 62 gibi büyük bir çoğunluğu örgütten ayrılma nedenleri; öldürülme korkusu, dağ koşullarında, mücadele etmenin zorlukları, örgütten kaynaklanan sorunlar, (örgütün beklentilerinin dışında bir yapıya ve ideolojiye sahip olması, örgütün içyüzünü öğrenmesi, örgüt disiplini gibi), sorunun şiddetle çözilemeyeceğine inanması, etkili olduğunu vurgulamışlardır. Örgütten ayrılmada yukarıdaki sebeplerin dışında, bireyin ailesine olan düşkünlüğü, ailesinin örgütten ayrılma konusundaki çabaları, insan öldürmenin yanlışlığının bilincine varması, pişmanlık yönündeki yasal düzenlemeler, devletin soruna yönelik geliştirdiği demokratik, çabalar/açılımlar, vb. gibi sebepler etkili olmuştur.

Elde edilen önemli bulgulardan biri de, örgütten ayrılmada pişmanlık yasasının dağdan inmeyi kolaylaştırdığı ile ilgili sonuçlardır. Pişmanlık yasasının dağdan inmeyi kolaylaştırdığını savunanların oranı ezici bir çoğunlukla % 86 olduğu tespit edilmiştir. Aynı araştırmaya katılanların % 89'u örgüte katılıp sonradan ayrılan tanıdıklarının olduğunu, % 52'si ise örgütün dağ kadrosundan ayrılmak isteyenleri, tanıdığı tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, örgütten ayrılmak isteyen birçok insanın olduğunu göstermektedir. Siyasal erkler tarafından, dağdan inmeyi kolaylaştıracak yasal düzenlemelerin yapılması, örgütün dağ kadrosunun çözülmesini kolaylaştıracağı kanaatindeyiz.

Araştırmada varılan başka bir sonuç ise örgütün dağ kadrosundan ayrıldıktan sonra, araştırmaya konu olan kişilerin örgüte bakış açılarının değiştiği ile ilgili

sonuçlardır. Dağ kadrosundan ayrıldıktan sonra, örgüte bakış açısının değiştiğini belirtenlerin oranı % 95 olarak tespit edilmiştir. Bu şekilde görüş bildirmelerinde, PKK'nın iç yüzü ile tanışmaları, PKK'nın, dış güçlerin eğilimiyle hareket eden bir örgüt olması, örgüt yapısının dışarıdan görüldüğü gibi olmadığını farkına varmaları vb. nedenler etkili olmuştur.

Çalışmaya konu olan kişilerin büyük çoğunluğu (% 83), yaklaşık olarak kırk yıldır bölgede devam eden düşük yoğunluklu savaşın temel nedeni, PKK'nın kendisi, dış aktörler, eğitimsizlik, yoksulluk, işsizlik ve bölgesel geri kalmışlık olarak ifade etmişlerdir. Bu sorunu, Kürt kimliği talebi, insan hakları ve demokratikleşmeye ilişkin bir sorun olarak tanımlayanların ise düşük bir oranda (% 17) kaldığı tespit edilmiştir.

Araştırmada son olarak, örgütün dağ kadrosundaki üyelerin, topluma nasıl kazandırılabilirliğini sorduk. Katılımcıların % 71'i gibi büyük bir çoğunluğu, genel bir af kanununun çıkarılması, iş imkânlarının sağlanması, bu kişilerin devlet güvencesine alınması ile topluma kazandırılacaklarını savunmuşlardır. Dağ kadrosunun çözülmesi ve bu insanların topluma kazandırılması için, "ülke kaynaklarının eşit bir şekilde dağıtılması, alım gücünün artırılması" diyenlerin oranı % 12 ve örgüt üyelerinin topluma kazanmasının, müzakere sürecinin tekrar başlaması ile mümkün olacağını savunanları oranı ise % 11 olarak tespit edilmiştir.

PKK örgütünün, yaklaşık olarak kırk yıldır bölgede gerçekleştirdiği faaliyetlerinin sonlanması için kısa ve uzun vadede yapılacaklar şu şekilde sıralanabilir.

Örgüt, 2000'li yıllardan itibaren, sahada askeri eylemlerle gerçekleştiremediği hedeflerini, siyasi boyut kazandırarak elde etmeye çalışmış, bu şekilde bölücülüğe yasal zemin kazandırmak ve bu yasal zeminin en önemli argümanı olarak da, "Kürt kimliğinin kazanılması" olarak belirlemiştir. Askeri tedbirlerin yanında siyasi mücadeleyi de temel alan PKK terörü, kültürel örgütler, dernekler, siyasi partiler, sivil toplum kuruluşları ile örgütlenmeye başlamıştır. Bu örgütlemeleri, yaparken, halk tarafında karışığı olan, kendi güdümünde olan şahıslar tercih edilmiş ve siyasi

olarak karşılığı alınmıştır.

Örgütün sınır dışındaki kamplarının ve üslerinin kullanılması engellenmedikçe sorunun çözülmesi mümkün değildir. Örgütün kuruluşundan itibaren şiddeti temel bir parametre olarak seçmesi, demokratik bir geleneğinin olmaması, siyasi tıkanıklığa sebep olmaktadır.

Örgüt tarafından çok iyi organize edilen şahıslar, kurumlar; parti, dernekler ve vakıflar aracılığı ile bölge de yaşayanlara yönelik dezenformasyon faaliyetlerinde bulunarak, yaşananlardan devleti sorumlu tutmaktadır. Bu şekilde, kasıtlı olarak yapılan, yanlış bilgilendirmelerin ortadan kaldırılarak, halkta meydana getirilen olumsuz psikolojik etkinin kırılması gerekmektedir. Bölgesel farklılıklar ve iş alanlarının sınırlı olması, dengesiz nüfus artışı, geleneksel ailenin temel ihtiyaçlarının karşılamasına engel olmakta, aile fertlerinin eğitim almasını zorlaştırmaktadır.

Bölgede feodal toplum yapısını meydana getiren, aşiret, cemaat, tarikat, ağalık kurumlarına son verilmeli, bu yapılarla, yabancı istihbarat servisleri arasındaki ilişkilere engel olunmalıdır. Bölgede devleti temsil edecek mülki idare amirlerinin ve kamu personelinin, bölge hassasiyetleri, toplum yapısı, örf, adet, gelenek, görenekler konusunda, belli bir eğitim programından geçtikten sonra görevlendirilmelerinin yapılması gerekmektedir. Görevlendirme yapılan kamu personelinin, bölge hassasiyetlerine riayet edip etmediği denetlenmelidir.

Ülkemiz dışındaki gelişimlerin, Türkiye’de yaşanan sorunlar üzerinde önemli bir etkisi vardır. Bu sorunların sınır ötesi özü dikkate alınmalıdır. Bazı siyasi partilerin, sivil toplum kuruluşların, demokratikleşme adına, bilerek veya bilmeyerek terör örgütünün stratejisine uygun hareket etmeleri engellenmelidir. Terör örgütünün bağlantılı olduğu ve onların yardımı ile eleman devşirdiği; dernek, vakıf, siyasi parti ve ilgili kuruluşların denetlenmesi veya kapatılması gerekmektedir.

Uluslararası toplum Türkiye’nin meşru güvenlik kaygılarının farkında olmalı ve bu sorunları geniş perspektifle ele almalıdır. Terör örgütüne, ülke içinden veya dışından yapılan maddi desteklerin kesilmesi ve eleman devşirmenin önüne geçilmesi için gerekli adımlar atılmalıdır. Özellikle, Avrupa ülkelerinden yapılan

maddi desteklerin kesilmesi örgütü çaresiz bırakacaktır. PKK terörünün, yapmış olduğu maddi ve manevi tahribatın etkilerinden ülke içinde ve ülke dışında söz edilmeli, örgütün diğer devletler için de bir tehdit aracı olduğu, uluslararası değişik platformlarda dile getirilmelidir.

Örgütün en büyük finansman kaynaklarından biride, şüphesiz uyuşturucu ticaretidir. Örgüt, özellikle yurt dışından temin edilen veya ülke içinde yetiştirilen uyuşturucu maddeleri, kendi güdümündeki tüccarlar vasıtasıyla Türkiye üzerinden, Avrupa ülkelerine pazarlayarak büyük bir kazanç elde etmektedir. Terör örgütünün sınırdaki geçiş güzergâhları ve bölgede yer alan uyuşturucu tarlaları, teknolojik imkânlar kullanılarak, yakın takibe alınmalı ve bu sayede örgütün finansmanının, büyük oranda sağladığı kaynakların, kökü kurutulmalıdır. PKK terör örgütünün uyuşturucu ile bağı kesilerek örgütün güçlenmesi ve Narko terör yapılandırılması engellenmelidir.

Sosyo ekonomik sebeplerden dolayı depresyona giren gençliğin örgütü desteklemesi, belki de dağ kadrosuna katılması daha olasıdır. Yaşanan olaylar, şiddetin artmasına, yatırımların yapılmamasına ve dolayısı ile ekonomik faaliyetleri olumsuz etkileyerek, göçün yaşanmasına ve sermayenin bölgeden kaçmasına sebep olmaktadır. Devletin bölgeye yönelik; politik, ekonomik, kültürel olarak pozitif ayrımcılık yapması ve bu adımların kararlılıkla uygulaması gerekmektedir. Ancak bu adımların örgüt uzantılı kurum ve kuruluşlarının kazanımı olduğu algısı engellenmelidir. Devletin bu adımları atarken göz önünde bulundurması gereken bir hususta, örgütün tek kazanımla yetinmeyeceği, kazanımların başka kazanımlarında basamağı olarak kullanılacağı bilinmeli, bundan dolayı taviz verilmemelidir.

Kendini farklı hisseden kitlelere, terör örgütlerinden önce ulaşmak, onların akıllarının ve vicdanlarının sesi olmak, terör örgütlerinin hedeflerine ulaşmasını engelleyecektir. Bölgede her kesimden oluşturulacak konsensüs tarafından; terör eylemlerinin meşru, terör faaliyetini gerçekleştirenlerin; özgürlük ve demokrasi savaşçısı olmadığı söyleminin kanıtlanması, halk tarafından teröre verilen her türlü maddi yardımın ve insan kaynaklarının kesilmesini sağlayacaktır. Bir taraftan bunlar yapılırken diğer taraftan, Türk devletinin toprak bütünlüğünü ve istikrarının

zayıflatmadan, Kürtlerin kendi kimliklerini açıkça ifade edebildiği, çok kültürlü ve demokratik değerler etrafında birleştiren bazı haklar arasından makul olanların devlet tarafından uygulamaya konulması gerekmektedir. Bu tedbirlerle, halk ikna edilerek halkın güveninin kazanılması gerekir, aksi halde devlete olan güven sarsılacak, terör örgütü bu durumdan nemalanacaktır.

Bölge halkında, etnik kökene bakılmadan devletin onurlu ve eşit vatandaşı olduğu hissi uyandırılmalıdır. Terör örgütünün iddia ettiği gibi, bölge kültürünün veya yöresel dillerin, tehlike altında olmadığı, bu kültürel öğelerin asimilasyona uğramadığı dillendirilmeli, ülke içinde bölgeler arasındaki gelir dağılımı makası kapatılmaya çalışılmalıdır. Sonuç olarak bölgede yaşanan terör faaliyetlerinin sonlandırılması ve örgüte elaman devşirmesini engellemek için; bölgesel geri kalmışlığın önüne geçerek işsizliğin ve göçün asgari düzeye indirilmesi gerekmektedir.

Örgüte katılma oranları, nüfus yoğunluğunun yüksek, kentleşmenin ve sosyal hareketliliğin yoğun olduğu il merkezlerinde arttığı görülmektedir. Dolayısı ile il merkezlerinde daha etkin, kapsamlı, eğitici ve önleyici çalışmaların yapılması gerekmektedir. Bölgedeki olaylar sebebiyle meydana gelen zorunlu göç sosyal problemlerin oluşmasına kaynaklık etmiştir. Bundan dolayı özellikle şehir merkezlerinde göçle oluşan sosyal problemlerin çözümüne yönelik sosyo-kültürel ve ekonomik tedbirler alınmalıdır.

Bazı farklılıkların demokratik değerler etrafında toplanması, kitlelerin yasadışı terör eylemlerine başvurmadan, bir arada yaşamalarını sağlayacaktır. Çoğunluğun gereksinimleri ve isteklerinin dışında etnik, dinsel, dilsel azınlıkların da görüşlerinin dikkate alındığı demokratik ve evrensel değerler etrafında birleşmelidir. Halk tabanında karşılık bulmayan terör örgütlerinin başarı olmaları mümkün değildir. Kitleler tarafından desteklenmeyen, örgütlere karşı alınacak askeri tedbirler sonuç alabilir, aksi halde alınacak tedbirlerin başarılı olması mümkün değildir.

Bölgede yaşanan çatışma ortamının sonlandırılması ve bununla oluşan yıkım,

ölüm ve acının ortadan kalkması, devleti temsil eden iktidar erklerinin, ülkenin güvenlik algısı ve güvenlik siyasetini değiştirmesine, güvene dayalı yeni ilişkiler ağını oluşturmaya ve bu konuda atılacak adımlara bağlıdır. Devletin örgüt ile olan kararlı mücadelesinin yanında, bölgede atılacak demokratik adımlar, stratejik bir öneme sahiptir. Yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ve anayasal vatandaşlık vurgusu için, yeni düzenlemeler ile ilgili adımlar atılmalıdır. Atılacak bu adımlar, bölgede elde edilen kazanımların örgüt sayesinde elde edildiği yaklaşımını da geçersiz kılma ve PKK terör örgütünün, bileşenlerinin varlık koşulunun anlamsız olması açısından önemlidir. Araştırma grubunun yaklaşık olarak % 20 sini oluşturan, toplumda politize olmuş ve kitleleri mobilize etmede varlık gösterenlerin de kazanılması, örgüt ve bileşenlerini yalnızlaştıracak belki de ortadan kalkmasını sağlayacaktır.

Terör ile mücadele etmek için gerekli olan çözüm önerilerini, bütünsel düzlemde değerlendirmek gerekir. Teröre kaynaklık eden sosyo-ekonomik ve toplumsal sorunların çözümü kadar, örgütün dağ kadrosuna katılımın önüne geçmekte, önem arz etmektedir. Terörle mücadele, daha uzun soluklu ve daha kompleksli bir çalışma ile mümkün olmaktadır. Bölücü terör örgütüne elaman teminin engellenmesi için; sivil toplum kuruluşlarının, üniversitelerin, bağımsız kurum, kuruluşlarının ve devletin tüm kurumlarının koordineli çalışması ile mümkündür.

Türkiye’de yaşanan gündelik siyasi tartışmalar ve polemikler bir kenara bırakılarak, devletin bölgede yaşanan sorunlara yönelik bir siyasetinin, stratejisinin olması ve bu stratejisinin hükümetler üstü olması gerekmektedir. İsmi zikredilen birçok düşünöre göre bölgede yaşananlar; “ertelenemez, ötelenemez ve sürdürülemez” hale gelmiştir. Devlet aygıtının gerekli adımları atmaması, yapılan iyileştirmelerin anlamını yitirmesine veya bunların örgütün kazanımıymış gibi algılanmasına sebep olmaktadır.

Gelinen noktada PKK örgütü yaşanan sorunların ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Neden sonuç ilişkisi içinde ve yaşananların tamamı birlikte değerlendirildiğinde, Kürt meselesi ile terör meselesi, terör sorunu ile PKK sorunu ve Kürt meselesi ile PKK sorunu birbiriyle karışmış durumdadır.

Sonuç olarak terörle mücadele, salt silahla yapılacak bir mücadelenin ötesinde geniş bir perspektiften bakılması icap etmektedir. PKK terör örgütüne katılımların engellenmesi için, terör örgütlerine katılma açısından risk gruplarının eğitim seviyesinin yükseltilmesi, devlet ve özel teşebbüsler yardımı ile sosyal projelerin hayata geçirilmesi, ergenlerin sorun çözme becerilerinin geliştirilmesi ve terör örgütlerine katılma olgusuna toplumsal bakışı da içeren geniş bir perspektiften bakılması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Akçora, E. (1983). Ermeni Terör Örgütlerinin Dünyü, Bugünü ve PKK Örgütü ile İşbirliği. Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi, C. 92, İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, s.171-179.
- Akgündüz, A. (2005). “Osmanlı Kanunnameleri ve Hukuki Tahlilleri 3. Kitap”, Osmanlı Sahafları ss.204
- Akkurt, M. (2010). PKK Terör Örgütünün Gençlik Yapılanması. Ankara: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Aksoy, G. (1991). Kürt Dili ve Söylenceleri Üzerine İncelemeler. Ankara, s. 132. (Aksoy, 1991: 132).
- Akyol, M. (2014). “Kürt Sorununu Yeniden Düşünmek”, Doğan Kitap, 6. Baskı İstanbul.
- Atatürk M.K.(1999). Atatürk’ün Bütün Eserleri, Kaynak Yayınları ss. 388-389
- Alfred, A. (2002) Bireysel Psikoloji Kuramı. 2. Baskı hayat yayınları, İstanbul, s. 77
- Altuğ Y. (1995). Terörün Anatomisi. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi. s.14-15.
- Atran, S. (2003). Genesis Of Suicide Terrorism. Science. 299, 5612, s. 1534-1539.
- Ayata, A.(1994). GAP Bölgesi Nüfus Araştırması, GAP bölgesi Kalkınma İdaresi Başkanlığı 1994
- Aren, Sadun (1993), “Tip Olayı: 1961-1971” (İstanbul: Cem Yayınevi).
- Aybar, Mehmet Ali (2014), “Türkiye İşçi Partisi Tarihi” (İstanbul: İletişim Yayınları).
- Bal, İ. (2010). Türkiye’de Terörle Mücadele: PKK Örneği, Dünyadan Örneklerle Terörle Mücadele, Ed: İhsan Bal ve Süleyman Özeren, USAK Yayınları, Ankara, s.17-79.
- Balcı A. (2005). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem Teknik ve İlkeler. (5. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Balcıoğlu, İ. (2001). Şiddet ve Toplum. Bilge Yayınları, s. 155.
- Ballı R. (1991). Kürt Dosyası, Cem Yayınevi İstanbul.
- Ballard, J. D.,Hornik, J. G. &McKenzie, D. (2002). Technological Facilitation of Terrorism: Definitional, Legal, and PolicyIssues. American Behavioral Scientist, Vol: 45(6), 989-1016.
- Barut, M., (2002) “Zorunlu Göç Araştırması”, Göç Edenler Sosyal Yardımlaşma ve

Kültür Derneği, İstanbul,

- Barkey, H.J. (1994). "Turkeys Kurdish Dilema" 35,4.
- Beşikçi, İ. (1969), "Doğu Anadolu'nun Düzeni", E Yayınları, İstanbul
- Beşikçi, İ. (1990), "Dersim Kanunu ve Dersim Jenosidi", Belge Yayınları, İstanbul
- Bilgili, A.; Aydoğan, F. ve Güngör, C., (1997) "Doğu Anadolu bölgesinde zorunlu göç olgusunun sosyolojik çözümlemesi: Van örneği", içinde: II. Ulusal Sosyoloji Kongresi: Toplum ve Göç. Devlet İstatistik Enstitüsü Yay., Ankara, 327-338.
- Bender, C. (2000). Kürt Tarih ve Uygarlığı. İstanbul: Kaynak Yayınları, s. 33.
- Britannica, E. (2004) "The Kurds" Encyclopaedia Britannica
- Borum, R. (2004). Psychology of Terrorism, Tampa: University of South Florida, [Http:// Worlddefensereview.Com/Docs/Psychologyofterrorism0707.Pd](http://Worlddefensereview.Com/Docs/Psychologyofterrorism0707.Pd).
- Bruinessen, M. V. (2000). Kürtlük Türklük Alevilik-Etnik ve Dinsel Kimlik Mücadeleleri. (Çev: Hakan Yurdakul), İstanbul: İletişim Yayınları,
- Bruinessen, M. V. (1992). "Kürdistan Üzerine Yazılar", İstanbul, İletişim Yayınları,
- Cemal, H. (2003). Kürtler. İstanbul: Doğan Yayıncılık, s. 11-77.
- Cinoğlu, H. ve Özeren, S., (2009). Uluslararası Literatürde Din ve Terörizm. Polis Dergisi, Ankara: Yıl:15, sayı: 59-60.
- CHP(Cumhuriyet Halk Partisi Raporu), (2001), Demokratikleşme Raporu, Ankara, ss. 20.
- Cronin, A. K. (2003). Terrorists and Suicide Attacks,
- Crenshaw, M. (1985). An Organizational Approach to The Analysis of Political Terrorism, Orbis, 29 (3), 465-489.
- Cohen, Ronald, (1994), "The State and Multyethnicity", Cross-Cultural Research, c. 28. no. 4, s. 328-352.
- Cohen, L.E. Ve Land, K.C. (1987). Age Structure And Crime: Symmetry Versus Asymmetry And The Projection of Crime Rates Through The 1990s, American Sociological Review, 52, 170-183.
- Çağlar, A. (1997). Türkiye'de Terör Örgütünün Yapısal Özellikleri. Strateji Dergisi, Ankara: Damla Matbaası, s.125-174.
- Çalışlar, O. (1993). "Öcalan'la ve Burcak'la Kürt Sorunu" Pencere Yayınları, İstanbul

- Çay Abdulhaluk M. (1996). Her Yönüyle Kürt Dosyası. Ankara: Turan Kültür Vakfı, s.33
- Çay, A. (1986). Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun Kültürel Yapısı. İstanbul: Turan Kültür Vakfı Yayınları s.7.
- Çevik, A. (2010). Politik Psikoloji. Ankara, Dost Yayınevi, s.82
- Çiçek, C., Vahap, C, (2016). Dolmabahçe'den Günümüze Çözüm Süreci: Başarısızlığı Anlamak Ve Yeni Bir Yol Bulmak. Barış Vakfı Yayınları, s.153-165.
- Çitlioğlu, E. (2005). Gri Tehdit Terörizm. İstanbul: Destek Yayınevi, s. 245.
- Çitlioğlu, E. (2011). İnsani, Dünyayı ve Terörizmi Anlamak. İstanbul: Destek Yayınevi, s.185-215.
- Çınar B. (1997). Devlet Güvenliği, İstihbarat ve Terör. Ankara: Sam Yayınları, s. 243-244.
- Demirel, E.(2005). Ölüm arabaları. IQ Kültür Sanat Yayıncılık, s.178.
- Demirel, E. (2007). Geçmişten günümüze PKK ve ayaklanmalar, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, s. 435-437.
- Denker M. S. (1997). “Uluslararası Terör, Türkiye ve PKK” 1. Baskı, Boğaziçi Yayınları, İstanbul,
- Della, P. D. (1992). Political Socialization in Left-Wing Underground Organizations: Biographies of Italian and German Militants, Social Movements and Violence: Participation in Underground Organizations, Ed: D. Della Porta, Connecticut: JaiPress, Greenwich, Pp:120-138
- Dey, I. (1993). Qualitative data analysis: A user-friendly guide for social scientists. London: Routledge.
- De Vaus, D. A. (1990). Survey in social research (2. Edition).London: Unwin Hyman. Ch. 2.
- Dilmaç, S. (1997). Terörizm Sorunu ve Türkiye. EGM, Ankara: DB Yayınları, s.55.
- Doğan, G. (2007). İki Kutuplu Sistem Sonramda Oluşan Uluslararası Sistem Ve Terörizm - PKK Örneği. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir. s. 91.
- Dolu, O. (2012). “Suç Teorileri”. Seçkin Yayıncılık, s.73-77. Ankara:
- Donnelly, C. (2004). Terrorism in the southernphilippines, Contextualizing The Abu

- Sayyaf Group As An Islamist Secessionist Organization. Biennial Conference of The Asian Studies Association of Australia, p.257, 15 March 2004, Canberra, Australia.
- Dönmezer, S. (1996). Hukuk Devletinde Terör Ve Örgütlü Suçla Mücadele. İstanbul: Beta Yayınları, s. 127.
- Durkheim, E. (1986); İntihar: Çeviren Ö. Ozankaya: Toplum bilimsel İnceleme. Türk Tarih Kurumu Basımevi; Ankara,
- Durkheim, E. (2002), İntihar, Çev. Özer Ozankaya, İstanbul: Cem Yayınevi.
- Dündar, F. (2008). “ Türkiye’nin Şifresi” İletişim Yayınları, İstanbul. ss. 401-402.
- Düzgören, K. (1994). “Kürt Çıkmazı”, V Yayınları, Ankara, ss. 111.
- Elliot, D. Huizinga B., Ageton E., (1985), Explining Delinquency and Drug Use, California: Sage Publication.
- Emre K. (2001). “Küresel Terör Ve Türkiye”. (2. Baskı), İstanbul: Remzi Kitap Evi, ss73-74.
- Ekinci, Tarık Ziya (2010), Türkiye İşçi Partisi ve Kürtler (İstanbul: Sosyal Tarih Yayınları).
- Ergün, M. (2005). Bilimsel araştırma yöntemleri: Nitel araştırma Yöntemleri. İstanbul.
- Ergil D. (1991). “Terörizmin Mantığı ve Hedefi”. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, Sayı: 1-2, Ankara: s.1971.
- Ergil, D. (1980). “Türkiye de Terör ve Şiddet”. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Ergil, D. (1995). “Doğu Sorunu, Tespitler ve Öneriler”. Ankara: TOBB Yayını.
- Ergül, E. (2007). “Kurdistan işçi partisi (PKK) Terör Örgütü, Etnik Terörün Fikri Yapısı, Anatomisi Ve Şiddet Stratejileri”. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu. s.83.
- Ersever, A, C, (1993). Kürtler, PKK ve Abdullah Öcalan. KİYAP Yayın Dağıtım, s. 40.
- Erickson, Richard J. (1989). Legitimate Use of Military Force Against State-Sponsored International Terrorism, Air University Press, Alabama.
- Fearon, J. D. ve Laitin, D.D. (2003). Ethnicity, Insurgency and Civil War, American Political Science Review, 97 (1). 75–90.
- Field, R. A. (1979). Child Terror Victims and Adult Terrorists, Journal of

- Psychohistory, 7(1), 71-75.
- Fırat, M.S.(1961) Doğu illeri Varto Tarihi, Milli Eğitim Basımevi Ankara.
- Fogelman, K., & Comber, C. (2007). Surveys and sampling. In A. R. J. Briggs & M. Coleman (Eds.). Research methods in educational leadership and management (pp. 125-141). London: Sage.
- Freud, S. (1955). Group Psychology And The Analysis of The Ego, The Standard Edition of The Complete Psychological Works of Sigmund Freud, Ed: James Strachey, 18: 63-143.Hogarth Press, London,
- Freud, S. (1921). Grup Psikolojisi ve Ego Analizi, Tutku evi, Ankara, 2014, s. 26-127.
- Gunter, M.(1990). The Kurds in Turkey: A Political Dilemma, Boulder CO, Westview,
- Güneş, C. (2013), Türkiye’de Kürt Ulusal Hareketi: Direnişin Söylemi (Ankara: Dipnot Yayınları) (Çev. Efla-Barış Yıldırım).
- Gün, Rengin Ö. (2000). “Uluslararası Terörizm: Dünya Savaşının Yeni Boyutu. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (Cilt: 2), İzmir: Sayı: 4, 2000, s. 85-86.
- Gençtürk T. (2012). Terör Kavramı ve Uluslararası Terörizme Farklı Yaklaşımlar. Başkent Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi, s.3. [Erişim: <http://sam.baskent.edu.tr/raporlar.php> (19.12.2018)] (Gençtürk: 2012:3).
- Goldstein, K. B. (2004). Unemployment, Inequality and Terrorism: Another Look at The Relationship Between Economics and Terrorism. UndergraduateEconomicReview,Vol.1, <Http://Digitalcommons.Iwu.Edu/Uer/Vol1/İss1> (E.T: 12.01.2018).
- Gökalp Z. (1959). “Historical Materialism and Sociological Idealism” Berkes, s.62.
- Göktürk, A., (1997) “Zorunlu göç ve bir kent: Diyarbakır”, içinde, II. Ulusal Sosyoloji Kongresi: Toplum ve Göç. Devlet İstatistik Enstitüsü Yay., Ankara, 356-367.
- Green, J. C., Krayder, H., & Mayer, E. (2005). Combining qualitative and quantitative methods in social inquiry. In B. Somekh & C. Lewin (Eds.). Research methods in the social sciences (pp. 275-282). London: Sage.
- Hacettepe Nüfus Etütleri Enstitüsü, (2006), “Türkiye Göç ve Yerinden Olmuş Nüfus

- Araştırması Raporu”,
- Hafizoğlu, D. (2000). Terörist Grupların Örgütlenmesi ve Yönetimi. Ü. Özdağ ve O. M. Öztürk, (Ed.), Terörizm İncelemeleri, Ankara: ASAM.
- Han Ş. (1975). Şerefname. Çeviren, Mehmet Emin Bozarslan, İstanbul: s.27.
- Han, Ş. (1971). Şerefname. (Çev: Mehmet Emin Bozarslan), İstanbul: Ant Yayınları, s. 17-19.
- Halfin, XIX. Yüzyılda Kürdistan Üzerine Mücadeleler. 2.baskı İstanbul: Komal Yayınları, s.29.
- Hudson, R. A. (1999). The Sociology and Psychology of Terrorism: Who Becomes A Terrorist And Why? Library of Congress, Federal Research Division, Washington DC.
- Hutchinson, A. (2007). DEA Congressional Testimony, U.S. Department of Justice Drug Enforcement Administration, Erişim: 26 Nisan 2007, <http://www.usdoj.gov/dea/pubs/cngrtest/ct031302p.html>.
- Izady, Mehrdad R. (2004). Kürtler – Bir El Kitabı. (Çev: Cemal Atila), İstanbul: Doz Yayınları, 2004, s. 117-348.
- İçli, Tülin, G. (2003). Toplumdan Kopuş: Suç Ve Şiddet. Ankara Martı Kitap ve Yayınevi, s.498-558.
- İçli, T., (2001), Kriminoloji, İstanbul: Beta Yayınevi.
- İlhan, S. (1998). Terör Neden Türkiye. 1. Baskı, Ankara: Nu-Do Yayınları, s. 11-12.
- İmset, İsmet, G. (1992). PKK, Ayrılıkçı Şiddetin 20.Yılı. Turkish Daily News Yayınları, s.415.
- İmset, İsmet, G. (1993). “Fighting Separatist Terrorism” Turkish Probe 4, Kasım 1993 s.6.
- İmset, İsmet, G. (1993). PKK Ayrılıkçı şiddetin 20. Yılı. Turkish Daily News Yayınları, s. 88.^
- İnsan Hakları izleme örgütü, (2002), “Türkiye Göç ve Yerinden Olmuş Nüfus Araştırması Raporu”,
- İlkkaracan, İ. ve İlkkaracan, P., (1999) “1990’lar Türkiye’inde kadın ve göç”, içinde, 75 Yılda Köylerden Şehirlere, Baydar, O. (ed.), Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 305-322.

- Jalil, S. A. (2003). Countering Cyber Terrorism Effectively: Are We Ready To Rumble?, SANS Institute, 1-17. <http://www.giac.org/paper/gsec/3108/countering-cyber-terrorism-effectively-ready-rumble/105154> (Accessed at: 01/01/2017)
- Jefferson, P, Pryor, F,L, (1999). On the geography of hate. Economics letters. 65(3), s. 389-395.
- Jwaideh, W. (1964), Kürt Milliyetçiliğinin Tarihi, İletişim yayınları, İstanbul, 1999.ss. 205.
- Karasar, N. (2005). Bilimsel Araştırma Yöntemi. (15. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, İ. (2005). Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk. Ankara: Usak Yayınları, 1.Baskı.
- Kaya A. (2009), Türkiye’de İç Göçler, Bütünleşme mi Geri Dönüş mü? İstanbul Diyarbakır Mersin, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yay. İstanbul. s. 111.
- Karacan, İ. (1984), “Terörizm: Kavram ve Yapısı”, Uluslararası Terörizm ve Uyuşturucu. Madde Kaçakçılığı Sempozyumu, Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Yayını, Ankara.
- Keser, İ. (2011), Göç ve Zor, Diyarbakır Örneğinde Göç ve Zorunlu Göç, Ütopya Yay. Ankara
- Kışlalı, M. A. (1996). Güneydoğu Düşük Yoğunluklu Çatışma. İstanbul: Ümit Yayıncılık.
- Kırzioğlu Mehmet F. (2000). Dağıstan-Aras-Dicle-Altay ve Türkistan Türk Boylarından Kürtler. Ankara.
- Kızmaz, Zahir ve Teğin, Nimet (2017). Özyönetim İlanları Yerinden Edilmeler Ve Kürtler (Hendek/Barikat Eylemlerinin Mağdurları Üzerine Bir Araştırma]. Ankara: Hegem Yayınları.
- Kirişçi, K., Winrow G. M. (2007). “Kürt Sorunu” İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Kongar, E. (2001). Küresel Terör ve Türkiye, İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Köse, Talha. (2017). Çözüm Sürecinin Yükselişi Ve Düşüşü, Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi,
- Köseli, M. (2006). Poverty, Inequality And Terrorism Relationship in Turkey, (Doktora

- Tezi), Virginia Commonwealth University.
- Kuyaksil, A. (2000). Uluslararası Sistem ve Terör. I. Milletlerarası Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da Güvenlik ve Huzur Sempozyumu Bildiriler, 27-28-29 Mart, Elazığ, s.257-259.
- Kutlay, N. (2009). “İtihatTerraki ve Kürtler” Dipnot Yayınları, Ankara, 2009, ss. 289.
- Kurban, D. (2008). “Zorunlu Göç” İle Yüzleşmek”, Tesev Yayınları, Ankara, ss. 29.
- Küçük, Y. (2006). “Gizli Tarih”, Salyangoz Yayınları, İstanbul,ss.340.
- Lazarev, M.S. (1989). Emperyalizm ve Kürt Sorunu 1919-1923. Çev.: Mehmet Demir, Ankara: Öz-Ge yayınları, s.62.
- Land, K. C., Mccall, P. L. ve Cohen, L.E. (1990). Structural Covariates Of Homicide Rates; Are There Any Invariance Across Time and Social Space?, American Journal Of Sociology, 95 (4), 922-963,
- McCulloch, Jude; Carlton, Bree, “Preeempting Justice: Supression of Financing of Terrorism and the ’War on Terror’”, CurrentIssues in Criminal Justice, Vol.17,No.3, March 2006, s.397-412.
- McDowall, D. (2004). Modern Kürt Tarihi. (Çev: Neşenur Domaniç), Ankara: Doruk Yayımcılık, s. 30-31.
- Merton, Robert, K. (1964). Anomia And Social Interaction. M.B. Clinard(der.), s. 213-242.
- Merriam, S. B. (2009). Qualitative Research: a guide to design and interpretation. San Francisco: Jossey-Bass.
- Messner, S. F. ve Tardiff, K. (1986). Economic Inequality and Levels of Homicide: An Analysis of Urban Neighborhood, Criminology, 24 (2), 297-314.
- Meydan Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi, (1973). Terörizm. İstanbul: Meydan Yayınları, s.83.
- Mumcu, U. (1993), Kürt Dosyası, Tekin Yayınevi, İstanbul.
- Minorsky, V. (1992). “Kürtler”, Koray yayıncılık, İstanbul
- Neuman, W. L. (2010). Toplumsal araştırma yöntemleri: Nitel ve nicel yaklaşımlar. İstanbul: Yayın Odası.
- Nikitin B. (1991). Kürtler, Sosyolojik ve Tarihi İnceleme. Çev. Hüseyin Demirhan - Cemal Süreyya, Cilt,I-II,3.b., İstanbul: s. 344.

- Oktik, N. (2005), Muğla'da İntihar ve İntihar Girişimleri. Muğla: Muğla Üniversitesi Yayını, No:43.
- Olson, R.(1989), The Emergence of Kurdish Nationalism and the Sheik Said Rebellion, 1880-1925, Austin, The University of Texas Press, 1-7.
- Oran B. (1980). Türk dış politikası, İletişim yayıncılık, Cilt 2, s. 569-570.
- Oran B. (1990). Atatürk Milliyetçiliği: Resmi ideoloji Dışı Bir İnceleme, Ankara Bilgi yayınevi 123-189.
- Öke, M.K. (1992), Belgelerle Türk-İngiliz ilişkilerinde Musul ve Kürdistan Sorunu,1918-1926 TKAE Yayınları, Ankara,
- Öktem E. (2007). Terörizm, İnsancıl Hukuk ve İnsan Hakları. İstanbul: Derin Yayınları, s. 15-16.
- Önder, Ali T. (2005). Türkiye'nin Etnik Yapısı. İstanbul: Pozitif Yayınları, s.138.
- Örgün, F. (2001). Küresel Terör. İstanbul: Okumuş Adam Yayınları, s.13.
- Özcan, M. (2012). Terörün Matruşkası KCK. Ankara: Hayat Yayıncılık, s. 118-125.
- Özcan, Nihat, A, (1999). PKK Tarihi, İdeolojisi ve Yöntemi. ASAM Yayınları, 1999, s.153.
- Özdağ, Ü. (2005). Türkiye'de Düşük Yoğunluklu Çatışma ve PKK. Ankara: Üç Ok Yayınları, s.1-26.
- Özdağ, Ü. (1999). Türkiye, Kuzey Irak ve PKK - Bir Gayri Nizami Savaşın Anatomisi. Ankara: Asam yayınları, c,3, s.1-85.
- Özdağ, Ümit. (2010). Türk ordusu PKK'yı nasıl yendi? Türkiye PKK'ya nasıl teslim oluyor. Ankara: Kripto Yayınları.
- Özhan, T., Ete, H. (2008). “ Kürt meselesi, Problemler ve Çözüm Önerileri”, Seta Vakfı, s. 5.
- Özen, İ. (1997), İntihar, İstanbul: Ozan Yayıncılık, Sayı. 12– 15
- Özeren, S, Sözer, S, Başbüyük, O. (2015). Bireylerin Terör Örgütüne Katılmasına Etki Eden Faktörler Üzerine Bir Alan Çalışması: PKK/KCK Örneği. International Journal of Security and Terrorism • Cilt: 3 (2).
- Pape, R. A. (2006). Dying to Win: The Strategic of Suicide Terrorism. Australian Army Journal, 3 (3), 25-38.
- Pape, R. A. (2005). Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism. New York: Random House.

- Pape, R. A. (2003). The Strategic Logic of Suicide Terrorism. *American Political Science Review*, 97 (3), 1-19.
- Parla, T. (1995). Türkiye’de Siyasal Kültürün Resmi Kaynakları CİLT:3 Kemalist Tek Parti İdeolojisi Ve CHP’nin Altı Oku, İstanbul İletim Yayınları s.25- 88.
- Piazza, J. A. (2006). Rooted in Poverty?: Terrorism, Poor Economic Development, and Social Cleavages, *Terrorism And Political Violence*, 18, 159–177.
- Parti Tarihi; PKK Üyeleri Tarafından Yazılan Döküman, s.11-12.
- Post, J. M. (2007). The Mind of The Terrorist: The Psychology of Terrorism From The Ira To Al-Qaeda, Palgrave Macmillan.
- Pirim, O, Örtülü, S, (2000). Ömerli Köyünden İmralı’ya PKK'nin 20 Yıllık Öyküsü. Boyut Kitapları, s. 153.
- Ranstorpe, M. (1996). Terrorism in the Name of Religion. *J. Int’l Aff.*, Vol. 50, No. 1, 1996, s. 41.
- Reinares, F. (2004). Who Are The Terrorists? Analyzing Changes in Sociological Profile Among Members of ETA, *Studies in Conflict and Terrorism*, 27(6), 465–488.
- Ribbins, P., & Gunter, H. (2002). Mapping leadership studies in education towards atypology of knowledge domains. *Educational Management & Administration*, 30, (4), 359-385.
- Roelofsma, D.K.(1964), The Kurds and Kurdistan, Chichester, ss. 25.
- Robins, P. (1993). “The Overlord State: Turkish Policy and the Kurdish Issue” *International Affairs* 69,3.
- Sabri D. (1997). Terörizm Sorunu ve Türkiye, Ankara: Emn. Genel Müdürlüğü Yayınları, 1997, s.68.
- Sageman, M. (2004). Understanding Terror Networks, University of Pennsylvania Press, Philadelphia.
- Shaw, E.D. (1986). Political Terrorists: Dangers of Diagnosis and An Alternative To The Psychopathology Model, *International Journal of Law and Psychiatry*, 8(3), 359-368.
- Survival, Berman, E. (2002). Hamas, Taliban And The Jewish Underground: An Economist’s View Of Radical Religious Militias, [Http://Dss.Ucsd.Edu/~Elib/Tamir.Pdf](http://Dss.Ucsd.Edu/~Elib/Tamir.Pdf),Ü,

- Smith, A.D. (1991). "The Nation: Invented, Imagined, Reconstructed?", *Milleniumjounel of Internatinol Studies*, 20, 3.
- Simon, D.W. (1990). *Violent Conflict İn The International System Of The 1990s, New Thinking and Developments in International Politics*, ed. Neal Riemer, The Miller Center, New York, s. 79-106.
- Schmidt, Alex, Jongman, Albert. (2005). *Political Terrorism: A New Guide toActors, Authors, Concepts, Data Bases, Theories, and Literature*, Transaction Publishers.
- Sutherland, E. (1961), *White Collar Crime*, New York: Holt Rinehart and Winston Inc.
- Seçkin, O. (2001). *Devlet Güvenliği ve Haberalma*. Ankara: Polis Akademisi Başkanlığı Yayınları
- Seha L. Meray, C. (1973). *Lozan Barış Konferansı, Tutanaklar, Belgeler*. AÜSBF Yayınları, s. 348.
- Şeliç, H. (2000). *Zaza Gerçeği, Dicle-Fırat Yayınları*. nr. 1, Münih/Almanya(tarihsiz), s.5-11.
- Şener, C. (2004) *Türkiye’de Yaşayan Etnik ve Dinsel Gruplar*. İstanbul: Etik Yayınları, 2004, s.79.
- Şehirli, A. (2000). *Türkiye’de Bölücü Terör Hareketleri Ve Devletin Aldığı Tedbirler*. Burak Yayınları, s.113-115.
- Şemşir, B. N. (1981). *İngilizce Belgeleri ile Türkiye’de Kürt sorunu 1924-1938* Ankara Türk Tarih Kurumu s.15-172.
- Tağma, K, (2008). *Etnik Kürt Milliyetçiliğine Dayalı Terörizmin Nedenleri Ve Çözüm Önerileri*. Kitap Neşriyat Dağıtım, s.154.
- Taner T. (2000). *Terörizm: Psikolojisi ve Hedefleri*. Terörizm İncelemeleri, ASAM yayınları, Ankara, s.21.
- Taneri, A. (1976). *Kürtler – Kürtlerin Kökeni-Siyasi, Sosyal ve Kültürel Hayatları*. İbnü’l-Ezrak ve Şeref Han Tarihlerinin Değerlendirilmesi, Ankara: Doğuş Matbaacılık ve Ticaret Limited Şirketi s. 54 – 114.
- Tanyol, C. (1993). *Türkler ile Kürtler*, ERA Yayınları, İstanbul, ss. 75-76.
- Tan, A. (2009). "Kürt Sorunu", Timaş Yayınları, İstanbul,
- Tan, A. (1992). "Kürt Soruşturması", Sor Yayınları, İstanbul,

- Tasav, (2013). 2013 Türk Akademisi Siyasi Sosyal Stratejik Araştırmalar Vakfı; İmralı Görüşmeleri Çerçevesinde “Açılım” Politikasının Geldiği Durum (http://www.tasav.org/media/k2/attachments/ga_deger_2_imrali_sureci_tasav_son.pdf).
- Taşkın, S. (2007). Küresel Terör ve Alternatif Mücadele Yöntemleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Polis Akademisi, Ankara.
- TBMM (Türkiye Büyük Millet Meclisi) Zabıt Ceridesi, I: 8, 24-4-1336/1920, C.2,s. 162-165
- Telhami, S. (2002). Conflicting Views of Terrorism. Cornell Int’l L. J.,Vol. 35, No. 3, 2002, s. 581-597
- Teymur, S. (2008). Analyzing and Understanding Terrorist Recruitment Process: How Can an Individual Be Stopped Before Joining Terrorist Organizations?,Vdm Verlag, Germany.
- Tori, (1997). Kürtlerin İlkçağ Tarihi. İstanbul: Berfin Yayınları, s.11.
- Tori, (2001). Kürtlerin Ortaçağ ve Yeniçağ Tarihi, İstanbul,
- Topçuoğlu, A. (1995). Ulus Devlet ve Etnisite Olgusu. Türkiye Günlüğü, sayı 33, s. 101-110.
- Tosun, C.; Timonthy, D.J. ve Öztürk, Y., (2003) “Tourismgrowth, national development and regionaline quality in Turkey”, Journal of Sustainable Tourism, 11(2-3), 133-161.
- Törel, T. (2002). PKK terör örgütü (Tarihsel ve Siyasal Gelişim Sureci Bakımından incelenmesi 1978-1998). Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta. s. 1-166.
- Tuncer, A. (2009). Narcoterrorism. Beykent University, Journal of Social Sciences, cilt 3, sayı 1, Ankara: 53-65).
- Tülin, İ. (1993). Türkiye’de Suçlular-Sosyal Kültürel ve Ekonomik Özellikleri. Ankara: Sayı: 71, 3. baskı, AKM yayını.
- Ümit, F. (2016). 'Demirtaş: Yükseliş ve düşüş' <http://www.aljazeera.com.tr/gorus/demirtas-yukselis-ve-dusus>)
- Üstel, F., (2004) Zorunlu İç Göç Sonrası Köye Dönüş-Ön Rapor, Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı (TESEV), İstanbul (<http://www.tesev.org.tr>,

- Verma, G. K., & Mallick, K. (2005). Researching education: Perspectives and techniques. London: Falmer Press.
- Yayman, H. (2016). “Türkiye’nin Kürt Sorunu Hafızası” Doğan Egmont Yayıncılık A. Ş., İstanbul.
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004). SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yeşiltaş, M, Özçelik, N (2016). “PKK Terörünün Yeni Dinamikleri: Radikalleşme Ve Şehir Çatışması” Seta vakfı, s. 8.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2008). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Yıldız, M. Z. (2010). Değişen-Dönüşen Toplum ve Mekân Bağlamında Küresel Terörizmi Yeniden Düşünmek. Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi. Cilt: 1 (2) , s. 1-24.
- Yılmaz, Ö.(2006). PKK Terör Örgütünün Siyasal Alan Ve Legalleşme Faaliyetleri (1975-2006). Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara. s.151.
- Yılmaz, S. (2011). Terör ve Türkiye - Düşünce, Strateji, Eylem. İstanbul: Kum Saati Yayınları, s.5-169.
- Yılmaz, V. (1993). Terör Hukuku Avrupa Birliği Demokrasisi. İstanbul: Tüm zamanlar Yayıncılık, Birinci Baskı. s.13-35.
- Yörükoğlu, A., (1992), Değişen Toplumda Aile ve Çocuk, Özgür Yayın Dağıtım: İstanbul.
- Williams, M. J. (2008). (In) Security Studies, Reflexive Modernization and the Risk Society. Cooperation and Conflict: Journal of the Nordic International Studies Association, Vol. 43 (1), 57-79.
- Williams, M, Shane, M. (1988). Criminological Theory. New Jersey, s. 275-364
- Wilkinson, P. (1974). Political Terrorism, Mc Millan. New York: s.9.
- Wardlaw, G. Political Terrorism, Theory, Tactics and Counter-Measures, Cambridge University Press, London, s.19.
- Wilkinson, P. (2002). Terör ve Terörizm. Hazırlayan: Cemal Güzel, Silinen Yüzler Karşısında Terör. İstanbul: Ayraç Yayınevi. s.13-45.

İNTERNET KAYNAKLARI:

1. <https://www.amerikaninsesi.com/a/kurdistan-sosyalist-partisi-35-yil-sonra-dondu/3011956.html>
2. <http://www.milliyet.com.tr/en-eski-teror-orgutleri/guneri-civaoglu/siyaset/siyasyazardetay/11.06.2010/1249415/default.htm>
3. (www.milliyet.com.tr [web], 2018).
4. (<http://www.intihar.de/frame.htm>).
5. <http://www.fas.org/irp/crs/RL32058.pdf>
6. (<http://www.aljazeera.com.tr/gorus/demirtas-yukselis-ve-dusus>),
7. (<https://www.timeturk.com/tr/2013/11/12/barzan-asireti-ve-barzaniler-kimdir.html>).
8. <http://istanbul.mazlumder.org/tr/main/yayinlar/yurt-ici-raporlar/3/mazlumder-goc-raporu-dogu-ve-guneydoguda-ic-g/1125>
9. <https://seyler.eksisozluk.com/bir-donem-ozellikle-siyahilerin-kabusu-olmus-korkunc-orgut-ku-klux-klan>).
10. (http://ob.nubati.net/wiki/PKK_saflar%C4%B1nda_%C3%B6rg%C3%BCt_i%C3%A7i_infazlar_muammas%C4%B1, erişim tarihi, 25.06.2019)

EK-1 ANKET FORMU

Bu anket formu, geçmişte PKK'nin dağ kadrosuna katılıp sonradan kendi istekleriyle örgütten ayrılanların, ayrılma nedenlerini saptamaya temel oluşturan bir araştırma için hazırlanmıştır. Bu araştırma kesinlikle bilimsel bir kaygıyla yapılmaktadır. Bu çalışma kapsamında sorulara verdikleriniz yanıtlar kesinlikle başka bireylerle veya kurumlarla paylaşılmayacak, sadece çalışmanın verisi olarak (isim belirtilmeksizin) değerlendirilecektir. Bu nedenle, bu anket kapsamında size sorulan sorulara doğru bir şekilde yanıt vermeniz araştırmanın bilimselliği açısından son derece önemlidir. Bu çerçevede sorulara vereceğiniz cevapların samimi, doğru olması çalışmamıza büyük katkı sağlayacaktır. Sorularımıza vereceğiniz yanıtlar için şimdiden TEŞEKKÜR ederiz.

1.Cinsiyetiniz?

1. Erkek

2. Kadın

2. Şu anki yaşıınız?

1. 0- 14 yaş

6. 31-34 yaş

2. 15-18 yaş

7. 35-38 yaş

3. 19-22 yaş

8. 39-42 yaş

4. 23-26 yaş

9. 43 yaş ve üstü

5. 27-30 yaş

3. PKK'nın dağ kadrosuna katılmadan önceki medeni durumunuz

1. Bekâr

2. Evli

3. Nişanlı/sözlü

4. Boşanmış

4. Şu anki medeni durumunuz?

1. Evli

2. Bekâr

3. Boşanmış

4. Nişanlı- Sözlü

5. PKK'nın dağ kadrosuna katılmadan önceki ikamet ettiğiniz yeri belirtiniz?

1. İl Merkezi

4. Köyde

2. İlçe Merkezi

5. Mezra

3. Belde merkezi

6. Örgütün dağ kadrosuna katılmadan önce oturduğunuz yer ile ilgili size uygun olan seçeneği belirtiniz.

1. Ailece, uzun süreden beri aynı yerleşim yerinde ikamet etmekteydik
2. Başka yerden buraya göç etmiştik

7. PKK'nın dağ kadrosuna katılmadan önceki öğrenim durumunuz?

1. Okur-yazar değil	4. Lise veya dengi meslek okulu mezunu
2. Diplomasız- okuryazar	5. Üniversite/yüksekokul mezunu
3. İlköğretim mezunu	6. Diğer.....

8. PKK'nın dağ kadrosuna katılmadan önce öğrencilik durumunuza ilişkin size uygun seçeneği belirtiniz?

1. Öğrenimim devam etmekteydi (kaçıncı sınıfta olduğunuz
2. Okuldan atılmışım (kaçıncı sınıftan belirtiniz.....
3. Liseyi bitmiş dershaneye devam etmekteydim.
4. Okuldan kendi isteğimle ayrılmışım
5. Maddi imkânsızlıklardan dolayı okula devam edemedim
6. Bulduğumuz yerleşim yerinde okul yoktu
6. Diğer.....

9. Örgüte katılmadan önce ücret getirici/para kazandırıcı işlerde çalıştınız mı?

1. Evet
2. Hayır

10. Örgüte katılmadan önce çalışmadıysanız, neden çalışmıyordunuz?

1. Öğrenciydim.
2. İş bulamayanlar
3. Sadece ev işlerinde ailesine yardım edenler
4. Diğer.....

11. PKK'nın dağ kadrosuna katılmadan önce çalıştıysanız mesleğiniz/işiniz neydi?

1. Esnaflık	6. Güvenlik görevlisi
2. Kamu görevlisi	7. Ev hanımı
3. Normal işçi	8. Ev kızı
4. Çiftçilik	9. Öğrenci
5. Taksicilik	10. İşsiz

12. Eğer başka yerden göç ettiyseniz, hangi yıllarda göçtüğünüzü yazınız.

1. 1990 ve altı	4. 2001-2005
2. 1991-1995	5. 2006-2010
3. 1996-2000	

13. Eğer göç ettiyseniz, niçin göç ettiğinizi belirtiniz?

1. Köylerimiz güvenlik güçleri tarafından boşaltıldığı	4. İyi bir iş bulmak için
2. Terör örgütünün baskıları yüzünden	5. Kan ve namus dav.
3. Can güvenliğimiz için kendi isteğimizle	6. Diğer (belirtiniz).

14. Örgüte katıldığınız dönemde babanız ve anneniz ile ilgili olarak size uygun düşen seçeneği belirtiniz?

1. Hem babam hem de annem sağdı
2. Babam sağ, annem ölmüş (kaç yaşında iken.....)
3. Annem sağ, babam ölmüş (kaç yaşında iken.....)
4. Babam ve annem ayrı yaşıyorlardı

15. Babanızın mesleğini belirtiniz

1. Çiftçi	7. Esnaf
2. Memur	8. Çoban
3. İşçi	9. Vefat etmiş
4. Asgari ücretli	10. Serbest Meslek

5. Taksici

11. İşsiz

6. Emekli

16. Babanız kaç evlilik yapmıştır?

1. Babam bir evlilik yapmıştı

4. Babam üç evlilik yapmıştı

2. Babam iki evlilik yapmıştı

5. Babam dört evlilik yapmıştı

17. Örgütün dağ kadrosuna katılmadan önce hanede toplam olarak kaç kişi yaşamaktaydı?

1. 3 Kişi

5. 7 Kişi

9. 11 Kişi

13. 15 Kişi

2. 4 Kişi

6. 8 Kişi

10. 12 Kişi

14. 16 Kişi

3. 5 Kişi y

7. 9 Kişi

11. 13 Kişi

15.17 Kişi

4. 6 Kişi

8. 10 Kişi

12. 14 Kişi

16. 18 Kişi

18. Kaç Kardeşiniz Var?

1. 1 kardeşim

5. 5 kardeşim

9. 9 kardeşim

13.13 kardeşim

2. 2 kardeşim

6. 6 kardeşim

10. 10 kardeşim

14. 14 kardeşim

3. 3 kardeşim

7. 7 kardeşim

11. 11 kardeşim

15.15 kardeşim

4. 4 kardeşim

8. 8 kardeşim

12. 12 kardeşim

16. 16 kardeşim

19. Yetiştirdiğiniz aile ortamına ilişkin olarak aşağıdakilerden hangisi size uygun düşmektedir?

1. Aile bireyleri arasında sıklıkla kavganın olduğu bir ailede büyüdüm.

2. Sıklıkla fiziksel şiddete maruz kalan bir ailede büyüdüm.

3. Geçim sıkıntısı çeken bir ailede büyüdüm.

4. Oldukça huzurlu ve rahat bir ailede yetiştim

5. Kısmen huzurlu ve rahat bir aile ortamında yetiştim

6. 1,2,3

20. Örgütün dağ kadrosuna katıldığınızda kaç yaşındaydınız?

1. 14 yaşındaydım	4. 17 yaşındaydım	7. 20 yaşındaydım
2. 15 yaşındaydım	5. 18 yaşındaydım	8. 21 yaşındaydım
3. 16 yaşındaydım	6. 19 yaşındaydım	9. 22 yaşındaydım

21. Örgüte katılan bir insan olmanızda sizce ailenizin veya aile bireylerinizin bir etkisi var mı?

1. Var	2. Yok

22. Eğer aile bireylerinizin bir etkisi var idi ise, daha çok kimlerin etkisi olduğunu düşünüyorsunuz?

1. Babamın etkisi
2. Kardeşlerimin etkisi
3. Annemin etkisi
4. Akrabalarımın etkisi
5. Arkadaş ve akran çevrem

23. Örgüte katılmadan önce ailede haksızlığa uğramış olduğunuzu düşünüyor muydunuz?

1. Hayır düşünmüyorum
2. Evet; ailem tarafından fiziksel şiddete maruz bırakıldım
3. Evet; ailem tarafından duygusal şiddete maruz bırakıldım
4. Evet; Ailem tarafından ihmal edildim
5. Evet; ailem tarafından istismara uğradım

24. Örgüte katılmadan önce ailenizde HADEP, DEP, BDP gibi siyasi partilerde aktif siyaset yapan kimse var mıydı?

1. Hayır ailemizde aktif siyasetle ilgilenen kimse yoktu
2. Evet, babam aktif siyasetle ilgileniyordu
3. Evet, annem aktif siyasetle ilgileniyordu

4. Evet, kardeşlerim aktif siyasetle ilgileniyordu

25. Örgüte katılmadan önce genel seçimlerde babanız ağırlıklı olarak hangi partiye oyverirdi?

1.AK Parti	2. BDP Ve Benzer Partiler	3.MHP
4.CHP	5.Hiç Bir Partiye Oy vermezdi	

26. Örgütün dağ kadrosuna katılmadan önce genel seçimlerde, kardeşleriniz/ağabeynizağırlıklı olarak hangi partiye oy verirlerdi?

1.AK Parti	2. BDP Ve Benzer Partiler	3.MHP
4.CHP	5.Hiç Bir Partiye Oy vermezdi	

27. Örgütün dağ kadrosuna katılırken, anne ve babanızın tutumu nasıl oldu?

1. Destekleyici yönde oldu	3. Bilmem mümkün değil
2. Örgüte katılmamdan yana değillerdi	4. Diğer.....

28. Ailenizde, sizden ayrı olarak örgüte katılan oldu mu?

1. Evet	2. Hayır

29. Eğer cevabınız” evet” ise yakınlık durumunu belirtiniz?

1. Evet, babam örgüte katılmıştı
2. Evet, annem örgüte katılmıştı
3. Evet, ablam örgüte katılmıştı
4. Evet, abim örgüte katılmıştı
5. Evet, kardeşim örgüte katılmıştı
6. Hayır ailemizde benim dışımda örgüte katılan kimse olmadı

30. Ailenizde örgüt faaliyetlerinden dolayı cezaevine girip çıkan veya hâlihazırda cezaevinde olan kimse var mı?

1. Hayır; ailemde örgüt faaliyetlerinden dolayı cezaevine girip çıkan veya cezaevinde olan kimse yok
2. Evet, ebeveynlerimden biri cezaevine girmişti

3. Evet, kardeşlerimden biri ceza evine girmişti
4. Evet, ebeveynlerimden biri şu anda cezaevinde
5. Evet, kardeşlerimden biri şu anda cezaevinde

31. PKK örgütü veya siyasi nedenlerle ile ilintili olarak aile bireylerinizden öldürülen kimse var mı?

1. Hayır; ailemde; örgüt ve siyasi nedenlerden dolayı öldürülen kimse yok
2. Evet, ailemde; örgüt ve siyasi nedenlerden dolayı babam öldürüldü
3. Evet, ailemde; örgüt ve siyasi nedenlerden dolayı annem öldürüldü
4. Evet, ailemde; örgüt ve siyasi nedenlerden dolayı kardeşim öldürüldü

32. Akrabalarınızdan öldürülen kimse var mı?

1. Hayır; akrabalarım arasında; örgüt ve siyasi nedenlerden dolayı öldürülen kimse yok
2. Evet, akrabalarım arasında; örgüt ve siyasi nedenlerden dolayı yakın akrabalarımın bir veya birkaç kişi öldürüldü
3. Evet, akrabalarım arasında; örgüt ve siyasi nedenlerden dolayı dayım veya teyzem
4. Evet, akrabalarım arasında; örgüt ve siyasi nedenlerden dolayı bir ya da birden çok, uzak sayılabilecek akrabam öldürüldü

33. Örgütün dağ kadrosuna katılmadan önce, tanıdıklarınızdan örgüte katılmış kimse var mıydı?

1. Hayır; dağ kadrosuna katılmadan önce, tanıdıklarım arasında örgüte katılmış kimse yoktu
2. Evet, dağ kadrosuna katılmadan önce, akrabalarımın birileri örgüte katılmıştı
3. Evet, dağ kadrosuna katılmadan önce, arkadaşlarımdan birileri örgüte katılmıştı
4. Evet, dağ kadrosuna katılmadan önce, hem akrabalarımın hem de

arkadaşlarımdan birileri örgüte katılmıştı

34. Akrabalarınızdan/yakınlarınızdan olup da, PKK/KCK'dan tutuklu/hükümlü olan var mı?

1. Hayır; Akrabalarımın veya yakınlarımdan olup da, PKK/KCK'dan tutuklu/hükümlü olan kimse yok
2. Evet, akrabalarım arasında; PKK/KCK'dan tutuklu/hükümlü olanlar var
3. Evet, arkadaşlarımda; PKK/KCK'dan tutuklu/hükümlü olanlar var

35. Örgüte katılmadan önce ailenizin genelde PKK'ya bakışı nasıldı?

1. Sempati duymazlardı
2. Biraz sempati duyarlardı.
3. Hiç sempati duymazlardı.

36. Örgüte katıldığınızdan ailenizin haberi var mıydı?

1. Evet
2. Hayır

37. Haberleri var idiyse, sizin katılımınızı engellemek için bir çaba sergilediler mi?

1. Evet
2. Hayır

38. Çaba sergiledilerse ne tür bir çaba sergilediler?

1. Evet babam veya ailemden biri ben dağdayken; bir ya da daha fazla kes benimle görüşüp beni, dönmem konusunda ikna etmeye çalıştılar
2. Evet, Evet akrabam veya arkadaşlarımdan biri ben dağdayken; bir ya da daha fazla kes benimle görüşüp beni, dönmem konusunda ikna etmeye çalıştılar
3. Benim, eve gönderilmem karşılığında, partiye ya da PKK'ya maddi yardımda bulundular
4. Benim, eve gönderilmem karşılığında, partiye ya da PKK'ya lojistik destek sağladılar.

39. Hangi yılda örgütün dağ kadrosuna katıldınız?

1. 1990 ve öncesinde	4. 2001-2005
2. 1991-1995	5. 2005-2010
3. 1996-2000	

40. Kaç kişi ile birlikte örgüte katıldınız?

1. Yalnız	6. 5 kişiyle	11. 10 kişiyle
2. 1 kişiyle	7. 6kişiyle	12. 11 kişiyle
3. 2 kişiyle	8. 7 kişiyle	13. 12 kişiyle
4. 3 kişiyle	9. 8 kişiyle	14. 13 kişiyle
5. 4 kişiyle	10. 9 kişiyle	15. 14 kişiyle
16. 15 ve üstü kişiyle		

41. Birden fazla kişi ile katıldıysanız, onların akıbetleri ne oldu?

1. Bildiğim kadarıyla hala örgütlüler	2. Öldürüldüler
3. Örgütten ayrıldılar	4. Onlar hakkında hiçbir şey bilmiyorum.

42. Örgütün dağ kadrosuna katılmadan önce siyasi partilerin ve PKK/KCK' nın kentlerde düzenledikleri yürüyüşlere, organizasyonlara, kitlesel eylemlere katılır mıydınız?

1. Evet	2. Hayır

43. Dağ kadrosuna katılmadan önce PKK faaliyetlerinde aktif olarak çalışıyor muydunuz?

1. Evet	2. Hayır

44. Dağ kadrosuna katılmadan önce, örgüt faaliyetlerinden dolayı hiç gözaltına alınmış mıydınız?

1. Evet	2. Hayır

45. Dağa kadrosuna katılmadan önce, örgüt faaliyetlerinden dolayı hiç tutuklandınız mı?

1. Evet

2. Hayır

46. Dağa kadrosuna katılmadan önce, örgüt faaliyetlerinden dolayı hiç hüküm almış mıydınız?

1. Hayır; hiç hüküm almamıştım

2. Evet, 1-3 yıl arasında hüküm yedim

3. Evet, 4-6 yıl arasında hüküm yedim

4. Evet, 7-10 yıl arasında hüküm yedim

5. Evet, 11-14 yıl arasında hüküm yedim

47. Örgüte katılmadan önce, PKK örgütünün kontrolünde olan veya PKK propagandası yapan Kürtçe TV'leri izleme sıklığınız nasıldı?

1. Hiç izlemezdim

2. Bazen izlerdim.

3. Çoğunlukla izlerdim.

4. Kürtçe TV.'ler o tarihte yayın hayatlarına başlamamışlardı

48. Örgütün dağ kadrosuna katıldığınızda nerede ikamet etmekteydiniz?

1. Ailemle birlikte ikamet ettiğim yerleşim yerinde

2. Çalışmak için ailemden ayrı olarak bulunduğum başka şehirde

3. Öğrenci olarak ailemden ayrı olarak bulunduğum başka şehirde

2. Diğer.....

49. Örgüte katılmadan önce örgütün nasıl bir ideolojiye sahip olduğu konusunda bir bilgiye sahip miydiniz?

1. Hayır; hiçbir fikrim yoktu

2. Evet, örgütün Marksist bir ideolojiye sahip olduğunu biliyordum

3. Evet, örgütün Kapitalist bir ideolojiye sahip olduğunu biliyordum

4. Evet, örgütün Muhafazakâr bir ideolojiye sahip olduğunu biliyordum

50. Örgütün dağ kadrosuna katılmadan önce PKK faaliyetlerinde, aktif olarak çalışmışsanız, bunun sebepleri nelerdir?

1. Aileme yapılan haksızlıktan dolayı
2. Güvenlik güçlerinin sert tutumları
3. Eğitimsizlik
4. Ekonomik sorunlar-yoksulluk, işsizlik
5. Kandırılma/aldatılma
6. Kürtlerin etnik haklarını elde etmek için
7. Ailemden birinin veya birden fazla kişinin öldürülmesi
8. Ailemden birinin veya birden fazla kişinin yakalanması
9. Akrabalarımın bir ya da bir kaçının öldürülmesi
10. Akrabalarımın bir ya da bir kaçının yakalanması
11. Sosyalist ideolojinin etkisi
12. Milliyetçi ideolojinin etkisi
13. Ezilmişliğin acısını çık. İntikam alma
14. İlgi eksikliği, statü arayışı
15. PKK yanlısı Medya propag..
16. Yaşamdaki başarısızlıklar
17. 2,3,4,5,7,8,9,15
18. 1,3,4,5,7,8,9,10,11,12,13,14,15
19. 6,11,12,13,14
20. 1,2,3,4,5

51. Dağ kadrosuna kimin veya neyin etkisiyle, zorlaması ile katıldınız?

1. Kendi isteğimle
2. Arkadaşlarımın telkinleriyle
3. Örgütün zorlamasıyla
4. Örgütün telkinleriyle/propagandasıyla
5. Arkadaşlarımın telkinleriyle, Örgütün telkinleriyle/propagandasıyla

52. Sizce insanlar en çok hangi neden veya nedenlerden dağa çıkar?

1. Ailede uğranılan haksızlık
2. Güvenlik güçlerinin sert tutumları
3. Eğitimsizlik
4. Ekonomik sorunlar-yoksulluk, işsizlik
5. Kandırılma/aldatılma
6. Kürtlerin etnik haklarını elde etmek için
7. Diğer (belirtiniz.....)
8. Sosyalist ideolojinin etkisi
9. Milliyetçi ideolojinin etkisi
10. Ezilmişliğin acısını çıkarma alma
11. İlgi eksikliği, statü arayışı
12. PKK yanlısı medyanın propagandaları
13. Yaşamdaki başarısızlıklar
14. 3,4,5,11,12
15. 6,8,9,10,11,12

53. Siz, en çok hangi neden veya nedenlerden örgütün dağ kadrosuna katıldınız?

1. Ailede uğranılan haksızlık	8. Sosyalist ideolojinin etkisi
2. Güvenlik güçlerinin sert tutumları	9. Milliyetçi ideolojinin etkisi
3. Eğitimsizlik	10. Ezilmişliğin acısını İntk alma
4. Ekonomik sorunlar-yoksulluk, işsizlik	11. İlgi eksikliği, statü arayışı
5. Kandırılma/aldatılma	12. PKKyanlısı medy. propag.
6. Kürtlerin etnik haklarını elde etmek için	13. Yaşamdaki başarısızlıklar
7. Diğer (belirtiniz.....)	14. 1,2,3,4,5,12
15. 6,8,10,	16. 10,11,13

54. Hangi yılda örgütten ayrılıp gelip teslim oldunuz?

1. 1990 ve öncesin	4. 2001-2005
2. 1991-1995	5. 2006-2010
3. 1996-2000	6. 2011-2013

55. Örgütün dağ kadrosunda kaç yıl veya ne kadar süre kaldınız?

1. 1 ve 1 yıldan az süre kaldım	7. 7 yıl kaldım
2. 2 yıl kaldım	8. 8 yıl kaldım
3. 3 yıl kaldım	9. 9 yıl kaldım
4. 4 yıl kaldım	10. 10 yıl kaldım
5. 5 yıl kaldım	11. 11 yıl kaldım
6. 6 yıl kaldım	12. 12 yıl kaldım

56. Örgütten ayrılma nedeniniz aşağıdakilerden hangisidir?

1. Öldürülme korkusu
2. Dağ koşullarında mücadele etmenin zorlukları
3. Örgütten kaynaklanan sorunlar (örgütün beklentilerimin dışında bir yapıya ve ideolojiye sahip olması, içyüzünü öğrenmem, örgüt disiplini gibi)
4. Sorunun şiddetle çözülemeyeceğine inanmam
5. Aileme olan düşkünlük
6. Ailemin örgütten ayrılmam konusundaki çabalar
7. Devletin soruna yönelik geliştirdiği demokratik çabalar/açılımlar
8. Pişmanlık yönündeki düzenlemeler
9. İnsan öldürmenin yanlışlığının bilincine varmam
10. Diğer.....
11. 1, 2, 6, 8, 9
12. 1,2,3,4,5,6,7,8,9
13. 5,6,
14. 4, 7,8,
15. 3,4

57. Pişmanlık yasası olarak bilinen yasal düzenlemelerin sizin örgütten ayrılmanızda etkili olmuş mudur?

1. Evet 2. Hayır

58. Dağda ideolojik bir eğitim sürecinden geçtiniz mi?

1. Hayır; ideolojik bir eğitimden geçmedik
2. Evet, Marksist bir ideolojik eğitimden geçtik
3. Evet, Kapitalist bir ideolojik eğitimden geçtik
4. Evet, Muhafazakâr bir ideolojik eğitimden geçtik

59. Örgütteki göreviniz neydi?

1. Mutfak işleri veya hizmet işlerinde çalışıyordum
2. Savaşçıydım
3. Kurye veya lojistik işleri ile ilgileniyordum
4. Manga komutanıydım
5. Bölge sorumlusuydum

60. Örgütte iken tanıdıklarınız arasından örgütten kaçıp gelen veya ayrılan kimse oldu mu?

1. Evet 2. Hayır

61. Örgütün dağ kadrosundan ayrılmak isteyeninin durumları konusunda neler söylenebilir?

1. Ayrılmak isteyen kimseye rastlamadım
2. Ayrılmak isteyen bazı insanların olduğunu biliyorum
3. Ayrılmak isteyen çok insanın olduğunu biliyorum

62. PKK elemanlarının, güvenlik güçleri karşısında fazla kayıp vermeleri sizce örgüt elemanlarının örgütten ayrılmalarını artırma da etkili olur mu?

1. Evet 2. Hayır

63. Örgütten ayrılmanız için aile bireylerinizin özel bir çabası oldu mu?

1. Hayır; hiçbir çabaları olmadı çünkü örgüt içinde ulaşabildikleri kimse yoktu
2. Evet, örgütten ayrılmam için ailemin çok çabası oldu

64. Kaç kişi ile birlikte gelip teslim oldunuz?

1. Yalnız teslim oldum
2. 2 kişi teslim olduk
3. 3 kişi teslim olduk
4. 4 kişi teslim olduk
5. 5 kişi teslim olduk
6. 6 kişi teslim olduk
7. 7 kişi teslim olduk
8. 8 kişi teslim olduk
9. 9 ve üstü kişiyle teslim

65. Örgütten ayrıldıktan sonra PKK'ya bakış açınız değişti mi?

1. Evet
2. Hayır

66. Cevabınız evet ise biraz açıkla mısınız?

1. Evet, PKK'nın iç yüzüyle tanıştım
2. Örgüt yapısının dışarıdan görüldüğü gibi olmadığını farkına vardım
3. PKK'nın, dış güçlerin eğilimiyle hareket eden bir örgüt olduğunu öğrendim
4. Örgütün söylemleri ile davranışları arasında bir tutarsızlık olduğunun farkına vardım

67. Bölgedeki sorunu nasıl tanımlıyorsunuz?

1. PKK sorunu
2. Kürt sorunu
3. Her ikisi de
- 4) Diğer

68. Bu sorunun sizce temel nedeni nedir?

1. Yoksulluk, işsizlik gibi bölgesel geri kalmışlık, ekonomik sorunlar
2. Kürt kimliği talebi
3. İnsan hakları ve demokratikleşmeye ilişkin bir sorun
4. PKK'nın kendisi
5. Dış güçlerin sorunu

6. Eğitimsizlik
7. Diğer (belirtiniz.....)
8. Kürt kimliği talebi, İnsan hakları ve demokratikleşmeye ilişkin bir sorun
9. PKK'nın kendisi, Dış güçlerin sorunu10.1,2,3,4,5,6

69. Sizce son dönemlerde bu sorunun çözülmemesinin sorumlusu hangi parti veya partilerdir?

1. PKK	2. AK Parti	3. PKK, BDP
4. MHP	5. BDP	6. AK Parti, BDP
7. MHP, BDP		
8. PKK, BDP, MHP, AK Parti		

70. Bu sorunun, şu ana kadar çözülmemesinde HDP, BDP' nin hatalı bir politika izlediğini düşünüyor musunuz?

1. Hayır HDP, BDP'nin hatalı bir politika izlediğini düşünmüyorum
2. Evet, HDP, BDP' te politika yapanların büyük çoğunluğu kendi şahsi menfaatleri için çalışıyor
3. Evet, HDP, BDP' te politika yapanların büyük çoğunluğu dış güçler için çalışıyor
4. Evet, HDP, BDP' te politika yapanların büyük çoğunluğu PKK için çalışıyor

71. Örgüt Üyelerinin dağdan indirilerek topluma kazandırmak için neler yapılabilir? Veya dağdaki örgüt elemanları sizce ne yapılırsa dağdan inerler?

1. Ülke kaynaklarının eşit bir şekilde dağıtılması, Alım gücünün arttırılması
2. Müzakere Süreçlerinin Tekrar Başlatılması ile
3. Dağdan İnenlere; Genel Bir Af Çıkarılması, Devlet Güvencesine Alınması, İş İmkânlarının Sağlanması
4. Milliyetçiliğin Ortadan Kaldırılması

EK:2 ENFORMEL GÖRÜŞME SORULARI

- 1.Örgütün dağ kadrosuna katılmadan önce PKK'ya ilginizin nasıl oluştuğunu anlatabilir misiniz?
- 2.PKK örgütü ile olan ilk temasınız, ilişkiniz nasıl başladı? Biraz anlatır mısınız?
- 3.Dağ kadrosuna katılmaya nasıl karar verdiniz? Dağ kadrosuna katılmanızda kimler veya ne etkili oldu? Siz kendinizin dağa çıkma gerekçesini nasıl açıklarsınız?
- 4.Aynı şekilde dağa çıkmanızda etkili olan en önemli olay neydi? Ayrıntılı bir şekilde anlatabilir misiniz?
5. Dağda nelerle karşılaştınız? Neler gördünüz?
6. Kampta genel de ne tür eğitimler olmaktadır?
7. Örgütün yapısı ve ideolojisi hakkında neler biliyorsunuz? Anlatabilir misiniz?
8. Dağa çıkmadan önce PKK'ya bakış açınız ile çıktıktan sonraki oluşan bakış açınızı karşılaştırdığınızda neler söyleyebilirsiniz?
9. Örgütten ayrılmanızda ne/neler etkili oldu?
- 10.Dağdan veya terör örgütünden ayrılmanız nasıl gerçekleşti? (nasıl kaçtınız veya teslim oldunuz?)
- 11.Ailenizde, sizden önce ve sonra örgüte katılan oldu mu? Kim ve şu an örgütlüler mi? Sağlar mı?
12. Ailenizin genelde PKK örgütü ve HDP, BDP' ye bakışı nasıl? Niçin böyle?
- 13.Terörden veya bu sorunla ilintili olarak aileniz hiç mağduriyet yaşadı mı? Yaşadıysa ne tür mağdurlar yaşandı?
- 14.Aileniz sizin dağa çıkacağınızdan haberleri var mıydı? Veya tahmin ediyorlar mıydı? Sizi engellemek için özel bir çaba sergilediler mi? Sergiledilerse ne tür bir çaba sergilediler?
- 15.Aileniz, sizleri PKK'nın dağ kadrosundan indirmek için bir çaba sergilediler mi? Sergiledilerse ne tür bir çaba sergilediler?
- 16.Genç ve çocukların dağ kadrosuna eleman kazanmak için örgüt nasıl bir çaba içerisine girmektedir? Nasıl bir propaganda yapmaktadırlar?
- 17.PKK örgütünün kontrolünde olan veya PKK propagandası yapan Kürtçe TV.leri izleme ile örgüte katılmalar arasında sizce nasıl bir ilişki kurulabilir? Bu yayınlar, dağa çıkışta etkili bir araç mı?
18. Sizce gençler niçin dağa çıkıyor?

- 19.Gençlerin PKK'ya katılımları nasıl engellenebilir?
- 20.Dağda bulunduğunuz süre içerisinde PKK militanlarının dine bakış açıları konusunda neler gözlemlediniz?
21. Zerdüştlük ile ilgili tartışmalara ne diyorsunuz?
- 22.Örgütte bulunduğunuz süre içerisinde hiç infaz olaylarına rastladınız mı? Rastladıysanız anlatabilir misiniz?
- 23.Örgütte taciz olaylarına ilişkin neler anlatabilirsiniz?
- 24.Örgütten ayrılanlara örgütün bakışı nasıl?
- 25.Örgüt, ayrılmak isteyenleri engellemek için ne tür tedbirler alıyor? Örgütten ayrılanlara öngörülen ceza nedir?
- 26.Dağda olanların dağdan inmeleri için neler yapılabilir? Veya dağdaki örgüt elemanları sizce ne yapılırsa dağdan inerler?
- 27.Teslim olurken ve olduktan sonra güvenlik görevlilerin size yönelik olan muameleleri konusunda neler söyleyebilirsiniz?
- 28.Dağdan inenlere devlet ne tür imkânlar veriyor veya nasıl yardımcı oluyor?
- 29.Sizce bu sorunumuzu (PKK veya Kürt sorunu) nasıl çözebiliriz? Ne yapılmalıdır?
30. Son olarak bu konularda eklemek istediğiniz bir şey var mı?

ÖZGEÇMİŞ

1996 yılında Dicle Üniversitesi İnşaat bölümünü bitirdi. 2005 yılında Dicle Üniversitesi Felsefe grubundan mezun oldu. 2007 yılında aynı üniversitede Eğitim Bilimleri alanında Tezsiz Yüksek lisans programından mezun oldu. Ayrıca Tezli Yüksek Lisansı da, Fırat Üniversitesi Sosyoloji Anabilim Dalı'nda, "Siirt ilinde intihar girişimleri ve intihar olayları üzerine sosyolojik bir araştırma" (2014) başlıklı çalışma ile tamamladı. Halen, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim dalı doktora programına kayıtlı olup, Siirt Üniversitesinde öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır.